សេចក្តីកំណត់
ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃ
ក្រមរដ្ឋប្បវេណី

ភាគ ១ : គន្ថីទី ១ ~ ទី ៣

រៀបចំដោយ
គណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី
និង
ក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី

ក្រសួងយុត្តិធម៌

ភ្នំពេញ ២០០៩

សេចក្តីកំណត់
ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃ
ក្រមរដ្ឋប្បវេណី

ភាគ ១ : គន្ថីទី ១ ~ ទី ៣

រៀបចំដោយ

គណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី

និង

ក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី

ក្រសួងយុត្តិធម៌

ភ្នំពេញ ២០០៩

សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី
ត្រូវបានបោះពុម្ព នៅរាជធានីភ្នំពេញ
ដោយការិយាល័យកម្មវិធីសហប្រតិបត្តិការផ្នែកច្បាប់ និង តុលាការ
នៅក្រសួងយុត្តិធម៌នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
នៅឆ្នាំ ២០០៩។

កម្មវិធីសហប្រតិបត្តិការផ្នែកច្បាប់ និង តុលាការ
គឺជាកម្មវិធីសហប្រតិបត្តិការបច្ចេកទេស
រវាងក្រសួងយុត្តិធម៌ និង ទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិនៃប្រទេសជប៉ុន (JICA)

សិទ្ធិនិពន្ធ © ក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៩
ISBN: 9789995083335

	អ្នកនិពន្ធ
គន្ថីទី ១	លោកសាស្ត្រាចារ្យ **Morishima Akio**
គន្ថីទី ២ ជំពូកទី ១	លោកសាស្ត្រាចារ្យ **Yamamoto Yutaka**
គន្ថីទី ២ ជំពូកទី ២	លោកសាស្ត្រាចារ្យ **Niimi Ikufumi**
គន្ថីទី ៣ ជំពូកទី ១ ទៅ ជំពូកទី ២	លោកសាស្ត្រាចារ្យ **Urakawa Michitaro**
គន្ថីទី ៣ ជំពូកទី ៣ ទៅ ជំពូកទី ៩	លោកសាស្ត្រាចារ្យ **Matsumoto Tsuneo**

មុខកថា

ខ្ញុំមានសេចក្ដីសោមនស្សរីករាយជាខ្លាំង ក្នុងការណែនាំជូននូវ សៀវភៅស្ដីពីសេចក្ដីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជាមួយនឹងសេចក្ដីសង្ឃឹមដ៏មុតមាំថា សៀវភៅនេះនឹងក្លាយជាជំនួយដ៏សំខាន់មួយ ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការស្វែងយល់របស់បណ្ដាអ្នកស្រាវជ្រាវនានា ជាពិសេសរបស់មន្ត្រី និងភ្នាក់ងារដែលត្រូវអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះ ដោយផ្ទាល់តែម្ដង ។

ដូចយើងទាំងអស់គ្នាបានដឹងហើយថា វិស័យគតិយុត្តកម្ពុជាត្រូវបានបំផ្លិចបំផ្លាញស្ទើរតែទាំងស្រុងដោយសារសង្គ្រាមស៊ីវិល ដែលក្នុងនោះ ច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានក្រោមច្បាប់នានា សម្រាប់អនុវត្តទៅលើរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណី ក៏មានភាពខ្វះខាត និងទន់ខ្សោយដែរ។ ឧទាហរណ៍ ដូចជាចាប់តាំងពីក្រោយការដួលរលំនៃរបបខ្មែរក្រហមមកដល់មុនពេលអនុម័តក្រមរដ្ឋប្បវេណីថ្មី កម្ពុជាយើងមិនមានច្បាប់សារធាតុគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីយកមកដោះស្រាយរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណីទេ ។ អ្វីដែលជាការកត់សម្គាល់ គឺកម្ពុជាមានត្រឹមតែ ក្រឹត្យ-ច្បាប់លេខ ៣៨ ក្រ.ចស្ដីពីកិច្ចសន្យានិងការទទួលខុសត្រូវក្រៅកិច្ចសន្យា ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៨៨ ច្បាប់ស្ដីពីអាពាហ៍ពិពាហ៍និងគ្រួសារដែលត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើនៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៨៩ ច្បាប់ភូមិបាលដែលត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើនៅថ្ងៃទី ៣០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០១ និងអមដោយអនុក្រឹត្យ ព្រមទាំងប្រកាស និងសារាចរណែនាំខ្លះៗផ្សេងទៀតរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌តែប៉ុណ្ណោះ ។

ដោយសារកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា រួមជាមួយការឧបត្ថម្ភគាំទ្រពីប្រទេសជប៉ុនជាមិត្តគំនិតផ្តួចផ្តើមក្នុងការបង្កើតឡើងវិញនូវក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា ក៏បានលេចចេញជារូបរាងឡើង ។ ជាលទ្ធផលក្រមរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវបានរដ្ឋសភាអនុម័ត កាលពីថ្ងៃទី ០៥ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៧ នាសម័យប្រជុំលើកទី ៧នីតិកាលទី ៣ របស់ខ្លួន ហើយព្រឹទ្ធសភាក៏បានផ្ដល់ការយល់ស្របតាមទម្រង់ និងគតិនៃក្រមនេះទាំងស្រុងកាលពីថ្ងៃទី ២១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៧ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គព្រឹទ្ធសភាលើកទី ៤ នីតិកាលទី២ ។ ក្រមនេះត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/១២០៧/០៣ ចុះថ្ងៃទី ០៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៧កន្លងទៅ ។ ការសម្រេចបាននូវ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី នេះ គឺជាសមិទ្ធផលដ៏ថ្មីស្រឡាងនិងជាទីមោទនៈមួយទៀតនៅក្នុងប្រព័ន្ធគតិយុត្តកម្ពុជា ហើយនេះ ក៏ជាជំហានថ្មីមួយទៀត នៅក្នុងការចូលរួមអនុវត្តនូវគោលនយោបាយកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ របស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។

ទន្ទឹមគ្នានេះដែរ ដើម្បីជាការបន្ថែមលើវគ្គបណ្ដុះបណ្ដាល និងសិក្ខាសាលាផ្សព្វផ្សាយស្ដីពី ក្រមរដ្ឋប្បវេណី និងដើម្បីធ្វើឱ្យមានភាពជឿជាក់ថា ក្រមនេះ ត្រូវបានយល់ជ្រួតជ្រាបទៅក្នុងចំណោមមហាជន ក៏ដូចជា

ជួយសម្រួលដល់ការស្វែងយល់ ការបកស្រាយ និងការអនុវត្តដោយមន្ត្រី និងស្ថាប័នអនុវត្ត សៀវភៅស្តីពីសេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានចងក្រង និងបោះពុម្ពឡើង។ ទាំងអស់នេះ គឺបានប្រសូតចេញពីកិច្ចខំប្រឹងប្រែង ជិតមួយទសវត្សរ៍របស់ក្រុមការងារនៃក្រសួងយុត្តិធម៌កម្ពុជានិងក្រុមការងារជប៉ុន ក្នុងបុព្វហេតុក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជាមួយ ប្រកបដោយការផ្លាស់ប្តូរនិងប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់ សំដៅឆ្ពោះទៅរកការរួមចំណែកកសាងនីតិរដ្ឋ នៅកម្ពុជា ។

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ១២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌

អង្គ វង្ស វឌ្ឍានា

មាតិកា

គន្ថីទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ · ១

ជំពូកទោល បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ · · · · · · · · · · · · · · · · · · ១

គន្ថីទី ២ បុគ្គល · ៥

ជំពូកទី ១ រូបវន្តបុគ្គល · ៥

ផ្នែកទី ១ សមត្ថភាពទទួលសិទ្ធិ · · · · · · · · · · · · · · · · ៥

ផ្នែកទី ២ សិទ្ធិបុគ្គល · ៧

ផ្នែកទី ៣ សមត្ថភាពខាងឆន្ទៈ · · · · · · · · · · · · · · · · ១០

ផ្នែកទី ៤ សមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាព · · · · · · · · · · · ១១

កថាភាគទី ១ អនីតិជន · · · · · · · · · · · · · · · · · · ១១

កថាភាគទី ២ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ · · · · · · · · · ១៨

កថាភាគទី ៣ ជននៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភ · · · · · · · · · · · · · ២១

កថាភាគទី ៤ ការការពារភាគីម្ខាងទៀតនៃជនដែលត្រូវបានកម្រិតសមត្ថភាព · · · · ២៥

ផ្នែកទី ៥ លំនៅឋាន · ២៧

ផ្នែកទី ៦ ការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលដែលអវត្តមាន និង ការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន · ២៩

កថាភាគទី ១ ការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលដែលអវត្តមាន · · · · · · · ៣០

កថាភាគទី ២ ការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន · · · · · · · · · · · · ៣៣

ផ្នែកទី ៧ ការចាត់ទុកថាបានទទួលមរណភាពព្រមពេលជាមួយគ្នា · · · · · · · ៣៨

ជំពូកទី ២ នីតិបុគ្គល · ៣៩

ផ្នែកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ · · · · · · · · · · · · · · · · · ៤០

កថាភាគទី ១ និយមន័យ ប្រភេទ និង គោលការណ៍នៃការបង្កើត · · · · · · · ៤០

កថាភាគទី ២ នាមករណ៍នៃនីតិបុគ្គលមិនយកចំណេញ · · · · · · · · ៤១

កថាភាគទី ៣ ការចុះបញ្ជីនៃការបង្កើត · · · · · · · · · · · · · ៤៣

កថាភាគទី ៤ លំនៅឋាននៃនីតិបុគ្គល · · · · · · · · · · · · · ៤៥

កថាភាគទី ៥ ការចុះបញ្ជីនៃនីតិបុគ្គលបរទេស · · · · · · · · · · ៤៧

កថាភាគទី ៦ ការគ្រប់គ្រង និង ការចាត់ចែងកិច្ចការនៃនីតិបុគ្គល · · · · · · ៤៧

កថាភាគទី ៧ ការរំលាយ និង ការជម្រះបញ្ជី · · · · · · · · · · · ៥៣

ផ្នែកទី ២ នីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម · ៦៧

កថាភាគទី ១ នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត · · · · · · · · · ៦៧

កថាភាគទី ២ នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត · · · · · · · · · ៨២

ផ្នែកទី ៣ នីតិបុគ្គលមូលនិធិ · ៩១

គន្ថីទី ៣ សិទ្ធិប្រត្យក្ស · **៩៧**

ជំពូកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ · **៩៧**

ផ្នែកទី ១ វត្ថុ · ៩៧

ផ្នែកទី ២ សិទ្ធិប្រត្យក្ស · ១០៤

ផ្នែកទី ៣ គោលការណ៍នៃការបង្កើត ការផ្ទេរ និង ការកែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្ស · · · · · ១០៥

ជំពូកទី ២ កម្មសិទ្ធិ · **១១០**

ផ្នែកទី ១ ខ្លឹមសារ និង កម្រិតនៃកម្មសិទ្ធិ · · · · · · · · · · · · · · · · ១១០

ផ្នែកទី ២ ទំនាក់ទំនងរវាងដីដែលនៅជាប់គ្នា · · · · · · · · · · · · · · · ១១៤

ផ្នែកទី ៣ សិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិនៃកម្មសិទ្ធិ · · · · · · · · · · · · ១២៣

ផ្នែកទី ៤ លទ្ធកម្មនៃកម្មសិទ្ធិ · · · · · · · · · · · · · · · · · · · ១២៨

កថាភាគទី ១ លទ្ធកម្មនៃកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ · · · · · · · · · · · · ១២៨

កថាភាគទី ២ លទ្ធកម្មនៃកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ · · · · · · · · · · · · · ១៤៦

ផ្នែកទី ៥ កម្មសិទ្ធិអវិភាគ · ១៥៧

ផ្នែកទី ៦ អឡូសិទ្ធិភាព · ១៦៦

ជំពូកទី ៣ សិទ្ធិកាន់កាប់ · **១៧៣**

ផ្នែកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ · ១៧៣

ផ្នែកទី ២ សិទ្ធិទាមទារឱ្យការពារការកាន់កាប់ · · · · · · · · · · · · · · ១៨១

ផ្នែកទី ៣ ការការពារអ្នកកាន់កាប់ពិសេសអំពីអចលនវត្ថុ · · · · · · · · · · · ១៨៦

ជំពូកទី ៤ សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ · · · · · · · · · · · · · · · · · · · **១៩០**

ជំពូកទី ៥ ផលុបភោគ · **១៩៨**

ជំពូកទី ៦ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ · · · · · · · · · · · · · **២១២**

ជំពូកទី ៧ សេវភាព · **២១៩**

ផ្នែកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ ២១៩
ផ្នែកទី ២ សេរីភាព និង អាជ្ញាយុកាល ២៣០

ជំពូកទី ៨ កម្មសិទ្ធិ និង សិទ្ធិប្រត្យក្សផ្សេងៗ របស់រដ្ឋ វត្តអារាមនៃព្រះពុទ្ធសាសនា សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច និង សហគមន៍ផ្សេងៗ ២៣៥

ជំពូកទី ៩ សិទ្ធិដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយសម្បទានដីធ្លី ២៣៧

សមាសភាពនៃគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្ដីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា :

ឯកឧត្តម **អង្គ វង្ស វឌ្ឍនា**	រដ្ឋមន្ត្រី, ក្រសួងយុត្តិធម៌ (ប្រធាន)
ឯកឧត្តម **ស៊ុយ នូ**	រដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌ (អាណត្តិទី ១)
ឯកឧត្តម **អ៊ី ជន**	រដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌ (អាណត្តិទី ២)
ឯកឧត្តម **ហ៊ី សោភា**	រដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌
លោកជំទាវ **ចាន់ សុធាវី**	រដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌
ឯកឧត្តម **យូ ម៉ុនឡេង**	ប្រធានសាលាឧទ្ធរណ៍
ឯកឧត្តម **គង់ ស្រ៊ីម**	អនុប្រធានតុលាការកំពូល
ឯកឧត្តម **ម៉ុន ហ៊ុន**	អនុរដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌
ឯកឧត្តម **កើត រិទ្ធ**	អនុរដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌
ឯកឧត្តម **ជួន តេជ**	អគ្គាធិការរង, ក្រសួងយុត្តិធម៌
ឯកឧត្តម **ម៉ែន ពេជ្រសាលី**	អគ្គនាយកអគ្គនាយកដ្ឋានបច្ចេកទេស, ក្រសួងយុត្តិធម៌
ឯកឧត្តម **ឆួច សំតី**	អគ្គនាយកអគ្គនាយកដ្ឋានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍លើវិស័យយុត្តិធម៌, ក្រសួងយុត្តិធម៌
លោក **ម៉ុង មុន្នីចរិយា**	ប្រធានសាលាដំបូងខេត្តព្រះសីហនុ
លោក **យូរ ឧត្តរា**	ចៅក្រមតុលាការកំពូល
លោក **ស៊ីវិន្ទ សុផល**	ចៅក្រមសាលាឧទ្ធរណ៍
លោក **សាលី ធារ៉ា**	ចៅក្រមសាលាឧទ្ធរណ៍
លោកស្រី **ខៀវ សុខា**	អគ្គនាយករងអគ្គនាយកដ្ឋានបច្ចេកទេស, ក្រសួងយុត្តិធម៌
លោក **ស៊ឹង បញ្ញាវុទ្ធ**	ចៅក្រមតុលាការកំពូល
លោក **ហ៊ុង ធីឫទ្ធិ**	ចៅក្រមសាលាដំបូងខេត្តស្ទឹងត្រែង
លោក **នុច ថារិទ្ធិ**	ប្រធាននាយកដ្ឋានកិច្ចការរដ្ឋប្បវេណី, ក្រសួងយុត្តិធម៌
លោក **និត្យ ឫទ្ធី**	ចៅក្រមក្រសួងយុត្តិធម៌

សមាសភាពនៃក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្ដីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី :

លោក **Morishima Akio**	សាស្ត្រាចារ្យកិត្តិយស, សកលវិទ្យាល័យ Nagoya (ប្រធាន)
លោក **Kamata Kaoru**	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Waseda
លោក **Matsumoto Tsuneo**	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Hitotsubashi

លោក **Minami Toshifumi**	ចៅក្រម, សាលាឧទ្ធរណ៍នៃតំបន់ Tokyo
លោក **Motoyama Atsushi**	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Ritsumeikan
លោក **Niimi Ikufumi**	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Meiji
លោក **Nomi Yoshihisa**	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Tokyo
លោក **Nomura Toyohiro**	ព្រឹទ្ធបុរស និង សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Gakushuin
លោក **Yamamoto Yutaka**	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Kyoto
លោក **Tanamura Masayuki**	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Waseda
លោក **Urakawa Michitaro**	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Waseda

ជំនាញការ ទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ នៃប្រទេសជប៉ុន (JICA) ប្រចាំក្រសួងយុត្តិធម៌ :

លោក **Sakano Issei**	ទីប្រឹក្សា នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក **Yamada Yoichi**	អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក **Imaizumi Manabu**	អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោកស្រី **Homma Yoshiko**	អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក **Kai Mineo**	អតីតអ្នកសម្របសម្រួល នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក **Kamiki Atsushi**	អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
កញ្ញា **Manabe Kana**	អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
កញ្ញា **Terauchi Kozue**	អ្នកសម្របសម្រួល នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក **Kiyohara Hiroshi**	ទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

អ្នកបកប្រែ :

លោកស្រី **គក មូរ៉ែន**	អតីតជំនួយការជាន់ខ្ពស់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក **សរ សិនិរា**	អតីតជំនួយការជាន់ខ្ពស់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក **ស សុខាន**	អតីតជំនួយការ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក **ឌិន មុន្នី**	អតីតជំនួយការ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក **ស៊ឹម ធីរៈ**	អ្នកបកប្រែជាប់កិច្ចសន្យា
លោក **Sakano Issei**	ទីប្រឹក្សា នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

គន្ថីទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

ជំពូកទោល បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ១.- ច្បាប់ទូទៅនៃនីតិឯកជន

ក្រមនេះ បញ្ញត្តអំពីគោលការណ៍ទូទៅដែលទាក់ទងទៅនឹងទំនាក់ទំនងគតិយុត្តផ្នែករដ្ឋប្បវេណី ។ បញ្ញត្តិនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្ត ចំពោះទំនាក់ទំនងទ្រព្យសម្បត្តិ និង ទំនាក់ទំនងញាតិ លើកលែងតែមានកំណត់ផ្សេង នៅក្នុងច្បាប់ពិសេស ។

(កំណត់)

ច្បាប់ទាំងឡាយ អាចត្រូវបានបែកចែកជាពីរប្រភេទធំ គឺ នីតិសាធារណៈ និង នីតិឯកជន ។ ចំពោះលក្ខណវិនិច្ឆ័យដើម្បីបែងចែកនីតិសាធារណៈ និង នីតិឯកជន មានមតិផ្សេងៗគ្នា ប៉ុន្តែ ក្នុងចំណោមមតិទាំងនេះ មានទស្សនៈភាគច្រើនថា គួរតែបែងចែកទៅតាមលក្ខណៈនៃទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត ។ មានន័យថា ជាទូទៅ នីតិឯកជនគឺជាច្បាប់ដែលបញ្ញត្តអំពីទំនាក់ទំនងគតិយុត្តរវាងភាគីដែលមានភាពស្មើគ្នា ដូចជាទំនាក់ទំនងនៃការជួញដូររវាងឯកជន រីឯនីតិសាធារណៈ គឺជាច្បាប់ដែលបញ្ញត្តអំពីទំនាក់ទំនងរវាងភាគីដែលគ្មានភាពស្មើគ្នា (ទំនាក់ទំនងរវាងជនដែលមានអំណាច និង ជនដែលត្រូវស្ថិតនៅក្រោមអំណាចនោះ) ដូចជាករណីដែលរដ្ឋបង្គាប់ឱ្យប្រជាពលរដ្ឋគោរពតាមវិន័យណាមួយដោយបង្ខំ ជាដើម ។

នីតិឯកជន មានដូចជាក្រមរដ្ឋប្បវេណី ក្រមពាណិជ្ជកម្ម ច្បាប់ស្តីពីសហគ្រាស ច្បាប់ស្តីពីរូបិយាណត្តិ និង ប័ណ្ណសងតាមការបញ្ជា ជាអាទិ៍ ហើយនីតិសាធារណៈ មានដូចជារដ្ឋធម្មនុញ្ញដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិគ្រប់គ្រង/អភិបាលរបស់រដ្ឋ ច្បាប់ស្តីពីរចនាសម្ព័ន្ធនៃនីតិប្រតិបត្តិរបស់រដ្ឋ និង ច្បាប់ស្តីពីស្វ័យភាពនៃរដ្ឋបាលមូលដ្ឋាន ដែលទាក់ទងនឹងការគ្រប់គ្រង និងប្រព្រឹត្តិទៅនៃរដ្ឋបាល ព្រមទាំងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និង ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី និង ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

មាត្រា ១ ប្រើពាក្យ "រដ្ឋប្បវេណី" ជំនួស "នីតិឯកជន" ។ ក្រៅពីច្បាប់ទាក់ទងនឹងនីតិឯកជន ពាក្យ "រដ្ឋប្បវេណី" រួមមានក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណីដែលជានីតិសាធារណៈ ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះក្រមរដ្ឋប្បវេណី ពាក្យ "នីតិឯកជន" និង ពាក្យ "នីតិរដ្ឋប្បវេណី" មានន័យដូចគ្នា ។

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចែងអំពីទំនាក់ទំនងគតិយុត្តរវាងបុគ្គលឯកជនដែលមានភាពស្មើគ្នានៅក្នុងសង្គមស៊ីវិល (សង្គមដែលជួញដូរទំនិញ) ដូចជារូបវន្តបុគ្គល នីតិបុគ្គល (បុគ្គលភាពគតិយុត្ត) សិទ្ធិប្រត្យក្ស សិទ្ធិលើបំណុល កិច្ចសន្យា ការធានាកាតព្វកិច្ច ញាតិ សន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍ ហេតុដូច្នេះ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី គឺជានីតិឯកជន (នីតិរដ្ឋប្បវេណី) ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចែងអំពីទំនាក់ទំនងគតិយុត្តជាមូលដ្ឋានដែលបុគ្គលឯកជនទាំងឡាយអាចមានការពាក់ព័ន្ធ ដូចជាកម្មសិទ្ធិ និង កិច្ចសន្យា (ទំនាក់ទំនងទ្រព្យសម្បត្តិ) អាពាហ៍ពិពាហ៍ និង សន្តតិកម្ម (ទំនាក់ទំនងញាតិ) ហេតុដូច្នេះ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី គឺជាច្បាប់ទូទៅនៃនីតិឯកជន (នីតិរដ្ឋប្បវេណី) ។

ផ្ទុយទៅវិញ ក្នុងករណីដែលច្បាប់ពិសេសត្រូវបានតាក់តែង ឧទាហរណ៍ ច្បាប់ពិសេសអំពីកិច្ចការជំនួញណាមួយរបស់ពាណិជ្ជករដែលមានគោលបំណងយកចំណេញ ត្រូវបានតាក់តែងឡើង ដោយចែងខុសពីបញ្ញត្តិនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ដោយសារមានមូលហេតុសមហេតុសមផលតាមសេដ្ឋកិច្ច ទោះបីជាមានបញ្ញត្តិនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីក៏ដោយ ក៏បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ពិសេសនោះ ត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះកិច្ចការជំនួញនោះ (ច្បាប់ពិសេសមានអាទិភាពលើច្បាប់ទូទៅ) ។

មាត្រា ២.- គោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាន

ក្រមនេះ កំណត់អំពីគោលការណ៍នៃការធានាសេចក្ដីថ្លៃថ្នូររបស់បុគ្គល ភាពស្មើគ្នារបស់បុរស នារី និង សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ជាក់ថា ក្រមរដ្ឋប្បវេណីមានគោលបំណងសម្រេចឱ្យបាននូវសិទ្ធិឯកជនរបស់បុគ្គលនីមួយៗ ដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

មាត្រា ៣.- គោលការណ៍ស្វ័យភាពនៃបុគ្គលឯកជន

ក្រមនេះ គោរពនូវសេរីភាពនៃឆន្ទៈរបស់បុគ្គល និង បញ្ញត្តអំពីទំនាក់ទំនងគតិយុត្តប្រកបដោយសមភាពរវាងបុគ្គលឯកជន ដោយរួមបញ្ចូលទាំងនីតិបុគ្គល ។ នីតិបុគ្គលសាធារណៈ ដែលនៅក្នុងទំនាក់ទំនងនៃការជួញដូរ ត្រូវចាត់ទុកថាជាបុគ្គលឯកជន ។

(កំណត់)

សង្គមស៊ីវិល ផ្អែកលើសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារដែលប្រកបដោយការជួញដូរទំនិញ ។ ដើម្បីជួញដូរទំនិញឱ្យបានរលូន ប្រធាននៃការជួញដូរនីមួយៗនោះ គួរតែអាចធ្វើការជួញដូរបាន ដោយផ្អែកលើឆន្ទៈសេរីរបស់ខ្លួន ។ នៅក្នុងសង្គមស៊ីវិល បុគ្គលគ្រប់រូប មានសេរីភាព និង សមភាព ហេតុដូច្នេះ បុគ្គលម្នាក់មិនត្រូវបានចងដោយឆន្ទៈរបស់បុគ្គលដទៃទេ លើកលែងតែខ្លួនព្រមព្រៀងក្នុងការជួញដូរ (កិច្ចសន្យា) ជាមួយបុគ្គលដទៃនោះ ដោយឆន្ទៈរបស់ខ្លួន ។ ការណ៍នេះត្រូវបានចែងជាគោលការណ៍មូលដ្ឋាននៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណី ដូចជាសេរីភាពនៃលក្ខណៈបុគ្គលតាមច្បាប់ សេរីភាពក្នុងការប្រើប្រាស់អាស្រ័យផល និង ចាត់ចែងទ្រព្យ (កម្មសិទ្ធិ) និង សេរីភាពក្នុងការធ្វើកិច្ចសន្យា ។ នៅក្នុងទំនាក់ទំនងនៃការជួញដូរ នីតិបុគ្គលសាធារណៈ ក៏ត្រូវធ្វើកិច្ចសន្យា (ការជួញដូរ) ក្នុងឋានៈស្មើគ្នាជាមួយភាគីម្ខាងទៀត ។

មាត្រា ៤.- ការហាមឃាត់មិនឱ្យប្រើប្រាស់សិទ្ធិដោយបំពាន

ទោះបីជាសិទ្ធិក៏ដោយ ក៏ពុំត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យប្រើប្រាស់ដោយបំពានឡើយ ។ នៅក្នុងករណីដែលបានប្រើប្រាស់សិទ្ធិ ដោយបំពានហួសពីទំហំនៃការការពារ ដែលត្រូវបាន

បញ្ញត្តទុក មិនអាចទទួលស្គាល់អានុភាពនៃការប្រើសិទ្ធិនោះឡើយ ។

(កំណត់)

នៅពេលសង្គមស៊ីវិលត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅសតវត្សរ៍ទី ១៩ ភាពដាច់ខាតនៃកម្មសិទ្ធិឯកជន ត្រូវបានអះអាងយ៉ាងខ្លាំង ហើយមានទស្សនះថា ការអនុវត្តសិទ្ធិ ជាពិសេស ការអនុវត្តកម្មសិទ្ធិដែលជាសិទ្ធិសំខាន់ជាងគេ អាចធ្វើបានដោយសេរី និង ដោយគ្មានការកម្រិត ដោយសារសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិមិនត្រូវបានបំពាន ។ ហេតុដូច្នេះ នៅសម័យនោះគេយល់ឃើញថា ទោះបីការអនុវត្តសិទ្ធិបណ្តាលឱ្យមានការខូចខាតដល់អ្នកដទៃក៏ដោយ ក៏គ្មានភាពផ្ទុយច្បាប់ ហើយមិនចាំបាច់សងសំណងការខូចខាតឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ក្រោយមក គេបែរទៅជាយល់ឃើញថា ទោះជាការអនុវត្តសិទ្ធិក៏ដោយ ប្រសិនបើការអនុវត្តសិទ្ធិនោះ មានគោលបំណងបំពានសិទ្ធិអ្នកដទៃទៀត ឧទាហរណ៍ដូចជាការសាងសង់ជញ្ជាំងខ្ពស់ដែលខ្លួនមិនត្រូវការចាំបាច់លើដីរបស់ខ្លួន ក្នុងគោលបំណងមិនឱ្យមានពន្លឺព្រះអាទិត្យដល់ដីជាប់គ្នា នោះមិនត្រូវបានទទួលស្គាល់ថាជាការអនុវត្តសិទ្ធិត្រឹមត្រូវទេ ដោយសារវាជាការអនុវត្តសិទ្ធិហួសហេតុ និង ដោយបំពាន ហេតុដូច្នេះ ត្រូវក្លាយទៅជាកម្មវត្ថុនៃសំណងការខូចខាត ។ ក្នុងករណីនេះ លក្ខខ័ណ្ឌនៃការប្រើប្រាស់សិទ្ធិដោយបំពាន គឺជាឆន្ទះធ្វើឱ្យខូចខាតដែលជាលក្ខខ័ណ្ឌជាអញ្ញថាវត្ត ។ ក្នុងករណីដែលការអនុវត្តសិទ្ធិណាមួយ ត្រូវបានទទួលស្គាល់ថាជាការប្រើប្រាស់សិទ្ធិដោយបំពាន នោះត្រូវមានអានុភាព ដូចជាអានុភាពនៃការអនុវត្តសិទ្ធិមិនត្រូវកើតឡើង (ឧទាហរណ៍ ការរំលាយកិច្ចសន្យាមិនត្រូវបានទទួលស្គាល់) ឬ កាតព្វកិច្ចក្នុងការសងសំណងការខូចខាត ត្រូវកើតឡើង ជាដើម ។

បន្ទាប់មកទៀត នៅពេលចូលដល់សតវត្សរ៍ទី ២០ ភាពជាសាធារណៈនៃសិទ្ធិឯកជន (ជាពិសេស កម្មសិទ្ធិលើដី) ត្រូវបានអះអាងជំនួសសិទ្ធិឯកជនដែលជាផលប្រយោជន៍ឯកជនសុទ្ធសាធ ហើយជាលទ្ធផលនេះ ទោះបីជាគ្មានលក្ខខ័ណ្ឌជាអញ្ញថាវត្ត (ឆន្ទះធ្វើឱ្យខូចខាត) ក៏ដោយ មានករណីខ្លះដែលទទួលស្គាល់ថា ការអនុវត្តសិទ្ធិនោះ ជាការប្រើប្រាស់សិទ្ធិដោយបំពាន ដោយសារបណ្តាលឱ្យមានការខូចខាតដល់សាធារណៈ ដោយគិតពិចារណាអំពីតុល្យភាពរវាងផលប្រយោជន៍សាធារណៈដែលត្រូវបានបំពាន និង ផលប្រយោជន៍ដែលទទួលបានដោយការអនុវត្តសិទ្ធិឯកជននោះ ។

មាត្រា ៥.- គោលការណ៍នៃភាពសុចរិត និង ភាពស្មោះត្រង់

ការប្រើសិទ្ធិ និង ការអនុវត្តករណីយកិច្ច ត្រូវធ្វើឡើងដោយសុចរិត ផ្អែកតាមភាពស្មោះត្រង់ ។

(កំណត់)

នៅក្នុងសង្គមស៊ីវិល ពលរដ្ឋនីមួយៗធ្វើកិច្ចសន្យា ដោយឆន្ទះសេរីរបស់ខ្លួន ក្នុងឋានៈស្មើគ្នានឹងពលរដ្ឋដទៃ ហើយប្រើប្រាស់សិទ្ធិ និង អនុវត្តកាតព្វកិច្ច ។ នៅពេលបង្កើតកិច្ចសន្យា ក៏ដូចជានៅពេលប្រើប្រាស់សិទ្ធិ និង អនុវត្តកាតព្វកិច្ច តាមទំនាក់ទំនងសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងនោះ ភាគីត្រូវធ្វើសកម្មភាពដោយមានភាពស្មោះត្រង់ ដោយផ្អែកលើទំនាក់ទំនងទុកចិត្តគ្នាទៅវិញទៅមក ដើម្បីកុំឱ្យមានការក្បត់គ្នា ទើបទំនាក់ទំនងជួញដូរផ្នែកឯកជន នឹងមានភាពរលូន ។

ជាពិសេស ក្នុងករណីដែលហេតុការណ៍ដែលភាគីមិនបានព្យាករទុកជាមុន កើតឡើង នោះភាគីសងខាងត្រូវដោះស្រាយដោយផ្អែកតាមភាពស្មោះត្រង់ចំពោះគ្នាទៅវិញទៅមក ។

នៅពេលដែលសង្គមអឺរ៉ុបមានការប្រែប្រួលយ៉ាងខ្លាំងនៅដើមសតវត្សរ៍ទី ២០ "គោលការណ៍នៃភាពសុចរិត និង ភាពស្មោះត្រង់" ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយនីតិសាស្ត្រអាល្លឺម៉ង់ ។ តាមការអនុវត្តគោលការណ៍នៃភាពសុចរិត និង ភាពស្មោះត្រង់" នេះ ទោះបីជាមានការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចតាមទម្រង់ខាងក្រៅក៏ដោយ ករណីមួយចំនួនត្រូវបានទទួលស្គាល់ថាមិនមែនជាការមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចឡើយ ដោយមូលហេតុដូចជាកាតព្វកិច្ចដែលមិនអនុវត្តមានចំនួនតិច ឬ ការយឺតយ៉ាវកើតឡើងដោយមូលហេតុដែលមិនអាចជៀសវាងបាន ជាដើម ។ម្យ៉ាងទៀត នៅពេលដែលតម្លៃរូបិយវត្ថុអាល្លឺម៉ង់បានធ្លាក់ចុះយ៉ាងខ្លាំង គោលការណ៍នៃការផ្លាស់ប្តូរស្ថានភាព ត្រូវបានបង្កើតដោយផ្អែកលើគោលការណ៍នៃភាពសុចរិត និង ភាពស្មោះត្រង់ ហើយចំនួនរូបិយវត្ថុត្រូវបានសម្របសម្រួលតាមស្ថានភាពជាក់ស្តែង ដោយកែសម្រួលគោលការណ៍ចម្បងថា កិច្ចសន្យាត្រូវតែគោរពជាដរាប ។ ដូចករណីដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ គោលការណ៍នៃភាពសុចរិត និង ភាពស្មោះត្រង់ នាំឱ្យមានភាពបត់បែនដល់ច្បាប់ទាក់ទងនឹងកាតព្វកិច្ចនៅក្នុងសង្គមស៊ីវិល ដែលបានចូលទៅដល់ពេលវេលាមួយដែលទទួលការប្រែប្រួលជាច្រើន ។

ខ្លឹមសារជាក់លាក់នៃគោលការណ៍នៃភាពសុចរិត និង ភាពស្មោះត្រង់ ត្រូវសម្រេចដោយយោងតាមទស្សនៈរួម របស់សង្គមថា តើគួរឱ្យធ្វើអ្វីខ្លះ ដោយរបៀបយ៉ាងម្តេច ក្នុងទំនាក់ទំនងជួញដូរណាមួយ ។ ជាធម្មតា គោលការណ៍នៃភាពសុចរិត និង ភាពស្មោះត្រង់ ត្រូវបានលើកឡើងក្នុងការបកស្រាយកិច្ចសន្យា ហើយក្នុងករណីដែលយល់ឃើញថា ស្របតាមគោលការណ៍នៃភាពសុចរិត និង ភាពស្មោះត្រង់នោះ ការអះអាងអំពីការអនុវត្តកាតព្វកិច្ចរបស់កូនបំណុល ត្រូវបានទទួលស្គាល់ រីឯក្នុងករណីដែលយល់ឃើញថា ការប្រើប្រាស់សិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុល មិនស្របតាមគោលការណ៍នៃភាពសុចរិត និង ភាពស្មោះត្រង់ ការប្រើប្រាស់សិទ្ធិនោះមិនត្រូវបានទទួលស្គាល់ ហើយក្នុងករណីខ្លះ ម្ចាស់បំណុលត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងសំណងការខូចខាត ដោយសារការប្រើប្រាស់សិទ្ធិដោយបំពាន ។

ម្យ៉ាងទៀត គោលការណ៍នៃភាពសុចរិត និង ភាពស្មោះត្រង់នេះ ត្រូវបានយល់ឃើញថា អាចអនុវត្តមិនមែនតែចំពោះទំនាក់ទំនងរវាងសិទ្ធិលើបំណុល និង កាតព្វកិច្ចប៉ុណ្ណោះទេ គឺអាចអនុវត្តយ៉ាងទូលំទូលាយ ចំពោះទំនាក់ទំនងនៃសិទ្ធិប្រត្យក្ស និង ទំនាក់ទំនងឋានៈបុគ្គលផងដែរ ។ ក្នុងករណីនេះ គោលការណ៍នៃភាពសុចរិត និង ភាពស្មោះត្រង់មានន័យថា ការប្រើប្រាស់សិទ្ធិដែលផ្ទុយនឹងសីលធម៌សង្គម ជាដើម មិនត្រូវបានទទួលស្គាល់ឡើយ ។

គន្ថីទី ២ បុគ្គល

ជំពូកទី ១ រូបវន្តបុគ្គល

ផ្នែកទី ១ សមត្ថភាពទទួលសិទ្ធិ

មាត្រា ៦.– គោលការណ៍សមភាពនៃសមត្ថភាពទទួលសិទ្ធិ

រូបវន្តបុគ្គលគ្រប់រូប មានលក្ខណសម្បត្តិអាចក្លាយជាប្រធាននៃសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចបាន ។

(កំណត់)

នេះគឺជាបញ្ញត្តិចែងស្តីពីអត្ថន័យនៃសមត្ថភាពទទួលសិទ្ធិ ព្រមទាំងការប្រកាសអំពីគោលការណ៍សមភាពនៃសមត្ថភាពទទួលសិទ្ធិ មានន័យថា បញ្ញត្តិនេះមានចែងយ៉ាងច្បាស់លាស់ថា ក្នុងឋានៈជាមនុស្ស មិនត្រូវមានការរើសអើងវណ្ណៈ ភេទ អាយុ មុខរបរ សាសនា ជាអាទិ៍ឡើយ ហើយមនុស្សគ្រប់រូបមានលក្ខណសម្បត្តិអាចក្លាយជាប្រធាននៃសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចបាន ។

មាត្រា ៧.– ការកម្រិតក្នុងការទទួលសិទ្ធិចំពោះជនបរទេស

ជនជាតិបរទេស មិនអាចទទួលបាន ឬ កាន់កាប់នូវសិទ្ធិមួយចំនួនដែលត្រូវបានកំណត់ឡើយ ក្នុងករណីដែលមានបញ្ញត្តិផ្សេងនៅក្នុងច្បាប់ជាតិ ឬ សន្ធិសញ្ញា ឬ អនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ជាគោលការណ៍ នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ជនជាតិបរទេសមានឋានៈ អាចទទួលនូវសិទ្ធិបុគ្គលដូចគ្នានឹងជនជាតិខ្មែរដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមានបញ្ញត្តិផ្សេងនៅក្នុងច្បាប់ ឬ សន្ធិសញ្ញា ឬ អនុសញ្ញាអន្តរជាតិ ជនជាតិបរទេសមិនអាចមាន ឬ មិនអាចធ្វើលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិមួយចំនួន ។

ឧទាហរណ៍ជាក់ស្តែងនៃករណីដែលមានកំណត់ដោយច្បាប់មានដូចជា នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញ មាត្រា ៤៤ កថាខណ្ឌទី ១ មានចែងថា មានតែរូបវន្តបុគ្គល ឬ នីតិបុគ្គលដែលមានសញ្ជាតិជាខ្មែរទេ ទើបមានសិទ្ធិជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិលើដីធ្លី ។

មាត្រានេះជាបញ្ញត្តិនៅក្នុងជំពូក "រូបវន្តបុគ្គល" ដូច្នេះហើយ "ជនជាតិបរទេស" មានន័យថា ជារូបវន្តបុគ្គលដែលគ្មានសញ្ជាតិខ្មែរ ។ ចំពោះនីតិបុគ្គលបរទេសវិញ មាត្រា ៤៨ កថាខណ្ឌទី ៣ មានខ្លឹមសារប្រហាក់ប្រហែលនឹងមាត្រានេះដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៣ កថាខណ្ឌទី ២

មាត្រា ៨.– ពេលចាប់ផ្ដើម និង បញ្ចប់សមត្ថភាពទទួលសិទ្ធិ

រូបវន្តបុគ្គលម្នាក់ៗ មានសមត្ថភាពទទួលសិទ្ធិនៅពេលចាប់កំណើត ហើយបាត់បង់អស់នូវសមត្ថភាពទទួលសិទ្ធិនេះ នៅពេលទទួលមរណភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ដើមកាលនៃសមត្ថភាពទទួលសិទ្ធិ គឺពេលកំណើត ហើយចុងកាល (ពេលបញ្ចប់) គឺពេលទទួលមរណភាព ។ អត្ថន័យនៃកំណើត និង មរណភាព ពុំមានចែងច្បាស់លាស់ទេ គឺទុកនាទីនេះទៅលើការបកស្រាយ ។ម្យ៉ាងទៀត តាមការបកស្រាយនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន កំណើត គឺជាពេលដែលខ្លួនទារកទាំងមូល បានចេញផុតពីគភ៌ម្ដាយ ហើយមានជីវិត រីឯមរណភាពវិញ តាមទំនៀមទម្លាប់ គឺជាពេលដែលសួត បេះដូង ខួរក្បាល ឈប់មានដំណើរការ ហើយគេបញ្ជាក់មរណភាពដោយពិនិត្យមើល ការអស់ដង្ហើម បេះដូងឈប់លោត និង ការរីកនៃប្រស្រីភ្នែក ព្រមទាំងភាពគ្មានប្រតិកម្មនឹងពន្លឺ ។ តាមរយៈការអភិវឌ្ឍនៃវេជ្ជសាស្ត្រស្ដីពីទស្សនៈមរណភាព សព្វថ្ងៃនេះមានបញ្ហាថា តើត្រូវចាត់ទុកយ៉ាងណាដែរចំពោះការស្លាប់នៃខួរក្បាល (ក៏ប៉ុន្តែ នេះមិនមែនជាបញ្ហាដែលកើតមានឡើងដោយមានទំនាក់ទំនងនឹងក្រមរដ្ឋប្បវេណីទេ ភាគច្រើនគឺជាបញ្ហាដែលមានទំនាក់ទំនងនឹងច្បាប់ផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌទៅវិញ) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៣ កថាខណ្ឌទី ១

មាត្រា ៩.– ទារកនៅក្នុងគភ៌

១-ទារកដែលនៅក្នុងគភ៌នាពេលមានអំពើអនីត្យានុកូល បើទារកនេះមានកំណើតនៅពេលក្រោយ អាចទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាតដែលបានកើតឡើងពេលដែលខ្លួននៅក្នុងគភ៌ ដោយអំពើអនីត្យានុកូលនោះបាន ។

២-ទារកដែលនៅក្នុងគភ៌នាពេលដែលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម បើទារកនោះមានកំណើតនៅពេលក្រោយ អាចទទួលមត៌ក ដោយសន្តតិកម្មនោះបាន ។

៣-ទារកដែលនៅក្នុងគភ៌នាពេលដែលម្ចាស់បណ្ដាំបានទទួលមរណភាព បើទារកនោះមានកំណើតនៅពេលក្រោយ អាចទទួលនូវអានុភាពនៃបណ្ដាំនោះបាន ។

(កំណត់)

ជាគោលការណ៍ យោងតាមមាត្រា ៨ ទារកក្នុងគភ៌ ពុំមានសមត្ថភាពទទួលសិទ្ធិទេ ។ បើពិនិត្យមើលតាមគោល-

ការណ៍នេះទៅ ក្នុងករណីដែលឪពុកបានទទួលមរណភាព ពេលទារកនៅក្នុងគភ៌ ទោះបីជាក្រោយពេលមានកំណើតក៏ដោយ ក៏កូននោះមិនអាចធ្វើសន្តតិកម្មទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ឪពុកនោះបានឡើយ ។ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលឪពុកបានទទួលមរណភាពដោយសារគ្រោះថ្នាក់ចរាចរ កូននោះមិនអាចទាមទារឱ្យចារី (អ្នកបង្កើតគ្រោះថ្នាក់) សងនូវសំណងនៃការខូចខាតផ្ទាល់របស់ទារកក្នុងគភ៌នោះបានទេ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះ ទារកនៅក្នុងគភ៌ហើយ ហើយអាចដឹងថានឹងមានកំណើត គ្រាន់តែពេលកំណើតនោះមានក្រោយបន្តិចប៉ុណ្ណោះ តែបែរជាមិនទទួលស្គាល់នូវសមត្ថភាពទទួលសិទ្ធិគឺជាការមិនសមរម្យទេ ។ ហេតុដូច្នេះ ក្នុងមាត្រានេះ មានបញ្ញត្តិពិសេសចំពោះករណីនៃសំណងការខូចខាតដោយអំពើអនីត្យានុកូល សន្តតិកម្ម និង មតកសាសន៍ ដោយទទួលស្គាល់ករណីលើកលែងនៃសមត្ថភាពទទួលសិទ្ធិរបស់ទារកក្នុងគភ៌សម្រាប់ករណីនីមួយៗ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៨៨ កថាខណ្ឌទី ២ មានចែងថា "ទារកដែលនៅក្នុងគភ៌នៅឡើយ បើកើតក្នុងរវាង ៣០០ ថ្ងៃ គិតតាំងពីថ្ងៃដែលខ្មោចនោះស្លាប់មក ហើយរស់ អាចទទួលនូវសន្តតិកម្មបាន" រីឯក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំងវិញ មាត្រា ៩០៦ មានចែងថា "(១) ដើម្បីឱ្យមានសមត្ថភាពអាចទទួលនូវប្រទានកម្មរវាងបុគ្គលដែលមានជីវិត ឱ្យតែបុគ្គលនោះនៅក្នុងគភ៌ពេលធ្វើប្រទានកម្ម ជាការគ្រប់គ្រាន់ (២) ដើម្បីឱ្យមានសមត្ថភាពទទួលសន្តតិកម្មដោយមតកសាសន៍ ឱ្យតែបុគ្គលនោះនៅក្នុងគភ៌ពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាព ជាការគ្រប់គ្រាន់ (៣) ប៉ុន្តែ ប្រទានកម្ម ឬ មតកសាសន៍នោះមានអានុភាព លុះត្រាតែកូននោះ កើតឡើងដោយមានសមត្ថភាពរស់នៅ" ។ ក្រៅពីនេះ សូមមើលក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនវិញ មាត្រា ៧២១ មាត្រា ៨៨៦ មាត្រា ៩៦៥ ។

ផ្នែកទី ២ សិទ្ធិបុគ្គល

មាត្រា ១០.- អត្ថន័យនៃសិទ្ធិបុគ្គល

សិទ្ធិបុគ្គល សំដៅទៅលើសិទ្ធិដែលមានអត្ថន័យពាក់ព័ន្ធនឹងជីវិត រូបកាយ សុខភាព សេរីភាព នាម កិត្តិយស ភាពឯកជន ឬ សិទ្ធិផ្សេងទៀតដែលជាផលប្រយោជន៍ទាក់ទងនឹងលក្ខណបុគ្គល ។

(កំណត់)

នេះជាបញ្ញត្តិចែងអំពីនិយមន័យនៃសិទ្ធិបុគ្គល ។ ក៏ប៉ុន្តែ មានការពិបាកនឹងឱ្យនិយមន័យអរូបីត្រង់ៗ ចំពោះសិទ្ធិបុគ្គលនេះ ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងនេះ យើងខ្ញុំបានលើកយកបញ្ហា "ជីវិត ខ្លួនប្រាណ សុខភាព សេរីភាព កិត្តិយស ភាពឯកជន (ការសម្ងាត់របស់បុគ្គលឯកជន)" ជាដើម មកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិបុគ្គល ដែលអ្នកណាក៏ទទួលស្គាល់ថាជាផលប្រយោជន៍តាមផ្លូវច្បាប់ ហើយបន្ថែមនូវពាក្យពេចន៍ "សិទ្ធិផ្សេងទៀតដែលជាផលប្រយោជន៍ទាក់ទងនឹងលក្ខណ

បុគ្គល" ។ ការជ្រើសរើសយកវិធីបញ្ញត្តដូចនេះ គឺដើម្បីឱ្យអាចបញ្ចូលនូវសិទ្ធិទាំងអស់ដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលប្រយោជន៍តាមផ្លូវច្បាប់ ឱ្យបានស្មើគ្នានឹងសិទ្ធិដែលបានរៀបរាប់នេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីស្វីស មាត្រា ២៨ និង មាត្រា ២៨a

មាត្រា ១១.- សិទ្ធិទាមទារឱ្យបញ្ឈប់

ប្រសិនបើមានការបារម្ភថា នឹងអាចមានការរំលោភសិទ្ធិបុគ្គលដោយខុសច្បាប់ ឬ មានការបារម្ភថា ការរំលោភសិទ្ធិបុគ្គលដែលបានកើតឡើងហើយនោះ នឹងអាចបន្ត ឬ នឹងអាចកើតឡើងទៀតដោយខុសច្បាប់ អ្នកដែលមានសិទ្ធិបុគ្គលអាចទាមទារឱ្យបញ្ឈប់នូវការរំលោភនោះបាន ។

(កំណត់)

នេះគឺជាបញ្ញត្តិចែងអំពីសិទ្ធិទាមទារឱ្យបញ្ឈប់នូវការរំលោភ ដោយផ្អែកលើការរំលោភសិទ្ធិបុគ្គល ។ នេះគឺជាបញ្ញត្តិដែលចែងចំពោះករណីដែលអាចមានការរំលោភសិទ្ធិបុគ្គល តែនៅមិនទាន់បានទទួលនូវការរំលោភនោះនៅឡើយ និង ករណីដែលមានការរំលោភហើយ ហើយការរំលោភនោះអាចបន្តរហូតដល់អនាគតទៀត ។ បញ្ហាថា តើទទួលស្គាល់នូវការទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ដោយផ្អែកលើផលប្រយោជន៍ដែលមិនទាន់បានទទួលស្គាល់ជាសិទ្ធិ ឬទេនោះ អាចចាត់ទុកថាជាបញ្ហាទាក់ទងនឹងបញ្ញត្តិអំពីអំពើអនីត្យានុកូល ហេតុដូច្នេះ ក្នុងនេះមិនបានចែងចំពោះបញ្ហានេះទេ ។ នៅក្នុងជំពូកស្តីពីអំពើអនីត្យានុកូល ក៏មានបញ្ញត្តិទទួលស្គាល់នូវការបញ្ឈប់ដោយមានល័ក្ខខ័ណ្ឌកំណត់ដែរ (មាត្រា ៧៩៧ កថាខណ្ឌទី ២) ហេតុនេះហើយ ក្នុងនេះ ទស្សនៈទិ្វកនិយមត្រូវបានជ្រើសរើស គឺការបញ្ឈប់ដោយផ្អែកលើសិទ្ធិបុគ្គលដែលមិនយកកំហុសមកធ្វើជាល័ក្ខខ័ណ្ឌ និង ការបញ្ឈប់ផ្អែកលើអំពើអនីត្យានុកូលដែលតម្រូវយកកំហុសជាល័ក្ខខ័ណ្ឌ ។

ស្តីពីខ្លឹមសារនៃ "ខុសច្បាប់" និង បញ្ហាថា តើត្រូវគិតដូចគ្នារវាងការខុសច្បាប់ក្នុងការបញ្ឈប់ និង ការខុសច្បាប់ក្នុងការទាមទារសំណងនៃការខូចខាត ឬទេនោះ សូមប្រគល់ទៅឱ្យការបកស្រាយ និង ការអនុវត្តក្រោយពេលបង្កើតច្បាប់ ។ ចំពោះចំណុចនេះ ទាំងទ្រឹស្តីនីតិកម្ម ទ្រឹស្តីនីតិសាស្ត្រ និង កិច្ចការជាក់ស្តែងវិស័យច្បាប់ ក្នុងប្រទេសជប៉ុន និង ពិភពលោក គេមិនទាន់មានឯកភាពក្នុងការបកស្រាយនៅឡើយទេ ហេតុនេះហើយ បញ្ហានេះត្រូវពិនិត្យមើលការវិវឌ្ឍនៃសង្គមកម្ពុជា នាអនាគត ហើយដោះស្រាយបន្តិចម្តងៗ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីស្វីស មាត្រា ២៨ និង មាត្រា ២៨a

មាត្រា ១២.- សិទ្ធិទាមទារឱ្យដកចេញនូវលទ្ធផលនៃសកម្មភាពរំលោភ

បើស្ថានភាពរំលោភសិទ្ធិបុគ្គលនៅតែមានជាបន្តបន្ទាប់ ដោយសារសំណល់នៃលទ្ធផលដែលកើតពីសកម្មភាពរំលោភនោះ អ្នកដែលបានទទួលរងនូវការរំលោភសិទ្ធិបុគ្គលដោយខុសច្បាប់នោះ អាចទាមទារឱ្យដកចេញនូវលទ្ធផលនៃសកម្មភាពរំលោភនោះបាន លុះត្រាតែលទ្ធផលនោះអាចដកចេញបាន ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលស្ថានភាពរំលោភនៅតែមានជាបន្តបន្ទាប់ ដោយសារតែមានការទុកចោលនូវលទ្ធផលនៃសកម្មភាពរំលោភ (ឧទាហរណ៍ ការចុះអត្ថបទបរិហារកេរ្តិ៍ក្នុងទស្សនាវដ្ដី) ច្បាប់ទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិទាមទារឱ្យដកចេញនូវលទ្ធផលនៃការរំលោភដែលជាមូលហេតុនៃការបន្តការរំលោភ (ឧទាហរណ៍ ការទាមទារប្រមូលទស្សនាវដ្ដី) ។ មាត្រា ១២ នេះចែងអំពីសិទ្ធិទាមទារឱ្យដកចេញនូវលទ្ធផលនៃការរំលោភបែបនេះ ។ មាត្រានេះមានខ្លឹមសាររួមទាំងសិទ្ធិទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ការរំលោភនាអនាគត ព្រមជាមួយនឹងសិទ្ធិទាមទារឱ្យធ្វើការចាត់ចែងដែលមានអានុភាពធ្វើបដិទាននូវការខូចខាតផងដែរ ដូចជាការចុះអត្ថបទកែតម្រូវ ឬ អត្ថបទលុបចោលនូវអត្ថបទចាស់ ជាដើម ។ ផ្ទុយទៅវិញ សិទ្ធិទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាននូវការខូចខាត (សិទ្ធិទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាននូវស្ថានភាពដើម) ដូចជាការទាមទារឱ្យផ្សាយសុំអភ័យទោសវិញ មានចែងក្នុងមាត្រា ៧៥៧ កថាខណ្ឌទី ២ (ជាគោលការណ៍ ត្រូវមានកំហុសជាមូលដ្ឋាន) នៃជំពូកអំពីអំពើអនីត្យានុកូល ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីស្វីស មាត្រា ២៨ និង មាត្រា ២៨a

មាត្រា ១៣.- សិទ្ធិទាមទារសំណងការខូចខាត

បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យបញ្ឈប់) និង មាត្រា ១២ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យដកចេញនូវលទ្ធផលនៃសកម្មភាពរំលោភ) នៃក្រមនេះ មិនរារាំងការទាមទារសំណងការខូចខាត ដោយអ្នកដែលបានទទួលរងនូវការរំលោភផលប្រយោជន៍ទាក់ទងនឹងលក្ខណបុគ្គលនោះ ដោយយោងទៅតាមបញ្ញត្តិស្ដីពីអំពើអនីត្យានុកូលបានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា មិនត្រូវរារាំងនូវការទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាត ដោយផ្អែកលើបញ្ញត្តិស្ដីពីអំពើអនីត្យានុកូលទេ (ជាគោលការណ៍ ចាំបាច់ត្រូវមានកំហុស) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីស្វីស មាត្រា ២៨ និង មាត្រា ២៨a

ផ្នែកទី ៣ សមត្ថភាពខាងឆន្ទៈ

មាត្រា ១៤.- ការខ្វះសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈ

សកម្មភាពដែលភាគីបានធ្វើនៅក្នុងស្ថានភាពដែលខ្លួនមិនអាចយល់ដឹង និងវិនិច្ឆ័យបាន អំពីលទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់នៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួន អាចលុបចោលបាន ។

(កំណត់)

របបស្តីពីសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈក្នុងផ្នែកនេះ និង របបកម្រិតសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាពក្នុងផ្នែកទី ៤ គឺសម្រាប់ការពារកុំឱ្យមានការខូចខាតដោយកិច្ចការជួញដូររបស់អ្នកដែលពុំមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការវិនិច្ឆ័យ ។ មាត្រានេះមានន័យថា ទោះបីជាមិនមែនជាជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាព ដែលបានកំណត់នៅក្នុងផ្នែកទី ៤ ក៏ដោយ ក៏អាចលុបចោលបាននូវសកម្មភាពដែលបានធ្វើឡើងក្នុងស្ថានភាពខ្វះសមត្ថភាពក្នុងការយល់ដឹង និងក្នុងការវិនិច្ឆ័យអំពីលទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់នៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួន ។ ឧទាហរណ៍ អាចលុបចោលបាននូវកិច្ចសន្យាដែលខ្លួនបានចុះហត្ថលេខា ក្នុងស្ថានភាពគ្មានសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈ ដោយសារការបរិភោគស្រាច្រើន ឬ ដោយសារការប្រើថ្នាំដែលបានធ្វើឱ្យចុះថយយ៉ាងខ្លាំងនូវសមត្ថភាពក្នុងការវិនិច្ឆ័យ ។

មាត្រា ១៥.- និយមន័យនៃសកម្មភាព

ពាក្យ "សកម្មភាព" ដែលត្រូវបានប្រើនៅក្នុងផ្នែកទី ៣ (សមត្ថភាពខាងឆន្ទៈ) ផ្នែកទី ៤ (សមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាព) និង ផ្នែកទី ៦ (ការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិ របស់បុគ្គលដែលអវត្តមាន និង ការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន) នៃជំពូកទី ១ នេះ សំដៅទៅ លើកិច្ចសន្យា និង សកម្មភាពឯកតោភាគី ។

(កំណត់)

នៅក្នុងបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ៣ ផ្នែកទី ៤ និង ផ្នែកទី ៦ នៃជំពូកនេះ មានប្រើពាក្យ "សកម្មភាព" ជាច្រើនដង ។ មាត្រានេះចែងថា "សកម្មភាព" នេះមានន័យថា ជាកិច្ចសន្យា និង សកម្មភាពឯកតោភាគី ។ម្យ៉ាងទៀត "កិច្ចសន្យាគឺជាកិរិយាដែលបុគ្គលពីរនាក់ ឬ ច្រើននាក់មានឆន្ទៈត្រូវគ្នាព្រមបង្កើត កែប្រែ ឬ រំលត់នូវកាតព្វកិច្ច" (មាត្រា ៣១១) ហើយ "សកម្មភាពឯកតោភាគី គឺជាសកម្មភាពដែលបង្កើត កែប្រែ ឬ រំលត់នូវកាតព្វកិច្ច ដោយបង្ហាញឆន្ទៈនៃការចាត់ចែងទ្រព្យដោយភាគីម្ខាង ឬ ដោយអនុវត្តសិទ្ធិដែលបានទទួលតាមកិច្ចសន្យា ឬ តាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់" (មាត្រា ៣១២ កថាខណ្ឌទី ១) ។

ផ្នែកទី ៤ សមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាព

មាត្រា ១៦.- អត្ថន័យនៃជនដែលត្រូវបានកម្រិតសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាព

ជនដែលត្រូវបានកម្រិតសមត្ថភាព សំដៅទៅលើអនីតិជន ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ និង ជននៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភ ។

(កំណត់)

របបសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាព គឺជារបបការពារកុំឱ្យមានការទទួលរងនូវការខូចខាត ដែលកើតមានឡើងដោយសារកិច្ចការជួញដូររបស់ជនដែលពុំមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការវិនិច្ឆ័យ ដោយការមិនឱ្យជននៅក្នុងប្រភេទមួយចំនួន បង្កើតកិច្ចសន្យាដែលមានសុពលភាពពេញលេញ ។ ជាក់ស្តែង ជនទាំងនោះមានបីប្រភេទ គឺអនីតិជន ជនដែលនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ និង ជនដែលនៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភ ។ មាត្រានេះហៅជនទាំងនោះថាជាជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាព ក្នុងន័យថា ជននោះត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពធ្វើកិច្ចសន្យាសុពល ។

ចំពោះជនដែលមានការពិបាកក្នុងការសម្រេចសេចក្តីពេលធ្វើកិច្ចសន្យា ដោយសារខ្វះសមត្ថភាពវិនិច្ឆ័យគ្រប់គ្រាន់បានដោយសារមានវិបត្តិផ្នែកបញ្ញាស្មារតី ដែលកំណត់នៅក្នុងក្រមនេះ មានពីរប្រភេទ គឺជនដែលនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ និង ជនដែលនៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភ ។ ប៉ុន្តែ មិនបង្កើតប្រភេទផ្សេងទៀត និង មិនរៀបចំរបបដែលមានលក្ខណៈធូរជាងនេះ (ជាពិសេស ជនដែលមានប្រភេទប្រហែលគ្នានឹងជននៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភ) ។ នេះគឺដោយសារតែកម្ពុជាមិនមែនជាសង្គមមួយ ដែលមានមនុស្សចាស់ច្រើនទេ ដូច្នេះហើយអាចសន្និដ្ឋានថា របបបែបនេះមិនមានភាពចាំបាច់ខ្លាំងក្លានោះទេ សម្រាប់សង្គម និង សម្រាប់សេដ្ឋកិច្ច ហើយទន្ទឹមនឹងនេះ ដើម្បីទ្រទ្រង់របបអាណាព្យាបាលទូទៅដែលមានភាពធូរបែបនេះ ចាំបាច់ត្រូវមានរបប និង ធនធានមនុស្សគ្រប់គ្រាន់ និង សមស្របមួយដែរ ។

ជនក្រៅពីជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពធ្វើសកម្មភាព ជាជនដែលមានសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាពពេញលេញ ។ កិច្ចសន្យាដែលបង្កើតឡើងដោយជនក្រៅពីជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាព គឺមានសុពលភាពពេញលេញ ប្រសិនបើពុំមានមូលហេតុផ្សេងទៀតដែលនាំឱ្យមោឃៈ ឬ មូលហេតុដែលអាចលុបចោលកិច្ចសន្យាបាន ។

កថាភាគទី ១ អនីតិជន

មាត្រា ១៧.- អត្ថន័យនៃអនីតិជន

អនីតិជន សំដៅទៅលើជនដែលមានអាយុក្រោម ១៨ (ដប់ប្រាំបី) ឆ្នាំ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអត្ថន័យនៃអនីតិជន មានន័យថា បានកំណត់នូវអាយុក្លាយជានីតិជន ។ តាមក្រឹត្យ-ច្បាប់លេខ ៣៨ ក្រ.ច.នេះ ជនដែលមានអាយុក្រោម ១៨ ឆ្នាំ គឺជាអនីតិជន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រឹត្យ-ច្បាប់លេខ ៣៨ ក្រ.ច. មាត្រា ១៤

មាត្រា ១៨.- សិទ្ធិលុបចោលសកម្មភាព

សកម្មភាពដែលអនីតិជនបានធ្វើដោយមិនបានទទួលការយល់ព្រមពីអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន អាចលុបចោលបាន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវអនុវត្តឡើយ ចំពោះសកម្មភាពដែលទទួលសិទ្ធិ ឬ ឱ្យរួចផុតពីកាតព្វកិច្ច ឬ សកម្មភាពដែលទាក់ទងនឹងជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ ។

(កំណត់)

វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១៨ នេះ ចែងច្បាស់លាស់ថា ជាគោលការណ៍ សកម្មភាពដែលអនីតិជនបានធ្វើ ដោយមិនបានទទួលការយល់ព្រមពីអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន អាចលុបចោលបាន នេះគឺដើម្បីការពារអនីតិជន ។ អ្នកដែលអាចលុបចោលបាននូវសកម្មភាពនោះ គឺអនីតិជនសាមីខ្លួន ព្រមទាំងអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន ដែលជាអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ (មាត្រា ៣៥៩ កថាខណ្ឌទី ២) ។

បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះមិនយកមកអនុវត្តចំពោះករណីដែលអនីតិជនជាអ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅទេ ។ ក្នុងករណីនេះ បញ្ញត្តិស្តីពីអាណាព្យាបាលទូទៅត្រូវយកមកអនុវត្ត ហេតុដូច្នេះ ទោះបីជាមានការយល់ព្រមពីអ្នកមានសិទ្ធិយល់ព្រមក៏ដោយ ក៏សកម្មភាពរបស់អនីតិជនដែលជាអ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ក៏អាចលុបចោលបានដែរ (មាត្រា ២៦) ។

ដូចដែលបានពន្យល់ខាងលើនេះ ជាគោលការណ៍ គេអាចលុបចោលនូវសកម្មភាពដែលធ្វើដោយអនីតិជន ដោយគ្មានការយល់ព្រមពីអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជននោះ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងក្រមនេះ មានបញ្ញត្តិពិសេសខ្លះៗដែរដែលទទួលស្គាល់នូវការធ្វើកិច្ចសន្យាដោយមានសុពលភាពពេញលេញរបស់អនីតិជន ។ ករណីពិសេសនេះមានចែងក្នុង វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ និង មាត្រា ១៩ ព្រមទាំងមាត្រា ២០ ។

ជាបឋម វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះមានចែងថា សកម្មភាពដែលទទួលសិទ្ធិ ឬ ឱ្យរួចផុតពីកាតព្វកិច្ច គឺមានសុពលភាពពេញលេញ ។ ដោយសារតែតាមរយៈសកម្មភាពទាំងនេះ អនីតិជនពុំមានបាត់បង់នូវផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួនទេ ហេតុនេះហើយ មិនចាំបាច់ទទួលស្គាល់នូវការលុបចោលទេ ។ ឧទាហរណ៍នៃករណីគ្រាន់តែទទួលសិទ្ធិ មានដូចជាការបង្កើតកិច្ចសន្យាទទួលប្រទានកម្មដោយពុំមានបន្ទុក (ពីមាត្រា ៥៦៨ ទៅ) និង ឧទាហរណ៍នៃការរួចផុតពីកាតព្វកិច្ច

មានដូចជា សកម្មភាពរំលាយកិច្ចសន្យាបញ្ញើដោយមិនយកតម្លៃថ្នូរ ក្នុងនាមជាអ្នកទទួលបញ្ញើ ។ ម្យ៉ាងទៀត គ្រាន់តែជាសកម្មភាពដែលមានផលប្រយោជន៍ផ្លូវសេដ្ឋកិច្ចសម្រាប់អនីតិជន មិនត្រូវបកស្រាយថាជាករណីពិសេសដែលបានកំណត់នៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះឡើយ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលបានធ្វើកិច្ចសន្យាទិញទំនិញមួយដោយតម្លៃ ៥០ ដុល្លារ ហើយបើសិនជាទិញពីកន្លែងផ្សេង តម្លៃ ១០០ ដុល្លារ អនីតិជននោះត្រូវមានកាតព្វកិច្ចបង់ ៥០ ដុល្លារ ដូច្នេះហើយមិនអាចយកវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ មកអនុវត្តជាករណីពិសេសបានទេ ។

ម្យ៉ាងទៀត ការទិញវត្ថុប្រើប្រាស់រាល់ថ្ងៃ ជាអាទិ៍ ដែលជា "សកម្មភាពដែលទាក់ទងនឹងជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ" ក៏ត្រូវប្រគល់ឱ្យសាមីខ្លួនជាអ្នកសម្រេច ហេតុនេះហើយ ទោះជាអនីតិជនបានធ្វើម្នាក់ឯងក៏ដោយ ក៏មានសុពលភាពពេញលេញដែរ (វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រឹត្យ-ច្បាប់លេខ ៣៨ ក្រ.ច. មាត្រា ១៥, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៥ កថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២

មាត្រា ១៩.- ការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដែលអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជនអនុញ្ញាតឱ្យចាត់ចែង

អនីតិជនអាចចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដែលអ្នកមានអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជនបានអនុញ្ញាតឱ្យចាត់ចែង ដោយកំណត់គោលបំណង ក្នុងទំហំនៃគោលបំណងនេះបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត អនីតិជនក៏អាចចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដែលអ្នកមានអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជនបានអនុញ្ញាតឱ្យចាត់ចែង ដោយមិនបានកំណត់គោលបំណងបានដែរ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងទទួលស្គាល់ថា ក្នុងករណីដែលអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជនបានផ្តល់ទ្រព្យសម្បត្តិ ដូចជាប្រាក់ ជាដើម ដល់អនីតិជន ដោយបានកំណត់គោលដៅប្រើប្រាស់ ឬ សម្រាប់ចាយវាយកំប៉ិកកំប៉ុក ដោយមិនបានកំណត់គោលដៅប្រើប្រាស់ ទោះជាអនីតិជនក៏ដោយ ក៏អាចធ្វើកិច្ចសន្យាសុពលពេញលេញបានដែរ ប្រសិនបើកិច្ចសន្យានោះស្ថិតនៅក្នុងទំហំដែលអាចបង់តម្លៃបានដោយប្រាក់ ជាដើម ដែលបានផ្តល់នោះ ។

បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះក៏មិនត្រូវយកមកអនុវត្តដែរ ចំពោះករណីដែលអនីតិជនជាអ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ។ ក្នុងករណីនេះ បញ្ញត្តិស្តីពីអាណាព្យាបាលទូទៅ ត្រូវយកមកអនុវត្ត ហើយសកម្មភាពរបស់អនីតិជនដែលជាអ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ទោះបីជាសកម្មភាពដែលស្ថិតនៅក្នុងទំហំដែលអាចបង់តម្លៃបានដោយប្រាក់ ជាដើម ដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចាត់ចែងក៏ដោយ ក៏អាចលុបចោលសកម្មភាពនោះបានដែរ (មាត្រា ២៦) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៥ កថាខណ្ឌទី ៣

មាត្រា ២០.- អនីតិជនដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យប្រកបអាជីវកម្ម

១-អនីតិជនដែលបានទទួលការអនុញ្ញាតឱ្យប្រកបអាជីវកម្មមួយប្រភេទ ឬ ច្រើនប្រភេទ ពីអ្នកមានអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន ត្រូវមានសមត្ថភាពដូចនីតិជន ចំពោះមុខជំនួញនោះ ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ប្រសិនបើបានដឹងច្បាស់ថា អនីតិជននោះមិនអាចបំពេញកិច្ចការអាជីវកម្មនោះបាន អ្នកមានអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជនអាចលុបចោល ឬ កម្រិតនូវការអនុញ្ញាតនៃការប្រកបអាជីវកម្មនោះបាន ។

(កំណត់)

កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលមានការទទួលស្គាល់ពីអាណាព្យាបាល (អ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន) ឱ្យប្រកបអាជីវកម្មដោយឯករាជ្យបាន (សូមមើលមាត្រា ១០៤៦ និង មាត្រា ១០៧៥) ទោះបីជាអនីតិជនក៏ដោយ ក៏មានសមត្ថភាពធ្វើសកម្មភាពក្នុងការធ្វើកិច្ចសន្យាចាំបាច់សម្រាប់អាជីវកម្មនោះបានដែរ ។ ប្រសិនជាមានការអនុញ្ញាតឱ្យប្រកបអាជីវកម្មដោយឯករាជ្យ តែរាល់ពេលទិញទំនិញចូល ឬ ពេលជួលបុគ្គលិក ជាដើម សុទ្ធតែត្រូវទទួលការយល់ព្រមពីអ្នកអាណាព្យាបាល ការអនុញ្ញាតឱ្យប្រកបអាជីវកម្មនេះ មិនសូវមានន័យទៅវិញ ។

ប្រសិនបើអ្នកមានអំណាចមេបា ជាដើម បានអនុញ្ញាតឱ្យអនីតិជនប្រកបអាជីវកម្ម ដោយយល់ឃើញថា មានភាពចាស់ទុំដែរ ប៉ុន្តែ ជាការច្រឡំ ដោយហេតុថា អនីតិជននោះបែរជាយកដើមទុនសម្រាប់រកទទួលទានទៅលេងល្បែងស៊ីសង ឬ ទិញតែទំនិញដែលលក់មិនដាច់ ហើយខាតរាល់ថ្ងៃ ជាដើម ក្នុងករណីនេះ អ្នកមានអំណាចមេបា ជាដើមនោះអាចលុបចោល ឬ កម្រិតនូវការអនុញ្ញាតដែលខ្លួនបានផ្តល់រួចហើយនោះបាន (កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ) ។ នេះគឺដូចដែលបានបង្ហាញក្នុងឃ្លា "ប្រសិនបើបានដឹងច្បាស់ថា អនីតិជននោះមិនអាចបំពេញកិច្ចការអាជីវកម្មនោះបាន" ដែរ ក្នុងករណីដែលបានដឹងនូវអង្គហេតុច្បាស់លាស់ដូចនេះ ទើបអាចលុបចោលបាន ប៉ុន្តែ បើគ្រាន់តែជាការផ្លាស់ប្តូរនូវឆន្ទៈអញ្ចាថាភាពរបស់អ្នកមានអំណាចមេបា ជាដើម មិនអាចលុបចោល ឬ កម្រិតបានទេ ។ ពេលណាលុបចោលនូវការអនុញ្ញាតនោះទៅសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាពរបស់អនីតិជននោះ នឹងត្រឡប់ទៅស្ថានភាពដើមវិញ ។ បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះក៏មិនអាចអនុវត្តដែរ ចំពោះករណីដែលអនីតិជនជាអ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ។ ក្នុងករណីដែលអនីតិជនស្ថិតនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ច្បាស់ជាមិនមានការអនុញ្ញាតឱ្យប្រកបអាជីវកម្មឡើយ ប៉ុន្តែ ទោះជាមានក៏ដោយ ក៏បញ្ញត្តិស្តីពីអាណាព្យាបាលទូទៅ ត្រូវយកមកអនុវត្តដែរ ហើយសកម្មភាពរបស់អនីតិជនដែលជាអ្នកនៅ

ក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ទោះបីជាសកម្មភាពស្ថិតនៅក្នុងទំហំនៃការអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើអាជីវកម្មក៏ដោយ ក៏អាចលុបចោលសកម្មភាពនោះបានដែរ (មាត្រា ២៦) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៦

មាត្រា ២១.- ល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃអត្តាធីនភាព

១-ក្នុងករណីដែលអនីតិជនដែលបានដល់អាយុ ១៦ (ដប់ប្រាំមួយ) ឆ្នាំ ទ្រទ្រង់ជីវភាពខ្លួនឯងដោយឯករាជ្យ តុលាការអាចប្រកាសនូវអត្តាធីនភាពរបស់អ្នកនោះបានតាមពាក្យសុំរបស់អនីតិជននោះ ប្រសិនបើតុលាការយល់ឃើញថា អត្តាធីនភាពស្របនឹងផលប្រយោជន៍របស់អនីតិជននោះ ។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការត្រូវសួរយោបល់ពីអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ។

២-អនីតិជនដែលបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ហើយ ត្រូវទទួលអត្តាធីនភាព ដោយមិនចាំបាច់មានការប្រកាសពីតុលាការទេ ។

៣-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ ទោះបីភាគីលែងលះគ្នាក៏ដោយ ក៏អានុភាពនៃអត្តាធីនភាព មិនត្រូវរលត់ឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃអត្តាធីនភាពរបស់អនីតិជន ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងស្តីពីអត្តាធីនភាពដោយផ្អែកលើអង្គហេតុអាចទ្រទ្រង់ជីវភាពដោយឯករាជ្យបាន ។ ប៉ុន្តែ មិនមែនអាចទទួលស្គាល់អំពីអត្តាធីនភាពពីអ្នកមានអំណាចមេបា ដោយគ្រាន់តែមានអង្គហេតុដែលទ្រទ្រង់ជីវភាពដោយឯករាជ្យប៉ុណ្ណោះទេ គឺចាំបាច់ត្រូវដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ដើម្បីឱ្យតុលាការធ្វើការប្រកាសនូវអត្តាធីនភាពនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងស្តីពីអត្តាធីនភាពដោយសារអាពាហ៍ពិពាហ៍ ។ ជាគោលការណ៍ ទាំងបុរស ទាំងស្ត្រី បើមិនមានអាយុគ្រប់ ១៨ ឆ្នាំ មិនអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បានទេ ប៉ុន្តែ ឱ្យតែមានអាយុគ្រប់ ១៦ ឆ្នាំ អាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បានក្រោមល័ក្ខខ័ណ្ឌកំណត់មួយចំនួន (មាត្រា ៩៤៨) ។ ក្នុងករណីនេះ កថាខណ្ឌនេះចែងថា អនីតិជនដែលមានគំនិតចាស់ទុំអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍នេះ អាចចាត់ទុកជានីតិជនម្នាក់ដែលអាចប្រកបកិច្ចការជួញដូរបាន ដូច្នេះត្រូវផ្តល់អត្តាធីនភាពដល់អនីតិជននោះ ដើម្បីធានានូវឯករាជ្យភាពនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះ ។

ក្នុងករណីដែលអនីតិជនដែលបានទទួលនូវអត្តាធីនភាពដោយការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ បានលែងលះគ្នា តើគួរឱ្យនៅក្រោមអំណាចមេបារបស់ឪពុកម្តាយ ឬ ឱ្យមានអានុភាពដដែលក្រោយពេលបានទទួលអត្តាធីនភាពម្តងហើយនោះ គឺជា

បញ្ហា ។ កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងច្បាស់លាស់អំពីករណីនេះ ដោយបានជ្រើសរើសគំនិតទីពីរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៤២៩ មាត្រា ៤៣១ មាត្រា ៤៣២, ក្រមគ្រួសាររដ្ឋកាលីហ្វ័រនី ជំពូកទី ៦ ផ្នែកទី ៦ ពី មាត្រា ៧០០០ ទៅ, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៧៥៣

មាត្រា ២២.- អានុភាពនៃអត្តាធីនភាព

អនីតិជនដែលទទួលអត្តាធីនភាព ត្រូវបានចាត់ទុកថា បានដល់នីតិភាព ។

(កំណត់)

បើតាមវិជ្ជាស្តីពីនីតិប្រៀបធៀបច្បាប់ មានការតាក់តែងច្បាប់ជាច្រើនដែលមិនផ្តល់សិទ្ធិពេញលេញដល់អនីតិជនដែលបានទទួលអត្តាធីនភាព ដូចនីតិជនទេ ប៉ុន្តែ មាត្រានេះទទួលស្គាល់ច្បាស់លាស់ថា អនីតិជនដែលទទួលអត្តាធីនភាព ត្រូវបានចាត់ទុកថា បានដល់នីតិភាព ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៧៥៣

មាត្រា ២៣.- កិច្ចសន្យាការងាររបស់អនីតិជន

១-ទោះបីជាមានបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១០៥៣ (ការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិ និង ការតំណាង) និង មាត្រា ១០៨០ (ការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិ និង ការតំណាង) នៃក្រមនេះក៏ដោយ ក៏អ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន មិនអាចធ្វើកិច្ចសន្យាការងារជំនួសអនីតិជនបានដែរ ។

២-កិច្ចសន្យាដែលផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនមានអានុភាពចំពោះសាមីអនីតិជនឡើយ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលសាមីអនីតិជនផ្តល់សច្ចានុមតិលើកិច្ចសន្យានោះ ។

៣-ក្នុងករណីដែលយល់ឃើញថា កិច្ចសន្យាការងាររបស់អនីតិជនអាចធ្វើឱ្យខូចផលប្រយោជន៍ដល់អនីតិជននោះ អ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន ឬ ស្ថាប័នរដ្ឋបាល អាចរំលាយកិច្ចសន្យានោះ ឆ្ពោះទៅអនាគតបាន ។

(កំណត់)

យោងតាមមាត្រា ១០៥៣ ឬ មាត្រា ១០៨០ អ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន

អាចបង្កើតកិច្ចសន្យាការងារក្នុងនាមជាអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ ឱ្យអនីតិជនបាន ប៉ុន្តែ កិច្ចការនេះគឺជាការបង្កើតកាតព្វកិច្ចដែលមានកម្មវត្ថុជាសកម្មភាពជាក់ស្តែងរបស់អនីតិជន ហេតុនេះហើយ ចាំបាច់ត្រូវមានការយល់ព្រមពីអនីតិជននោះ ។ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ ចែងហាមឃាត់មិនឱ្យអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន បង្កើតកិច្ចសន្យាការងារជំនួសអនីតិជន ដែលជាលក្ខណៈពិសេសនៃមាត្រា ១០៩៣ និងមាត្រា ១០៨០ ដើម្បីការពារកុំឱ្យឪពុកម្តាយ ជាដើម កេងប្រវ័ញ្ចកម្លាំងពលកម្មអនីតិជន (ក្នុងគោលបំណងផ្សេងពីគោលគំនិតដើមនៃការកម្រិតសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាព) ។

កថាខណ្ឌទី ២ មានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា សកម្មភាពផ្ទុយនឹងកថាខណ្ឌទី ១ គឺជាសកម្មភាពតំណាងដោយគ្មានសិទ្ធិ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងទទួលស្គាល់នូវការរំលាយកិច្ចសន្យាការងារដោយអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន ឬ ស្ថាប័នរដ្ឋបាល ។ យោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ អ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា អ្នកអាណាព្យាបាល សម្រាប់អនីតិជន មិនអាចបង្កើតកិច្ចសន្យាការងារជំនួសអនីតិជនបានទេ ហេតុដូច្នេះ អនីតិជនត្រូវបង្កើតកិច្ចសន្យាការងារដោយខ្លួនឯង ដោយមានការយល់ព្រមពីអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ជាអាទិ៍ (មាត្រា ១៨) ។ ពេលដែលអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ជាអាទិ៍ បានយល់ព្រមឱ្យបង្កើតកិច្ចសន្យាការងារដែលមានសុពលភាព (ក្នុងករណីដែលអនីតិជនបានបង្កើតកិច្ចសន្យាការងារដោយគ្មានការយល់ព្រម អ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ជាអាទិ៍ អាចលុបចោលបាន) ទោះបីជាអនីតិជននោះមានការខូចផលប្រយោជន៍ដោយកិច្ចសន្យាការងារ ដោយសារមានការផ្លាស់ប្តូរបរិស្ថានការងារ ឬ ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចក៏ដោយ ប្រសិនបើអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ជាអាទិ៍ ពុំមានសិទ្ធិរំលាយកិច្ចសន្យានោះ អ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ជាអាទិ៍ មានតែចាំអង្គុយមើលការចាត់ចែងដោយការវិនិច្ឆ័យរបស់សាមីខ្លួនអនីតិជននោះទេ ។ បញ្ហានេះ អ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ជាអាទិ៍ ដែលជាអ្នកទទួលខុសត្រូវក្នុងការបីបាច់រក្សា និង អប់រំអនីតិជននោះ មានការលំបាកខ្លាំង ដូច្នេះ ត្រូវតែផ្តល់សិទ្ធិរំលាយកិច្ចសន្យា ដល់អ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា អ្នកអាណាព្យាបាល និង ស្ថាប័នរដ្ឋបាល ។

នៅក្នុងនេះ មានបញ្ចូលស្ថាប័នរដ្ឋបាលជាអ្នកមានសិទ្ធិរំលាយកិច្ចសន្យាដែរនេះ គឺដើម្បីការពារអនីតិជនដែលធ្វើការងារ ដោយសារតែមានករណីខ្លះដែលគួរតែឱ្យស្ថាប័នរដ្ឋបាលអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនដូចនេះ ជាការល្អ ហើយម្យ៉ាងទៀតដោយសារអាចមានករណីដែលគ្មានអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ជាអាទិ៍ ដែរ ។ នៅក្នុងរបបរបស់ប្រទេសជប៉ុន គេបកស្រាយថា ប្រធានមន្ទីរគ្រប់គ្រងស្តង់ដាការងារ គឺជាស្ថាប័នរដ្ឋបាល រីឯនៅកម្ពុជាវិញ ក៏ច្បាស់ជាមានស្ថាប័នដែលមានតួនាទី និង សិទ្ធិអំណាចដូចនេះដែរ ។

ក្នុងមាត្រានេះ មិនបានបញ្ចូលអនីតិជនដែលជាអ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅទេ ។ តាមភាពជាក់ស្តែងប្រហែលជាពុំមានករណីដែលទទួលយកអ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅមកធ្វើការងារទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សូមមើលច្បាប់បទដ្ឋានការងាររបស់ជប៉ុន មាត្រា ៥៨ ច្បាប់ការងារកម្ពុជា មាត្រា ១៧៧ កថាខណ្ឌទី ១ (មានចែងថា អាយុអប្បបរមាអាចចូលធ្វើការងារជាកម្មករនិយោជិតត្រូវបានកំណត់ត្រឹម ១៥ ឆ្នាំ) ។

កថាភាគទី ២ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ

មាត្រា ២៤.- ការប្រកាសការចាប់ផ្ដើមអាណាព្យាបាលទូទៅ

១-ចំពោះជនដែលស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពជានិរន្តរ៍ដែលខ្វះសមត្ថភាពក្នុងការយល់ដឹង និង វិនិច្ឆ័យអំពីលទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់នៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួនដោយសារមានវិបត្តិផ្នែកបញ្ញាស្មារតី តុលាការអាចប្រកាសការចាប់ផ្ដើមអាណាព្យាបាលទូទៅបាន តាមពាក្យសុំរបស់សាមីខ្លួន សហព័ទ្ធ ញាតិដែលស្ថិតនៅក្នុង ៤ (បួន) ថ្នាក់ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន អ្នកត្រួតពិនិត្យអ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន ហិតូបត្ថម្ភកៈ មេឃុំ ឬ ចៅសង្កាត់នៃលំនៅឋានរបស់ជននោះ ឬ តំណាងអយ្យការ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលសាមីខ្លួនមិនទាន់ដល់អាយុ ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ នៅពេលដែលមានពាក្យសុំ ។

២-ក្នុងករណីដែលធ្វើការប្រកាសដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ បើសាមីខ្លួនជាជននៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភ តុលាការត្រូវលុបចោលការប្រកាសការចាប់ផ្ដើមហិតូបត្ថម្ភចំពោះជននោះ ។

(កំណត់)

ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ គឺជាជនដែលស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពជានិរន្តរ៍ដែលខ្វះសមត្ថភាពក្នុងការយល់ដឹង និង វិនិច្ឆ័យ ដោយសារតែមានវិបត្តិផ្នែកបញ្ញាស្មារតី ឧទាហរណ៍ (១) ជនដែលមិនអាចទៅទិញអីវ៉ាន់ប្រចាំថ្ងៃដោយខ្លួនឯងបាន ហើយចាំបាច់ត្រូវមានអ្នកណាធ្វើជំនួស (២) ជនដែលមិនដឹងអ្វីៗដែលកើតមានឡើងរៀងរាល់ថ្ងៃ (ឈ្មោះគ្រួសារ ទីកន្លែងដែលខ្លួននៅ ជាដើម) (៣)ជនដែលធ្លាក់ក្នុងស្ថានភាពជាមនុស្សរុក្ខជាតិ (ស្ថានភាពស្លាប់ខួរក្បាល) ។ របបអាណាព្យាបាលទូទៅនេះ គឺជារបបមួយសម្រាប់ការពារសិទ្ធិដែលមានដូចជាជីវិត រូបកាយ សេរីភាព ទ្រព្យសម្បត្តិ ជាដើម របស់ជនដែលខ្វះសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើវិនិច្ឆ័យទាំងនេះ ។

ចំពោះអ្នកទាំងនេះ ប្រសិនបើមានពាក្យសុំឱ្យប្រកាសការចាប់ផ្ដើមអាណាព្យាបាលទូទៅ ពីសាមីខ្លួន ឬ ពីគ្រួសារជាអាទិ៍ តុលាការត្រូវពិនិត្យមើលស្ថានភាព ដើម្បីវិនិច្ឆ័យនូវការចាប់ផ្ដើមអាណាព្យាបាលទូទៅ ហើយជ្រើសតាំងអ្នកដែលសមរម្យ ធ្វើជាអ្នកអាណាព្យាបាលទូទៅ (កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ និង មាត្រា ២៥) ។

ការរួមបញ្ចូលអ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន អ្នកត្រួតពិនិត្យអ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន ជាអ្នកមានសិទ្ធិដាក់ពាក្យសុំនោះ គឺដោយសារតែគេអាចសន្និដ្ឋានបានថា អ្នកទាំងនេះដាក់ពាក្យសុំឱ្យប្រកាសការចាប់ផ្ដើមអាណា-

ព្យាបាលទូទៅ ចំពោះជនដែលជាអនីតិជន ហើយពិការខាងបញ្ញា និង ខាងផ្លូវចិត្ត ។ ក្នុងករណីនេះ ពេលចាប់ផ្ដើមអាណាព្យាបាលទូទៅ ជននោះគឺជាជននៅក្រោមការអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជនផង និង ជាជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅផង ។ ប៉ុន្តែ ការទទួលស្គាល់អំពីអត្ថិភាពព្រមគ្នានៃអាណាព្យាបាលទូទៅនេះ គឺដើម្បីកុំឱ្យមានអំឡុងពេលដែលមិននៅក្រោមអាណាព្យាបាលនាពេលឆ្លងពីភាពជាអនីតិជន ទៅភាពជានីតិជន ដូច្នេះហើយ មិនមានការចាំបាច់ទទួលស្គាល់នូវអត្ថិភាពព្រមគ្នានៃអាណាព្យាបាលចំពោះអនីតិជនដែលមានអាយុទាបពេកទេ ។ ហេតុនេះហើយ មាត្រានេះកម្រិតអាយុនោះ ដោយគិតដល់អាយុដែលត្រូវបញ្ចប់ការទទួលការអប់រំជាកាតព្វកិច្ច ។ មានន័យថា ទទួលស្គាល់ការដាក់ពាក្យសុំឱ្យប្រកាសការចាប់ផ្ដើមអាណាព្យាបាលទូទៅ លុះត្រាតែសាមីខ្លួនមានអាយុយ៉ាងតិច ១៥ ឆ្នាំ នៅពេលដាក់ពាក្យសុំនោះ (មាត្រានេះ កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ២) ។

ក្នុងករណីដែលវិបត្តិផ្នែកបញ្ញាស្មារតីរបស់ជនដែលបានទទួលការប្រកាសការចាប់ផ្ដើមហិតូបត្ថម្ភ មានកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរទៅនោះ ដោយសារតែគិតដល់ការប្ដូរទៅរបបអាណាព្យាបាលទូទៅ បានជាមានការរួមបញ្ចូលទាំងហិតូបត្ថម្ភកៈ និង អ្នកត្រួតពិនិត្យហិតូបត្ថម្ភកៈ ជាអ្នកមានសិទ្ធិដាក់ពាក្យសុំឱ្យប្រកាសការចាប់ផ្ដើមអាណាព្យាបាលទូទៅ ។

ក្នុងករណីដែលប្រកាសការចាប់ផ្ដើមអាណាព្យាបាល ចំពោះអ្នកនៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភ អ្នកនោះត្រូវគេប្រកាសឱ្យការចាប់ផ្ដើមហិតូបត្ថម្ភមុន ហើយបន្ទាប់មកទទួលការប្រកាសការចាប់ផ្ដើមអាណាព្យាបាលផង ដែលជាការបង្កើតនូវទំនាក់ទំនងគតិយុត្តដ៏ស្មុគស្មាញមួយ ។ ដូច្នេះហើយ កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះមានចែងថា តុលាការត្រូវលុបចោលនូវការប្រកាសនូវការចាប់ផ្ដើមហិតូបត្ថម្ភដោយឆន្ទានុសិទ្ធិ ដើម្បីកុំឱ្យមានទំនាក់ទំនងស្មុគស្មាញនោះកើតឡើង ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៧ មាត្រា ១៩ កថាខណ្ឌទី ១, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៤៥២

មាត្រា ២៥.- អត្ថន័យនៃជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ និង ការជ្រើសតាំងអ្នកអាណាព្យាបាលទូទៅ

ជនដែលបានទទួលការប្រកាសចាប់ផ្ដើមអាណាព្យាបាលទូទៅ ត្រូវហៅថា ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ហើយត្រូវស្ថិតនៅក្រោមអ្នកអាណាព្យាបាលទូទៅ ។

(កំណត់)

ចំពោះមាត្រានេះ សូមមើលការពន្យល់ក្នុងមាត្រា ២៤ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៨

មាត្រា ២៦.- សិទ្ធិលុបចោលសកម្មភាព

សកម្មភាពរបស់ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ អាចលុបចោលបាន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវអនុវត្តឡើយ ចំពោះសកម្មភាពដែលទាក់ទងនឹងជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ ។

(កំណត់)

អ្នកអាណាព្យាបាលទូទៅអាចធ្វើសកម្មភាពអ្វី១ទាំងអស់ពាក់ព័ន្ធនឹងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ជំនួសសាមីខ្លួននោះបាន (មាត្រា ១១១៤) ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះសកម្មភាពដែលបានធ្វើឡើងដោយអ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅដោយផ្ទាល់ លើកលែងតែសកម្មភាពដែលទាក់ទងនឹងជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ សាមីខ្លួន ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលទូទៅ អាចលុបចោលបាន ។ មាត្រានេះចែងច្បាស់លាស់អំពីចំណុចនេះ ។ សកម្មភាពដែលបានធ្វើដោយអ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ដោយមានការយល់ព្រមពីអ្នកអាណាព្យាបាលទូទៅ ក៏អាចលុបចោលបានដែរ ។ ដោយសារតែអ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅជាជនដែលខ្វះសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈ ហេតុនេះហើយ ទោះជាអ្នកអាណាព្យាបាលទូទៅ បានយល់ព្រមដោយវិនិច្ឆ័យថាអ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅនោះ មានសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈឡើងវិញក៏ដោយ ក៏ប៉ុន្តែ អាចបាត់បង់ម្តងទៀតនូវសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈនោះ ពេលធ្វើសកម្មភាព ។

"សកម្មភាពដែលទាក់ទងនឹងជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ" គឺជាសកម្មភាពពាក់ព័ន្ធនឹងជីវភាពរស់នៅរាល់ថ្ងៃ ដូចជាការទិញរបស់ប្រើប្រាស់ប្រចាំថ្ងៃ ជាដើម ។ ប្រសិនបើយើងអនុញ្ញាតឱ្យលុបចោលនូវសកម្មភាពប្រភេទនេះ ទោះបីជាអ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលមានសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈឡើងវិញ ហើយមានបំណងធ្វើសកម្មភាពពាក់ព័ន្ធនឹងជីវភាពរស់នៅរាល់ថ្ងៃក៏ដោយ ក៏ភាគីម្ខាងទៀតនៃសកម្មភាពនោះបារម្ភថា សកម្មភាពនោះនឹងត្រូវបានលុបចោលវិញ ហើយមិនធ្វើកិច្ចការជួញដូរជាមួយ ដែលធ្វើឱ្យមានការលំបាក ។ ម្យ៉ាងទៀត មានភាពចាំបាច់ត្រូវគិតដល់សុវត្ថិភាពនៃកិច្ចការជួញដូររបស់ភាគីម្ខាងទៀតនៃកិច្ចការជួញដូរពាក់ព័ន្ធនឹងជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ ។ ហេតុនេះហើយបានជាវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះចែងថា មិនអាចលុបចោល នូវសកម្មភាព ដែលទាក់ទងនឹងជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃបានទេ ។

មាត្រានេះចែងសម្រាប់សកម្មភាពពាក់ព័ន្ធនឹងទ្រព្យសម្បត្តិ រីឯសកម្មភាពពាក់ព័ន្ធនឹងឋានៈបុគ្គលវិញ ត្រូវគិតផ្សេង។ នៅក្នុងមាត្រា ៩៥៤ ជាអាទិ៍ នៃក្រមនេះក៏មានចែងថា អ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ អាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍បាន ក្នុងករណីដែលមានសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈយ៉ាងទាបបំផុតក្នុងការរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺមានចែងជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរអំពីខ្លឹមសារផ្សេងពីខ្លឹមសារនៃមាត្រានេះ ដូច្នេះ គប្បីយកចិត្តទុកដាក់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៩

មាត្រា ២៧.- ការលុបចោលការប្រកាសចាប់ផ្តើមអាណាព្យាបាលទូទៅ

បើមូលហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ២៤ (ការប្រកាសការចាប់ផ្តើម

អាណាព្យាបាលទូទៅ) នៃក្រមនេះ បានរលាយ តុលាការត្រូវលុបចោលនូវការប្រកាសចាប់ផ្ដើមអាណាព្យាបាលទូទៅ តាមពាក្យសុំរបស់សាមីខ្លួន សហព័ទ្ធ ញាតិដែលស្ថិតនៅក្នុង ៤ (បួន) ថ្នាក់ អ្នកអាណាព្យាបាល អ្នកត្រួតពិនិត្យអ្នកអាណាព្យាបាល មេឃុំ ឬ ចៅសង្កាត់នៃលំនៅឋានរបស់ជននោះ ឬ តំណាងអយ្យការ ។

(កំណត់)

ពេលដែលកង្វះសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈរបស់សាមីខ្លួនមានស្ថានភាពល្អឡើងវិញ មិនត្រូវបន្តនូវការកម្រិតសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាពទេ ។ ដូច្នេះ មាត្រានេះមានចែងថា តុលាការត្រូវលុបចោលនូវការប្រកាសចាប់ផ្ដើមអាណាព្យាបាលទូទៅ តាមពាក្យសុំរបស់ជនមួយចំនួនដែលមានចែងក្នុងមាត្រានេះ ។

ក្នុងចំណោមអ្នកដែលមានសិទ្ធិដាក់ពាក្យសុំ មានរួមទាំងអ្នកអាណាព្យាបាល អ្នកត្រួតពិនិត្យអ្នកអាណាព្យាបាល ដែរ។ មាត្រានេះ ខុសពីមាត្រា ២៤ គឺគេប្រើពាក្យ "អ្នកអាណាព្យាបាល អ្នកត្រួតពិនិត្យអ្នកអាណាព្យាបាល" ។ ក្នុងករណីដែលអនីតិជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលបានទទួលការប្រកាសការចាប់ផ្ដើមអាណាព្យាបាលទូទៅ ដោយសារតែអាចមានករណីដែលបានដាក់ពាក្យសុំឱ្យលុបចោលការប្រកាសចាប់ផ្ដើមអាណាព្យាបាលទូទៅ ដោយអ្នកអាណាព្យាបាល អនីតិជន ឬ អ្នកត្រួតពិនិត្យអ្នកអាណាព្យាបាលអនីតិជន ហេតុនេះហើយ បានជាត្រូវចែងឱ្យបានទូលាយក្នុងមាត្រានេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១០

កថាភាគទី ៣ ជននៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភ

មាត្រា ២៨.- ការប្រកាសការចាប់ផ្ដើមហិតូបត្ថម្ភ

១-ចំពោះជនដែលមានសមត្ថភាពតិចតួចពេកក្នុងការយល់ដឹង និង វិនិច្ឆ័យអំពីលទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់នៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួន ដោយសារមានវិបត្តិផ្នែកបញ្ញាស្មារតី តុលាការអាចប្រកាសការចាប់ផ្ដើមហិតូបត្ថម្ភលើជននោះបាន តាមពាក្យសុំរបស់សាមីខ្លួន សហព័ទ្ធ ញាតិដែលស្ថិតនៅក្នុង ៤ (បួន) ថ្នាក់ អ្នកអាណាព្យាបាល អ្នកត្រួតពិនិត្យអ្នកអាណាព្យាបាល មេឃុំ ឬ ចៅសង្កាត់នៃលំនៅឋានរបស់ជននោះ ឬ តំណាងអយ្យការ ។

២-ក្នុងករណីដែលធ្វើការប្រកាសដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ បើសាមីខ្លួនជាជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ តុលាការត្រូវលុបចោលការប្រកាសការចាប់ផ្ដើមអាណាព្យាបាលទូទៅចំពោះជននោះ ។

(កំណត់)

អ្នកដែលជាកម្មវត្ថុនៃរបបហិតូបត្ថម្ភនេះ (ជននៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភ) គឺជាអ្នកដែលមានសមត្ថភាពតិចតួចពេកក្នុងការយល់ដឹង និង វិនិច្ឆ័យដោយសារមានវិបត្តិផ្នែកបញ្ញាស្មារតី (លើកលែងតែអ្នកដែលជាកម្មវត្ថុនៃរបបអាណាព្យាបាល) មានន័យថា អ្នកដែលគ្រាន់តែអាចទិញរបស់របរសម្រាប់ជីវភាពប្រចាំថ្ងៃតែប៉ុណ្ណោះ ប៉ុន្តែមិនអាចធ្វើកិច្ចសន្យាសំខាន់ៗ ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៣០ ដោយឯកឯងបាន ហើយដែលចាំបាច់មានជំនួយពីអ្នកផ្សេង ជានិច្ចកាល ។ ចំពោះអ្នកទាំងអស់នេះ ពេលដែលមានពាក្យសុំពីសាមីខ្លួន ឬ ពីអ្នកមានសិទ្ធិដាក់ពាក្យសុំក្នុងគ្រួសារ ជាអាទិ៍ ដើម្បីសុំឱ្យចាប់ផ្ដើមហិតូបត្ថម្ភ តុលាការត្រូវធ្វើការពិនិត្យនូវស្ថានភាពនោះ និង វិនិច្ឆ័យអំពីការចាប់ផ្ដើមហិតូបត្ថម្ភនេះ ហើយជ្រើសតាំងជនដែលខ្លួនទទួលស្គាល់ថា សមស្របធ្វើជាហិតូបត្ថម្ភកៈ (មាត្រា ២៩) ។

ក្នុងនេះ អ្នកអាណាព្យាបាល អ្នកត្រួតពិនិត្យអ្នកអាណាព្យាបាល ត្រូវបានបញ្ចូលជាអ្នកដែលមានសិទ្ធិដាក់ពាក្យសុំឱ្យចាប់ផ្ដើមហិតូបត្ថម្ភនេះ គឺដោយសារតែគិតដល់ករណីដែលពិការភាពខាងផ្លូវចិត្តរបស់ជនដែលធ្លាប់នៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅបានធូរស្រាល ហើយត្រូវប្ដូរឱ្យទៅនៅក្រោមរបបហិតូបត្ថម្ភវិញ ។ ម្យ៉ាងទៀត ដើម្បីកុំឱ្យមានអំឡុងពេលមួយដែលគ្មានការការពារ នៅពេលដែលអនីតិជនដែលមានពិការភាពខាងបញ្ញា ឬ ខាងផ្លូវចិត្ត ក្លាយជានីតិជន នោះទើបមាត្រានេះអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន និង អ្នកត្រួតពិនិត្យអ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជនដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងសម្រាប់អនីតិជននោះ ដាក់ពាក្យសុំឱ្យចាប់ផ្ដើមហិតូបត្ថម្ភ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១១

មាត្រា ២៩.- អត្ថន័យនៃជននៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភ និង ការជ្រើសតាំងហិតូបត្ថម្ភកៈ

ជនដែលបានទទួលការប្រកាសចាប់ផ្ដើមហិតូបត្ថម្ភ ត្រូវហៅថា ជននៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភ ហើយត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការថែរក្សាដោយហិតូបត្ថម្ភកៈ ។

(កំណត់)

ស្ដីពីមាត្រានេះ សូមមើលការពន្យល់ក្នុងមាត្រា ២៨ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១២

មាត្រា ៣០.- សិទ្ធិលុបចោលសកម្មភាព

លើកលែងតែសកម្មភាពដែលទាក់ទងនឹងជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ សកម្មភាពដែលបានធ្វើឡើងដោយជននៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភ ដោយគ្មានការយល់ព្រមពីហិតូបត្ថម្ភកៈដូចខាង

ក្រោមនេះ អាចលុបចោលបាន ៖

ក-ការទទួល ឬ ការប្រើប្រាស់ទុន ។

ខ-ការខ្ចីទ្រព្យ ឬ ការធានា ។

គ-ការធ្វើសកម្មភាពដែលមានគោលបំណងទទួលបាន ឬ ធ្វើឱ្យបាត់បង់សិទ្ធិដែលទាក់ទងនឹងអចលនវត្ថុ ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលមានសារៈសំខាន់ផ្សេងទៀត ។

ឃ-ការធ្វើសកម្មភាពបណ្តឹង ។

ង-ការធ្វើប្រទានកម្ម ឬ ធ្វើកិច្ចសន្យាស្រុះស្រួល ឬ កិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្ម ។

ច-ការទទួលស្គាល់នូវសន្តតិកម្ម ឬ ការបោះបង់ចោលនូវសិទ្ធិសន្តតិកម្ម ឬ ការបែងចែកនូវមត៌ក ។

ឆ-ការប្រកែកមិនទទួលប្រទានកម្មឬអច្ច័យទាន ឬ ការយល់ព្រមទទួលនូវប្រទានកម្មឬអច្ច័យទានដែលភ្ជាប់នឹងបន្ទុក ។

ជ-ការសាងសង់សំណង់ថ្មី ការសង់ឡើងវិញ ការសង់បន្ថែម ឬ ការជួសជុលធំ ។

ឈ-ការធ្វើភតិសន្យា ដែលមានអំឡុងពេលលើសពី ៣ (បី) ឆ្នាំ ចំពោះដីធ្លីលើសពី ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ចំពោះអាគារ លើសពី ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ចំពោះចលនវត្ថុ ។

ញ-សកម្មភាពដែលតុលាការបានប្រកាសជាពិសេសថា ចាំបាច់ត្រូវមានការយល់ព្រមពីហិត្ធបត្ថម្ភកៈ តាមពាក្យសុំរបស់ជនដែលបានរៀបរាប់នៅក្នុងមាត្រា ២៨ (ការប្រកាសការចាប់ផ្តើមហិត្ធបត្ថម្ភ) នៃក្រមនេះ ឬ ហិត្ធបត្ថម្ភកៈ ឬ អ្នកត្រួតពិនិត្យហិត្ធបត្ថម្ភកៈ ។

(កំណត់)

ពេលដែលហិត្ធបត្ថម្ភកៈត្រូវបានជ្រើសតាំងហើយ ចំពោះសកម្មភាពមួយចំនួនដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ហិត្ធបត្ថម្ភកៈបានទទួលសិទ្ធិយល់ព្រម និង សិទ្ធិលុបចោល ។ សកម្មភាពនោះគឺ (១) ការទទួល ឬ ការប្រើប្រាស់ប្រាក់ទុន (ការដកប្រាក់ពីគណនីបញ្ញើ ការទទួលនូវសំណងនៃបំណុល ការឱ្យគេខ្ចីប្រាក់ ការឱ្យគេជួលអចលនវត្ថុដោយអំឡុងពេលជួលលើសការកំណត់ក្នុងចំណុច ឈ ជាអាទិ៍), (២) ការខ្ចីទ្រព្យ ឬ ការធានា, (៣) សកម្មភាពដែលមានគោលបំណងទទួល ឬ ធ្វើឱ្យបាត់បង់សិទ្ធិដែលទាក់ទងនឹងអចលនវត្ថុ ឬ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលមានសារៈសំខាន់ផ្សេងទៀត (ក្រៅពីកិច្ចសន្យាការងារ ជាដើម កិច្ចសន្យាគាំពារមនុស្សចាស់ជរា កិច្ចសន្យាឱ្យចូលមណ្ឌលថែរក្សា កិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រង ជាដើម ក៏ "សកម្មភាពដែលមានគោលបំណងទទួល ឬ ធ្វើឱ្យបាត់បង់សិទ្ធិដែលទាក់ទងនឹងទ្រព្យសំខាន់" ដែរ ឱ្យតែជាកិច្ចសន្យា

ដែលមានតម្លៃថ្លៃសមស្រប)․ (៤) សកម្មភាពបណ្ដឹង․ (៥) កិច្ចសន្យាប្រទានកម្ម កិច្ចសន្យាសះជា កិច្ចសន្យាមជ្ឈត្តកម្ម․ (៦) ការទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់ចោលនូវសន្តតិកម្ម ការបែងចែកមត៌ក․ (៧) ការបដិសេធមិនទទួលប្រទានកម្ម ឬ អច្ច័យទាន․ (៨) ការសាងសង់សំណង់ថ្មី ការសង់ឡើងវិញ ការសង់បន្ថែម ឬ ការជួសជុលធំ․ (៩) ភតិសន្យាដែលមានកំណត់អំឡុងពេលលើសការកំណត់ក្នុងចំណុច ឈ (ពីចំណុច ក ដល់ ឈ នៃមាត្រានេះ) ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្រៅពីសកម្មភាពទាំងនេះ ប្រសិនបើមានកិច្ចសន្យាផ្សេងទៀត ដែលបើសិនជាប្រគល់ឱ្យសាមីខ្លួនធ្វើទៅមានការព្រួយបារម្ភ គឺអាចពង្រីកវិសាលភាពនៃសិទ្ធិយល់ព្រមរបស់ហិតូបត្ថម្ភកៈបាន (ចំណុច ញ) ។ ដើម្បីពង្រីកវិសាលភាពនៃសិទ្ធិនេះ ចាំបាច់ត្រូវដាក់ពាក្យសុំទៅសាលាដំបូងឱ្យសេចក្ដីសម្រេចវិនិច្ឆ័យទៅតាមករណីនីមួយៗ ។

ក្នុងករណីដែលជននៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភបានធ្វើសកម្មភាពទាំងនោះដោយគ្មានការយល់ព្រមពីហិតូបត្ថម្ភកៈទេ សាមីខ្លួន ឬ ហិតូបត្ថម្ភកៈ អាចលុបចោលសកម្មភាពនោះបាន (វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ) ។

អញ្ញត្រកម្មនៃមាត្រានេះ មានចែងថា ចំពោះសកម្មភាពដែលទាក់ទងនឹងជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ មិនចាំបាច់មានការយល់ព្រមពីហិតូបត្ថម្ភកៈទេ ។ ក្នុងចំណោមសកម្មភាពដែលមានរៀបរាប់ក្នុងមាត្រានេះ បើពិនិត្យមើលតាមខ្លឹមសារទៅមានសកម្មភាពជាច្រើនដែលមិនមែនជាសកម្មភាពទាក់ទងនឹងជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃទេ ក៏ប៉ុន្តែ មានសកម្មភាពខ្លះៗ ដូចជា ការដកប្រាក់បន្តិចបន្តួចពីគណនីបញ្ញើ គឺអាចគិតថាជាសកម្មភាពទាក់ទងនឹងជីវភាពរស់នៅប្រចាំថ្ងៃ ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៣០ ហេតុនេះហើយ ដើម្បីកុំឱ្យមានចម្ងល់ បានជាចែងថែមទៀតនៅក្នុងអញ្ញត្រកម្ម ។

ម្យ៉ាងទៀត សិទ្ធិអំណាចរបស់ហិតូបត្ថម្ភកៈ គឺជាការផ្ដល់នូវការយល់ព្រមចំពោះសកម្មភាពដែលជននៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភមិនអាចធ្វើដោយឯករាជ្យបាន នេះមិនមែនជាការផ្ដល់សិទ្ធិអំណាចឱ្យធ្វើជាអ្នកតំណាងសាមីខ្លួន ដូចអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាលទេ (ដូច្នេះ ហិតូបត្ថម្ភកៈមិនមែនជាអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ទេ) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៣

មាត្រា ៣១.- ការលុបចោលការប្រកាសចាប់ផ្ដើមហិតូបត្ថម្ភ

បើមូលហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ២៨ (ការប្រកាសការចាប់ផ្ដើមហិតូបត្ថម្ភ) នៃក្រមនេះ បានរលាយ តុលាការត្រូវលុបចោលនូវការប្រកាសចាប់ផ្ដើមហិតូបត្ថម្ភ តាមពាក្យសុំរបស់សាមីខ្លួន សហព័ទ្ធ ញាតិដែលស្ថិតនៅក្នុង ៤ (បួន) ថ្នាក់ អ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន អ្នកត្រួតពិនិត្យអ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន ហិតូបត្ថម្ភកៈ អ្នកត្រួតពិនិត្យហិតូបត្ថម្ភកៈ មេឃុំ ឬ ចៅសង្កាត់នៃលំនៅឋានរបស់ជននោះ ឬ តំណាងអយ្យការ ។

(កំណត់)

ពេលដែលកង្វះខ្លាំងនូវសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈមានស្ថានភាពល្អឡើងវិញ លែងចាំបាច់ទុកឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការកម្រិតនូវសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាពទៀតហើយ ។ ដូច្នេះ មាត្រានេះបានចែងថា តុលាការត្រូវលុបចោលនូវការប្រកាសការចាប់ផ្តើមហិតូបត្ថម្ភ តាមពាក្យសុំរបស់ជនមួយចំនួនដែលមានកំណត់ក្នុងមាត្រានេះ ។

តាមស្ថានភាពជាក់ស្តែង គឺពុំមានករណីដែលនៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភផង នៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅផងទេ ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងមាត្រានេះ មានចែងត្រឹមតែអ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន និង អ្នកត្រួតពិនិត្យអ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន ជាអ្នកដែលមានសិទ្ធិដាក់ពាក្យសុំឱ្យលុបចោលនូវការប្រកាសចាប់ផ្តើមហិតូបត្ថម្ភ គឺជាការគ្រប់គ្រាន់ ។ ដូច្នេះហើយបានជាវិធីតាក់តែងមាត្រានេះមានភាពខុសគ្នានឹងវិធីតាក់តែងមាត្រា ២៧ ស្តីពីការលុបចោលនូវអាណាព្យាបាលទូទៅ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៤ កថាខណ្ឌទី ១

កថាភាគទី ៤ ការការពារភាគីម្ខាងទៀតនៃជនដែលត្រូវបានកម្រិតសមត្ថភាព

មាត្រា ៣២.- សិទ្ធិដាស់តឿន

១-ភាគីម្ខាងទៀតនៃជនដែលត្រូវបានកម្រិតសមត្ថភាព អាចដាស់តឿនឱ្យជននោះឆ្លើយថាផ្តល់ ឬ មិនផ្តល់សច្ចានុមតិ លើសកម្មភាពដែលជននោះអាចលុបចោលបាន ក្នុងអំឡុងពេលលើសពី ១ (មួយ) ខែ ក្រោយពេលជននោះបានក្លាយជាសមត្ថជនវិញ ។ ប្រសិនបើជនដែលត្រូវបានកម្រិតសមត្ថភាពដែលបានក្លាយជាសមត្ថជនវិញនោះ មិនឆ្លើយតបក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ទេ ត្រូវចាត់ទុកថា ជននោះផ្តល់សច្ចានុមតិលើសកម្មភាពនោះ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តផងដែរ ចំពោះករណីដែលភាគីម្ខាងទៀតបានដាស់តឿន ដូចដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើ ទៅអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា អ្នកអាណាព្យាបាល ឬ ហិតូបត្ថម្ភកៈ អំពីសកម្មភាពដែលស្ថិតនៅក្នុងទំហំនៃសិទ្ធិរបស់ខ្លួន នៅពេលដែលជនដែលត្រូវបានកម្រិតសមត្ថភាព មិនទាន់ក្លាយជាសមត្ថជន តែអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា អ្នកអាណាព្យាបាល ឬ ហិតូបត្ថម្ភកៈ មិនឆ្លើយតប ក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ទេ ។

៣-ភាគីម្ខាងទៀតអាចដាស់តឿនឱ្យជននៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភទទួលយកសច្ចានុមតិ

ពីហិតូបត្ថម្ភកៈ ក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ។ ប្រសិនបើជននៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភ មិនបានជូនដំណឹងថា ខ្លួនបានទទួលសច្ចានុមតិក្នុងអំឡុងពេលនោះទេ ត្រូវចាត់ទុកថា ជននោះបានលុបចោលសកម្មភាពនោះ ។

(កំណត់)

របបអ្នកត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាព គឺជារបបមួយបង្កើតឡើងដើម្បីការពារជនដែលមានសមត្ថភាពទាបក្នុងការធ្វើកិច្ចការជួញដូរ ប៉ុន្តែ បើមើលពីភាគីម្ខាងទៀតនៃកិច្ចការជួញដូរជាមួយជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពនោះទៅ គឺជារបបមួយដែលធ្វើឱ្យគេមានការលំបាកទៅវិញ ។ ពេលដែលមានការលុបចោលនូវកិច្ចសន្យាជាមួយជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពនោះទៅ អាចធ្វើឱ្យខូចផែនការរបស់ភាគីម្ខាងទៀតនោះ ។ ហេតុនេះហើយបានជា នៅក្នុងក្រមនេះ នៅក្នុងមាត្រានេះ និង មាត្រា ៣៣ បន្ទាប់នេះ មានចែងដោយគិតដល់ផលប្រយោជន៍របស់ភាគីម្ខាងទៀតនៃកិច្ចការជួញដូរជាមួយជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពនេះ ។

កិច្ចសន្យាដែលធ្វើឡើងដោយជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពតែឯកឯង មានសុពលភាពដែរ ប៉ុន្តែ អាចលុបចោលបាន ហេតុនេះហើយ ចំពោះភាគីម្ខាងទៀត ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តនឹងមានខុសគ្នាទៅតាមការដែលថា តើភាគីខាងជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពលុបចោល ឬ មិនលុបចោលនូវកិច្ចសន្យានោះ ដូច្នេះ នេះគឺជាស្ថានភាពដែលពុំមានស្ថិរភាពសោះ ។ ហេតុនេះហើយ ក្នុងមាត្រានេះ មានចែងផ្តល់សិទ្ធិដាស់តឿនដល់ភាគីម្ខាងទៀតនៃជនដែលត្រូវកម្រិតនូវសមត្ថភាព ដើម្បីធ្វើឱ្យអាចកំណត់ច្បាស់លាស់នូវទំនាក់ទំនងគតិយុត្តនោះ ឱ្យបានរហ័ស ។

ជាបឋម ក្នុងករណីដែលជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាព មិនទាន់មានសមត្ថភាពល្អប្រសើរឡើងវិញទេ ភាគីម្ខាងទៀតអាចធ្វើការដាស់តឿន ចំពោះអ្នកដែលការពារជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាព (ជនដែលបំពេញបន្ថែមនូវសមត្ថភាព)ឱ្យបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា តើផ្តល់សច្ចានុមតិដល់កិច្ចសន្យាដែលមានបញ្ហានោះដែរឬទេ ដោយផ្អែកលើកថា-ខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ។ រីឯអ្នកដែលការពារជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាព ដែលបានទទួលការដាស់តឿននោះវិញ ក៏ចាំបាច់មានពេលវេលាមួយដើម្បីពិចារណាមើលដែរ ហេតុនេះហើយ ការដាស់តឿននេះ ត្រូវបានកំណត់នូវអំឡុងពេលយ៉ាងតិចមួយខែ ។ ចំពោះការដាស់តឿននេះ ត្រូវចាត់ចែងទៅតាមចម្លើយ បើមានចម្លើយអំពីការផ្តល់ ឬ មិនផ្តល់នូវសច្ចានុមតិនោះ ហើយប្រសិនបើមិនមានចម្លើយទេ ត្រូវចាត់ទុកថាបានផ្តល់សច្ចានុមតិ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលស្ថានភាពនៃសមត្ថភាពរបស់ជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាព មិនទាន់ល្អឡើងវិញនាពេលទទួលការដាស់តឿននោះ កថាខណ្ឌទី ៣ ទទួលស្គាល់នូវវិធីដាស់តឿន ចំពោះជននៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភ ដើម្បីទទួលនូវសច្ចានុមតិពីហិតូបត្ថម្ភកៈ ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើពុំមានចម្លើយតបទេ ត្រូវចាត់ទុកថា សកម្មភាពនោះត្រូវបានលុបចោល ។

ផ្ទុយទៅវិញ ក្នុងករណីដែលជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាព បានក្លាយជាសមត្ថជនវិញ ភាគីម្ខាងទៀត ត្រូវដាស់

គឿនដូចគ្នាដែរ ចំពោះសាមីខ្លួន ដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ។ ការចាត់ចែងបន្ទាប់ពីនោះ គឺដូចគ្នានឹងករណីនៃកថាខណ្ឌទី ២ ដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២០

មាត្រា ៣៣.– ការឆបោករបស់ជនដែលត្រូវបានកម្រិតសមត្ថភាព

ប្រសិនបើជនដែលត្រូវបានកម្រិតសមត្ថភាព បានប្រើប្រាស់មធ្យោបាយឆបោក ដើម្បីឱ្យគេជឿជាក់ថា ខ្លួនជាសមត្ថជន ជននោះមិនអាចលុបចោលសកម្មភាពបានទេ ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាព បានប្រើវិធីឆបោក ធ្វើឱ្យភាគីម្ខាងទៀត យល់ច្រឡំថា ជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពនោះជាសមត្ថជន ហើយបានធ្វើកិច្ចសន្យាជួញដូរជាមួយអ្នកនោះ មិនចាំបាច់ការពារជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពនោះទេ ដូច្នេះ ក្នុងករណីនេះ មិនត្រូវទទួលស្គាល់ឱ្យលុបចោលបានទេ ។ ហេតុនេះហើយ មាត្រានេះមានចែងថា ក្នុងករណីនេះ មិនអាចលុបចោលបានទេ ។

ការវិនិច្ឆ័យថា តើសកម្មភាពប្រភេទណាជាការឆបោកនោះ គឺត្រូវមើលទៅតាមស្ថានភាពនីមួយៗ ដូចជា តើជនដែលបានធ្វើសកម្មភាព ជាជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពប្រភេទណាដែរ ខ្លឹមសារនៃសកម្មភាពនោះយ៉ាងណាដែរ ប្រភេទនៃសកម្មភាពរបស់ជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពនោះយ៉ាងណាដែរ ។ ការភូតកុហកអំពីអាយុរបស់អនីតិជនភាគច្រើន មិនអាចថាជាការឆបោកបានឡើយ ។

ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងទៀតគិតស្មានថា ខ្លួនជាសមត្ថជន ហើយជននោះលាក់ការណ៍ ដោយមិនប្រាប់ថា "ខ្លួនជាជននៅក្រោមហិត្តូបត្ថម្ភ" ការណ៍នេះគ្រាន់តែជាការរក្សាការស្ងៀមស្ងាត់ប៉ុណ្ណោះ មិនអាចថាជាការឆបោកទេ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើបានប្រើពាក្យសំដីផ្សេងៗ ដែលធ្វើឱ្យភាគីម្ខាងទៀតយល់ច្រឡំ នេះអាចក្លាយទៅជាការឆបោកបាន ។

យោងតាមពាក្យពេចន៍ដែលបានប្រើក្នុងបញ្ញត្តិនេះ គឺមិនជាច្បាស់លាស់ទេ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដែរ ចំពោះករណីដែលជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាព បានភូតកុហកថា បានទទួលការយល់ព្រមពីជនដែលមានសិទ្ធិផ្តល់ការយល់ព្រម ហើយបានបង្ហាញលិខិតយល់ព្រមក្លែងក្លាយដល់ភាគីម្ខាងទៀត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២១

ផ្នែកទី ៥ លំនៅឋាន

មាត្រា ៣៤.– អត្ថន័យនៃលំនៅឋាន

កន្លែងដែលជាទីតាំងនៃជីវភាពរស់នៅរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ ត្រូវយកធ្វើជាលំនៅឋាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីលំនៅឋានរបស់រូបវន្តបុគ្គល ។ រីឯលំនៅឋានរបស់នីតិបុគ្គលវិញ មានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៥១ ។

មាត្រានេះមិនជ្រើសរើសយកគោលការណ៍តាមបែបបទ ដែលជាការកំណត់លំនៅឋានដោយយោងតាមតែបទដ្ឋានបែបបទនៃទីកន្លែង ដែលមានចុះនៅក្នុងបញ្ជីគ្រួសារ ជាអាទិ៍ ទេ គឺបានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍សារធាតុ ដែលទទួលស្គាល់លំនៅឋានដោយផ្អែកលើទំនាក់ទំនងជីវភាពជាក់ស្តែង ។

លំនៅឋានមិនត្រឹមតែជាបញ្ហាក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះប៉ុណ្ណោះទេ គឺជាបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងច្បាប់ផ្សេងៗយ៉ាងទូលំ-ទូលាយ ដូចជា ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្ម ក្រមនីតិវិធីរដ្ឋប្បវេណី ច្បាប់អន្តរជាតិឯកជន ច្បាប់បោះឆ្នោត ជាអាទិ៍ ប៉ុន្តែ មិនត្រូវគិតថា ត្រូវមានលំនៅឋានតែមួយរួមសម្រាប់ការអនុវត្តច្បាប់ទាំងអស់នោះទេ គឺត្រូវកំណត់ "ទីតាំងនៃជីវភាព" ដែលមានទំនាក់ទំនងគតិយុត្តជិតដិតដែលជាកម្មវត្ថុនោះ មកធ្វើជាលំនៅឋានពាក់ព័ន្ធនឹងទំនាក់ទំនងគតិយុត្តនោះ ។ ចំណុចនេះគឺដូចគ្នានឹងករណីដែលមានបញ្ហាអំពីលំនៅឋាននៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះដែរ ឧទាហរណ៍ លំនៅឋានដែលជាល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការអវត្តមាន ឬ ការប្រកាសបាត់ខ្លួន (ពីមាត្រា ៣៧ ទៅ, ពីមាត្រា ៤១ ទៅ) អាចខុសពីលំនៅឋានដែលជាកន្លែងអនុវត្តកាតព្វកិច្ច (មាត្រា ៤៤៥, មាត្រា ៥៤៩ កថាខណ្ឌទី ៤, មាត្រា ៥៩៥) ។ តាមភាពជាក់ស្តែង ភាគច្រើន លំនៅឋានដែលជាទំនាក់ទំនងគតិយុត្តផ្សេងៗគ្នានោះ គឺត្រូវបានកំណត់កន្លែងដូចគ្នាតែមួយទេ ។

មាត្រានេះ មិនបានចែងលំអិតស្តីពីការកំណត់លំនៅឋានរបស់អ្នកបម្រើដែលនៅជាមួយម្ចាស់ផ្ទះ ជនដែលគ្មានផ្ទះសំបែង ជនដែលប្រកបរបរនេសាទហើយរស់នៅតែលើទូកប្តូរទីកន្លែងរៀងរាល់ពេល ជាអាទិ៍ទេ ។ នេះគឺដោយសារតែអាចដោះស្រាយបានតាមការអនុវត្តបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ និង មាត្រា ៣៥ ខាងក្រោមបាន ហើយម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើកំណត់លំអិតទៅ អាចធ្វើឱ្យមានការពិបាកដោះស្រាយឱ្យបានសមស្របទៅតាមទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត ដែលមានបញ្ហាលំនៅឋាននោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២២

មាត្រា ៣៥.– ទីសំណាក់

ក្នុងករណីដែលកន្លែងដែលជាទីតាំងនៃជីវភាពរស់នៅមិនច្បាស់លាស់ទេ ទីសំណាក់ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាលំនៅឋាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងក្នុងគោលបំណងផ្តល់អានុភាពគតិយុត្តដល់ទីសំណាក់ ដូចលំនៅឋានដែរ សម្រាប់ករណីមានទីតាំងនៃជីវភាពរស់នៅមិនច្បាស់លាស់ ។

ករណីដែលមានទីតាំងនៃជីវភាពរស់នៅមិនច្បាស់លាស់ គឺមិនត្រឹមតែករណីដែលមិនដឹងថាលំនៅឋាននៅឯណាប៉ុណ្ណោះទេ គឺមានរួមទាំងករណីនៃជនដែលពុំមានទីលំនៅច្បាស់លាស់ ឬ សិល្បករធ្វើការងារចល័ត ជាអាទិ៍ ផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៣ កថាខណ្ឌទី ១

មាត្រា ៣៦.- ករណីដែលគ្មានលំនៅឋាននៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ចំពោះបុគ្គលដែលគ្មានលំនៅឋាននៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទេ ទោះបីជាបុគ្គលនោះជាជនជាតិខ្មែរក៏ដោយ ជាជនជាតិបរទេសក៏ដោយ ទីសំណាក់របស់បុគ្គលនោះនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាលំនៅឋាន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលច្បាប់នៃលំនៅឋានត្រូវបានយកមកអនុវត្ត ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ចំពោះជនដែលមានលំនៅឋាននៅបរទេស ហើយពុំមានលំនៅឋាននៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវចាត់ទុកថា ទីសំណាក់របស់ជននោះនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជាលំនៅឋានរបស់ជននោះ ហើយឱ្យមានអានុភាព ដូចគ្នានឹងលំនៅឋានដែរ ។ ចំពោះជនប្រភេទនេះ ពេលបញ្ហាគតិយុត្តកើតមានឡើង ប្រសិនបើទទួលស្គាល់នូវអានុភាពគតិយុត្តនៃលំនៅឋាន ចំពោះលំនៅឋានដែលនៅក្រៅប្រទេសទៅ អាចធ្វើឱ្យមានការលំបាកច្រើន ។ ហេតុនេះហើយ មាត្រានេះចែងថា ពេលណាមានបញ្ហាគតិយុត្តកើតមានឡើង ចំពោះជនជាតិខ្មែរ ឬ ចំពោះជនជាតិបរទេសបែបនេះ ត្រូវយកក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឬ ច្បាប់ផ្នែករដ្ឋប្បវេណីផ្សេងទៀតមកអនុវត្ត ។

នៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះមានចែងថា ក្នុងករណីដែលបញ្ញត្តិនៃច្បាប់អន្តរជាតិឯកជនដែលកំណត់ច្បាប់ណាមួយដែលត្រូវអនុវត្តចំពោះទំនាក់ទំនងគតិយុត្តនៃច្បាប់ឯកជនដែលមានលក្ខណៈជាទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិ (ច្បាប់ដែលត្រូវយកមកអនុវត្ត) យកលំនៅឋានមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការសម្រេចថា ច្បាប់ណាត្រូវយកមកអនុវត្ត ។ ក្នុង ករណីនេះ ទីសំណាក់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមិនត្រូវចាត់ទុកថាជាលំនៅឋានទេ គឺត្រូវយកលំនៅឋាននៅបរទេសជា មូលដ្ឋាននៃការសម្រេចថា ច្បាប់ណាត្រូវយកមកអនុវត្តវិញ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៣ កថាខណ្ឌទី ២

ផ្នែកទី ៦ ការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលដែលអវត្តមាន និង ការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន

កថាភាគទី ១ ការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលដែលអវត្តមាន

មាត្រា ៣៧.– ការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិដោយតុលាការ

ក្នុងករណីដែលបុគ្គលណាម្នាក់ដែលបានចេញពីលំនៅឋាន ឬ ទីសំណាក់ ហើយដែលគ្មានលទ្ធភាពនឹងត្រឡប់មកវិញដោយងាយស្រួលនោះ មិនបានចាត់តាំងអ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនទេ តុលាការអាចជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ បង្គាប់ចាត់ចែងជាចាំបាច់ដើម្បីគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិនោះបាន តាមពាក្យសុំរបស់បុគ្គលដែលមានទំនាក់ទំនងនឹងផលប្រយោជន៍ មេឃុំ ឬ ចៅសង្កាត់ដែលលំនៅឋានជននោះស្ថិតនៅ ឬ តំណាងអយ្យការ ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តផងដែរ ចំពោះករណីដែលសិទ្ធិរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវបានរលត់ នៅក្នុងរយៈពេលដែលសាមីខ្លួនអវត្តមាន ។

(កំណត់)

បុគ្គលដែលបានចេញពីលំនៅឋាន ឬ ទីសំណាក់ដើម ហើយដែលគ្មានលទ្ធភាពនឹងត្រឡប់មកវិញដោយងាយស្រួល គេហៅថា បុគ្គលដែលអវត្តមាន ។ ក្នុងករណីដែលបុគ្គលនេះមិនបានកំណត់អ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសល់នោះ ហើយប្រសិនបើទុកទ្រព្យសម្បត្តិនោះចោលទៅ ទ្រព្យសម្បត្តិនោះនឹងអាចអន្តរាយ ដូច្នេះមិនត្រឹមតែធ្វើឱ្យខូចផលប្រយោជន៍សាមីខ្លួនប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងធ្វើឱ្យខូចផលប្រយោជន៍ដល់សន្តតិជន ឬ ម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ ដែលជាអ្នកមានទំនាក់ទំនងនឹងផលប្រយោជន៍ ហេតុនេះហើយ មាត្រានេះបានចែងថា តុលាការអាចបង្គាប់នូវការចាត់ចែងចាំបាច់ ស្ដីពីការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលដែលអវត្តមាននោះបាន (ជាពិសេស អាចជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិបាន) ។

មាត្រានេះមិនបានដាក់ល័ក្ខខ័ណ្ឌថា បុគ្គលដែលអវត្តមាន គឺត្រូវជាបុគ្គលដែលនៅរស់ ឬ ទទួលមរណភាព ឬ ជាបុគ្គលដែលបាត់ខ្លួនទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៥ កថាខណ្ឌទី ១

មាត្រា ៣៨.– ការលុបចោលការបង្គាប់ឱ្យគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិ

ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៣៧ (ការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិដោយតុលាការ) នៃក្រមនេះ ប្រសិនបើក្រោយមក បុគ្គលដែលអវត្តមានបានចាត់តាំងអ្នកគ្រប់គ្រង តុលាការអាចលុបចោលនូវការបង្គាប់ តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង អ្នកដែលមានផលប្រយោជន៍ មេឃុំ ឬ ចៅសង្កាត់ដែលលំនៅឋានជននោះស្ថិតនៅ

ឬ តំណាងអយ្យការ ។

(កំណត់)

ពេលក្រោយ ប្រសិនបើបុគ្គលដែលអវត្តមាន បានចាត់តាំងអ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិ ពេលនោះលែងចាំបាច់ឱ្យច្បាប់មកជ្រៀតជ្រែកក្នុងការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិនេះតទៅទៀតហើយ ។ ហេតុនេះហើយ មាត្រានេះមានចែងថា តុលាការអាចលុបចោលនូវការបង្គាប់នោះបាន តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកមានសិទ្ធិដាក់ពាក្យសុំ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៥ កថាខណ្ឌទី ២

មាត្រា ៣៩.- ការផ្លាស់ប្តូរអ្នកគ្រប់គ្រង

ក្នុងករណីដែលបុគ្គលអវត្តមានបានចាត់តាំងអ្នកគ្រប់គ្រង ប្រសិនបើពុំមានដំណឹងច្បាស់លាស់ថា អ្នកអវត្តមាននោះនៅរស់ ឬ ទទួលមរណភាពទេ តុលាការអាចផ្លាស់ប្តូរអ្នកគ្រប់គ្រងបាន តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកដែលមានផលប្រយោជន៍ មេឃុំ ឬ ចៅសង្កាត់ដែលលំនៅឋានជននោះស្ថិតនៅ ឬ តំណាងអយ្យការ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ទោះបីជាបុគ្គលដែលអវត្តមានបានជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងហើយក៏ដោយ ក៏តុលាការអាចជ្រើសតាំងអ្នកផ្សេងឱ្យធ្វើជាអ្នកគ្រប់គ្រងបានដែរ (ផ្លាស់ប្តូរអ្នកគ្រប់គ្រង) ដោយហេតុថា ក្នុងករណីដែលបុគ្គលអវត្តមាននោះមិនត្រូវបានគេដឹងថា នៅរស់ ឬ ទទួលមរណភាពទេ ដូច្នេះ សាមីខ្លួនមិនអាចគ្រប់គ្រងអ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួនបានជ្រើសតាំងនោះបានទេ ដូច្នេះ តុលាការអាចចូលជ្រៀតជ្រែកពិសេសក្នុងបញ្ហានេះបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត តុលាការក៏អាចធ្វើការត្រួតពិនិត្យអ្នកគ្រប់គ្រងដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយបុគ្គលដែលអវត្តមាននោះ ដើម្បីឱ្យបុគ្គលនោះបំពេញការងារ គ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ក៏បានដែរ (សូមមើលមាត្រា ៤០ កថាខណ្ឌទី ២) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៦

មាត្រា ៤០.- សិទ្ធិរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិ ជាអាទិ៍

១-អ្នកគ្រប់គ្រងដែលបានជ្រើសតាំងមានសិទ្ធិធ្វើសកម្មភាពដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៣៦៦ (ទំហំនៃសិទ្ធិតំណាង) នៃក្រមនេះ ។ ប្រសិនបើចាំបាច់ត្រូវធ្វើសកម្មភាពផ្សេងទៀត អ្នកគ្រប់គ្រងនោះអាចធ្វើបាន ដោយទទួលការអនុញ្ញាតពីតុលាការ ។

២-ក្នុងករណីដែលពុំមានដំណឹងច្បាស់លាស់ថា បុគ្គលអវត្តមាននៅរស់ ឬ ទទួលមរណភាពទេ ហើយអ្នកគ្រប់គ្រងរបស់បុគ្គលអវត្តមាននោះចាំបាច់ត្រូវធ្វើសកម្មភាពដែលហួសសិទ្ធិដែលបុគ្គលអវត្តមានបានកំណត់ អ្នកគ្រប់គ្រងនោះអាចធ្វើបាន ដោយទទួលការអនុញ្ញាតពីតុលាការ ។

៣-បើយល់ឃើញថា សមរម្យក្នុងការផ្តល់កម្រៃដល់អ្នកគ្រប់គ្រង ដោយគិតពិចារណា នូវទំនាក់ទំនងរវាងអ្នកអវត្តមាន និង អ្នកគ្រប់គ្រង និង ស្ថានភាពផ្សេងទៀត តុលាការអាចផ្តល់កម្រៃចំនួនសមរម្យដល់អ្នកគ្រប់គ្រង ដោយយកពីទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អ្នកអវត្តមានបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីសិទ្ធិអំណាច និង កម្រៃរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិ ។

សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិដែលជ្រើសតាំងដោយតុលាការ ត្រូវបានកំណត់តាមខ្លឹមសារនៃការបង្គាប់របស់តុលាការ (មាត្រា ៣៧) ។ ប្រសិនបើការបង្គាប់នោះពុំមានកំណត់អំពីចំណុចនេះទេ អ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិ មានសិទ្ធិអំណាចអាចធ្វើសកម្មភាពដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៣៦៦ កថាខណ្ឌទី ២ (អំពើថែរក្សា អំពើកែលំអ) បាន (កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ) ។ ពេលចាំបាច់ធ្វើសកម្មភាពផ្សេងពីនេះ (ឧទាហរណ៍ អំពើលក់ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលដែលអវត្តមាន ដើម្បីយកប្រាក់សម្រាប់ផ្គត់ផ្គង់ជីវភាពគ្រួសាររបស់អ្នកអវត្តមាន) ជនដែលគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិអាចធ្វើអំពើនោះបាន ដោយមានការអនុញ្ញាតពីតុលាការ (កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ) ។

សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយបុគ្គលដែលអវត្តមាន ត្រូវកំណត់តាមខ្លឹមសារនៃកិច្ចសន្យារវាងបុគ្គលអវត្តមាន និង អ្នកគ្រប់គ្រងនោះ ។ ប្រសិនបើចាំបាច់ធ្វើអំពើដែលហួសសិទ្ធិអំណាចដែលកំណត់ដោយកិច្ចសន្យានោះ ជាធម្មតា ត្រូវសួរយោបល់បុគ្គលអវត្តមាន ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមិនដឹងថា បុគ្គលអវត្តមាននោះ នៅរស់ ឬ ទទួលមរណភាពទេ មិនអាចសួរយោបល់បុគ្គលនោះបានឡើយ ។ សម្រាប់ករណីនេះ កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះចែងថា តុលាការអាចអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកគ្រប់គ្រងដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយបុគ្គលដែលអវត្តមាន ធ្វើអំពើចាំបាច់នោះបាន ។

កថាខណ្ឌទី ៣ មានចែងអំពីកម្រៃដែលត្រូវផ្តល់ឱ្យអ្នកគ្រប់គ្រងដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយតុលាការ ។ ចំណាយផ្សេងៗមិនត្រូវរួមបញ្ចូលទៅក្នុងកម្រៃទេ ។ កម្រៃនេះត្រូវកំណត់ដោយតុលាការ ដោយគិតពិចារណាមើលអំពីទំនាក់ទំនងរវាងបុគ្គលដែលអវត្តមាន និង អ្នកគ្រប់គ្រង ព្រមទាំងភាពពិបាកនៃការគ្រប់គ្រង ចំនួនទ្រព្យសម្បត្តិ ស្ថានភាពនៃជីវភាពរស់នៅរបស់គ្រួសារនៃបុគ្គលដែលអវត្តមាន ស្ថានភាពនៃឥទ្ធិពលទៅលើការងារផ្ទាល់ខ្លួនរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងជាអាទិ៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៨ មាត្រា ២៩ កថាខណ្ឌទី ២

កថាភាគទី ២ ការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន

មាត្រា ៤១.- លក្ខខណ្ឌដើម្បីធ្វើការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន

១-ប្រសិនបើពុំមានដំណឹងច្បាស់លាស់ថា អ្នកអវត្តមាននៅរស់ ឬ ទទួលមរណភាព ក្នុងអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ តុលាការអាចប្រកាសបានថា បុគ្គលនោះបានបាត់ខ្លួន តាមពាក្យសុំរបស់សហព័ទ្ធ អ្នកដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន អច្ច័យលាភី អ្នកទទួលប្រាក់ជានារ៉ាប់រង អ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា អ្នកអាណាព្យាបាល ឪពុកម្ដាយ ឬ អ្នកផ្សេងទៀតដែលមានផលប្រយោជន៍សំខាន់តាមផ្លូវច្បាប់ក្នុងការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះត្រូវយកមកអនុវត្តផងដែរ ចំពោះករណីបុគ្គលដែលចូលទៅតំបន់ដែលមានសង្គ្រាម បុគ្គលដែលមានវត្តមាននៅក្នុងនាវាដែលបានលិច ឬ បុគ្គលដែលបានជួបប្រទះនឹងគ្រោះថ្នាក់ផ្សេងទៀតដែលអាចនាំឱ្យទទួលមរណភាព ហើយពុំមានដំណឹងច្បាស់លាស់ថា អ្នកអវត្តមាននៅរស់ ឬ ទទួលមរណភាព ក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ ក្រោយពីចប់សង្គ្រាម ក្រោយពីនាវាបានលិច ឬ ក្រោយពីគ្រោះថ្នាក់ផ្សេងទៀតនោះ បានកន្លងផុតទៅ ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលស្ថានភាពមិនដឹងថាបុគ្គលដែលអវត្តមាននៅរស់ ឬ ទទួលមរណភាព នៅតែបន្តអស់រយៈពេលយូរ ទំនាក់ទំនងគតិយុត្តពាក់ព័ន្ធនឹងបុគ្គលនោះមិនច្បាស់លាស់ ដែលធ្វើឱ្យមានការលំបាកដល់ជនដែលពាក់ព័ន្ធ ។ ឧទាហរណ៍ សហព័ទ្ធដែលនៅនោះ មិនអាចរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ម្ដងទៀត (ទ្វេពន្ធភាព) សន្តតិជនមិនអាចស្នងទ្រព្យសម្បត្តិដោយសន្តតិកម្មបាន ត្រូវគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិដោយមិនដឹងទីបញ្ចប់ ដែលជាការមិនត្រឹមត្រូវទេ ។ ដូច្នេះហើយ បានជាបង្កើតរបបប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន នៅក្រោមមាត្រានេះ ដោយចាត់ទុកថា បុគ្គលនោះបានទទួលមរណភាព ។ នៅក្នុងនេះ មានចែងច្បាស់លាស់ និង យ៉ាងប្រយ័ត្ន ដោយពិចារណាទាំងអំពីសារៈសំខាន់នៃអានុភាពគតិយុត្ត ទាំងលក្ខខណ្ឌ និង នីតិវិធីផងដែរ ។

មាត្រានេះចែងដោយបែងចែកជាករណីពីរ ទៅតាមលក្ខខណ្ឌនៃការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន ។

ករណីទី ១ គឺ ការបាត់ខ្លួនធម្មតា ដែលត្រូវមានលក្ខខណ្ឌមិនដឹងថានៅរស់ ឬ ទទួលមរណភាពរយៈពេលយ៉ាងតិច ៥

ឆ្នាំ ហើយតុលាការត្រូវប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួននោះ តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំ (កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ) ។ ក្នុងករណីនេះ មិនរួមបញ្ចូលមេឃុំ ចៅសង្កាត់ ឬ ព្រះរាជអាជ្ញា ជាអ្នកអាចដាក់ពាក្យសុំទេ ។ នេះគឺដោយសារតែគ្រួសារកំពុងទន្ទឹងចាំការត្រឡប់មកវិញរបស់បុគ្គលដែលអវត្តមាននោះ តែប្រសិនបើអនុញ្ញាតឱ្យរដ្ឋអំណាច ជាអាទិ៍ អាចដាក់ពាក្យសុំឱ្យតុលាការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួនទៅ គឺមិនសមរម្យឡើយ ។

ករណីទី ២ គឺ ការបាត់ខ្លួនក្នុងលក្ខណៈពិសេស (គ្រោះថ្នាក់) ដូចជាសង្គ្រាម ការលិចនាវា រញ្ជួយផែនដី អគ្គិភ័យ ស៊ូណាមិ (រលកយក្ស) ការរអិលផ្ទាំងទឹកកកពីភ្នំ ជាអាទិ៍ ដែលជាមូលហេតុនៃមរណភាពរបស់ជនដែលជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់ទាំងនេះ ហើយការមិនដឹងថារស់ ឬ ទទួលមរណភាពនោះ មានអំឡុងពេល យ៉ាងតិច ១ ឆ្នាំ គឺជាល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន (កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ) ។ តុលាការត្រូវប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំ ដូចករណីនៃកថាខណ្ឌទី ១ ដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៣០

មាត្រា ៤២.- ការដាស់តឿនជាសាធារណៈ

ការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន ត្រូវធ្វើឡើង ដោយឆ្លងកាត់ទៅតាមនីតិវិធីនៃការដាស់តឿនជាសាធារណៈ ។

(កំណត់)

ការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន នឹងបង្កើតនូវអានុភាពគតិយុត្តដ៏សំខាន់ ហេតុនេះហើយ ចាំបាច់ត្រូវមាននីតិវិធីយ៉ាងប្រយ័ត្នមួយ ។ ដើម្បីកុំឱ្យមានការយល់ច្រឡំថា តុលាការអាចប្រកាសភ្លាមអំពីការបាត់ខ្លួននោះបាន ក្នុងករណីដែលបំពេញរួចរាល់នូវល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃមាត្រា ៤១ មាត្រានេះចែងថា តុលាការត្រូវធ្វើនីតិវិធីដាស់តឿនជាសាធារណៈ ព្រមទាំងមានកំណត់នូវអំឡុងពេលដែលត្រូវដាស់តឿនជាសាធារណៈនេះ ដើម្បីផ្តល់ឱកាសឱ្យជនដែលអវត្តមាន (សាមីខ្លួន) ឬ អ្នកដែលមានដំណឹងអំពីការស្លាប់រស់របស់ជនអវត្តមាននោះមករាយការណ៍ ។

ចំពោះនីតិវិធីប្រកាសការបាត់ខ្លួន គួរតែមានបញ្ញត្តិលំអិតផ្សេង ក្រៅពីមាត្រា ៤២ នេះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ការបញ្ញត្តអំពីនីតិ-វិធីលំអិតរបៀបនេះ មិនត្រឹមត្រូវទេ នីតិវិធីនេះត្រូវចែងដោយច្បាប់ផ្សេងពីក្រមរដ្ឋប្បវេណី ដូច្នេះហើយ ក្នុងក្រមនេះមានចែងត្រឹមតែមាត្រា ៤២ ប៉ុណ្ណោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

បទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការវិនិច្ឆ័យបញ្ហាគ្រួសារ ប្រការ ៣៩

មាត្រា ៤៣.- អានុភាពនៃការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន

ក្នុងករណីដែលការបាត់ខ្លួនត្រូវបានប្រកាសតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៤១ (ល័ក្ខខ័ណ្ឌដើម្បីធ្វើការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន) នៃក្រមនេះ បន្ទាប់ពីពេលដែលអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នោះ បានកន្លងផុត និង ក្នុងករណីដែលការបាត់ខ្លួនត្រូវបានប្រកាសតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រាដដែល បន្ទាប់ពីពេលដែលគ្រោះថ្នាក់បានកន្លងផុតទៅ អ្នកបាត់ខ្លួនត្រូវបានចាត់ទុកថាបានទទួលមរណភាព ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្ត ចំពោះតែទំនាក់ទំនងគតិយុត្តជុំវិញលំនៅឋាន ឬ ទីសំណាក់កន្លងមករហូតដល់ពេលនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន មានអានុភាពឱ្យចាត់ចែងទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត ដោយចាត់ទុកថា ជនដែលបាត់ខ្លួននោះបានទទួលមរណភាព ។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៩៨ (ក្រឹត្យច្បាប់លេខ ១៥៦ នស ចុះថ្ងៃទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៥៧) បានជ្រើសរើសយកវិធីបញ្ញត្តកំណត់អំពីអានុភាពនៃការបាត់ខ្លួន ចំពោះករណីសន្តតិកម្ម និង ករណីអាពាហ៍ពិពាហ៍ ផ្សេងពីគ្នា ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើជ្រើសរើសយកការចាត់ទុកថាបានទទួលមរណភាពនេះទៅ នឹងអាចមានផលប្រយោជន៍ច្រើនក្នុងការចាត់ចែងឱ្យបានងាយស្រួលនូវទំនាក់ទំនងគតិយុត្តជាច្រើន ដូចជាការអាចកំណត់ ដោយស្វ័យប្រវត្តិ និង ឱ្យមានឯកភាពនូវទំនាក់ទំនងគតិយុត្តផ្សេងៗ ដូចជា ការបញ្ចប់ ឬ បន្ត នៃកិច្ចសន្យាខ្ចីប្រើប្រាស់ ឬ កិច្ចសន្យាអាណត្តិ ដែលបានធ្វើដោយអ្នកបាត់ខ្លួន ។ ប្រសិនបើមិនជ្រើសរើស ការចាត់ទុកថាបានទទួលមរណភាពនេះទេ ត្រូវមានបញ្ញត្តិស្តីពីអានុភាពនៃការបាត់ខ្លួន សម្រាប់ករណីនីមួយៗ ដូច្នេះហើយ គឺជាការស្មុគស្មាញណាស់ ។ ដោយសារហេតុនេះហើយ បានជាយើងជ្រើសរើសការចាត់ទុកថាបានទទួលមរណភាព ក្នុងមាត្រានេះ ។

ហេតុនេះហើយ ពេលដែលតុលាការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួនទៅ សន្តតិកម្មនឹងត្រូវបានចាប់ផ្តើម ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលដែលបាត់ខ្លួននោះ ហើយទំនាក់ទំនងអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយនឹងបុគ្គលដែលបាត់ខ្លួននោះ ក៏ត្រូវរលាយ ជាអាទិ៍ដែលជាអានុភាពនៃការប្រកាសនោះ ។ ពេលដែលអានុភាពនេះកើតឡើង សម្រាប់ករណីបាត់ខ្លួនធម្មតា គឺគ្រប់ ៥ ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីមិនដឹងថានៅរស់ ឬ ទទួលមរណភាព រីឯក្នុងករណីនៃការបាត់ខ្លួនដោយសារគ្រោះថ្នាក់ អានុភាពនេះត្រូវកើតឡើង បន្ទាប់ពីគ្រោះថ្នាក់បានផុតទៅ ។

នេះគឺជាការ "ចាត់ទុក" ថា បានទទួលមរណភាព ហេតុនេះហើយ ទោះបីជារកឃើញភស្តុតាងផ្សេងទៀតក៏ដោយ ក៏មិនអាចលុបចោលនូវអានុភាពទាំងនេះបានដែរ ។ ដើម្បីអាចលុបចោលបាន ត្រូវធ្វើតាមនីតិវិធី (មាត្រា ៤៤) ដែលជានីតិវិធីសម្រាប់លុបចោលនូវការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធមិនដឹងថានៅរស់ ឬ ទទួលមរណភាពអស់រយៈពេលជាង ១ ឆ្នាំ អាចសុំលែងលះគ្នាបាន ដោយសាលក្រម ។ នេះគឺមានចែងក្នុង មាត្រា ៩៧៨ កថាខណ្ឌទី ១ ចំណុច ត ។ ចំណុចខុសគ្នាចម្បងនៃការ

រលាយនូវចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ ដោយសារលទ្ធផលនៃការលែងលះគ្នា និង ដោយសារការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន គឺការរលាយនូវចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ ដោយសារការបាត់ខ្លួន ពុំមានការបាត់បង់សិទ្ធិសន្តតិកម្មទេ ។

ចំណុចដែលត្រូវប្រយ័ត្ន គឺការចាត់ទុកថាបានទទួលមរណភាព គឺពាក់ព័ន្ធតែនឹងទំនាក់ទំនងគតិយុត្តជុំវិញលំនៅឋាន ឬ ទីសំណាក់របស់បុគ្គលដែលបាត់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ រីឯសមត្ថភាពទទួលសិទ្ធិរបស់បុគ្គលដែលបាត់ខ្លួន តាមធម្មតា មិនបាត់បង់ ដោយសារការប្រកាសនេះទេ ។ ហេតុនេះហើយ ក្នុងករណីដែលអ្នកបាត់ខ្លួននៅរស់ ហើយមានទំនាក់ទំនងគតិយុត្តនៅកន្លែងផ្សេងទៀត គេអាចធ្វើលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ច ដោយផ្អែកលើទំនាក់ទំនងគតិយុត្តនោះបាន ។

ពេលដែលសាមីខ្លួនបានត្រឡប់មកលំនៅឋានដើមវិញ ហើយមានទំនាក់ទំនងគតិយុត្តក្រោយពីនោះ នឹងមានអានុភាព ទោះជាមិនបានលុបចោលនូវការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួនក៏ដោយ ។ ដើម្បីឱ្យបានច្បាស់លាស់ថែមទៀតអំពីបញ្ហានេះ ក្នុងមាត្រានេះ មានចែងថា ត្រូវចាត់ទុកថាបានទទួលមរណភាព "ចំពោះតែទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត...រហូតដល់ពេលនោះ" (៥ ឆ្នាំ ឬ ពេលគ្រោះថ្នាក់បានកន្លងផុត) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៣១, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៩៨ (ក្រឹត្យច្បាប់លេខ ១៩៦ នស ចុះថ្ងៃ ទី ៣០ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ១៩៩៧)

មាត្រា ៤៤.– ការចាត់ចែងពេលបុគ្គលដែលបាត់ខ្លួនត្រឡប់មកវិញ

១-ប្រសិនបើមានការបញ្ជាក់ថា បុគ្គលដែលបាត់ខ្លួននៅរស់ ឬ មានការបញ្ជាក់ថាទទួលមរណភាពនៅពេលខុសពីពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៤៣ (អានុភាពនៃការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន) ខាងលើនេះ តុលាការត្រូវលុបចោលការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន តាមពាក្យសុំរបស់សាមីខ្លួន ឬ បុគ្គលដែលមានផលប្រយោជន៍ ។

២-បុគ្គលដែលបានទទួលទ្រព្យសម្បត្តិដោយចំពោះ ដោយសារអានុភាពនៃការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន ត្រូវបាត់បង់សិទ្ធិ ដោយសារការលុបចោលនូវការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួននោះ ។ ប៉ុន្តែ បុគ្គលដែលមិនបានដឹងថា ការប្រកាសបាត់ខ្លួននោះ ផ្ទុយពីការពិត នៅពេលដែលខ្លួនបានទទួលទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ត្រូវមានករណីយកិច្ចសងត្រឹមតែកម្រិតនៃផលប្រយោជន៍ដែលខ្លួននៅតែទទួលផលប្រយោជន៍តែប៉ុណ្ណោះ ។

៣-អានុភាពនៃសកម្មភាពដែលបានធ្វើឡើង ដោយទុកចិត្តលើការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន នៅក្រោយការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន ប៉ុន្តែមុនពេលលុបចោលការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួននោះ ពុំទទួលឥទ្ធិពល ដោយសារការលុបចោលការប្រកាសអំពីការបាត់

ខ្លួនឡើយ ។

៤-ក្នុងករណីដែលការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួនត្រូវបានលុបចោល ក្រោយពេលសហព័ទ្ធរបស់បុគ្គលដែលត្រូវបានប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួននោះ បានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយអ្នកផ្សេងហើយ អាពាហ៍ពិពាហ៍មុនត្រូវរលាយ ដោយសារអាពាហ៍ពិពាហ៍ក្រោយនោះ ។

(កំណត់)

ក្រោយការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន ប្រសិនបើបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា បុគ្គលដែលបាត់ខ្លួននៅរស់ ឬ បុគ្គលនោះបានទទួលមរណភាពនៅពេលផ្សេងពីពេលដែលបានចាត់ទុកថាបានទទួលមរណភាពក្នុងការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួននោះ តុលាការត្រូវលុបចោលនូវការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួននោះ តាមការទាមទាររបស់សាមីខ្លួន ឬ បុគ្គលដែលមានផលប្រយោជន៍ (កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ) ។

ប្រសិនបើបានលុបចោលការប្រកាសនោះហើយ ជាគោលការណ៍ ត្រូវចាត់ទុកថា ពុំមានការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួនតាំងពីដំបូងមក ។ ដូច្នេះ សន្តតិកម្មដែលបានចាប់ផ្តើមហើយនោះ ក៏មិនត្រូវចាប់ផ្តើមដែរ ឬ ប្រសិនបើបានទទួលប្រាក់ធានារ៉ាប់រងជីវិតរួចហើយ ក៏ត្រូវសងប្រាក់នោះទៅក្រុមហ៊ុនធានារ៉ាប់រងវិញដែរ (វាក្យខណ្ឌទី ១ កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ) ។

ក៏ប៉ុន្តែ ធ្វើដូច្នោះទៅ បុគ្គលដែលបានទទួលទ្រព្យសម្បត្តិដោយអនុប្បទានពីសន្តតិជន ដោយផ្អែកលើការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួននោះ ត្រូវសាមីខ្លួនយកទ្រព្យសម្បត្តិវិញ ដោយសារការលុបចោលនូវការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន ពេលក្រោយនោះ បុគ្គលនោះអាចរងនូវការខូចខាតបាន ។ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះបុគ្គលដែលបានក្លាយជាសន្តតិជន ដោយសារការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួននោះ ក្រោយពីបានប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានមកដោយសន្តតិកម្មនោះ ប្រសិនបើទាមទារឱ្យបុគ្គលនោះសងទាំងភាគដែលខ្លួនបានប្រើប្រាស់អស់ទៅហើយនោះ គឺអាចមានបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរបានចំពោះបុគ្គលនោះ ។ ដូច្នេះហើយ បានជានៅក្នុងមាត្រានេះ ពីកថាខណ្ឌទី ២ ទៅ មានបញ្ញត្តិសម្រាប់សម្របសម្រួលផលប្រយោជន៍ក្នុងករណីទាំងនេះ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិសម្រាប់សង្គ្រោះបុគ្គលដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មផ្ទាល់ដោយសុចរិត ដោយចែងថា ក្នុងករណីដែលបុគ្គលដែលបានទទួលទ្រព្យសម្បត្តិដោយផ្ទាល់ពីបុគ្គលដែលបាត់ខ្លួន ដោយអានុភាពនៃការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន ដូចជាសន្តតិជន អ្នកដែលទទួលប្រាក់ធានារ៉ាប់រងជីវិត ជាអាទិ៍ មិនបានដឹងថា ការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួននោះ ខុសពីការពិត នៅពេលដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មទ្រព្យសម្បត្តិ បុគ្គលនោះគ្រាន់តែសងត្រឹមតែទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួននៅតែទទួលផលប្រយោជន៍តែប៉ុណ្ណោះ ជាការគ្រប់គ្រាន់ ។ ការសង "ត្រឹមតែទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួននៅតែទទួលផលប្រយោជន៍តែប៉ុណ្ណោះ" មានន័យថា ក្នុងករណីដែលទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានទទួលនោះនៅសល់ ត្រូវសងត្រឹមតែភាគដែលសល់នោះបានហើយ តែក្នុងករណីដែលបានប្រើប្រាស់ទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានទទួលនោះអស់ហើយ ត្រូវសងត្រឹមតែ

ភាគដែលបានប្រើសម្រាប់ជីវភាព ដោយគិតថា ភាគដែលខ្លួនបានជៀសវាងចំណាយទ្រព្យរបស់ខ្លួន ដោយសារយកទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួនបានទទួលមកចំណាយជំនួស ជាភាគដែលខ្លួននៅតែទទួលផលប្រយោជន៍ ។ ក៏ប៉ុន្តែ សិទ្ធិទាមទារឱ្យសងនៃករណីនេះ មានលក្ខណៈជាការទាមទារឱ្យសងនូវទ្រព្យដែលបានមកពីសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុ ដូច្នេះហើយ ក្នុងករណីដែលបុគ្គលដែលបាត់ខ្លួននោះ ត្រូវទទួលបន្ទុកផ្តល់អាហារកាតព្វកិច្ច ឬ ទទួលបន្ទុកនូវចំណាយសម្រាប់ជីវភាពរស់នៅ ចំពោះបុគ្គលដែលបានទទួលទ្រព្យសម្បត្តិនោះ មិនអាចចាត់ទុកថា បុគ្គលនោះបានទទួលដោយពុំមាន "មូលហេតុលើផ្លូវច្បាប់" ទេ (មាត្រា ៧៣៦ កថាខណ្ឌទី ១) ដូច្នេះ ប្រសិនបើបានចំណាយសម្រាប់ជីវភាពរស់នៅ មិនចាំបាច់សងវិញទេ ។

យោងតាមកថាខណ្ឌទី ៣ ក្រោយពេលប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន ហើយមុនពេលប្រកាសលុបចោលនូវការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួននោះ ប្រសិនបើបុគ្គលដែលបានទិញដីធ្លីពីសន្តតិជន ដោយសុចរិត (មិនបានដឹងថា ការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួននោះ ខុសនឹងការពិត) អ្នកទិញមិនចាំបាច់សងដីនោះទៅបុគ្គលដែលបាត់ខ្លួននោះវិញទេ ។

បញ្ហារបស់តតិយជនដែលមានវត្តមានក្រោយពេលលុបចោលនូវការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន តែមុនពេលលុបចោលនូវការចុះបញ្ជី គឺជាបញ្ហាដែលមានក្រៅកម្មវត្ថុនៃមាត្រា ៤៤ កថាខណ្ឌទី ៣ នេះ ដូច្នេះហើយ ត្រូវដោះស្រាយតាមលក្ខណៈទូទៅ ចំពោះករណីដែលបុគ្គលដែលបានធ្វើកិច្ចការជំនួញនឹងបុគ្គលដែលបានចុះបញ្ជីកម្មសិទ្ធិដោយគ្មានសិទ្ធិ ។

កថាខណ្ឌទី ៤ មានចែងថា ក្នុងករណីដែលបានលុបចោលនូវការប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន ក្រោយអាពាហ៍ពិពាហ៍ម្តងទៀតរបស់សហព័ទ្ធ មានតែអាពាហ៍ពិពាហ៍ក្រោយនេះទេ ដែលមានសុពលភាព (ទោះជាភាគីសុចរិតក៏ដោយទុច្ចរិតក៏ដោយ) ហើយមិនទទួលស្គាល់អាពាហ៍ពិពាហ៍មុនវិញទេ ។ ទោះជាអាពាហ៍ពិពាហ៍ក្រោយ ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយឆន្ទៈទុច្ចរិតរបស់ភាគីទាំងសងខាង ឬ ដោយភាគីណាម្ខាងក៏ដោយ ក្រោយមកទៀត ទោះជាបុគ្គលដែលបាត់ខ្លួននោះ ត្រឡប់មកវិញក៏ដោយ បើភាគីដែលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ក្រោយ មានបំណងចង់បន្តអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះ ត្រូវគោរពឆន្ទៈរបស់ភាគីទាំងសងខាងនៃអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះ ហេតុនេះហើយ ដោយផ្អែកលើគំនិតនេះ ត្រូវតែទទួលស្គាល់អាពាហ៍ពិពាហ៍នោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៣២

ផ្នែកទី ៧ ការចាត់ទុកថាបានទទួលមរណភាពព្រមពេលជាមួយគ្នា

មាត្រា ៤៥.– ការចាត់ទុកថាបានទទួលមរណភាពព្រមពេលជាមួយគ្នា

ក្នុងចំណោមបុគ្គលដែលបានទទួលមរណភាពជាច្រើននាក់ ប្រសិនបើមិនច្បាស់លាស់ថា មានបុគ្គលណាម្នាក់នៅរស់ ក្រោយពេលបុគ្គលផ្សេងទៀតបានទទួលមរណភាព

ទេ បុគ្គលទាំងនោះត្រូវបានចាត់ទុកថាបានទទួលមរណភាពព្រមពេលជាមួយគ្នា ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលបុគ្គលច្រើននាក់បានទទួលមរណភាព តែមិនដឹងថា បុគ្គលណាបានទទួលមរណភាពមុន ឬ ក្រោយនោះ ត្រូវចាត់ទុកថា បុគ្គលទាំងនោះបានទទួលមរណភាពព្រមគ្នា ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលយន្តហោះធ្លាក់ ហើយឪពុក និង កូនដែលបានជិះយន្តហោះនោះបានទទួលមរណភាព ត្រូវចាត់ទុកថា ឪពុក និង កូននោះ បានទទួលមរណភាពព្រមគ្នា ។ ការបង្កើតបញ្ញត្តិរបៀបនេះ គឺដើម្បីដោះស្រាយឱ្យបានសមរម្យនូវបញ្ហាសន្តតិកម្ម ។

សូមពិចារណាមើលករណីនៃគ្រួសារមួយដែលមានប្ដីប្រពន្ធ និង កូនម្នាក់ កូននោះនៅក្មេង ហើយមិនទាន់មានកូនទេ ថែមទាំងគ្មានទ្រព្យសម្បត្តិទៀត ឪពុកម្ដាយខាងប្ដីក៏នៅមានសុខភាពល្អ ។ ក្នុងករណីដែលឪពុក និង កូនបានទទួលមរណភាព តើអ្នកណាទទួលមរណភាពមុន អ្នកណាទទួលមរណភាពក្រោយនោះ លទ្ធផលនៃសន្តតិកម្មខុសគ្នាខ្លាំង ។ ប្រសិនបើប្ដីបានទទួលមរណភាពមុន ប្រពន្ធនឹងទទួលទ្រព្យពាក់កណ្ដាល ដោយសន្តតិកម្ម ហើយកូនក៏បានទទួលពាក់កណ្ដាលដូចគ្នាដែរ (មាត្រា ១១៦២ កថាខណ្ឌទី ១) បន្ទាប់មក កូនបានទទួលមរណភាព ហើយពេលនោះ ប្រពន្ធនឹងបានទទួលទ្រព្យពីកូនទាំងអស់ដោយសន្តតិកម្ម (មាត្រា ១១៥៩ កថាខណ្ឌទី ១) ។ លទ្ធផលគឺ ប្រពន្ធបានទទួលទ្រព្យទាំងអស់ពីប្ដី ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើកូនបានទទួលមរណភាពមុន ប្រពន្ធ និង ឪពុកម្ដាយរបស់ប្ដីនឹងទទួលម្នាក់ មួយភាគបីដោយសន្តតិកម្ម (មាត្រា ១១៦២ កថាខណ្ឌទី ២) ។ ក្នុងស្ថានភាពនេះ ការបង្កើតនូវហេតុការណ៍កាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិមុន ជាការមួយដែលអ្នកកាន់កាប់អាចចំណេញជាងគេ ។ នេះគឺដោយសារតែបុគ្គលដែលចង់បដិសេធនូវហេតុការណ៍បានសម្រេចនោះ ត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ភស្តុតាងយ៉ាងសកម្មថា តើអ្នកណាបានទទួលមរណភាពមុន ក៏ប៉ុន្តែតាមធម្មតា មិនងាយធ្វើបានឡើយ។ មាត្រានេះ ត្រូវបានបញ្ញត្តឡើងដើម្បីជៀសវាងកុំឱ្យមានបញ្ហាអ្នកធ្វើមុនជាអ្នកឈ្នះដូច្នេះ ។ យោងតាមបញ្ញត្តិនេះ ប្រសិនបើបានទទួលមរណភាពព្រមគ្នាទៅ បុគ្គលដែលបានទទួលមរណភាពព្រមគ្នានេះ មិនអាចធ្វើសន្តតិកម្មបានទេ ដូច្នេះហើយ កូនមិនអាចធ្វើសន្តតិកម្មទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ឪពុកទេ ហើយប្រពន្ធ និង ឪពុកម្ដាយរបស់ប្ដីនឹងបានទទួល ១ ភាគ ៣ ក្នុងម្នាក់ៗ ។

មាត្រានេះច្រើនតែត្រូវអនុវត្តចំពោះករណីដែលមានបុគ្គលច្រើននាក់បានទទួលមរណភាពក្នុងរឿងតែមួយ ដោយមានទំនាក់ទំនងរវាងមតកជន និង សន្តតិជន ។ ក៏ប៉ុន្តែ តាមទ្រឹស្ដី អាចមានបុគ្គលច្រើននាក់ទទួលមរណភាពដោយសាររឿងផ្សេងគ្នា ហើយដែលមិនដឹងថាមរណភាពណាមួយមុន ណាមួយក្រោយ ហើយក្នុងករណីនេះ ក៏ត្រូវអនុវត្តមាត្រានេះដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៣២-២

ជំពូកទី ២ នីតិបុគ្គល

ផ្នែកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

កថាភាគទី ១ និយមន័យ ប្រភេទ និង គោលការណ៍នៃការបង្កើត

មាត្រា ៤៦.– និយមន័យ ប្រភេទ និង គោលការណ៍នៃការបង្កើតនីតិបុគ្គល

១-នៅក្នុងក្រមនេះ ក្រុមដែលមានសមាជិក ហើយត្រូវបានប្រគល់នូវឋានៈជាប្រធាននៃសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចដោយឯករាជ្យ ហៅថា នីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម ចំណែកឯទ្រព្យសម្បត្តិវិភាគទានដែលត្រូវបានប្រគល់នូវឋានៈជាប្រធាននៃសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចដោយឯករាជ្យ ហៅថា នីតិបុគ្គលមូលនិធិ ។

២-នៅក្នុងក្រមនេះ នីតិបុគ្គលដែលគ្មានគោលបំណងទាញយកចំណេញ ហៅថា នីតិបុគ្គលមិនយកចំណេញ ចំណែកឯនីតិបុគ្គលដែលទាញយកចំណេញ ហៅថា នីតិបុគ្គលយកចំណេញ ។ នៅក្នុងចំណោមនីតិបុគ្គលមិនយកចំណេញ នីតិបុគ្គលដែលមានគោលបំណងពិសេសដើម្បីបម្រើប្រយោជន៍សាធារណៈ ហៅថា នីតិបុគ្គលបម្រើប្រយោជន៍សាធារណៈ ។

៣-នៅក្នុងក្រមនេះ នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មដែលសមាជិកទទួលខុសត្រូវនូវកាតព្វកិច្ចរបស់នីតិបុគ្គល តាមកម្រិតនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួនបានធ្វើវិភាគទាន ហៅថា នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ចំណែកឯនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មដែលសមាជិកទទួលខុសត្រូវនូវកាតព្វកិច្ចរបស់នីតិបុគ្គល ដោយយកទ្រព្យសម្បត្តិទូទៅរបស់ខ្លួន ហៅថា នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ។

៤-នីតិបុគ្គលមិនអាចធ្វើជាសមាជិកដែលទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិតរបស់នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មផ្សេងទៀតបានឡើយ ។

៥-នីតិបុគ្គលមិនយកចំណេញ អាចបង្កើតឡើងតាមក្រមនេះ ឬ បទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេងទៀតបាន ។

៦-នីតិបុគ្គលទាញយកចំណេញ អាចបង្កើតឡើងបាន ដោយយោងទៅតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ផ្សេង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីប្រភេទនៃនីតិបុគ្គល និង និយមន័យនីតិបុគ្គលទាំងនោះ ។

ក្នុងក្រមនេះ មានចែងស្តីពីនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មដែលទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ដែលជាប្រភេទមួយនៃនីតិបុគ្គល ហើយដែលជាចំណុចមួយខុសគ្នាខ្លាំងនឹងក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។ ក៏ប៉ុន្តែ និន្នាការនៃពិភពលោកសព្វថ្ងៃនេះ គឺគេទទួលស្គាល់ក្រុមហ៊ុនដែលមានកម្រិតកំណត់មួយ ជានីតិបុគ្គល ហើយម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីសហគ្រាសពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជា ក៏ទទួលស្គាល់ដូចគ្នាដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីនីតិបុគ្គលដែលនៅចន្លោះនីតិបុគ្គលយកចំណេញ និង នីតិបុគ្គលបម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈនៃប្រទេសជប៉ុន ដែលត្រូវបានអនុម័តនៅឆ្នាំ ២០០១ ត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើនៅឆ្នាំ ២០០២ និង ត្រូវបានធ្វើឱ្យនិរាករណ៍នៅឆ្នាំ ២០០៦ (តទៅហៅថា "ច្បាប់ស្តីពីនីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុន") ក៏មានចែងអំពីនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិតដែរ ។

មាត្រានេះ មិនត្រឹមតែចែងអំពីការបង្កើតនីតិបុគ្គលបម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈតែប៉ុណ្ណោះទេ គឺថែមទាំងចែងអំពីការបង្កើតនីតិបុគ្គលទូទៅដែលគ្មានគោលបំណងទាញយកចំណេញផងដែរ តាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះ ។

ពេលបង្កើតនីតិបុគ្គលមិនរកចំណេញ មិនមែនធ្វើតាមគោលការណ៍នៃការអនុញ្ញាត ឬ តាមគោលការណ៍នៃការទទួលស្គាល់ទេ គឺត្រូវធ្វើតាមគោលការណ៍នៃការកំណត់ដោយច្បាប់ទៅវិញ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះនីតិបុគ្គលមូលនិធិវិញ ដូចដែលនឹងបញ្ញត្តខាងក្រោយនេះ ដោយសារតែពុំមានអ្នកណាជាសមាជិកទេ ហេតុនេះហើយ មានការពិបាកនឹងរក្សាតម្លាភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងណាស់ ហើយមានការបារម្ភថា កិច្ចការជំនួញមិនត្រឹមត្រូវ អាចត្រូវបានធ្វើឡើង ក្នុងនាមនៃនីតិបុគ្គលមូលនិធិនោះ ដូច្នេះហើយបានជាមានការចាំបាច់យកគោលការណ៍នៃការអនុញ្ញាត ដោយក្រសួងដែលមានសមត្ថកិច្ចមកប្រើទៅវិញ ។

ប្រសិនបើទទួលស្គាល់ឱ្យនីតិបុគ្គលអាចធ្វើជាសមាជិកដែលមានការទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិតនៃនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មផ្សេងទៀត ការណ៍នេះនឹងអាចធ្វើឱ្យធនធានរបស់នីតិបុគ្គលនេះមានហានីភ័យ ម្លោះហើយបានជាក្នុងក្រមនេះ មិនទទួលស្គាល់ទេ (កថាខណ្ឌទី ៤) ។

ចំពោះនីតិបុគ្គលយកចំណេញទៅវិញ គួរតែត្រូវបានបង្កើតដោយច្បាប់ពាណិជ្ជកម្ម ឬ ច្បាប់ទាក់ទងនឹងអាជីវកម្មយកចំណេញផ្សេងទៀត ហេតុនេះហើយបានជានៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៦ មានចែងច្បាស់លាស់អំពីការបង្កើតនីតិបុគ្គលយកចំណេញនេះ តាមច្បាប់ផ្សេង ។

កថាខណ្ឌទី ៥ និង ទី ៦ បានកំណត់អំពីច្បាប់សម្រាប់បង្កើតនីតិបុគ្គល ។ មានគំនិតមួយផ្សេងទៀតយល់ថា គួរតែចែងដោយមាត្រាផ្សេងទៀត ក៏ប៉ុន្តែនៅក្នុងក្រមនេះ យើងខ្ញុំបានសម្រេចចែងក្នុងមាត្រានេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៣៣, ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន មាត្រា ៥៥ ចាស់, ច្បាប់ស្តីពីសហគ្រាសទទួលខុសត្រូវមានកម្រិតនៃប្រទេសជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៤

កថាភាគទី ២ នាមករណ៍នៃនីតិបុគ្គលមិនយកចំណេញ

មាត្រា ៤៧.- នាមករណ៍នៃនីតិបុគ្គលមិនយកចំណេញ

១-អង្គភាពដែលមិនមែនជានីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម ឬ មិនមែនជានីតិបុគ្គលមូលនិធិ មិនអាចប្រើពាក្យ "នីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម" ឬ "នីតិបុគ្គលមូលនិធិ" ក្នុងនាមករណ៍របស់ខ្លួនបានឡើយ ។

២-ចំពោះនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ត្រូវបង្ហាញថា ជានីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត នៅក្នុងនាមករណ៍នោះ ចំណែកឯនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ត្រូវបង្ហាញថា ជានីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត នៅក្នុងនាមករណ៍នោះ ។

(កំណត់)

ត្រូវបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នៅក្នុងនាមករណ៍ថា ជានីតិបុគ្គលមិនយកចំណេញ រីឯនីតិបុគ្គលដែលមិនមែនជានីតិបុគ្គលមិនយកចំណេញទេនោះ ត្រូវហាមប្រើឈ្មោះដែលអាចធ្វើឱ្យគេយល់ច្រឡំថាជានីតិបុគ្គលមិនយកចំណេញ ។ ការហាមប្រើឈ្មោះនីតិបុគ្គលមិនយកចំណេញរបៀបនេះ គឺដើម្បីការពារសុវត្ថិភាពនៃកិច្ចការជំនួញ ហើយបង្កើននូវទំនុកចិត្តទៅលើនីតិបុគ្គលមិនយកចំណេញផងដែរ ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មវិញ មានចែកជាពីរប្រភេទគឺ នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត និង នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ហើយដើម្បីរក្សានូវសុវត្ថិភាពនៃកិច្ចការជំនួញ ត្រូវបញ្ជាក់ក្នុងនាមករណ៍ឱ្យបានច្បាស់លាស់ថា ជានីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ឬ ជានីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៣៤ កថាខណ្ឌទី ២

មាត្រា ៤៨.- នីតិបុគ្គលបរទេស

១-នៅក្នុងក្រមនេះ នីតិបុគ្គលដែលបានបង្កើតឡើង ដោយយោងទៅតាមច្បាប់បរទេស ហៅថា នីតិបុគ្គលបរទេស ។

២-នីតិបុគ្គលបរទេស ក្រៅពីរដ្ឋ តំបន់រដ្ឋបាលរបស់រដ្ឋ និង ក្រុមហ៊ុនពាណិជ្ជកម្ម ពុំអាចទទួលស្គាល់ជានីតិបុគ្គលបានឡើយ ។ ប៉ុន្តែ បើមានសេចក្តីអនុញ្ញាតតាមច្បាប់ ឬ សន្ធិសញ្ញា ឬ អនុសញ្ញានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា អាចទទួលស្គាល់ថាជានីតិបុគ្គលបាន ។

៣-នីតិបុគ្គលបរទេសដែលទទួលស្គាល់ថាជានីតិបុគ្គល តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី

២ ខាងលើនេះ មានសិទ្ធិតាមច្បាប់ឯកជន ដូចនីតិបុគ្គលដែលត្រូវបានបង្កើត ដោយផ្អែកលើច្បាប់នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលមានប្រភេទដូចគ្នាដែរ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះសិទ្ធិដែលជនជាតិបរទេសមិនអាចមានបាន ឬ ករណីដែលមានបញ្ញត្តិពិសេសនៅក្នុងច្បាប់ ឬ សន្ធិសញ្ញា ឬ អនុសញ្ញា ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ញត្តយ៉ាងច្បាស់លាស់អំពីនិយមន័យនៃនីតិបុគ្គលបរទេស ព្រមទាំងកំណត់នូវឋានៈរបស់នីតិបុគ្គលបរទេសនេះ ។ មាត្រានេះកំណត់ថា នីតិបុគ្គលបរទេស ក្រៅពីរដ្ឋ តំបន់រដ្ឋបាលរបស់រដ្ឋ និង ក្រុមហ៊ុនពាណិជ្ជកម្ម ពុំអាចទទួលស្គាល់ជានីតិបុគ្គលក្នុងប្រទេស ដោយស្វ័យប្រវត្តបានឡើយ ។ តាមគោលការណ៍នៃការកំណត់ដោយច្បាប់ មានវិធីអាចបង្កើតនីតិបុគ្គលក្នុងប្រទេសដែរ ម្យ៉ាងទៀត យោងតាមគោលការណ៍ទៅវិញទៅមកនៃកិច្ចការបរទេស ការទទួលស្គាល់នូវលក្ខណសម្បត្តិជានីតិបុគ្គលរបស់នីតិបុគ្គលបរទេសតែពេលដែលមានសន្ធិសញ្ញា ឬ ច្បាប់ប៉ុណ្ណោះ មានអត្ថន័យសមហេតុសមផលហើយ ។

នៅប្រទេសកម្ពុជា អង្គការមិនយកចំណេញបរទេសធ្វើសកម្មភាពយ៉ាងសកម្ម ហេតុនេះហើយ ការអនុវត្តបញ្ញត្តិនេះចំពោះនីតិបុគ្គលបរទេសទាំងនោះ អាចនឹងធ្វើឱ្យមានប្រតិកម្ម ។ ក៏ប៉ុន្តែមួយផ្នែកទៀត នៅកម្ពុជា ក៏មានអង្គការមិនយកចំណេញបរទេសខ្លះ បានឆ្លៀតឱកាសប្រព្រឹត្តអំពើខុសច្បាប់ ដូច្នេះហើយ មានមតិយោបល់មួយចំនួនធំថា ត្រូវមានវិធីទប់ទល់អំពើទាំងនោះ ។ យោងទៅតាមស្ថានភាពនេះ យើងកំណត់ទទួលស្គាល់នីតិបុគ្គលបរទេស តែក្នុងករណីដែលមានច្បាប់ ឬ មានសន្ធិសញ្ញាតែប៉ុណ្ណោះ ។

ក្នុងករណីដែលនីតិបុគ្គលបរទេសបានទទួលស្គាល់ថាជានីតិបុគ្គលហើយ ជាគោលការណ៍ ត្រូវយកគោលការណ៍សមភាពរវាងនីតិបុគ្គលបរទេស និង នីតិបុគ្គលក្នុងប្រទេស ។ នៅក្រោមរបបសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ មិនមែនតែរូបវន្តបុគ្គលប៉ុណ្ណោះទេ គឺទាំងនីតិបុគ្គលក៏ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចូលរួមក្នុងកិច្ចការជំនួញ ព្រមទាំងអាចប្តូរទ្រព្យទៅវិញទៅមកបានដោយមិនបែងចែកបុគ្គលបរទេស និង បុគ្គលក្នុងប្រទេសឡើយ ។ ក្នុងករណីដែលនីតិបុគ្គលបរទេស បានទទួលស្គាល់ថាមានលក្ខណសម្បត្តិជានីតិបុគ្គលនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា នោះត្រូវអនុវត្តតាមគោលការណ៍សមភាព រវាងនីតិបុគ្គលក្នុងប្រទេស និង នីតិបុគ្គលបរទេស ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីធានានូវសុវត្ថិភាព ឬ មូលហេតុផ្សេងទៀត ការមិនទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិមួយចំនួន ឬ ការកម្រិតសិទ្ធិចំពោះជនជាតិបរទេស ក៏ត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះនីតិបុគ្គលបរទេសនេះផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៣៦

កថាភាគទី ៣ ការចុះបញ្ជីនៃការបង្កើត

មាត្រា ៤៩.- ការចុះបញ្ជីនៃការបង្កើត និង ពេលវេលាកំណើតនៃនីតិបុគ្គល

នីតិបុគ្គលត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយការចុះបញ្ជីនៅកន្លែងដែលមានទីតាំងនៃទីស្នាក់ការកណ្តាលរបស់នីតិបុគ្គលនោះ ។

(កំណត់)

តើត្រូវយកការចុះបញ្ជីនៃការបង្កើតនីតិបុគ្គល មកធ្វើជាល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំង ឬ ជាល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការបង្កើត? នេះគឺជាបញ្ហាគោលនយោបាយ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីឱ្យមានការច្បាស់លាស់អំពីទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត ហើយដោយសារការចាត់ចែងឱ្យមានឯកភាពមានសារៈសំខាន់ណាស់ ហេតុនេះហើយបានជាយើងខ្ញុំបានជ្រើសរើសយកល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការបង្កើត ។

ចំពោះពេលវេលាសម្រាប់ការចុះបញ្ជីនៃការបង្កើតនីតិបុគ្គល ពេលដែលត្រូវចាប់ផ្តើមគណនានោះមានភាពខុសៗគ្នារវាងប្រភេទនីមួយៗ ហេតុនេះហើយ ត្រូវធ្វើការកំណត់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នៅកន្លែងដែលពាក់ព័ន្ធនីមួយៗ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៦

មាត្រា ៥០.- ចំណុចដែលត្រូវចុះបញ្ជី

១-ដើម្បីចុះបញ្ជីនីតិបុគ្គល ត្រូវចុះនូវចំណុចនីមួយៗដូចបានកំណត់ខាងក្រោមនេះ :

ក-គោលបំណង ។

ខ-នាមករណ៍ ។

គ-ទីស្នាក់ការកណ្តាល និង ទីស្នាក់ការសាខា ។

ឃ-មូលហេតុនៃការរំលាយ បើបានកំណត់មូលហេតុនោះ នៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ ។

ង-ឈ្មោះ ឬ នាមករណ៍ និង លំនៅឋានរបស់អភិបាល និង អ្នកត្រួតពិនិត្យ ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ត្រូវចុះឈ្មោះ និង លំនៅឋានរបស់សមាជិក ។

ច-ឈ្មោះរបស់អភិបាលដែលត្រូវធ្វើជាតំណាងនីតិបុគ្គល បើមានជនដែលជាអភិបាល តែមិនតំណាងឱ្យនីតិបុគ្គលនោះ ។

ឆ-សេចក្តីកំណត់អំពីសហតំណាង ដែលកំណត់ថា អភិបាលច្រើននាក់ធ្វើតំណាងឱ្យនីតិបុគ្គលដោយរួមគ្នា ប្រសិនបើមាន ។

២-បើមានការផ្លាស់ប្តូរចំណុចណាមួយ ក្នុងចំណោមចំណុចដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវចុះបញ្ជី នៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការកណ្តាល ក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ និង នៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការផ្សេងទៀត ក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) សប្តាហ៍ ។ នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលមិនទាន់បានចុះបញ្ជីទេ ការផ្លាស់ប្តូរពុំអាចតតាំងចំពោះតតិយជនបានឡើយ ។

៣-ប្រសិនបើមានការចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្ន ដែលផ្អាកការអនុវត្តកិច្ចការរបស់អភិបាល ឬ ដែលជ្រើសតាំងបុគ្គលជំនួសអភិបាល ឬ បើមានការផ្លាស់ប្តូរ ឬ លុបចោលនូវការចាត់ចែងជាបណ្តោះអាសន្ននោះ ត្រូវចុះបញ្ជីនៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការកណ្តាល និង ទីតាំងនៃទីស្នាក់ការផ្សេងទៀត ។ នៅក្នុងករណីនេះ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃ កថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ។

(កំណត់)

តាមរយៈការប្រកាសជាសាធារណៈនូវចំណុចសំខាន់ៗពាក់ព័ន្ធនឹងនីតិបុគ្គល គេអាចពង្រឹងនូវសុវត្ថិភាពនៃកិច្ចការជំនួញ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលមានការកែប្រែនូវចំណុចដែលបានចុះបញ្ជី ប្រសិនបើមិនទៅចុះបញ្ជីឱ្យទាន់ពេលវេលានូវចំណុចនោះទេ មិនអាចធានានូវសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញបានទេ ។ ហេតុនេះហើយបានជាមានបញ្ញត្តិស្តីពីការចុះបញ្ជីនៃការផ្លាស់ប្តូរនោះ ។ មួយវិញទៀត បញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងមុខងាររបស់អភិបាលវិញ ក៏ចាំបាច់ត្រូវប្រកាសតាមរយៈការចុះបញ្ជីផងដែរ ហេតុនេះហើយ ការផ្អាកការអនុវត្តកិច្ចការរបស់អភិបាល ឬ ការជ្រើសរើសបុគ្គលជំនួសអភិបាល ចាំបាច់ត្រូវចុះបញ្ជី ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៤៦, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៧

កថាភាគទី ៤ លំនៅឋាននៃនីតិបុគ្គល

មាត្រា ៥១.- លំនៅឋាននៃនីតិបុគ្គល

នីតិបុគ្គលត្រូវមានលំនៅឋាន នៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការកណ្តាលរបស់នីតិបុគ្គលនោះ ។

(កំណត់)

បញ្ញត្តិនេះបង្ហាញអំពីបទដ្ឋាននៃការសម្រេចនូវលំនៅឋានរបស់នីតិបុគ្គល ។

លំនៅឋាន មានន័យថាជាទីតាំងនៃជីវភាពរស់នៅរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗ (ទស្សនៈជារូបវន្តបុគ្គល) ។ ន័យនេះអាចមានមតិខ្លះយល់ថា មិនសមប្រើចំពោះនីតិបុគ្គល ។ ក៏ប៉ុន្តែ នៅប្រទេសជប៉ុនក៏មានស្ថានភាពដូចគ្នាដែរ តែយើងត្រូវគិតថានេះជាពាក្យច្បាប់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើយើងប្រើពាក្យស្តីពីទស្សនៈ "លំនៅឋាន" នេះ ខុសគ្នាចំពោះរូបវន្តបុគ្គល និងចំពោះនីតិបុគ្គល គឺជាការមិនសមរម្យទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៥០

មាត្រា ៥២.– ការចុះបញ្ជីអំពីការផ្លាស់ប្តូរទីតាំងទីស្នាក់ការ

១-នៅពេលដែលនីតិបុគ្គលផ្លាស់ប្តូរទីតាំងនៃទីស្នាក់ការកណ្តាល ត្រូវចុះបញ្ជីអំពីការផ្លាស់ប្តូរនោះ នៅទីតាំងចាស់ ហើយត្រូវចុះបញ្ជីនូវចំណុចដែលបានកំណត់នៅក្នុង មាត្រា ៥០ (ចំណុចដែលត្រូវចុះបញ្ជី) នៃក្រមនេះ នៅទីតាំងថ្មី ក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ ។ នៅពេលដែលផ្លាស់ប្តូរទីតាំងទីស្នាក់ការឯទៀត ត្រូវចុះបញ្ជីអំពីការផ្លាស់ប្តូរ នោះនៅទីតាំងចាស់ ក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) សប្តាហ៍ ហើយត្រូវចុះបញ្ជីនូវចំណុចដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៥០ (ចំណុចដែលត្រូវចុះបញ្ជី) នោះ នៅទីតាំងថ្មី ក្នុងអំឡុងពេល ៤ (បួន) សប្តាហ៍ ។

២-ទោះបីមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះក៏ដោយ នៅក្នុងករណីដែលការផ្លាស់ប្តូរទីតាំងទីស្នាក់ការ ត្រូវបានធ្វើឡើង នៅក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចនៃការិយាល័យចុះបញ្ជីដូចគ្នា នោះគ្រាន់តែចុះបញ្ជីអំពីការផ្លាស់ប្តូរទីតាំង ជាការគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។

(កំណត់)

ទីតាំងរបស់នីតិបុគ្គល គឺជាចំណុចមួយដែលមានសារៈសំខាន់ណាស់សម្រាប់បុគ្គលដែលជាភាគីរបស់នីតិបុគ្គលនោះ ដូច្នេះ ក្នុងករណីដែលបានប្តូរទីតាំង ចាំបាច់ត្រូវចុះក្នុងបញ្ជី ។ មាត្រានេះបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់អំពីបញ្ហានេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៤៨

មាត្រា ៥៣.– ការចុះបញ្ជីទីស្នាក់ការដែលបង្កើតថ្មី

១-ក្នុងករណីដែលនីតិបុគ្គលបានបង្កើតទីស្នាក់ការថ្មី ត្រូវចុះបញ្ជីនូវចំណុចដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៥០ (ចំណុចដែលត្រូវចុះបញ្ជី) នៃក្រមនេះ ក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ នៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការថ្មីនោះ ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវចុះបញ្ជីអំពីការបង្កើតទីស្នាក់ការថ្មី នៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការកណ្តាល និង ទីតាំងនៃទីស្នាក់ការផ្សេងទៀត ក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) សប្តាហ៍ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលបានបង្កើតទីស្នាក់ការថ្មីនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ច្បាស់លាស់ថា ពេលណាបង្កើតទីស្នាក់ការថ្មី ចាំបាច់ត្រូវចុះបញ្ជី ដូចគ្នានឹងករណីប្តូរទីតាំងនៃទីស្នាក់ការដែរ ។

កថាភាគទី ៥ ការចុះបញ្ជីនៃនីតិបុគ្គលបរទេស

មាត្រា ៥៤.- ការចុះបញ្ជីនៃនីតិបុគ្គលបរទេស

១-បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥០ (ចំណុចដែលត្រូវចុះបញ្ជី) មាត្រា ៥២ (ការចុះបញ្ជីអំពីការផ្លាស់ប្តូរទីតាំងទីស្នាក់ការ) និង មាត្រា ៥៣ (ការចុះបញ្ជីទីស្នាក់ការដែលបង្កើតថ្មី) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលនីតិបុគ្គលបរទេស បើកទីស្នាក់ការនៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ។

២-ក្នុងករណីដែលនីតិបុគ្គលបរទេសបើកទីស្នាក់ការជាដំបូង នៅក្នុងព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា បុគ្គលដទៃអាចបដិសេធបុគ្គលភាពរបស់នីតិបុគ្គលនោះបាន រហូតដល់ពេលដែលនីតិបុគ្គលនោះបានចុះបញ្ជីនៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការនោះ ។

(កំណត់)

ចំពោះនីតិបុគ្គលបរទេសក៏ដូចគ្នាដែរ បញ្ញត្តិនេះបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា ប្រសិនបើបើកទីស្នាក់ការនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ចាំបាច់ត្រូវចុះបញ្ជីដូចនីតិបុគ្គលកម្ពុជាដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៤៩

កថាភាគទី ៦ ការគ្រប់គ្រង និង ការចាត់ចែងកិច្ចការនៃនីតិបុគ្គល

មាត្រា ៥៥.- បញ្ជីទ្រព្យសម្បត្តិ និង បញ្ជីរាយនាមសមាជិក

១-នីតិបុគ្គលត្រូវធ្វើបញ្ជីទ្រព្យសម្បត្តិនៅពេលបង្កើត និង ក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) ខែ នៃដើមឆ្នាំអនុវត្តកិច្ចការ ហើយត្រូវទុកបញ្ជីនោះនៅក្នុងទីស្នាក់ការជានិច្ច ។

២-នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មត្រូវធ្វើបញ្ជីរាយនាមសមាជិក និង ទុកនៅទីស្នាក់ការជានិច្ច ហើយរាល់ពេលដែលមានការផ្លាស់ប្តូរសមាជិក ត្រូវកែតម្រូវបញ្ជីនោះ ។

(កំណត់)

ដើម្បីឱ្យបុគ្គលដែលធ្វើកិច្ចការជំនួញជាមួយនឹងនីតិបុគ្គលមានសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញនេះ ព្រមទាំងដើម្បីឱ្យមានតម្លាភាពក្នុងការគ្រប់គ្រងនីតិបុគ្គល ចាំបាច់ត្រូវឱ្យនីតិបុគ្គលនោះធ្វើបញ្ជីទ្រព្យសម្បត្តិ ហើយបើកចំហឱ្យគេអាចមើលឯកសារនោះបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត នីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម ត្រូវធ្វើបញ្ជីរាយនាមសមាជិកផងដែរ ហើយបើកចំហឱ្យគេអាចមើលក្នុងគោលបំណងដូចគ្នានេះដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៥១

មាត្រា ៥៦.- ចំនួន ការជ្រើសតាំង ការដកហូតតំណែង និង ភារកិច្ចនៃអភិបាល

១-នីតិបុគ្គលត្រូវមានអភិបាលដែលជាអង្គភាពមួយដើម្បីអនុវត្តកិច្ចការរបស់នីតិបុគ្គល ។ ប៉ុន្តែ នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ពុំត្រូវមានអភិបាលឡើយ ។

២-អភិបាល អាចមានមួយរូប ឬ ច្រើនរូបបាន ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះនីតិបុគ្គលមូលនិធិ ត្រូវមានអភិបាលយ៉ាងតិច ៣ (បី) រូប ។

៣-ក្នុងករណីដែលមានអភិបាលច្រើនរូប កិច្ចការរបស់នីតិបុគ្គលត្រូវសម្រេចដោយសម្លេងភាគច្រើន បើគ្មានការកំណត់ពិសេសក្នុងលក្ខន្តិកៈទេ ។

៤-អភិបាលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយលក្ខន្តិកៈ ឬ ដោយមហាសន្និបាតសមាជិក ។

៥-អភិបាលនៃនីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម អាចត្រូវបានដកហូតតំណែងដោយសេចក្តីសម្រេចនៃមហាសន្និបាតសមាជិកបាន ។

(កំណត់)

បញ្ញត្តិនេះចែងអំពីអភិបាលដែលជាអង្គភាពដើម្បីអនុវត្តកិច្ចការរបស់នីតិបុគ្គល ។ ចំពោះអំណាចរបស់អភិបាល មានចែងពីមាត្រា ៥៨ ទៅ ។ ម្យ៉ាងទៀត មាត្រានេះបានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា ក្នុងករណីដែលមានអភិបាលច្រើននាក់ ប្រសិន

បើគ្មានកំណត់ផ្សេងនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ ត្រូវបំពេញកិច្ចការតាមសម្លេងភាគច្រើន ។ ចំពោះនីតិបុគ្គលមូលនិធិដែលគ្មានមហាសន្និបាតសមាជិកទេ ដើម្បីជៀសវាងនូវគុណវិបត្តិដោយការដឹកនាំដោយអភិបាលតែម្នាក់នោះ ចាំបាច់ត្រូវមានអភិបាលយ៉ាងតិច ៣ នាក់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៥២, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៣៩ និង មាត្រា ៤៤

មាត្រា ៥៧.- ករណីយកិច្ចរបស់អភិបាល

១-អភិបាលមានករណីយកិច្ចត្រូវគោរពទៅតាមច្បាប់និងបទដ្ឋានគតិយុត្ត និងខ្លឹមសារនៃលក្ខន្តិកៈ និង ត្រូវចាត់ចែងការងាររបស់នីតិបុគ្គលដោយស្មោះត្រង់ ។

២-ក្រៅពីបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ទំនាក់ទំនងរវាងអភិបាល និងនីតិបុគ្គល ត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិស្តីពីអាណត្តិ ។

(កំណត់)

ទំនាក់ទំនងរវាងអភិបាល និង នីតិបុគ្គល ដូចគ្នានឹងអាណត្តិ ឬ អ្វីៗដែលប្រហាក់ប្រហែលគ្នានេះដែរ ហេតុនេះហើយក្នុងករណីដែលពុំមានបញ្ញត្តិចែងពិសេសទេ ត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិស្តីពីអាណត្តិ ។ កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីករណីយកិច្ចស្មោះត្រង់របស់អភិបាល ។ កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ត្រូវអនុវត្តដូចអាណត្តិដែរ ដោយសារតែអភិបាលមានឋានៈដូចគ្នានឹងអាណត្តិគាហកក្នុងកិច្ចសន្យាអាណត្តិដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៥៣, ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន មាត្រា ២៥៤ ចាស់

មាត្រា ៥៨.- សិទ្ធិតំណាងរបស់អភិបាល

១-អភិបាលត្រូវតំណាងឱ្យនីតិបុគ្គល ។ ប៉ុន្តែ អភិបាលមិនអាចប្រតិបត្តិផ្ទុយនឹងខ្លឹមសារនៃលក្ខន្តិកៈបានឡើយ ។

២-ក្នុងករណីដែលមានអភិបាលច្រើនរូប អភិបាលនីមួយៗត្រូវមានសិទ្ធិតំណាង ។ ប៉ុន្តែ អាចកំណត់ផ្សេងបានក្នុងលក្ខន្តិកៈ ។

៣-ចំពោះនីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម អភិបាលត្រូវគោរពតាមសេចក្តីសម្រេចនៃមហាសន្និបាតសមាជិក ។

(កំណត់)

មាត្រានេះមានគោលបំណងចែងឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីសិទ្ធិអំណាចរបស់អភិបាល ។

ក្នុងករណីដែលមានអភិបាលច្រើននាក់ តាមធម្មតា អភិបាលម្នាក់ៗមានសិទ្ធិតំណាងរៀងៗខ្លួន ។ ការឱ្យមានសិទ្ធិតំណាងរួម គឺជាការមួយដែលចង់ឱ្យអភិបាលទាំងនោះចាត់ចែងការងារដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ផ្ទុយទៅវិញ ការងាររបស់នីតិបុគ្គលអាចមានដំណើរការយឺតយ៉ាវ ។ ហេតុនេះហើយ ក្នុងករណីដែលមានអភិបាលច្រើននាក់ ត្រូវឱ្យអ្នកទាំងនោះ មានសិទ្ធិតំណាងរៀងៗខ្លួន ។ ក៏ប៉ុន្តែ មិនមែនមានន័យហាមមិនឱ្យបង្កើតលក្ខន្តិកៈដែលមានខ្លឹមសារខុសពីនេះទេ ។

ក្នុងករណីដែលជានីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម មាត្រានេះចែងថា ត្រូវឱ្យអត្ថិភាពទៅលើការសម្រេចរបស់មហាសន្និបាតសមាជិកទៅវិញ ។ ដូច្នេះ មហាសន្និបាតសមាជិកអាចសម្រេចធ្វើការកម្រិតនូវចំនួនអភិបាលដែលមានសិទ្ធិតំណាង ឬ អាចសម្រេចឱ្យមានសិទ្ធិជាតំណាងរួមបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៥៣, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៤៥

មាត្រា ៥៩.– ការកម្រិតនូវសិទ្ធិតំណាង

ការកម្រិតដែលបានធ្វើលើសិទ្ធិតំណាងរបស់អភិបាល ឬ អ្នកតំណាងនីតិបុគ្គលផ្សេងទៀត ពុំអាចតតាំងចំពោះតតិយជនសុចរិតបានឡើយ ។

(កំណត់)

ការបង្កើតល័ក្ខខ័ណ្ឌកម្រិតនូវសិទ្ធិតំណាងរបស់អភិបាល គឺជាបញ្ហាផ្ទៃក្នុងរបស់នីតិបុគ្គល ហើយដើម្បីធ្វើឱ្យមានសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញ ប្រសិនបើអនុញ្ញាតឱ្យយកការកម្រិតសិទ្ធិនោះទៅតតាំងនឹងតតិយជនទៅ មិនសមរម្យទេ ។ ឧទាហរណ៍នៃការកម្រិតសិទ្ធិតំណាងមានដូចជា ការកម្រិតសិទ្ធិរបស់អភិបាលម្នាក់ៗ ឬ ការតំណាងដោយអភិបាលទាំងអស់ដែលមានន័យដូចជាការតំណាងរួមដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៥៤, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៤៥ កថាខណ្ឌទី ៥

មាត្រា ៦០.– អភិបាលបណ្តោះអាសន្ន

ក្នុងករណីដែលខ្វះអភិបាល ហើយមានការបារម្ភថា នឹងបណ្តាលឱ្យមានការខូចខាត ដោយសារមានការយឺតយ៉ាវ ក្នុងកិច្ចការរបស់នីតិបុគ្គល តុលាការអាចជ្រើសតាំងអភិបាលបណ្តោះអាសន្នបាន តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ឬ តាមពាក្យសុំរបស់តំណាងអយ្យការ ។

(កំណត់)

នេះជាបញ្ញត្តិចែងអំពីការចាត់ចែងបណ្ដោះអាសន្នក្នុងករណីខ្វះអភិបាល ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៥៦

មាត្រា ៦១.- អ្នកតំណាងពិសេស

ចំពោះចំណុចដែលផលប្រយោជន៍របស់អភិបាល និង ផលប្រយោជន៍របស់នីតិបុគ្គល ប្រឆាំងគ្នា អភិបាលនោះពុំត្រូវមានសិទ្ធិតំណាងឡើយ ។ ក្នុងករណីដែលខ្វះអ្នកតំណាងឱ្យនីតិបុគ្គលដោយសារហេតុនេះ អ្នកតំណាងពិសេសត្រូវបានជ្រើសតាំង តាមនីតិវិធីដូចដែលបានកំណត់ក្នុងមាត្រា ៦០ (អភិបាលបណ្ដោះអាសន្ន) នៃក្រមនេះ ។

(កំណត់)

ចំពោះអំពើដែលផលប្រយោជន៍របស់នីតិបុគ្គល និង ផលប្រយោជន៍របស់អភិបាលផ្ទុយគ្នា ការទទួលស្គាល់ឱ្យអភិបាលមានសិទ្ធិតំណាងដដែល អាចធ្វើឱ្យខូចប្រយោជន៍ដល់នីតិបុគ្គល ។ ហេតុនេះហើយ ទើបមាត្រានេះចែងថា មិនទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិតំណាងរបស់អភិបាលដែលមានផលប្រយោជន៍ផ្ទុយនឹងផលប្រយោជន៍របស់នីតិបុគ្គល ហើយក្នុងករណីដែលខ្វះអ្នកតំណាងនីតិបុគ្គល ដោយសារមូលហេតុខាងលើនេះ ត្រូវជ្រើសតាំងអ្នកតំណាងពិសេសសម្រាប់នីតិបុគ្គលនោះ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហារវាងនីតិបុគ្គល និង អភិបាល ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៥៧

មាត្រា ៦២.- អ្នកត្រួតពិនិត្យ

១-នីតិបុគ្គលត្រូវមានអ្នកត្រួតពិនិត្យម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ។ ប៉ុន្តែ នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត អាចមិនមានអ្នកត្រួតពិនិត្យ ។

២-អ្នកត្រួតពិនិត្យត្រូវបានជ្រើសតាំងតាមការកំណត់នៃលក្ខន្តិកៈ ឬ ដោយសេចក្ដីសម្រេចនៃមហាសន្និបាតសមាជិក ឬ ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល ។

៣-អភិបាល ឬ និយោជិតរបស់នីតិបុគ្គល ពុំអាចធ្វើជាអ្នកត្រួតពិនិត្យបានឡើយ ។

៤-នីតិបុគ្គលសវនករអាចធ្វើជាអ្នកត្រួតពិនិត្យបាន ។

(កំណត់)

ដើម្បីធានាការអនុវត្តការងារ និង ការចាត់ចែងគណនេយ្យមានភាពត្រឹមត្រូវ ព្រមទាំងមានសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការ

ជំនួញជាមួយនីតិបុគ្គល គឺ ជាកត្តាសំខាន់ ។ ដូច្នេះចាំបាច់ត្រូវមានស្ថាប័នឯករាជ្យមួយ ដើម្បីធ្វើការត្រួតពិនិត្យ លើកលែងតែនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ។ ចំណុចនេះខុសគ្នានឹងច្បាប់ជប៉ុន មាត្រា ៥៨ ដែលកំណត់មិនដាច់ខាតថា ឱ្យមានស្ថាប័នត្រួតពិនិត្យឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត នៅប្រទេសកម្ពុជា មាននីតិបុគ្គលសវនករដែរ ហេតុនេះហើយបានជាបញ្ញត្តិនេះ មានបញ្ជាក់ផងដែរថា នីតិបុគ្គលសវនករនេះមានលក្ខណៈជាអ្នកត្រួតពិនិត្យដែរ ។

ចំពោះនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត សមាជិកអាចត្រួតពិនិត្យគ្នាទៅវិញទៅមកបាន ដូច្នេះហើយមិនចាំបាច់មាស្ថាប័នត្រួតពិនិត្យទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៥៨, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៥១

មាត្រា ៦៣.– ភារកិច្ចរបស់អ្នកត្រួតពិនិត្យ ជាអាទិ៍

១-អ្នកត្រួតពិនិត្យត្រូវត្រួតពិនិត្យកិច្ចការរបស់នីតិបុគ្គល ។

២-អ្នកត្រួតពិនិត្យអាចទាមទារឱ្យអភិបាល និង និយោជិតរបស់នីតិបុគ្គល ធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍អំពីស្ថានភាពនៃការអនុវត្តកិច្ចការ ឬ អាចស្រាវជ្រាវនូវស្ថានភាពនៃកិច្ចការ និង ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នីតិបុគ្គលបាន ។

៣-អ្នកត្រួតពិនិត្យត្រូវស្រាវជ្រាវរបៀបវារៈ និង ឯកសារដែលអភិបាលបម្រុងនឹងដាក់ជូនមហាសន្និបាតសមាជិក ឬ ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល ។ ក្នុងករណីនេះ បើយល់ឃើញថាមានការបំពានបទដ្ឋានគតិយុត្ត ឬ លក្ខន្តិកៈ ឬ មានចំណុចដែលមិនត្រឹមត្រូវហួសហេតុ អ្នកត្រួតពិនិត្យត្រូវធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍ នៅក្នុងមហាសន្និបាតសមាជិក ឬ អង្គប្រជុំនៃក្រុមប្រឹក្សាភិបាល ។

៤-អ្នកត្រួតពិនិត្យអាចបញ្ចេញមតិអំពីការជ្រើសតាំង ឬ ការបញ្ឈប់ពីតំណែងនៃអ្នកត្រួតពិនិត្យ ឬ ប្រាក់កម្រៃរបស់អ្នកត្រួតពិនិត្យបាន នៅក្នុងមហាសន្និបាតសមាជិក ឬ អង្គប្រជុំនៃក្រុមប្រឹក្សាភិបាល ។

៥-បើយល់ឃើញថា អភិបាលបានធ្វើសកម្មភាពក្រៅពីគោលបំណងរបស់នីតិបុគ្គល ឬ សកម្មភាពផ្សេងទៀត ដែលផ្ទុយនឹងបទដ្ឋានគតិយុត្ត ឬ លក្ខន្តិកៈ ឬ មានការបារម្ភថា អភិបាលនឹងធ្វើសកម្មភាពនោះ អ្នកត្រួតពិនិត្យត្រូវធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍អំពីហេតុនោះ នៅក្នុងមហាសន្និបាតសមាជិក ឬ អង្គប្រជុំនៃក្រុមប្រឹក្សាភិបាល ។ ក្នុងករណីនេះ បើមានភាពចាំបាច់ដើម្បីធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍នោះ អ្នកត្រួតពិនិត្យអាចកោះ

ប្រជុំមហាសន្និបាតសមាជិក ឬ ប្រជុំក្រុមប្រឹក្សាភិបាលបាន ។ អ្នកត្រួតពិនិត្យនៃនីតិបុគ្គលមូលនិធិត្រូវធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍ខាងលើនេះ ទៅក្រសួង ឬ ស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចត្រួតពិនិត្យ យ៉ាងយឺតបំផុតក៏ឱ្យទាន់ជាមួយពេលធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍ទៅក្រុមប្រឹក្សាភិបាល។

៦-ក្នុងករណីដែលអភិបាលបានធ្វើសកម្មភាពដូចបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៥ ខាងលើនេះ ឬ មានការបារម្ភថា អភិបាលនឹងធ្វើសកម្មភាពនោះ ហើយបើមានការបារម្ភថា សកម្មភាពនោះអាចនឹងបណ្តាលឱ្យមានការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរដល់នីតិបុគ្គល សមាជិកអាចទាមទារឱ្យអភិបាលនោះបញ្ឈប់នូវសកម្មភាពនោះបាន ។

៧-ក្នុងករណីដែលនីតិបុគ្គលប្តឹងអភិបាល ឬ អភិបាលប្តឹងនីតិបុគ្គល អ្នកត្រួតពិនិត្យត្រូវតំណាងឱ្យនីតិបុគ្គលក្នុងបណ្តឹងនេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវខ្លឹមសារនៃការកិច្ចរបស់អ្នកត្រួតពិនិត្យ ។ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត គេអាចសង្ឃឹមថា សមាជិកនឹងមានតួនាទីនេះ ហើយចំពោះចំណុចនេះ នឹងចែងក្នុងកថាភាគស្តីពីនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៥៩. ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៥៥

កថាភាគទី ៧ ការរំលាយ និង ការជម្រះបញ្ជី

មាត្រា ៦៤.- មូលហេតុនៃការរំលាយ

១-នីតិបុគ្គលត្រូវរលាយដោយមូលហេតុណាមួយដូចខាងក្រោមនេះ :

ក-ការកើតឡើងនូវមូលហេតុនៃការរំលាយដែលបានកំណត់នៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ ។

ខ-ការបញ្ចប់កិច្ចការដែលជាគោលបំណងរបស់នីតិបុគ្គល ឬ អលទ្ធភាពក្នុងការបំពេញកិច្ចការនោះ ។

គ-ធនក្ស័យ ។

ឃ-សាលក្រម ឬ សាលដីកាដែលបង្គាប់ឱ្យរំលាយ ។

២-ក្រៅពីមូលហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មក៏ត្រូវរលាយដោយមូលហេតុណាមួយដូចខាងក្រោមនេះផងដែរ :

ក-សេចក្ដីសម្រេចនៃមហាសន្និបាតសមាជិក ចំពោះនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ឬ មតិយល់ស្របនៃសមាជិកទាំងអស់ចំពោះនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ។

ខ-ការណីដែលសមាជិកនៅសល់តែម្នាក់ ។

៣-ចំពោះសេចក្ដីសម្រេចរំលាយនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិតដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុច ក នៃ កថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ ត្រូវមានការយល់ព្រមពីសមាជិកចាប់ពីពាក់កណ្ដាលឡើងទៅ នៃចំនួនសមាជិកទាំងអស់ និង ដោយសម្លេងចំនួនចាប់ពី ៣ ភាគ ៤ (បីភាគបួន) ឡើងទៅ នៃសិទ្ធិសម្រេចរបស់សមាជិកទាំងអស់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីមូលហេតុនៃការរំលាយនីតិបុគ្គល ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីមូលហេតុរួមនៃការរំលាយនីតិបុគ្គលទាំងអស់ ។ នៅក្នុងចំណុច ក និង ខ គឺជាការរំលាយដោយមូលហេតុផ្ទៃក្នុង រីឯនៅក្នុងចំណុច គ និង ឃ គឺជាការរំលាយដោយមូលហេតុខាងក្រៅ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីមូលហេតុពិសេសនៃការរំលាយនីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម ដោយសារសមាជិកនីតិបុគ្គល សាជីវកម្មនោះ ។ នៅក្នុងចំណុច ក គឺជាការរំលាយដោយការសម្រេចរបស់សមាជិក រីឯចំណុច ខ វិញ គឺជាការរំលាយដោយមានមូលហេតុថា នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មនោះលែងមានលក្ខណៈជាសាជីវកម្ម ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះក្រុមហ៊ុនពាណិជ្ជកម្មវិញ គេទទួលស្គាល់ជាក្រុមហ៊ុន ក្នុងករណីដែលមានសមាជិកតែម្នាក់ ហើយនេះជាបញ្ហានៃច្បាប់ពាណិជ្ជកម្ម ហេតុនេះហើយអាចមានបញ្ញត្តិផ្សេងពីក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងអំពីករណីចាំបាច់ឱ្យមានការសម្រេចពិសេស ក្នុងការរំលាយនីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៦៨, មាត្រា ៦៩, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៨១

មាត្រា ៦៥.- បណ្ដឹងទាមទារការរំលាយ

១-សមាជិកដែលមានសិទ្ធិសម្រេចចាប់ពី ១ ភាគ ១០ (មួយភាគដប់) ឡើងទៅ នៃចំនួនសិទ្ធិសម្រេចរបស់សមាជិកទាំងអស់ នៃនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត សមាជិកម្នាក់ៗនៃនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ឬ អភិបាលនៃ

នីតិបុគ្គលមូលនិធិ ឬ ក្រសួង ឬ ស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចត្រួតពិនិត្យនៃនីតិបុគ្គលមូលនិធិ អាចដាក់ពាក្យបណ្ដឹងទាមទារការរំលាយនីតិបុគ្គលបាន ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ តុលាការអាចបង្គាប់ឱ្យរំលាយនីតិបុគ្គលបាន លុះត្រាតែមានហេតុការណ៍ដូចរៀបរាប់ខាងក្រោមនេះ ហើយមានហេតុដែលពុំអាចជៀសវាងបាន :

ក-នីតិបុគ្គលមានស្ថានភាពលំបាកគួរឱ្យកត់សំគាល់ក្នុងការអនុវត្តកិច្ចការ ហើយការខូចខាតដែលពុំអាចស្ដារឡើងវិញបាន បានកើតឡើង ឬ មានការបារម្ភថា នឹងកើតឡើងចំពោះនីតិបុគ្គល ។

ខ-ការគ្រប់គ្រង ឬ ការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នីតិបុគ្គលបាត់បង់ភាពត្រឹមត្រូវគួរឱ្យកត់សំគាល់ និង ធ្វើឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់អត្ថិភាពនៃនីតិបុគ្គលនោះ ។

៣-ទោះបីមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះក៏ដោយ ក្នុងករណីដែលយល់ឃើញថា មានហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុចណាមួយដូចខាងក្រោមនេះ តុលាការអាចបង្គាប់ឱ្យរំលាយនីតិបុគ្គលបាន តាមពាក្យសុំរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ឬ សមាជិក ម្ចាស់បំណុល ឬ បុគ្គលផ្សេងទៀតដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ បើយល់ឃើញថា មិនអាចអនុញ្ញាតឱ្យមានអត្ថិភាពនៃនីតិបុគ្គលតទៅទៀត ដើម្បីរក្សាផលប្រយោជន៍សាធារណៈ :

ក-នីតិបុគ្គលត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីគោលបំណងមិនស្របច្បាប់ ។

ខ-នីតិបុគ្គលពុំបានចាប់ផ្ដើមកិច្ចការក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ ក្រោយពីការបង្កើត ឬ បានបញ្ឈប់កិច្ចការ លើសពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ ដោយគ្មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ ។

គ-ទោះបីអ្នកអនុវត្តកិច្ចការនីតិបុគ្គលនោះបានទទួលសេចក្ដីព្រមានជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ពីរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ហើយក៏ដោយ ក៏នៅតែបន្តប្រព្រឹត្ត ឬ ប្រព្រឹត្តដដែលៗនូវសកម្មភាពដែលហួស ឬ បំពានសិទ្ធិអំណាចដែលបានកំណត់ក្នុងបទដ្ឋានគតិយុត្ត ឬ លក្ខន្តិកៈ ឬ សកម្មភាពដែលផ្ទុយនឹងបទដ្ឋានគតិយុត្តព្រហ្មទណ្ឌ ។

៤-ក្នុងករណីដែលមានពាក្យសុំដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ ទោះបីមិនទាន់បង្គាប់ឱ្យរំលាយក៏ដោយ ក៏តុលាការអាចធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់

គ្រង ឬ ធ្វើការចាត់ចែងចាំបាច់ផ្សេងទៀតដើម្បីរក្សាការពារទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នីតិបុគ្គល បាន តាមពាក្យសុំរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ សមាជិក ម្ចាស់បំណុល ឬ បុគ្គលផ្សេងទៀតដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ឬ ដោយឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលមានការត្រួតពិនិត្យដោយស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចត្រួតពិនិត្យ អាចចេញបញ្ជាឱ្យរំលាយនីតិបុគ្គលបាន ក៏ប៉ុន្តែ ការរំលាយដោយបញ្ជានេះ មិនអាចធ្វើបានឡើយ ចំពោះនីតិបុគ្គលដែលគ្រប់គ្រងដោយមានការទទួលខុសត្រូវខ្លួនឯង ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលទុកឱ្យនីតិបុគ្គលនោះនៅដដែល នឹងធ្វើឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់នីតិបុគ្គលនោះ ហើយជាពិសេស ដល់សមាជិក ព្រមទាំងអ្នកធ្វើកិច្ចការជំនួញជាមួយនីតិបុគ្គលនោះ ដូចនេះ គប្បីមានលទ្ធភាពអាចធ្វើបណ្តឹងទាមទារឱ្យតុលាការរំលាយនីតិបុគ្គលនោះបាន ។ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងក្រមនេះ នីតិបុគ្គលមូលនិធិត្រូវស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យរបស់ស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ច ក៏ប៉ុន្តែ មិនមែនឱ្យអំណាចដល់ស្ថាប័ននោះអាចចេញបញ្ជារំលាយទេ គឺគ្រាន់តែឱ្យស្ថាប័ននោះ មានសិទ្ធិប្តឹងទាមទារឱ្យរំលាយនីតិបុគ្គលមូលនិធិ ទៅតុលាការប៉ុណ្ណោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៨៣

មាត្រា ៦៦.– ករណីដែលត្រូវជម្រះបញ្ជី និង នីតិបុគ្គលដែលត្រូវជម្រះបញ្ជី

ក្នុងករណីដែលនីតិបុគ្គលត្រូវបានរំលាយ ត្រូវធ្វើការជម្រះបញ្ជីដោយយោងទៅតាមបញ្ញត្តិនៃកថាភាគទី ៧ (ការរំលាយ និង ការជម្រះបញ្ជី) នេះ លើកលែងតែករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុច គ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៦៤ (មូលហេតុនៃការរំលាយ) នៃក្រមនេះ ។ ក្នុងករណីនេះ នីតិបុគ្គលនេះ ត្រូវបានចាត់ទុកថា មានអត្ថិភាពតទៅទៀតរហូតដល់ការជម្រះបញ្ជីបានសម្រេចចប់សព្វគ្រប់ នៅក្នុងទំហំនៃគោលបំណងដើម្បីការជម្រះបញ្ជី ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលនីតិបុគ្គលត្រូវរំលាយដោយមូលហេតុក្រៅពីធនក្ស័យ ចាំបាច់ត្រូវធ្វើការជម្រះបញ្ជីទាក់ទងនឹងទ្រព្យសម្បត្តិនីតិបុគ្គលនោះ ។ បញ្ញត្តិតទៅនេះ ចែងអំពីនីតិវិធីនៃការជម្រះបញ្ជី ។ រីឯចំពោះករណីនៃការរំលាយ ដោយសារធនក្ស័យវិញ ត្រូវអនុវត្តតាមច្បាប់ធនក្ស័យ ហេតុនេះហើយ មិនចាំបាច់ចែងក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីទេ ។

ចំពោះនីតិបុគ្គលដែលកំពុងធ្វើការជម្រះបញ្ជី អាចទទួលស្គាល់នូវអត្ថិភាពនៃនីតិបុគ្គលនោះ តែក្នុងទំហំនៃគោលបំណងដើម្បីជម្រះបញ្ជីតែប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីការពារកុំឱ្យមានការស្មុគស្មាញក្នុងទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៧៣, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៨៥

មាត្រា ៦៧.– ការបង្វែរទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសល់

១-ការបង្វែរទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសល់ បន្ទាប់ពីការសងចំពោះកាតព្វកិច្ចទាំងអស់ ក្រោយការរំលាយនីតិបុគ្គល ត្រូវអនុលោមតាមសេចក្ដីកំណត់ក្នុងលក្ខន្តិកៈ ។

២-ចំពោះនីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម បើការបង្វែរទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសល់មិនអាចកំណត់តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះបានទេ ការបង្វែរនោះ ត្រូវអនុលោមតាមសេចក្ដីសម្រេចនៃមហាសន្និបាតសមាជិកនៃនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ឬ តាមការយល់ព្រមរបស់សមាជិកទាំងអស់នៃនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ។

៣-ទ្រព្យសម្បត្តិនៅសល់ ដែលមិនអាចកំណត់ការបង្វែរបាន តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះ ត្រូវបានទៅរតនាគារជាតិ ។

(កំណត់)

ចំពោះការបង្វែរទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសល់ ត្រូវឱ្យអត្ថិភាពទៅលើគោលបំណងរបស់អ្នកបង្កើត ហើយចំពោះនីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម ត្រូវអនុវត្តតាមសេចក្ដីសម្រេចរបស់មហាសន្និបាតសមាជិក ហើយប្រសិនបើមិនអាចសម្រេចបានទេ ការទុកទ្រព្យសម្បត្តិឱ្យនៅតែលតោលគ្មានម្ចាស់ គឺជាការមិនសមរម្យទេ ហេតុនេះហើយ ត្រូវបង្វែរទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ទៅឱ្យរតនាគារជាតិវិញ ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះនីតិបុគ្គលមូលនិធិ ក្នុងករណីដែលមិនបានចែងក្នុងលក្ខន្តិកៈទេ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសល់នោះត្រូវបង្វែរទៅរតនាគារជាតិ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៧២, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៨៦

មាត្រា ៦៨.– ការកាន់តំណែងនៃអ្នកជម្រះបញ្ជី

១-ក្នុងករណីដែលនីតិបុគ្គលត្រូវបានរំលាយ ដោយមូលហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុច ក ឬ ខ កថាខណ្ឌទី ១ ឬ ចំណុច ក កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៦៤ (មូលហេតុនៃការរំលាយ) នៃក្រមនេះ បុគ្គលដូចខាងក្រោមនេះ ត្រូវក្លាយទៅជាអ្នកជម្រះបញ្ជី

ដោយយោលទៅតាមលំដាប់ ៖

ក-បុគ្គលដែលបានកំណត់នៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ ។

ខ-បុគ្គលដែលត្រូវបានជ្រើសតាំង ដោយសេចក្ដីសម្រេចនៃមហាសន្និបាតសមាជិកនៃនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ឬ បុគ្គលដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយមតិលើសពីពាក់កណ្ដាលនៃចំនួនសមាជិកនៃនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ។

គ-អភិបាលនៃនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត និង នីតិបុគ្គលមូលនិធិ ឬ សមាជិកនៃនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ បើពុំមានបុគ្គលណាម្នាក់ក្លាយជាអ្នកជម្រះបញ្ជីតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ នោះទេ តុលាការត្រូវជ្រើសតាំងអ្នកជម្រះបញ្ជី តាមពាក្យសុំរបស់បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ។

៣-ក្នុងករណីដែលនីតិបុគ្គលត្រូវបានរំលាយ ដោយមូលហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុច ឃ កថាខណ្ឌទី ១ និង ចំណុច ខ កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៦៤ (មូលហេតុនៃការរំលាយ) នៃក្រមនេះ តុលាការត្រូវជ្រើសតាំងអ្នកជម្រះបញ្ជី តាមពាក្យសុំរបស់បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ឬ របស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ ឬ ដោយឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់តុលាការ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនីតិវិធីជ្រើសតាំងអ្នកជម្រះបញ្ជី ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីនីតិវិធីជ្រើសតាំងអ្នកជម្រះបញ្ជីតាមនីតិវិធីផ្ទៃក្នុងរបស់នីតិបុគ្គល ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីការត្រូវជ្រើសតាំងអ្នកជម្រះបញ្ជីដោយតុលាការ តាមរយៈពាក្យសុំរបស់អ្នកដែលមានពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ក្នុងករណីដែលមិនអាចជ្រើសតាំងអ្នកជម្រះបញ្ជីដោយនីតិវិធីផ្ទៃក្នុងរបស់នីតិបុគ្គល ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងអំពីនីតិវិធីជ្រើសតាំងអ្នកជម្រះបញ្ជី ក្នុងករណីដែលមានសាលក្រមបង្គាប់ឱ្យរំលាយ ព្រមទាំងករណីដែលនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មបានបាត់បង់នូវលក្ខណៈជាសាជីវកម្ម ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៧៤. មាត្រា ៧៥. ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៨៧. ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្ម ជប៉ុន មាត្រា ១២២ ចាស់

មាត្រា ៦៩.– ការដកហូតតំណែងរបស់អ្នកជម្រះបញ្ជី

១-បើមានហេតុធ្ងន់ធ្ងរ តុលាការអាចដកហូតតំណែងរបស់អ្នកជម្រះបញ្ជីបាន តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ។

២-ក្រៅពីអ្នកជម្រះបញ្ជីដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយតុលាការ អ្នកជម្រះបញ្ជីនៃនីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម អាចត្រូវបានដកហូតតំណែងបាន ដោយសេចក្តីសម្រេចនៃមហាសន្និបាតសមាជិកនៃនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ឬ ដោយមតិលើសពីពាក់កណ្តាលនៃចំនួនសមាជិកទាំងអស់នៃនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ។

(កំណត់)

ចំពោះការដកហូតតំណែង នេះមានភាពខុសគ្នាពីករណីជ្រើសតាំង មាត្រានេះមិនទទួលស្គាល់នូវការដកហូតតំណែងដោយសិទ្ធិទាមទារដកហូតតំណែងរបស់រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌ និង ដោយឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់តុលាការទេ ។ អ្នកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ មានសិទ្ធិដាក់ពាក្យសុំទាមទារដកហូតតំណែងរបស់អ្នកជម្រះបញ្ជី គឺជាការគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះអ្នកជម្រះបញ្ជីនៃនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មវិញ ក្រៅពីអ្នកជម្រះបញ្ជីដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយតុលាការ អាចត្រូវបានដកហូតតំណែងបាន ដោយសេចក្តីសម្រេចនៃសមាជិកមហាសន្និបាត ឬ ដោយមតិលើសពីពាក់កណ្តាលនៃចំនួនសមាជិកទាំងអស់ តាមប្រភេទនៃនៃនីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៧៦, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៨៨

មាត្រា ៧០.– ការចុះបញ្ជីអំពីអ្នកជម្រះបញ្ជី និង ការរំលាយ

លើកលែងតែករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុច គ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៦៤ (មូលហេតុនៃការរំលាយ) នៃក្រមនេះ អ្នកជម្រះបញ្ជីត្រូវចុះបញ្ជីអំពីឈ្មោះនិងលំនៅឋានរបស់ខ្លួន និង មូលហេតុនិងកាលបរិច្ឆេទនៃការរំលាយ នៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការកណ្តាលក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ និង នៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការឯទៀត ក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) សប្តាហ៍ ក្រោយពីការរំលាយ ។

(កំណត់)

ដើម្បីឱ្យមានសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញ មាត្រានេះចែងឱ្យធ្វើការចុះបញ្ជីនូវការរំលាយក្នុងអំឡុងពេលកំណត់មួយនៅកន្លែងដែលមានទីតាំងរបស់ទីស្នាក់ការនីមួយៗ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៧៧. ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៨៤

មាត្រា ៧១.– មុខងារ និង សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកជម្រះបញ្ជី

១-អ្នកជម្រះបញ្ជីត្រូវអនុវត្តនូវមុខងារដែលបានកំណត់នៅចំណុចនីមួយៗខាងក្រោមនេះ :

ក-បំពេញបញ្ចើយនូវកិច្ចការបច្ចុប្បន្នរបស់នីតិបុគ្គល ។

ខ-ប្រមូលសិទ្ធិលើបំណុល និង សងកាតព្វកិច្ច ។

គ-ប្រគល់ទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសល់ ។

២-បើមានអ្នកជម្រះបញ្ជីច្រើនរូប កិច្ចការរបស់នីតិបុគ្គល ត្រូវអនុលោមតាមសេចក្ដីសម្រេចដោយមតិលើសពីពាក់កណ្ដាលនៃចំនួនអ្នកជម្រះបញ្ជី ។

៣-បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥៨ (សិទ្ធិតំណាងរបស់អភិបាល) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះអ្នកជម្រះបញ្ជី ។ ប៉ុន្តែ បើតុលាការជ្រើសតាំងអ្នកជម្រះបញ្ជីច្រើនរូប តុលាការអាចជ្រើសតាំងអ្នកតំណាង ឬ ជ្រើសតាំងសហតំណាង ពីចំណោមអ្នកជម្រះបញ្ជីនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីមុខងារ និង សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកជម្រះបញ្ជី ។ គឺត្រូវបង្កកត្រឹមស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននូវកិច្ចការដែលនីតិបុគ្គលមានស្រាប់ ហើយបំពេញការងារដើម្បីបញ្ចប់សកម្មភាពរបស់នីតិបុគ្គល ដូចជាប្រមូលសិទ្ធិលើបំណុល និងសងកាតព្វកិច្ច ជាអាទិ៍ ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះសិទ្ធិតំណាងរបស់អ្នកជម្រះបញ្ជី ត្រូវអនុវត្តដូចគ្នានឹងបញ្ញត្តិស្ដីពីអភិបាល ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៧៨. ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៨៥

មាត្រា ៧២.–ករណីយកិច្ចធ្វើសេចក្ដីរាយការណ៍អំពីការស្រាវជ្រាវទ្រព្យសម្បត្តិនីតិបុគ្គល

១-ក្រោយពេលឡើងកាន់តំណែង អ្នកជម្រះបញ្ជីត្រូវស្រាវជ្រាវស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នីតិបុគ្គល ធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ និង តារាងតុល្យការ និង ដាក់ជូនតុលាការ ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

២-ចំពោះនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ឯកសារដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវទទួលការយល់ព្រមពីមហាសន្និបាតសមាជិក មុន

នឹងដាក់ទៅតុលាការ ។

៣-ចំពោះនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ឯកសារដែលបានកំណត់នៅកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវទទួលការយល់ព្រមពីសមាជិកទាំងអស់ មុននឹងដាក់ទៅតុលាការ ។

៤-ចំពោះនីតិបុគ្គលមូលនិធិ ឯកសារដែលបានកំណត់នៅកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវទទួលការយល់ព្រមពីក្រសួង ឬ ស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចត្រួតពិនិត្យ មុននឹងដាក់ទៅតុលាការ ។

(កំណត់)

ដើម្បីឱ្យការងាររបស់អ្នកជម្រះបញ្ជីអាចបំពេញបានត្រឹមត្រូវ ចាំបាច់ត្រូវក្តាប់ឱ្យបាននូវស្ថានភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នីតិបុគ្គលនោះពេលចាប់ផ្តើមជម្រះបញ្ជី ។ ហេតុនេះហើយ ត្រូវឱ្យអ្នកជម្រះបញ្ជីស្រាវជ្រាវនូវស្ថានភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នីតិបុគ្គលនាពេលនោះ ហើយបង្កើតនូវបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ និង តារាងតុល្យការ ។ បន្ទាប់មក ដើម្បីធានានូវការអនុវត្តត្រឹមត្រូវនូវកាតព្វកិច្ចនេះ ត្រូវតម្រូវឱ្យដាក់ឯកសារទាំងនេះទៅតុលាការ ។

ម្យ៉ាងទៀត ដើម្បីរក្សានូវតម្លាភាពចំពោះអ្នកដែលមានទំនាក់ទំនងនឹងនីតិបុគ្គលនោះ នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ត្រូវដាក់ឯកសារទាំងនេះឱ្យមហាសន្និបាតសមាជិក ពិនិត្យ និង ទទួលស្គាល់ ឯនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិតវិញ ត្រូវមានការទទួលស្គាល់ពីសមាជិកម្នាក់ៗ រីឯនីតិបុគ្គលមូលនិធិវិញ ត្រូវមានការទទួលស្គាល់ពីស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចត្រួតពិនិត្យ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៩១, ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន មាត្រា ៤១៩ ចាស់

មាត្រា ៧៣.- ការប្រកាសជាសាធារណៈចំពោះម្ចាស់បំណុល

១-អ្នកជម្រះបញ្ជីត្រូវប្រកាសជាសាធារណៈនៅក្នុងព្រឹត្តិបត្រផ្លូវការរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌ យ៉ាងតិចបំផុតចំនួន ៣ (បី) ដង ក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) ខែ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលខ្លួនឡើងកាន់តំណែង ចំពោះម្ចាស់បំណុល ថា ម្ចាស់បំណុលត្រូវបង្ហាញសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ខ្លួន ក្នុងអំឡុងពេលដែលកំណត់មិនឱ្យតិចជាង ២ (ពីរ) ខែ ។

២-ក្នុងការប្រកាសជាសាធារណៈដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវសរសេរបន្ថែមថា ម្ចាស់បំណុលនឹងត្រូវដកហូតចេញពីការជម្រះបញ្ជី បើខ្លួនពុំបង្ហាញសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ខ្លួនក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នោះទេ ។

៣-អ្នកជម្រះបញ្ជីត្រូវដាស់តឿនដោយឡែកៗ ចំពោះម្ចាស់បំណុលដែលខ្លួនស្គាល់ឱ្យបង្ហាញសិទ្ធិលើបំណុល ។

៤-អ្នកជម្រះបញ្ជី ពុំអាចដកហូតម្ចាស់បំណុលដែលខ្លួនស្គាល់ចេញពីការជម្រះបញ្ជីបានឡើយ ។

(កំណត់)

ពេលចាប់ផ្តើមនីតិវិធីជម្រះបញ្ជី ដើម្បីចាត់ចែងបំណុលទាំងនោះ ចាំបាច់ត្រូវដាស់តឿនឱ្យម្ចាស់បំណុលទាំងអស់របស់នីតិបុគ្គល ដាក់ពាក្យប្រកាសអំពីបំណុលនោះ ហើយក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ មានចែងអំពីការប្រកាសជាសាធារណៈនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ មានចែងអំពីអានុភាពនៃការប្រកាស គឺការដកម្ចាស់បំណុលចេញពីការជម្រះបញ្ជី ក្នុងករណីដែលអ្នកនោះមិនបានប្រកាសនូវបំណុលរបស់ខ្លួនក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នោះ ។

ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះអ្នកជម្រះបញ្ជីវិញ ការដកម្ចាស់បំណុលដែលស្គាល់ជាមុន ពីការជម្រះបញ្ជី ជាការមិនត្រឹមត្រូវទេ ហេតុនេះហើយបានជា ក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ មានចែងថា ឱ្យធ្វើការដាស់តឿនម្ចាស់បំណុលដែលស្គាល់នោះ ដោយឡែក ហើយក្នុងកថាខណ្ឌទី ៤ មានចែងហាមដកម្ចាស់បំណុលដែលស្គាល់នោះ ចេញពីបញ្ជី ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៧៩, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៩១

មាត្រា ៧៤.- ការសងក្នុងអំឡុងពេលដើម្បីបង្ហាញសិទ្ធិលើបំណុល

១-អ្នកជម្រះបញ្ជីមិនអាចសងទៅម្ចាស់បំណុល ក្នុងអំឡុងពេលដើម្បីបង្ហាញសិទ្ធិលើបំណុលដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៧៣ (ការប្រកាសជាសាធារណៈចំពោះម្ចាស់បំណុល) នៃក្រមនេះ បានឡើយ ។ ប៉ុន្តែ នីតិបុគ្គលមិនទទួលខុសត្រូវ ក្នុងការអនុវត្តយឺតយ៉ាវ ដោយសារហេតុនេះឡើយ ។

២-ទោះជាមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះក៏ដោយ ក៏អ្នកជម្រះបញ្ជីអាចសងសិទ្ធិលើបំណុលដែលមានចំនួនទឹកប្រាក់តិច សិទ្ធិលើបំណុលដែលភ្ជាប់នឹងប្រាតិភោគ និង សិទ្ធិលើបំណុលផ្សេងទៀតដែលពុំមានការបារម្ភថា នឹងបង្កឱ្យមានការខូចខាតដល់ម្ចាស់បំណុលឯទៀតដោយការសងបានដែរ ដោយទទួលសេចក្តីអនុញ្ញាតពីតុលាការ ។

(កំណត់)

ពេលកំពុងដឹកនាំនីតិវិធីជម្រះបញ្ជី ដើម្បីរក្សានូវសមភាពរវាងម្ចាស់បំណុលទាំងអស់ ត្រូវជៀសវាងនូវការសងបំណុលដោយឡែក ។ កថាខណ្ឌទី ១ ចែងបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់លាស់នូវចំណុចនេះ ។ ហើយលទ្ធផលនៃការអនុវត្ត

មាត្រានេះ បើទោះជាបានធ្វើឱ្យហួសពេលវេលាអនុវត្តចំពោះកាតព្វកិច្ចដោយឡែកនោះក៏ដោយ ក៏ពុំមានការទទួលខុសត្រូវចំពោះការយឺតយ៉ាវនេះដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើវិនិច្ឆ័យទៅឃើញថា មិនមានការបាត់បង់នូវសមភាពរវាងម្ចាស់បំណុល នៅក្នុងនីតិវិធីជម្រះបញ្ជីទេ ការទទួលស្គាល់នូវការសងបំណុលដោយឡែក ក៏មិនមានបញ្ហាអ្វីដែរ ។ កថាខណ្ឌទី ២ ចែងបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់អំពីចំណុចនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៩១, ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន មាត្រា ៤២៣ ចាស់

មាត្រា ៧៥.- ការសងចំពោះម្ចាស់បំណុលដែលត្រូវបានដកចេញ

ម្ចាស់បំណុលដែលត្រូវបានដកចេញពីការជម្រះបញ្ជី អាចទាមទារឱ្យសងបានចំពោះតែទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសល់ ក្រោយពីការបែងចែកប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

ម្ចាស់បំណុលដែលមិនបានប្រកាសនូវសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ខ្លួន ហើយដែលត្រូវបានដកចេញពីការជម្រះបញ្ជី ត្រូវចាត់ទុកជាអ្នកមានលំដាប់ក្រោយ នៅក្នុងនីតិវិធីជម្រះបញ្ជី ។ មានន័យថា ជាដំបូងត្រូវសងបំណុលចំពោះម្ចាស់បំណុលដែលបានប្រកាស ហើយប្រសិនបើទ្រព្យសម្បត្តិនៅសល់ ទើបអ្នកដែលត្រូវបានដកចេញពីការជម្រះបញ្ជី អាចទាមទារឱ្យសងបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន មាត្រា ៤២៤ កថាខណ្ឌទី ១ ចាស់

មាត្រា ៧៦.- ការសងសិទ្ធិលើបំណុល

១-នីតិបុគ្គលអាចសង នូវកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនបាន ទោះជាពុំទាន់ដល់ពេលកំណត់ត្រូវសងក៏ដោយ ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលភ្ជាប់នឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌ សិទ្ធិលើបំណុលដែលរយៈពេលបន្តអត្ថិភាពមិនពិតប្រាកដ និង សិទ្ធិលើបំណុលផ្សេងទៀតដែលមិនកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់ពិតប្រាកដ នីតិបុគ្គលត្រូវសងតាមការវាយតម្លៃរបស់អ្នកវាយតម្លៃដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយតុលាការ ។

(កំណត់)

ពេលធ្វើការជម្រះបញ្ជី គេនឹងចាត់ចែងសងបំណុល ក៏ប៉ុន្តែក្នុងចំណោមនោះ មានបំណុលដែលមិនទាន់ដល់ពេលវេលាសងដែរ ។ មាត្រានេះចែងអំពីវិធីចាត់ចែងចំពោះករណីនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ១ មានចែងច្បាស់លាស់ថា បំណុលមុនពេលកំណត់ឱ្យសង ក៏អាចសងបានដែរ ។ នេះគឺដោយសារតែប្រសិនបើចាំដល់ពេលត្រូវសង ការជម្រះបញ្ជីមិនអាចធ្វើឡើងឱ្យមានដំណើរការល្អទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្រៅពីនេះមានបំណុលដែលមានទឹកប្រាក់មិនច្បាស់លាស់ ដូចជាសិទ្ធិលើបំណុលដែលមានល័ក្ខខ័ណ្ឌ ជាអាទិ៍ ។ កថាខណ្ឌទី ២ ចែងឱ្យសងតាមការវាយតម្លៃរបស់អ្នកជំនាញដែលជ្រើសតាំងដោយតុលាការ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៩១, ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន មាត្រា ១២៥ ចាស់

មាត្រា ៧៧.– ការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសល់

អ្នកជម្រះបញ្ជីមិនអាចចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នីតិបុគ្គលដោយយោងតាម មាត្រា ៦៧ (ការបង្វែរទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសល់) នៃក្រមនេះ បានឡើយ បើមិនទាន់បានសងកាតព្វកិច្ចរបស់នីតិបុគ្គលហើយទេ ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលមានវិវាទវិញ អ្នកជម្រះបញ្ជីអាចចាត់ចែងផ្នែកនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសល់ ដោយទុកនូវទ្រព្យសម្បត្តិដែលទទួលស្គាល់ថា ចាំបាច់សម្រាប់សងនោះបាន ។

(កំណត់)

ដើម្បីឱ្យដឹងថាទ្រព្យសម្បត្តិនៅសល់ មិនចាំបាច់ទាល់តែសងបំណុលរបស់នីតិបុគ្គលទាំងអស់ទេ ។ យ៉ាងហោចណាស់ក៏អាចដឹងតាមការមើលបញ្ជីដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ស្ថានភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិមានការផ្លាស់ប្ដូរទៅតាមស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចជានិច្ច ហេតុនេះហើយទោះជាក្នុងបញ្ជី នៅសល់ទ្រព្យសម្បត្តិក៏ដោយ ក៏មិនអាចធានាស្ថានទូវស្ថានភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិ នៅពេលក្រោយបានឡើយ ។ ហេតុនេះហើយ ជាបឋម ត្រូវសងបំណុលជាក់ស្ដែង ហើយបន្ទាប់មកទៀត ត្រូវចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសល់តាមមាត្រា ៦៧ ។ មាត្រានេះបានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់អំពីបញ្ហានេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលមានវិវាទស្ដីពីបំណុល មិនដឹងជាពេលណាអាចសងបំណុលនោះបានទេ ហេតុនេះហើយ គេអាចចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសល់បាន លុះត្រាតែក្នុងករណីដែលបានទុកនូវទ្រព្យសម្បត្តិដែលទទួលស្គាល់ថា ចាំបាច់ដើម្បីសងបំណុលនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៩១, ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន មាត្រា ១៣១ ចាស់

មាត្រា ៧៨.– ធនក្ស័យនៅក្នុងពេលជម្រះបញ្ជី

១-នៅក្នុងពេលកំពុងជម្រះបញ្ជី បើបានដឹងច្បាស់ថា ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នីតិបុគ្គលនោះពុំគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការសងកាតព្វកិច្ចទាំងអស់ទេ អ្នកជម្រះបញ្ជីត្រូវទាមទារការប្រកាសធនក្ស័យជាបន្ទាន់ ហើយត្រូវផ្សាយជាសាធារណៈនូវហេតុនេះ ក្នុងព្រឹត្តិបត្ររបស់ក្រសួង

យុត្តិធម៌ ។

២-ភារកិច្ចរបស់អ្នកជម្រះបញ្ជីត្រូវចាត់ទុកថាបានបញ្ចប់ បើបានប្រគល់កិច្ចការនោះទៅឱ្យអ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យធនក្ស័យហើយ ។

៣-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រានេះ បើមានទ្រព្យសម្បត្តិណាដែលបានសងទៅឱ្យម្ចាស់បំណុល ឬ បានប្រគល់ទៅឱ្យអ្នកដែលមានសិទ្ធិទទួលកម្មសិទ្ធិរួចហើយ អ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យធនក្ស័យអាចយកទ្រព្យនោះមកវិញបាន ។

(កំណត់)

ការជម្រះបញ្ជីនីតិបុគ្គល គឺជាវិធីធ្វើការជម្រះបំណុលដោយស្ម័គ្រចិត្ត ។ ពេលជម្រះបំណុល ត្រូវចាត់ចែងឱ្យមានសមភាពរវាងម្ចាស់បំណុលទាំងអស់ តែតុលាការមិនត្រូវចូលជ្រៀតជ្រែកខ្លាំងទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ពេលធ្វើការជម្រះបំណុលនោះ ប្រសិនបើបានដឹងថា បំណុលមានច្រើនជាងទ្រព្យសម្បត្តិ ដើម្បីឱ្យមានសមភាពរវាងម្ចាស់បំណុល ចាំបាច់ឱ្យតុលាការចូលក្នុងការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ។ មានន័យថា ត្រូវប្តូរទៅជានីតិវិធីធនក្ស័យវិញ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៨១

មាត្រា ៧៩.– ការបញ្ចប់ការជម្រះបញ្ជី

១-បើបានបញ្ចប់កិច្ចការជម្រះបញ្ជីរួចហើយ អ្នកជម្រះបញ្ជីត្រូវធ្វើរបាយការណ៍គណនីទូទាត់ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

២-ចំពោះនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត អ្នកជម្រះបញ្ជីត្រូវដាក់របាយការណ៍គណនីទូទាត់ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ជូនទៅមហាសន្និបាតសមាជិក ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ហើយត្រូវទទួលការយល់ព្រមពីមហាសន្និបាតសមាជិកនោះ ។

៣-ចំពោះនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត អ្នកជម្រះបញ្ជីត្រូវដាក់របាយការណ៍គណនីទូទាត់ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ជូនទៅសមាជិកម្នាក់ៗ ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ហើយត្រូវទទួលការយល់ព្រមពីសមាជិកម្នាក់ៗនោះ ។

៤-ចំពោះនីតិបុគ្គលមូលនិធិ អ្នកជម្រះបញ្ជីត្រូវដាក់របាយការណ៍គណនីទូទាត់

ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ជូនទៅក្រសួង ឬ ស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចត្រួតពិនិត្យ ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ហើយត្រូវទទួលការយល់ព្រមពីក្រសួង ឬ ស្ថាប័ននោះ ។

៥-អ្នកជម្រះបញ្ជីដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយតុលាការ ត្រូវដាក់របាយការណ៍គណនីទូទាត់ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ជូនទៅតុលាការ ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

(កំណត់)

មាត្រា ៧២ តម្រូវឱ្យអ្នកជម្រះបញ្ជីធ្វើការស្រាវជ្រាវនូវស្ថានភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នីតិបុគ្គល ពេលចាប់ផ្តើមធ្វើការជម្រះបញ្ជី ហើយដាក់លទ្ធផលនោះទៅស្ថាប័នដែលបានកំណត់ ។ បន្ទាប់មក ក្នុងករណីដែលបានធ្វើការជម្រះបញ្ជីហើយ ត្រូវធ្វើរបាយការណ៍នៃការបិទបញ្ជីទៅស្ថាប័នដែលបានកំណត់ទាំងនោះ ហើយចាំបាច់ត្រូវមានការទទួលស្គាល់ ។ នេះគឺដោយសារអ្នកជម្រះបញ្ជី មានការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធ្វើរបាយការណ៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៨៣, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៩១, ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន មាត្រា ៤២៧ ចាស់

មាត្រា ៨០.– ការចុះបញ្ជីអំពីការបញ្ចប់ការជម្រះបញ្ជី

បើបានបញ្ចប់នីតិវិធីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៧៩ (ការបញ្ចប់ការជម្រះបញ្ជី) នៃក្រមនេះ រួចហើយ អ្នកជម្រះបញ្ជីត្រូវចុះបញ្ជីអំពីការបញ្ចប់ការជម្រះបញ្ជីនោះនៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការកណ្តាល ក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ និង ត្រូវចុះនៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការឯទៀត ក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) សប្តាហ៍ ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលបានជម្រះបញ្ជីរួចហើយ នីតិបុគ្គលនឹងចូលដល់ដំណាក់កាលត្រូវរលាយ ។ ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីបញ្ហានេះ ព្រមគ្នានឹងការធ្វើឱ្យមានសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញ ចាំបាច់ត្រូវចុះបញ្ជីនៃការបញ្ចប់ការជម្រះបញ្ជី ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន មាត្រា ១៣៤ ចាស់, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៩១

មាត្រា ៨១.– ការរក្សាទុកឯកសារ

បញ្ជីគណនី និង ឯកសារសំខាន់ៗឯទៀតរបស់នីតិបុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកិច្ចការ និង ការជម្រះបញ្ជី ត្រូវរក្សាទុក ក្នុងអំឡុងពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ក្រោយពីបានចុះបញ្ជីអំពីការបញ្ចប់ការជម្រះបញ្ជីនៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការកណ្ដាល ។ អ្នករក្សាទុកឯកសារនោះត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយតុលាការ តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកជម្រះបញ្ជី ឬ បុគ្គលផ្សេងទៀតដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ។

(កំណត់)

ទោះជាក្រោយការជម្រះបញ្ជីក៏ដោយ ចំពោះកិច្ចការជំនួញនៃនីតិបុគ្គលនោះ ឬ ចំពោះការងារជម្រះបញ្ជីនោះ អាចមានបញ្ហាអ្វីមួយកើតមានឡើងបាន ។ ហេតុនេះហើយ ដើម្បីចាត់ចែងបញ្ហាទាំងនោះឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ទោះជាក្រោយការជម្រះបញ្ជីក៏ដោយ ចាំបាច់ត្រូវរក្សាទុកនូវឯកសារសំខាន់ៗដែលពាក់ព័ន្ធអំពីកិច្ចការជំនួញ និង ការជម្រះបញ្ជីរបស់នីតិបុគ្គលនោះ ។ មាត្រានេះចែងថា ត្រូវរក្សាទុកនូវឯកសារសំខាន់ៗ ១០ឆ្នាំ ដោយគិតពីថ្ងៃដែលបានចុះបញ្ជីនៃការបញ្ចប់ការជម្រះបញ្ជីហើយ រីឯអ្នកដែលត្រូវរក្សាទុកនូវឯកសារទាំងនោះ គឺជាអ្នកដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយតុលាការតាមពាក្យសុំរបស់អ្នកជម្រះបញ្ជី ឬ អ្នកដែលមានការពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍នៃនីតិបុគ្គលនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៩១. ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន មាត្រា ៤២៩ ចាស់

ផ្នែកទី ២ នីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម

កថាភាគទី ១ នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត

មាត្រា ៨២.- ការបង្កើត និង លក្ខន្តិកៈ

១-ដើម្បីបង្កើតនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត បុគ្គលដែលមានបំណងធ្វើជាសមាជិកត្រូវសហការគ្នាបង្កើតលក្ខន្តិកៈ ហើយចុះហត្ថលេខារៀងៗខ្លួន ។

២-លក្ខន្តិកៈដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវសរសេរនូវគ្រប់ចំណុចដូចខាងក្រោម :

ក-គោលបំណង ។

ខ-នាមករណ៍ ។

គ-ទីតាំងនៃទីស្នាក់ការកណ្ដាល ។

ឃ-បញ្ញត្តិស្ដីពីចំនួនទឹកប្រាក់សរុបនៃទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋានដែលត្រូវធានាក្នុងនាមជានីតិបុគ្គល និង ទ្រព្យធនសកម្ម ។ ក្នុងករណីដែលមានវិភាគទានជាវត្ថុក្រៅពីប្រាក់ ត្រូវសរសេរនូវឈ្មោះ ឬ នាមករណ៍របស់បុគ្គលធ្វើវិភាគទានជាវត្ថុក្រៅពីប្រាក់ ឈ្មោះ និង តម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ឬ ក្នុងករណីដែលបុគ្គលណាម្នាក់បានសន្យាថានឹងធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិណាមួយក្រោយពីការបង្កើតនីតិបុគ្គល ត្រូវសរសេរនូវតម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិនោះ និង ឈ្មោះ ឬ នាមករណ៍របស់អនុប្បទាយី ឬ ត្រូវសរសេរនូវចំនួនប្រាក់នៃសោហ៊ុយដែលចំណាយ ក្នុងការបង្កើតនីតិបុគ្គល ហើយដែលនីតិបុគ្គលត្រូវទទួលបន្ទុក ។

ង-ឆ្នាំអនុវត្តកិច្ចការ ។

ច-ចំណុចស្ដីពីអភិបាល អ្នកត្រួតពិនិត្យ និង អ្នកមានតួនាទីផ្សេងទៀត ។

ឆ-បញ្ញត្តិស្ដីពីការទទួល និង ការបាត់បង់សមាជិកភាព ។

ជ-ចំណុចស្ដីពីគណនេយ្យ ។

ឈ-ចំណុចស្ដីពីការរំលាយ ។

ញ-ចំណុចស្ដីពីការកែប្រែលក្ខន្តិកៈ ។

ដ-វិធីផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ ។

៣-លក្ខន្តិកៈពុំមានអានុភាពឡើយ បើពុំបានទទួលសេចក្ដីបញ្ជាក់ពីសារការីទេ ។

៤-លក្ខន្តិកៈត្រូវរក្សាទុកនៅទីស្នាក់ការកណ្ដាល និង ទីស្នាក់ការសាខា ។

(កំណត់)

មាត្រានេះមានគោលបំណងបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវការចាំបាច់ឱ្យមានលក្ខន្តិកៈ ដែលមានបញ្ជាក់នូវចំណុចចាំបាច់ដែលបានកំណត់ ក្នុងការបង្កើតនីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម ។ ចំណុចនៅក្នុងខនីមួយៗ គឺជាចំណុចមូលដ្ឋានរបស់នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ។ ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើមិនបានសរសេរបញ្ជាក់ឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ ក្នុងលក្ខន្តិកៈទេ គេនឹងបដិសេធនូវអានុភាពនៃលក្ខន្តិកៈនេះ ។

ម្យ៉ាងទៀត តាមច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន មាត្រា ១៦៧ ចាស់ មាត្រានេះតម្រូវឱ្យមានការបញ្ជាក់ដោយសារការីដែលជាល័ក្ខខ័ណ្ឌអានុភាពនៃលក្ខន្តិកៈ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៣៧, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ១០, ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន

មាត្រា ១៦៧ ចាស់

មាត្រា ៨៣.– ចំនួនទឹកប្រាក់អប្បបរមានៃទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋាន

នីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ត្រូវមានទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋានដែលមានតម្លៃមិនតិចជាង ២០.០០០.០០០ (ម្ភៃលាន) រៀល ។

(កំណត់)

ដោយសារការជ្រើសរើសយកគោលការណ៍នៃការបង្កើតនីតិបុគ្គលតាមច្បាប់ (មិនតម្រូវឱ្យមានការអនុញ្ញាតពីសំណាក់ស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ច) អាចមានករណីនីតិបុគ្គលដែលមិនគួរជឿទុកចិត្តបាន នឹងកើតមានឡើង ។ ជាពិសេសចំពោះនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ភាគីម្ខាងទៀតនៃកិច្ចការជំនួញ អាចរំពឹងតែទ្រព្យរបស់នីតិបុគ្គលប៉ុណ្ណោះ ហេតុនេះហើយបានជាចាំបាច់បង្កើតនូវរបបទ្រព្យសម្បត្តិមូលដ្ឋានមួយ ដើម្បីឱ្យនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ទុកជាប្រចាំនូវទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នីតិបុគ្គលនោះ ព្រមទាំងឱ្យបង្កើន និង រក្សានូវស្ថានភាពនេះ ។ បើប្រៀបធៀបនឹងក្រុមហ៊ុនពាណិជ្ជកម្មទៅវិញ ទ្រព្យសម្បត្តិមូលដ្ឋាននេះ មានន័យដូចជាមូលធនរបស់ក្រុមហ៊ុននេះដែរ ។ មាត្រានេះចែងនូវចំនួនអប្បបរមានៃទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ១២

មាត្រា ៨៤.– ការជ្រើសតាំងអភិបាល និង អ្នកត្រួតពិនិត្យ

១-បើពុំបានកំណត់អភិបាល ឬ អ្នកត្រួតពិនិត្យ នៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិតដែលកំពុងស្ថិតនៅក្នុងនីតិវិធីនៃការបង្កើត ត្រូវជ្រើសតាំងអភិបាល ឬ អ្នកត្រួតពិនិត្យ ដោយមហាសន្និបាតសមាជិក មុននឹងបង្កើតនីតិបុគ្គល ។

២-សមាជិកម្នាក់ៗអាចកោះប្រជុំមហាសន្និបាតដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះបាន ។

(កំណត់)

នីតិបុគ្គលនឹងមានអត្ថិភាពក្នុងសង្គម ព្រមជាមួយនឹងការបង្កើត ហេតុដូច្នេះ ចាំបាច់ត្រូវពិនិត្យមើលថា តើនីតិបុគ្គលនោះបានបំពេញកាតព្វកិច្ចស្របនឹងលក្ខណៈរបស់ខ្លួនដែលមានអត្ថិភាពក្នុងសង្គមដែរឬទេ ។ ដើម្បីធ្វើការពិនិត្យ ចាំបាច់ត្រូវជ្រើសតាំងជាមុននូវអភិបាល ឬ អ្នកត្រួតពិនិត្យ ។ ប្រសិនបើជ្រើសរើសយកគោលការណ៍នៃការអនុញ្ញាត ក្រសួងទទួលបន្ទុកត្រូវបំពេញកិច្ចការនេះ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារតែបានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍នៃការបង្កើតនីតិបុគ្គល តាមច្បាប់ចាំបាច់ត្រូវចែងដូចខាងលើនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ១៣

មាត្រា ៨៥.– ការស្រាវជ្រាវទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋាន ជាអាទិ៍

១-អភិបាលត្រូវអញ្ជើញអ្នកដែលធ្វើវិភាគទានទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋាន បែងចែកចំនួនដែលអ្នកនីមួយៗនោះត្រូវធ្វើវិភាគទាន ហើយទាមទារឱ្យអ្នកទាំងនោះធ្វើវិភាគទានដើម្បីធ្វើឱ្យមានទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋានពេញលេញ ។

២-ក្នុងករណីដែលមានការសរសេរនូវចំណុចដែលបានកំណត់នៅវាក្យខណ្ឌទី ២ ចំណុច ឃ កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៨២ (ការបង្កើត និង លក្ខន្តិកៈ) នៃក្រមនេះ នៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ អភិបាលត្រូវទាមទារឱ្យតុលាការជ្រើសតាំងអធិការ ដើម្បីស្រាវជ្រាវនូវចំណុចដែលបានសរសេរនោះ ដោយពុំមានការយឺតយ៉ាវ ។

៣-អធិការដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ ត្រូវធ្វើសេចក្ដីរាយការណ៍ទៅតុលាការ អំពីលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ ។

៤-ក្នុងករណីដែលតុលាការយល់ឃើញថា ការសរសេរនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈនោះមិនត្រឹមត្រូវ ដោយយោងតាមលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវ តុលាការត្រូវចេញដីកាសម្រេចឱ្យផ្លាស់ប្ដូរចំណុចនោះ ។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការត្រូវជូនដំណឹងអំពីដីកាសម្រេច ទៅសមាជិក អភិបាល ហើយបើមានការផ្លាស់ប្ដូរចំណុចដែលពាក់ព័ន្ធនឹងវិភាគទានជាវត្ថុក្រៅពីប្រាក់ ត្រូវជូនដំណឹងទៅអ្នកដែលធ្វើវិភាគទានជាវត្ថុក្រៅពីប្រាក់នោះ ។

៥-អ្នកដែលធ្វើវិភាគទានជាវត្ថុក្រៅពីប្រាក់ដែលបានទទួលដំណឹងដូចបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៤ ខាងលើនេះ អាចលុបចោលនូវសកម្មភាពនៃវិភាគទានជាវត្ថុក្រៅពីប្រាក់បាន ក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) សប្ដាហ៍ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលដីកាសម្រេចនោះចូលជាស្ថាពរ ។ ក្នុងករណីនេះ នីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវមានកម្រិតដែលកំពុងស្ថិតនៅក្នុងនីតិវិធីនៃការបង្កើត អាចបន្តនូវនីតិវិធីនៃការបង្កើតបាន ដោយផ្លាស់ប្ដូរលក្ខន្តិកៈ ។

(កំណត់)

ស្ដីពីនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ចំពោះម្ចាស់បំណុលនីតិបុគ្គលរំពឹងជាចុងក្រោយទៅលើការសងសិទ្ធិលើបំណុលដោយទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នីតិបុគ្គលនោះ ។ ដូចដែលបានពន្យល់រួចមកហើយ មាត្រា ៨៣ បានចែងនូវចំនួន

អប្បបរមានៃទ្រព្យសម្បត្តិមូលដ្ឋាននេះ គឺក្នុងគោលបំណងការពារម្ចាស់បំណុលនីតិបុគ្គលនេះ ។ រីឯមាត្រានេះវិញ មានគោលបំណងបង្កើនទ្រព្យសម្បត្តិមូលដ្ឋាននេះ ។

កថាខណ្ឌទី ១ តម្រូវឱ្យអភិបាលមានករណីយកិច្ចក្នុងការអញ្ជើញអ្នកដែលអាចចូលរួមវិភាគទានជាទ្រព្យសម្បត្តិមូលដ្ឋាន និង ធានាឱ្យមានជាវិភាគទាន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលមានការចូលរួមវិភាគទានជាទ្រព្យសម្បត្តិក្រៅពីទឹកប្រាក់ ត្រូវចាត់តាំងអធិការ ដើម្បីធ្វើការវាយតម្លៃទ្រព្យនោះឱ្យបានត្រឹមត្រូវ ។ ប្រសិនបើធ្វើការវាយតម្លៃទ្រព្យសម្បត្តិក្រៅពីទឹកប្រាក់ដែលចូលជាវិភាគទាននេះមិនត្រឹមត្រូវទេ នឹងបង្កើតនូវលទ្ធផលមិនត្រឹមត្រូវនឹងទស្សនៈបង្កើនទ្រព្យសម្បត្តិមូលដ្ឋាននេះ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងអំពីកាតព្វកិច្ចធ្វើរបាយការណ៍ទៅតុលាការរបស់អធិការ ។

កថាខណ្ឌទី ៤ ចែងអំពីអំណាចរបស់តុលាការ ក្នុងការសម្រេចឱ្យកែប្រែលក្ខន្តិកៈ ក្នុងករណីដែលតុលាការយល់ឃើញថា តាមលទ្ធផលនៃការពិនិត្យរបស់អធិការ ការវាយតម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិក្រៅពីប្រាក់នោះ ដែលមានសរសេរក្នុងលក្ខន្តិកៈ មានភាពមិនត្រឹមត្រូវ ។

កថាខណ្ឌទី ៥ ចែងទទួលស្គាល់ការសុំដកខ្លួនចេញពីការបង្កើតនីតិបុគ្គល របស់អ្នកដែលធ្វើវិភាគទានជាវត្ថុក្រៅពីប្រាក់ដែលបានទទួលដំណឹងអំពីដីកាសម្រេចកែប្រែលក្ខន្តិកៈរបស់តុលាការ ដោយលុបចោលនូវសកម្មភាពនៃវិភាគទាន ។ ហើយក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើមានបំណងចង់បន្តនីតិវិធីនៃការបង្កើតនីតិបុគ្គល ត្រូវកែប្រែលក្ខន្តិកៈ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ១៦, មាត្រា ១៧

មាត្រា ៨៦.– ការស្រាវជ្រាវនីតិវិធីនៃការបង្កើត

១-អភិបាល និង អ្នកត្រួតពិនិត្យ ត្រូវស្រាវជ្រាវអំពីការកំណត់ជាស្ថាពរនូវអ្នកដែលត្រូវធ្វើវិភាគទានចំពោះតម្លៃសរុបនៃទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋាន និង ការប្រគល់ទាំងស្រុងនូវតារាកាលិកនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាវិភាគទានជាវត្ថុក្រៅពីប្រាក់ ។

២-តាមលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ បើយល់ឃើញថា មានការបំពានច្បាប់ ឬ បទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេង ឬ លក្ខន្តិកៈ ឬ មានចំណុចមិនត្រឹមត្រូវ អភិបាល ឬ អ្នកត្រួតពិនិត្យ ត្រូវធ្វើសេចក្ដីរាយការណ៍ទៅសមាជិក ។

(កំណត់)

ការបង្កើនទ្រព្យសម្បត្តិមូលដ្ឋាន គឺជាការមួយសំខាន់ណាស់សម្រាប់នីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ហេតុនេះហើយ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ ចែងតម្រូវឱ្យអភិបាល ព្រមទាំងអ្នកត្រួតពិនិត្យធ្វើការស្រាវជ្រាវ ដើម្បីធានានូវ

ការចូលវិភាគទានច្បាស់លាស់ជាវត្ថុ ឬ ជាប្រាក់ ដែលជាទ្រព្យសម្បត្តិមូលដ្ឋាននោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត មាត្រានេះមានចែងផងដែរថា ប្រសិនបើស្រាវជ្រាវទៅឃើញថា មានភាពមិនត្រឹមត្រូវ អភិបាល ឬ អ្នកត្រួតពិនិត្យ ត្រូវធ្វើរបាយការណ៍ឱ្យសមាជិកទាំងអស់បានដឹង ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ១៨

មាត្រា ៨៧.– ចំណុចដែលត្រូវចុះបញ្ជី និង អំឡុងពេលចុះបញ្ជី

១-ក្រៅពីចំណុចដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៥០ (ចំណុចដែលត្រូវចុះបញ្ជី) នៃក្រមនេះ នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ត្រូវចុះបញ្ជីនូវគ្រប់ចំណុចដូចកំណត់ខាងក្រោមនេះ :

ក-តម្លៃសរុបនៃទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋាន ។

ខ-បញ្ញត្តិស្ដីពីសិទ្ធិរបស់អ្នកដែលធ្វើវិភាគទានទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋាន ។

គ-នីតិវិធីនៃការបង្វិលសងនូវទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋាន ។

ឃ-វិធីផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ ។

២-ការចុះបញ្ជីបង្កើតនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ត្រូវធ្វើឡើងនៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការកណ្ដាល ក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) សប្ដាហ៍ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលបានបញ្ចប់នីតិវិធីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៨៥ (ការស្រាវជ្រាវទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋានជាអាទិ៍) និង មាត្រា ៨៦ (ការស្រាវជ្រាវនីតិវិធីនៃការបង្កើត) នៃក្រមនេះ ។

៣-នៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការសាខា ការចុះបញ្ជីត្រូវធ្វើឡើង ក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) សប្ដាហ៍ គិតពីថ្ងៃដែលបានចុះបញ្ជី តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ ។

(កំណត់)

ដើម្បីទទួលនូវលក្ខណសម្បត្តិជានីតិបុគ្គល ហើយធ្វើសកម្មភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញឯករាជ្យ នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ត្រូវផ្សាយជាសាធារណៈ តាមរយៈការចុះបញ្ជី ដើម្បីឱ្យមានសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញ ។ ហេតុនេះហើយបានជាមាត្រានេះបានចែងអំពីចំណុចដែលត្រូវចុះបញ្ជី និង អំឡុងពេលចុះបញ្ជី ដើម្បីបង្កើត ។

ម្យ៉ាងទៀត ដោយសារបានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍នៃការបង្កើតនីតិបុគ្គលតាមច្បាប់ មិនអាចយកថ្ងៃទទួលការអនុញ្ញាតមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាអំឡុងពេលទេ ហេតុដូច្នេះ មាត្រានេះចែងអំពីអំឡុងពេល ដោយយកថ្ងៃដែល

បានបញ្ចប់នីតិវិធីដើម្បីរក្សានូវតម្លាភាព មកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាអំឡុងពេល ។

ម្យ៉ាងទៀត ចាំបាច់ត្រូវមានបញ្ញត្តិអំពីការពិន័យផងដែរ ក្នុងករណីដែលបានធ្វើខុសនឹងមាត្រានេះ ។ ដើម្បីធ្វើការបែងចែកច្បាស់លាស់នូវរឿងរដ្ឋប្បវេណី និង រឿងព្រហ្មទណ្ឌ នៅក្នុងក្រមនេះ គ្មានមាត្រាណាចែងអំពីការពិន័យព្រហ្មទណ្ឌទេ តែមានចែងនៅក្នុងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៤៥, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ១៩

មាត្រា ៨៨.– ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានាអំពីវិភាគទានទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋាន

១-នៅពេលបង្កើតនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត បើមានផ្នែកខ្លះពុំទាន់បានសម្រេចជាស្ថាពរអំពីការកំណត់អ្នកដែលត្រូវធ្វើវិភាគទាន ក្នុងតម្លៃសរុបនៃទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋាន ត្រូវចាត់ទុកថា អភិបាល និង សមាជិកនៃនីតិបុគ្គល នាពេលបង្កើតនីតិបុគ្គលនោះ ជាអ្នកដែលត្រូវធ្វើវិភាគទាន ដោយរួមគ្នា ។ បញ្ញត្តិនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលសកម្មភាពនៃវិភាគទានទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋានរបស់អ្នកដែលធ្វើវិភាគទានទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋាន ត្រូវបានលុបចោល ក្រោយការបង្កើតនីតិបុគ្គល ។

២-នៅពេលបង្កើតនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត បើមានទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋានដែលមិនទាន់បានបង់ ឬ ពុំទាន់បានផ្ដល់តាវកាលិកនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាវិភាគទានជាវត្ថុក្រៅពីប្រាក់ អភិបាល និង សមាជិកនៃនីតិបុគ្គល នាពេលបង្កើតនោះ ត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយសាមគ្គីភាពក្នុងការសងចំនួនប្រាក់ដែលមិនទាន់បានបង់នោះ ឬ តម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលជាវិភាគទានជាវត្ថុក្រៅពីប្រាក់ដែលពុំទាន់បានផ្ដល់នោះ ។

៣-នៅពេលបង្កើតនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត បើតម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានកំណត់នៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ ចំណុច ឃ នៃមាត្រា ៨២ (ការបង្កើត និង លក្ខន្តិកៈ) នៃក្រមនេះ មិនគ្រប់គ្រាន់យ៉ាងខ្លាំងធៀបនឹងតម្លៃដែលបានចុះនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ អភិបាល និង សមាជិកនៃនីតិបុគ្គលនាពេលបង្កើតនោះ ត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយសាមគ្គី-ភាព ក្នុងការសងតម្លៃដែលខ្វះខាតចំពោះនីតិបុគ្គលនោះ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលបានឆ្លង

កាត់តាមការស្រាវជ្រាវរបស់អធិការ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៨៥ (ការស្រាវជ្រាវទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋាន ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ អភិបាល និង សមាជិកនោះ ត្រូវរួចផុតពីការទទួលខុសត្រូវ លើកលែងតែខ្លួនជាអ្នកដែលត្រូវធ្វើវិភាគទានជាវត្ថុក្រៅពីប្រាក់ ឬ អនុប្បទាយីនៃទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ។

(កំណត់)

ដើម្បីធានានូវការរកទ្រព្យសម្បត្តិមូលដ្ឋានដោយការទទួលខុសត្រូវខ្លួនឯង មាត្រានេះបានចែងច្បាស់លាស់នូវករណីយកិច្ចរបស់អភិបាល និង សមាជិក ក្នុងការទទួលខុសត្រូវធានា ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ២០

មាត្រា ៨៩.- សិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចរបស់សមាជិក

១-សមាជិកមានករណីយកិច្ចបង់សោហ៊ុយចំណាយរបស់នីតិបុគ្គល ។

២-សមាជិកអាចប្រើសិទ្ធិបោះឆ្នោតក្នុងមហាសន្និបាតសមាជិកបាន ។ ប៉ុន្តែ សមាជិកពុំអាចប្រើសិទ្ធិបោះឆ្នោតបានឡើយ ក្នុងករណីដែលសេចក្តីសម្រេចត្រូវធ្វើឡើងចំពោះទំនាក់ទំនងរវាងសមាជិកនោះ និង នីតិបុគ្គល ។

៣-សិទ្ធិបោះឆ្នោតរបស់សមាជិកមានតែមួយសម្លេង ។ ប៉ុន្តែ អាចកំណត់ផ្សេងនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ ដោយគិតពិចារណាអំពីចំនួនប្រាក់នៃវិភាគទានបាន ។

៤-សមាជិកដែលមិនបានចូលរួមក្នុងមហាសន្និបាតសមាជិក ត្រូវបោះឆ្នោតដោយលិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ឬ ដោយអ្នកតំណាង ។ ប៉ុន្តែ បើមានការកំណត់ផ្សេងនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ ត្រូវអនុលោមតាមការកំណត់នោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចរបស់សមាជិក ។ ជាគោលការណ៍ សិទ្ធិសម្រេចត្រូវមានភាពស្មើគ្នា ចំពោះសមាជិកម្នាក់ៗ ក៏ប៉ុន្តែ គេអាចផ្តល់សិទ្ធិទៅតាមចំនួនទឹកប្រាក់ដែលបានចូលជាវិភាគទានដែរ ហេតុនេះហើយ បើនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈមានចែង ត្រូវគោរពតាមលក្ខន្តិកៈនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៦៥, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រ ២៣

មាត្រា ៩០.– ការបាត់បង់សមាជិកភាព

១-សមាជិកអាចលាឈប់នៅពេលណាក៏បាន ។ ប៉ុន្តែ បើមានកំណត់ក្នុងលក្ខន្តិកៈ ដែលតម្រូវឱ្យសមាជិកដែលមានបំណងលាឈប់ ផ្តល់ដំណឹងជាមុនទៅនីតិបុគ្គល មុនអំឡុងពេលដែលត្រូវកំណត់មុនពេលលាឈប់ សមាជិកនោះ ត្រូវផ្តល់ដំណឹងនេះ លើកលែងតែមានហេតុដែលពុំអាចជៀសវាងបាន ។

២-អំឡុងពេលដើម្បីផ្តល់ដំណឹងជាមុនដែលបានកំណត់នៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ១ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនត្រូវលើសពី ១ (មួយ) ឆ្នាំ ឡើយ ។

៣-ក្រៅពីករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ សមាជិកត្រូវបាត់បង់សមាជិកភាព ដោយហេតុដូចខាងក្រោមនេះ:

ក-ហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងលក្ខន្តិកៈបានកើតឡើង ។

ខ-មតិយល់ស្របពីសមាជិកទាំងអស់ ។

គ-មរណភាព ឬ ការរំលាយ ។

ឃ-ការលុបឈ្មោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីមូលហេតុនៃការបាត់បង់នូវសមាជិកភាព ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីការលាឈប់ដោយឆន្ទៈរបស់សមាជិក ។ មាននីតិបុគ្គលខ្លះ គេមានលក្ខន្តិកៈចែងថា ដើម្បីលាឈប់ ចាំបាច់ត្រូវផ្តល់ដំណឹងជាមុន ។ ក្នុងករណីនេះ ត្រូវគោរពតាមលក្ខន្តិកៈ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលបានកំណត់អំឡុងពេលនេះលើស ១ ឆ្នាំ នឹងធ្វើការកម្រិតនូវមូលហេតុលាឈប់ជាសមាជិកតឹងរ៉ឹងពេក មិនអាចទទួលស្គាល់បានឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត ទោះជាបានកំណត់នូវអំឡុងពេលដែលត្រូវផ្តល់ដំណឹងជាមុននេះ ក្រោមមួយឆ្នាំក៏ដោយ ប្រសិនបើមានការបន្ទាន់ខានមិនបាន អាចលាឈប់ជាសមាជិកបាន ដោយមិនចាំបាច់ផ្តល់ដំណឹងជាមុន ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងអំពីមូលហេតុកំណត់ដោយច្បាប់នៃការលាឈប់ជាសមាជិក ។

ការបាត់បង់នូវសមាជិកភាពក្រៅពីឆន្ទៈរបស់សាមីខ្លួន គឺជាការធ្ងន់ធ្ងរណាស់ ហេតុនេះហើយ មានតែមូលហេតុកំណត់ដោយច្បាប់ប៉ុណ្ណោះ ដែលអាចធ្វើឱ្យបាត់បង់សមាជិកភាពបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ២៤, មាត្រា ២៥

មាត្រា ៩១.– ការលុបឈ្មោះ

១-ការលុបឈ្មោះសមាជិក អាចធ្វើដោយសេចក្តីសម្រេចនៃមហាសន្និបាតសមាជិកបាន លុះត្រាតែមានហេតុត្រឹមត្រូវ ។ ក្នុងករណីនេះ នីតិបុគ្គលត្រូវជូនដំណឹងអំពីហេតុនោះយ៉ាងតិច ១ (មួយ) សប្តាហ៍ មុនថ្ងៃបើកមហាសន្និបាត ដល់សមាជិកនោះ ហើយត្រូវផ្តល់នូវឱកាសដើម្បីធ្វើសេចក្តីដោះសារចំពោះមុខអង្គមហាសន្និបាតសមាជិកនោះ ។

២-ដើម្បីសម្រេចសេចក្តីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវមានសម្លេងចាប់ពីពាក់កណ្តាលឡើងទៅ នៃចំនួនសមាជិកទាំងអស់ ហើយត្រូវមានមតិយល់ស្របចាប់ពី ៣ ភាគ ៤ (បីភាគបួន) ឡើងទៅនៃសិទ្ធិសម្រេចរបស់សមាជិកទាំងអស់ ។

៣-ការលុបឈ្មោះ ពុំមានអានុភាពឡើយ បើមិនបានជូនដំណឹងទៅដល់សមាជិកដែលត្រូវបានលុបឈ្មោះនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការអាចលុបឈ្មោះសមាជិកដោយសេចក្តីសម្រេចរបស់មហាសន្និបាតបាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីលុបឈ្មោះសមាជិក ចាំបាច់ត្រូវធ្វើតាមនីតិវិធីសមរម្យមួយ ដូចជាការកោះហៅធ្វើមហាសន្និបាត ការផ្តល់ឱកាសឱ្យសាមីខ្លួនធ្វើសេចក្តីដោះសារ ជាអាទិ៍ ។ ព្រមជាមួយគ្នានេះ ដោយសារការលុបឈ្មោះជាបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរ ដូច្នេះ ចាំបាច់ត្រូវមានសេចក្តីសម្រេចពិសេស ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ២៥

មាត្រា ៩២.- មហាសន្និបាតសាមញ្ញ

អភិបាលត្រូវបើកមហាសន្និបាតសាមញ្ញនៃសមាជិក យ៉ាងតិច ១ (មួយ)ដង ក្នុង ១ (មួយ) ឆ្នាំ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការធ្វើមហាសន្និបាតសាមញ្ញ ដើម្បីធ្វើសេចក្តីសម្រេចអំពីគោលដៅមូលដ្ឋានរបស់នីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ព្រមទាំងដើម្បីត្រួតពិនិត្យនូវការអនុវត្តកិច្ចការរបស់នីតិបុគ្គលនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៦០, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ២៩

មាត្រា ៩៣.- មហាសន្និបាតវិសាមញ្ញ

១-បើយល់ឃើញថាចាំបាច់ អភិបាលអាចកោះប្រជុំមហាសន្និបាតវិសាមញ្ញនៃសមាជិក នៅពេលណាក៏បាន ។

២-ក្នុងករណីដែលសមាជិកដែលមានសិទ្ធិសម្រេចចាប់ពី ១ ភាគ ១០ (មួយភាគដប់) ឡើងទៅ នៃចំនួនសិទ្ធិសម្រេចរបស់សមាជិកទាំងអស់ ទាមទារឱ្យបើកមហាសន្និបាត ដោយបង្ហាញនូវគោលបំណងនៃការប្រជុំនោះ អភិបាលត្រូវកោះប្រជុំមហាសន្និបាតវិសាមញ្ញ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមានការកំណត់ផ្សេងអំពីកូរ៉ុម នៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ ត្រូវអនុវត្តតាមការកំណត់នោះ ។

៣-ទោះជាមានការទាមទារដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះក៏ដោយ ក្នុងករណីដែលអភិបាលបានធ្វេសប្រហែសក្នុងការកោះប្រជុំមហាសន្និបាតដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវទេ សមាជិកដែលបានទាមទារនោះ អាចកោះប្រជុំមហាសន្និបាតបានដោយទទួលសេចក្តីអនុញ្ញាតពីតុលាការ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការធ្វើមហាសន្និបាតវិសាមញ្ញក្នុងករណីដែលចាំបាច់ ក្រៅពីមហាសន្និបាតសាមញ្ញ ។ ការកំណត់ល័ក្ខខ័ណ្ឌដែលតម្រូវឱ្យមានសមាជិកដែលមានសិទ្ធិបោះឆ្នោត ចំនួនលើស ១ ភាគ ១០ ស្នើទាមទារឱ្យបើកមហាសន្និបាតវិសាមញ្ញនេះ គឺដើម្បីបង្ការកុំឱ្យអភិបាលអនុវត្តកិច្ចការមិនសមហេតុសមផលជ្រុលពេក ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៦១, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៣០

មាត្រា ៩៤.– ការកោះប្រជុំមហាសន្និបាត

១-ដើម្បីកោះប្រជុំមហាសន្និបាតរបស់សមាជិក ត្រូវជូនដំណឹងអំពីមហាសន្និបាតនោះដល់សមាជិកម្នាក់ៗ យ៉ាងតិច ១ (មួយ) សប្តាហ៍ មុនការបើកមហាសន្និបាតនោះ ។ ប៉ុន្តែ អំឡុងពេលនេះអាចបង្រួញឱ្យខ្លីបាន អាស្រ័យដោយលក្ខន្តិកៈ ។

២-បើមានមតិយល់ស្របពីសមាជិកទាំងអស់ មហាសន្និបាតរបស់សមាជិក អាចត្រូវបានបើក ដោយមិនឆ្លងកាត់តាមនីតិវិធីកោះប្រជុំ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនីតិវិធីកោះប្រជុំមហាសន្និបាត ។ ចំពោះលិខិតជូនដំណឹងនៃការធ្វើមហាសន្និបាត ចាំបាច់ត្រូវជូន

ដំណឹងយ៉ាងតិច ១ សប្តាហ៍មុន ។ ជាពិសេស មាត្រានេះបានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍គិតពីថ្ងៃជូនដំណឹង ។ម្យ៉ាងទៀត មាត្រានេះក៏បានចែងបញ្ជាក់ថា ប្រសិនបើមានការយល់ស្របពីសមាជិកទាំងអស់ មិនចាំបាច់ធ្វើតាមនីតិវិធីកំណត់ពិសេសនេះក៏បានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៦២, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៣១

មាត្រា ៥៥.– សិទ្ធិអំណាចនៃមហាសន្និបាត

១-មហាសន្និបាតសមាជិក អាចធ្វើសេចក្តីសម្រេចបាន ត្រឹមតែចំណុចដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្រមនេះ ឬ លក្ខន្តិកៈ ។

២-អភិបាល និង អ្នកត្រួតពិនិត្យ ត្រូវពន្យល់នូវចំណុចដែលសមាជិកបានទាមទារនៅក្នុងមហាសន្និបាតសមាជិក ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលចំណុចនោះពុំមានទំនាក់ទំនងនឹងចំណុចដែលជាគោលបំណងនៃអង្គប្រជុំ ករណីដែលការពន្យល់នោះអាចបណ្តាលឱ្យមានការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរដល់ផលប្រយោជន៍រួមរបស់សមាជិក ករណីដែលការពន្យល់នោះតម្រូវឱ្យមានការស្រាវជ្រាវ ឬ ករណីផ្សេងទៀតដែលមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ ។

៣-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ បើសមាជិកបានជូនដំណឹងអំពីចំណុចដែលត្រូវពន្យល់ នៅក្នុងមហាសន្និបាត ជាលិខិតឈាយល័ក្ខណ៍អក្សរ មុនអំឡុងពេលសមរម្យមួយ មុនថ្ងៃបើកមហាសន្និបាតសមាជិកនោះ អភិបាល និង អ្នកត្រួតពិនិត្យ មិនអាចបដិសេធការពន្យល់ ដោយយកមូលហេតុថា ការពន្យល់នោះតម្រូវឱ្យមានការស្រាវជ្រាវបានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រា ៦៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនចែងថា នៅក្នុងនីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម មហាសន្និបាតគឺជាស្ថាប័នកំពូលនៃការសម្រេចឆន្ទៈ ហើយបញ្ហាអ្វីៗ ក្រៅពីបញ្ហាដែលអភិបាលបានទទួលអាណត្តិ ត្រូវសម្រេចដោយមហាសន្និបាត ។ ក៏ប៉ុន្តែ វិធីនេះនឹងអាចធ្វើឱ្យបាត់បង់នូវភាពចាត់ចែងឱ្យទាន់ពេលវេលារបស់នីតិបុគ្គលនោះ ហើយមិនមែនជាវិធីដែលអាចអនុវត្តជាក់ស្តែងបានទេ ។ ដូច្នេះ គួរតែផ្ទេរសិទ្ធិអំណាចទូលំទូលាយដល់អភិបាល ហើយមហាសន្និបាតធ្វើការត្រួតពិនិត្យការងាររបស់អភិបាលទៅវិញ ជាការល្អ ។ ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ២៨ ចែងអំពីទស្សនៈនេះ ហេតុនេះហើយ ក្នុងក្រមនេះ យើងខ្ញុំបានបញ្ញត្តតាមគោលគំនិតនេះ ។

ម្យ៉ាងទៀត ពេលដឹកនាំមហាសន្និបាត តាមធម្មតា សមាជិកអាចសួរសំនួរអំពីប្រធានបទនៃមហាសន្និបាតបាន ហើយប្រសិនបើពុំមានមូលហេតុសមរម្យទេ អភិបាល និង អ្នកត្រួតពិនិត្យ មិនអាចប្រកែកមិនឆ្លើយនឹងសំនួរនោះបានឡើយ (កថាខណ្ឌទី ២ និង ទី ៣) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៦៣, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ២៨

មាត្រា ៩៦.– ចំណុចដែលមហាសន្និបាតអាចសម្រេចបាន

មហាសន្និបាតសមាជិកអាចសម្រេច តែចំណុចដែលត្រូវបានជូនដំណឹងជាមុន ដោយយោងទៅតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៩៤ (ការកោះប្រជុំមហាសន្និបាត) នៃក្រមនេះប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលមានការកំណត់ផ្សេងនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ ។

(កំណត់)

ចំណុចដែលត្រូវជជែក និង ចំណុចដែលត្រូវធ្វើសេចក្ដីសម្រេច ត្រូវកំណត់ ហើយជូនដំណឹងទៅសមាជិកជាមុន ដើម្បីការពារកុំឱ្យមានការពិភាក្សា និង សម្រេចដោយការវាយឆ្មក់ ។ មាត្រានេះចែងថា ចំណុចដែលត្រូវធ្វើសេចក្ដីសម្រេចចាំបាច់ត្រូវជូនដំណឹងជាមុន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៦៤

មាត្រា ៩៧.– ការកែប្រែលក្ខន្តិកៈ

១-លក្ខន្តិកៈរបស់នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត អាចកែប្រែបាន លុះត្រាតែមានសេចក្ដីយល់ព្រម ពីចំនួនចាប់ពី ៣ ភាគ ៤ (បីភាគបួន) ឡើងទៅ នៃសិទ្ធិសម្រេចរបស់សមាជិកទាំងអស់ ។ ប៉ុន្តែ បើមានការកំណត់ផ្សេងនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ ត្រូវអនុវត្តតាមការកំណត់នោះ ។

២-ការកែប្រែលក្ខន្តិកៈពុំមានអានុភាពឡើយ បើពុំបានទទួលសេចក្ដីបញ្ជាក់ពីសារការី ។

(កំណត់)

មាត្រានេះមានគោលបំណងបញ្ជាក់ថា ដើម្បីធ្វើការកែប្រែលក្ខន្តិកៈដែលកំណត់អំពីបទដ្ឋានមូលដ្ឋាននៃកិច្ចការរបស់

នីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម ចាំបាច់ត្រូវមានការសម្រេចពិសេស លើកលែងតែមានចែងពិសេសក្នុងលក្ខន្តិកៈ ។ ប្រសិនបើនីតិបុគ្គលនោះបានធ្វើសេចក្តីសម្រេចពិសេសដើម្បីកំណត់នូវលក្ខន្តិកៈដែលជាបទដ្ឋានមូលដ្ឋានរបស់ខ្លួន ការគោរពលក្ខន្តិកៈ គឺជាការសមស្របនឹងស្វ័យភាពឯកជន ឬ ស្វ័យភាពរបស់ក្រុមនោះហើយ ។

លក្ខខណ្ឌអានុភាពនៃការកែប្រែលក្ខន្តិកៈ គឺជាសេចក្តីបញ្ជាក់ពីសារការី ។

មាត្រា ៩៨.– ការធ្វើ និង ការយល់ព្រមលើឯកសារគណនា ជាអាទិ៍

១-រាល់ឆ្នាំអនុវត្តកិច្ចការ អភិបាលត្រូវធ្វើឯកសារដែលបានកំណត់ដូចខាងក្រោមនេះ និង ឯកសារលំអិតភ្ជាប់ជាមួយ ដែលសរសេរអំពីហេតុសំខាន់ដើម្បីពន្យល់បន្ថែមទៅលើការសរសេរនៅក្នុងឯកសារនោះ :

ក-តារាងតុល្យការ ។

ខ-របាយការណ៍ចំណេញខាត ។

គ-របាយការណ៍អំពីកិច្ចការ ។

ឃ-សេចក្តីព្រាងនៃសេចក្តីសម្រេចអំពីការចាត់ចែងប្រាក់ដែលនៅសល់ ឬ ដំណោះស្រាយចំពោះការខាតបង់ ។

២-អភិបាលត្រូវដាក់ជូនមហាសន្និបាតសាមញ្ញ នូវឯកសារដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុចនីមួយៗនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ហើយចំពោះឯកសារដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុច គ ត្រូវរាយការណ៍អំពីខ្លឹមសារនោះ រីឯឯកសារដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុច ក ចំណុច ខ និង ចំណុច ឃ ត្រូវទទួលការយល់ព្រមពីមហាសន្និបាត ។

(កំណត់)

ដោយសារតែគ្មានគម្រោងឱ្យមានការត្រួតពិនិត្យដោយក្រសួងទទួលបន្ទុក ហេតុនេះហើយ ការធ្វើឱ្យមានតម្លាភាពស្តីពីគណនេយ្យ និង គម្រោងការងារ មានសារៈសំខាន់ណាស់ ។ មាត្រានេះចែងតម្រូវឱ្យអភិបាលធ្វើឯកសារសំខាន់ៗ ដើម្បីធ្វើឯកសារអំពីស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសកម្មភាពនៃគម្រោងការងារ និង របាយការណ៍អំពីសកម្មភាពនៃគម្រោងការងារ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៥៩

មាត្រា ៩៩.– ការត្រួតពិនិត្យឯកសារគណនា ជាអាទិ៍

១-អភិបាលត្រូវទទួលការត្រួតពិនិត្យដោយអ្នកត្រួតពិនិត្យ ទៅលើឯកសារដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុចនីមួយៗ នៃកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ៩៨ (ការធ្វើ និង ការយល់ព្រមលើឯកសារគណនា ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ ។

២-ការត្រួតពិនិត្យដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវធ្វើឡើងមុនមហាសន្និបាតសាមញ្ញរបស់សមាជិក ។

៣-អភិបាលត្រូវដាក់ជូនអ្នកត្រួតពិនិត្យ នូវឯកសារដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុចនីមួយៗ នៃកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៩៨ (ការធ្វើ និង ការយល់ព្រមលើឯកសារគណនា ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ យ៉ាងតិច ៥ (ប្រាំ) សប្តាហ៍មុន ហើយត្រូវដាក់ឯកសារលំអិតភ្ជាប់ជាមួយ យ៉ាងតិច ៣ (បី) សប្តាហ៍ មុនការចាប់ផ្តើមការត្រួតពិនិត្យរបស់អ្នកត្រួតពិនិត្យ ។

៤-អ្នកត្រួតពិនិត្យត្រូវដាក់ជូនអភិបាលនូវរបាយការណ៍នៃការត្រួតពិនិត្យ ក្នុងអំឡុងពេល ៤ (បួន) សប្តាហ៍ គិតពីថ្ងៃដែលខ្លួនបានទទួលឯកសារដែលបានកំណត់នៅកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ ដោយមិនរាប់បញ្ចូលនូវឯកសារលំអិតភ្ជាប់ជាមួយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនីតិវិធីត្រួតពិនិត្យឯកសារគណនា ជាអាទិ៍ ដោយអ្នកត្រួតពិនិត្យ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៦០

មាត្រា ១០០.- ការបង្ហាញជាសាធារណៈនូវឯកសារគណនា ជាអាទិ៍

១-នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ត្រូវរក្សាទុកឯកសារដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុចនីមួយៗនៃកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៩៨ (ការធ្វើ និង ការយល់ព្រមលើឯកសារគណនា ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ និង របាយការណ៍នៃការត្រួតពិនិត្យ ក្នុងអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ចាប់ពីពេលដែលរបាយការណ៍នៃការត្រួតពិនិត្យនោះត្រូវបានដាក់ជូនអភិបាល នៅទីស្នាក់ការកណ្តាល ហើយត្រូវរក្សាទុកច្បាប់ចម្លងនៃឯកសារទាំងនោះ ក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) ឆ្នាំ នៅទីស្នាក់ការសាខា ។

២-សមាជិក និង ម្ចាស់បំណុលរបស់នីតិបុគ្គល អាចទាមទារមើលឯកសារដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ឬ ទាមទារឱ្យប្រគល់ឯកសារចម្លងដែល

មានសេចក្តីបញ្ជាក់ ឬ ឯកសារដកស្រង់នៃឯកសារទាំងនោះ ពីនីតិបុគ្គលនោះ នៅក្នុងម៉ោងធ្វើការរបស់នីតិបុគ្គលនោះបាន ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលទាមទារឱ្យប្រគល់ឯកសារចម្លងដែលមានសេចក្តីបញ្ជាក់ ឬ ឯកសារដកស្រង់ អ្នកទាមទារត្រូវបង់សោហ៊ុយដែលបានកំណត់ដោយនីតិបុគ្គលនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងតម្រូវឱ្យត្រៀមទុកនៅការិយាល័យ នូវរបាយការណ៍ និង ឯកសារពាក់ព័ន្ធដែលបានត្រួតពិនិត្យរួចហើយ សម្រាប់បង្ហាញចំពោះអ្នកដែលមានពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍នៃគម្រោងការងាររបស់នីតិបុគ្គលនោះ ដើម្បីរក្សានូវសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជួញដូរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៦១

កថាភាគទី ២ នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត

មាត្រា ១០១.- ការបង្កើត និង លក្ខន្តិកៈ

១-ដើម្បីបង្កើតនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត បុគ្គលដែលមានបំណងធ្វើជាសមាជិកត្រូវសហការគ្នា បង្កើតលក្ខន្តិកៈ ហើយចុះហត្ថលេខារៀងៗខ្លួន ។

២-លក្ខន្តិកៈដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវសរសេរនូវគ្រប់ចំណុចដូចខាងក្រោមនេះ :

ក-គោលបំណង ។

ខ-នាមករណ៍ ។

គ-នាម និង លំនៅឋានរបស់សមាជិក ។

ឃ-ទីតាំងនៃទីស្នាក់ការកណ្តាល និង ទីស្នាក់ការសាខា ។

៣-លក្ខន្តិកៈពុំមានអានុភាពឡើយ បើពុំបានទទួលសេចក្តីបញ្ជាក់ពីសារការី ។

៤-លក្ខន្តិកៈត្រូវរក្សាទុកនៅទីស្នាក់ការកណ្តាល និង ទីស្នាក់ការសាខា ។

(កំណត់)

នីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត មានភាពខុសគ្នាពីនីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត គឺសមាជិកត្រូវទទួលខុស

ត្រូវដោយគ្មានកម្រិត ហេតុនេះហើយ មិនចាំបាច់ត្រៀមពិសេសនូវទ្រព្យសម្បត្តិមូលដ្ឋានទេ ។ ដូច្នេះ ក្នុងការបង្កើតនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត និង ក្នុងការធ្វើលក្ខន្តិកៈ មិនចាំបាច់គិតដល់ទ្រព្យសម្បត្តិមូលដ្ឋាន ដូចនីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវមានកម្រិតទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៩៣

មាត្រា ១០២.- ចំណុចដែលត្រូវចុះបញ្ជី និង អំឡុងពេលចុះបញ្ជី

១-ក្រៅពីចំណុចដែលបញ្ញត្តនៅក្នុងមាត្រា ៥០ (ចំណុចដែលត្រូវចុះបញ្ជី) នៃក្រមនេះ នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ត្រូវចុះបញ្ជីនៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការកណ្តាល នូវគ្រប់ចំណុចដូចកំណត់ខាងក្រោមនេះ :

ក-នាមសមាជិកដែលធ្វើតំណាងឱ្យនីតិបុគ្គល ក្នុងករណីដែលមានសមាជិកខ្លះពុំធ្វើជាតំណាងឱ្យនីតិបុគ្គលនោះ ។

ខ-សេចក្តីកំណត់ ក្នុងករណីដែលមានការកំណត់ថា សមាជិកច្រើនរូបធ្វើតំណាងឱ្យនីតិបុគ្គលនោះ ។

២-នៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការសាខា ការចុះបញ្ជីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវធ្វើឡើង ក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) សប្តាហ៍ គិតពីថ្ងៃដែលបានចុះបញ្ជីតាមបញ្ញត្តិនៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងក្នុងគោលបំណងដូចគ្នានឹងមាត្រា ៨៧ (ចំណុចដែលត្រូវចុះបញ្ជី និង អំឡុងពេលចុះបញ្ជី) សម្រាប់នីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវមានកម្រិតដែរ ។ សូមមើលកំណត់នៃមាត្រា ៨៧ ។

មាត្រា ១០៣.- ការទទួលខុសត្រូវរបស់សមាជិក ជាអាទិ៍

១-បើនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិតពុំអាចសងគ្រប់នូវកាតព្វកិច្ចដោយទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនទេ សមាជិកត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងដោយសាមគ្គីភាព ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលការអនុវត្តដោយបង្ខំចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ពុំមានប្រសិទ្ធភាព ។

៣-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលសមាជិកបានបញ្ជាក់ថា នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិតនោះ មានសាធនភាព ហើយការអនុវត្តដោយបង្ខំអាចធ្វើឡើងចំពោះនីតិបុគ្គលនោះដោយងាយស្រួល ។

៤-សមាជិកអាចតតាំងជាមួយនឹងម្ចាស់បំណុលរបស់នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ដោយយកការតវ៉ា ដែលនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិតនោះមានចំពោះម្ចាស់បំណុលនោះបាន ។

៥-នៅក្នុងករណីដែលនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត មានសិទ្ធិទូទាត់ សិទ្ធិលុបចោល សិទ្ធិរំលាយ ចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់ខ្លួន សមាជិករបស់នីតិបុគ្គលនោះអាចបដិសេធមិនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចចំពោះម្ចាស់បំណុលនោះបាន ។

៦-សមាជិកដែលបានចូលរួមក្រោយការបង្កើតនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះកាតព្វកិច្ចរបស់នីតិបុគ្គលដែលបានកើតឡើងនៅមុនពេលសមាជិកនោះបានចូលរួមផងដែរ ។

៧-សមាជិកដែលបានលាឈប់ ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះកាតព្វកិច្ចរបស់នីតិបុគ្គលដែលបានកើតឡើង នៅមុនពេលដែលសមាជិកនោះបានចុះបញ្ជីអំពីការលាឈប់ នៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការកណ្តាលនៃនីតិបុគ្គលនោះ ។

៨-បើអំឡុងពេល ២ (ពីរ) ឆ្នាំកន្លងហួស ក្រោយពីការចុះបញ្ជីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៧ ខាងលើនេះ ការទទួលខុសត្រូវដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៧ នោះ ត្រូវរលត់ ចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់នីតិបុគ្គលដែលមិនបានទាមទារ ឬ មិនបានជូនដំណឹងជាមុនអំពីការទាមទារ ក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) ឆ្នាំ ក្រោយពីការចុះបញ្ជីនោះ ។

៩-សមាជិកត្រូវទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយចំណាយរបស់នីតិបុគ្គល ដោយអនុលោមតាមការកំណត់នៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ខ្លឹមសារ ព្រមទាំងកាតព្វកិច្ចដែលជាកម្មវត្ថុនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់សមាជិកនៃនីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ។

នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ៣ មានចែងច្បាស់លាស់ថា ការទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិតរបស់សមាជិក ជាការបន្ទាប់បន្សំទេ ហើយចំណុចនេះខុសគ្នានឹងកាតព្វកិច្ចដោយសាមគ្គីភាព ឬ ការធានាដោយសាមគ្គីភាព ។ ជាគោលការណ៍ត្រូវយកទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នីតិបុគ្គល ទៅសងបំណុលរបស់នីតិបុគ្គល ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងនេះមានចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់សមាជិកទៅតាមគោលគំនិតនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ៤ និង ទី ៥ មានចែងថា សមាជិកនៃនីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត អាចតតាំងនឹងម្ចាស់បំណុលរបស់នីតិបុគ្គលបាន ដោយយកការតវ៉ាដែលនីតិបុគ្គលនោះមានចំពោះម្ចាស់បំណុលនោះ ។ នេះគឺជាការចែងនូវភាពបន្ទាប់បន្សំនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់សមាជិក ។

កថាខណ្ឌទី ៦ ចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់សមាជិកថ្មី ហើយកថាខណ្ឌទី ៧ និង ទី ៨ ចែងអំពីវិសាលភាពនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់សមាជិកលាលែង ។

កថាខណ្ឌទី ៩ ចែងថា សមាជិកនៃនីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ត្រូវទទួលខុសត្រូវនូវសោហ៊ុយផ្សេងៗរបស់នីតិបុគ្គលនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន មាត្រា ៨០ ចាស់, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៩៧

មាត្រា ១០៩.- ការបាត់បង់សមាជិកភាព

១-សមាជិកអាចលាឈប់នៅពេលណាក៏បាន លើកលែងតែមានការកំណត់នៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ ។

២-ទោះជាមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះក៏ដោយ ក៏សមាជិកអាចលាឈប់នៅពេលណាក៏បានដែរ បើមានហេតុដែលពុំអាចជៀសវាងបាន ។

៣-ក្រៅពីករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះ សមាជិកត្រូវបាត់បង់សមាជិកភាព ដោយហេតុដូចខាងក្រោមនេះ :

ក-ហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងលក្ខន្តិកៈបានកើតឡើង ។

ខ-មតិយល់ស្របពីសមាជិកទាំងអស់ ។

គ-ការលុបឈ្មោះ ។

ឃ-មរណភាព ។

ង-ធនក្ស័យ ។

ច-ការទទួលការប្រកាសការចាប់ផ្ដើមអាណាព្យាបាលទូទៅ ។

(កំណត់)

សារជាតិនៃនីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត គឺជាក្រុមហ៊ុន ហើយតាមធម្មតា មានចំណងខ្លាំងរវាងសមាជិក ។ ហេតុនេះហើយ ក្នុងករណីដែលនៅបន្តកិច្ចការជំនួញរបស់ខ្លួន សមាជិកត្រូវមានវាសនាជាមួយគ្នា ដូច្នេះការលាលែងពីសមាជិក អាចទទួលស្គាល់តែពេលមានមូលហេតុសមរម្យប៉ុណ្ណោះ ។ មានន័យថា ដើម្បីឆ្ពោះទៅរកគោលដៅនៃអាជីវ-កម្មរបស់ខ្លួន ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នូវអំឡុងពេលដែលនីតិបុគ្គលបន្តអត្ថិភាព ត្រូវទទួលស្គាល់នូវការសុំលាលែងពីសមាជិក លុះត្រាតែមានមូលហេតុដែលមិនអាចជៀសវាងបានប៉ុណ្ណោះ រីឯក្នុងករណីដែលគ្មានកំណត់នូវអំឡុងពេលដែលនីតិបុគ្គលបន្តអត្ថិភាព ឬ បានកំណត់ធ្វើអាជីវកម្មរហូតមួយជីវិតទៅវិញ ត្រូវទទួលស្គាល់នូវការលាលែងរបស់សមាជិកនៅពេលណាក៏បាន (ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៦៧៨) ។ ច្បាប់នេះក៏ដូចគ្នាដែរ ដើម្បីសម្របទៅនឹងភាពជាក់ស្តែងរបស់នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត អាចបង្កើតបញ្ញត្តិដូចគ្នាដែរ (ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន មាត្រា ៨៤ ចាស់) ។ មូលហេតុធំបំផុតនៃការមិនទទួលស្គាល់នូវការលាលែងរបស់សមាជិកដោយគ្មានល័ក្ខខ័ណ្ឌ គឺដើម្បីទប់ទល់នូវការកើតមានឡើងនូវឧបសគ្គក្នុងការអនុវត្តគម្រោងនៃអាជីវកម្ម ព្រមទាំងចាំបាច់ការពារម្ចាស់បំណុលរបស់នីតិបុគ្គលផងដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះមូលហេតុទីមួយ អាចសម្រេចបានដោយការចែងអំពីអំឡុងពេលដែលត្រូវផ្តល់ដំណឹងជាមុន នៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ ឬ ដោយការកម្រិតនូវការលាលែងរបស់សមាជិក នៅពេលដែលមានស្ថានភាពលំបាក (ដូចជាពេលដែលនីតិបុគ្គលមានបំណុលច្រើន ជាដើម) រីឯមូលហេតុក្រោយវិញ អាចសម្រេចបានដោយការចែងបញ្ជាក់អំពីខ្លឹមសារនៃបំណុលដែលត្រូវទទួលបន្ទុកដោយសមាជិកដែលបានលាលែង (មាត្រាមុន កថាខណ្ឌទី ៧ និង ទី ៨) ។ ប្រសិនបើគោរពនូវស្វ័យភាពឯកជន និង សេរីភាពនៃកិច្ចសន្យា ត្រូវប្រយ័ត្នក្នុងការដាក់កម្រិតសុំលាលែងនៃសមាជិកតឹងរ៉ឹងពេក ។ ហេតុនេះហើយ បានជាកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះចែងថា សមាជិកអាចលាលែងពេលណាក៏បានដែរ ក្នុងករណីដែលគ្មានការចែងពិសេសនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ ។ ម្យ៉ាងទៀត ទោះជាមានចែងនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈក៏ដោយ តែប្រសិនបើមានបញ្ហាដែលមិនអាចជៀសវាងបាន អាចលាលែងពីសមាជិកពេលណាក៏បានដែរ ។ ជាមូលដ្ឋាន មាត្រានេះមានខ្លឹមសារដូចគ្នានឹងមាត្រា ៩០ ស្តីពីនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិតដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីមូលហេតុកំណត់ដោយច្បាប់នូវការបាត់បង់សមាជិកភាព ។ បើប្រៀបធៀបទៅនឹងនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត សមាជិកនៃនីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ត្រូវទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ហេតុនេះហើយបានជាត្រូវបន្ថែមនូវបញ្ញត្តិស្តីពីធនក្ស័យ និង ស្តីពីការប្រកាសនៃការចាប់ផ្តើមអាណាព្យាបាល ជាមូលហេតុនៃការបាត់បង់សមាជិកភាព ។ ម្យ៉ាងទៀត នីតិបុគ្គលមិនអាចធ្វើជាសមាជិកទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិតបានឡើយ (មាត្រា ៨៦ កថាខណ្ឌទី ៤) ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងនេះ យើងបានលុបចោលនូវការរំលាយ ដែលជាមូលហេតុពិសេសនៃនីតិបុគ្គល ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន មាត្រា ៨៤ ចាស់, មាត្រា ៨៥, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៥៨, មាត្រា

មាត្រា ១០៥.- ការលុបឈ្មោះ

ការលុបឈ្មោះសមាជិក អាចធ្វើដោយមតិឯកច្ឆន្ទរបស់សមាជិកឯទៀតបាន លុះត្រាតែមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ ។ ប៉ុន្តែ ការលុបឈ្មោះមិនមានអានុភាពឡើយ បើមិនបានជូនដំណឹងអំពីហេតុនោះដល់សមាជិកដែលត្រូវបានលុបឈ្មោះនោះទេ ។

(កំណត់)

ចំពោះការចាត់ចែងឱ្យបានហ្មត់ចត់ក្នុងការលុបឈ្មោះសមាជិក មានចែងក្នុងកំណត់នៃមាត្រា ៩១ ទាក់ទងនឹងនីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះនីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិតវិញ ពុំចាំបាច់មានមហាសន្និបាតសមាជិកទេ ហើយម្យ៉ាងទៀត ចំនួនសមាជិកក៏មិនជាច្រើនប៉ុន្មានដែរ ហេតុនេះហើយ ដើម្បីលុបឈ្មោះចោល ទាល់តែមានការយល់ព្រមពីសមាជិកទាំងអស់ ក្រៅពីសាមីខ្លួន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ១០០

មាត្រា ១០៦.- ការអនុវត្តកិច្ចការ

១-សមាជិកត្រូវអនុវត្តកិច្ចការរបស់នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ។

២-កិច្ចការរបស់នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ត្រូវអនុលោមតាមសេចក្តីសម្រេចដោយផ្អែកលើមតិលើសពីពាក់កណ្តាលនៃចំនួនសមាជិក លើកលែងតែមានការកំណត់ផ្សេងនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ ។

៣-ក្នុងករណីមានកំណត់នៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ អំពីសមាជិកដែលត្រូវអនុវត្តកិច្ចការរបស់នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត សមាជិកដែលបានកំណត់នោះត្រូវអនុវត្តកិច្ចការរបស់នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិតនោះ ។

៤-បើសមាជិកដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ មានចំនួនច្រើនរូប កិច្ចការរបស់នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ត្រូវអនុលោមតាមសេចក្តីសម្រេចដោយផ្អែកលើមតិលើសពីពាក់កណ្តាលរបស់សមាជិកនោះ លើកលែងតែមានការកំណត់ផ្សេងនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ ។

៥-ទោះជាមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ និង កថាខណ្ឌទី ៤ ខាងលើនេះក៏ដោយ

កិច្ចការប្រចាំថ្ងៃរបស់នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត អាចអនុវត្តដោយសមាជិកគ្រប់ៗរូប ។ ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ មានតែសមាជិកដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌនោះទេ ដែលអាចអនុវត្តកិច្ចការប្រចាំថ្ងៃបាន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលសមាជិកផ្សេងតវ៉ាអំពីការអនុវត្តកិច្ចការប្រចាំថ្ងៃ មុននឹងកិច្ចការនោះត្រូវបានបញ្ចប់ ។

(កំណត់)

ជាគោលការណ៍ សមាជិកនីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិតគ្រប់រូប មានសិទ្ធិអនុវត្តកិច្ចការនីតិបុគ្គលនោះ (កថាខណ្ឌទី ១) ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈមានចែងអំពីសមាជិកអនុវត្តកិច្ចការ ត្រូវគោរពតាមលក្ខន្តិកៈនោះ (កថាខណ្ឌទី ២) ។ ពេលអនុវត្តកិច្ចការ ត្រូវធ្វើការសម្រេចដោយមតិភាគច្រើននៃសមាជិកដែលមានសិទ្ធិអនុវត្តកិច្ចការ (កថាខណ្ឌទី ២ និង កថាខណ្ឌទី ៤) ។

ម្យ៉ាងទៀត សមាជិកគ្រប់រូប អាចបំពេញកិច្ចការប្រចាំថ្ងៃរបស់នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិតបាន។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន មាត្រា ៧៦ ចាស់, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ១០២

មាត្រា ១០៧.- តំណាងនៃនីតិបុគ្គល

១-សមាជិកត្រូវតំណាងឱ្យនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រា ១០៦ (ការអនុវត្តកិច្ចការ) នៃក្រមនេះ មានតែសមាជិកដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌនោះ ដែលត្រូវតំណាងឱ្យនីតិបុគ្គល ។

២-បើមានសមាជិកច្រើននាក់ដែលត្រូវតំណាងឱ្យនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ សមាជិកម្នាក់ៗនោះត្រូវតំណាងឱ្យនីតិបុគ្គលនោះដោយរៀងៗខ្លួន ។ ប៉ុន្តែ នីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិតអាចកំណត់ជាពិសេសនូវអ្នកដែលត្រូវតំណាងឱ្យនីតិបុគ្គល ក្នុងចំណោមសមាជិកទាំងនោះ ដោយយោងតាមលក្ខន្តិកៈ ឬ តាមមតិយល់ស្របនៃសមាជិកទាំងអស់បាន ។

៣-បញ្ញត្តិស្តីពីអភិបាលត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះសមាជិកដែលត្រូវ

តំណាងឱ្យនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ។

(កំណត់)

សមាជិកដែលមានសិទ្ធិអនុវត្តកិច្ចការ មានសិទ្ធិតំណាងនីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ដោយសារតែពេលអនុវត្តកិច្ចការនោះ ចាំបាច់ត្រូវមានសិទ្ធិតំណាង ។

ក្នុងករណីដែលសមាជិកច្រើនរូបមានសិទ្ធិតំណាង បុគ្គលម្នាក់ៗមានសិទ្ធិតំណាងរៀងៗខ្លួន (កថាខណ្ឌទី ២) ក៏ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលមានកំណត់ពិសេសនៅក្នុងលក្ខន្តិកៈ ឬ តាមមតិយល់ស្របនៃសមាជិកទាំងអស់ ត្រូវគោរពតាមកំណត់នោះ (វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ២) ។

សមាជិកដែលមានសិទ្ធិដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ មានឋានៈដូចគ្នានឹងអភិបាលនៃនីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ឬ នីតិបុគ្គលមូលនិធិដែរ ហេតុនេះហើយ ត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិស្តីពីអភិបាល (កថាខណ្ឌទី ៣) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ពាណិជ្ជកម្មជប៉ុន មាត្រា ៨៦ ចាស់, ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ១០៣

មាត្រា ១០៨.– ការរាយការណ៍ និង ការស្រាវជ្រាវ

១-សមាជិកអាចទាមទារឱ្យសមាជិកឯទៀត ធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍អំពីស្ថានភាពនៃការអនុវត្តកិច្ចការ ឬ អាចស្រាវជ្រាវនូវស្ថានភាពនៃកិច្ចការ និង ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នីតិ-បុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិតបាន ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រា ១០៦ (ការអនុវត្តកិច្ចការ) នៃក្រមនេះ សមាជិកអាចទាមទារចំពោះតែសមាជិកដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌនោះ ឱ្យធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍ ឬ អាចស្រាវជ្រាវបាន ។

២-ក្នុងករណីដែលសមាជិកផ្សេងទៀតបានធ្វើសកម្មភាពក្រៅពីគោលបំណងរបស់នីតិបុគ្គល ឬ សកម្មភាពផ្សេងទៀតដែលផ្ទុយនឹងច្បាប់ ឬ បទដ្ឋានគតិយុត្ត ឬ លក្ខន្តិកៈ ឬ មានការបារម្ភថា សមាជិកនោះនឹងធ្វើសកម្មភាពនោះ ហើយបើមានការបារម្ភថា សកម្មភាពនោះអាចនឹងបណ្តាលឱ្យមានការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរដល់នីតិបុគ្គល សមាជិកអាចទាមទារឱ្យសមាជិកផ្សេងនោះបញ្ឈប់នូវសកម្មភាពបាន ។

៣-ក្នុងករណីដែលមានអ្នកត្រួតពិនិត្យ កិច្ចការដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះ ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយអ្នកត្រួតពិនិត្យ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះជាមាត្រាមួយដែលបានមកពីការកែតម្រូវនៃមាត្រា ៦៣ (ភារកិច្ចរបស់អ្នកត្រួតពិនិត្យ ជាអាទិ៍) ដើម្បីសម្របទៅនឹងភាពជាក់ស្តែងនៃនីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ដែលជាធម្មតាគ្មានមហាសន្និបាត និង គ្មានអភិបាល ។ ហេតុដូច្នេះ មាត្រានេះគឺជាបញ្ញត្តិពិសេសចំពោះមាត្រា ៦៣ នោះ ។ ប៉ុន្តែ កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងថា ប្រសិនបើមានអ្នកត្រួតពិនិត្យ អ្នកត្រួតពិនិត្យនោះត្រូវធ្វើកិច្ចការត្រួតពិនិត្យ ។ បញ្ញត្តិនេះបញ្ជាក់ថា ក្នុងករណីដែលអ្នកត្រួតពិនិត្យដែលមានតួនាទីត្រួតពិនិត្យ ត្រូវបានជ្រើសតាំង កិច្ចការត្រួតពិនិត្យត្រូវធ្វើ មិនមែនដោយសមាជិក តែដោយអ្នកត្រួតពិនិត្យនោះ ។ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលមានការកំណត់នៅក្នុងលក្ខន្តិកៈអំពីសមាជិកដែលត្រូវអនុវត្តកិច្ចការច្រើនជាងម្នាក់ ឬអំពីក្រុមប្រឹក្សានៃសមាជិកដែលត្រូវអនុវត្តកិច្ចការ ដែលមានលក្ខណៈដូចក្រុមប្រឹក្សាភិបាលចំពោះនីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ឬ អំពីមហាសន្និបាតសមាជិក ឬ អង្គប្រជុំនៃសមាជិកទាំងអស់ ជាដើម បញ្ញត្តិនីមួយៗនៃមាត្រា ៦៣ នឹងយកមកអនុវត្ត ទៅតាមការកំណត់នៃលក្ខន្តិកៈនោះ ។

មាត្រា ១០៩.– ការកែប្រែលក្ខន្តិកៈ

១-ដើម្បីកែប្រែលក្ខន្តិកៈ ត្រូវមានមតិយល់ស្របពីសមាជិកទាំងអស់ ។

២-ទោះជាមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះក៏ដោយ បើមានកំណត់នៅក្នុងលក្ខន្តិកៈថា លក្ខន្តិកៈអាចកែប្រែបាន ដោយមានការយល់ព្រមលើសពីអត្រាណាមួយដែលបានកំណត់ ក្នុងចំណោមសមាជិកទាំងអស់ ត្រូវអនុលោមតាមការកំណត់នោះ ។

៣-លក្ខន្តិកៈដែលត្រូវបានកែប្រែ ពុំមានអានុភាពឡើយ បើពុំបានទទួលសេចក្តីបញ្ជាក់ពីសារការី ។

(កំណត់)

ដើម្បីកែប្រែលក្ខន្តិកៈដែលជាបទដ្ឋានមូលដ្ឋាននៃកិច្ចការរបស់នីតិបុគ្គល ចំពោះនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ចាំបាច់ត្រូវមានការសម្រេចពិសេសនៃមហាសន្និបាតសមាជិក ក៏ប៉ុន្តែចំពោះនីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិតវិញ មិនមានមហាសន្និបាតសមាជិកទេ ហេតុនេះហើយចាំបាច់ត្រូវមានការយល់ព្រមពីសមាជិកទាំងអស់ ។ ក៏ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលមានចែងពិសេសក្នុងលក្ខន្តិកៈ ត្រូវគោរពតាមលក្ខន្តិកៈនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ការចែងពិសេសក្នុងលក្ខន្តិកៈនោះ ខុសគ្នានឹងករណីនៃនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត គឺមិនយកអត្រានៃសិទ្ធិសម្រេចមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការសម្រេចទេ (មាត្រា ៨៩, មាត្រា ៩៣, មាត្រា ៩៧) គឺយកចំនួនសមាជិកមកធ្វើជាបទដ្ឋាននៃការសម្រេចទៅវិញ។ នេះគឺដើម្បីសម្របទៅនឹងលក្ខណៈពិសេសនៃនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវគ្មានកម្រិត ។

ម្យ៉ាងទៀត លក្ខន្តិកៈដែលបានកែប្រែ ចាំបាច់ត្រូវមានការទទួលស្គាល់ដោយសារការី ។ ប្រសិនបើមិនមានការទទួលស្គាល់ពីសារការីទេ មិនមានអានុភាពឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ១០៧

ផ្នែកទី ៣ នីតិបុគ្គលមូលនិធិ

មាត្រា ១១០.– ការបង្កើត និង លក្ខន្តិកៈ

១-នីតិបុគ្គលមូលនិធិ អាចត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយធ្វើលក្ខន្តិកៈ និង ទទួលការអនុញ្ញាតពីសំណាក់ស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចត្រួតពិនិត្យ លុះត្រាតែមានគោលបំណងដើម្បីផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ។

២-លក្ខន្តិកៈដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវសរសេរនូវចំណុចដូចខាងក្រោម:

ក-គោលបំណង ។

ខ-នាមករណ៍ ។

គ-ទីតាំងនៃទីស្នាក់ការកណ្តាល ។

ឃ-បញ្ញត្តិស្តីពីចំនួនទឹកប្រាក់សរុបនៃទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋាន និង ទ្រព្យធនសកម្ម ។ ក្នុងករណីដែលមានវិភាគទានជាវត្ថុក្រៅពីប្រាក់ ត្រូវសរសេរនូវឈ្មោះ និងតម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ឬ ក្នុងករណីដែលបុគ្គលណាបានសន្យាថា នឹងធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិណាមួយក្រោយពីការបង្កើតនីតិបុគ្គល ត្រូវសរសេរនូវតម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិនោះ និង ឈ្មោះ ឬ នាមករណ៍របស់អនុប្បទាយី ឬ ត្រូវសរសេរនូវចំនួនប្រាក់នៃសោហ៊ុយសម្រាប់ការបង្កើតដែលនីតិបុគ្គលត្រូវទទួលបន្ទុក ។

ង-ឆ្នាំអនុវត្តកិច្ចការ ។

ច-ចំណុចស្តីពីអភិបាល អ្នកត្រួតពិនិត្យ និង អ្នកមានតួនាទីផ្សេងទៀត ។

ឆ-ចំណុចស្តីពីគណនេយ្យ ។

ជ-ចំណុចស្តីពីការរំលាយ ។

ឈ-ចំណុចស្តីពីការកែប្រែលក្ខន្តិកៈ ។

ញ-វិធីផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ ។

៣-លក្ខន្តិកៈពុំមានអានុភាពឡើយ បើពុំបានទទួលសេចក្ដីបញ្ជាក់ពីសារការី ។

៤-លក្ខន្តិកៈត្រូវរក្សាទុកនៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការកណ្ដាល និង ទីស្នាក់ការសាខា ។

(កំណត់)

បញ្ញត្តិនេះត្រូវនឹងមាត្រា ៨២ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ។ ក៏ប៉ុន្តែ អាចបង្កើតនីតិបុគ្គលមូលនិធិបាន ទាល់តែជានីតិបុគ្គលបម្រើផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ។ នេះជាលទ្ធផលនៃការគិតដល់ភាពងាយស្រួលនៃការបង្កើតនីតិបុគ្គលសាជីវកម្ម និង ភាពមិនអាចត្រួតពិនិត្យនូវការអនុវត្តកិច្ចការ ជាអាទិ៍ ដោយមហាសន្និបាត ។ ម្យ៉ាងទៀត ការឱ្យក្រសួងទទួលបន្ទុកធ្វើការអនុញ្ញាតដែលជាល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការបង្កើត ក៏ជាលទ្ធផលនៃការគិតដល់បញ្ហាខាងលើនេះដែរ ។

ម្យ៉ាងទៀត ដោយសារតែនីតិបុគ្គលមូលនិធិគ្មានសមាជិក ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងមាត្រានេះ មិនចាំបាច់មានបញ្ញត្តិដូចគ្នានឹងបញ្ញត្តិនៃចំណុច ឆ កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៨២ ទេ ។

មាត្រា ១១១.- ចំនួនទឹកប្រាក់អប្បបរមានៃទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋាន

នីតិបុគ្គលមូលនិធិ ត្រូវមានទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋានដែលមានតម្លៃមិនតិចជាង ២០០.០០០.០០០ (ពីររយលាន) រៀល ។

(កំណត់)

ចំពោះនីតិបុគ្គលមូលនិធិ ត្រូវទាមទារឱ្យពង្រឹងនូវគ្រឹះនៃហិរញ្ញវត្ថុ ជាងនីតិបុគ្គលទទួលខុសត្រូវមានកម្រិតទៅទៀត ។ ហេតុនេះហើយ ដើម្បីការពារម្ចាស់បំណុលនៃនីតិបុគ្គលមូលនិធិ ជាអាទិ៍ ត្រូវយកទស្សនៈទ្រព្យសម្បត្តិមូលដ្ឋាននេះមកប្រើ ហើយឱ្យមានការទទួលខុសត្រូវក្នុងការរក្សា និង បង្កើនទ្រព្យសម្បត្តិនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្ដាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ១២

មាត្រា ១១២.- ការបំពេញបន្ថែមលក្ខន្តិកៈ

ក្នុងករណីដែលអ្នកបង្កើតនីតិបុគ្គលមូលនិធិបានទទួលមរណភាពដោយមិនទាន់បានកំណត់នាមករណ៍ ទីស្នាក់ការ ឬ វិធីចាត់តាំង និង បញ្ឈប់អភិបាលទេ តុលាការអាចកំណត់ចំណុចនេះតាមពាក្យសុំរបស់អ្នកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ឬ ដោយតំណាងអយ្យការបាន ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលអ្នកដែលមានបំណងបង្កើតមូលនិធិ ដោយធ្វើវិភាគទានទ្រព្យសម្បត្តិ បានទទួលមរណភាព ដោយមិនទាន់បានកំណត់ចំណុចខ្លះ មិនត្រូវបដិសេធនូវការបង្កើតនៃនីតិបុគ្គលមូលនិធិនោះទេ ត្រូវគោរពតាមឆន្ទៈបង្កើតនីតិបុគ្គលរបស់បុគ្គលនោះ ដោយឱ្យតុលាការបំពេញបង្គ្រប់ក្នុងការបង្កើត ។

មាត្រា ១១៣.- ការអនុវត្តដូចគ្នាតាមបញ្ញត្តិស្តីពីប្រទានកម្ម និង អច្ច័យទាន

១-បញ្ញត្តិនៃជំពូកទី ៣ (ប្រទានកម្ម) នៃគន្ថីទី ៥ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលមានវិភាគទានទ្រព្យសម្បត្តិដើម្បីបង្កើតនីតិបុគ្គលមូលនិធិ ដោយចាត់ចែងនៅមុនពេលទទួលមរណភាព ។

២-បញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ៦ (អច្ច័យទាន) ជំពូកទី ៣ នៃគន្ថីទី ៨ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលមានវិភាគទានទ្រព្យសម្បត្តិដើម្បីបង្កើតនីតិបុគ្គលមូលនិធិ ដោយមតកសាសន៍ ។

(កំណត់)

សកម្មភាពធ្វើវិភាគទានទ្រព្យសម្បត្តិដើម្បីបង្កើតនីតិបុគ្គលមូលនិធិ គឺជាសកម្មភាពឯកតោភាគី ហើយជាសកម្មភាពមិនយកតម្លៃតបស្នងទេ ហេតុនេះហើយ ត្រូវអនុវត្តដូចគ្នានឹងបញ្ញត្តិស្តីពីប្រទានកម្ម និង អច្ច័យទាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៤១

មាត្រា ១១៤.- ពេលដែលទទួលសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលត្រូវបានធ្វើវិភាគទាន

១-នៅក្នុងករណីដែលមានវិភាគទានទ្រព្យសម្បត្តិដើម្បីបង្កើតនីតិបុគ្គលមូលនិធិ ដោយចាត់ចែងនៅមុនពេលទទួលមរណភាព ទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានធ្វើវិភាគទាននោះ នឹងក្លាយទៅជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នីតិបុគ្គល ចាប់ពីពេលដែលការចុះបញ្ជីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៤៩ (ការចុះបញ្ជីនៃការបង្កើត និង ពេលវេលាកំណើតនៃនីតិបុគ្គល) នៃក្រមនេះ ត្រូវបានធ្វើឡើង ។

២-នៅក្នុងករណីដែលមានវិភាគទានទ្រព្យសម្បត្តិដើម្បីបង្កើតនីតិបុគ្គលមូលនិធិ ដោយមតកសាសន៍ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានធ្វើវិភាគទាននោះ ត្រូវចាត់ទុកថា ក្លាយជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់នីតិបុគ្គល ចាប់ពីពេលដែលមតកសាសន៍នោះបង្កើតអានុភាព ។

(កំណត់)

តាមរយៈការបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវពេលវេលាដែលទទួលសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលបានធ្វើវិភាគទានដើម្បីបង្កើតនីតិបុគ្គលមូលនិធិ មាត្រានេះបង្ហាញឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវទំនាក់ទំនងនៃទ្រព្យសម្បត្តិរវាងបុគ្គលដែលបានធ្វើវិភាគទានទ្រព្យសម្បត្តិ និង នីតិបុគ្គលនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៤២

មាត្រា ១១៥.– ចំណុចដែលត្រូវចុះបញ្ជី និង អំឡុងពេលចុះបញ្ជី

១-ក្រៅពីចំណុចដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៥០ (ចំណុចដែលត្រូវចុះបញ្ជី) នៃក្រមនេះ នីតិបុគ្គលមូលនិធិត្រូវចុះបញ្ជីនូវគ្រប់ចំណុចដូចកំណត់ខាងក្រោមនេះ :

ក-តម្លៃសរុបនៃទ្រព្យសម្បត្តិជាមូលដ្ឋាន ។

ខ-វិធីផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ ។

គ-ថ្ងៃដែលបានទទួលសេចក្ដីអនុញ្ញាតអំពីស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចត្រួតពិនិត្យ ។

២-ការចុះបញ្ជីបង្កើតនីតិបុគ្គលមូលនិធិ ត្រូវធ្វើឡើងនៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការកណ្ដាលក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) សប្ដាហ៍ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលបានទទួលសេចក្ដីអនុញ្ញាតពីស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចត្រួតពិនិត្យ ។

៣-នៅទីតាំងនៃទីស្នាក់ការសាខា ការចុះបញ្ជីត្រូវធ្វើឡើង ក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) សប្ដាហ៍ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលបានចុះបញ្ជីតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបានចែងឡើងក្នុងគោលបំណងដូចគ្នានឹងមាត្រា ៤២ ស្ដីពីនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិតដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ថ្ងៃដែលត្រូវយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាអំឡុងពេលនៃការចុះបញ្ជី នៅលំនៅឋាននៃទីស្នាក់ការកណ្ដាល គឺថ្ងៃដែលបានទទួលការអនុញ្ញាតពីស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចត្រួតពិនិត្យ ។

មាត្រា ១១៦.– ការធ្វើ និង ការយល់ព្រមលើឯកសារគណនា ជាអាទិ៍

១-រាល់ឆ្នាំអនុវត្តកិច្ចការ អភិបាលត្រូវធ្វើឯកសារដែលបានកំណត់ដូចខាងក្រោមនេះ និង ឯកសារលំអិតភ្ជាប់ជាមួយដែលសរសេរអំពីហេតុសំខាន់ដើម្បីពន្យល់បន្ថែមទៅលើការសរសេរនៅក្នុងឯកសារនោះ :

ក-តារាងតុល្យការ ។

ខ-របាយការណ៍ចំណេញខាត ។

គ-របាយការណ៍អំពីកិច្ចការ ។

ឃ-សេចក្តីព្រាងនៃសេចក្តីសម្រេចអំពីការចាត់ចែងប្រាក់ដែលនៅសល់ ឬដំណោះស្រាយចំពោះការខាតបង់ ។

២-អភិបាលត្រូវដាក់ជូនស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ច ត្រួតពិនិត្យនូវឯកសារដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុចនីមួយៗនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ហើយត្រូវទទួលការយល់ព្រមពីស្ថាប័ននោះ ។

(កំណត់)

ការធ្វើឱ្យមានតម្លាភាពអំពីគណនេយ្យ និង អាជីវកម្ម មានសារៈសំខាន់ណាស់ ។ មាត្រានេះចែងដូចគ្នានឹងគោលគំនិតដែលមាននៅក្នុងមាត្រា ៩៨ ស្តីពីនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះនីតិបុគ្គលមូលនិធិដែលគ្មានមហាសន្និបាត ឯកសារគណនាជាអាទិ៍ មិនមែនដាក់ទៅមហាសន្និបាត ដើម្បីទទួលការយល់ព្រមទេ គឺត្រូវដាក់ទៅស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចត្រួតពិនិត្យ ដើម្បីទទួលនូវការយល់ព្រម ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៩៩

មាត្រា ១១៧.- ការពិនិត្យឯកសារគណនា ជាអាទិ៍

១-អភិបាលត្រូវទទួលការត្រួតពិនិត្យដោយអ្នកត្រួតពិនិត្យ ទៅលើឯកសារដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១១៦ (ការធ្វើ និង ការយល់ព្រមលើឯកសារគណនា ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ ។

២-ការត្រួតពិនិត្យដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវធ្វើឡើងមុនពេលដាក់ឯកសារនោះជូនទៅស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ចត្រួតពិនិត្យ ។

៣-អភិបាលត្រូវដាក់ជូនអ្នកត្រួតពិនិត្យនូវឯកសារដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុចនីមួយៗ នៃកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១១៦ (ការធ្វើ និង ការយល់ព្រមលើឯកសារគណនា ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ យ៉ាងតិច ៥ (ប្រាំ) សប្តាហ៍មុន ហើយត្រូវដាក់ឯកសារលំអិតភ្ជាប់ជាមួយ យ៉ាងតិច ៣ (បី) សប្តាហ៍ មុនការចាប់ផ្តើមការត្រួតពិនិត្យរបស់អ្នកត្រួតពិនិត្យ ។

៤-អ្នកត្រួតពិនិត្យត្រូវដាក់ជូនអភិបាលនូវរបាយការណ៍នៃការត្រួតពិនិត្យ ក្នុងអំឡុងពេល ៤ (បួន) សប្តាហ៍ គិតពីថ្ងៃដែលខ្លួនបានទទួលឯកសារដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ ដោយមិនរាប់បញ្ចូលនូវឯកសារលំអិតភ្ជាប់ជាមួយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងក្នុងគោលបំណងដូចគ្នានឹងមាត្រា ៩៩ ស្តីពីនីតិបុគ្គលសាជីវកម្មទទួលខុសត្រូវមានកម្រិត ។

មាត្រា ១១៨.- ការបង្ហាញជាសាធារណៈនូវឯកសារគណនា ជាអាទិ៍

១-នីតិបុគ្គលមូលនិធិ ត្រូវរក្សាទុកនូវឯកសារដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុចនីមួយៗនៃកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១១៦ (ការធ្វើ និង ការយល់ព្រមលើឯកសារគណនា ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ និង របាយការណ៍នៃការត្រួតពិនិត្យ ក្នុងអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ចាប់ពីពេលដែលរបាយការណ៍នៃការត្រួតពិនិត្យនោះត្រូវបានដាក់ជូនអភិបាល នៅទីស្នាក់ការកណ្តាល ហើយត្រូវរក្សាទុកនូវច្បាប់ចម្លងនៃឯកសារទាំងនោះ ក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) ឆ្នាំ នៅទីស្នាក់ការសាខា ។

២-ម្ចាស់បំណុលរបស់នីតិបុគ្គលមូលនិធិ អាចទាមទារមើលឯកសារដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ឱ្យប្រគល់ឯកសារចម្លងដែលមានសេចក្តីបញ្ជាក់ ឬ ឯកសារដកស្រង់នៃឯកសារទាំងនោះ ពីនីតិបុគ្គលនោះ នៅក្នុងម៉ោងធ្វើការរបស់នីតិបុគ្គលនោះបាន ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលទាមទារប្រគល់ឯកសារចម្លងដែលមានសេចក្តីបញ្ជាក់ ឬ ឯកសារដកស្រង់ អ្នកទាមទារត្រូវបង់សោហ៊ុយដែលបានកំណត់ដោយនីតិបុគ្គលនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងតម្រូវឱ្យបង្ហាញជាសាធារណៈនូវរបាយការណ៍ត្រួតពិនិត្យនោះ និង ឯកសារទំនាក់ទំនង ចំពោះបុគ្គលដែលមានទំនាក់ទំនងនឹងផលប្រយោជន៍នៃគម្រោងរបស់នីតិបុគ្គលមូលនិធិ ដើម្បីធ្វើឱ្យមានតម្លាភាពក្នុងកិច្ចការជួញដូរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់នីតិបុគ្គលពាក់កណ្តាលជប៉ុនចាស់ មាត្រា ៦១

គន្ថីទី ៣ សិទ្ធិប្រត្យក្ស

ជំពូកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

ផ្នែកទី ១ វត្ថុ

មាត្រា ១១៩.- និយមន័យនៃវត្ថុ

ក្នុងក្រមនេះ វត្ថុសំដៅទៅលើរបស់ដែលមានរូបរាង ជាសារធាតុឧស្ម័ន ជាសារធាតុរាវ ជាសារធាតុរឹង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនិយមន័យនៃ "វត្ថុ" ដែលអាចក្លាយទៅជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិប្រត្យក្ស ។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ព្រមទាំងក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជាដែលបានទទួលបន្តពីក្រមបារាំងនោះ បានទទួលស្គាល់នូវការបង្កើតសិទ្ធិប្រត្យក្សដែលយកសិទ្ធិជាកម្មវត្ថុ រួមទាំងសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ និង ចលនវត្ថុ នៅក្រោមទស្សនៈលំដាប់ខ្ពស់នៃ "ទ្រព្យ (biens)" ។ ក៏ប៉ុន្តែ គំនិតនេះនាំឱ្យមានភាពលំបាកក្នុងការបែងចែកសិទ្ធិប្រត្យក្ស និង សិទ្ធិលើបំណុល ហេតុនេះហើយ ក្រមនេះបានឱ្យនិយមន័យនៃ "វត្ថុ" ដែលអាចក្លាយទៅជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិប្រត្យក្ស ដោយយកតាមប្រព័ន្ធ Pandekten ដែលជាមូលដ្ឋាននៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ ឬ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ហើយវត្ថុនោះ សំដៅតែលើវត្ថុរូបិយប៉ុណ្ណោះ ។

ក្នុងករណីដែលធ្វើការកំណត់ថា វត្ថុ មានត្រឹមតែវត្ថុរូបិយ ថាមពល ដូចជាអគ្គិសនី ជាដើម មិនមែនជាវត្ថុទេ ក៏ប៉ុន្តែយោងតាមមាត្រា ១២០ កថាខណ្ឌទី ៤ ដែលមានចែងថា បញ្ញត្តិស្តីពីចលនវត្ថុត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិគ្មានរូបរាងដែលអាចគ្រប់គ្រងបាន ហេតុនេះហើយ ការបង្កើតកម្មសិទ្ធិលើអគ្គិសនីដែលត្រូវបានគ្រប់គ្រងអាចត្រូវបានទទួលស្គាល់ ហើយអគ្គិសនីក៏អាចក្លាយទៅជាកម្មវត្ថុនៃកិច្ចសន្យាលក់ទិញបានដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះការលួចអគ្គិសនី ដែលជាការបំពានកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃនោះ អាចទទួលស្គាល់ថាជាអំពើអនីត្យានុកូលបាន (មាត្រា ៧៤៣) ។

លើសពីនេះ ទោះបីជា ជាគោលការណ៍ គេអាចបង្កើតសិទ្ធិប្រត្យក្សតែលើវត្ថុដែលមានរូបរាងក៏ដោយ តែមានករណីលើកលែងដែរ មិនមែនបដិសេធសិទ្ធិប្រត្យក្សលើសិទ្ធិទាំងស្រុងទេ ដូចជា សិទ្ធិលើការបញ្ចាំសិទ្ធិ (ពីមាត្រា ៨៤០ ទៅ) ជាដើម ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៨៥. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩០

មាត្រា ១២០.- ចលនវត្ថុ និង អចលនវត្ថុ

១-វត្ថុត្រូវបានចែកជាចលនវត្ថុ និង អចលនវត្ថុ ។

២-អចលនវត្ថុសំដៅទៅលើ ដីធ្លី និង វត្ថុជាប់នៅលើដី ហើយមិនអាចផ្លាស់ប្ដូរទីកន្លែងបាន ដូចជាអាគារ សំណង់ ដំណាំ រុក្ខជាតិ ជាអាទិ៍ ។

៣-ចលនវត្ថុសំដៅទៅលើវត្ថុក្រៅពីអចលនវត្ថុ ។

៤-បញ្ញត្តិស្ដីពីចលនវត្ថុត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិគ្មានរូបរាងដែលអាចគ្រប់គ្រងបាន លើកលែងតែមានបញ្ញត្តិក្នុងច្បាប់ពិសេស ។

(កំណត់)

បញ្ញត្តិនេះកំណត់និយមន័យនៃអចលនវត្ថុ និង ចលនវត្ថុ ។

ស្ដីពីអចលនវត្ថុ នៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ២ មានចែងអំពីអចលនវត្ថុបីប្រភេទ គឺ អចលនវត្ថុពីកំណើត អចលនវត្ថុពីភ័ព្វវាសនា និង អចលនវត្ថុតាមការកំណត់របស់ច្បាប់ ដោយយោងទៅតាមបញ្ញត្តិនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ចាប់ពីមាត្រា ៥១៧ និង ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ចាប់ពីមាត្រា ៦៣១ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះអចលនវត្ថុពីភ័ព្វវាសនា អាចចាត់ចែងតាមបញ្ញត្តិស្ដីពីសមាសភាគនៃអចលនវត្ថុ និង វត្ថុចំណុះបាន រីឯចំពោះអចលនវត្ថុតាមការកំណត់របស់ច្បាប់វិញ គឺជាសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ ដូច្នេះហើយ គ្រាន់តែឱ្យនិយមន័យនៃសិទ្ធិពាក់ព័ន្ធនឹងអចលនវត្ថុ តាមច្បាប់នេះ ឬ ច្បាប់ពិសេសផ្សេងទៀត ជាការគ្រប់គ្រាន់ ។ ហេតុនេះហើយដើម្បីឱ្យស្រួលយល់ ក្នុងនេះបានបែងចែកវត្ថុ ទៅតាមរូបរាងធម្មជាតិ ហើយឱ្យនិយមន័យនៃអចលនវត្ថុតែចំពោះ "អចលនវត្ថុពីកំណើត" ប៉ុណ្ណោះ ។

ម្យ៉ាងទៀត យោងតាមកថាខណ្ឌទី ៤ ស្ដីពីអគ្គិសនី និង ថាមពល ដែលជាទ្រព្យសម្បត្តិអរូបិយដែលអាចគ្រប់គ្រងបាន ជាគោលការណ៍ ត្រូវចាត់ចែងដូចចលនវត្ថុដែរ គឺអាចបង្កើតសិទ្ធិប្រត្យក្ស ដូចជាកម្មសិទ្ធិ ជាអាទិ៍ បាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ២. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ចាប់ពីមាត្រា ៦៣១. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៨៦. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ចាប់ពីមាត្រា ៥១៧. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ ចាប់ពីមាត្រា ៩៤

មាត្រា ១២១ ថ្មី.- សមាសភាគនៃវត្ថុ

ចំពោះសមាសភាគនៃវត្ថុអ្វីមួយ ដែលមិនអាចបែងចែកបានដោយមិនបំបែកវត្ថុនោះ ឬ ដោយមិនផ្លាស់ប្ដូរលក្ខណៈដើមនៃវត្ថុនោះទេ ភាគនៃវត្ថុនោះមិនអាចក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឯករាជ្យបានឡើយ[១] ។

[១] មាត្រា ១២១ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មដោយច្បាប់ស្ដីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបានបញ្ជាក់បានច្បាស់លាស់ថា សិទ្ធិប្រត្យក្សគ្របដណ្តប់លើវត្ថុនោះទាំងមូល ដែលមានរួមទាំងសមាសភាគសារធាតុផងដែរ ដោយយកទស្សនៈនៃភាពតែមួយនៃវត្ថុមកជាមូលដ្ឋាន ។ ហើយនេះគឺជាបញ្ញត្តិដែលចែងអំពីមូលដ្ឋាននៃ "គោលការណ៍វត្ថុមួយមានសិទ្ធិមួយ" ដែលមានខ្លឹមសារថា អាចបង្កើតសិទ្ធិប្រត្យក្សតែមួយលើវត្ថុមួយប៉ុណ្ណោះ ។

ស្តីពីដីធ្លី និង អាគារវិញ មានចែងលំអិតនៅក្នុងមាត្រាពី ១២៣ ដល់ ១២៥ ។

ការបំបែកវត្ថុ គឺមិនត្រឹមតែជាការបែកបាក់តែរូបរាងខាងក្រៅប៉ុណ្ណោះទេ គឺមានរួមទាំងសកម្មភាពធ្វើឱ្យខូចខាងនូវតម្លៃនៃវត្ថុទាំងមូលផងដែរ ។ ការផ្លាស់ប្តូរលក្ខណៈនៃវត្ថុ គឺមានរួមទាំងសកម្មភាពដែលធ្វើឱ្យបាត់បង់នូវគោលបំណងនៃការប្រើប្រាស់របស់វត្ថុនោះ ដែលមានពីដំបូងផងដែរ ។

មាត្រា ១២២.- សមាសភាគនៃដី : គោលការណ៍

វត្ថុដែលនៅជាប់នឹងដី ឬ វត្ថុដែលក្លាយជាភាគមួយនៃដី ជាពិសេស អាគារ ឬ សំណង់ដែលសង់នៅលើដី ហើយមិនអាចប្តូរកន្លែងបាន ឬ ពូជដែលសាបនៅលើដី ដំណាំដែលបានដាំ រុក្ខជាតិដែលរស់នៅលើដី គឺជាសមាសភាគនៃដី លុះត្រាតែមិនបំបែកចេញពីដី ហើយមិនអាចក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឯករាជ្យបានឡើយ លើកលែងតែមានបញ្ញត្តិផ្សេង ។

(កំណត់)

នេះគឺជាបញ្ញត្តិស្តីពីដីដែលជាអចលនវត្ថុ ហើយជាបញ្ញត្តិសម្រាប់បំពេញបន្ថែមនូវគោលគំនិតនៃមាត្រា ១២១ ឱ្យបានច្បាស់លាស់ ។ ជាពិសេស បញ្ញត្តិនេះមានចែងថា ជាគោលការណ៍ អានុភាពនៃកម្មសិទ្ធិ ឬ សិទ្ធិប្រត្យក្សផ្សេងទៀតដែលមានលើដី ក៏មានចំពោះអាគារ ឬ សំណង់លើដីនោះដែរ ដោយកំណត់ថា អាគារ ឬ សំណង់ដែលជាប់នឹងដី គឺជាសមាសភាគនៃដីនោះ ។ ចំណុចនេះ ខុសពីក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ដែលបានបែងចែកដី និង អាគារជាអចលនវត្ថុដាច់ដោយឡែកពីគ្នា ប៉ុន្តែ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃបណ្តាប្រទេសអឺរ៉ុបក៏បានចាត់ទុកដី និង អាគារជាអចលនវត្ថុតែមួយដូចកម្ពុជាដែរ ហើយគោលគំនិតនេះ ក៏ជាគោលគំនិតភាគច្រើនក្នុងពិភពលោកដែរ ។

រីឯពូជដែលបានសាប ឬ រុក្ខជាតិដែលបានដាំលើដី គឺក្លាយទៅជាសមាសភាគនៃដី នាពេលសាប ឬ ពេលដាំ ហើយប្រសិនជារបស់នោះពុំអាចបែងចែកពីដី ឬ ពុំអាចដុះបែកពីដីនោះទេ គឺជាសមាសភាគមួយនៃដីនោះ ។ ដើមឈើលើដី ក៏ដូចគ្នាដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៣១ និង ៦៣២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ពីមាត្រា ៥១៨ ដល់មាត្រា

៥២១ និង មាត្រា ៥២៣, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៤

មាត្រា ១២៣.- សមាសភាគនៃដី : ករណីលើកលែង

អាគារ ឬ សំណង់ផ្សេងទៀតដែលម្ចាស់សិទ្ធិបានសង់នៅលើដី ឬ រុក្ខជាតិ ឬ ដំណាំដែលម្ចាស់សិទ្ធិបានដាំ ជាអាទិ៍ ដែលជាការអនុវត្តសិទ្ធិចំពោះដីរបស់អ្នកដទៃ មិនត្រូវក្លាយជាសមាសភាគនៃដីឡើយ ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តផងដែរ ចំពោះវត្ថុដែលត្រូវបានភ្ជាប់ជាមួយនឹងដី ដោយមានគោលបំណងជាបណ្តោះអាសន្ន ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលបានសាងសង់អាគារ សំណង់ ឬ ដាំដំណាំ រុក្ខជាតិ លើដីអ្នកដទៃ ដោយអនុវត្តសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ផលុបភោគ សេវភាព អាគារ វត្ថុនោះ ជាអាទិ៍ ត្រូវក្លាយទៅជារបស់ម្ចាស់សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ជាដើម (សូមមើលមាត្រា ១២៤) ។ ហេតុដូច្នេះ មាត្រានេះ ចែងបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីករណីលើកលែងនៃមាត្រា ១២២ ។ កូនផ្ទះដែលបានសាងសង់ជាបណ្តោះអាសន្ន ឬ រុក្ខជាតិដែលបានដាំជាបណ្តោះអាសន្ន លើដីនោះ ពុំមែនជាសមាសភាគមួយនៃដីនោះទេ ដូច្នេះ អាចបង្កើតកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុនោះ ក្នុងនាមជាកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៥

មាត្រា ១២៤.- អាគារ ជាអាទិ៍ ដែលត្រូវបានសង់ដោយផ្អែកលើសិទ្ធិលើដីរបស់អ្នកដទៃ

ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១២៣ (សមាសភាគនៃដី : ករណីលើកលែង) នៃក្រមនេះ អាគារ ឬ សំណង់ផ្សេងទៀត ដែលម្ចាស់សិទ្ធិបានសង់នៅលើដី ឬ រុក្ខជាតិ ឬ ដំណាំដែលម្ចាស់សិទ្ធិបានដាំ ជាអាទិ៍ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាសមាសភាគនៃសិទ្ធិលើដីរបស់អ្នកដទៃ ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលបានបង្កើតសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ផលុបភោគ ឬ សេវភាព លើដីអ្នកដទៃ ហើយបានសាងសង់អាគារ សំណង់ ឬ ដាំដំណាំរុក្ខជាតិដែលនៅលើដីអ្នកដទៃនោះ ដោយអនុវត្តសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ជាអាទិ៍ នោះ អាគារនោះ ជាអាទិ៍ គឺជាសមាសភាគមួយនៃសិទ្ធិដែលបង្កើតលើដីអ្នកដទៃ ដូច្នេះហើយ មិនអាចបង្កើតកម្មសិទ្ធិលើអាគារនោះ ជាអាទិ៍ បានទេ ហើយអាគារនោះ ជាអាទិ៍ ក៏មិនត្រូវបញ្ចូលទៅក្នុងកម្មសិទ្ធិដីនោះឡើយ ។ មានន័យថា អាគារ ជាអាទិ៍ នោះ គឺជាវត្ថុដែលជាប់ជាមួយសិទ្ធិលើដីអ្នកដទៃ ហើយស្ថិតនៅក្រោមអ្នកដែលមានសិទ្ធិលើដីរបស់អ្នកដទៃនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ស្តីពីសិទ្ធិលើដី (សិទ្ធិប្រើដី) របស់អាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ១២

មាត្រា ១២៥.– សមាសភាគនៃអាគារ

ចំពោះវត្ថុធាតុដែលជាសមាសភាគនៃអាគារ គ្រឿងអាគារ គ្រឿងសង្ហារិម ផ្ទាំងវត្ថុតុបតែង ជាអាទិ៍ ដែលមិនអាចបែងចែកបាន ដោយមិនបំបែកអាគារនោះ ឬ ដោយមិនផ្លាស់ប្តូរលក្ខណៈដើមនៃវត្ថុនោះទេ ភាគនៃវត្ថុនោះគឺជាសមាសភាគនៃអាគារ ហើយមិនអាចក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិឯករាជ្យបានឡើយ ។

(កំណត់)

នេះគឺជាបញ្ញត្តិចែងបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ ព្រមទាំងចែងបន្ថែមអំពីគោលគំនិតនៃមាត្រា ១២១ ស្តីពីអាគារ ។ ប្រសិនបើវត្ថុធាតុដែលជាសមាសភាគនៃអាគារ គ្រឿងសង្ហារិម ជាអាទិ៍ មិនអាចបែងចែកបានឱ្យដាច់ពីអាគារនោះ វត្ថុទាំងនោះនឹងក្លាយជាសមាសភាគនៃអាគារ ហើយមិនអាចក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិលើចលនវត្ថុឯករាជ្យបានឡើយ ។ ហើយនេះ គឺជាបញ្ញត្តិដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីទំហំនៃសិទ្ធិស្តីពីអាគារ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៤ កថាខណ្ឌទី ២

មាត្រា ១២៦.– វត្ថុចម្បង និង វត្ថុចំណុះ

១-វត្ថុដែលមិនមែនជាសមាសភាគនៃវត្ថុចម្បង ហើយដែលកម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុចម្បងបានភ្ជាប់ទៅនឹងវត្ថុចម្បង ក្នុងគោលបំណងសេដ្ឋកិច្ចនៃវត្ថុចម្បងជាបន្តបន្ទាប់នោះ ហៅថា វត្ថុចំណុះ ។

២-ការបង្កើត និង ការផ្ទេរសិទ្ធិចំពោះវត្ថុចម្បង ត្រូវមានអានុភាពទៅលើវត្ថុចំណុះផងដែរ លើកលែងតែមានការសន្យាពិសេស ។

(កំណត់)

វត្ថុចម្បង និង វត្ថុចំណុះ គឺជាវត្ថុឯករាជ្យពីគ្នា ។ ក៏ប៉ុន្តែ ឧទាហរណ៍ ស្តីពីរថយន្ត និង កង់សម្រាប់បម្រុង ឬ អាគារ និង រាំងនន ជាដើម ចំពោះវត្ថុចំណុះ (កង់សម្រាប់បម្រុង និង រាំងនន) ដែលត្រូវបានភ្ជាប់ជាមួយនឹងវត្ថុចម្បង (រថយន្ត និង អាគារ) ដោយកម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុចម្បងនោះ ដើម្បីបង្កើនអត្ថប្រយោជន៍ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចនៃវត្ថុចម្បង វាសមនាតាមផ្លូវច្បាប់នៃវត្ថុចំណុះនោះ គួរតែដូចគ្នានឹងវត្ថុចម្បង តាមការបង្កើត ឬ ផ្ទេរសិទ្ធិពាក់ព័ន្ធនឹងវត្ថុចម្បងនោះ ។ ដោយយល់ឃើញនូវផលប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ច និង ឆន្ទៈរបស់ភាគី មាត្រានេះបានចែងបញ្ជាក់ថា ជាគោលការណ៍ ការចាត់ចែងវត្ថុចម្បង នឹងមានអានុភាពដល់វត្ថុចំណុះដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៤៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៨៧, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៤៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៧ និង ៩៨

មាត្រា ១២៧.- និយមន័យនៃវត្ថុដើម និង ផល

១-អត្ថប្រយោជន៍ដែលកើតពីវត្ថុអ្វីមួយ ហៅថា ផល ។ វត្ថុដែលបង្កើតផល ហៅថា វត្ថុដើម ។

២-វត្ថុដែលបានកើតឡើង ហើយត្រូវបានផ្ទេរលទ្ធកម្ម តាមវិធីប្រើធម្មតា ហៅថា ផលធម្មជាតិ ។

៣-ប្រាក់ ដូចជាប្រាក់ថ្លៃឈ្នួល ជាអាទិ៍ ឬ វត្ថុផ្សេងទៀត ដែលទទួលជាថ្នូរចំពោះការប្រើវត្ថុណាមួយ ហៅថាផលស៊ីវិល ។

(កំណត់)

បញ្ញត្តិនេះចែងអំពីនិយមន័យនៃផល ផលធម្មជាតិ និង ផលស៊ីវិល ។

ផលធម្មជាតិ គឺជាវត្ថុដែលកើតមកពីវត្ថុដើម តាមលក្ខណៈសរីរាង្គ ដូចជាផ្លែឈើ កូនសត្វ ទឹកដោះរបស់សត្វ សូត្របន្លែ ជាដើម ហើយក្រៅពីនេះ មានរួមទាំងវត្ថុដែលកើតឡើងជាបន្តបន្ទាប់មិនឈប់ឈរ ដោយមិនធ្វើឱ្យស឵ករេចរឹលដល់វត្ថុដើម ដូចជា ឈើដែលបានមកពីការគ្រប់គ្រងព្រៃឈើតាមផែនការ ជាដើម ។

ផលស៊ីវិលមានដូចជា ថ្លៃឈ្នួល និង ការប្រាក់ ជាដើម ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៤៧ និង ៦៦៣, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៩៤, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៨៨, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៤៧ និង ពីមាត្រា ៥៨២ ដល់មាត្រា ៥៩៨, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៩ និង មាត្រា ១០០

មាត្រា ១២៨.- សិទ្ធិទទួលផល

១-ផលធម្មជាតិ ជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកដែលមានសិទ្ធិទទួលផលនោះ នៅពេលដែលផលធម្មជាតិនោះបានបំបែកពីវត្ថុដើម ។

២-ផលស៊ីវិលអាចទទួលបានទៅតាមអំឡុងពេលដែលមានសិទ្ធិទទួលផលនេះ ដោយគណនាតាមចំនួនថ្ងៃ ។

(កំណត់)

នៅពេលដែលមិនទាន់បំបែកពីវត្ថុដើមទេ ផលធម្មជាតិ គឺជាវត្ថុមួយភាគនៃវត្ថុដើម ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្រោយពីបំបែកពីវត្ថុដើម នោះផលធម្មជាតិនឹងក្លាយជាវត្ថុឯករាជ្យមួយ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃកម្មសិទ្ធិ ។

មាត្រានេះចែងថា ជាគោលការណ៍ អ្នកមានសិទ្ធិអាស្រ័យផល នឹងមានកម្មសិទ្ធិលើផលធម្មជាតិ ។ ចំពោះអ្នកមានសិទ្ធិអាស្រ័យផល ត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងបញ្ញត្តិផ្សេងៗ តាមករណីនីមួយៗ ។ ជាគោលការណ៍ កម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុដើម គឺជាអ្នកមានសិទ្ធិអាស្រ័យផល ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលវត្ថុដើម ជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ផលុបភោគ ភតិសន្យា ជាអាទិ៍ អ្នកមានសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ផលុបភោគី (សូមមើលមាត្រា ២៦១) ភតិកៈ ជាអាទិ៍ គឺជាអ្នកមានសិទ្ធិអាស្រ័យផលនៃផលធម្មជាតិនេះ ។

ក្នុងករណីដែលមានការផ្លាស់ប្តូរកម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ កម្មសិទ្ធិករនៃអាគារជួល អ្នកឱ្យខ្ចីនៃកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគ ជាអាទិ៍ ថ្លៃឈ្នួល ឬ ការប្រាក់ ត្រូវបែងចែកដោយគណនាទៅតាមអំឡុងពេលដែលមានសិទ្ធិទទួលផលនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៤៨ និង ៦៤៩, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៩៤ និង ៩៥, ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ជប៉ុន មាត្រា ៨៩, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៤៩ មាត្រា ៥៥០ មាត្រា ៥៨៥ មាត្រា ៥៨៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ១០១

មាត្រា ១២៩.- សិទ្ធិទាមទារឱ្យសងសោហ៊ុយរបស់អ្នកដែលមានករណីយកិច្ចសងផល

អ្នកដែលមានករណីយកិច្ចសងផល អាចទាមទារឱ្យសងសោហ៊ុយធម្មតាដើម្បីទទួលផលនោះ ។ ប៉ុន្តែ សោហ៊ុយធម្មតានោះ មិនអាចលើសពីតម្លៃនៃផលដែលត្រូវសងឡើយ ។

(កំណត់)

ឧទាហរណ៍ ជនដែលកាន់កាប់ដីដោយទុច្ចរិត (អ្នកធ្វើកសិកម្មដោយគ្មានការយល់ព្រមពីកម្មសិទ្ធិករដី) គ្មានសិទ្ធិអាស្រ័យផលទេ ហើយត្រូវសងទាំងដី ដែលជាវត្ថុដើម ទាំងផល ទៅឱ្យកម្មសិទ្ធិករវិញ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះកម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលទទួលផលនោះវិញ សោហ៊ុយសម្រាប់ទទួលផលនោះ (ដែលអ្នកកាន់កាប់បានចាយ) គឺជាសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុ ដូច្នេះហើយ កម្មសិទ្ធិករនោះ មានករណីយកិច្ចសងសោហ៊ុយនោះវិញ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៤៨, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៩៥, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៤៨, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ១០២

ផ្នែកទី ២ សិទ្ធិប្រត្យក្ស

មាត្រា ១៣០.- និយមន័យនៃសិទ្ធិប្រត្យក្ស

សិទ្ធិប្រត្យក្ស សំដៅទៅលើសិទ្ធិគ្រប់គ្រងលើវត្ថុដោយចំពោះ ដែលអាចអះអាងចំពោះបុគ្គលដទៃទៀតបាន ។

(កំណត់)

បញ្ញត្តិនេះកំណត់និយមន័យនៃសិទ្ធិប្រត្យក្ស ។ បញ្ញត្តិនេះបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ថា សិទ្ធិប្រត្យក្ស គឺជាសិទ្ធិគ្រប់គ្រង និង សិទ្ធិដាច់ខាត ដោយសារទស្សនៈនេះជាទស្សនៈរួមនៃបណ្តាប្រទេសទូទាំងពិភពលោក ។

មាត្រា ១៣១.- គោលការណ៍កំណត់សិទ្ធិប្រត្យក្សដោយច្បាប់

សិទ្ធិប្រត្យក្សអាចបង្កើតបាន តែតាមប្រភេទ និង ខ្លឹមសារដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយក្រមនេះ និង ដោយច្បាប់ពិសេសតែប៉ុណ្ណោះ ។ សិទ្ធិប្រត្យក្សដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយវិធានទំនៀមទម្លាប់ ត្រូវមានអានុភាពនៅក្រោមក្រមនេះ លុះត្រាតែគ្មានភាពផ្ទុយនឹងក្រមនេះ ឬ ច្បាប់ពិសេស ។

(កំណត់)

បញ្ញត្តិនេះបានបញ្ជាក់ថា អាចបង្កើតសិទ្ធិប្រត្យក្សបាន លុះត្រាតែសិទ្ធិនោះត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឬ ដោយច្បាប់ពិសេសដទៃទៀត ។ ដូច្នេះហើយ ក្រមនេះបដិសេធមិនទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិប្រត្យក្សដែលមាន មុនពេលអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះ ហេតុនេះហើយបានជាមាត្រានេះទទួលស្គាល់នូវអានុភាពនៃសិទ្ធិប្រត្យក្សតាមវិធានទំនៀមទម្លាប់ ដែលមានអត្ថិភាពពីមុនពេលអនុវត្តក្រមនេះ ហើយដែលពុំមានការព្រួយបារម្ភធ្វើឱ្យខូចសណ្តាប់ធ្នាប់នៃសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ និង ដែលមិនផ្ទុយនឹងក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឬ ច្បាប់ពិសេសដទៃទៀត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៣៥, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៧៥, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៤៣

មាត្រា ១៣២.- ប្រភេទនៃសិទ្ធិប្រត្យក្ស

សិទ្ធិប្រត្យក្សដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្រមនេះ មានដូចតទៅ :

ក-កម្មសិទ្ធិ ។

ខ-សិទ្ធិកាន់កាប់ ។

គ-សិទ្ធិប្រត្យក្សប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល :

គ១) សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍

គ២) ផលុបភោគ

គ៣) សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ

គ៤) សេវភាព ។

ឃ-សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្ស :

ឃ១) សិទ្ធិឃាត់ទុក

ឃ២) ឯកសិទ្ធិ

ឃ៣) សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ

ឃ៤) ហ៊ីប៉ូតែក

ឃ៥) សិទ្ធិប្រាតិភោគដោយអនុប្បទាន ។

(កំណត់)

សិទ្ធិដែលមានចែងក្នុងមាត្រានេះ គឺជាសិទ្ធិប្រត្យក្សដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៣៥

ផ្នែកទី ៣ គោលការណ៍នៃការបង្កើត ការផ្ទេរ និង ការកែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្ស

មាត្រា ១៣៣.- ការបង្កើត ការផ្ទេរ និង ការកែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្ស ដោយការព្រមព្រៀង

ការបង្កើត ការផ្ទេរ និង ការកែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្ស ត្រូវមានអានុភាព តាមការព្រមព្រៀងរវាងភាគី ។

(កំណត់)

មូលហេតុភាគច្រើននៃការបង្កើត ការផ្ទេរ និង ការកែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្ស គឺកិច្ចសន្យា ។ ក្នុងករណីនេះ មានវិធីពីរគឺ វិធីបង្កើត ផ្ទេរ និង កែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្សដោយពេញលេញ តាមការព្រមព្រៀងរវាងភាគី អំពីការលក់ទិញ ការដូរ ឬ ប្រទានកម្ម ជាអាទិ៍ និង វិធីដែលចាំបាច់មានការព្រមព្រៀងពិសេស ព្រមទាំងទម្រង់ជាកំណត់ ដូចជាការចុះបញ្ជី

ការប្រគល់ ជាអាទិ៍ ដើម្បីបង្កើត ផ្ទេរ និង កែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្ស ។ វិធីទី ១ គឺជាវិធីដែលក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំងបានជ្រើសរើស ហើយគឺជាគោលការណ៍នៃឆន្ទៈ រីឯវិធីទី ២ វិញ គឺជាវិធីដែលក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់បានជ្រើសរើស ហើយជាគោលការណ៍តម្រូវឱ្យមានទម្រង់ ។

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជាបានទទួលឥទ្ធិពលពីក្រមបារាំង ហើយបានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍នៃឆន្ទៈ ហើយមានគំនិតប្រឆាំងនឹងជំរើសនេះដែរ តែបើបានមើលច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ៦៤ ទៅ ក៏អាចដឹងថា មាត្រានោះបានចែងអំពីគោលការណ៍នៃឆន្ទៈនេះដែរ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលមានការចាំបាច់ចុះបញ្ជីរាល់ពេលបង្កើត ពេលផ្ទេរ និង ពេលកែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្សនោះ មានការពិបាកនឹងរំពឹងឱ្យគេទៅចុះ ព្រោះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរភាគច្រើន មិនមានទម្លាប់ចុះបញ្ជីទេ ។ ដោយសារមូលហេតុទាំងនេះ ជាគោលការណ៍ ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា ចំពោះការបង្កើត ការផ្ទេរ ការកែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្ស មាត្រានេះ បានចែងច្បាស់លាស់អំពីការជ្រើសរើសយកគោលការណ៍នៃឆន្ទៈ ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ មានករណីលើកលែងដែលអានុភាពនៃការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ មិនអាចកើតឡើងដោយតែការព្រមព្រៀងរបស់ភាគីនៃកិច្ចសន្យាបានទេ ទាល់តែចុះបញ្ជីផ្ទេរកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុ ទើបអាចផ្ទេរកម្មសិទ្ធិបាន (សូមមើលមាត្រា ១៣៥ ដែលនឹងពន្យល់ខាងក្រោម) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៨៨, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៦៤, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៧៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៧១១ និង មាត្រា ១១៣៨, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩២៩

មាត្រា ១៣៤.- ល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងនៃការបង្កើត ការផ្ទេរ និង ការកែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្ស

១-ការបង្កើត ការផ្ទេរ និង ការកែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្សលើអចលនវត្ថុ ក្រៅពីសិទ្ធិកាន់កាប់ សិទ្ធិឃាត់ទុក សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ មិនអាចតតាំងនឹងតតិយជនបានឡើយ បើពុំបានចុះបញ្ជីសិទ្ធិនោះ តាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ ឬ បទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេង ដែលទាក់ទងនឹងការចុះបញ្ជី ។

២-អនុប្បទាននូវសិទ្ធិប្រត្យក្សលើចលនវត្ថុទៅបុគ្គលណាមួយ មិនអាចតតាំងនឹងតតិយជនបានឡើយ បើពុំបានផ្ទេរការកាន់កាប់ចលនវត្ថុទៅបុគ្គលនោះទេ ។

(កំណត់)

យោងតាមគោលការណ៍នៃឆន្ទៈដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១៣៣ មុននេះ ការបង្កើត ការផ្ទេរ ការកែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្ស ជាគោលការណ៍ ឱ្យតែឆន្ទៈរបស់ភាគីត្រូវគ្នា (ការព្រមព្រៀង) នឹងមានអានុភាពហើយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ សិទ្ធិប្រត្យក្សមានភាពដាច់ខាត (សូមមើលមាត្រា ១៣០) ហេតុនេះហើយ ចំពោះទំនាក់ទំនងនឹងតតិយជន ក្រៅពីភាគី ប្រសិនបើមិនមានការបង្ហាញជាសាធារណៈ អំពីការបង្កើត ការផ្ទេរ ការកែប្រែនូវសិទ្ធិនោះ តាមរយៈអ្វីមួយទេ នឹងអាចធ្វើឱ្យបាត់បង់នូវ

សុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញ ។ ដូច្នេះហើយ មាត្រានេះបានចែងថា ចំពោះការបង្កើត ការផ្ទេរ ការកែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្សលើអចលនវត្ថុ ត្រូវយកការចុះបញ្ជីមកជាវិធីបង្ហាញជាសាធារណៈ រីឯចំពោះចលនវត្ថុវិញ ត្រូវយកការផ្ទេរការកាន់កាប់មកធ្វើជាវិធីបង្ហាញជាសាធារណៈ ហើយបើមិនដូច្នេះទេ មិនអាចអះអាងអំពីការបង្កើត ការផ្ទេរ ការកែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្សលើអចលនវត្ថុ ឬ ចលនវត្ថុនោះ ចំពោះតតិយជនបានទេ ។ ប៉ុន្តែ មានករណីលើកលែងអំពីសិទ្ធិកាន់កាប់ សិទ្ធិឃាត់ទុក សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ដែលជាសិទ្ធិប្រត្យក្សលើអចលនវត្ថុដែរ តែមិនសូវត្រូវនឹងការចុះបញ្ជីទេ ។ម្យ៉ាងទៀត ករណីលើកលែងមួយទៀត គឺការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុដោយការព្រមព្រៀងដែលតម្រូវឱ្យចុះបញ្ជី ដើម្បីឱ្យមានអានុភាព (សូមមើលមាត្រា ១៣៥) ។ ម្យ៉ាងទៀត ការផ្ទេរការកាន់កាប់ ដែលជាល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងនៃការបង្កើត ការផ្ទេរ ការកែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្សលើចលនវត្ថុវិញ អាចធ្វើទៅបានតាមរយៈការប្រគល់ជាក់ស្តែង ការប្តូរលក្ខណៈនៃការកាន់កាប់ ឬ ការប្រគល់ដោយសង្ខេបបាន (សូមមើលមាត្រា ២២៩) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៨៩ និង មាត្រា ៦៩៣, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៦៥, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៧៧, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ១១៤០ និង មាត្រា ១១៤១, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩២៥ និង ពីមាត្រា ៩២៩ ដល់ មាត្រា ៩៣១

មាត្រា ១៣៥.– ល័ក្ខខ័ណ្ឌដើម្បីបង្កើតអានុភាពនៃការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដោយការព្រមព្រៀង

ទោះបីមានបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១៣៣ (ការបង្កើត ការផ្ទេរ និង ការកែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្ស ដោយការព្រមព្រៀង) និង មាត្រា ១៣៤ (ល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងនៃការបង្កើត ការផ្ទេរ និង ការកែប្រែនូវសិទ្ធិប្រត្យក្ស) នៃក្រមនេះ ក៏ដោយ ការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដោយការព្រមព្រៀង មិនមានអានុភាព បើមិនបានចុះបញ្ជី ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ និង បទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេងទៀត ស្តីពីការចុះបញ្ជី ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ គឺជាការចែងអំពីករណីលើកលែងពិសេសដ៏សំខាន់នៃមាត្រា ១៣៣ និង មាត្រា ១៣៤ ។ មានន័យថា ចំពោះការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដោយការព្រមព្រៀង យោងតាមមាត្រានេះ ការចុះបញ្ជី គឺជាល័ក្ខខ័ណ្ឌដើម្បីបង្កើតអានុភាព ។ ហេតុដូច្នេះ បើមិនបានចុះបញ្ជីទេ ទោះជារវាងភាគីនៃកិច្ចសន្យាក៏ដោយ ក៏អានុភាពនៃការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិពុំកើតមានឡើងទេ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីនៃការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិដីតាមរយៈការលក់ទិញ បើមានត្រឹមតែកិច្ចសន្យារវាងអ្នកលក់ និង អ្នកទិញ អ្នកទិញមិនអាចអះអាងអំពីការទទួលកម្មកម្មសិទ្ធិនោះ ចំពោះអ្នកលក់បានទេ ទាល់តែឆ្លងកាត់

តាមការចុះបញ្ជីផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ ទើបអ្នកទិញក្លាយទៅជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិលើដីនោះ ។

ការកំណត់ថា ការចុះបញ្ជីជាល័ក្ខខ័ណ្ឌអានុភាពនេះ គឺសម្រាប់តែករណីនៃការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដោយការព្រមព្រៀងតែប៉ុណ្ណោះ រីឯចំពោះការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដោយពុំមានការព្រមព្រៀង ការចុះបញ្ជីពុំមែនជាល័ក្ខខ័ណ្ឌដើម្បីបង្កើតអានុភាពទេ ។ ហេតុដូច្នេះ ចំពោះការបែងចែកមតិកដែលពុំមែនជាការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុពីមតកជនទៅសន្តតិជន ដោយការព្រមព្រៀងទេ ការចុះបញ្ជីពុំមែនជាល័ក្ខខ័ណ្ឌដើម្បីបង្កើតអានុភាពនៃការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិទេ រីឯការបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគតាមផ្លូវតុលាការ និង ការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិរួមពេលលែងលះគ្នាតាមផ្លូវតុលាការក៏ពុំមែនជាការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដោយការព្រមព្រៀងទេ ដូច្នេះ ការចុះបញ្ជីក៏ពុំមែនជាល័ក្ខខ័ណ្ឌដើម្បីបង្កើតអានុភាពដែរ (យោងតាមមាត្រា ១៣៤ ការចុះបញ្ជីគឺជាល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំង) ។ ការបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ និង ការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិរួម ដោយការព្រមព្រៀង គឺជាការរំលាយស្ថានភាពនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគលើអចលនវត្ថុ ហើយពុំមែនជាការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិដោយការព្រមព្រៀងទេ ដូច្នេះ បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១៣៥ នេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្ត ចំពោះករណីទាំងនេះទេ ហើយការចុះបញ្ជីគឺជាល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំង (សូមមើលមាត្រា ១៣៤) ។ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះការបង្កើត និង ការផ្ទេរសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ផលុបភោគ សេវភាព ដែលជាសិទ្ធិប្រត្យក្សប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល ព្រមទាំងការបង្កើត និង ការផ្ទេរឯកសិទ្ធិ សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ និង ហ៊ីប៉ូតែក ដែលជាសិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្សវិញ គោលការណ៍នៃមាត្រា ១៣៤ ត្រូវអនុវត្ត ហើយការចុះបញ្ជី គឺជាល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំង ។

ម្យ៉ាងទៀត មាត្រានេះត្រូវបានបញ្ចូលនៅពេលតាក់តែងក្រមនេះ ដោយផ្អែកលើលទ្ធផលនៃការជជែកជាមួយនឹងធនាគារអភិវឌ្ឍន៍អាស៊ី (ADB) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៨៩, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៦៥, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៧៧, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ១១៤០, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩២៥ ។

មាត្រា ១៣៦.- ព្យាកុលភាព

១-ចំពោះវត្ថុតែមួយ បើកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុនោះ និង សិទ្ធិប្រត្យក្សផ្សេងទៀតលើវត្ថុនោះ ធ្លាក់ទៅលើបុគ្គលតែម្នាក់ សិទ្ធិប្រត្យក្សផ្សេងនោះ ត្រូវរលត់ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលវត្ថុនោះ ឬ សិទ្ធិប្រត្យក្សនោះ ជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិរបស់តតិយជន ។

២-បើសិទ្ធិប្រត្យក្សក្រៅពីកម្មសិទ្ធិ និង សិទ្ធិផ្សេងទៀតដែលមានកម្មវត្ថុជាសិទ្ធិប្រត្យក្សនោះ ធ្លាក់ទៅលើបុគ្គលតែម្នាក់ សិទ្ធិនោះត្រូវរលត់ ។ ក្នុងករណីនេះ បញ្ញត្តិនៃវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ។

៣-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ មិនត្រូវអនុវត្តចំពោះសិទ្ធិកាន់កាប់ឡើយ ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលម្ចាស់កម្មសិទ្ធិ និង ម្ចាស់សិទ្ធិប្រត្យក្សផ្សេងទៀត ជាជនដូចគ្នា ដូចជាករណីដែលកម្មសិទ្ធិករបានទទួលសន្តតិកម្មពីផលុបភោគី ឬ ករណីដែលម្ចាស់បំណុលហ៊ីប៉ូតែកបានធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃហ៊ីប៉ូតែកនោះ បើទុកឱ្យសិទ្ធិប្រត្យក្ស ដូចជា ផលុបភោគ ឬ ហ៊ីប៉ូតែក ជាដើមនោះ នៅមានអត្ថិភាពដដែល ក៏គ្មានន័យដែរ ។ ដូច្នេះហើយ មាត្រានេះបានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា សិទ្ធិប្រត្យក្សក្រៅពីកម្មសិទ្ធិត្រូវរលត់ ។

គោលគំនិតនៃកថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ២ គឺ ឧទាហរណ៍ដូចជាករណីដែល A ជាម្ចាស់បំណុលហ៊ីប៉ូតែកទីមួយ លើដីមួយ ហើយគាត់បានធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដីនោះ ហើយឈ្មោះ B ជាម្ចាស់បំណុលហ៊ីប៉ូតែកទី ២ លើដីនោះដែរ ។ មានន័យថា វត្ថុ (ដី) ត្រូវជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិរបស់តតិយជន (B) ។ ក្នុងករណីនេះ ហ៊ីប៉ូតែករបស់ A មិនរលត់ ដោយព្យាកុលភាពទេ ឱ្យតែសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានធានាដោយហ៊ីប៉ូតែកនោះនៅមានអត្ថិភាព (ការរលត់ហ៊ីប៉ូតែកនេះ នឹងធ្វើឱ្យ A មានការបាត់បង់នូវផលប្រយោជន៍) ។ ម្យ៉ាងទៀត ករណីដែលសិទ្ធិប្រត្យក្សដែលមានព្យាកុលភាព ជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិរបស់តតិយជនដែលមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នេះ គឺឧទាហរណ៍ដូចជាករណីដែលហ៊ីប៉ូតែករបស់ A ជាកម្មវត្ថុនៃហ៊ីប៉ូតែកបន្ត (មាត្រា ៨៥៦) របស់ C ។ មានន័យថា សិទ្ធិប្រត្យក្សដែលមានព្យាកុលភាព (ហ៊ីប៉ូតែករបស់ A) បានក្លាយទៅជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិរបស់តតិយជន (ហ៊ីប៉ូតែកបន្តរបស់ C) (ក្នុងករណីនេះ ការរលត់ហ៊ីប៉ូតែករបស់ A នេះ នឹងធ្វើឱ្យ C មានការបាត់បង់នូវផលប្រយោជន៍) ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលផលុបភោគីបានធ្វើលទ្ធកម្មនូវហ៊ីប៉ូតែកដែលត្រូវបានបង្កើតលើផលុបភោគ ហ៊ីប៉ូតែកនេះត្រូវរលត់ ដោយព្យាកុលភាពនេះ ។ ក្នុងករណីនេះក៏ដូចករណីមុនដែរ គឺប្រសិនបើហ៊ីប៉ូតែកនោះជាកម្មវត្ថុនៃហ៊ីប៉ូតែកបន្ត ហ៊ីប៉ូតែកនេះមិនរលត់ឡើយ តាមការយកមកអនុវត្តដូចគ្នានូវបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ២ ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ ចែងអំពីចំណុចជាក់ស្តែង ដោយសារតែសិទ្ធិកាន់កាប់ ជាសិទ្ធិការពារអង្គហេតុ (ស្ថានភាព) នៃការកាន់កាប់ ។ ទោះជាកម្មសិទ្ធិករមានសិទ្ធិកាន់កាប់ក៏ដោយ ក៏សិទ្ធិកាន់កាប់នោះមិនរលត់ដោយសារព្យាកុលភាពទេ ដូច្នេះ កម្មសិទ្ធិករនោះ អាចអះអាងអំពីអានុភាពនៃសិទ្ធិកាន់កាប់បានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៧៩, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៨៨៩

មាត្រា ១៣៧.– អានុភាពក្នុងការសន្មតនៃការចុះបញ្ជី

១-នៅពេលដែលបានចុះសិទ្ធិក្នុងបញ្ជីអចលនវត្ថុហើយ សិទ្ធិនេះត្រូវបានសន្មតថា

ជាសិទ្ធិរបស់អ្នកដែលមានឈ្មោះ នៅក្នុងបញ្ជីនោះ ។

២-បើសិទ្ធិដែលបានចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុហើយ ត្រូវបានលុបចេញពីបញ្ជីអចលនវត្ថុនោះ សិទ្ធិនោះត្រូវបានសន្មតថា បានរលត់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអានុភាពក្នុងការសន្មតនៃការចុះបញ្ជី ។ មានន័យថា ជនដែលបដិសេធសិទ្ធិដែលត្រូវបានចុះក្នុងបញ្ជី ត្រូវធ្វើការអះអាង និង បញ្ជាក់អំពីនត្ថិភាពនៃសិទ្ធិនោះ ឬ អំពីមោឃភាពនៃសិទ្ធិនោះ ។ ជនដែលអះអាងនូវសិទ្ធិដែលពុំបានចុះបញ្ជី ត្រូវធ្វើការអះអាង និង បញ្ជាក់អំពីការណ៍ដែលសិទ្ធិនោះមានអត្ថិភាពដោយសុពល ។ម្យ៉ាងទៀត អានុភាពនៃជំនឿទុកចិត្តដោយការបង្ហាញជាសាធារណៈ (Publizitätswirkung) នៃការចុះបញ្ជី មិនត្រូវបានទទួលស្គាល់ទេ ។ ដូច្នេះហើយ ប្រសិនបើសិទ្ធិណាមួយគ្មានអត្ថិភាព ឬ សិទ្ធិនោះមោឃៈ តាមអង្គហេតុពិត ទោះបីជាសិទ្ធិនោះត្រូវបានចុះក្នុងបញ្ជីក៏ដោយ ក៏ពុំអាចទទួលស្គាល់ថា សិទ្ធិនោះជាសិទ្ធិរបស់អ្នកដែលបានចុះឈ្មោះជាម្ចាស់សិទ្ធិ នៅក្នុងបញ្ជីនោះបានឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលមានកំហុសក្នុងការចុះបញ្ជីដោយមន្ត្រីចុះបញ្ជី (មន្ត្រីសុរិយោដី) ការចុះបញ្ជីនោះគឺជាការចុះបញ្ជីមោឃៈ ដូច្នេះហើយ អានុភាពក្នុងការសន្មតនៃការចុះបញ្ជីនៃមាត្រានេះ ពុំមានទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៨៩១

ជំពូកទី ២ កម្មសិទ្ធិ

ផ្នែកទី ១ ខ្លឹមសារ និង កម្រិតនៃកម្មសិទ្ធិ

មាត្រា ១៣៨ ថ្មី.- និយមន័យនៃកម្មសិទ្ធិ

កម្មសិទ្ធិ សំដៅទៅលើសិទ្ធិដែលកម្មសិទ្ធិករនោះអាចប្រើប្រាស់ អាស្រ័យផល និងចាត់ចែងវត្ថុដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ដោយសេរីបាន នៅក្នុងទំហំដែលច្បាប់ និងបទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេងទៀត បានកម្រិត[២] ។

(កំណត់)

នេះគឺជានិយមន័យទូទៅនៃកម្មសិទ្ធិ ។ កម្មសិទ្ធិ គឺជាសិទ្ធិគ្រប់គ្រងទាំងស្រុង និង ជាសកល ។ មានន័យថា កម្មសិទ្ធិករអាចប្រើប្រាស់ដោយខ្លួនឯងនូវវត្ថុដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន និង អាស្រ័យផល ដូចជា ការឱ្យជួលវត្ថុនោះ ជាដើម អាចដាក់

---

[២] មាត្រា ១៣៨ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្មដោយច្បាប់ស្ដីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

វត្ថុនោះជាប្រាតិភោគដើម្បីធានាបំណុលរបស់ខ្លួន ឬ របស់តតិយជន ឬ ក៏អាចចាត់ចែងវត្ថុនោះ ដូចជាការធ្វើអនុប្បទាន ឱ្យអ្នកដទៃ ជាដើម ដោយពុំទទួលនូវការកម្រិតអ្វីទាំងអស់ពីអ្នកដទៃ ។ ប៉ុន្តែ ការប្រើកម្មសិទ្ធិនេះ អាចទទួលនូវការកម្រិតដោយច្បាប់បាន ។ ជាពិសេស ចំពោះការប្រើកម្មសិទ្ធិលើដី នាអនាគត នឹងមានភាពចាំបាច់ធ្វើការកម្រិតនូវការប្រើកម្មសិទ្ធិដោយច្បាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងផែនការអភិវឌ្ឍន៍ដែនដី និង នគរូបនីយកម្ម ដើម្បីធ្វើការអភិវឌ្ឍដែនដី ឬ ធ្វើនគរូបនីយកម្ម។

ម្យ៉ាងទៀត កម្មសិទ្ធិករអាចបោះបង់កម្មសិទ្ធិចោលបាន ក៏ប៉ុន្តែ អាចមានការកម្រិតការបោះបង់នោះដោយច្បាប់បាន ដូចជាច្បាប់ស្តីពីការចាត់ចែងវត្ថុកាកសំណល់ ជាអាទិ៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៤៤, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៨៥ មាត្រា ៨៧ មាត្រា ៨៨, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២០៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៤៤, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩០៣

មាត្រា ១៣៩.– កម្រិតនៃកម្មសិទ្ធិដី

១-កម្មសិទ្ធិដី ត្រូវមានអានុភាពទាំងផ្នែកលើដី និង ផ្នែកក្រោមដី នៅក្នុងទំហំនៃការកម្រិតដែលច្បាប់ និង បទដ្ឋានគតិយុត្តបានកំណត់ ហើយក្នុងទំហំដែលមានផលប្រយោជន៍សម្រាប់កម្មសិទ្ធិករ ។

២-កម្មសិទ្ធិករនៃដី មិនអាចប្រើប្រាស់ដីរបស់ខ្លួន ក្នុងគោលបំណងព្យាបាទអ្នកដទៃ ឬ រំខានដល់ជីវភាពរស់នៅរបស់អ្នកដទៃតែប៉ុណ្ណោះ បានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបានឱ្យនិយមន័យដល់កម្មសិទ្ធិដី ព្រមទាំងបានកម្រិតទំហំនៃកម្មសិទ្ធិដី តាមរូបសាស្ត្រ និង វិធីប្រើប្រាស់ ។ ទំហំដែលកម្មសិទ្ធិដីមានអានុភាព ត្រូវបានកម្រិតដោយទំហំនៃផលប្រយោជន៍សម្រាប់កម្មសិទ្ធិករ ។ ហេតុដូច្នេះ តតិយជនអាចបង្ហោះយន្តហោះ ជាអាទិ៍ លើអាកាសដ៏ខ្ពស់ ឬ អាចសាងសង់ផ្លូវរថភ្លើងក្រោមដីយ៉ាងជ្រៅបាន ដោយពុំចាំបាច់មានការយល់ព្រមពីកម្មសិទ្ធិករទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជាក៏បានចែងលំអិតអំពីទំហំដែលកម្មសិទ្ធិដីមានអានុភាពដែរ ក៏ប៉ុន្តែ អាចបកស្រាយបានលទ្ធផលដូចគ្នាដែរ ពីបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ ដូច្នេះហើយ មាត្រានេះមិនចែងស្អុតស្អាញទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៥០, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ពីមាត្រា ៨៥ ដល់មាត្រា ៩៣, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២០៧, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៥២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩០៥

មាត្រា ១៤០.- ការបញ្ឈប់អំពើដែលរំខានដល់ជីវភាពរស់នៅ

១-ក្នុងករណីដែលអំពើរំខានដល់ជីវភាពរស់នៅដែលមកពីឧស្ម័ន ចំហាយទឹក ក្លិន ផ្សែង ម្រែងភ្លើង កំដៅ សម្លេង រំញ័រ ជាអាទិ៍ ដែលកើតពីដីរបស់អ្នកដទៃ ស្ថិតនៅក្នុងទំហំនៃការប្រើប្រាស់ជាធម្មតា ហើយបទដ្ឋានគតិយុត្តមិនបានហាមឃាត់ទេ កម្មសិទ្ធិករនៃដីមិនអាចទាមទារឱ្យអ្នកដទៃបញ្ឈប់នូវអំពើដែលធ្វើឱ្យមានឥទ្ធិពលដល់ដីខ្លួនបានឡើយ ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ កម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលទទួលឥទ្ធិពលអាក្រក់ធ្ងន់ធ្ងរ តាមភាពជាក់ស្តែង អាចទាមទារឱ្យអ្នកដែលរំខានដល់ជីវភាពរស់នៅនោះសងសំណងសមរម្យបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត បញ្ញត្តិនេះមិនរារាំងកម្មសិទ្ធិករដី ក្នុងការទាមទារសំណងនៃការខូចខាត ដោយផ្អែកលើអំពើអនីត្យានុកូលឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបានចែងច្បាស់លាស់ថា ចំពោះ "ការបញ្ចេញ (emissions)" អ្វីៗពីដីរបស់អ្នកដទៃ ជនដែលទទួលនូវការរំខានដល់ជីវភាពរស់នៅ ពុំអាចទាមទារឱ្យគេបញ្ឈប់អំពើបញ្ចេញនោះ ដោយយកភាពដាច់ខាតនៃកម្មសិទ្ធិដីរបស់ខ្លួនបានទេ ប្រសិនបើវិធីប្រើដីរបស់អ្នកដទៃនោះ ជាការប្រើធម្មតាទេ ហើយពុំមានច្បាប់ផ្សេងហាមឃាត់ ។ នេះគឺជាបញ្ញត្តិមួយសម្របសម្រួលទៅវិញទៅមកនូវទំនាក់ទំនងនៃការប្រើរវាងដីដែលនៅជិតគ្នា ។ ក៏ប៉ុន្តែ បើឱ្យជនដែលរងនូវការរំខានដល់ជីវភាពរស់នៅជាក់ស្តែងខ្លាំងពេក គឺមិនសមរម្យទេ ហេតុនេះហើយបានជា ទោះបីជាពុំមានការទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិទាមទារឱ្យបញ្ឈប់សកម្មភាពរំខានដល់ជីវភាពរស់នៅចំពោះអ្នកនោះក៏ដោយ ក៏មាត្រានេះបានចែងទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិទាមទារសំណងសមស្របមួយដែរ ។

ម្យ៉ាងទៀត មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលការរំខានដល់ជីវភាពរស់នៅនោះមានភាពស្របនឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃអំពើអនីត្យានុកូល ទោះបីជាមានបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះក៏ដោយ ក៏ជនដែលរងនូវការរំខាននោះ អាចទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាតបានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៨៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩០៦

មាត្រា ១៤១.- ការជីកកកាយបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ និង រ៉ែក្នុងដី

១-កម្មសិទ្ធិករនៃដីមិនអាចអះអាងនូវកម្មសិទ្ធិលើគ្រប់ប្រភេទនៃបដិមា ចម្លាក់ ក្រឡោត បុរាណវត្ថុ ឬ បេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ផ្សេងទៀតដែលរកឃើញនៅក្នុងដីរបស់ខ្លួន

បានឡើយ ។ វត្ថុទាំងនេះ គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ហើយកម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលបានរកឃើញវត្ថុទាំងនេះ មានករណីយកិច្ចប្រគល់ឱ្យក្រសួងវប្បធម៌និងវិចិត្រសិល្បៈ ។

២-កម្មសិទ្ធិករនៃដីមិនអាចអះអាងនូវកម្មសិទ្ធិលើរ៉ែនៅក្នុងដីដែលបានកំណត់នៅក្នុងច្បាប់ផ្សេងបានឡើយ ។ វត្ថុទាំងនេះ គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ហើយអ្នកដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិជីក ដោយរដ្ឋ តាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ផ្សេង មានសិទ្ធិជីក និង ទទួលវត្ថុនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ គឺជា "ការកម្រិតដោយច្បាប់ និង បទដ្ឋានគតិយុត្ត" មួយដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១៣៩ ហើយប្រសិនបើមានច្បាប់ការពារបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ និង ច្បាប់រ៉ែ មាត្រានេះក្លាយទៅជាបញ្ញត្តិរំឭក ។ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ មានខ្លឹមសារស្របនឹងមាត្រា ៩០ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ។ វត្ថុដែលមាននៅក្រោមដីពុំមែនជាកម្មសិទ្ធរបស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីនោះទេ គឺសុទ្ធតែជារបស់រដ្ឋ ហើយច្បាប់ប្រទេសផ្សេងៗទៀតក៏គេចាត់ទុកដូចគ្នាដែរ ដូច្នេះហើយ កថាខណ្ឌទី ២ បានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់អំពីចំណុចនេះ ចំពោះរ៉ែ ។ ចំពោះអណ្តូងរ៉ែដែលចេញដល់ស្រទាប់លើនៃដីនោះ ក៏ត្រូវអនុវត្តតាមកថាខណ្ឌទី ២ ដែរ ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះការខូចខាត ឬ បន្ទុកដែលកើតឡើងដោយសារការប្រគល់បេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ ជាអាទិ៍ ឬ ដោយសារការបង្កើតសិទ្ធិជីករ៉ែ រដ្ឋ ឬ អ្នកដែលមានសិទ្ធិលើអណ្តូងរ៉ែនោះ ត្រូវធានាសងឱ្យបានសមស្រប ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះចំណុចនេះ ទុកឱ្យរៀបចំបញ្ញត្តិលំអិតនៅក្នុងច្បាប់ការពារបេតិកភណ្ឌ និង ច្បាប់រ៉ែ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៩០. ច្បាប់រ៉ែ និង ច្បាប់ជីកយកថ្មរបស់ជប៉ុន. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៥២

មាត្រា ១៤២.- សិទ្ធិកាប់ចោលមែកឈើឆ្លងព្រំដី

នៅពេលដែលមែកឈើ ឬ ឫសឈើនៃដីជិតខាង បានលយចូលមកដីរបស់ខ្លួន កម្មសិទ្ធិករនៃដីអាចយកផលពី មែកឈើ ឬ ឫសឈើនោះ ឬ កាប់មែកឈើ ឬ ឫសឈើនោះបាន ។

(កំណត់)

បញ្ញត្តិនេះ មានការពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ញត្តិស្តីពីទំនាក់ទំនងរវាងដីជាប់គ្នាផងដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារមានទំនាក់ទំនងនឹងកម្រិតនៃកម្មសិទ្ធិលើដី ហេតុនេះហើយបានជាបានចែងក្នុងផ្នែកនេះ ។ ចំពោះបញ្ហាដែលជាកម្មវត្ថុនៃមាត្រានេះ ច្បាប់នៃប្រទេសនីមួយៗ មានក្បួនផ្សេងៗគ្នា ក៏ប៉ុន្តែ នៅក្នុងច្បាប់នេះ យើងខ្ញុំបានជ្រើសរើសយកក្បួនទៅតាមច្បាប់ភូមិបាល

កម្ពុជា មាត្រា ៩១ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៩១, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៣៣, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៦៧៣, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩១០

ផ្នែកទី ២ ទំនាក់ទំនងរវាងដីដែលនៅជាប់គ្នា

(កំណត់)

បញ្ញត្តិនៃផ្នែកនេះ គឺជាបញ្ញត្តិសម្របសម្រួលទៅវិញទៅមកអំពីទំនាក់ទំនងនៃការប្រើប្រាស់រវាងដីដែលនៅជាប់គ្នា (បញ្ញត្តិស្ដីពីទំនាក់ទំនងនៃដីដែលនៅជាប់គ្នា) ។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា និង ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ចាត់ទុកបញ្ហានេះថាជាសេវភាព ហើយកំណត់អំពីសេវភាពធម្មជាតិ និង សេវភាពដែលច្បាប់បានកំណត់ ទៅតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្រមនេះបានជ្រើសរើសយកគោលគំនិតរបស់ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ទៅវិញ ដោយចែងអំពីទំនាក់ទំនងរវាងដីដែលនៅជាប់គ្នា ដែលជាការកម្រិតនូវការប្រើកម្មសិទ្ធិដីទៅវិញទៅមក ។

ភាគច្រើននៃបញ្ញត្តិស្ដីពីទំនាក់ទំនងរវាងដីដែលនៅជាប់គ្នា នៅក្នុងច្បាប់បណ្ដាប្រទេស មានខ្លឹមសារប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ក៏ប៉ុន្តែ ខ្លឹមសារលំអិតនៃបញ្ញត្តិទាំងនោះ ខុសគ្នាបន្តិចបន្តួចទៅតាមស្ថានភាពនៃប្រទេសនីមួយៗ ។ ក្នុងការតាក់តែងបញ្ញត្តិស្ដីពីទំនាក់ទំនងរវាងដីដែលនៅជាប់គ្នា នៅក្នុងក្រមនេះ យើងបានយកក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ព្រមទាំងច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជាមកសិក្សា ដោយសារតែយល់ឃើញថា ច្បាប់ទាំងនេះត្រូវបានតាក់តែងឡើង សម្របទៅតាមស្ថានភាពកម្ពុជា ហើយបានរក្សានូវគោលគំនិតនៃច្បាប់ទាំងនេះ ទៅតាមកម្រិតដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

ម្យ៉ាងទៀត បញ្ញត្តិស្ដីពីទំនាក់ទំនងរវាងដីដែលនៅជាប់គ្នានេះ ត្រូវបានចែងឡើងដើម្បីធ្វើការកម្រិតនូវការប្រើប្រាស់ដីធ្លីទៅវិញទៅមក ក្នុងគោលបំណងប្រើដីធ្លីឱ្យបានពេញលេញ ដូច្នេះហើយ សិទ្ធិ ព្រមទាំងករណីយកិច្ចដែលមានចែងខាងក្រោមនេះ មិនត្រឹមតែត្រូវអនុវត្តចំពោះកម្មសិទ្ធិករនៃដីធ្លីប៉ុណ្ណោះទេ គឺត្រូវអនុវត្តចំពោះអ្នកដែលមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីធ្លីនោះផងដែរ ។

មាត្រា ១៤៣.- សិទ្ធិប្រើដីដែលជាប់គ្នា

កម្មសិទ្ធិករនៃដីអាចទាមទារប្រើដីដែលជាប់គ្នាបាន ក្នុងទំហំចាំបាច់ដើម្បីធ្វើរបង ឬ សង់សំណង់ ឬ ជួសជុលរបស់ទាំងពីរនេះ នៅព្រំប្រទល់ដី ឬ នៅក្បែរព្រំប្រទល់នោះ ។ ប្រសិនបើអ្នកជិតខាងទទួលការខូចខាត ដោយសារការសាងសង់ ឬ ជួសជុលនេះ កម្មសិទ្ធិករនៃដីត្រូវបង់ប្រាក់សំណង ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលសាងសង់ ឬ ជួសជុលអាគារ ឬ របង បើការសាងសង់ ឬ ការជួសជុលនោះ ជាដើម ត្រូវបានធ្វើឡើងនៅជិតដីដែលជាប់គ្នា ចាំបាច់ត្រូវប្រើដីជាប់គ្នានោះ ។ បញ្ញត្តិនេះចែងថា ក្នុងករណីនេះ កម្មសិទ្ធិករនៃដីជាប់គ្នានោះ មិនអាចបដិសេធនូវការប្រើប្រាស់ដីខ្លួនបានឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើកម្មសិទ្ធិករនៃដីជាប់គ្នានោះទទួលការខូចខាតដោយសារការប្រើដីរបស់ខ្លួននោះ ដូចជាការមិនអាចប្រើដីឱ្យបានពេញលេញមួយរយៈពេល ជាដើម ជនដែលបានប្រើប្រាស់ដីជាប់គ្នានោះ មានករណីយកិច្ចសងសំណងនៃការខូចខាតឱ្យទៅកម្មសិទ្ធិករនៃដីជាប់គ្នានោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងនេះមានតែឧទាហរណ៍ ស្ដីពីការសាងសង់ ឬ ជួសជុលរបង ឬ អាគារ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះស្ថាបនកម្មធម្មតា ដែលធ្វើលើដីធ្លី ក៏ត្រូវអនុវត្តតាមមាត្រានេះដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២០៩, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីស្វីស មាត្រា ៦៩៥

មាត្រា ១៤៤.- សិទ្ធិចេញចូលដីបិទជិត

១-ដីដែលព័ទ្ធជុំវិញដោយដីរបស់អ្នកដទៃ ហើយគ្មានច្រកចេញទៅផ្លូវសាធារណៈ និង ដីដែលមានច្រកចេញនោះ មិនគ្រប់គ្រាន់ ហើយមានឧបសគ្គដ៏ខ្លាំងដើម្បីប្រើប្រាស់ដីនោះសម្រាប់ការធ្វើកសិកម្ម ឬ ឧស្សាហកម្ម ហៅថា ដីបិទជិត ។

២-កម្មសិទ្ធិករនៃដីបិទជិត មានសិទ្ធិស្នើសុំឆ្លងកាត់ដីអ្នកជិតខាងបាន ដោយបង់ប្រាក់សំណង តាមការខូចខាត ដោយសារការឆ្លងកាត់នោះ ។

៣-ជាគោលការណ៍ សិទ្ធិឆ្លងកាត់នេះ ត្រូវរៀបចំតាមទិស ឬ ផ្លូវដែលមានចម្ងាយជិតបំផុត ពីដីបិទជិតទៅផ្លូវសាធារណៈ ។ ទោះបីជាមានបញ្ញត្តិនៃវាក្យខណ្ឌទី ១ នៃកថាខណ្ឌនេះក៏ដោយ សិទ្ធិឆ្លងកាត់នេះត្រូវតែរៀបចំនៅកន្លែងណាដែលមានការខូចខាតតិចបំផុតសម្រាប់កម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលទទួលបន្ទុកឱ្យឆ្លងកាត់នោះ ។

៤-ប្រសិនបើដីបិទជិត កើតឡើងពីការបែងចែកដីតាមរយៈការលក់ ការដូរ ការចែកមត៌ក ឬ កិច្ចសន្យាផ្សេងទៀត សិទ្ធិឆ្លងកាត់អាចស្នើសុំបានតែចំពោះដីដែលនៅសល់ក្រោយពីការបែងចែកនោះប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងករណីនេះ កម្មសិទ្ធិករនៃដីបិទជិត មិនចាំបាច់បង់ប្រាក់សំណងឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមិនមានច្រកចេញគ្រប់គ្រាន់ទេ បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ និង កថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តផងដែរ ។

(កំណត់)

"ដីដែលព័ទ្ធជុំវិញដោយដីអ្នកដទៃ" និង "ដីដែលព័ទ្ធជុំវិញដោយដីអ្នកដទៃ និង សមុទ្រ ស្ទឹង បឹងបួរ ឬ ច្រាំងចោទ"

ហៅថា ដីបិទជិត ។ ដីបិទជិត ពុំមានច្រកចេញទៅផ្លូវសាធារណៈទេ ដូច្នេះមិនអាចប្រើប្រាស់ដីនោះបានងាយស្រួលឡើយ ហេតុនេះហើយបានជាមាត្រានេះ ទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិរបស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីបិទជិត ក្នុងការបង្កើតច្រកចេញចូលដល់ផ្លូវសាធារណៈ លើដីជិតខាង ។ តាមការពិត ច្រកចេញចូលទៅផ្លូវសាធារណៈត្រូវតែធ្វើឡើង ដោយឱ្យបន្ទុកដល់ដីអ្នកដទៃនោះ ទាបជាអប្បបរមា ។ ទទឹងនៃច្រកចេញចូលនោះ ត្រូវមានស្មើនឹងទទឹងដែលចាំបាច់ដើម្បីឆ្លងកាត់ ក៏ប៉ុន្តែ ច្រកចេញចូលនោះ ធ្វើឡើងដើម្បីឱ្យអាចប្រើដីបិទជិតដើម្បីផលប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចនៃដីបិទជិតនោះ ត្រូវតែធានានូវទទឹងមួយដែលយ៉ាងអន់ណាស់ក៏អាចប្រើដីបិទជិតដើម្បីផលប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចជាអប្បបរមាដែរ ។ ចំពោះទំហំទទឹងជាក់ស្តែង ដោយសារនៅក្រុង និង នៅជនបទ មានភាពខុសគ្នា ហើយដោយសារត្រូវគិតដល់ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចនាអនាគតនេះ ក្នុងមាត្រានេះពុំចែងឱ្យច្បាស់អំពីទំហំទទឹងនៃច្រកនេះទេ ។

អ្នកដែលមានសិទ្ធិឆ្លងកាត់ដីជិតខាងនេះ ត្រូវបង់ប្រាក់សំណងដែលសមស្របនឹងបន្ទុកនៃដីនោះ ហើយប្រាក់សំណងនេះមានរួមទាំងសំណងនៃការខូចខាតមួយរយៈនៅពេលធ្វើច្រកចេញចូល ព្រមទាំងសំណងនៃការខូចខាតដែលកើតឡើងជាបន្តដោយបន្ទុកនៃច្រកនោះ ។ ចំពោះប្រាក់សំណងនៃការខូចខាតដែលកើតឡើងជាបន្តនេះ ការបង់រៀងរាល់ពេល គឺជាការសមរម្យ ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ប្រសិនបើការចរចាស្តីពីសិទ្ធិឆ្លងកាត់នេះជាមួយអ្នកជិតខាង (អ្នកបង្កើតសិទ្ធិប្រើប្រាស់) មិនបានសម្រេចលទ្ធផលល្អទេ តុលាការនឹងធ្វើការសម្រេច ។

មានករណីដែលដីត្រូវបានបែងចែកដោយសកម្មភាពរបស់កម្មសិទ្ធិករនៃដី ហើយធ្វើឱ្យដីបិទជិតកើតមានឡើង ។ ក្នុងករណីនេះ ដើម្បីកុំឱ្យរំខានដល់គេ ក្នុងកថាខណ្ឌទី ៤ មានចែងថា ជាគោលការណ៍ ត្រូវមានសិទ្ធិចេញចូលដីបិទជិត ដែលជាភាគខាងក្នុងនៃដីមុនបែងចែក ។ នៅពេលដែលដីបិទជិតកើតឡើងដោយសារការបែងចែកដែលមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ៤ តាមធម្មតា កម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលទទួលបន្ទុកនៃសិទ្ធិឆ្លងកាត់នោះ យល់ដឹងអំពីបន្ទុកនៃសិទ្ធិឆ្លងកាត់នោះ ហើយទទួលការបែងចែកដីនោះដោយផ្អែកលើការយល់ដឹងនោះ ហេតុនេះហើយបានជាបញ្ញត្តិនេះកំណត់ថា កម្មសិទ្ធិករនៃដីបិទជិតមិនត្រូវទទួលករណីយកិច្ចក្នុងការបង់ប្រាក់សំណង ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលពុំអាចមានច្រកចេញចូលគ្រប់គ្រាន់នៅលើដីមុនបែងចែក កម្មសិទ្ធិករនៃដីបិទជិតអាចទាមទារឱ្យធ្វើច្រកចេញចូលឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់ នៅលើដីអ្នកជិតខាងផ្សេងទៀត ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ និង ទី ៣ បាន ។ ក្នុងករណីនេះ ចាំបាច់ត្រូវបង់ប្រាក់សំណង ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ពីមាត្រា ៧៧១ ដល់មាត្រា ៧៧៣. ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ពីមាត្រា ១៥២ ដល់មាត្រា ១៥៤. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ពីមាត្រា ២១០ ដល់មាត្រា ២១៣. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ពីមាត្រា ៦៨២ ដល់មាត្រា ៦៨៤. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩១៧ និង មាត្រា ៩១៨

មាត្រា ១៤៥.– ករណីយកិច្ចទទួលទឹកហូរតាមធម្មជាតិ

១-កម្មសិទ្ធិករនៃដីក្រោម មានករណីយកិច្ចទទួលទឹកដែលហូរតាមធម្មជាតិពីដី

លើ ។ កម្មសិទ្ធិករនៃដីក្រោម មិនអាចលើកទំនប់ ភ្លឺ របាំង ឬ ការរៀបផ្សេងទៀតទប់មិនឱ្យទឹកហូរបានឡើយ ។ កម្មសិទ្ធិករនៃដីលើមិនអាចធ្វើអំពើអ្វីបន្ថែមបន្ទុករបស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីក្រោមបានឡើយ ។

២-ពេលមានការប្រែប្រួលដោយប្រធានសក្តិដែលគ្មានការទទួលខុសត្រូវរបស់ភាគី ធ្វើឱ្យរាំងស្ទះទឹកហូរនៅដីក្រោម កម្មសិទ្ធិករនៃដីលើអាចធ្វើប្រឡាយឱ្យទឹកហូរ ដោយចេញសោហ៊ុយផ្ទាល់ខ្លួនបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា កម្មសិទ្ធិករនៃដីក្រោមមិនត្រូវបង្កើតឧបសគ្គទប់មិនឱ្យទឹកហូរតាមធម្មជាតិ (ទឹកភ្លៀង ទឹកចេញពីដី ទឹកស្ទឹង ទឹកក្រោមដី ជាដើម) ពីដីខ្ពស់ទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ កម្មសិទ្ធិករនៃដីក្រោមពុំមានករណីយកិច្ចទទួលទឹកបង្ហូរជាដើម ដែលបង្ហូរដោយកម្មសិទ្ធិករនៃដីលើទេ ។ លើសពីនេះ កម្មសិទ្ធិករនៃដីលើមិនអាចធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរដល់ផ្លូវទឹកហូរដែលធ្វើឱ្យបន្ទុករបស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីក្រោមមានកាន់តែធ្ងន់បានទេ ។

កម្មសិទ្ធិករនៃដីក្រោមមិនត្រូវទប់ទឹកដែលហូរតាមធម្មជាតិទេ ប៉ុន្តែ ក៏ពុំមានករណីយកិច្ចធ្វើឱ្យទឹកហូរឆ្លងកាត់កន្លែងខ្លួនដោយសកម្មដែរ ។ ហេតុនេះហើយ ក្នុងករណីដែលទឹកនោះលែងហូរទៅដីក្រោម ដោយសារតែបាតុភូតធម្មជាតិ ដូចជារញ្ជួយផែនដី ឬ ទឹកជំនន់ ជាអាទិ៍ កម្មសិទ្ធិករនៃដីលើមានករណីយកិច្ចដកឧបសគ្គនោះចេញ ដោយយកសោហ៊ុយរបស់ខ្លួន ។ ម្យ៉ាងទៀត ដើម្បីធ្វើប្រឡាយទឹកនោះ ជាដើម កម្មសិទ្ធិករនៃដីលើអាចចូលដីក្រោមក្នុងទំហំសមស្របមួយបាន ក៏ប៉ុន្តែប្រសិនបើកម្មសិទ្ធិករនៃដីក្រោមទទួលនូវការខូចខាតដោយសារបញ្ហានេះ កម្មសិទ្ធិករនៃដីលើត្រូវបង់ប្រាក់សំណងនៃការខូចខាតនោះ ។ សោហ៊ុយផ្ទាល់ខ្លួននោះ មានរួមទាំងចំណាយលើការសាងសង់ ព្រមទាំងសំណងនេះ ផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៦២, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៤៤, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២១៤ និង មាត្រា ២១៥, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៦៤០

មាត្រា ១៤៦.- សិទ្ធិប្រើទឹកភ្លៀង ជាអាទិ៍

យោងទៅតាមវាក្យខណ្ឌទី ៣ កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១៤៥ (ករណីយកិច្ចទទួលទឹកហូរតាមធម្មជាតិ) នៃក្រមនេះ កម្មសិទ្ធិករនៃដីលើ មានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ទឹកដែលមានប្រភពផុសឡើងនៅដីរបស់ខ្លួន និង ទឹកភ្លៀងដែលធ្លាក់មកលើដីរបស់ខ្លួន និង មានសិទ្ធិបង្ហូរចោលទឹកទាំងអស់នោះ ។

(កំណត់)

កម្មសិទ្ធិករនៃដីលើ មានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ទឹកដែលមានប្រភពផុសពីដីខ្លួន និង ទឹកភ្លៀងដែលធ្លាក់លើដីខ្លួនបាន ហើយអាចបង្ហូរទឹកដែលនៅសល់នោះតាមធម្មជាតិបាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើកម្មសិទ្ធិករនៃដីក្រោមនោះបានប្រើទឹកដែលហូរតាមធម្មជាតិនោះ កម្មសិទ្ធិករនៃដីលើមិនអាចធ្វើឱ្យរំខានដល់ការប្រើប្រាស់របស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីក្រោម ដោយផ្លាស់ប្តូរវិធីប្រើប្រាស់ទឹកដែលផុសពីដី ឬ ទឹកភ្លៀង ឬ ដោយប្តូរផ្លូវទឹកហូរ បានឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៦៣, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៤៥, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៦៤១

មាត្រា ១៤៧.- ករណីយកិច្ចរក្សាការពារទឹកហូរ

កម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលស្ថិតនៅជាប់ផ្លូវទឹកហូរ មានករណីយកិច្ចទុកឱ្យទឹកហូរទៅលើដីអ្នកជិតខាង តាមតម្រូវការនៃកសិកម្ម ហើយកម្មសិទ្ធិករនៃដីជិតខាងក៏មានករណីយកិច្ចដូចគ្នាដែរ ដោយយោគយល់ចំពោះដីដែលនៅឆ្ងាយទៀត ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា កម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលនៅជាប់ផ្លូវទឹកហូរ មានករណីយកិច្ចរក្សាការពារទឹកដែលចាំបាច់សម្រាប់ស្រោចស្រពដីស្រែចំការដែលនៅដីក្រោម ។ កម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលនៅជាប់ផ្លូវទឹក អាចប្រើទឹកដែលហូរនោះបាន ក្នុងកម្រិតដែលមិនរំខានដល់ការប្រើទឹកសម្រាប់ស្រោចស្រពដីស្រែចំការដែលនៅដីក្រោម ។ វិសាលភាពនៃការប្រើទឹកវិញត្រូវអនុលោមទៅតាមទំនៀមទម្លាប់ តែត្រូវបង្កើតច្បាប់ស្តីពីទឹក ប្រសិនបើមានការចាំបាច់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៦៤, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៤៦

មាត្រា ១៤៨.- សិទ្ធិធ្វើផ្លូវទឹកដើម្បីស្រោចស្រព

កម្មសិទ្ធិករដែលចង់ឱ្យទឹកដែលខ្លួនមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដើម្បីស្រោចស្រពដីរបស់ខ្លួន អាចធ្វើ និង រក្សាទុកនូវផ្លូវទឹកឆ្លងកាត់ដីដែលស្ថិតនៅចន្លោះប្រភពទឹកនឹងដីរបស់ខ្លួនបាន ដោយបង់ប្រាក់សំណងនៃការខូចខាតដល់កម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលត្រូវឆ្លងកាត់នោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះគឺជាបញ្ញត្តិសម្រាប់រក្សាការពារប្រភពទឹកដើម្បីស្រោចស្រព ដោយជ្រើសរើសយកគោលគំនិតនៃបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ។ ពេលអនុវត្តសិទ្ធិធ្វើផ្លូវទឹក ត្រូវជ្រើសរើសផ្លូវទឹកណាដែលបន្ទុករបស់ដីដែលទឹកនោះហូរកាត់មានទាបបំផុត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៧៤. ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៥៥

មាត្រា ១៤៩.- សិទ្ធិបង្ហូរបោលទឹកស្រោចស្រព

កម្មសិទ្ធិករនៃដីអាចបង្ហូរបោលទឹកដែលបានស្រោចស្រពលើដីរបស់ខ្លួន ឆ្លងកាត់ដីក្រោមបាន ដោយបង់ប្រាក់សំណង ដល់កម្មសិទ្ធិករនៃដីក្រោមនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះក៏ជាមាត្រាមួយដែលបានជ្រើសរើសយកគោលគំនិតនៃច្បាប់ភូមិបាលរបស់កម្ពុជាដែរ ដើម្បីបង្ហូរទឹកដែលនៅសល់ពីការស្រោចស្រព ។ ក្នុងករណីដែលចាំបាច់ត្រូវបង្ហូរទឹកចោល កម្មសិទ្ធិករនៃដីអាចធ្វើផ្លូវទឹកដើម្បីបង្ហូរទឹកនោះនៅដីក្រោម ដោយសោហ៊ុយផ្ទាល់ខ្លួនបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលការបង្ហូរទឹកចោលនោះ បានធ្វើឱ្យកម្មសិទ្ធិករនៃដីក្រោមទទួលបន្ទុកជានិរន្តរ៍ ត្រូវបង់ប្រាក់សំណងឱ្យកម្មសិទ្ធិករនោះ ។ ពេលអនុវត្តសិទ្ធិធ្វើផ្លូវទឹក ចាំបាច់ត្រូវជ្រើសរើសផ្លូវទឹកណាដែលធ្វើឱ្យបន្ទុកចំពោះដីដែលឆ្លងកាត់នោះ មានទាបបំផុត ។ លើសពីនេះ ក្នុងករណីដែលត្រូវប្រើដីអ្នកជិតខាង ដើម្បីបង្ហូរទឹកស្អុយ ឬ ទឹកពីរោងចក្រ បញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៧៥. ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៥៦

មាត្រា ១៥០.- សិទ្ធិបង្ហូរទឹកចោលនៃកម្មសិទ្ធិករនៃដីលិចទឹក

កម្មសិទ្ធិករនៃដីលិចទឹកទាំងស្រុង ឬ មួយចំណែក អាចបង្ហូរទឹកដែលបណ្ដាលឱ្យមានការខូចខាតចេញពីដីរបស់ខ្លួនបាន លុះត្រាតែគោរពបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ ឬ បទដ្ឋានគតិយុត្តស្ដីពីអនាម័យ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា អាចបង្ហូរទឹកចោលទៅផ្លូវទឹកដែលត្រូវបង្ហូរ ដោយឆ្លងកាត់តាមដីអ្នកជិតខាងបាន ដោយគោរពតាមច្បាប់ ឬ បទដ្ឋានគតិយុត្តស្ដីពីអនាម័យ ដើម្បីធ្វើឱ្យដីលិចនោះស្ងួត ហើយនេះក៏ជាគោលគំនិតមួយដែលមាននៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជាដែរ ។ នេះគឺជាការធ្វើបណ្ដោះអាសន្ន ដែលមិនចាំបាច់ទាមទារសុំធ្វើផ្លូវទឹកក្នុងដីក្រោម ក៏ប៉ុន្តែ ត្រូវធ្វើយ៉ាងណាឱ្យបន្ទុករបស់ដីអ្នកជិតខាងនោះមានទាបបំផុត ។ ម្យ៉ាងទៀត បញ្ញត្តិនេះមិនបានតម្រូវឱ្យអ្នកមានសិទ្ធិបង្ហូរទឹកចោលនោះ បង់ប្រាក់សំណងដល់ទេ នេះគឺដោយសារតែមូលហេតុនៃការលិចទឹកនេះជាបាតុភូតធម្មជាតិ ដូចជាទឹកជំនន់ជាដើម ហើយការបង្ហូរទឹកនោះក៏ជាអំពើបណ្ដោះអាសន្នដែរ ។ ហេតុនេះហើយ ក្នុងករណីដែលការលិចទឹកនោះ មិនមែនកើតឡើង ដោយសារមូលហេតុធម្មជាតិទេ ឬ ករណីដែលចាំបាច់ត្រូវប្រើពេលវេលាយូរក្នុងការបង្ហូរទឹកចោល កម្មសិទ្ធិករ

នៃដីដែលត្រូវធ្វើផ្លូវទឹកនោះ អាចទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាត ដោយផ្អែកលើបញ្ញត្តិស្តីពីសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុ ជាដើម ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៧៦, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៥៧, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២២០

មាត្រា ១៥១.– សិទ្ធិលើក និង សិទ្ធិប្រើប្រាស់ទំនប់ ជាអាទិ៍

១-កម្មសិទ្ធិករនៃដីជាប់មាត់ទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែក ដែលចង់ប្រើប្រាស់ទឹក ទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែក ដើម្បីស្រោចស្រពដីរបស់ខ្លួន អាចធ្វើសិល្បៈការរាំងបាំងដើម្បីយកទឹក នៅលើដីដែលស្ថិតនៅមាត់ទឹកម្ខាងទៀតបាន ដោយបង់ប្រាក់សំណងដល់កម្មសិទ្ធិករនៃដីនៅមាត់ទឹកម្ខាងទៀត ។

២-កម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើសិល្បៈការនៅលើដីរបស់ខ្លួន អាចទាមទារប្រើប្រាស់រួមនូវទំនប់ទឹក ជាអាទិ៍ ពីអ្នកដែលបានធ្វើសិល្បៈការនោះបាន ដោយយកល័ក្ខខ័ណ្ឌទទួលបន្ទុកពាក់កណ្តាលនៃសោហ៊ុយធ្វើ និង ថែទាំ ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកដែលបានធ្វើសិល្បៈការពុំមានករណីយកិច្ចបង់ប្រាក់សំណងដែលបានកំណត់នៅកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះទេ ហើយអាចទាមទារឱ្យសងសំណងដែលខ្លួនបានបង់ហើយវិញបាន ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលកម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលស្ថិតនៅជាប់មាត់ទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែក ធ្វើទំនប់ទឹកទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែក ដើម្បីទប់ទឹកសម្រាប់ស្រោចស្រព ចាំបាច់ត្រូវធ្វើទំនប់ទឹកនោះជាប់ដីដែលនៅត្រើយម្ខាងទៀត ។ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះទទួលស្គាល់ឱ្យអ្នកធ្វើទំនប់ទឹកមានសិទ្ធិប្រើដីដែលនៅត្រើយម្ខាងទៀត ក្នុងកម្រិតដែលចាំបាច់ ។ នេះគឺជាបន្ទុកមួយដែលកម្មសិទ្ធិករនៃដីនៅត្រើយម្ខាងទៀតនោះត្រូវទទួល ដូច្នេះហើយអ្នកធ្វើទំនប់ទឹកនោះមានករណីយកិច្ចត្រូវបង់ប្រាក់សំណងដែលកើតឡើងដោយការសាងសង់ ព្រមទាំងបង់ប្រាក់សំណងចំពោះបន្ទុកដែលកើតឡើងដោយសារការប្រើជានិរន្តរ៍ នូវទំនប់ទឹកនោះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះមានចែងថា ក្នុងករណីដែលកម្មសិទ្ធិករដែលបានអនុញ្ញាតឱ្យធ្វើសិល្បៈការរាំងបាំងលើដីខ្លួន ដោយផ្អែកលើបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ត្រូវការប្រើទឹកនោះសម្រាប់ស្រោចស្រពដែរ កម្មសិទ្ធិករនោះមានសិទ្ធិប្រើទំនប់ទឹកនោះជាមួយគ្នាដែរ ។ ក្នុងករណីនេះ ទំនប់ទឹកនោះបម្រើផលប្រយោជន៍រួមរបស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីទាំងសងខាងនោះ ហេតុនេះហើយ ករណីយកិច្ចបង់ប្រាក់សំណងរបស់អ្នកមានករណីយកិច្ច ក្នុងការសងប្រាក់សំណងដោយសារការប្រើ

ជានិរន្តរ៍នូវទំនប់ទឹក ដែលកើតឡើងដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ នឹងរលត់ ។ ម្យ៉ាងទៀត អ្នកធ្វើទំនប់ទឹកអាចទាមទារនូវប្រាក់សំណង ចំពោះសំណងការខូចខាតដែលខ្លួនបានបង់ទៅកម្មសិទ្ធិករនៃដីនៅត្រើយម្ខាងទៀត ដោយសារការសាងសង់នោះបាន ។ ប៉ុន្តែ អ្នកធ្វើទំនប់ទឹក ពុំអាចទាមទារនូវប្រាក់សំណង ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រើដីនៅត្រើយម្ខាងទៀត ក្នុងអំឡុងពេលដែលខ្លួនបានប្រើទំនប់ទឹកនោះ សម្រាប់ផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន រហូតដល់ពេលប្រើរួមនោះទេ ។

លើសពីនេះ បញ្ហាថា តើអាចធ្វើទំនប់ទឹកនៅទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកនោះបាន ឬ មិនបានវិញ គឺត្រូវកំណត់ដោយច្បាប់ស្តីពីទឹក រួមទាំងវិធានទំនៀមទម្លាប់ស្តីពីទឹកដែលកំណត់សិទ្ធិប្រើទឹកផងដែរ ដូច្នេះ មាត្រានេះពុំមែនជាបញ្ញត្តិផ្តល់សិទ្ធិធ្វើទំនប់ទឹកទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែក ដល់កម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលស្ថិតនៅជាប់នោះទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៧៧ និង មាត្រា ៧៧៨. ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៥៨ និង មាត្រា ១៥៩. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២២២

មាត្រា ១៥២.- អំពើដែលរំខានដល់ជីវភាពរស់នៅ

កម្មសិទ្ធិករដែលមានបំណងធ្វើនៅលើដីរបស់ខ្លួន នូវអំពើដែលនឹងអាចរំខានដល់ជីវភាពរស់នៅរបស់អ្នកជិតខាង ដោយការខ្វងអណ្តូង ការជីកស្នង់ ការជីករុករក ឬ ដោយការទុកវត្ថុមានគ្រោះថ្នាក់ វត្ថុដែលរំខានដល់អ្នកដទៃ ឬ វត្ថុគ្មានអនាម័យ ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិពិសេសដែលកំណត់អំពីចម្ងាយដែលត្រូវគោរព និង អំពើដែលត្រូវអនុវត្ត ។

(កំណត់)

ជនដែលធ្វើអំពើនាំឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់ការថែរក្សាដីជិតខាង ឬ ធ្វើឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ដល់កម្មសិទ្ធិករនៃដីជិតខាង ឬ ធ្វើឱ្យរំខានដល់ជីវភាពរស់នៅរបស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីជិតខាង ត្រូវធ្វើសកម្មភាពនោះនៅកន្លែងដែលមានចម្ងាយកំណត់មួយពីដីជិតខាងនោះ ហើយវិធីធ្វើសកម្មភាពនោះ ក៏ត្រូវអនុលោមតាមការកំណត់ដោយច្បាប់ដែរ ។ មាត្រានេះបានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់អំពីចំណុចនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត បញ្ញត្តិពិសេសស្តីពីចម្ងាយពីដីជិតខាង និង ស្តីពីវិធីធ្វើសកម្មភាព ត្រូវកំណត់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដោយបទដ្ឋានគតិយុត្តរដ្ឋបាល ដូចជា បទបញ្ជានគរបាល ជាដើម ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើគ្មានបញ្ញត្តិជាក់ស្តែងទេ នោះត្រូវអនុលោមទៅតាមវិធានទំនៀមទម្លាប់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៦៨. ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៤៩. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៣៧. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៦៧៤. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩០៧

មាត្រា ១៥៣.– ករណីយកិច្ចដាក់រនាំងបាំងនៅបង្អួច កើយ ជាអាទិ៍

អ្នកដែលធ្វើបង្អួច កើយ ឬ សិល្បៈការប្រហាក់ប្រហែលរបស់ទាំងអស់នេះ ដែលសម្លឹងទៅឃើញដីផ្ទះអ្នកជិតខាងនោះ នៅចម្ងាយតិចជាង ២ (ពីរ) ម៉ែត្រ ពីព្រំដីអ្នកជិតខាង ត្រូវដាក់រនាំងបាំង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបានចែងតម្រូវឱ្យអ្នកដែលធ្វើបង្អួច ជាអាទិ៍ ដាក់រនាំងបាំងកុំឱ្យអាចសម្លឹងមើលផ្ទាល់ទៅដីអ្នកជិតខាង ក្នុងករណីដែលបង្អួចដែលអាចសម្លឹងទៅដីជិតខាងនោះមានចម្ងាយតិចជាង ២ ម៉ែត្រ ពីព្រំដីអ្នកជិតខាង ដើម្បីរក្សាភាពឯកជនរបស់អ្នករស់នៅលើដីជិតខាងនោះ ។ នេះគឺជាបញ្ញត្តិដែលចាំបាច់សម្រាប់ការពារភាពឯកជនរបស់អ្នករស់នៅលើដីជិតខាង ហេតុដូច្នេះ ដីជិតខាងនោះចាំបាច់ត្រូវជាដីរស់នៅ (ដីដែលបានសង់ផ្ទះហើយ) រីឯក្នុងករណីដែលដីជិតខាងនោះជាដីទំនេរ ជាអាទិ៍ ដែលពុំទាន់សង់ផ្ទះនៅឡើយទេ មិនចាំបាច់ធ្វើរនាំងបាំងនៅបង្អួច ជាអាទិ៍ ទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ទោះជាក្នុងករណីដែលមិនបានធ្វើរនាំងបាំងបង្អួច ជាអាទិ៍ ដែលនៅចម្ងាយក្រោម ២ ម៉ែត្រ ដោយសារតែពេលធ្វើនោះពុំទាន់មានផ្ទះនៅលើដីជិតខាងនោះក៏ដោយ តែពេលដែលគេបានសាងសង់ផ្ទះលំនៅ នៅលើដីជិតខាងនោះ ចាំបាច់ត្រូវធ្វើរនាំងបាំងបង្អួចនោះ ជាអាទិ៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៦៩, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៥០, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៣៥ និង មាត្រា ២៣៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ពីមាត្រា ៦៧៨ ដល់មាត្រា ៦៨០

មាត្រា ១៥៤.– ដើមឈើនៅជិតព្រំដី

កម្មសិទ្ធិករនៃដីមិនអាចដាំដើមឈើ គុម្ពោត ឬ ចុល្លព្រឹក្សដែលមានកម្ពស់លើសពី ២ (ពីរ) ម៉ែត្រ ក្នុងចម្ងាយ ២ (ពីរ) ម៉ែត្រ ពីព្រំប្រទល់ដីអ្នកជិតខាងបានឡើយ ។ ក្នុងករណីដែលធ្វើផ្ទុយពីបញ្ញត្តិនេះ កម្មសិទ្ធិករនេះមានករណីយកិច្ចដកចេញ តាមការទាមទាររបស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីជិតខាង ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលមានដើមឈើខ្ពស់នៅជិតព្រំដី អាចធ្វើឱ្យបាំងពន្លឺព្រះអាទិត្យ ឬ អាចមានគ្រោះថ្នាក់ ដូចជាដើមឈើរលំ ជាអាទិ៍ ។ មាត្រានេះបានជ្រើសរើសយកគោលគំនិតនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់ និង ច្បាប់ភូមិបាលរបស់កម្ពុជា ដោយពិចារណាដល់គ្រោះថ្នាក់នេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៧០, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៥១, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៦៧១

ផ្នែកទី ៣ សិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិនៃកម្មសិទ្ធិ

(កំណត់)

ផ្នែកនេះគឺជាបញ្ញត្តិស្តីពីសិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វិញដោយផ្អែកលើសិទ្ធិនៃកម្មសិទ្ធិ ។ ផ្នែកនេះមានចែងផងដែរ អំពីទំហំនៃការប្រគល់ផល អំពីបន្ទុកនៃការខូចខាតចំពោះការបាត់បង់ ឬ បែកបាក់វត្ថុ និង អំពីការទាមទារឱ្យសងសោហ៊ុយក្នុងករណីអ្នកកាន់កាប់វត្ថុទទួលនូវការទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុនោះវិញ ។

មាត្រា ១៥៥.– សិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វិញដោយផ្អែកលើសិទ្ធិនៃកម្មសិទ្ធិ

កម្មសិទ្ធិករអាចទាមទារឱ្យអ្នកកាន់កាប់ប្រគល់វត្ថុរបស់ខ្លួនវិញបាន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលអ្នកកាន់កាប់នោះមានមូលហេតុគតិយុត្តនៃសិទ្ធិកាន់កាប់ ចំពោះកម្មសិទ្ធិករ ។

(កំណត់)

សិទ្ធិប្រត្យក្ស គឺជាសិទ្ធិគ្រប់គ្រង និង សិទ្ធិដាច់ខាត ដូចដែលមាននិយមន័យក្នុងមាត្រា ១៣០ ហេតុនេះហើយ ពេលដែលការគ្រប់គ្រងដោយសន្តិវិធីនោះត្រូវបានរំខាន សិទ្ធិសម្រាប់សម្រេចនូវខ្លឹមសារនៃសិទ្ធិប្រត្យក្ស (សិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្ស) នឹងកើតមានឡើង ដើម្បីដកការរារាំងនោះ ។ មាត្រានេះបង្ហាញថា មានសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្ស ស្តីពីកម្មសិទ្ធិ ហើយបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់នូវខ្លឹមសារនោះផងដែរ ។

កម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុ អាចទាមទារឱ្យអ្នកកាន់កាប់វត្ថុដោយជាក់ស្តែង ប្រគល់វត្ថុនោះមកខ្លួនវិញបាន ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអ្នកកាន់កាប់មានសិទ្ធិអាចអះអាងថា ការកាន់កាប់វត្ថុនោះត្រឹមត្រូវ ដើម្បីប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល ដោយផ្អែកលើសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ឬ ផលុបភោគ ជាអាទិ៍ កម្មសិទ្ធិករមិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់មកវិញដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្ស ចំពោះអ្នកកាន់កាប់បានឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៨៥ និង មាត្រា ៩៨៦

មាត្រា ១៥៦.– អ្នកកាន់កាប់ និង ផល

១-អ្នកកាន់កាប់ដោយសុចរិត អាចទទួលផលដែលកើតពីវត្ថុកាន់កាប់នោះ ។

២-នៅពេលអ្នកកាន់កាប់ដោយសុចរិតបានចាញ់ក្តីក្នុងបណ្តឹងអំពីមូលហេតុគតិយុត្ត

នៃការកាន់កាប់ អ្នកកាន់កាប់នោះ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាអ្នកកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិត គិតតាំងពីពេលបានដាក់ពាក្យបណ្ដឹងនោះ ។

៣-ក្នុងករណីដែលអ្នកកាន់កាប់ប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់ឱ្យកម្មសិទ្ធិករវិញ អ្នកកាន់កាប់ទុច្ចរិតនៅពេលដែលផលបានកើតឡើង មានករណីយកិច្ចសងផលដែលខ្លួនបានទទួលនោះវិញ ហើយមានករណីយកិច្ចសងសំណងនូវតម្លៃនៃផលដែលត្រូវបានខូចខាត ឬ ធ្វេសប្រហែសក្នុងការទទួល ដោយកំហុស ។

(កំណត់)

អ្នកកាន់កាប់ដោយសុចរិត គឺជាអ្នកកាន់កាប់វត្ថុដោយមានជំនឿច្រឡំថា ខ្លួនមានសិទ្ធិអាចទទួលផល (សិទ្ធិដែលនាំឱ្យមានមូលហេតុគតិយុត្ត ដូចជាកម្មសិទ្ធិ សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ផលុបភោគ សិទ្ធិជួល ជាដើម) ។ តាមធម្មតា អ្នកកាន់កាប់ដោយសុចរិត បានប្រើប្រាស់ផលដែលខ្លួនបានប្រមូល ហេតុនេះហើយ ក្នុងករណីដែលមានការទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុដើមវិញ ពីអ្នកមានសិទ្ធិអាស្រ័យផល នៅពេលក្រោយ ប្រសិនបើតម្រូវឱ្យសងផលដែលបានប្រមូលហើយ ឬ ឱ្យសងជាប្រាក់ស្មើនឹងតម្លៃផលនោះ គឺជាការលំបាកមួយ សម្រាប់អ្នកកាន់កាប់ដោយសុចរិត ។ ដូច្នេះហើយបានជាកថាខណ្ឌទី ១ ចែងទទួលស្គាល់សិទ្ធិអាស្រ័យផលរបស់អ្នកកាន់កាប់ដោយសុចរិត ។ ទោះជាក្នុងករណីដែលអ្នកកាន់កាប់ដោយសុចរិតនោះមិនទាន់ប្រើប្រាស់ផលដែលខ្លួនបានទទួលនោះ ហើយបានទុកវត្ថុនោះនៅដៃក៏ដោយ ក៏មិនចាំបាច់ប្រគល់វត្ថុនោះមកវិញឡើយ ។ម្យ៉ាងទៀត អ្នកកាន់កាប់ដោយសុចរិត ចាំបាច់ត្រូវជាអ្នកកាន់កាប់ដោយសន្តិវិធី និង ជាសាធារណៈផងដែរ ហេតុដូច្នេះ មិនអាចអនុវត្តបញ្ញត្តិនេះ ចំពោះអ្នកកាន់កាប់ដោយកម្លាំងបាយ ឬ ដោយសម្ងាត់ទេ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិដែលចែងថា ក្នុងករណីដែលអ្នកកាន់កាប់ចាញ់បណ្ដឹងស្ដីពីសិទ្ធិដែលនាំឱ្យមានមូលហេតុគតិយុត្តនេះ ត្រូវចាត់ទុកថា អ្នកនោះកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិត ចំពោះសិទ្ធិអាស្រ័យផលនេះ គិតតាំងពីពេលដែលបានដាក់ពាក្យបណ្ដឹងនោះ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ គឺជាបញ្ញត្តិពិសេសនៃសេចក្ដីចម្រើនដោយឥតហេតុពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រគល់វត្ថុដែលបានកាន់កាប់ ដែលមានខ្លឹមសារថា ក្នុងករណីដែលអ្នកកាន់កាប់វត្ថុដើម (ដោយទុច្ចរិត) បានដឹងថា ខ្លួនពុំមានសិទ្ធិដែលនាំឱ្យមានមូលហេតុគតិយុត្តទេ ត្រូវសងផលនោះវិញ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៣៧, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៨៩ និង មាត្រា ១៩០, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៤៩, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៥៥ និង មាត្រា ៩៨៧

មាត្រា ១៥៧.– ការទទួលខុសត្រូវចំពោះការបាត់បង់ ឬ ខូចខាតនៃវត្ថុកាន់កាប់

ក្នុងករណីដែលអ្នកកាន់កាប់មានកំហុសចំពោះការបាត់បង់ ឬ ការខូចខាតវត្ថុកាន់

កាប់ ឬ ការមិនអាចប្រគល់វត្ថុនោះវិញបាន អ្នកកាន់កាប់ទុច្ចរិត នៅពេលដែលការបាត់បង់ ការខូចខាតដល់វត្ថុ ឬ ហេតុផ្សេងដែលមិនអាចប្រគល់វត្ថុនោះវិញបាននោះ បានកើតឡើង មានករណីយកិច្ចសងសំណងការខូចខាតទាំងអស់នោះ រីឯអ្នកកាន់កាប់សុចរិតមានករណីយកិច្ចសងសំណងការខូចខាត ត្រឹមតែកម្រិតនៃផលប្រយោជន៍ដែលខ្លួននៅតែទទួលប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែ អ្នកកាន់កាប់ដែលគ្មានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ទោះបីជាក្នុងករណីកាន់កាប់ដោយសុចរិតក៏ដោយ ក៏មានករណីយកិច្ចសងនូវការខូចខាតទាំងអស់ដែរ ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលមានទំនាក់ទំនងគតិយុត្តរវាងកម្មសិទ្ធិករ និង អ្នកកាន់កាប់ ស្តីពីការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលពីវត្ថុកាន់កាប់របស់អ្នកកាន់កាប់ ដូចជាករណីដែលអ្នកកាន់កាប់វត្ថុនោះដោយផ្អែកលើសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ផលុបភោគ សិទ្ធិជួលជាអាទិ៍ ហើយកម្មសិទ្ធិករបានទាមទារឱ្យអ្នកកាន់កាប់ប្រគល់មកវិញនូវវត្ថុកាន់កាប់នោះ ការទទួលខុសត្រូវចំពោះវត្ថុកាន់កាប់នោះ ឬ ការជម្រះបញ្ជីអំពីសោហ៊ុយ ជាអាទិ៍ ដែលចាំបាច់ក្នុងការកាន់កាប់វត្ថុនោះ ត្រូវកំណត់ទៅតាមទំនាក់ទំនងគតិយុត្តនោះ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ក្នុងករណីដែលជាការកាន់កាប់ដោយមិនយោងតាមទំនាក់ទំនងគតិយុត្តត្រឹមត្រូវទេ មូលហេតុនៃបញ្ញត្តិដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ ពុំមានទេ ហេតុនេះហើយមាត្រានេះបញ្ញត្តអំពីករណីនេះ ។

ចំពោះអ្នកកាន់កាប់ដោយមានឆន្ទៈយកមកធ្វើជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន (អ្នកកាន់កាប់ដោយឆន្ទៈជាម្ចាស់) ត្រូវបែងចែកជាពីរប្រភេទ គឺអ្នកកាន់កាប់ដោយសុចរិត និង អ្នកកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិត អំពីសិទ្ធិដែលអះអាងនូវភាពត្រឹមត្រូវនៃការកាន់កាប់នោះ ហើយកំណត់នូវទំហំនៃសំណងនៃការខូចខាតដោយការបាត់បង់ ឬ ដោយការខូចខាតនៃវត្ថុកាន់កាប់នោះតាមប្រភេទនីមួយៗ ។ ទំហំនៃសំណងនៃការខូចខាតរបស់អ្នកកាន់កាប់ដោយសុចរិត ត្រូវបានបង្រួញ ដោយសារពិចារណាថា ជួនកាល អ្នកដែលបានកាន់កាប់ដោយមានជំនឿថាជាវត្ថុរបស់ខ្លួន មិនសូវគ្រប់គ្រងថែរក្សាវត្ថុកាន់កាប់ដោយហ្មត់ចត់ ។ ម្យ៉ាងទៀត អ្នកកាន់កាប់ដោយសុចរិត ចាំបាច់ត្រូវជាអ្នកកាន់កាប់ដោយសន្តិវិធី និង ជាសាធារណៈ រីឯអ្នកកាន់កាប់ដោយកម្លាំងបាយ ឬ ដោយសម្ងាត់ ត្រូវចាត់ទុកថា ជាអ្នកកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិត ។

មាត្រានេះមានចែងអំពីករណីដែលបានធ្វើឱ្យខូចខាត ឬ បាត់បង់នូវវត្ថុកាន់កាប់ ដោយមានកំហុស ហើយមានរួមទាំងករណីដែលជាអំពើធ្វើដោយចេតនារបស់អ្នកកាន់កាប់ផងដែរ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ បានចែងស្តីពីអ្នកកាន់កាប់ដោយគ្មានឆន្ទៈយកមកធ្វើជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ដូចជា ភតិកៈ ឬ អ្នកទទួលបញ្ញើ ជាដើម ។ អ្នកទាំងនោះ គឺជាអ្នកកាន់កាប់ដោយយល់ដឹងថា ជាវត្ថុដែលអ្នកដទៃជាកម្មសិទ្ធិករ ដូច្នេះហើយ ទោះជាករណីនៃការកាន់កាប់ដោយសុចរិតក៏ដោយ ក៏ចំពោះការមិនអាចប្រគល់វិញនូវវត្ថុកាន់កាប់ ដោយមូលហេតុដែលជាការទទួលខុសត្រូវរបស់ខ្លួន អ្នកនោះត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះសំណងនៃការខូចខាតទាំងអស់ ដូចអ្នកកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិតដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៩១. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៨៩ និង មាត្រា ៩៩០ កថាខណ្ឌទី ១

មាត្រា ១៥៨.– សិទ្ធិរបស់អ្នកកាន់កាប់ក្នុងការទាមទារសងសោហ៊ុយ[៣]

១-ក្នុងករណីដែលអ្នកកាន់កាប់ប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់ទៅកម្មសិទ្ធិករវិញ អ្នកកាន់កាប់អាចទាមទារឱ្យកម្មសិទ្ធិករសងនូវសោហ៊ុយចាំបាច់ដែលខ្លួនបានចំណាយក្នុងការគ្រប់គ្រង និង ថែរក្សាវត្ថុនោះ ។ ក្នុងករណីអ្នកកាន់កាប់នោះបានទទួលផល ពីវត្ថុកាន់កាប់ អ្នកកាន់កាប់ត្រូវទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយចាំបាច់សម្រាប់ការគ្រប់គ្រង និង ថែរក្សាវត្ថុ ជាធម្មតា ។

២-ប្រសិនបើអ្នកកាន់កាប់បានចំណាយប្រាក់ដើម្បីកែលំអវត្ថុកាន់កាប់ ឬ ចំណាយដើម្បីបង្កើនតម្លៃផ្សេង ចំពោះវត្ថុនោះ កម្មសិទ្ធិករត្រូវសងទៅអ្នកកាន់កាប់វិញ នូវសោហ៊ុយដែលអ្នកកាន់កាប់បានចេញ ឬ តម្លៃប្រាក់ដែលកើននោះ តាមការជ្រើសរើសរបស់កម្មសិទ្ធិករ ក្នុងកម្រិតដែលកំណើនតម្លៃនោះនៅតែមាន ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះអ្នកកាន់កាប់ទុច្ចរិត តុលាការអាចអនុញ្ញាតឱ្យកម្មសិទ្ធិករមានអំឡុងពេលសមរម្យសម្រាប់ការសងនេះ ។

៣-ក្នុងករណីដែលអ្នកកាន់កាប់ប្រគល់ដីធ្លីឱ្យកម្មសិទ្ធិករវិញ កម្មសិទ្ធិករត្រូវសងនូវសោហ៊ុយដែលអ្នកកាន់កាប់បានចេញ ឬ កំណើនតម្លៃដែលនៅតែមាន ចំពោះសំណង់ដែលអ្នកកាន់កាប់សុចរិតបានសង់ ដំណាំដែលអ្នកនោះបានដាំ តែមិនទាន់បានទទួលផល និង ដើមឈើមិនទាន់បានកាប់ ។ ទោះបីជាមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះក៏ដោយ ចំពោះអ្នកកាន់កាប់ទុច្ចរិតវិញ កម្មសិទ្ធិករមានសិទ្ធិជ្រើសរើសឱ្យអ្នកកាន់កាប់ យកសំណង់ដែលបានសង់ ដំណាំដែលបានដាំតែមិនទាន់បានទទួលផល និង ដើមឈើមិនទាន់កាប់នោះចេញពីដី ឬ យកវត្ថុនោះជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ។ ប្រសិនបើកម្មសិទ្ធិករជ្រើសរើស ឱ្យដកយកវត្ថុនោះចេញ អ្នកកាន់កាប់ត្រូវយកសំណង់ ដំណាំ និង ដើមឈើទាំងនោះចេញ ដោយមិនគិតថ្លៃ ។ ប្រសិនបើកម្មសិទ្ធិករជ្រើសរើសយកសំណង់ ដំណាំ និង ដើមឈើនោះ ជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនវិញ កម្មសិទ្ធិករនោះត្រូវសងសោហ៊ុយ

---

[៣] មាត្រា ១៥៨ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្ម ដោយច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

ដែលអ្នកកាន់កាប់បានចេញ ឬ តម្លៃប្រាក់ដែលកើនឡើង រួមទាំងតម្លៃនៃវត្ថុដែលទទួលយក ដោយមិនគិតពិចារណាពីអធិកលាភនៃដីនោះទេ ។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការអាចអនុញ្ញាតឱ្យកម្មសិទ្ធិករមានអំឡុងពេលសមរម្យសម្រាប់ការសងនេះ ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលមានទំនាក់ទំនងគតិយុត្តរវាងកម្មសិទ្ធិករ និង អ្នកកាន់កាប់ ស្តីពីការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលពីវត្ថុកាន់កាប់របស់អ្នកកាន់កាប់ ដូចជាការកាន់កាប់ដោយផ្អែកលើសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ផលុបភោគ សិទ្ធិជួល ជាអាទិ៍ ហើយកម្មសិទ្ធិករបានទាមទារឱ្យអ្នកកាន់កាប់ប្រគល់មកវិញនូវវត្ថុកាន់កាប់នោះ ការជម្រះបញ្ជីអំពីសោហ៊ុយ ជាអាទិ៍ ដែលបានចំណាយ ត្រូវកំណត់ទៅតាមទំនាក់ទំនងគតិយុត្តនោះ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ក្នុងករណីដែលជាការកាន់កាប់ដោយមិនយោងតាមទំនាក់ទំនងគតិយុត្តត្រឹមត្រូវទេ មូលហេតុនៃបញ្ញត្តិដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ ពុំមានទេ ហេតុនេះហើយមាត្រានេះបញ្ញត្តអំពីករណីនេះ ។

នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ នៃមាត្រានេះ មានចែងគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាន ស្តីពីការប្រគល់វិញនូវវត្ថុកាន់កាប់ ហើយក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ មានចែងបញ្ញត្តិពិសេសស្តីពីការប្រគល់វិញនូវដីធ្លី ដីស្រែចំការ និង ព្រៃឈើ ។

ចំពោះការសងសោហ៊ុយនៅពេលប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់វិញ កថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ បែងចែកសោហ៊ុយដែលជាចំណាយរបស់អ្នកកាន់កាប់ជា ២ ប្រភេទ គឺ សោហ៊ុយចាំបាច់ និង អំពីសោហ៊ុយបង្កើនតម្លៃ តែមិនបានបែងចែកដាច់គ្នានូវខ្លឹមសារនៃការសងសោហ៊ុយ ដោយអ្នកកាន់កាប់ដោយសុចរិត និង ដោយអ្នកកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិតទេ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះការសងនូវសោហ៊ុយបង្កើនតម្លៃ អ្នកកាន់កាប់ដោយសុចរិតបានទទួលនូវការអនុគ្រោះជាង ។ នេះគឺធ្វើតាមបញ្ញត្តិនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន គឺមានន័យថា សោហ៊ុយដែលអ្នកកាន់កាប់បានចំណាយលើវត្ថុកាន់កាប់ គឺជាសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុសម្រាប់អ្នកទទួលការកាន់កាប់មកវិញ ។ ដូច្នេះហើយ ដើម្បីឱ្យបានទទួលនូវលទ្ធផលសមស្របងាយស្រួល ត្រូវចាត់ចែងឱ្យមានឯកភាព ដោយទទួលស្គាល់នូវការសងទាំងស្រុងនូវសោហ៊ុយចាំបាច់ និង ទទួលស្គាល់នូវការសងសោហ៊ុយបង្កើនតម្លៃ តែក្នុងកម្រិតដែលកំណើនតម្លៃនោះនៅតែមាន ដោយមិនគិតថាជាការកាន់កាប់ដោយសុចរិត ឬ ជាការកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិតទេ ។

សោហ៊ុយចាំបាច់នៃកថាខណ្ឌទី ១ គឺជាសោហ៊ុយចាំបាច់សម្រាប់គ្រប់គ្រង និង រក្សាវត្ថុ ឧទាហរណ៍ដូចជា ចំណាយទៅលើចំណីអាហារសម្រាប់ចិញ្ចឹមសត្វអ្នកដទៃ ឬ ចំណាយសម្រាប់ជួសជុលវត្ថុអ្នកដទៃ ជាដើម រីឯសោហ៊ុយបង្កើនតម្លៃនៃកថាខណ្ឌទី ២ វិញ គឺជាចំណាយសម្រាប់បង្កើនតម្លៃវត្ថុដើម្បីប្រើប្រាស់ ឬ កែលំអវត្ថុនោះ ដូចជាការបំពាក់នូវវិទ្យុឱ្យរថយន្តអ្នកដទៃ ជាដើម ។

កថាខណ្ឌទី ៣ គឺជាបញ្ញត្តិពិសេសស្តីពីការសងនូវដីធ្លី ដីស្រែចំការ ព្រៃឈើ ហើយបញ្ញត្តិនេះខុសគ្នានឹងកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ត្រង់ចំណុចថា កថាខណ្ឌនេះបែងចែកអ្នកកាន់កាប់ដោយសុចរិត និង អ្នកកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិត ហើយក្នុងករណី

នៃការកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិត ត្រូវគោរពផលប្រយោជន៍ និង ឆន្ទៈរបស់កម្មសិទ្ធិករដែលជាអ្នកទាមទារឱ្យសង ។ នេះគឺជាការបញ្ញត្តទៅតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ហើយក៏ជាគោលគំនិតនៃបញ្ញត្តិស្តីពីការសងសោហ៊ុយនាពេលប្រគល់វិញនូវវត្ថុកាន់កាប់នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ឬ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ដែរ ។ ដោយសារតែបានពិចារណាអំពីស្ថានភាពជាក់ស្តែងថា មានករណីច្រើនដែលអ្នកកាន់កាប់ យកដីធ្លី ឬ ព្រៃឈើដែលមិនត្រូវបានគ្រប់គ្រងឱ្យបានល្អ មកកាន់កាប់ដោយខុសច្បាប់ ដើម្បីធ្វើកសិកម្ម ជាអាទិ៍ បញ្ញត្តិនេះបានថែងការពារផលប្រយោជន៍របស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីធ្លី ដើម្បីធ្វើបដិទានដីធ្លី ដែលត្រូវគេកាន់កាប់ដោយខុសច្បាប់នោះ ។ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងកថាខណ្ឌនេះក៏ដូចគ្នាដែរ អ្នកកាន់កាប់ដោយសុចរិត ចាំបាច់ត្រូវជាអ្នកកាន់កាប់ដោយសន្តិវិធី និង ជាសាធារណៈ រីឯអ្នកកាន់កាប់ដោយកម្លាំងបាយ ឬ ដោយសម្ងាត់ត្រូវចាត់ទុកថា ជាអ្នកកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៩៣, ច្បាប់ភូមិបាលរបស់កម្ពុជា មាត្រា ៥៨, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៩៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៥៥, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៩៤ និង មាត្រា ៩៩៦

មាត្រា ១៥៩.- សិទ្ធិទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ និង បង្ការការរារាំង ដោយផ្អែកលើកម្មសិទ្ធិ

១-ក្នុងករណីដែលការអនុវត្តកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនត្រូវបានរារាំង កម្មសិទ្ធិករអាចទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ការរារាំង ចំពោះអ្នករារាំងនោះបាន ។

២-ក្នុងករណីដែលមានការបារម្ភជាក់ស្តែងថា ការអនុវត្តកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួននឹងទទួលការរារាំង នោះកម្មសិទ្ធិករអាចទាមទារឱ្យបង្ការការរារាំងនោះបាន ចំពោះអ្នកដែលអាចនឹងរារាំងនោះ ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលការអនុវត្តកម្មសិទ្ធិត្រូវបានរារាំង ដោយវិធីក្រៅពីវិធីដូចជាការដកហូតការកាន់កាប់ តាមលក្ខណៈជាសិទ្ធិគ្រប់គ្រងនៃសិទ្ធិប្រត្យក្ស សិទ្ធិទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ការរារាំង នឹងកើតមានឡើង ។ ក្នុងករណីដែលខ្លាចមានការរារាំងជាក់ស្តែង នោះអាចទាមទារឱ្យបង្ការនូវការរារាំងបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ១០០៤

ផ្នែកទី ៤ លទ្ធកម្មនៃកម្មសិទ្ធិ

កថាភាគទី ១ លទ្ធកម្មនៃកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ

មាត្រា ១៦០.- លទ្ធកម្មនៃកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ

កម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ អាចត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្ម ដោយកិច្ចសន្យា សន្តតិកម្ម និង ហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងផ្នែកទី ៤ (លទ្ធកម្មនៃកម្មសិទ្ធិ) នេះ ព្រមទាំងតាមបញ្ញត្តិនៃក្រមនេះ ឬ ច្បាប់ផ្សេង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ បង្ហាញអំពីមូលហេតុនៃលទ្ធកម្មនៃកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ ហើយបញ្ជាក់ថា ផ្នែកនេះចែងអំពីមូលហេតុនៃលទ្ធកម្មនៃកម្មសិទ្ធិ ក្រៅពីដោយកិច្ចសន្យា ឬ ដោយសន្តតិកម្ម ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៨៨, ច្បាប់ភូមិបាលរបស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៣

មាត្រា ១៦១.- អចលនវត្ថុគ្មានម្ចាស់

អចលនវត្ថុដែលគ្មានម្ចាស់ ត្រូវជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ ។

(កំណត់)

អចលនវត្ថុដែលបច្ចុប្បន្ននេះគ្មានម្ចាស់ ឬ អចលនវត្ថុដែលមិនមែនជាកម្មវត្ថុនៃកម្មសិទ្ធិនៅឡើយ ឬ អចលនវត្ថុដែលម្ចាស់មិនច្បាស់លាស់ គឺជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ ។ បញ្ហាថា តើកម្មសិទ្ធិករអាចបោះបង់កម្មសិទ្ធិបានឬទេនោះ គឺជាបញ្ហាបកស្រាយនាអនាគត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៩២ និង មាត្រា ៧២៥, ច្បាប់ភូមិបាលរបស់កម្ពុជា មាត្រា ១២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៣៩ កថាខណ្ឌទី ២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៧១៣, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩២៨ កថាខណ្ឌទី ២

មាត្រា ១៦២.- អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ

១-ជនដែលបានកាន់កាប់អចលនវត្ថុ ដោយសន្តិវិធី និង ដឹងឮជាសាធារណៈ ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ក្នុងអំឡុងពេល ២០ (ម្ភៃ) ឆ្នាំ ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុនោះ ។

២-ជនដែលបានកាន់កាប់អចលនវត្ថុ ដោយសន្តិវិធី និង ដឹងឮជាសាធារណៈ ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ក្នុងអំឡុងពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិ

លើអចលនវត្ថុនោះ បើជននោះសុចរិត និង គ្មានកំហុស នៅពេលដែលខ្លួនបានចាប់ផ្ដើមកាន់កាប់ ។

៣-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយចំពោះអចលនវត្ថុដែលជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ទោះបីជាប្រភេទណាក៏ដោយ ។

(កំណត់)

ដើម្បីឱ្យទំនាក់ទំនងគតិយុត្តមានស្ថិរភាព ជនដែលបានកាន់កាប់ជាក់ស្ដែងនូវអចលនវត្ថុអស់រយៈពេលវែង ដោយមានឆន្ទៈយកមកធ្វើជាកម្មសិទ្ធិ គួរតែចាត់ទុកថា ជននោះជាកម្មសិទ្ធិករ ទោះជាជននោះពុំមែនជាកម្មសិទ្ធិករពិតប្រាកដក៏ដោយ ។ ដូច្នេះហើយបានជាមាត្រានេះបានចែងអំពីលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដោយអាជ្ញាយុកាល ។ ល័ក្ខខ័ណ្ឌជាក់ស្ដែងនៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម គឺការកាន់កាប់ដោយឆន្ទៈជាម្ចាស់ មានន័យថា ត្រូវមានឆន្ទៈយកអចលនវត្ថុនោះមកធ្វើជាកម្មសិទ្ធិ ។ លើសពីនេះ ត្រូវកាន់កាប់ដោយសន្តិវិធី និង ជាសាធារណៈផងដែរ ។

ដូចដែលបានបង្ហាញក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ អំឡុងពេលចាំបាច់ដើម្បីសម្រេចអាជ្ញាយុកាល (អំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាល) ត្រូវបានកំណត់ខុសគ្នា រវាងអ្នកកាន់កាប់ដោយសុចរិត និង អ្នកកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិត ហើយឆន្ទៈសុចរិត ឬ ទុច្ចរិតនេះ គឺជាឆន្ទៈពេលចាប់ផ្ដើមកាន់កាប់ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ បានបង្ហាញថា របបអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មនេះ មិនអនុវត្តចំពោះអចលនវត្ថុរដ្ឋទេ នេះគឺដោយសារតែបានពិចារណាដល់ស្ថានភាពនៃការគ្រប់គ្រងមិនទាន់បានគ្រប់គ្រាន់នូវអចលនវត្ថុរដ្ឋ ។

លើសពីនេះ នៅកម្ពុជា នៅមានដីធ្លីជាច្រើនទៀតដែលបុគ្គលឯកជនបានកាន់កាប់រយៈពេលវែង តែមិនទាន់កំណត់កម្មសិទ្ធិករច្បាស់លាស់ ។ ចំពោះដីធ្លីប្រភេទនេះ យោងតាមច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ឥឡូវនេះរដ្ឋកំពុងតែទទួលស្គាល់នូវកម្មសិទ្ធិដីធ្លីនោះចំពោះបុគ្គលឯកជន ដោយយោងតាមវិធីនៃការចុះបញ្ជីដីធ្លីមានលក្ខណៈជាប្រព័ន្ធ ។ ដូច្នេះហើយប្រសិនបើបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះដីធ្លីដែលមិនទាន់បានកំណត់កម្មសិទ្ធិនៅឡើយ នឹងមានលទ្ធផលផ្ទុយនឹងការទទួលស្គាល់កម្មសិទ្ធិដីធ្លី ដោយច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជាសព្វថ្ងៃនេះ ។ ហេតុនេះហើយ មាត្រានេះមិនត្រូវអនុវត្តចំពោះដីធ្លីដែលមិនទាន់បានកំណត់កម្មសិទ្ធិករទេ គឺត្រូវយកមកអនុវត្តតែចំពោះដីធ្លីដែលត្រូវបានចុះបញ្ជីនៅក្នុងសៀវភៅគោលបញ្ជីដីធ្លីប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រានេះទទួលស្គាល់តែអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ ដោយអង្គហេតុនៃការកាន់កាប់ជាក់ស្ដែងដែលបន្តជានិរន្តន៍ប៉ុណ្ណោះ ហើយម្យ៉ាងទៀត ល័ក្ខខ័ណ្ឌអានុភាពដោយផ្អែកលើមាត្រា ១៣៥ ត្រូវអនុវត្តតែចំពោះករណីដែលបានផ្ទេរកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុដោយការព្រមព្រៀងប៉ុណ្ណោះ ដូច្នេះពុំមានភាពផ្ទុយនឹងមាត្រានេះទេ ។

តាមការបកស្រាយនៃមាត្រានេះ មានបញ្ហាថា តើជនដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុ (ដីធ្លី) ដោយអាជ្ញាយុកាល ត្រូវចុះបញ្ជី ដើម្បីធ្វើការអះអាងនូវកម្មសិទ្ធិនោះ ឬទេ ។ ចំពោះបញ្ហានេះ តាមការបកស្រាយនៃច្បាប់ជប៉ុន

ជនដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយអាជ្ញាយុកាល អាចធ្វើការអះអាងកម្មសិទ្ធិនោះចំពោះកម្មសិទ្ធិករដើមបាន ដោយមិនចាំបាច់ចុះបញ្ជីទេ ក៏ប៉ុន្តែ ក្រោយពីបានសម្រេចនូវអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិនោះ ក្នុងករណីដែលកម្មសិទ្ធិករដើមបានធ្វើអនុប្បទានកម្មសិទ្ធិនោះទៅឱ្យតតិយជន នោះដោយយោងតាមគោលការណ៍នៃមាត្រា ១៣៤ កថាខណ្ឌទី ១ ជនដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយអាជ្ញាយុកាល មិនអាចតតាំងនឹងតតិយជននោះទេ បើមិនបានចុះបញ្ជី ។ ម្យ៉ាងទៀត តាមការបកស្រាយរបស់ច្បាប់ជប៉ុន ទោះជាកម្មសិទ្ធិករបានធ្វើអនុប្បទានកម្មសិទ្ធិនោះ ហើយបានផ្ទេរដោយការចុះបញ្ជីមុនពេលបានសម្រេចអាជ្ញាយុកាលក៏ដោយ ក៏អាជ្ញាយុកាលនោះមិនត្រូវផ្អាកទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧២៣, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៦២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ពីមាត្រា ២២៦៥ ដល់មាត្រា ២២៦៧, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩០០ កថាខណ្ឌទី ១

មាត្រា ១៦៣.- អានុភាពប្រតិសកម្មនៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម

អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១៦២ (អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ) នៃក្រមនេះ មានអានុភាពប្រតិសកម្ម ចាប់ពីថ្ងៃចាប់ផ្ដើមគិតអាជ្ញាយុកាលនេះ ។ ផលដែលបានកើតឡើង ក្រោយថ្ងៃចាប់ផ្ដើមគិតអាជ្ញាយុកាលនេះ ត្រូវធ្លាក់ទៅអ្នកដែលធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិដោយអាជ្ញាយុកាល ។

(កំណត់)

ដើម្បីគោរពនូវស្ថានភាពដែលមានជានិរន្តន៍នោះ ហើយដើម្បីកុំឱ្យមានវិវាទស្ដីពីសិទ្ធិដ៏ស្មុគស្មាញរហូតដល់ពេលដែលបានសម្រេចនូវអាជ្ញាយុកាលនោះ ត្រូវចាត់ទុកថា ជនដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុដោយអាជ្ញាយុកាលនោះបានធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិនោះ ចាប់ពីពេលដែលបានចាប់ផ្ដើមកាន់កាប់ (ថ្ងៃដែលចាប់ផ្ដើមគិតអាជ្ញាយុកាល) ។ ហេតុដូច្នេះ ផលដែលកើតឡើងក្រោយថ្ងៃដែលចាប់ផ្ដើមគណនានោះ ត្រូវធ្លាក់ទៅជនដែលធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយអាជ្ញាយុកាល ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៤៤, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ២២៤

មាត្រា ១៦៤.- ការលើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម

១-តុលាការមិនអាចសម្រេចសេចក្ដីដោយផ្អែកលើអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មបានឡើយ លើកលែងតែភាគីបានលើកឡើង នូវអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មនោះ ។

២-មានតែអ្នកដែលនឹងធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិដោយអាជ្ញាយុកាល អ្នកដែលទទួលការបង្កើតសិទ្ធិផ្ទុលអចិន្ត្រៃយ៍ ផលុបភោគ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ សេវភាព

សិទ្ធិជួល ហ៊ីប៉ូតែក ឬ សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ ពីអ្នកដែលនឹងធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិ និង បុគ្គលផ្សេងទៀតដែលមានផលប្រយោជន៍ត្រឹមត្រូវតាមផ្លូវច្បាប់ ក្នុងការលើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មទេ ដែលអាចលើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មបាន ។

៣-ប្រសិនបើអ្នកដែលនឹងធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិដោយអាជ្ញាយុកាល លើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម តតិយជនក៏ទទួលបាននូវផលប្រយោជន៍នៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មនេះដែរ ។ ប្រសិនបើអ្នកដែលមានសិទ្ធិលើកឡើង ក្រៅពីអ្នកដែលនឹងធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិដោយអាជ្ញាយុកាល បានលើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម អានុភាពនៃការលើកឡើងនេះ កើតឡើងតែរវាងអ្នកដែលបានលើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម និង ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិដើមតែប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

ទោះជាល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយអាជ្ញាយុកាលរបស់ជនដែលបានកាន់កាប់អចលនវត្ថុមានគ្រប់គ្រាន់ក៏ដោយ ប្រសិនបើជននោះពុំមានឆន្ទៈទទួលផលប្រយោជន៍ពីអាជ្ញាយុកាលនោះទេ ពុំចាំបាច់ទទួលស្គាល់នូវលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិរបស់ជននោះទេ ។ ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះមានចែងថា ស្ដីពីអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម ចាំបាច់មានការលើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាលនោះ ដែលជាការបង្ហាញឆន្ទៈចង់ទទួលផលប្រយោជន៍ពីអាជ្ញាយុកាលនោះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ បង្ហាញអំពីវិសាលភាពនៃអ្នកដែលមានសិទ្ធិលើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម ។ ជាការធម្មតាទេ អ្នកដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយអាជ្ញាយុកាល ជាអ្នកដែលមានសិទ្ធិលើកឡើង ហើយជនដែលត្រូវបានរៀបរាប់ជាឧទាហរណ៍នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ក៏ជាអ្នកដែលមានសិទ្ធិលើកឡើងដែរ ដោយសារជននោះទទួលការធានានូវសិទ្ធិរបស់ខ្លួនដោយអាជ្ញាយុកាល ។ ហេតុនេះហើយ ក្នុងករណីដែលជនដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិនៃអចលនវត្ថុ ដោយការសម្រេចនូវអាជ្ញាយុកាល មិនបានលើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាលនោះទេ ផលុបភោគី ជាអាទិ៍ ដែលជាតតិយជនដែលបានទទួលសិទ្ធិដែលបានបង្កើតដោយជននោះ ក៏អាចលើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាលដោយឯករាជ្យដែរ ដើម្បីរក្សាសិទ្ធិរបស់ខ្លួននោះ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងអំពីអានុភាពនៃការលើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាល ។ ក្នុងករណីដែលជនដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដោយអាជ្ញាយុកាល បានលើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាលនោះ តតិយជនដែលបានទទួលសិទ្ធិដែលបង្កើតដោយជននោះ (ឧទាហរណ៍ ផលុបភោគី ជាអាទិ៍) អាចទទួលនូវផលប្រយោជន៍ពីអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មនោះ ដោយមិនចាំបាច់លើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាលនោះដោយខ្លួនឯងទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ក្នុងករណីដែលជនដទៃទៀត ក្រៅពីជនដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយអាជ្ញាយុកាល បានលើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាលនោះ អានុភាពនៃអាជ្ញាយុកាលនោះ នឹងកើតមានឡើងរវាងជនដែលបានលើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាល និង កម្មសិទ្ធិករដើម ។ នេះគេហៅថា អានុភាពមិនដាច់ខាតនៃការ

លើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាល ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលជនដែលធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយអាជ្ញាយុកាល មិនបានលើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាលនោះ ហើយជនដែលបានទទួលផលុបភោគ ដែលបង្កើតដោយជនដែលធ្វើលទ្ធកម្មនោះ បានលើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មនោះ នោះផលុបភោគីអាចអះអាងបាននូវផលុបភោគនោះដោយផ្អែកលើកម្មសិទ្ធិដែលត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្មដោយអាជ្ញាយុកាល ហេតុដូច្នេះ ផលុបភោគីនោះអាចអះអាងនូវការបង្កើតផលុបភោគដែលមានសុពលភាពរវាងផលុបភោគីនោះ និង កម្មសិទ្ធិករពិតប្រាកដបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៤៥. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ពីមាត្រា ២២២៣ ដល់មាត្រា ២២២៥

មាត្រា ១៦៥.– ការបោះបង់ចោលនូវផលប្រយោជន៍នៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម

ផលប្រយោជន៍នៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម មិនអាចបោះបង់ចោលជាមុនបានឡើយ ។ មានតែផលប្រយោជន៍នៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មដែលបានសម្រេចហើយទេ ទើបអាចបោះបង់ចោលបាន ។

(កំណត់)

អាជ្ញាយុកាលគឺជារបបសម្រាប់ផលប្រយោជន៍សាធារណៈ ហេតុនេះហើយ បុគ្គលឯកជនពុំអាចបង្ហាញឆន្ទៈបដិសេធចោលរបបអាជ្ញាយុកាលនេះជាមុនបានឡើយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ការបោះបង់ផលប្រយោជន៍នៃអាជ្ញាយុកាលក្រោយពេលអាជ្ញា-យុកាលនោះបានសម្រេច អាចធ្វើទៅបាន តាមគោលគំនិតនៃមាត្រា ១៦៤ ដែលប្រគល់សិទ្ធិឱ្យអ្នកធ្វើលទ្ធកម្ម ដោយអាជ្ញាយុកាលសម្រេចទទួល ឬ មិនទទួលផលប្រយោជន៍នោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៤៦. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ពីមាត្រា ២២២០ ដល់មាត្រា ២២២២

មាត្រា ១៦៦.– វិសាលភាពនៃជនដែលទទួលអានុភាពនៃការបោះបង់ចោលនូវផលប្រយោជន៍នៃអាជ្ញាយុកាល នៃលទ្ធកម្ម

ការបោះបង់ចោលនូវផលប្រយោជន៍នៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម មានអានុភាពតែរវាងម្ចាស់កម្មសិទ្ធិដើម និង អ្នកមានសិទ្ធិលើកឡើងដែលបានបោះបង់ចោលនូវផលប្រយោជន៍នោះប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

ទោះបីជាជនដែលអាចធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុដោយអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម បោះបង់ចោលនូវផលប្រយោជន៍នៃអាជ្ញាយុកាលក៏ដោយ អានុភាពនោះមានតែចំពោះជនដែលបានបោះបង់ចោលនូវផលប្រយោជន៍នៃអាជ្ញាយុកាល និង

កម្មសិទ្ធិករពិតតែប៉ុណ្ណោះ ។ ដូច្នេះហើយ ក្នុងករណីនេះក៏ដោយ ជនដែលបានទទួលផលុបភោគដែលបង្កើតដោយជនដែលអាចអះអាងនូវការសម្រេចនៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម ជាអាទិ៍ អាចលើកឡើងនូវអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មបាន ។

មាត្រា ១៦៧.– ហេតុនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម

អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម ត្រូវផ្អាកក្នុងករណីណាមួយដូចខាងក្រោមនេះ :

ក-ការបាត់បង់ការកាន់កាប់ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ។

ខ-ការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការ ឬ ការអនុវត្តសិទ្ធិដែលមានលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែល ។

គ-សកម្មភាពអនុវត្តដោយបង្ខំ ឬ សកម្មភាពចាត់ចែងការរក្សាការពារ ។

ឃ-ការទទួលស្គាល់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលដែលជាហេតុដែលជាឧបសគ្គនៃអាជ្ញាយុកាល ។ ចំណុច ក នៃមាត្រានេះចែងអំពីហេតុនៃការផ្អាកដោយធម្មជាតិ ហើយពីចំណុច ខ ដល់ ឃ មានចែងអំពីហេតុនៃការផ្អាក ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ។ ក្នុងករណីដែលមានហេតុនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលដែលមានចែងក្នុងមាត្រានេះ រយៈពេលនៃអាជ្ញាយុកាលដែលបានកន្លងផុតទៅរហូតដល់ពេលដែលហេតុនេះកើតឡើង នឹងលែងមានន័យ ហើយអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនោះនឹងមានដំណើរការសាជាថ្មីទៀត ក្រោយពីហេតុនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនោះរលត់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៤៧ និង មាត្រា ១៦២. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ២២៤៣ និង មាត្រា ២២៤៨

មាត្រា ១៦៨.– វិសាលភាពនៃជនដែលទទួលអានុភាពនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម

ប្រសិនបើហេតុនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម កើតឡើងចំពោះអ្នកដែលនឹងធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិដោយអាជ្ញាយុកាល អ្នកដទៃទៀតមិនអាចបដិសេធនូវអានុភាពនៃការផ្អាកនេះបានទេ ។ ប្រសិនបើហេតុនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម កើតឡើងចំពោះអ្នកមានសិទ្ធិលើកឡើង ក្រៅពីអ្នកដែលនឹងធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិដោយអាជ្ញាយុកាល អានុភាពនៃការផ្អាកនេះ ត្រូវកើតឡើងតែរវាងម្ចាស់កម្មសិទ្ធិដើម និង អ្នកមានសិទ្ធិលើកឡើងប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអានុភាពមិនដាច់ខាតនៃការផ្អាកនៃអាជ្ញាយុកាល ដោយហេតុនៃការផ្អាកនៃអាជ្ញាយុកាលដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៤៨

មាត្រា ១៦៩.- ការបាត់បង់ការកាន់កាប់ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ

បើអ្នកកាន់កាប់ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ បានបាត់បង់ការកាន់កាប់ ក្រៅពីឆន្ទៈរបស់ខ្លួន ហើយកាន់កាប់ឡើងវិញ នៅក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ ឬ ដោយបណ្ដឹងដែលដាក់ពាក្យ នៅក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ ត្រូវចាត់ទុកថា អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មមិនបានផ្អាក ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលបានបាត់បង់នូវការកាន់កាប់ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ អាជ្ញាយុកាលនឹងត្រូវផ្អាក (មាត្រា ១៦៧ ចំណុច ក) ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលការបាត់បង់នូវការកាន់កាប់នោះ ពុំមែនដោយសារឆន្ទៈសាមីខ្លួនទេ ដូចជាករណីដែលការកាន់កាប់នោះត្រូវបានតតិយជនដណ្ដើមយក ជាដើម ការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនោះ ដោយគ្មានល័ក្ខខ័ណ្ឌ មិនមានភាពសមរម្យទេ ។ ដូច្នេះហើយ មាត្រានេះបានចែងសម្រាប់ករណីប្រភេទនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២០១ កថាខណ្ឌទី ៣

មាត្រា ១៧០.- ការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការ

ការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការមិនត្រូវបង្កើតអានុភាពនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មឡើយ ក្នុងករណីដែលបណ្ដឹងត្រូវបានលើកចោល ឬ ត្រូវបានដកវិញ ។

(កំណត់)

ការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១៦៧ (ហេតុនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម) ចំណុច ខ មានដូចជា បណ្ដឹងទាមទារឱ្យប្រគល់ដីធ្លីមកវិញ ដោយជនដែលបានអះអាងកម្មសិទ្ធិដីធ្លី ចំពោះជនដែលកាន់កាប់ដីធ្លីដោយឆន្ទៈជាម្ចាស់ ជាដើម ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើមានការលើកបណ្ដឹងចោលដោយសារខ្វះលក្ខណៈទម្រង់នៃបណ្ដឹង ឬ មានការដកពាក្យបណ្ដឹង អានុភាពនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលពុំកើតមានឡើងទេ ដោយសារតែពុំមានការកំណត់អំពីអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលការទាមទារត្រូវបានច្រានចោលដោយសារមូលហេតុសារធាតុ

ក៏អានុភាពនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលពុំកើតមានឡើងដែរ ដោយសារតែអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិទាមទារត្រូវបានបដិសេធ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៤៩, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ២២៤៧

មាត្រា ១៧១.- ការលុបចោលនូវការចាត់ចែងការអនុវត្តដោយបង្ខំ ឬ ការចាត់ចែងការរក្សាការពារ

ក្នុងករណីដែលការចាត់ចែងការអនុវត្តដោយបង្ខំ ឬ ការចាត់ចែងការរក្សាការពារ ត្រូវបានលុបចោល តាមពាក្យសុំរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិ ឬ ដោយខ្វះល័ក្ខខ័ណ្ឌតាមផ្លូវច្បាប់ ការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម ដោយសកម្មភាពអនុវត្តដោយបង្ខំ ឬ ដោយសកម្មភាពចាត់ចែងការរក្សាការពារនេះ ត្រូវចាត់ទុកថា មិនបានកើតឡើងឡើយ ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលបានលុបចោលនូវការចាត់ចែងការអនុវត្តដោយបង្ខំ ឬ ការចាត់ចែងរក្សាការពារ អានុភាពនៃការផ្អាកនៃអាជ្ញាយុកាលពុំកើតមានឡើងទេ ដោយសារតែពុំមានការកំណត់នូវសិទ្ធិរបស់ជនដែលដាក់ពាក្យសុំឱ្យចាត់ចែងការអនុវត្តដោយបង្ខំ ឬ ចាត់ចែងរក្សាការពារ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៥៤, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ២២៤៤

មាត្រា ១៧២.- ដំណើរការនៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម ក្រោយការផ្អាក

១-អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មដែលត្រូវបានផ្អាក នឹងចាប់ផ្តើមគិតជាថ្មីម្តងទៀត ក្រោយពីហេតុនៃការផ្អាកបានចប់ ។

២-អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មដែលត្រូវបានផ្អាកដោយការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការ នឹងចាប់ផ្តើមគិតជាថ្មីម្តងទៀត បន្ទាប់ពីសេចក្តីសម្រេចបានចូលជាស្ថាពរ ។

(កំណត់)

ប្រសិនបើមានហេតុនៃការផ្អាកដែលកំណត់ដោយច្បាប់ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១៦៧ ពីចំណុច ខ ដល់ ឃ ហើយបានបញ្ជាក់នូវអត្ថិភាពនៃសិទ្ធិរបស់កម្មសិទ្ធិករនៃអចលនវត្ថុ ក្នុងអំឡុងពេលដែលអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មកំពុងមានដំណើរការ នោះអាជ្ញាយុកាលត្រូវបានផ្អាក ហើយអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលដែលបានកន្លងផុតនោះ ក្លាយទៅជាគ្មានន័យ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើស្ថានភាពពុំមានការផ្លាស់ប្តូរក្រោយពីនោះ ហើយអ្នកកាន់កាប់បន្តការកាន់កាប់ដោយឆន្ទៈជាម្ចាស់ទៀត អាជ្ញាយុកាលថ្មីនឹងចាប់ផ្តើមមានដំណើរការ ។ មាត្រានេះបានចែងច្បាស់លាស់នូវចំណុចនេះ ។ ចំពោះការទាមទារ

តាមផ្លូវបណ្ដឹង ក្នុងនេះមានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់អំពីដើមគ្រានៃអាជ្ញាយុកាលដែលនឹងមានដំណើរការថ្មី ប៉ុន្តែ ចំពោះហេតុនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលដទៃទៀតវិញ ត្រូវពិចារណាទៅតាមករណីនីមួយៗ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៥៧

មាត្រា ១៧៣.- ការបង្អង់ការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលដោយការទាមទារ

១-ប្រសិនបើម្ចាស់កម្មសិទ្ធិដើមបានទាមទារ នៅពេលណាមួយក្នុងអំឡុងពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ មុនពេលផុតអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មនោះមិនត្រូវបានសម្រេចចំពោះភាគីម្ខាងទៀតនៃការទាមទារនោះ ក្នុងអំឡុងពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ បន្ទាប់ពីការទាមទារឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ទោះបីជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិដើមទាមទារម្តងទៀតក៏ដោយ ក៏មិនអាចពន្យឺតការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម ដោយការទាមទារម្តងទៀតនោះដែរ ។

២-ទោះបីជាការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការ មិនបង្កើតអានុភាពនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាល ដោយសារការលើកចោលបណ្ដឹង ឬ ការដកពាក្យបណ្ដឹងក៏ដោយ ក៏ត្រូវចាត់ទុកថា អ្នកប្ដឹងបានទាមទារជាបន្ត ចាប់ពីពេលដែលពាក្យបណ្ដឹងត្រូវបានបញ្ជូនទៅភាគីម្ខាងទៀត រហូតដល់ពេលដែលបណ្ដឹងនោះត្រូវបានលើកចោល ឬ ពេលដែលពាក្យបណ្ដឹងនោះត្រូវបានដកដែរ ។ ក្នុងករណីនេះ អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មនោះមិនត្រូវបានសម្រេចចំពោះភាគីម្ខាងទៀតនោះ ក្នុងអំឡុងពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ បន្ទាប់ពីការលើកចោលបណ្ដឹង ឬ ការដកពាក្យបណ្ដឹងឡើយ ។

៣-ប្រសិនបើម្ចាស់កម្មសិទ្ធិដើមបានអះអាងសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ក្នុងនាមជាចុងចម្លើយក្នុងបណ្ដឹងនោះ ត្រូវចាត់ទុកថា អ្នកនោះទាមទារជាបន្ត ក្នុងពេលដែលបណ្ដឹងនោះកំពុងចាត់ការ ចាប់ពីពេលដែលអ្នកនោះអះអាងសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ។ ក្នុងករណីនេះ អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មនោះមិនត្រូវសម្រេចចំពោះដើមចោទ ក្នុងអំឡុងពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ បន្ទាប់ពីសាលក្រម ឬ សាលដីកានៃបណ្ដឹងនោះចូលជាស្ថាពរ ។

(កំណត់)

កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលកម្មសិទ្ធិករដើមបានទាមទារឱ្យប្រគល់វិញ តាមរបៀបធម្មតា

(មិនតាមផ្លូវតុលាការ) ក្នុងអំឡុងពេល ៦ ខែ មុនពេលផុតអាជ្ញាយុកាល អាជ្ញាយុកាលមិនត្រូវបានសម្រេច ចំពោះភាគីម្ខាងទៀតនៃការទាមទារនោះ ក្នុងអំឡុងពេល ៦ ខែ បន្ទាប់ពីការទាមទារទេ ។ ហេតុដូច្នេះ ក្នុងអំឡុងពេលនេះ ជនដែលបានទាមទារនោះចាំបាច់ត្រូវធ្វើការទាមទារតាមផ្លូវតុលាការ ឬ ធ្វើការចាត់ចែងរក្សាការពារ ជាអាទិ៍ ដើម្បីធ្វើឱ្យផ្អាកអាជ្ញាយុកាល ។ ប្រសិនបើមិនចាត់វិធានការតឹងរ៉ឹងដូចនេះទេ មិនអាចពន្យារនូវការសម្រេចនៃអាជ្ញាយុកាល ដោយការទាមទារឱ្យប្រគល់សាជាថ្មីទេ ។

កថាខណ្ឌទី ២ និង កថាខណ្ឌទី ៣ មានចែងថា ក្នុងករណីដែលកម្មសិទ្ធិករដើមបានធ្វើសកម្មភាពរក្សាការពារសិទ្ធិដែលកំណត់ណាមួយ ក៏ត្រូវពន្យារអាជ្ញាយុកាលដែរ ដោយយកតាមគោលគំនិតនៃការបកស្រាយច្បាប់ជប៉ុន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៥៣

មាត្រា ១៧៤.- ការបង្អង់ការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម ចំពោះអនីតិជន ឬ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ

ប្រសិនបើអនីតិជន ឬ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ គ្មានអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ នៅពេលណាមួយ ក្នុងអំឡុងពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ មុនពេលផុតអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មនោះ មិនត្រូវបានសម្រេច ចំពោះអ្នកនោះ ក្នុងអំឡុងពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ បន្ទាប់ពីពេលដែលអ្នកនោះ ក្លាយទៅជាសមត្ថជន ឬ ពេលដែលអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ត្រូវបានជ្រើសតាំងឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រា ១៧៤ ដល់មាត្រា ១៧៧ កំណត់អំពីការបង្អង់អាជ្ញាយុកាល ។ ការបង្អង់អាជ្ញាយុកាល គឺជាការបង្អង់ដំណើរការនៃអាជ្ញាយុកាលមួយរយៈ ដោយមូលហេតុថា មានការពិបាកក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិ ឬ ការមិនអាចសង្ឃឹមនឹងអនុវត្ត ហើយពេលដែលមូលហេតុរាំងនោះរលត់ ពុំចាត់ទុកថា អំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលដែលបានកន្លងពីមុននោះ គ្មានសុពលភាពទេ ហើយទទួលស្គាល់នូវការគិតបន្តទៀតនូវអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាល ។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនមានចែងថា ក្នុងករណីដែលមានហេតុរាំងកំណត់មួយ នាពេលសម្រេចអាជ្ញាយុកាល ត្រូវព្យួរទុកនូវការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលនោះ ក្នុងអំឡុងពេល ៦ ខែ បន្ទាប់ពីហេតុនៃការបង្អង់នោះរលត់ ។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា ក៏មានចែងស្ដីពីរបបនេះដែរ សម្រាប់ការបង្អង់អាជ្ញាយុកាល ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៥៨ កថាខណ្ឌទី ១. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ២២៥២

មាត្រា ១៧៥.- ការបង្អង់ការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មរវាងអនីតិជន ឬ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ និង អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់

ក្នុងករណីដែលអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់សម្រាប់អនីតិជន ឬ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ធ្វើលទ្ធកម្មដោយអាជ្ញាយុកាលនូវកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់អនីតិជន ឬ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅនោះ អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មនោះ មិនត្រូវបានសម្រេច ក្នុងអំឡុងពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ បន្ទាប់ពីពេលដែលអ្នកនោះ ក្លាយទៅជាសមត្ថជន ឬ ពេលដែលអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់ថ្មីត្រូវបានជ្រើសតាំងឡើយ ។

(កំណត់)

សូមមើលសេចក្តីពន្យល់ក្នុងមាត្រា ១៧៤ (ការបង្អង់ការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម ចំពោះអនីតិជន ឬ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៥៨ កថាខណ្ឌទី ២

មាត្រា ១៧៦.- ការបង្អង់ការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មរវាងប្តីប្រពន្ធ

ក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធម្ខាងធ្វើលទ្ធកម្មដោយអាជ្ញាយុកាល នូវកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់សហព័ទ្ធម្ខាងទៀត អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មនោះមិនត្រូវបានសម្រេច ក្នុងអំឡុងពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ក្រោយពីការរលាយអាពាហ៍ពិពាហ៍នោះឡើយ ។

(កំណត់)

សូមមើលសេចក្តីពន្យល់ក្នុងមាត្រា ១៧៤ (ការបង្អង់ការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម ចំពោះអនីតិជន ឬ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៥៩

មាត្រា ១៧៧.- ការបង្អង់ការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មដោយសារមហន្តរាយធម្មជាតិ

ប្រសិនបើម្ចាស់កម្មសិទ្ធិដើមមិនអាចផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម ដោយសារការជួបប្រទះនូវគ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិ ឬ ប្រធានសក្តិផ្សេង នៅពេលណាមួយក្នុង ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ មុនពេលផុតអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មនេះមិនត្រូវបានសម្រេច ក្នុងអំឡុងពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ បន្ទាប់ពីប្រធានសក្តិនោះបានកន្លងផុតឡើយ ។

(កំណត់)

សូមមើលសេចក្តីពន្យល់ក្នុងមាត្រា ១៧៤ (ការបង្អង់ការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម ចំពោះអនីតិជន ឬ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៦១

មាត្រា ១៧៨.- អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិដែលទាក់ទងនឹងអចលនវត្ថុ

១-ជនដែលបានប្រើសិទ្ធិដែលទាក់ទងនឹងអចលនវត្ថុ ដូចជាសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍ ផលុបភោគ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ សិទ្ធិជួល សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ ជាអាទិ៍ ដោយសន្តិវិធី និង ដឹងឮជាសាធារណៈ ដោយមានឆន្ទៈ ប្រើសម្រាប់ខ្លួន ត្រូវលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិនោះ ក្រោយពេល ២០ (ម្ភៃ) ឆ្នាំ ឬ ១០ (ដប់) ឆ្នាំ តាមការបែងចែកដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១៦២ (អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ) នៃក្រមនេះ ។ ប៉ុន្តែ សេវភាពអាចត្រូវបានលទ្ធកម្ម នៅក្នុងករណីដែលល័ក្ខខ័ណ្ឌដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៣០០ (អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសេវភាព) នៃក្រមនេះ ត្រូវបានបំពេញផងដែរ។

២-បញ្ញត្តិពីមាត្រា ១៦៣ (អានុភាពប្រតិសកម្មនៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម) ដល់ មាត្រា ១៧៧ (ការបង្អង់ការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មដោយសារមហន្តរាយធម្មជាតិ) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ។

៣-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះ

អចលនវត្ថុដែលជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ទោះបីជាប្រភេទណាក៏ដោយ ។

(កំណត់)

ចំពោះជនដែលបានកាន់កាប់អចលនវត្ថុជាបន្តបន្ទាប់ក្នុងរយៈពេលវែង ដោយមានឆន្ទៈអនុវត្តសិទ្ធិក្រៅពីកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ ទោះជាខ្លួនគ្មានសិទ្ធិនោះក៏ដោយ ក្នុងករណីនេះ ត្រូវទទួលស្គាល់ថាសិទ្ធិកាន់កាប់នោះស្របច្បាប់ ហើយចាំបាច់ត្រូវការពារស្ថានភាពកាន់កាប់នោះ ដូចករណីនៃកម្មសិទ្ធិដែរ ។ ដូច្នេះហើយ ដើម្បីឱ្យអាចមានអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិប្រភេទនេះ មាត្រានេះបានចែងថា បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១៦២ (អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ) ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះសិទ្ធិនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៦៣

មាត្រា ១៧៩.– កម្មសិទ្ធិនៃដីដុះ

ដីដែលដុះដែលកើនឡើងជាបន្តបន្ទាប់ បន្តិចម្តងៗ ដោយធម្មជាតិ លើដីជាប់មាត់ទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែក ត្រូវបានធ្លាក់ទៅកម្មសិទ្ធិករដែលមានដីជាប់មាត់ទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែក ដែលបង្កើតដីដុះនោះ ទោះបីជានាវា ឬ ក្បូនអាចចេញចូលទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកនោះបានបណ្តែតបាន ឬ មិនបានក៏ដោយ ។ ចំពោះទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកដែលនាវា ឬ ក្បូនអាចចេញចូលបាន បណ្តែតបាន កម្មសិទ្ធិករនៃដីជាប់មាត់ទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែក ត្រូវទុកផ្លូវសម្រាប់ទាញពួរនាវា ឬ ក្បូន ដោយស្របទៅតាមច្បាប់ ឬ បទដ្ឋានគតិយុត្ត ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីឧបាគមន៍ដោយធម្មជាតិចំពោះអចលនវត្ថុដែលបានយកតាមគោលគំនិតនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង។ វាក្យខណ្ឌទី ២ តម្រូវឱ្យកម្មសិទ្ធិករដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មដីជាប់មាត់ទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកដែលនាវា ឬ ក្បូនអាចចេញចូលបាន ឬ បណ្តែតបាន មានករណីយកិច្ចត្រូវធ្វើផ្លូវសម្រាប់ទាញពួរនាវា ឬ ក្បូន ហើយនេះគឺជាបន្ទុកសាធារណៈចំពោះដីឯកជន ។

(មាត្រាយោង)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៥៤, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៩៩, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៥៦

មាត្រា ១៨០.– កម្មសិទ្ធិនៃដីដុះ

ចំពោះដីដែលកើនឡើងដោយសារចរន្តទឹកហូរ នាំដីដុះរបស់អ្នកនៅច្រាំងម្ខាង ទៅគរនៅច្រាំងម្ខាងទៀត បន្តិចម្តងៗ តាមធម្មជាតិ កម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលជាប់នឹងដីដុះនោះ

ត្រូវទទួលផលប្រយោជន៍នៃដីដុះនេះ ។ កម្មសិទ្ធិករនៅច្រាំងម្ខាងទៀតដែលបាត់ដី មិនអាចទាមទារយកដីដែលបាត់នោះបានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះគឺជាបញ្ញត្តិអំពីករណីមួយនៃឧបាគមន៍ដោយធម្មជាតិចំពោះអចលនវត្ថុ ដូចមាត្រាមុនដែរ ។ ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៥៧ ចែងអំពីឆ្នេរស្ទឹង ទន្លេ ដែលទឹកមិនបង្ហូរដី និង ខ្សាច់ (ទឹកបួរលំហូរ ហើយធ្វើឱ្យបាតស្ទឹងទន្លេរីង ហើយលេចចេញជាដី. relais) រីឯមាត្រានេះវិញ ចែងអំពីករណីនៃដីដុះដោយសារទឹកនាំមក ដោយពិចារណាមើលតាមបញ្ញត្តិនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា និង ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ។ ទោះជាករណីដែលដីច្រាំងម្ខាងនៃទន្លេស្ទឹង ឬ ព្រែក បានលយចេញដោយធម្មជាតិ ហើយធ្វើឱ្យច្រាំងម្ខាងទៀតបាក់ ដែលត្រូវបានចែងក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំងក៏ដោយ ក៏ត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ ហើយជនដែលជាកម្មសិទ្ធិករនៃដីនៅត្រើយម្ខាង ដែលមានដីលយចេញនោះ នឹងធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដីលយនោះ ។ម្យ៉ាងទៀត យោងតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា និង ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង គោលគំនិតនៃមាត្រានេះមិនត្រូវអនុវត្តចំពោះដីលយ ឬ ពូនដោយទឹកសមុទ្រទេ ហើយដីនោះ គឺជាដីរដ្ឋ ។ ក្នុងក្រមនេះ ត្រូវបកស្រាយក៏ដូចគ្នាដែរ ដោយយោងតាមមាត្រា ១៦១ មានន័យថា ដីនោះគឺជាដីដែលគ្មានម្ចាស់ ហើយត្រូវធ្លាក់ទៅជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៥៥. ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១០០. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៥៧

មាត្រា ១៨១.- សិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វិញនូវដីដែលបានហូរទៅភ្ជាប់នឹងដីផ្សេង

ចំពោះទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកដែលនាវា ឬ ក្បូនចេញចូលបាន បណ្តែតបាន ឬ មិនបានក៏ដោយ ក្នុងករណីដែលទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកនោះបាននាំយកចំណែកដីដ៏ធំ ដែលអាចទទួលស្គាល់យ៉ាងច្បាស់លាស់ ដោយកម្លាំងទឹកជំនន់ភ្លាមៗ ពីច្រាំងម្ខាង ទៅភ្ជាប់នឹងដីក្រោមខ្សែទឹក ឬ នៅច្រាំងម្ខាងទៀត កម្មសិទ្ធិករនៃដីបាក់អាចទាមទារឱ្យប្រគល់វិញនូវផ្នែកនៃដីនោះបាន ។ កម្មសិទ្ធិករនោះត្រូវអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វិញនូវផ្នែកនៃដីនោះ ក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយចំពោះករណីដែលកម្មសិទ្ធិករដែលបានដីបាក់ទៅភ្ជាប់នោះ មិនទាន់បានកាន់កាប់ដីនោះនៅឡើយ ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលដីបានហូរយ៉ាងលឿនទៅភ្ជាប់នៅដីក្រោមខ្សែទឹក ឬ ទៅភ្ជាប់នៅច្រាំងម្ខាង ដោយទឹកជំនន់ ជាអាទិ៍ កម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលត្រូវទឹកបង្ហូរនោះ មានសិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់ និង ធ្វើបដិទានដីនោះវិញបាន ដោយយកសោហ៊ុយខ្លួនឯង ។ ដូច្នេះហើយ កម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលត្រូវបង្ហូរនោះ ពុំអាចធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដីដែលភ្ជាប់នោះទេ ហើយក៏ពុំមានករណីយកិច្ចធ្វើបដិទាន ដោយយកដីដែលត្រូវបង្ហូរនោះមកវិញទេ ។ សិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វិញនេះ ត្រូវអនុវត្តក្នុងអំឡុងពេលមួយឆ្នាំ បន្ទាប់ពីកម្មសិទ្ធិករនៃដីក្រោមខ្សែទឹក ឬ ដីត្រើយម្ខាងទៀត ចាប់ផ្តើមកាន់កាប់ដីដែលត្រូវទឹកបង្ហូរទៅភ្ជាប់ ហើយប្រសិនបើមិនបានអនុវត្តសិទ្ធិនេះ ក្នុងអំឡុងពេល ១ ឆ្នាំនេះទេ កម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលមានដីមកភ្ជាប់នោះ នឹងធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដីដែលមកភ្ជាប់នោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៥៧, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១០១, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៥៩

មាត្រា ១៨២.- កម្មសិទ្ធិនៃកោះ និង ដីដុះ

កោះ និង ដីដុះ ដែលកើតនៅផ្ទៃទន្លេ ឬ ស្ទឹងដែលនាវា ឬ ក្បូនអាចចេញចូលបាន បណ្តែតបាន ត្រូវជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ ។

(កំណត់)

យោងតាមច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៥ ផ្លូវទឹកដែលនាវា ឬ ក្បូនអាចចេញចូលបាន ឬ បណ្តែតបាន គឺជាសម្បត្តិរដ្ឋ ។ ម្ល៉ោះហើយ មាត្រានេះមានចែងថា ដីកោះ ឬ ដីដុះនៅក្នុងទន្លេ ស្ទឹង ព្រែកបែបនេះ គឺជាសម្បត្តិរបស់រដ្ឋ ដោយយកតាមគោលគំនិតនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៥៨, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១០២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៦០

មាត្រា ១៨៣.- កម្មសិទ្ធិនៃកោះ និង ដីដុះ

ចំពោះកោះ និង ដីដុះ ដែលកើតនៅផ្ទៃទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកដែលនាវា ឬ ក្បូនមិនអាចចេញចូល មិនអាចបណ្តែតបាន ត្រូវបានទៅកម្មសិទ្ធិករនៃដីខាងច្រាំងដែលមានកោះ ឬ ដីដុះនោះ ។ ប្រសិនបើកោះ និង ដីដុះនោះ មិនបានដុះផ្អៀងទៅច្រាំងម្ខាងទេនោះ ត្រូវបានទៅកម្មសិទ្ធិករដែលមានដីជាប់ច្រាំងទាំងសងខាង ដោយយកខ្សែបន្ទាត់កណ្តាលទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកនោះជាមូលដ្ឋាន ។

(កំណត់)

ផ្ទុយនឹងមាត្រា ១៨២ (កម្មសិទ្ធិនៃកោះ និង ដីដុះ) មាត្រានេះចែងថា កោះ ឬ ដីដុះដែលកើតនៅផ្ទៃទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែក ដែលនាវា ឬ ក្បូនមិនអាចចេញចូលបាន ឬ បណ្តែតបាន គឺជាកម្មសិទ្ធិរបស់បុគ្គលឯកជន ហើយក្នុងនេះក៏ចែងអំពីទំហំនោះដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៥៩, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១០៣, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៦១

មាត្រា ១៨៤.– កម្មសិទ្ធិនៃកោះ

ប្រសិនបើទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកបានបង្កើតផ្លូវទឹកថ្មី ហើយកាត់ផ្តាច់ដីរបស់កម្មសិទ្ធិករនៅជាប់មាត់ច្រាំង ហើយបង្កើតជាកោះ ទោះបីជាកោះនោះដុះនៅក្នុងទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកដែលនាវា ឬ ក្បូនអាចចេញចូលបាន បណ្តែតបានក៏ដោយ ក៏កម្មសិទ្ធិករនៅជាប់មាត់ច្រាំង មិនបាត់បង់នូវកម្មសិទ្ធិនៃដីនោះឡើយ ។

(កំណត់)

យោងតាមច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៥ ទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកដែលនាវា ឬ ក្បូនអាចចេញចូលបាន ឬ បណ្តែតបាន គឺជាសម្បត្តិរដ្ឋ ដូច្នេះហើយ កោះដែលកើតដោយសារដីដុះក្នុងផ្ទៃទន្លេ ជាអាទិ៍ នោះ ក៏ជាសម្បត្តិរដ្ឋដែរ (សូមមើលមាត្រា ១៨២) ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលផ្លូវទឹកថ្មីបានកើតឡើងដោយសារតែការបាក់ច្រាំង ហើយបង្កើតជាកោះ មាត្រានេះចែងថា កម្មសិទ្ធិករនៃដីដើមនោះមិនបាត់បង់នូវកម្មសិទ្ធិលើដីនោះទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៦០, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១០៤, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៦២

មាត្រា ១៨៥.– កម្មសិទ្ធិនៃបាតទន្លេ ឬ ស្ទឹងចាស់ដោយសារការបង្កើតផ្លូវទឹកថ្មី

នៅពេលទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកដែលនាវា ឬ ក្បូនអាចចេញចូលបាន បណ្តែតបាន បង្កើតផ្លូវទឹកថ្មី ដោយបោះបង់ចោល ផ្លូវទឹកចាស់ កម្មសិទ្ធិករនៃដីជាប់មាត់ច្រាំងនោះ អាចធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិនៃបាតទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកចាស់ ហើយទំហំនៃកម្មសិទ្ធិលើដីគោករបស់ម្នាក់ៗ ត្រូវមានរហូតដល់ខ្សែបន្ទាត់កណ្តាលនៃទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកនោះ ។ កម្មសិទ្ធិករនៃដីជាប់មាត់ច្រាំងនោះ ត្រូវបង់តម្លៃដែលត្រូវបានកំណត់ដោយអ្នកវាយតម្លៃ ។ តម្លៃនៃ

បាតទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកចាស់ ត្រូវបានកំណត់ដោយអ្នកវាយតម្លៃដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយតុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ចលើទីកន្លែងនោះ តាមពាក្យសុំរបស់អាជ្ញាធររាជធានី ខេត្ត ឬ អ្នកដែលមានពាក់ព័ន្ធផលប្រយោជន៍ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលកម្មសិទ្ធិករនៃដីជាប់មាត់ច្រាំងនោះ មិនបង្ហាញឆន្ទៈយកកម្មសិទ្ធិលើបាតទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកចាស់នោះទេ ដីគោក នោះត្រូវបានលក់ជាសាធារណៈដោយអាជ្ញាធររាជធានី ខេត្ត ។ ប្រាក់ដែលកម្មសិទ្ធិករនៃ ដីជាប់មាត់ច្រាំងបានបង់ ឬ ប្រាក់ដែលបានទទួលពីការលក់បាតទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកចាស់ នោះ ត្រូវបែងចែកឱ្យកម្មសិទ្ធិករដែលបានបាត់បង់ដីដោយសារការបង្កើតផ្លូវទឹកថ្មី តាមសមាមាត្រនៃតម្លៃដីដែលបានបាត់បង់ដោយសារទឹកហូរ ។

(កំណត់)

ដូចដែលបានពន្យល់ក្នុងមាត្រា ១៨៤ យោងតាមច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៥ ទន្លេ ស្ទឹង ឬ ព្រែកដែលនាវា ឬ ក្បូនអាចចេញចូលបាន ឬ បណ្តែតបាន គឺជាសម្បត្តិរដ្ឋ ដូច្នេះហើយបាតទន្លេ ជាអាទិ៍ ក៏ជាសម្បត្តិរដ្ឋដែរ ។ មាត្រានេះមានចែងទទួលស្គាល់ថា ក្នុងករណីដែលផ្លូវទឹកហូរមានការប្រែប្រួល ហើយបានធ្វើឱ្យទឹករីងស្ងួតដល់បាតបង្កើតជាដី កម្មសិទ្ធិករនៃដីច្រាំងមានសិទ្ធិទិញកម្មសិទ្ធិលើដីដែលជាបាតទន្លេ ឬ ស្ទឹងចាស់នោះបាន ។ រីឯតម្លៃលក់ដីបាតទន្លេ ឬ ស្ទឹងចាស់នោះវិញ ត្រូវកំណត់ដោយអ្នកវាយតម្លៃដូចដែលមានចែងក្នុងមាត្រានេះ ហើយក្នុងករណីដែលកម្មសិទ្ធិករលើដីច្រាំងនោះ មិនបង្ហាញឆន្ទៈទិញទេ អាជ្ញាធររាជធានី-ខេត្ត ត្រូវដាក់លក់ជាសាធារណៈ ។ ប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់នេះ ត្រូវប្រើដើម្បីបែងចែកឱ្យកម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលបាត់បង់ដោយការប្រែប្រួលនៃផ្លូវទឹកនោះ ។ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលលក់ជាសាធារណៈ មិនបានជោគជ័យទេ ពុំមានថវិកាដើម្បីបែងចែកទេ ដូច្នេះហើយ កម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលបាត់បង់ដោយការ ប្រែប្រួលផ្លូវទឹកនោះ មិនអាចទទួលនូវការបែងចែកនោះទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៦១, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១០៥, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៦៣

មាត្រា ១៨៦.– ការជាប់គ្នារវាងចលនវត្ថុ និង អចលនវត្ថុ

ក្នុងករណីដែលចលនវត្ថុបានក្លាយជាផ្នែកមួយនៃអចលនវត្ថុ ដោយភ្ជាប់ជាមួយនឹងអចលនវត្ថុនោះ កម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុនោះ ត្រូវមានអានុភាពទៅលើចលនវត្ថុនោះផងដែរ លើកលែងតែមានបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ ឬ ការព្រមព្រៀងពិសេស ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកដែលបានបាត់បង់កម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ អាចទាមទារប្រាក់សំណងបាន តាមបញ្ញត្តិស្តីពី

សេចក្ដីចម្រើនដោយឥតហេតុ តែមិនអាចទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានបានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការជាប់គ្នារវាងអចលនវត្ថុ និង ចលនវត្ថុ ។ ដើម្បីឱ្យអាចចាត់ទុកថាជាប់គ្នាបាន ទាល់តែចលនវត្ថុដែលភ្ជាប់នឹងអចលនវត្ថុ មានការពិបាកនឹងបំបែក ហើយបើបំបែកទៅ នឹងធ្វើឱ្យមានការបាត់បង់នូវផលប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចសង្គម ។ ចំពោះអាគារ ឬ ការ្យដែលអ្នកដទៃបានសាងសង់លើដី ឬ គ្រាប់ពូជដែលអ្នកដទៃបានសាបលើដី ឬ កំសំណាប ឬ ដើមឈើដែលអ្នកដទៃបានដាំលើដី ជាគោលការណ៍ កម្មសិទ្ធិរបស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីមានអានុភាពលើវត្ថុទាំងនោះ ដោយសារការជាប់គ្នាដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រានេះ ។ កម្មសិទ្ធិករនៃអចនវត្ថុដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មចលនវត្ថុរបស់អ្នកដទៃដោយការជាប់គ្នា ជាគោលការណ៍ ត្រូវបង់ប្រាក់សំណងឱ្យអ្នកដែលមានសិទ្ធិលើចលនវត្ថុនោះ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិស្ដីពីសេចក្ដីចម្រើនដោយឥតហេតុ ។ម្យ៉ាងទៀត យោងតាមមាត្រា ១៥៨ កថាខណ្ឌទី ៣ ក្នុងករណីដែលបានភ្ជាប់អាគារ ការ្យ ដំណាំ ឬ ដើមឈើទៅលើដីអ្នកដទៃ ដោយទុច្ចរិត កម្មសិទ្ធិករនៃដីនោះមានសិទ្ធិជ្រើសរើសក្នុងការតម្រូវឱ្យអ្នកដែលបានភ្ជាប់វត្ថុទាំងនោះរុះរើវត្ថុទាំងនោះចេញបាន ឬ យកវត្ថុទាំងនោះមកធ្វើជារបស់ខ្លួនបាន ។

ឧទាហរណ៍ជាក់ស្ដែងស្ដីពីករណី "លើកលែងតែមានបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ ឬ ការព្រមព្រៀងពិសេស" មានដូចជាករណីដែលជនដែលប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលអចលនវត្ថុអ្នកដទៃ ដោយផ្អែកលើសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ផលុបភោគ ឬ សិទ្ធិជួលជាអាទិ៍ អាចរក្សាកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុដែលបានភ្ជាប់នោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ពីមាត្រា ៦៥១ ដល់មាត្រា ៦៥៣, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ពីមាត្រា ៨៦ ដល់ មាត្រា ៨៨, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៤២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ពីមាត្រា ៥៥២ ដល់មាត្រា ៥៦៤, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៤៦

កថាភាគទី ២ លទ្ធកម្មនៃកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ

មាត្រា ១៨៧.- លទ្ធកម្មនៃកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ

កម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ អាចត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្ម ដោយកិច្ចសន្យា សន្តតិកម្ម និង ហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងផ្នែកទី ៤ (លទ្ធកម្មនៃកម្មសិទ្ធិ) នេះ ព្រមទាំងតាមបញ្ញត្តិនៃក្រមនេះ ឬ ច្បាប់ផ្សេង ។

(កំណត់)

មាត្រា ១៦០ ចែងអំពីលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ រីឯមាត្រានេះវិញ បានពន្យល់អំពីមូលហេតុនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ ហើយបញ្ជាក់ថា កថាភាគនេះបញ្ញត្តអំពីមូលហេតុនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយក្រៅពីកិច្ចសន្យា ឬ សន្តតិកម្ម ។

មាត្រា ១៨៨.- កម្មសិទ្ធិនៃចលនវត្ថុគ្មានម្ចាស់

ចលនវត្ថុដែលគ្មានម្ចាស់ ត្រូវជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកកាន់កាប់វត្ថុនោះមុនគេ ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលមានបញ្ញត្តិពិសេស នៅក្នុងច្បាប់ ឬ បទដ្ឋានគតិយុត្ត ស្តីពីការការពារសត្វព្រៃ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះគឺជាបញ្ញត្តិស្តីពីលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុដោយការកាន់កាប់មុនគេ ។ ប្រទេសនីមួយៗបានទទួលស្គាល់គោលការណ៍ច្បាប់នេះគ្រប់ៗគ្នា តាំងពីមានច្បាប់រ៉ូមម្ល៉េះ ហើយក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ក៏មានបញ្ញត្តិដូចគ្នាដែរ ។ ប្រទេសកម្ពុជា គឺជាប្រទេសដែលមានសត្វព្រៃច្រើន ហើយចាំបាច់ត្រូវការពារកុំឱ្យគេចាប់សត្វព្រៃទាំងនោះ ដោយឥតសណ្តាប់ធ្នាប់ ដូច្នេះ ត្រូវរៀបចំច្បាប់ការពារសត្វទាំងនោះជាបន្ទាន់ ។ នៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ មានចែងករណីលើកលែងនៃគោលការណ៍នៃការកាន់កាប់មុន ចំពោះសត្វព្រៃដែលនឹងត្រូវក្លាយទៅជាកម្មវត្ថុនៃច្បាប់ការពារនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៩៥ និង មាត្រា ៦៩៧, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៣៩ កថាខណ្ឌទី ១, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៧១៥, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៥៨

មាត្រា ១៨៩.- កម្មសិទ្ធិលើសត្វដែលរត់ចេញ ជាអាទិ៍

ជនដែលកាន់កាប់ដោយសុចរិតនូវសត្វ ឬ បក្សីដែលមិនមែនជាបសុសត្វ ឬ បសុបក្សី ហើយដែលអ្នកដទៃចិញ្ចឹម ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិលើសត្វ ឬ បក្សីនោះ លុះត្រាតែមិនទទួលការទាមទារពីអ្នកចិញ្ចឹម ក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ខែ តាំងពីពេលសត្វ ឬ បក្សីនោះរត់ចេញ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីដែលសត្វ ឬ បក្សីដែលមិនមែនជាបសុសត្វ ឬ បសុបក្សី ហើយដែលគេបានចិញ្ចឹម តែបានរត់ចេញពីកន្លែងអ្នកចិញ្ចឹម ត្រូវបានចាប់ដោយអ្នកដទៃ ។ មាត្រានេះបានចែងដោយយកគោលគំនិត "ជាគោលការណ៍ អ្នកបានកាន់កាប់មុនគេ អាចធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិ" មកធ្វើជាមូលដ្ឋាន ចំពោះសត្វព្រៃផងដែរ ។ សត្វក្រៅពីបសុសត្វ ឬ បក្សីក្រៅពីបសុបក្សី មានរួមទាំងបាណកសត្វ ឬ ត្រីដែលធម្មតាជាសត្វព្រៃ ហើយគេមិនចិញ្ចឹម ។ ជនដែលបានចាប់សត្វនោះ ហើយចាប់ផ្តើមកាន់កាប់ដោយសុចរិត ឬ ជនដែលបានទទួលអនុប្បទានពីអ្នកដែលបានចាប់ដោយសុចរិត ហើយយកមកកាន់កាប់ ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើសត្វនោះ ប្រសិនបើពុំមានការទាមទារឱ្យប្រគល់វិញនូវសត្វនោះពីអ្នកដែលបានចិញ្ចឹមសត្វនោះ ក្នុងអំឡុងពេល ១ ខែ បន្ទាប់ពីសត្វនោះបានរត់ចេញ ។ ចំពោះជនដែលបានចាប់ផ្តើម

កាន់កាប់ (បានចាប់) ដោយសុចរិត ក្រោយពីអំឡុងពេល ១ ខែ បានកន្លងផុត ចាប់ពីពេលដែលសត្វនោះបានរត់ចេញក៏ដូចគ្នាដែរ ។ ហេតុដូច្នេះ ចំពោះជនដែលបានចាប់ផ្ដើមកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិតវិញ ទោះជាអំឡុងពេល ១ ខែ បានកន្លងផុតទៅហើយក៏ដោយ ក៏អ្នកចិញ្ចឹមសត្វនោះ អាចទាមទារឱ្យប្រគល់វិញ ដោយផ្អែកលើកម្មសិទ្ធិបានដែរ ។ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះជនដែលបានទទួលអនុប្បទាននូវសត្វនោះ ពីអ្នកដែលបានចាប់សត្វនោះដោយទុច្ចរិត ក៏អ្នកដែលបានចិញ្ចឹមសត្វនោះ អាចទាមទារឱ្យប្រគល់វិញបាន ក្រោយពេល ១ ខែ បន្ទាប់ពីសត្វនោះរត់ដែរ លើកលែងតែករណីដែលជននោះបានធ្វើលទ្ធកម្មដោយសុចរិត ឬ ករណីដែលធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយអាជ្ញាយុកាល ។ ក្នុងការអនុវត្តមាត្រានេះ ជនដែលអះអាងនូវកម្មសិទ្ធិលើសត្វដែលខ្លួនបានចាប់នោះ គ្រាន់តែធ្វើការអះអាង និង បញ្ជាក់ថា សត្វនោះមិនមែនជាបសុសត្វ ឬ បសុបក្សី ហើយខ្លួនបានកាន់កាប់សត្វនោះ ជាការគ្រប់គ្រាន់ រីឯជនដែលទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានវិញ ត្រូវធ្វើការអះអាង និង បញ្ជាក់ថា ខ្លួនជាអ្នកចិញ្ចឹម ហើយអ្នកដែលបានចាប់ផ្ដើមកាន់កាប់ (ចាប់) បានកាន់កាប់ សត្វនោះដោយទុច្ចរិត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៩៧ វាក្យខណ្ឌទី ២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៩៥, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៦៤, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៦០ កថាខណ្ឌទី ២ និង កថាខណ្ឌទី ៣

មាត្រា ១៩០.- កម្មសិទ្ធិលើត្រីរស់ក្នុងបឹង ឬ ស្រះ

ត្រីដែលរស់ក្នុងបឹង ឬ ស្រះដែលជាកម្មសិទ្ធិឯកជន ត្រូវបានទៅកម្មសិទ្ធិករនៃបឹង ឬ ស្រះនោះ ។

(កំណត់)

ចំពោះត្រីដែលរស់នៅក្នុងបឹង ឬ ស្រះដែលស្ថិតនៅក្នុងដីឯកជន ទោះបីជាត្រីនោះមិនមែនជាត្រីចិញ្ចឹមក៏ដោយ ក៏ត្រីនោះជារបស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលមានរួមទាំងបឹង ឬ ស្រះនោះដែរ ។ ដូច្នេះ ក្នុងករណីដែលត្រីនោះបានហែលចេញដោយ សារទឹកជំនន់ ជាអាទិ៍ អ្នកមានកម្មសិទ្ធិនោះអាចទាមទារឱ្យប្រគល់វិញ ដោយផ្អែកលើកម្មសិទ្ធិបាន ។ ក៏ប៉ុន្តែត្រូវធ្វើ ការអះអាង និង បញ្ជាក់ថា ត្រីដែលខ្លួនទាមទារឱ្យប្រគល់មកវិញនោះ គឺជាត្រីដែលហែលចេញពីបឹង ឬ ស្រះរបស់ខ្លួននោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៩៨

មាត្រា ១៩១.- កម្មសិទ្ធិនៃវត្ថុបាត់

១-អ្នកដែលបានរើសវត្ថុដែលអ្នកដទៃបានបាត់ ប្រសិនបើដឹងកម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុនោះច្បាស់លាស់ ត្រូវប្រគល់វត្ថុនោះឱ្យកម្មសិទ្ធិករវិញ ហើយប្រសិនបើមិនដឹងកម្មសិទ្ធិករ

នៃវត្ថុនោះច្បាស់លាស់ទេ ត្រូវប្រគល់វត្ថុនោះជូនប្រធានប៉ុស្តិ៍នគរបាល ក្នុងអំឡុងពេល ៧ (ប្រាំពីរ) ថ្ងៃ ក្រោយពេលបានរើស ។

២-ប្រធានប៉ុស្តិ៍នគរបាល ត្រូវរក្សាទុកនូវវត្ថុរើសបាននោះ ហើយប្រកាសជាសាធារណៈ ហើយប្រសិនបើមិនឃើញមានកម្មសិទ្ធិករក្នុងអំឡុង ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ទេ អ្នករើសត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុនោះ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នករើស មិនបានប្រគល់ជូនទៅប្រធានប៉ុស្តិ៍នគរបាល ក្នុងអំឡុងពេល ៧ (ប្រាំពីរ) ថ្ងៃ ក្រោយពេលបានរើសទេ អ្នករើសនេះ មិនអាចធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុបានទេ ហើយវត្ថុនោះត្រូវធ្លាក់ទៅជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលអ្នករើសមិនមកយកវត្ថុរើស ក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) ខែ ក្រោយពេលខ្លួនបានធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុនោះ ។

៣-ប្រសិនបើវត្ថុរើសបាននោះជាវត្ថុដែលមិនអាចទុកយូរបាន ប្រធានប៉ុស្តិ៍នគរបាលអាចលក់វត្ថុនោះ ហើយរក្សាទុកនូវប្រាក់លក់នោះបាន ។ ការចាត់ចែងប្រាក់លក់នេះ ត្រូវធ្វើដូចគ្នានឹងការចាត់ចែងវត្ថុរើស ។

៤-ក្នុងករណីដែលវត្ថុរើសត្រូវបានប្រគល់ឱ្យកម្មសិទ្ធិករវិញ កម្មសិទ្ធិករត្រូវផ្តល់ប្រាក់រង្វាន់ទៅអ្នករើសពី ៥ (ប្រាំ) ភាគរយ ទៅ ២០ (ម្ភៃ) ភាគរយ នៃតម្លៃវត្ថុនោះ ។ អ្នករើសត្រូវបាត់បង់សិទ្ធិទាមទារប្រាក់រង្វាន់នេះ ប្រសិនបើអ្នកនោះ មិនទាមទារក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ខែ ក្រោយពេលកម្មសិទ្ធិករបានទទួលយកវត្ថុនោះ ។

(កំណត់)

ស្តីពីវត្ថុបាត់វិញ របបច្បាប់នៃប្រទេសនីមួយៗមានភាពខុសគ្នា ។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មិនបានចែងលំអិតទេ តែផ្ទុយទៅវិញ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ បានចែងយ៉ាងលំអិត ។ មាត្រានេះបានចែងលំអិត ដូចច្បាប់ស្តីពីវត្ថុបាត់របស់ជប៉ុនដែរ ដោយគិតពិចារណាថា បញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងវត្ថុបាត់ កើតឡើងជាច្រើន តាមការជាក់ស្តែង ។

វត្ថុបាត់ដែលមានចែងក្នុងមាត្រានេះ គឺជាវត្ថុដែលបានឃ្លាតពីដៃអ្នកកាន់កាប់ ដោយមិនផ្អែកលើឆន្ទៈរបស់អ្នកនោះ ហើយដែលមិនមែនជាវត្ថុដែលត្រូវគេលួច ។ វត្ថុដែលធ្លាក់ចេញពីនាវា ហើយអណ្តែត ឬ លិចក្នុងទឹក គឺជាវត្ថុបាត់ពិសេស ដូច្នេះហើយ ប្រសិនជាពុំមានច្បាប់ពិសេសផ្សេងទេ ត្រូវអនុវត្តតាមមាត្រានេះ ។ ចំពោះប្រាក់រង្វាន់ក្នុងករណីដែលវត្ថុរើសត្រូវបានប្រគល់ទៅឱ្យកម្មសិទ្ធិករវិញ មាត្រានេះបានចែងនូវចំនួនអតិបរិមា និង អប្បបរមា ហើយតាមធម្មតា កម្មសិទ្ធិករនឹងសម្រេចទៅតាមជម្រើសរបស់ខ្លួនរវាងចំនួនអតិបរិមា និង ចំនួនអប្បបរមាដែលបានកំណត់នេះ ។ ប្រសិនបើអ្នករើស

បានមិនស្របចិត្តទេ តុលាការនឹងកំណត់ចំនួនប្រាក់រង្វាន់នេះ រវាងចំនួនអតិបរិមា និង ចំនួនអប្បបរមា ។ ម្យ៉ាងទៀត តម្លៃនៃវត្ថុរើសសម្រាប់គណនាប្រាក់រង្វាន់នោះ គឺជាតម្លៃនៃវត្ថុរើស នាពេលប្រគល់វិញ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលជាមូលប្បទានប័ត្រ រូបិយាណត្តិ ឬ ប័ណ្ណសងតាមបញ្ជា ជាអាទិ៍ ដោយសារតែអាចមានវិធីសុំសាលក្រមប្រកាសមោឃភាព (ប្ដឹងឱ្យតុលាការចេញសាលក្រមប្រកាសមោឃភាពនៃរូបិយាណត្តិ ជាដើម ដែលបានធ្វើបាត់) ជាអាទិ៍ ដែរ ដូច្នេះហើយ ការគណនាប្រាក់រង្វាន់តាមចំនួនទឹកប្រាក់ដែលត្រូវបានសរសេរនៅលើរូបិយាណត្តិ ជាដើម នោះមិនត្រឹមត្រូវទេ គឺត្រូវគណនាដោយពិចារណាអំពីហានិភ័យនៃការខូចខាតដែលនឹងកើតឡើងក្នុងករណីដែលរូបិយាណត្តិ ជាដើម នោះ ត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្មដោយសុចរិត។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ពីមាត្រា ៧០០ ដល់មាត្រា ៧០២. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៤០. ច្បាប់ស្ដីពីវត្ថុបាត់របស់ជប៉ុន. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៧១៧. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ ពីមាត្រា ៩៦៥ ដល់មាត្រា ៩៨៣

មាត្រា ១៩២.- កម្មសិទ្ធិលើកំណប់

បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១៩១ (កម្មសិទ្ធិនៃវត្ថុបាត់) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះកំណប់ លើកលែងតែករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១៤១ (ការជីកកកាយបេតិកភណ្ឌវប្បធម៌ និង រ៉ែក្នុងដី) នៃក្រមនេះ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលកំណប់ដែលមិនដឹងច្បាស់អំពីកម្មសិទ្ធិករ ត្រូវបានរកឃើញនៅក្នុងវត្ថុដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃ អ្នករកឃើញ និង កម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុនោះ ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើកំណប់នោះពាក់កណ្ដាលម្នាក់ ។

(កំណត់)

កំណប់ គឺជាវត្ថុដែលត្រូវបានទុកក្នុងដី ឬ ក្នុងវត្ថុផ្សេង (វត្ថុកញ្ចប់) ដែលមានស្ថានភាពពិបាករកឃើញពីក្រៅ ហើយដែលមិនដឹងថាសព្វថ្ងៃនេះ អ្នកណាជាម្ចាស់វត្ថុនោះ ។ ក្នុងករណីដែលបានរកឃើញកំណប់ អ្នកដែលបានរកឃើញ ត្រូវប្រគល់កំណប់ដែលបានរកឃើញនោះជូនប្រធានប៉ុស្តិ៍នគរបាល ក្នុងអំឡុងពេល ៧ ថ្ងៃក្រោយពីបានរកឃើញ ដូចករណីនៃការរើសបានទូវវត្ថុបាត់ ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១៩១ ដែរ ។ បន្ទាប់ពីប្រធានប៉ុស្តិ៍នគរបាលប្រកាសជាសាធារណៈ រយៈពេល ៦ ខែ តែរកម្ចាស់មិនឃើញ អ្នករកឃើញកំណប់នោះនឹងធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិនៃកំណប់នោះ ។ ប្រសិនបើវត្ថុកញ្ចប់ដែលដាក់កំណប់នោះ ជារបស់អ្នករកឃើញ នោះអ្នករកឃើញធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិនៃកំណប់ទាំងអស់ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើវត្ថុកញ្ចប់នោះជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃ នោះអ្នករកឃើញកំណប់ និង កម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុកញ្ចប់ នឹងទទួលកម្មសិទ្ធិអវិភាគនៃ

កំណប់នោះពាក់កណ្ដាលម្នាក់ ។ ក្នុងករណីដែលអ្នករកឃើញកំណប់មិនបានប្រគល់កំណប់នោះជូនប្រធានប៉ុស្តិ៍នគរបាលក្នុងអំឡុងពេល ៧ ថ្ងៃទេ អ្នករកឃើញពុំអាចធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិនោះទេ តែក្នុងករណីនេះ កម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុកញ្ចប់ក៏មិនអាចធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើកញ្ចប់នោះដែរ ។ ប្រសិនបើរកឃើញកម្មសិទ្ធិករក្នុងអំឡុងពេល ៦ ខែ ក្រោយពីការប្រកាសជាសាធារណៈ អ្នករកឃើញកំណប់ អាចទាមទារនូវប្រាក់រង្វាន់តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១៩១ បាន ក៏ប៉ុន្តែ កម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុកញ្ចប់ ពុំមានសិទ្ធិទាមទារប្រាក់រង្វាន់ទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧០៣, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៤១, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៧១៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៨៤

មាត្រា ១៩៣.- លទ្ធកម្មដោយសុចរិតនូវកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ

អ្នកដែលបានទទួលការផ្ទេរការកាន់កាប់នូវចលនវត្ថុ ដោយកិច្ចសន្យាអនុប្បទានកម្មសិទ្ធិដែលមានសុពលភាព ហើយដោយសុចរិត និង គ្មានកំហុស ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុនោះ ទោះបីជាអនុប្បទាយីគ្មានកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុនោះក៏ដោយ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលអនុប្បទាយីនៅតែបន្តការកាន់កាប់ដោយចំពោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះគឺជាបញ្ញត្តិសម្រាប់រក្សាសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញចលនវត្ថុ តាមរយៈការការពារអ្នកដែលបានបង្កើតកិច្ចសន្យាអនុប្បទានកម្មសិទ្ធិជាមួយអ្នកគ្មានសិទ្ធិ ដោយមានការជឿច្រឡំថា អ្នកកាន់កាប់ចលនវត្ថុជាអ្នកមានកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុនោះ ។ កម្មវត្ថុគឺចាំបាច់ជាចលនវត្ថុ ហើយមាត្រានេះក៏ត្រូវអនុវត្តចំពោះទ្រព្យគ្មានរូបរាងដែលអាចគ្រប់គ្រងបានដែរ លើកលែងតែក្នុងករណីដែលមានបញ្ញត្តិក្នុងច្បាប់ពិសេស (សូមមើលមាត្រា ១២០ កថាខណ្ឌទី ៤) ។ មាត្រានេះត្រូវបានចែងឡើង ដើម្បីការពារសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញចលនវត្ថុ ដូច្នេះត្រូវការពារតែអ្នកដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មដោយសុចរិត បានទទួលការកាន់កាប់វត្ថុដោយសកម្មភាពជំនួញ (កិច្ចសន្យា) ប៉ុណ្ណោះ ។ លើសពីនេះ កិច្ចសន្យាអនុប្បទានកម្មសិទ្ធិនោះចាំបាច់ជាកិច្ចសន្យាដែលមានសុពលភាព ហេតុដូច្នេះ ក្នុងករណីដូចជាករណីដែលអនុប្បទាយីមានកង្វះសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈ ឬ កង្វះសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាព ឬ ករណីដែលសិទ្ធិតំណាងក្នុងការធ្វើកិច្ចសន្យាអនុប្បទាន មានវិការៈ ឬ ករណីដែលកិច្ចសន្យានោះត្រូវបានធ្វើឡើងដោយមានវិការៈក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈ ជាដើម មាត្រានេះមិនអាចឱ្យអនុប្បទានិកធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិ ដោយជួសជុលវិការៈនៃកិច្ចសន្យានោះទេ ។ ដើម្បីធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុដោយសុចរិត ចាំបាច់ត្រូវមានការផ្ទេរការកាន់កាប់ ។ ការផ្ទេរការកាន់កាប់ក្នុងករណីនេះ រាប់បញ្ចូលការប្រគល់ជាក់ស្ដែង ការប្រគល់ដោយសង្ខេប និង ការផ្ទេរការកាន់កាប់ដោយបញ្ជា តែមិនអាចបញ្ចូលការប្ដូរលក្ខណៈ

នៃការកាន់កាប់ (អនុប្បទានិកក្លាយទៅជាកម្មសិទ្ធិករ តែឱ្យអនុប្បទាយីកាន់កាប់ ដោយបង្កើតសិទ្ធិជួល ជាអាទិ៍) ទេ ។ នេះគឺដោយសារតែការប្តូរលក្ខណៈនៃការកាន់កាប់ គឺជាការប្រគល់តាមទស្សនៈតែប៉ុណ្ណោះ ហើយមើលពីក្រៅទៅស្ថានភាពនៃការកាន់កាប់ ពុំមានការផ្លាស់ប្តូរទាល់តែសោះ ដូច្នេះហើយ មិនគួរដកហូតកម្មសិទ្ធិពីកម្មសិទ្ធិករពិតប្រាកដឡើយ ។ អាស្រ័យហេតុនេះ ក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ មានចែងអំពីចំណុចនេះ ។ ដើម្បីឱ្យមានការទទួលស្គាល់ថា ជាលទ្ធកម្មដោយសុចរិត ទាល់តែអនុប្បទានិក បានជឿប្រាកដថា អនុប្បទាយីមិនមែនជាអ្នកគ្មានសិទ្ធិ នៅពេលទទួលការកាន់កាប់នោះ ហើយការជឿនេះគឺជាជំនឿដែលមិនមានកំហុសផងដែរ ។ ដើម្បីបដិសេធនូវការធ្វើលទ្ធកម្មដោយសុចរិតនេះ កម្ម-សិទ្ធិករពិតប្រាកដ ត្រូវធ្វើការអះអាង និង បញ្ជាក់នូវឆន្ទៈទុច្ចរិត ឬ នូវកំហុសរបស់អ្នកដែលទទួលការកាន់កាប់ ។ របបលទ្ធកម្មដោយសុចរិតនេះ ក៏ត្រូវអនុវត្តចំពោះលទ្ធកម្មនៃសិទ្ធិលើការបញ្ចាំចលនវត្ថុផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៩៤, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៩២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ២២៧៩ កថាខណ្ឌទី ២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ ពីមាត្រា ៩៣២ ដល់មាត្រា ៩៣៤

មាត្រា ១៩៤.– អនុប្បទាននូវវត្ថុលួច ឬ វត្ថុបាត់

១-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១៩៣ (លទ្ធកម្មដោយសុចរិតនូវកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ) នៃក្រមនេះ ប្រសិនបើវត្ថុដែលត្រូវបានធ្វើអនុប្បទាននោះ ជាវត្ថុលួច ឬ វត្ថុបាត់ ជនរងគ្រោះ ឬ ម្ចាស់វត្ថុបាត់នោះអាចទាមទារឱ្យអនុប្បទានិកនោះសងវត្ថុនោះមកវិញបាន ក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) ឆ្នាំ គិតតាំងពីពេលបាត់ ឬ ពេលត្រូវបានលួច ។

២-ប្រសិនបើអនុប្បទានិក បានទិញវត្ថុបាត់ ឬ លួចនោះ ដោយសុចរិត តាមរយៈការលក់ដេញថ្លៃ ឬ នៅផ្សារសាធារណៈ ឬ ពីពាណិជ្ជករ ឬ អាជីវករដែលលក់វត្ថុប្រភេទដូចគ្នានេះ ជនរងគ្រោះ ឬ ម្ចាស់វត្ថុបាត់មិនអាចទាមទារឱ្យសងវត្ថុនោះវិញបានឡើយ បើមិនសងប្រាក់ដែលអ្នកកាន់កាប់នោះបានបង់ ។

(កំណត់)

កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលកម្មវត្ថុនៃលទ្ធកម្មដោយសុចរិត ជាវត្ថុលួច ឬ វត្ថុបាត់ អ្នកដែលត្រូវគេលួច ឬ អ្នកដែលបានធ្វើបាត់ អាចទាមទារចំពោះជនដែលធ្វើលទ្ធកម្មដោយសុចរិត តាមមាត្រា ១៩៣ ឱ្យសងវត្ថុនោះមកវិញ ក្នុងអំឡុងពេល ២ ឆ្នាំ បន្ទាប់ពីពេលដែលត្រូវគេលួច ឬ ពេលដែលបានធ្វើបាត់ ។ នេះគឺដើម្បីការពារអ្នកមានសិទ្ធិដើមដែលបានបាត់បង់ការកាន់កាប់កម្មវត្ថុនោះ ដោយផ្ទុយពីឆន្ទៈរបស់ខ្លួន ។ ដើម្បីអនុវត្តមាត្រានេះ ចាំបាច់

ត្រូវមានការបាត់បង់នូវការកាន់កាប់ ដោយត្រូវគេលួច ឬ ដោយបានធ្វើបាត់ ដែលផ្ទុយនឹងឆន្ទៈរបស់អ្នកមានកម្មសិទ្ធិដើម តែក្នុងករណីដែលអ្នកមានសិទ្ធិដើមបានបាត់បង់នូវការកាន់កាប់កម្មវត្ថុនោះ ដោយការឆបោក ការគៃបន្លំ ឬ ការគំរាមកំហែង មិនអាចអនុវត្តមាត្រានេះបានទេ ។ អ្នកដែលអាចទាមទារឱ្យសងវិញ មានដូចជា កម្មសិទ្ធិករដើម និង ភតិកៈ ឬ អ្នកទទួលបញ្ញើដែលជាអ្នកតំណាងក្នុងការកាន់កាប់របស់កម្មសិទ្ធិករដើម ជាអាទិ៍ ។ ភាគីម្ខាងទៀតដែលត្រូវគេទាមទារនោះ មិនមែនតែអ្នកដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មដោយសុចរិតដំបូង ដោយទទួលវត្ថុពីចោរ ឬ អ្នកដែលរើសវត្ថុនោះ ប៉ុណ្ណោះទេ តែគឺរាប់បញ្ចូលទាំងអ្នកដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មដោយសុចរិតបន្តពីគេជាបន្តបន្ទាប់ផងដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិលើកលែងនៃកថាខណ្ឌទី ១ ដែលមានខ្លឹមសារថា ក្នុងករណីដែលអ្នកធ្វើលទ្ធកម្មដោយសុចរិត ដោយបានទិញតាមរយៈការដេញថ្លៃវត្ថុលួច ឬ វត្ថុបាត់ ឬ ដោយបានទិញពីពាណិជ្ជករដែលលក់របស់ប្រភេទដូចគ្នានោះ ដើម្បីទាមទារឱ្យអ្នកនោះសងវិញ អ្នករងគ្រោះ (អ្នកដែលត្រូវគេលួច) ឬ អ្នកដែលបានធ្វើបាត់ ត្រូវសងថ្លៃលក់ ដែលអ្នកធ្វើលទ្ធកម្មដោយសុចរិតនោះបានបង់រួចហើយនោះ ។ នេះគឺជាបញ្ញត្តិសម្រាប់ការពារអ្នកធ្វើលទ្ធកម្មដោយសុចរិត ។ ដូច្នេះហើយ អ្នករងគ្រោះ ឬ អ្នកដែលបានធ្វើបាត់ មានជម្រើសពីរ គឺទាមទារមកវិញដោយសងថ្លៃលក់ ឬ លះបង់នូវការទាមទារនោះ ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវបានចែងឡើងដោយយកលទ្ធកម្មដោយសុចរិតនៃមាត្រា ១៩២ ជាមូលដ្ឋាន ដូច្នេះ អនុប្បទានិកចាំបាច់ត្រូវមានឆន្ទៈសុចរិត ហើយគ្មានកំហុស នាពេលទិញវត្ថុនោះ តាមការដេញថ្លៃ ជាអាទិ៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៩៣ និង មាត្រា ១៩៤, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ២២៧៩ កថាខណ្ឌទី ២ និង មាត្រា ២២៨០ កថាខណ្ឌទី ១, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៣៥

មាត្រា ១៩៥.– អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ

១-ជនដែលបានកាន់កាប់ចលនវត្ថុ ដោយសន្តិវិធី និង ដឹងឮជាសាធារណៈ ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ក្នុងអំឡុងពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុនោះ ។

២-ជនដែលបានកាន់កាប់ចលនវត្ថុ ដោយសន្តិវិធី និង ដឹងឮជាសាធារណៈ ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ក្នុងអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុនោះ បើជននោះសុចរិត និង គ្មានកំហុស នៅពេលដែលខ្លួនបានចាប់ផ្ដើមកាន់កាប់ ។

(កំណត់)

មាត្រា ១៦២ មានចែងអំពីអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ រីឯមាត្រានេះវិញ មានចែងអំពី

អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ ដែលមានគោលគំនិតដូចគ្នា ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៦២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ២២៦២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៣៧

មាត្រា ១៩៦.– អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិដែលទាក់ទងនឹងចលនវត្ថុ និង សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងទៀត

ជនដែលបានប្រើសិទ្ធិដែលទាក់ទងនឹងចលនវត្ថុ ដូចជាសិទ្ធិលើការបញ្ចាំ សិទ្ធិផលជាអាទិ៍ និង សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងទៀត ដោយសន្តិវិធី និង ដឹងឮជាសាធារណៈ ដោយមានឆន្ទៈប្រើសម្រាប់ខ្លួន ត្រូវលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិនោះ ក្រោយពេល ១០ (ដប់) ឆ្នាំ ឬ ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ តាមការបែងចែកដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១៩៥ (អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ) នៃក្រមនេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិចែងអំពីអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលទាក់ទងនឹងចលនវត្ថុ ក្រៅពីកម្មសិទ្ធិ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៦៣, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ២២៦២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៣៧

មាត្រា ១៩៧.– ការអនុវត្តដូចគ្នា តាមបញ្ញត្តិស្តីពីអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ

បញ្ញត្តិពីមាត្រា ១៦៣ (អានុភាពប្រតិសកម្មនៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម) ដល់ មាត្រា ១៧៧ (ការបង្អង់ការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មដោយសារមហន្តរាយធម្មជាតិ) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះមាត្រា ១៩៥ (អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ) និង មាត្រា ១៩៦ (អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិដែលទាក់ទងនឹងចលនវត្ថុ និង សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិផ្សេងទៀត) នៃក្រមនេះ ។

មាត្រា ១៩៨.– ការជាប់គ្នា ការលាយច្របល់គ្នានៃចលនវត្ថុ

១-ក្នុងករណីដែលចលនវត្ថុជាច្រើនបានភ្ជាប់គ្នា ហើយមិនអាចបំបែកចេញបាន ដោយមិនបំផ្លាញចោលទេនោះ កម្មសិទ្ធិនៃវត្ថុភ្ជាប់គ្នានេះ ត្រូវធ្លាក់ទៅកម្មសិទ្ធិករនៃចលនវត្ថុដែលជាចំណែកចម្បង ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តផងដែរ ចំពោះករណីដែលត្រូវចំណាយសោហ៊ុយហួសហេតុសម្រាប់ការបំបែក ។

២-នៅពេលដែលមិនអាចបែងចែកអំពីចំណែកចម្បង ឬ ចំណែកបន្ទាប់បន្សំ ចំពោះចលនវត្ថុដែលភ្ជាប់គ្នា កម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុនីមួយៗ ត្រូវមានកម្មសិទ្ធិអវិភាគលើវត្ថុនោះ តាមសមាមាត្រនៃតម្លៃវត្ថុនីមួយៗនាពេលបានជាប់គ្នា ។

៣-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលចលនវត្ថុជាច្រើនត្រូវបានលាយច្របល់គ្នា ហើយមិនអាចបំបែកចេញបាននោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ និង មាត្រា ១៩៩ បន្ទាប់នេះ គឺជាបញ្ញត្តិស្ដីពីឧបាគមន៍នៃចលនវត្ថុ ។

កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិស្ដីពីការជាប់គ្នា ដែលមានខ្លឹមសារថា ក្នុងករណីដែលចលនវត្ថុច្រើនរបស់កម្មសិទ្ធិករផ្សេងៗគ្នា បានជាប់គ្នា ហើយមិនអាចបំបែកគ្នាបានដោយមិនធ្វើឱ្យបែកបាក់ ឬ ក្នុងករណីដែលត្រូវចំណាយសោហ៊ុយហួសហេតុដើម្បីបំបែក នោះការបំបែកនាំឱ្យមានការខូចប្រយោជន៍ហួសហេតុពេក ហេតុនេះហើយបានជាបញ្ញត្តិនេះទទួលស្គាល់ថា កម្មសិទ្ធិករលើវត្ថុចម្បងមានកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុផ្សំនេះ ។ បញ្ហាថា តើវត្ថុណាជាវត្ថុចម្បង ហើយវត្ថុណាជាវត្ថុបន្ទាប់បន្សំ នោះត្រូវកំណត់ទៅតាមទស្សនៈទូទៅនៃសង្គម គឺមិនមែនកំណត់ទៅតាមតែតម្លៃថោក ឬ ថ្លៃ ដែលជាបទដ្ឋានដាច់ខាតទេ ។ ក្នុងករណីដែលមិនអាចបែងចែកឱ្យដាច់ថា ចំណែកណាជាចំណែកចម្បង ចំណែកណាជាចំណែកបន្ទាប់បន្សំ កម្មសិទ្ធិលើវត្ថុផ្សំគ្នានោះ ក្លាយទៅជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់កម្មសិទ្ធិករនៃចលនវត្ថុនីមួយៗនោះ ដោយគិតទៅតាមសមាមាត្រនៃតម្លៃនាពេលជាប់គ្នា ដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ២ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងថា កថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការលាយចូលគ្នានៃវត្ថុរឹងដែលមានកម្មសិទ្ធិករផ្សេងៗគ្នា ឬ ការច្របល់ចូលគ្នានៃវត្ថុរាវដែលមានកម្មសិទ្ធិករផ្សេងគ្នា ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧០៥ និង មាត្រា ៧០៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ពីមាត្រា ២៤៣ ដល់មាត្រា ២៤៥, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ពីមាត្រា ៥៦៥ ដល់មាត្រា ៥៦៩, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីរបស់អាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៤៧ និង មាត្រា ៩៤៨

មាត្រា ១៩៩.- ការកែច្នៃចលនវត្ថុ

១-ជនដែលផលិតចលនវត្ថុមួយថ្មី ដោយយកវត្ថុធាតុដើមរបស់អ្នកដទៃមកកែច្នៃ ឬ កែប្រែ ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុកែច្នៃនោះ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើតម្លៃកើនឡើងដោយការកែច្នៃ ឬ កែប្រែនោះ តិចហួសហេតុជាងតម្លៃវត្ថុធាតុដើម កម្មសិទ្ធិលើវត្ថុកែច្នៃនោះ ត្រូវធ្លាក់ទៅម្ចាស់នៃវត្ថុធាតុដើម ។

២-ក្នុងករណីអ្នកកែច្នៃវត្ថុបានផ្តល់វត្ថុធាតុដើមមួយចំណែក មានតែករណីដែលតម្លៃវត្ថុធាតុដើម ព្រមទាំងតម្លៃកើនឡើងដោយការកែច្នៃ ឬ កែប្រែនោះ លើសពីតម្លៃវត្ថុធាតុដើមនៃអ្នកដទៃទេ ទើបអ្នកកែច្នៃត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុកែច្នៃនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការកែច្នៃដែលជាឧបាគមន៍នៃចលនវត្ថុមួយបែបដែរ ។ ស្តីពីការកែច្នៃវត្ថុធាតុរបស់អ្នកដទៃដោយប្រើកម្លាំងពលកម្មដើម្បីធ្វើវត្ថុថ្មីមួយទៀត មានគោលការណ៍ពីរប្រឆាំងគ្នា គឺគោលការណ៍នៃវត្ថុធាតុ និង គោល-ការណ៍នៃការកែច្នៃដែលមានន័យថា តើត្រូវគួរប្រគល់កម្មសិទ្ធិនៃវត្ថុថ្មីនោះទៅឱ្យអ្នកផ្តល់វត្ថុធាតុ ឬ គួរប្រគល់កម្មសិទ្ធិនៃវត្ថុថ្មីនោះ ទៅឱ្យអ្នកផ្តល់ពលកម្ម ។ មាត្រានេះបានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍នៃការកែច្នៃ ដោយសារតែក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា បានបញ្ញត្តប្រហាក់ប្រហែលនឹងគោលការណ៍នៃការកែច្នៃដែរ ។

ការកែច្នៃ ឬ ការកែប្រែ គឺជាការបង្កើតចលនវត្ថុមួយថ្មីទៀត ដែលខុសពីចលនវត្ថុដើម ទាំងសេដ្ឋកិច្ច ទាំងមុខងារដោយប្រើកម្លាំងពលកម្ម ហើយតាមការជាក់ស្តែង ត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យទៅតាមទស្សនៈសង្គម ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧០៤, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៤៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ពីមាត្រា ៥៧០ ដល់មាត្រា ៥៧២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៥០

មាត្រា ២០០.- អានុភាពនៃឧបាគមន៍នៃចលនវត្ថុ

១-ក្នុងករណីដែលកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុត្រូវរលត់ ដោយសារការជាប់គ្នា ការលាយច្របល់គ្នា ឬ ការកែច្នៃ សិទ្ធិដែលមាននៅលើវត្ថុនោះ ក៏ត្រូវរលត់ដែរ ។

២-សិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃដែលមានលើវត្ថុ ដែលធ្លាប់ជាកម្មសិទ្ធិរបស់ជនដែលក្លាយជាកម្មសិទ្ធិករនៃវត្ថុភ្ជាប់គ្នា វត្ថុលាយច្របល់គ្នា ឬ វត្ថុកែច្នៃ ត្រូវបន្តអត្ថិភាពលើវត្ថុដែលត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្មជាថ្មីនេះទៀត ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើក្លាយជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ សិទ្ធិនោះត្រូវបន្តអត្ថិភាពលើចំណែកនៃម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគនោះ ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុត្រូវរលាយដោយឧបាគមន៍នៃចលនវត្ថុ ឯកសិទ្ធិ ជាអាទិ៍ ដែលមាននៅលើចលនវត្ថុនោះ ក៏ត្រូវរលាយដោយស្វ័យប្រវត្តិដែរ ។ ហេតុនេះហើយ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិរំឭកចំណុចនេះ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ឯកសិទ្ធិ ជាអាទិ៍ ដែលកម្មសិទ្ធិករលើវត្ថុភ្ជាប់គ្នា វត្ថុលាយច្របល់គ្នា វត្ថុកែច្នៃ បានទទួលបន្ទុកពីមុន មិនត្រូវផ្ទេរទៅឱ្យចលនវត្ថុដែលកើតថ្មីនោះ ដោយស្វ័យប្រវត្តិដែរទេ ប្រសិនបើគ្មានបញ្ញត្តិណាមួយចែងដូច្នេះ ដោយសារតែវត្ថុថ្មី គឺជាវត្ថុផ្សេងពីវត្ថុដើម ។ បើពិចារណាអំពីលទ្ធផលនោះទៅឃើញថាមានកង្វះនូវការការពារសិទ្ធិរបស់តតិយជន ហេតុនេះហើយ កថាខណ្ឌទី ២ ចែងដោយបង្ខំថា សិទ្ធិរបស់តតិយជនដែលមានលើវត្ថុចាស់ ត្រូវមានអត្ថិភាពលើវត្ថុថ្មីដែរតាមផ្លូវច្បាប់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៤៧, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៤៩

មាត្រា ២០១.- ឧបាគមន៍ និង សិទ្ធិទាមទារប្រាក់សំណង

ជនដែលបាត់បង់សិទ្ធិដោយសារការជាប់គ្នា ការលាយគ្នា ការច្របល់គ្នា ឬ ការកែច្នៃនៃចលនវត្ថុ អាចទាមទារប្រាក់សំណងចំពោះអ្នកដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មសិទ្ធិ និង ទទួលផលប្រយោជន៍បាន តាមបញ្ញត្តិស្តីពីសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុ តែមិនអាចទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានបានឡើយ ។

(កំណត់)

អ្នកដែលបានបាត់បង់នូវកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុចាស់ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិស្តីពីឧបាគមន៍នៃចលនវត្ថុ ត្រូវទទួលការខូចខាត រីឯអ្នកដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិថ្មីដោយឧបាគមន៍វិញ បានចំណេញ ។ ដូច្នេះហើយ មាត្រានេះ គឺជាមាត្រាសម្រាប់ធ្វើការសម្របសម្រួល រវាងការខូចខាត និង ការចំណេញនេះ ដោយទទួលស្គាល់ឱ្យអ្នកដែលបានបាត់បង់សិទ្ធិដោយឧបាគមន៍មានសិទ្ធិទាមទារឱ្យសងនូវសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុចំពោះអ្នកដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មសិទ្ធិ ។ ដូច្នេះ អ្នកដែលបានទទួលកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុថ្មីដោយឧបាគមន៍ដោយសុចរិត ត្រូវសងនូវសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុដោយផ្អែកលើមាត្រា ៧៣៦ ហើយអ្នកបានទទួលកម្មសិទ្ធិនោះដោយទុច្ចរិត ត្រូវសងនូវសេចក្តីចម្រើនដោយឥតហេតុដោយផ្អែកលើមាត្រា ៧៣៧ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧០៧, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៤៨, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៥៤, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩៥១

ផ្នែកទី ៥ កម្មសិទ្ធិអវិភាគ

មាត្រា ២០២.– និយមន័យនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគ

ស្ថានភាពដែលបុគ្គលច្រើននាក់មានកម្មសិទ្ធិស្របទៅតាមភាគចំណែករបស់ខ្លួន ដែលគិតទៅតាមចំនួននៅលើទ្រព្យតែមួយ ហៅថាកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ។

(កំណត់)

ស្ថានភាពដែលបុគ្គលច្រើននាក់មានកម្មសិទ្ធិព្រមគ្នាលើវត្ថុតែមួយ ហៅថាកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ហើយផ្នែកនេះចែងអំពីកម្មសិទ្ធិអវិភាគនេះ ។ បុគ្គលទាំងអស់ដែលមានកម្មសិទ្ធិអវិភាគត្រូវមានកម្មសិទ្ធិមួយចំពោះវត្ថុនោះ ដោយមានការកម្រិតនូវភាគចំណែកដែលកំណត់ទៅតាមចំនួន ។ ក្នុងករណីដែលមានការធ្វើសន្តតិកម្មដីធ្លីដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់មតកជនទៅសហព័ទ្ធ និង កូន នោះសហព័ទ្ធ និង កូនទាំងនោះនឹងក្លាយជាអ្នកមានកម្មសិទ្ធិអវិភាគលើដីនោះ ។ រីឯស្តីពីកិច្ចសន្យាក្រុមហ៊ុនវិញ (ពីមាត្រា ៦៩៩ ទៅ) សមាជិកក្រុមហ៊ុន មានកម្មសិទ្ធិអវិភាគលើទ្រព្យសម្បត្តិក្រុមហ៊ុននោះ (មាត្រា ៧០១ កថាខណ្ឌទី ១) ហើយសមាជិកក្រុមហ៊ុនមិនអាចទាមទារឱ្យបែងចែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគនេះបានឡើយ នៅពេលដែលក្រុមហ៊ុននោះនៅមានអត្ថិភាព (មាត្រា ៧០១ កថាខណ្ឌទី ២) ។ម្យ៉ាងទៀត សមាជិកក្រុមហ៊ុន មិនអាចធ្វើអនុប្បទានភាគរបស់ខ្លួនទៅឱ្យអ្នកដទៃបានឡើយ (មាត្រា ៧០១ កថាខណ្ឌទី ៤) ។ តាមទ្រឹស្តីនីតិសាស្ត្រ គេបកស្រាយថា នេះជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគដែលមិនអាចចាត់ចែងភាគចំណែកបាន ហើយដែលមានលក្ខណៈខុសពីកម្មសិទ្ធិអវិភាគដែលមានចែងក្នុងផ្នែកនេះ (សូមមើលមាត្រា ២១១ និង មាត្រា ២០៤) ។ ម្យ៉ាងទៀត ករណីដែលមានជនច្រើននាក់មានកម្មសិទ្ធិទៅលើវត្ថុតែមួយ ប៉ុន្តែ តាមការជាក់ស្តែង ការគ្រប់គ្រង ព្រមទាំងសិទ្ធិចាត់ចែងវត្ថុនោះ ត្រូវបានប្រគល់ទៅលើអង្គភាពដែលត្រូវបានបង្កើតដោយម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគនោះទៅវិញ ហើយបដិសេធនូវចំណែកនៃម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ ឬ ក៏ចំណែកទាំងនោះ គឺជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគសក្តានុពល ក៏ខុសគ្នានឹងកម្មសិទ្ធិអវិភាគដែលមានចែងក្នុងផ្នែកនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៦៨, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៧៤១ និង មាត្រា ១០០៨

មាត្រា ២០៣.– សមភាពនៃចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគ

ចំណែកនៃម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់ៗ ត្រូវបានសន្មតថា ស្មើគ្នា ។

(កំណត់)

នេះគឺជាបញ្ញត្តិសន្មត ក្នុងករណីដែលពុំមានការកំណត់លំអិតអំពីចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៦៦, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៦៩ វាក្យខណ្ឌទី ១, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៥០, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៧៤២

មាត្រា ២០៤.- ការចាត់ចែងចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគ

ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់ៗ អាចធ្វើអនុប្បទាន ឬ ដាក់ជាប្រាតិភោគនូវចំណែករបស់ខ្លួនបាន ។ ម្ចាស់បំណុលនៃម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគនេះ អាចរឹបអូសចំណែកនោះបាន ។

(កំណត់)

ទោះជាចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគត្រូវបានកម្រិតដោយចំនួនក៏ដោយ នេះគឺជាកម្មសិទ្ធិ ដូច្នេះហើយអាចចាត់ចែងដោយសេរីបាន ក្នុងនាមជាសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ ។ មាត្រានេះចែងថា ពេលធ្វើអនុប្បទាន ឬ ដាក់ជាប្រាតិភោគ ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ អាចធ្វើអនុប្បទាន ឬ ដាក់ជាប្រាតិភោគដោយសេរីបាន ដោយពុំចាំបាច់មានការយល់ព្រមពីម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគដទៃទេ ។ម្យ៉ាងទៀត អ្នកមានសិទ្ធិលើបំណុលចំពោះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ អាចធ្វើការរឹបអូស ឬ ដាក់លក់ដោយបង្ខំនូវចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគនោះបាន ។ តាមវិធីនេះ អ្នកដែលបានទទួលអនុប្បទាននូវចំណែកនៃវត្ថុរួមនោះ និង អ្នកដែលបានទិញចំណែកនោះដោយការអនុវត្តសិទ្ធិលើប្រាតិភោគ ឬ ការលក់ដោយបង្ខំតាមការអនុវត្តសិទ្ធិលើបំណុលដោយបង្ខំចំពោះចំណែកនោះ នឹងមានកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ទៅលើវត្ថុរួមនោះ រួមជាមួយនឹងម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគដទៃទៀត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៦៦, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៦៩ វាក្យខណ្ឌទី ៣, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៧៤៧

មាត្រា ២០៥.- ការប្រើប្រាស់វត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ

ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ អាចប្រើប្រាស់វត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគទាំងមូល តាមសមាមាត្រនៃចំណែករបស់ខ្លួនបាន ។

(កំណត់)

ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគអាចប្រើប្រាស់វត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគទាំងមូលបាន តែការប្រើប្រាស់វត្ថុនោះត្រូវបានកម្រិតទៅតាមសមាមាត្រនៃចំណែករបស់ខ្លួន ។ ឧទាហរណ៍ "ក" មានចំណែកពីរភាគបី ហើយ "ខ" មានចំណែកមួយភាគបីទៅលើរថយន្តមួយ "ក" និង "ខ" អាចប្រើរថយន្តនោះតាមចំនួនដែលមានសមាមាត្រ ២:១ ("ក" អាចប្រើចំនួនទ្វេដងដោយប្រៀបធៀបទៅនឹង "ខ") ។ ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគត្រូវធ្វើការកំណត់លំអិតអំពីវិធីប្រើប្រាស់ដោយការពិភាក្សាគ្នា ហើយប្រសិនបើការពិភាក្សាគ្នានោះមិនបានសម្រេចលទ្ធផលទេ ចុងបញ្ចប់មានតែទាមទារឱ្យបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៦៧, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៧០, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា

២៤៩. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៧៤៣

មាត្រា ២០៦.- ការថែទាំវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ

ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់ៗ អាចធ្វើសកម្មភាពថែទាំវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគដោយឯកឯងបាន ។

(កំណត់)

សកម្មភាពថែទាំដើម្បីរក្សានូវស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ននៃវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ អាចធ្វើដោយម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគដោយឯកឯងបាន ។ មានន័យថា សកម្មភាពថែទាំមានដូចជា ការជួសជុលវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ឬ ការធ្វើឱ្យផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃការរលត់សិទ្ធិនៃសិទ្ធិលើបំណុលពាក់ព័ន្ធនឹងវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ការទាមទារឱ្យបំបាត់នូវការរារាំងចំពោះការបំពានលើវត្ថុអវិភាគ ឬ ការទាមទារឱ្យប្រគល់វិញ ចំពោះអ្នកកាន់កាប់ខុសច្បាប់ ជាដើម ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៦៧, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៧០, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៥២ វាក្យខណ្ឌទី ២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៧៤៤ កថាខណ្ឌទី ២

មាត្រា ២០៧.- ការផ្លាស់ប្តូរមុខងារប្រើប្រាស់នៃវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ

ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់ៗ មិនអាចចាត់ចែងវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ឬ ធ្វើការផ្លាស់ប្តូរអ្វីសំខាន់ៗទៅលើវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគបានឡើយ លើកលែងតែមានការយល់ព្រមពីម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគផ្សេងទៀត ។

(កំណត់)

ដើម្បីធ្វើការផ្លាស់ប្តូរអ្វីសំខាន់ជាក់ស្តែងទៅលើវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ដូចជាការការប្តូរដីស្រែចំការដែលជាវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគទៅជាដីសម្រាប់លំនៅឋាន ត្រូវមានការយល់ព្រមពីម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគទាំងអស់ ។ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគណាម្នាក់ បានធ្វើផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនេះ ហើយកាប់ព្រៃឈើនោះដោយទំនើងចិត្ត ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគផ្សេងទៀត អាចទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ការកាប់ព្រៃឈើនោះ ដោយផ្អែកលើសិទ្ធិអវិភាគក្នុងការកាប់ព្រៃឈើនោះ និង អាចទាមទារឱ្យសងនូវសំណងនៃការខូចខាត ដោយផ្អែកលើអំពើអនីត្យានុកូល ដោយយកការបំពានសិទ្ធិអវិភាគមកជាមូលហេតុ ។ លើសពីនេះ អនុប្បទានវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគទាំងមូល គឺជាអនុប្បទានទាំងចំណែករបស់ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគដទៃទៀតផងដែរ ហេតុនេះហើយ ត្រូវមានការយល់ព្រមពីសំណាក់ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគដទៃទៀត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៦៨, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៧១, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា

២៥១. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៧៤៧

មាត្រា ២០៨.- ការគ្រប់គ្រងវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ

កិច្ចការទាំងឡាយដែលទាក់ទងនឹងការគ្រប់គ្រងវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ត្រូវសម្រេចដោយមតិភាគច្រើន តាមតម្លៃនៃចំណែករបស់ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់ៗ លើកលែងតែករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ២០៦ (ការថែទាំវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ) និង មាត្រា ២០៧ (ការផ្លាស់ប្តូរមុខងារប្រើប្រាស់នៃវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ) នៃក្រមនេះ ។

(កំណត់)

ការគ្រប់គ្រងវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគដែលមានក្នុងមាត្រានេះ គឺការប្រើប្រាស់វត្ថុនោះតាមវិធីប្រើប្រាស់ ដែលកំណត់តាមលក្ខណៈដើមនៃវត្ថុនោះ ។ ការជួលវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ដើម្បីប្រើជាបណ្តោះអាសន្នរបស់ភតិកៈ ជាដើម អាចថាជាសកម្មភាពគ្រប់គ្រងដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីជួលរយៈពេលវែង មិនអាចហៅថា ជាការគ្រប់គ្រងទេ ដូច្នេះ ត្រូវមានការបកស្រាយលំអិត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៦៧, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៧០, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៥២ វាក្យខណ្ឌទី ១, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៧៤៥ កថាខណ្ឌទី ១

មាត្រា ២០៩.- បន្ទុកនៃវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ

១-ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់ៗ ត្រូវទទួលបន្ទុកក្នុងការបង់សោហ៊ុយគ្រប់គ្រង ពន្ធដារ ជាអាទិ៍ តាមសមាមាត្រនៃចំណែករៀងៗខ្លួន ។

២-ប្រសិនបើម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគណាម្នាក់បានបង់សោហ៊ុយដើម្បីការថែទាំ គ្រប់គ្រង ឬ បន្ទុកផ្សេងទៀតដែលលើសពីបន្ទុករបស់ខ្លួន ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគនោះអាចទាមទារឱ្យម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគផ្សេងទៀតសងប្រាក់ដែលខ្លួនបានបង់លើសនោះ តាមសមាមាត្រនៃចំណែករៀងៗខ្លួនបាន ។

៣-សិទ្ធិទាមទារសងសោហ៊ុយដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ ក៏អាចអនុវត្តបានដែរ ចំពោះជនដែលបានទទួលបន្តនូវចំណែករបស់ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគផ្សេង ។

(កំណត់)

ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់ៗត្រូវទទួលបន្ទុក ដូចជាសោហ៊ុយសម្រាប់ការគ្រប់គ្រងវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ឬ ពន្ធដារជាដើម ទៅតាមចំណែករៀងៗខ្លួន ។ អ្នកដែលបានចំណាយសម្រាប់ការថែទាំ ឬ ការគ្រប់គ្រងលើសចំណែកនៃបន្ទុករបស់ខ្លួន អាចទាមទារឱ្យម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគដទៃទៀតសងសោហ៊ុយនោះមកវិញ ទៅតាមចំណែករបស់ម្នាក់ៗនោះ ហើយសិទ្ធិលើបំណុលនេះ ក៏អាចអនុវត្តបានដែរចំពោះអនុប្បទានិកនៃចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ជាដើម ដែលជាប្រតិសិទ្ធិដោយឡែក ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៦៩, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៧២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៥៣ កថាខណ្ឌទី ១, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៧៤៦ និង មាត្រា ៧៤៨

មាត្រា ២១០.- ការបោះបង់សិទ្ធិនៃចំណែក ជាអាទិ៍

ពេលដែលម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគណាម្នាក់ បានបោះបង់នូវចំណែករបស់ខ្លួន ឬ បានទទួលមរណភាពហើយគ្មានសន្តតិជនទេនោះ ចំណែករបស់អ្នកនោះនឹងត្រូវបានទៅម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគផ្សេង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះគឺជាបញ្ញត្តិពិសេសរបស់ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។ ក្នុងករណីដែលមានការបោះបង់នូវសិទ្ធិនៃចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ឬ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគទទួលមរណភាព ដោយពុំមានសន្តតិជន ប្រសិនបើទុកចោលជាវត្ថុគ្មានម្ចាស់ទៅ មិនត្រឹមត្រូវទេ ដូច្នេះហើយ បញ្ញត្តិនេះត្រូវបានចែងដើម្បីជៀសវាងបញ្ហានេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៥៥

មាត្រា ២១១.- សិទ្ធិទាមទារបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ

១-ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់ៗ អាចទាមទារឱ្យបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគបានគ្រប់ពេលវេលា ។ ប៉ុន្តែ ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគអាចធ្វើកិច្ចសន្យាហាមមិនឱ្យបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ក្នុងអំឡុងពេលដែលមិនលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ បាន ។

២-កិច្ចសន្យាដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ អាចធ្វើបន្តបាន តែកិច្ចសន្យាដែលត្រូវបានធ្វើបន្តថ្មីនេះ មិនអាចមានអំឡុងពេលលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ បានឡើយ ។

(កំណត់)

កម្មសិទ្ធិអវិភាគ គឺជាស្ថានភាពដែលមានកម្មសិទ្ធិករច្រើននាក់ ហើយម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគអាចចាត់ចែងដោយសេរី នូវចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់ខ្លួនដោយសេរីបាន ដូចដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ២០៤ (ការចាត់ចែងចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគ)។ ម្យ៉ាងទៀត ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគនោះ អាចរំលាយស្ថានភាពនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគនោះពេលណាក៏បានដែរ ។ សិទ្ធិទាមទាររំលាយស្ថានភាពកម្មសិទ្ធិអវិភាគនេះ ហៅថា សិទ្ធិទាមទារឱ្យបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ។ ម្យ៉ាងទៀត ស្ដីពីកម្មសិទ្ធិអវិភាគដែលបានមកពីសន្តតិកម្មវិញ មានបញ្ញត្តិចែងពិសេសស្ដីពីការបែងចែកមតិក (សូមមើលមាត្រា ១២៦៦ (ការពិភាក្សាបែងចែកមតិក) កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ២) ។

ក្នុងករណីដែលម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគណាម្នាក់បានអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារឱ្យបែងចែក ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគទាំងអស់ត្រូវពិភាក្សាគ្នា ហើយប្រសិនបើមិនមានការឯកភាពគ្នាទេ ត្រូវធ្វើការបែងចែកតាមផ្លូវតុលាការ ដូចដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ២១២ (វិធីបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ) ។

ករណីលើកលែងមិនឱ្យធ្វើការបែងចែកដោយសេរី គឺអាចមានការព្រមព្រៀងអំពីការហាមការបែងចែក ដោយកិច្ចសន្យា ។ តាមគោលការណ៍សេរីភាពក្នុងការធ្វើកិច្ចសន្យា កិច្ចសន្យាហាមមិនឱ្យបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ក៏អាចធ្វើបានដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារតែការព្រមព្រៀងនេះគឺផ្ទុយនឹងសណ្ដាប់ធ្នាប់នៃរបបសិទ្ធិប្រត្យក្ស ដែលជាគោលការណ៍ជាកម្មសិទ្ធិឯកតោភាគី ដូច្នេះហើយ អំឡុងពេលដែលហាមមិនឱ្យបែងចែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគនោះ មានត្រឹម ៥ ឆ្នាំប៉ុណ្ណោះ ហើយកិច្ចសន្យាហាមមិនឱ្យបែងចែកដែលមានអំឡុងពេលលើស ៥ ឆ្នាំ ត្រូវទុកជាមោឃៈ ។ កិច្ចសន្យាហាមមិនឱ្យបែងចែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគអាចបន្តបាន តែអំឡុងពេលហាមមិនឱ្យបែងចែកនៃកិច្ចសន្យាបន្តថ្មីនោះ មិនអាចលើស ៥ ឆ្នាំបានឡើយ ។ ក្នុងករណីដែលបានធ្វើកិច្ចសន្យាដែលមានការហាមឃាត់ធ្វើការបែងចែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគលើស ៥ ឆ្នាំ ត្រូវបកស្រាយថា ការព្រមព្រៀងក្នុងទំហំ ៥ ឆ្នាំ មានសុពលភាព ។ ម្យ៉ាងទៀត កិច្ចសន្យាហាមមិនឱ្យបែងចែក គឺជាកិច្ចសន្យាអំពីសិទ្ធិប្រត្យក្ស ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបែបយ៉ាងនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគនោះ ហើយការព្រមព្រៀងហាមមិនឱ្យបែងចែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគនេះ ចងមិនត្រឹមតែភាគីនៃកិច្ចសន្យាប៉ុណ្ណោះទេ គឺចងទាំងអនុប្បទានិកនៃចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគផងដែរ ។ ប៉ុន្តែកិច្ចសន្យាហាមមិនឱ្យបែងចែកអចលនវត្ថុដែលជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគវិញ បើមិនចុះបញ្ជីទេ មិនអាចតតាំងនឹងអនុប្បទានិកនៃចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគបានទេ ។

ក្នុងករណីដែលបានបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ចំណែករបស់ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់ៗ នឹងត្រូវបានផ្ទេរ នាពេលបែងចែកនោះ ហើយការបែងចែកនេះមិនមានអានុភាពប្រតិសកម្មទេ ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះដីដែលមានម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគបីនាក់គឺ "ក" "ខ" "គ" ក្នុងករណីដែលបានបង្កើតហ៊ីប៉ូតែករបស់ "ច" លើចំណែករបស់ "ក" ទោះជាពេលដែល "ក" បានធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិតែឯកឯង នាពេលបែងចែកដីនោះក៏ដោយ ក៏ហ៊ីប៉ូតែករបស់ "ច" នៅតែមានអត្ថិភាពលើវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគទាំងមូល តាមសមាមាត្រនៃចំណែករបស់ "ក" ដែលមានពីមុនដដែល ។ ម្យ៉ាងទៀត ពេលដែល "ក" បានធ្វើលទ្ធកម្មដីទាំងមូលដោយសំណងជាប្រាក់ ហ៊ីប៉ូតែករបស់ "ច" នៅតែមានអត្ថិភាពលើដីដែល "ក" បានធ្វើលទ្ធកម្មនោះដែរ ក៏ប៉ុន្តែ មានទំហំត្រឹមតែសិទ្ធិនៃចំណែកដែល "ក" មាន

នាពេលដំបូងប៉ុណ្ណោះ ។ លើសពីនេះ ក្នុងករណីដែលជនក្រៅពី "ក" បានធ្វើលទ្ធកម្មដីតាមរយៈការបែងចែកថ្លៃលក់ ឬ តាមរយៈសំណងនៃតម្លៃចំណែក "ច" នៅតែអាចអះអាងនូវហ៊ីប៉ូតែកលើកម្មវត្ថុនោះបានដដែល ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៧០ និង មាត្រា ៦៧១, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៧៣, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៥៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ ពីមាត្រា ៧៤៩ ដល់មាត្រា ៧៥១, មាត្រា ៧៥៨ និង មាត្រា ១០១០ កថាខណ្ឌទី ១

មាត្រា ២១២.- វិធីបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ

ក្នុងករណីការពិភាក្សារបស់ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគអំពីការបែងចែកមិនអាចសម្រុះសម្រួលគ្នាបានទេ ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ អាចទាមទារការបែងចែង ដោយប្ដឹងទៅតុលាការបាន ។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការអាចបង្គាប់ឱ្យបែងចែកវត្ថុ តាមរូបដើមរបស់វា ឬ ប្រសិនបើមានការបារម្ភថា ការបែងចែកតាមរូបដើមនឹងធ្វើឱ្យខូចតម្លៃហួសហេតុ ឬ ប្រសិនបើមានមូលហេតុសមរម្យ តុលាការអាចបង្គាប់ឱ្យលក់ដេញថ្លៃហើយចែកប្រាក់លក់នោះតាមចំណែក ឬ អាចបង្គាប់ឱ្យផ្ទេរចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគមួយភាគ ឱ្យម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគផ្សេង ដោយឱ្យបង់ប្រាក់សំណងនៃចំណែកនោះបាន ។

(កំណត់)

ជាគោលការណ៍ ការបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ត្រូវធ្វើដោយមានការពិភាក្សាគ្នារវាងម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ ។ ក្នុងករណីនេះ វិធីបែងចែកមានបីប្រភេទ : មួយគឺ ការបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគផ្ទាល់តែម្ដង (ការបែងចែកវត្ថុផ្ទាល់) (ឧទាហរណ៍ ការបែងចែកដីកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់ "ក" "ខ" និង "គ" ជាបីឡូតិដាច់ៗពីគ្នា ហើយឱ្យអ្នកទាំងបីនោះមានកម្មសិទ្ធិលើដីនីមួយៗនោះ) មួយទៀតគឺ ការលក់វត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគទៅឱ្យតតិយជន ហើយបែងចែកថ្លៃលក់បាននោះឱ្យម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ (ការបែងចែកថ្លៃលក់) និង មួយទៀតគឺ ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់ ក្នុងចំណោមម្ចាស់កម្មសិទ្ធិទាំងអស់ ធ្វើលទ្ធកម្មវត្ថុនោះទាំងមូល ហើយបង់ប្រាក់ (សំណងនៃតម្លៃចំណែក) ទៅឱ្យម្ចាស់កម្មសិទ្ធិដទៃទៀត ។ តើត្រូវបែងចែកតាមវិធីណាមួយនោះ គឺត្រូវពិភាក្សាគ្នា ។

ក្នុងករណីដែលការពិភាក្សាគ្នានោះមិនបានសម្រេច ឬ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគមួយចំនួនមិនព្រមធ្វើការពិភាក្សាគ្នា ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគអាចដាក់ពាក្យបណ្ដឹងទៅតុលាការទាមទារឱ្យធ្វើការបែងចែកបាន ។ នេះគឺជាបណ្ដឹងឱ្យតុលាការចេញសាលក្រមបង្កើតទំនាក់ទំនងសិទ្ធិរវាងម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ ដូច្នេះហើយ គេហៅថា បណ្ដឹងទាមទារឱ្យបង្កើតទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត ។

ជាគោលការណ៍ ការបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគតាមផ្លូវបណ្ដឹងត្រូវបែងចែកវត្ថុនោះផ្ទាល់តែម្ដង ។ ប៉ុន្តែ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើបែងចែកទៅ ទំហំដីនីមួយៗនោះតូចពេក ឬ តម្លៃដីធ្លាក់ខ្លាំងពេកទៅ អាចជ្រើសរើសយកវិធីបែងចែក ដោយលក់ដីនោះ តាមការលក់ឡាយឡុង ហើយបែងចែកថ្លៃលក់ទៅឱ្យម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគវិញបាន ។ម្យ៉ាងទៀត ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីនៃការបែងចែកដីស្រែចំការ ប្រសិនបើយល់ឃើញថា គួរឱ្យម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគណាម្នាក់ដែលមាន ឆន្ទៈបន្តការងារកសិកម្ម ធ្វើលទ្ធកម្មដីស្រែចំការនោះទាំងមូល ជាការល្អ ជាអាទិ៍ ក្នុងករណីនេះ អាចជ្រើសរើសវិធីឱ្យម្ចាស់ កម្មសិទ្ធិអវិភាគណាម្នាក់ធ្វើលទ្ធកម្មដីទាំងមូល ហើយបង់ប្រាក់សំណងនោះ ចំពោះអ្នកដែលបានបាត់បង់ចំណែករបស់ ខ្លួនបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៧២, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៧៤, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៥៨, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ពីមាត្រា ៨២៣ ដល់មាត្រា ៨២៨ និង ពីមាត្រា ៨៣១ ដល់មាត្រា ៨៤០ និង មាត្រា ១៦៨៦ មាត្រា ១៦៨៨, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៧៥២ និង មាត្រា ៧៥៣

មាត្រា ២១៣.- សិទ្ធិលើបំណុលពាក់ព័ន្ធនឹងកម្មសិទ្ធិអវិភាគ

១-ប្រសិនបើម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគណាម្នាក់ មានសិទ្ធិលើបំណុលចំពោះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគឯទៀត ដោយសារការថែទាំ គ្រប់គ្រង ឬ បន្ទុកផ្សេងទៀតទៅលើវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ កម្មសិទ្ធិអវិភាគនោះអាចឱ្យកូនបំណុលសង ដោយយកចំណែកនៃវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគដែល ជាចំណែករបស់កូនបំណុលនោះ នៅពេលបែងចែកបាន ។

២-ប្រសិនបើមានភាពចាំបាច់ត្រូវលក់ចំណែកនៃវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់កូនបំណុល ដើម្បីទទួលការសងសំណងដែលបានកំណត់នៅកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ម្ចាស់បំណុល អាចទាមទារការលក់នោះចំពោះតុលាការបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការសងសិទ្ធិលើបំណុលដោយចំណែកនៃការបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ នាពេលបែងចែក ក្នុង គោលបំណងពង្រឹងសិទ្ធិលើបំណុលពាក់ព័ន្ធនឹងកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ។ ក្នុងការកំណត់ឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិ អវិភាគដែលម្ចាស់កម្មសិទ្ធិដទៃទៀតត្រូវធ្វើលទ្ធកម្ម នាពេលបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគដែលមាន សិទ្ធិលើបំណុលដែលពាក់ព័ន្ធនឹងកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ដូចដែលមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ អាចកាត់បន្ថយនូវចំណែកដែល សមស្របទៅនឹងទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុលនោះ ហើយក្នុងករណីនៃការបែងចែកថ្លៃលក់ និង សំណងនៃតម្លៃចំណែក អាចឱ្យអ្នកទាំងនោះ កំណត់នូវទឹកប្រាក់បែងចែកចំណែក ដោយគិតពិចារណានូវទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុលនោះបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើមានការចាំបាច់ ម្ចាស់សិទ្ធិលើបំណុលពាក់ព័ន្ធនឹងកម្មសិទ្ធិអវិភាគ អាចទាមទារឱ្យលក់ចំណែកនៃ

កម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់កូនបំណុលបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៥៩, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៧៥៦ និង មាត្រា ១០១០ កថាខណ្ឌទី ២

មាត្រា ២១៤.– ឧបកម្មសិទ្ធិអវិភាគ

បញ្ញត្តិស្តីពីកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលបុគ្គលជាច្រើននាក់មានសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលក្រៅពីកម្មសិទ្ធិ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលមានបញ្ញត្តិពិសេសនៅក្នុងច្បាប់ ឬ បទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេង ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិក្រៅពីកម្មសិទ្ធិ ជារបស់មនុស្សច្រើននាក់ គេហៅថា ឧបកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ហើយបញ្ញត្តិស្តីពីកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះឧបកម្មសិទ្ធិអវិភាគនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដូចនេះ ប្រសិនបើមានបញ្ញត្តិពិសេសដោយច្បាប់ ឬ បទដ្ឋានគតិយុត្តផ្សេងទៀត ត្រូវអនុវត្តតាមច្បាប់ ឬ បទដ្ឋានគតិយុត្តនោះ ។ ចំពោះសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ផលុបភោគ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ សេវភាព ហ៊ីប៉ូតែក សិទ្ធិប្រាតិភោគដោយអនុប្បទាន ច្បាប់ទទួលស្គាល់ឱ្យមានឧបកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ហើយចំពោះសិទ្ធិលើការបញ្ចាំ សិទ្ធិឃាត់ទុក ឯកសិទ្ធិ ជាអាទិ៍ ក៏អាចមានទំនាក់ទំនងឧបកម្មសិទ្ធិអវិភាគដែរ ដោយសារសហសន្តតិជនធ្វើសន្តតិកម្ម នូវសិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានធានាដោយសិទ្ធិលើការបញ្ចាំ ជាដើម ។ ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលក៏ដូចគ្នាដែរ ស្ថានភាពនៃឧបកម្មសិទ្ធិអវិភាគអាចកើតបានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៦៤ ។

ផ្នែកទី ៦ អន្យសិទ្ធិភាព

មាត្រា ២១៥.– និយមន័យនៃអន្យសិទ្ធិភាព

ស្ថានភាពដែលជនដែលមានកម្មសិទ្ធិលើដីជាប់គ្នា មានកម្មសិទ្ធិរួមដោយមានភាពអវិភាគ លើជញ្ជាំង ឬ កំពែងដូចជាស្នាមភ្លោះ ភ្លឺ របង ជាអាទិ៍ ដែលនៅត្រង់ព្រំខណ្ឌដី ឬ អាគារលើដីនោះ ហៅថាអន្យសិទ្ធិភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់និយមន័យនៃអន្យសិទ្ធិភាព ដែលមានចែងក្នុងផ្នែកនេះ ។ ព្រំខណ្ឌ ដូចជា ជញ្ជាំង ឬ កំពែង ដូចជា

ស្ពានភ្លោះ ភ្លឺ របង ជាអាទិ៍ ដែលនៅរវាងដី ឬ អាគារ ដែលមានម្ចាស់កម្មសិទ្ធិផ្សេងគ្នា គឺជាកម្មសិទ្ធិរួមរបស់ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិទាំងនោះ ដូច្នេះ អ្នកទាំងនោះអាចប្រើរួមគ្នាទៅវិញទៅមកបាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ តាមលក្ខណៈនៃរបស់ទាំងនេះ មិនអាចទាមទារឱ្យបែងចែកបានឡើយ ដែលជាចំណុចខុសនឹងកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៧៤, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៨៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២២៩ និង មាត្រា ២៥៧, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ពីមាត្រា ៦៥៤ ទៅ, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩២១ និង មាត្រា ៩២២

មាត្រា ២១៦.– ជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិ

ចំពោះជញ្ជាំងខ័ណ្ឌអាគារជាប់គ្នាដែលមានកម្ពស់ខុសគ្នា ចំណែកនៃជញ្ជាំងដែលជាប់គ្នាត្រឹមអាគារទាប និង របងខ័ណ្ឌដីដែលចែកសួនច្បារទាំងអស់ ត្រូវសន្មតថា នៅក្រោមអឡុសិទ្ធិភាព ។

(កំណត់)

ចំពោះជញ្ជាំងដែលខ័ណ្ឌអាគារជាប់គ្នាដែលមានកំពស់ខុសគ្នា ចំណែកនៃជញ្ជាំងដែលមានកម្ពស់ត្រឹមកម្ពស់អាគារទាបនោះ គឺមានប្រយោជន៍សម្រាប់អាគារទាំងសងខាង ដូច្នេះត្រូវសន្មតចំណែកនេះថា នៅក្រោមអឡុសិទ្ធិភាព ។ រីឯចំណែកដែលមានកម្ពស់ខ្ពស់ជាងកំពស់អាគារទាបនោះ មានប្រយោជន៍សម្រាប់តែអាគារខ្ពស់ទេ ដូច្នេះហើយ ត្រូវសន្មតថាជាកម្មសិទ្ធិខាងអាគារខ្ពស់ ដោយមិនអាចសន្មតថា នៅក្រោមអឡុសិទ្ធិភាព ។ ចំពោះរបងខ័ណ្ឌដីដែលចែកសួនច្បារវិញ ត្រូវសន្មតថា នៅក្រោមអឡុសិទ្ធិភាព ។ នេះគឺជាបញ្ញត្តិដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង ដើម្បីសម្របទៅតាមសុភវិនិច្ឆ័យ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២២៩ និង មាត្រា ២៣០ កថាខណ្ឌទី ២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៦៥៣

មាត្រា ២១៧.– ការជួសជុល និង ការសាងសង់ឡើងវិញនូវជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិ

ការជួសជុល និង ការសាងសង់ឡើងវិញ នូវជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិ ជាបន្ទុករបស់អ្នកដែលមានអឡុសិទ្ធិលើជញ្ជាំងនោះ តាមសមាមាត្រទៅនឹងសិទ្ធិម្នាក់ៗ ។ អ្នកមានអឡុសិទ្ធិណាម្នាក់ អាចរួចផុតពីបន្ទុកនៃសោហ៊ុយជួសជុល ឬ សាងសង់ឡើងវិញបាន ដោយបោះបង់អឡុសិទ្ធិ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិនោះ ជាផ្នែកមួយនៃអាគារ ។

(កំណត់)

ស្តីពីការជួសជុល ឬ សាងសង់ឡើងវិញនៃជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិ ជនដែលមានអឡុសិទ្ធិនោះ ត្រូវទទួលបន្ទុកនូវចំណាយនៃការជួសជុល ឬ សាងសង់ឡើងវិញនោះ ទៅតាមសមាមាត្រនៃសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ។ ករណីយកិច្ចទទួលបន្ទុកនៃសោហ៊ុយនេះកើតមានឡើង ពីជញ្ជាំងដែលខ្លួនមានកម្មសិទ្ធិនោះ ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើលះបង់នូវអឡុសិទ្ធិរបស់ខ្លួន អ្នកនោះអាចរួចផុតពីករណីយកិច្ចទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយនេះបាន ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិនោះ គឺជាសមាសភាគនៃអាគារ អ្នកនោះមិនអាចបោះបង់អឡុសិទ្ធិលើជញ្ជាំងនោះ ហេតុដូច្នេះ មិនអាចរួចផុតពីករណីយកិច្ចទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយនេះបានឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៧៥, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៨៧, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២២៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៦៥៥ និង មាត្រា ៦៥៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៩២២

មាត្រា ២១៨.– ការប្រើប្រាស់ជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិ

កម្មសិទ្ធិករនៃអឡុសិទ្ធិម្នាក់ៗ អាចបោះធ្នឹម ឬ រនូតឱ្យចូលដល់ពាក់កណ្តាលនៃកម្រាស់ជញ្ជាំង ដើម្បីធ្វើការផ្សេងៗ ដោយប្រើជញ្ជាំងនោះ ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលធ្វើការអ្វីមួយដើម្បីប្រើជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិដែលមានអត្ថិភាពនោះ កម្មសិទ្ធិករនៃអឡុសិទ្ធិម្នាក់ៗអាចបោះប្រហោងលើជញ្ជាំងដើម្បីបោះធ្នឹម ឬ រនូតបាន ក៏ប៉ុន្តែ បានត្រឹមតែពាក់កណ្តាលនៃកម្រាស់ជញ្ជាំងប៉ុណ្ណោះទេ ។ ក្នុងច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ជម្រៅនេះត្រូវបានកម្រិតត្រឹម ៥ សង់ទីម៉ែត្រ ហើយពេលដែលបោះធ្នឹម ឬ រនូតនៅកន្លែងតែមួយអាចប្រើត្រឹមតែជម្រៅពាក់កណ្តាលជញ្ជាំងប៉ុណ្ណោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយពិចារណាដល់សមាមាត្រនៃសិទ្ធិរបស់អ្នកមានអឡុ-សិទ្ធិទាំងសងខាង ក្នុងមាត្រានេះបានកំណត់ត្រឹមតែពាក់កណ្តាលកម្រាស់ជញ្ជាំងប៉ុណ្ណោះ ។ លើសពីនេះ ក្នុងករណីដែលចង់បោះប្រហោងលើជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិ កម្មសិទ្ធិករនៃអឡុសិទ្ធិនោះ ត្រូវមានការយល់ព្រមជាមុន ពីអ្នកមានអឡុសិទ្ធិដទៃទៀត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៧៧, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៨៩, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៦៥៧

មាត្រា ២១៩.– ការធ្វើការចំពោះជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិ

១-កម្មសិទ្ធិករនៃអឡុសិទ្ធិមិនអាចបោះជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិ ឬ ធ្វើការអ្វីដែលបណ្តាលឱ្យមានការខូចខាតដល់ជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិ ដោយគ្មានការយល់ព្រមពីកម្មសិទ្ធិករម្ខាងទៀត

បានឡើយ ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ បើកម្មសិទ្ធិករនៃអឡ្លសិទ្ធិម្ខាងទៀតបដិសេធមិនយល់ព្រម ដោយគ្មានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ កម្មសិទ្ធិករនៃអឡ្លសិទ្ធិអាចទាមទារឱ្យតុលាការចេញសាលក្រម ឬ សាលដីកា ជំនួសការយល់ព្រមនោះ ។

៣-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ តុលាការអាចចេញសាលក្រម ឬ សាលដីកាជំនួសការយល់ព្រមបាន ដោយប្តូរនឹងការដាក់ប្រាតិភោគសមរម្យ ។

(កំណត់)

ការធ្វើការងារដែលធ្វើឱ្យមានការខូចខាតដល់ជញ្ជាំងអឡ្លសិទ្ធិ នឹងធ្វើឱ្យមានឥទ្ធិពលដល់អ្នកមានអឡ្លសិទ្ធិដទៃទៀតដូច្នេះហើយ ចាំបាច់ត្រូវមានការយល់ព្រមជាមុនពីអ្នកមានអឡ្លសិទ្ធិដទៃទៀត ។ ក្នុងករណីដែលអ្នកមានអឡ្លសិទ្ធិដទៃទៀតមិនយល់ព្រមដោយពុំមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ អាចទាមទារឱ្យតុលាការចេញសាលក្រមជំនួសការយល់ព្រម ហើយអាចធ្វើការងារតាមសាលក្រមនោះបាន ។ ក្នុងករណីនេះ តុលាការត្រូវសម្រេច ដោយធ្វើការប្រៀបធៀបថ្លឹងថ្លែងអំពីភាពចាំបាច់នៃការងារនោះ និង ការខូចខាតដែលអ្នកដទៃទៀតនឹងទទួល ។ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើមានការចាំបាច់ តុលាការអាចបង្គាប់ឱ្យអ្នកដាក់ពាក្យសុំនោះ ផ្តល់ប្រាតិភោគសមស្រប សម្រាប់សងការខូចខាតដែលអ្នកមានអឡ្លសិទ្ធិដទៃទៀតអាចទទួល ឬ អាចបង្គាប់ឱ្យបង់ប្រាក់សំណងនោះបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៨៨ មានចែងថាក្នុងករណីដែលគ្មានការយល់ព្រមគ្នា តម្រូវឱ្យមានអាជ្ញាកណ្តាលជាអ្នកជំនាញ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីសម្រួលនូវនីតិវិធី មាត្រានេះបានប្រគល់ឱ្យតុលាការសម្រេចទៅវិញ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៧៦, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៨៨, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៦៦២

មាត្រា ២២០.- ការធ្វើជញ្ជាំងដែលមិនមែនអឡ្លសិទ្ធិឱ្យទៅជាជញ្ជាំងអឡ្លសិទ្ធិ

កម្មសិទ្ធិករនៃដីដែលជាប់នឹងជញ្ជាំង អាចធ្វើជញ្ជាំងនោះឱ្យទៅជាជញ្ជាំងអឡ្លសិទ្ធិបាន ដោយចេញពាក់កណ្តាលនៃថ្លៃជញ្ជាំងនោះ និង ពាក់កណ្តាលនៃថ្លៃដីដែលសង់ជញ្ជាំងពីលើនោះ ។

(កំណត់)

ទោះជាកម្មសិទ្ធិករនៃដីជិតខាងបានសាងសង់ជញ្ជាំងដែលស្ថិតនៅដីនោះក៏ដោយ ក៏អាចមានករណីដែលចាំបាច់ត្រូវ

ធ្វើការរៀងដោយប្រើជញ្ជាំងនោះ ឬ ករណីដែលត្រូវជួសជុល ឬ សាងសង់ជញ្ជាំងនោះឡើងវិញដែរ ។ ដូច្នេះហើយបានជាមាត្រានេះបានទទួលស្គាល់ឱ្យកម្មសិទ្ធិករដីដែលនៅជាប់ជញ្ជាំងដែលអ្នកជិតខាងបានសាងសង់ ហើយជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកជិតខាងនោះ ធ្វើជញ្ជាំងនោះឱ្យទៅជាជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិ ។ អ្នកដែលចង់យកជញ្ជាំងមកធ្វើជាជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិ ត្រូវផ្ដល់ទឹកប្រាក់ដែលស្មើនឹងពាក់កណ្ដាលនៃតម្លៃបច្ចុប្បន្នរបស់ជញ្ជាំងនោះ និង ទឹកប្រាក់ដែលស្មើនឹងពាក់កណ្ដាលនៃតម្លៃនៃផ្នែកដីដែលជញ្ជាំងនោះស្ថិតនៅ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៨០, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៥០, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៦៦១

មាត្រា ២២១.- ការសង់បន្ថែមកម្ពស់នៃជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិ

កម្មសិទ្ធិករនៃអឡុសិទ្ធិអាចសង់បន្ថែមកម្ពស់ជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិបាន ។ ប៉ុន្តែ សោហ៊ុយក្នុងការសង់បន្ថែមនោះ និង សោហ៊ុយក្នុងការជួសជុលដើម្បីថែទាំជញ្ជាំងដែលខ្ពស់ហួសកម្ពស់ដើមដែលជាអឡុសិទ្ធិនោះ ត្រូវក្លាយជាបន្ទុករបស់កម្មសិទ្ធិករនៃអឡុសិទ្ធិដែលបានសង់បន្ថែមកម្ពស់ជញ្ជាំងនោះ ។

(កំណត់)

អ្នកមានអឡុសិទ្ធិអាចសង់បន្ថែមកម្ពស់ជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិដោយសោហ៊ុយខ្លួនឯងបាន ដែលជាសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ។ ក្នុងករណីដែលចំណាយសម្រាប់ថែទាំជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិ កើនឡើងដោយសារការបន្ថែមកម្ពស់នោះ អ្នកដែលបានបន្ថែមកម្ពស់ត្រូវទទួលបន្ទុកនូវភាគនៃចំណាយដែលកើននោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត អ្នកដែលបានបន្ថែមកម្ពស់ គឺជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនៃចំណែកដែលខ្លួនបានបន្ថែមកម្ពស់នោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៧៨, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៥១, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៦៥៨

មាត្រា ២២២.- ការសាងសង់ឡើងវិញនៃជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិ ជាអាទិ៍

១-ក្នុងករណីដែលជញ្ជាំងអឡុសិទ្ធិមិនអាចទ្រទ្រង់នឹងទម្ងន់ដែលសង់បន្ថែមកម្ពស់បានទេ អ្នកដែលចង់សង់បន្ថែមនោះ អាចសង់ឡើងវិញទាំងអស់បាន ដោយចំណាយសោហ៊ុយផ្ទាល់ខ្លួន ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលបន្ថែមកម្រាស់វិញ ចំណែកកម្រាស់ដែលបន្ថែមនោះ ត្រូវជាបន្ទុកនៃខាងដីរបស់ខ្លួន ។

២-អ្នកជិតខាងដែលមិនបានសហការក្នុងការសង់បន្ថែមកម្ពស់ជញ្ជាំង អាចទទួលអឡ្សសិទ្ធិនៃចំណែកដែលបានបន្ថែមកម្ពស់នោះបាន ដោយបង់ពាក់កណ្ដាលនៃសោហ៊ុយសង់ ហើយដោយបង់ពាក់កណ្ដាលនៃថ្លៃដីដែលត្រូវការ ដើម្បីបន្ថែមកម្រាស់ ប្រសិនបើបានបន្ថែមកម្រាស់ ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលបានសង់បន្ថែមកម្ពស់ ហើយប្រសិនបើជញ្ជាំងដែលមានពីមុននោះមិនរឹងមាំ មិនអាចទ្រទ្រង់ទម្ងន់ដែលសង់បន្ថែមកម្ពស់នោះ អ្នកដែលចង់សង់បន្ថែមកម្ពស់អាចសាងសង់ជញ្ជាំងទាំងអស់ឡើងវិញ ដោយសោហ៊ុយរបស់ខ្លួន ។ ក្នុងករណីនេះ ដើម្បីបន្ថែមកម្រាស់ជញ្ជាំង ត្រូវបន្ថែមនៅខាងដីខ្លួន ។ អ្នកមានអឡ្សសិទ្ធិដែលមិនសហការក្នុងការសង់បន្ថែមកម្ពស់នោះ អាចធ្វើលទ្ធកម្មអឡ្សសិទ្ធិនៃភាគដែលបានបន្ថែមកម្ពស់នោះ ដោយទទួលបន្ទុកពាក់កណ្ដាលនៃសោហ៊ុយសាងសង់ និង ពាក់កណ្ដាលតម្លៃនៃដីដែលអ្នកសាងសង់បន្ថែមកម្ពស់ បានប្រើសម្រាប់សង់បន្ថែមនូវកម្រាស់ជញ្ជាំងនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៧៩ និង មាត្រា ៦៨០, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៩២ និង មាត្រា ១៩៣, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៦៥៩ និង មាត្រា ៦៦០

មាត្រា ២២៣.- កំពែងអឡ្សសិទ្ធិ

កំពែងទាំងអស់ដែលនៅត្រង់ព្រំខណ្ឌអចលនវត្ថុ ត្រូវសន្មតថាជាវត្ថុអឡ្សសិទ្ធិរបស់កម្មសិទ្ធិករនៃអចលនវត្ថុនីមួយៗ ។

(កំណត់)

កំពែងដែលខណ្ឌដី ឬ អាគារ ក្រៅពីជញ្ជាំង ដូចជា ស្នាមភ្លោះ ប្រឡាយ របង ភ្លឺ ជាអាទិ៍ ត្រូវសន្មតថាជាវត្ថុអឡ្សសិទ្ធិរបស់កម្មសិទ្ធករនៃអចលនវត្ថុនីមួយៗនោះ ។ នេះគឺជាបញ្ញត្តិសន្មត ដូច្នេះហើយ ប្រសិនបើមានការបញ្ជាក់ផ្ទុយពីនេះ ការសន្មតនេះត្រូវបានបដិសេធ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៦៦៦

មាត្រា ២២៤.- សោហ៊ុយថែទាំកំពែង

១-កំពែងអឡ្សសិទ្ធិក្រៅពីជញ្ជាំងអឡ្សសិទ្ធិ ត្រូវថែទាំដោយសោហ៊ុយរួមរបស់កម្មសិទ្ធិករនៃកំពែងអឡ្សសិទ្ធិនោះ ។

២-កម្មសិទ្ធិករនៃកំពែងអឡ្ឋសិទ្ធិ អាចរួចផុតពីបន្ទុកនៃការបង់សោហ៊ុយបាន ដោយបោះបង់នូវអឡ្ឋសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ។

៣-កម្មសិទ្ធិករនៃស្នាមភ្លោះដែលមានទឹកហូរ មិនអាចបោះបង់អឡ្ឋសិទ្ធិរបស់ខ្លួនតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ បានឡើយ ។

(កំណត់)

នេះគឺជាមាត្រាដែលមានខ្លឹមសារដូចគ្នានឹងមាត្រា ១៩៤ នៃច្បាប់ភូមិបាល ហើយមានខ្លឹមសារដូចមាត្រា ២១៧ ខាងលើ ស្តីពីជញ្ជាំងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៨១, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៩៤, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៦៦៧

មាត្រា ២២៥.- កំពែងដែលមិនមែនជាវត្ថុអឡ្ឋសិទ្ធិ

កម្មសិទ្ធិករដែលមានអចលនវត្ថុជាប់នឹងកំពែងក្រៅពីជញ្ជាំងដែលមិនមែនជាវត្ថុអឡ្ឋសិទ្ធិ មិនអាចទាមទារឱ្យកម្មសិទ្ធិករនៃកំពែងនោះធ្វើជាវត្ថុអឡ្ឋសិទ្ធិបានឡើយ ។

(កំណត់)

ចំពោះករណីជញ្ជាំង ដោយសារតែមានការចាំបាច់ធ្វើការប្រើប្រាស់ជញ្ជាំង មាត្រា ២២០ ទទួលស្គាល់នូវការយកជញ្ជាំងមិនមែនជាអឡ្ឋសិទ្ធិ មកធ្វើជាជញ្ជាំងអឡ្ឋសិទ្ធិ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះកំពែងដទៃទៀតវិញ មិនមានការចាំបាច់ដូច្នេះទេ ហេតុនេះហើយ កម្មសិទ្ធិករនៃអចលនវត្ថុដែលជាប់នឹងកំពែង មិនអាចទាមទារចំពោះអ្នកដែលមានកម្មសិទ្ធិលើកំពែងនោះ យកកំពែងនោះមកធ្វើជាវត្ថុអឡ្ឋសិទ្ធិបានឡើយ ។ កំពែងដែលជាកម្មវត្ថុនៃមាត្រានេះ មានដូចជា ស្នាមភ្លោះ ប្រឡាយ របង ភ្លឺ ជាអាទិ៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៨៣, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៩៥, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៦៦៨

មាត្រា ២២៦.- របងអឡ្ឋសិទ្ធិ ជាអាទិ៍

១-កម្មសិទ្ធិករនៃរបងអឡ្ឋសិទ្ធិ អាចយករបងចេញ តាមកម្រិតនៃកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបាន ។ ប៉ុន្តែ កម្មសិទ្ធិករនោះ មានករណីយកិច្ចធ្វើជញ្ជាំង នៅកន្លែងត្រឹមកម្រិតនៃកម្មសិទ្ធិនោះ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះត្រូវយកមកអនុវត្តផងដែរ ចំពោះស្នាមភ្លោះ និង ភ្លឺអឡុសិទ្ធិ សម្រាប់ធ្វើជាកំពែងតែប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

យោងតាមមាត្រា ២២៣ របង ស្នាមភ្លោះ ភ្លឺ ដែលជាកំពែងដែលបែងចែកអចលនវត្ថុដែលនៅជាប់គ្នា ត្រូវបានសន្មតថាជាវត្ថុអឡុសិទ្ធិ ។ ក៏ប៉ុន្តែ អ្នកដែលមានអឡុសិទ្ធិលើរបង ស្នាមភ្លោះ ភ្លឺនោះ អាចវាយរបង ជាអាទិ៍នោះ ចោល ហើយធ្វើជញ្ជាំង ជាអាទិ៍ ជំនួសបាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ មាត្រានេះមិនត្រូវអនុវត្តចំពោះករណីដែលរបង ស្នាមភ្លោះ ភ្លឺនោះ ត្រូវបានប្រើក្នុងគោលបំណងក្រៅពីកំពែងឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៦៨៤, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៩៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៦៦៨

ជំពូកទី ៣ សិទ្ធិកាន់កាប់

ផ្នែកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

(កំណត់)

ផ្នែកនេះ កំណត់អំពីនិយមន័យ ប្រភេទ និងវិធីផ្ទេរនៃការកាន់កាប់ ព្រមទាំងបញ្ញត្តិសន្មត ។ ក្រៅពីការកំណត់ថា អ្វីទៅជាការកាន់កាប់ដែលត្រូវបានការពារដោយសិទ្ធិទាមទារឱ្យការពារការកាន់កាប់ដែលបានកំណត់នៅក្នុងផ្នែកទី ២ ខាងក្រោមនោះ ផ្នែកនេះក៏បានកំណត់ថា តើការប្រគល់ដែលជាល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងនៃអនុប្បទាននូវសិទ្ធិប្រត្យក្សលើចលនវត្ថុ (មានន័យថា ការផ្ទេរការកាន់កាប់) ត្រូវបានទទួលស្គាល់ក្នុងករណីណា ? ឬ តើការកាន់កាប់ដែលចាំបាច់មានដើម្បីធ្វើលទ្ធកម្មកម្មសិទ្ធិដោយអាជ្ញាយុកាល ត្រូវបានទទួលស្គាល់ក្នុងករណីណា ? ជាអាទិ៍ ។

មាត្រា ២២៧.- និយមន័យនៃការកាន់កាប់

១-ការកាន់កាប់ សំដៅទៅលើការក្តាប់ទុកវត្ថុ ។

២-ការក្តាប់ទុកសំដៅទៅលើការគ្រប់គ្រងលើវត្ថុ តាមការជាក់ស្តែង ទោះដោយចំពោះក្តី ឬ ដោយប្រយោលក្តី ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីនិយមន័យនៃការកាន់កាប់ ។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៨០ និង ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន ចែងថា ចាំបាច់ត្រូវមាន "ឆន្ទៈកាន់កាប់សម្រាប់ខ្លួនឯង" ក៏ប៉ុន្តែ បើមើលតាមស្ថានភាពសព្វថ្ងៃ ដែលគេយក

ទស្សនៈនៃការកាន់កាប់ជាក់ស្តែងមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៅក្នុងប្រទេសជប៉ុននោះ ក្នុងនេះយើងខ្ញុំមិនបានបន្ថែមនូវល័ក្ខខ័ណ្ឌខាងឆន្ទៈនេះទេ ដោយយោងតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ គឺយើងខ្ញុំបានយកទស្សនៈនៃការកាន់កាប់ជាក់ស្តែងមកធ្វើជាមូលដ្ឋាន ។

ក្នុងករណីដែលគ្រប់គ្រងលើវត្ថុ តាមការជាក់ស្តែង នោះច្បាប់ទទួលស្គាល់នូវការកាន់កាប់ ។ នេះមិនចាំបាច់មានស្ថានភាពកាន់ដោយដៃ ឬ ត្រួតពិនិត្យទេ ។ កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិប្រហាក់ប្រហែលនឹងច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៣៨ កថាខណ្ឌទី ២ ដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៨០. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៨៥៤. ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៣៨ កថាខណ្ឌទី ២

មាត្រា ២២៨.- ការកាន់កាប់ដោយចំពោះ និង ការកាន់កាប់ដោយប្រយោល

១-ការកាន់កាប់អាចធ្វើបានដោយប្រយោល តាមរយៈអ្នកដទៃបាន ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ អ្នកដែលក្តាប់ទុកវត្ថុដោយផ្ទាល់ ហៅថា អ្នកកាន់កាប់ដោយចំពោះ រីឯអ្នកក្តាប់ទុកវត្ថុនោះ តាមរយៈអ្នកដទៃ ហៅថា អ្នកកាន់កាប់ដោយប្រយោល ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា ការកាន់កាប់ មាន "ការកាន់កាប់ដោយចំពោះ" និង "ការកាន់កាប់ដោយប្រយោល" ។

នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៨១ គេប្រើទស្សនៈ "កាន់កាប់ដោយតំណាង" ។ ក៏ប៉ុន្តែ ការតំណាង គឺជាបញ្ហាមួយដែលទាក់ទងនឹងកិច្ចសន្យា ឬ សកម្មភាពឯកតោភាគី ហេតុនេះហើយនៅក្នុងនេះ យើងខ្ញុំបានប្រើទស្សនៈ "កាន់កាប់ដោយចំពោះ" និង ទស្សនៈ "កាន់កាប់ដោយប្រយោល" ដែលមានភាពសត្យានុម័តជាង តាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ ។ មាត្រា ៨៦៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ លើកឧទាហរណ៍នៃអ្នកកាន់កាប់ដោយប្រយោល ដោយចែងថា ក្នុងករណីដែលមានបុគ្គលដែលមានសិទ្ធិ ឬ ករណីយកិច្ចកាន់កាប់វត្ថុសម្រាប់អ្នកដទៃ ដូចជាផលុបភោគី ម្ចាស់សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ ភតិកៈ អ្នកទទួលបញ្ញើ ឬ ដោយសារទំនាក់ទំនងប្រហាក់ប្រហែលអ្នកដទៃនោះ គឺជាអ្នកកាន់កាប់ដោយប្រយោល ។

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៣៨ កថាខណ្ឌទី ២ ក៏មានប្រើពាក្យប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងពាក្យ "កាន់កាប់ដោយចំពោះ" និង "កាន់កាប់ដោយប្រយោល" ដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៨១. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៨៦៨

មាត្រា ២២៩.– ការផ្ទេរការកាន់កាប់

១-ការកាន់កាប់ត្រូវបានផ្ទេរ ដោយការប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់ ។ ការផ្ទេរការកាន់កាប់បែបនេះ ហៅថា ការប្រគល់ដោយជាក់ស្ដែង ។

២-ការកាន់កាប់អាចត្រូវបានផ្ទេរ ដោយការព្រមព្រៀងគ្នារវាងភាគីតែប៉ុណ្ណោះ ដោយគ្មានការប្រគល់ដោយជាក់ស្ដែង ។ ក្នុងករណីនេះ អនុប្បទានិកនៃការកាន់កាប់ត្រូវទទួលការកាន់កាប់ដោយប្រយោល តាមរយៈអនុប្បទាយី ។ ការផ្ទេរការកាន់កាប់បែបនេះ ហៅថា ការប្ដូរលក្ខណៈនៃការកាន់កាប់ ។

៣-បើអ្នកដែលនឹងទទួលអនុប្បទាននូវការកាន់កាប់ ក្ដាប់ទុកវត្ថុកាន់កាប់ដោយចំពោះ តាមការជាក់ស្ដែង ការកាន់កាប់អាចត្រូវបានផ្ទេរ ដោយការព្រមព្រៀងគ្នារវាងភាគីតែប៉ុណ្ណោះ ។ ដោយសារហេតុនេះ អនុប្បទាយីនៃការកាន់កាប់ ត្រូវបាត់បង់ការកាន់កាប់ដោយប្រយោលដែលខ្លួនធ្លាប់មាន តាមរយៈអ្នកក្ដាប់ទុកវត្ថុកាន់កាប់ ។ ការផ្ទេរការកាន់កាប់បែបនេះ ហៅថា ការប្រគល់ដោយសង្ខេប ។

៤-អ្នកកាន់កាប់ដោយប្រយោល តាមរយៈអ្នកដទៃ អាចផ្ទេរការកាន់កាប់ទៅឱ្យតតិយជនបាន ដោយការព្រមព្រៀងជាមួយនឹងតតិយជន និង ដោយការជូនដំណឹងអំពីហេតុនោះ ទៅឱ្យអ្នកកាន់កាប់ដោយចំពោះ ។ ការផ្ទេរការកាន់កាប់បែបនេះ ហៅថា ការផ្ទេរការកាន់កាប់ដោយបញ្ជា ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីទាំង ៤ នៃការផ្ទេរការកាន់កាប់ ។ វិធីទាំងនេះសុទ្ធតែជាការផ្ទេរនៃការកាន់កាប់ ដែលជាល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងនៃការផ្លាស់ប្ដូរសិទ្ធិប្រត្យក្សលើចលនវត្ថុ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១៣៤ នៃក្រមនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ១ កំណត់អំពីការផ្ទេរការកាន់កាប់ជាក់ស្ដែង (ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៨២ កថាខណ្ឌទី ១) កថាខណ្ឌទី ២ កំណត់អំពីការប្ដូរលក្ខណៈនៃការកាន់កាប់ (ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៨៣) កថាខណ្ឌទី ៣ កំណត់អំពីការប្រគល់ដោយសង្ខេប (ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៨២ កថាខណ្ឌទី ២) និង កថាខណ្ឌទី ៤ កំណត់អំពីការផ្ទេរការកាន់កាប់ដោយបញ្ជា (ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៨៤) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៨២ មាត្រា ១៨៣ និង មាត្រា ១៨៤

មាត្រា ២៣០.- ការរលត់ការកាន់កាប់

ការកាន់កាប់ ត្រូវរលត់នៅពេលដែលអ្នកកាន់កាប់ បាត់បង់នូវការក្តាប់ទុកវត្ថុកាន់កាប់ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអ្នកកាន់កាប់ត្រូវបានដកហូតនូវការកាន់កាប់ ប្រសិនបើអ្នកនោះទទួលការប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ ឬ ធ្វើបណ្តឹងទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ នៅក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ ការកាន់កាប់នោះ មិនត្រូវរលត់ឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិដែលចែងអំពីករណីដែលការកាន់កាប់ដោយចំពោះ ត្រូវរលត់ ។ ដោយសារការកាន់កាប់សំដៅទៅលើការក្តាប់ទុកវត្ថុ ប្រសិនបើបាត់ការក្តាប់ទុក ការកាន់កាប់ត្រូវរលត់ ។ ការក្តាប់ទុកវត្ថុ គឺជាការគ្រប់គ្រងលើរូបវត្ថុ តាមការជាក់ស្តែងទោះដោយចំពោះក្តី ឬ ដោយប្រយោលក្តី ហេតុដូច្នេះ ក្នុងន័យនេះ ការបាត់ការគ្រប់គ្រងលើរូបវត្ថុ តាមការជាក់ស្តែង គឺជាការរលត់ការកាន់កាប់ ។

ប៉ុន្តែ ដោយសារវាក្យខណ្ឌទី ២ ក្នុងករណីដែលអ្នកកាន់កាប់ត្រូវបានដកហូតនូវការកាន់កាប់ ប្រសិនបើអ្នកនោះទទួលការប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ ឬ ធ្វើបណ្តឹងទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ ដោយផ្អែកលើមាត្រា ២៣៦ នៃក្រមនេះ នៅក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ ការកាន់កាប់នោះ មិនត្រូវរលត់ឡើយ ហើយដំណើរការនៃអំឡុងពេលអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិ ក៏មិនផ្អាកដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២០៣, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៨៥៦

មាត្រា ២៣១.- ការរលត់ការកាន់កាប់របស់អ្នកកាន់កាប់ដោយប្រយោល

១-ការកាន់កាប់របស់អ្នកកាន់កាប់ដោយប្រយោល ត្រូវរលត់ក្នុងករណីដូចខាងក្រោមនេះ :

ក-មូលហេតុគតិយុត្តរបស់អ្នកកាន់កាប់ដោយចំពោះក្នុងការកាន់កាប់សម្រាប់អ្នកកាន់កាប់ដោយប្រយោល និង ករណីយកិច្ចរបស់អ្នកកាន់កាប់ដោយចំពោះក្នុងការកាន់កាប់សម្រាប់អ្នកកាន់កាប់ដោយប្រយោល រលត់ ។

ខ-មានស្ថានភាពដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ថា អ្នកកាន់កាប់ដោយចំពោះ មិនយល់ព្រមនឹងការកាន់កាប់របស់អ្នកកាន់កាប់ដោយប្រយោល ។

គ-អ្នកកាន់កាប់ដោយចំពោះ បាត់បង់នូវការក្តាប់ទុកវត្ថុកាន់កាប់ ។

២-ក្នុងករណីដែលអ្នកកាន់កាប់ត្រូវបានដកហូតនូវការកាន់កាប់ ក្នុងចំណោមករណី

ដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុច គ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ បើអ្នកកាន់កាប់ដោយចំពោះ ឬ អ្នកកាន់កាប់ដោយប្រយោល ទទួលការប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ ឬ ផ្ដើបណ្ដឹងទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ នៅក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ ការកាន់កាប់នោះមិនត្រូវរលត់ឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីដែលការកាន់កាប់ដោយប្រយោលត្រូវរលត់ ។

តាមចំណុច ក កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលភតិសន្យាបញ្ចប់ដោយការផុតអំឡុងពេលជាអាទិ៍ ឬ ត្រូវបានរំលាយ ភតិកៈ (អ្នកកាន់កាប់ដោយចំពោះ) បាត់បង់សិទ្ធិបន្តការកាន់កាប់ តាមទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងភតិបតី (អ្នកកាន់កាប់ដោយប្រយោល) ប៉ុន្តែ ភតិកៈនៅតែមានករណីយកិច្ចប្រគល់វិញនូវវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃភតិសន្យា និង ករណីយកិច្ចថែរក្សាវត្ថុនោះ ដោយប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត រហូតដល់ប្រគល់វត្ថុនោះទៅភតិបតីវិញ ។ មានន័យថា នៅតែមានករណីយកិច្ចក្នុងការកាន់កាប់ ក្នុងនាមជាភតិកៈ ហេតុដូច្នេះ ការកាន់កាប់ដោយប្រយោលរបស់ភតិកៈ នៅតែបន្តដែរ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលភតិបតីនៃចលនវត្ថុ (អ្នកកាន់កាប់ដោយប្រយោល) ធ្វើអនុប្បទាននូវកម្មសិទ្ធិលើចលនវត្ថុ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃភតិសន្យា ទៅភតិកៈ (អ្នកកាន់កាប់ដោយចំពោះ) ប្រសិនបើភតិបតីធ្វើ "ការប្រគល់ដោយសង្ខេប" ចំពោះភតិកៈ នោះការប្រគល់ដែលជាល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងនៃការផ្លាស់ប្ដូរសិទ្ធិប្រត្យក្សលើចលនវត្ថុ ត្រូវបានធ្វើឡើង ហើយជាមួយគ្នានេះ ករណីយកិច្ចរបស់ភតិកៈ (អ្នកកាន់កាប់ដោយចំពោះ) ក្នុងការកាន់កាប់វត្ថុនោះ សម្រាប់ភតិបតី (អ្នកកាន់កាប់ដោយប្រយោល) ត្រូវរលត់ ហេតុដូច្នេះ ការកាន់កាប់ដោយប្រយោលរបស់ភតិកៈ ក៏ត្រូវរលត់ដែរ ។ ក្នុងករណីនេះ ទោះបីជាយើងគិតថា ភតិកៈដែលជាអ្នកកាន់កាប់ដោយចំពោះ បានទទួលការកាន់កាប់ដោយប្រយោលតាមការប្រគល់ដោយសង្ខេបក៏ដោយ គ្មានន័យក្នុងការមានទាំងការកាន់កាប់ដោយចំពោះ ទាំងការកាន់កាប់ដោយប្រយោលទេ ហេតុដូច្នេះ ការផ្ទេរការកាន់កាប់ដោយប្រយោល ត្រូវបានគិតពិចារណា ដើម្បីទទួលស្គាល់ការបំពេញ ឬ មិនបំពេញល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងសម្រាប់ការផ្លាស់ប្ដូរសិទ្ធិប្រត្យក្សលើចលនវត្ថុ ។

ក្នុងករណីដែលភតិបតីធ្វើអនុប្បទាននូវវត្ថុដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួនដែលកំពុងតែជួលឱ្យគេ ទៅតតិយជន ហើយធ្វើការផ្ទេរការកាន់កាប់ដោយបញ្ជា ក៏ដូចគ្នាដែរ ។

ចំពោះចំណុច ខ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ មានឧទាហរណ៍ដូចជា ករណីដែល "អ្នកកាន់កាប់បង្ហាញឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ចំពោះអ្នកដែលឱ្យខ្លួនកាន់កាប់" ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ២៣២ ។

ចំណុច គ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ ចែងថា អ្នកកាន់កាប់ដោយប្រយោល បន្តការកាន់កាប់ ដោយការកាន់កាប់របស់អ្នកកាន់កាប់ដោយចំពោះ ហេតុដូច្នេះ ប្រសិនបើអ្នកកាន់កាប់ដោយចំពោះ បាត់បង់នូវការកាន់កាប់ នោះការកាន់

កាប់ដោយប្រយោល ក៏ត្រូវរលត់ ។ ប៉ុន្តែ កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ចំពោះការកាន់កាប់ដោយប្រយោល ក៏ដូចគ្នាជាមួយនឹងការកាន់កាប់ដោយចំពោះ ក្រោយការកាន់កាប់ត្រូវបានដកហូត ប្រសិនបើអ្នកកាន់កាប់ដោយប្រយោល ឬ អ្នកកាន់កាប់ដោយចំពោះ ទទួលការប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ ឬ ដាក់ពាក្យបណ្ដឹងទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ ការកាន់កាប់នោះ មិនត្រូវរលត់ឡើយ ។ ចំណុចនេះអាចសន្និដ្ឋានបាន តាមការបកស្រាយមាត្រា ២៣០ ដែរ តែដើម្បីឱ្យបានច្បាស់លាស់ យើងចែងក្នុងកថាខណ្ឌនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២០៤

មាត្រា ២៣២.- ការកាន់កាប់ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ និង ការកាន់កាប់ដោយគ្មានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ

១-ការកាន់កាប់ មាន ការកាន់កាប់ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ និង ការកាន់កាប់ដោយគ្មានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ។ ការកាន់កាប់ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ឬ គ្មាន ត្រូវកំណត់ទៅតាមលក្ខណៈសម្បានុម័តនៃមូលហេតុនៃលទ្ធកម្មនូវការកាន់កាប់នោះ ។

២-ក្នុងករណីដែលការកាន់កាប់ ជាការកាន់កាប់ដោយគ្មានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ តាមលក្ខណៈសម្បានុម័តនៃការទទួលការកាន់កាប់ ការកាន់កាប់ដោយគ្មានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ មិនត្រូវប្ដូរទៅជាការកាន់កាប់ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិឡើយ លើកលែងតែករណីដែលអ្នកកាន់កាប់ បង្ហាញឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ចំពោះអ្នកដែលឱ្យខ្លួនកាន់កាប់ ឬ ចាប់ផ្ដើមកាន់កាប់ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ដោយផ្អែកលើមូលហេតុនៃលទ្ធកម្មនូវការកាន់កាប់ថ្មី ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីនិយមន័យនៃការកាន់កាប់ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ និង ការកាន់កាប់ដោយគ្មានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ។ បញ្ញត្តិអំពីអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិ ត្រូវអនុវត្តចំពោះតែការកាន់កាប់ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិប៉ុណ្ណោះ ។ ការកាន់កាប់ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ឬ ការកាន់កាប់ដោយគ្មានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ អាស្រ័យទៅតាមលក្ខណៈសម្បានុម័តនៃមូលហេតុនៃលទ្ធកម្មនូវការកាន់កាប់នោះ ហេតុដូច្នេះ ការកាន់កាប់របស់ភតិកៈ គឺជាការកាន់កាប់ដោយពុំមានឆន្ទៈយកមកធ្វើជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន តាមលក្ខណៈសម្បានុម័តនៃមូលហេតុលទ្ធកម្មនៃការកាន់កាប់នោះ ។ ទោះជាភតិកៈមានគំនិតចង់យកមកធ្វើជាកម្មសិទ្ធិនៅក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួនក៏ដោយ ក៏ការកាន់កាប់នោះ មិនក្លាយជាការកាន់កាប់ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិដែរ ។ ការកាន់កាប់ដោយចោរ គឺជាការកាន់កាប់ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិរបស់

ខ្លួន ។ ពេលដែលភតិកៈបានប្រកាសថា យកវត្ថុជួលជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ហើយមិនព្រមសងទៅឱ្យភតិបតីវិញ ឬ បានទិញពីភតិបតី ពេលនោះការកាន់កាប់នោះ នឹងក្លាយទៅជាការកាន់កាប់ដែលមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៨៥

មាត្រា ២៣៣.- ការកាន់កាប់ដោយមានវិការៈ

១-ការកាន់កាប់ដោយបានដឹងថាខ្លួនគ្មានសិទ្ធិកាន់កាប់ទេ ហៅថា ការកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិត រីឯការកាន់កាប់ដោយមិនបានដឹងថាខ្លួនគ្មានសិទ្ធិទេ ហៅថា ការកាន់កាប់ដោយសុចរិត ។ ករណីដែលមានកំហុសក្នុងការមិនបានដឹងនោះ ហៅថា ការកាន់កាប់ដោយមានកំហុស ។

២-ការកាន់កាប់ដោយសន្តិវិធី សំដៅទៅលើការកាន់កាប់ដោយពុំប្រើហិង្សា ។ ប៉ុន្តែ ទោះបីជាករណីអ្នកដែលចាប់ផ្តើមការកាន់កាប់ដោយសន្តិវិធី ការពារការកាន់កាប់របស់ខ្លួនដោយប្រើហិង្សា ចំពោះការបំពានមិនត្រឹមត្រូវរបស់តតិយជនក៏ដោយ ក៏ការកាន់កាប់នោះនៅតែជាការកាន់កាប់ដោយសន្តិវិធីដែរ ។

៣-ការកាន់កាប់ដោយដឹងឮជាសាធារណៈ សំដៅទៅលើការកាន់កាប់ដោយមិនលាក់បិទបាំង ដើម្បីធ្វើឱ្យអ្នកមានសិទ្ធិលើវត្ថុកាន់កាប់ អាចដឹង ឬ ឃើញវត្ថុកាន់កាប់នោះ ។

៤-ការកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិត ការកាន់កាប់ដោយសុចរិតតែមានកំហុស ការកាន់កាប់ដោយគ្មានសន្តិវិធី និង ការកាន់កាប់ដោយមិនសាធារណៈ ហៅថា ការកាន់កាប់ដោយមានវិការៈ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីនិយមន័យនៃប្រភេទនីមួយៗនៃការកាន់កាប់ដោយមានវិការៈ ។ ចំណុចទាំងនេះ មានភាពសំខាន់នៅពេលដែលគិតពិចារណាអំពីអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧១១ មាត្រា ៧១០ និង មាត្រា ៧១២

មាត្រា ២៣៤.- ការសន្មត

១-អ្នកកាន់កាប់ត្រូវបានសន្មតថា កាន់កាប់ដោយមានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ។

២-អ្នកកាន់កាប់ត្រូវបានសន្មតថា កាន់កាប់ដោយសុចរិត ដោយសន្តិវិធី និង ជាសាធារណៈ ។

៣-ប្រសិនបើមានភស្តុតាងដែលបញ្ជាក់ថា បានកាន់កាប់នៅពេលមួយ និង នៅពេលមួយផ្សេងទៀតដែលក្រោយពេលនោះ អ្នកកាន់កាប់នោះត្រូវបានសន្មតថា កាន់កាប់ជាប់រហូតក្នុងអំឡុងពេលនោះ ។

៤-អ្នកកាន់កាប់ត្រូវបានសន្មតថា មានសិទ្ធិត្រឹមត្រូវស្របច្បាប់ក្នុងការកាន់កាប់វត្ថុកាន់កាប់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិដែលកំណត់ថា ករណីមួយចំនួនជាកំណត់ ត្រូវបានសន្មតដោយការកាន់កាប់ ។ ករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រានេះ ត្រូវបានសន្មតដោយការកាន់កាប់ ហេតុដូច្នេះ ភាគីដែលចង់បដិសេធអំពីការសន្មតនោះ ត្រូវបញ្ជាក់អំពីអង្គហេតុដែលផ្ទុយនឹងការសន្មតនោះ ។

ឧទាហរណ៍ បុគ្គលដែលអះអាងអំពីអានុភាពនៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិ អាចអះអាងអំពីអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិ ដោយសុចរិត ដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ នៃមាត្រានេះ ប្រសិនបើខ្លួនគ្រាន់តែបញ្ជាក់ថា បន្តកាន់កាប់ក្នុងអំឡុងពេល ៥ ឆ្នាំ ចំពោះចលនវត្ថុ និង ១០ ឆ្នាំ ចំពោះអចលនវត្ថុ លើកលែងតែករណីដែលភាគីម្ខាងទៀតបញ្ជាក់ថា បុគ្គលនោះគ្មានឆន្ទៈយកជាកម្មសិទ្ធិ ជាដើម ។ ចំពោះភាពបន្តនៃការកាន់កាប់ ប្រសិនបើអាចបញ្ជាក់អំពីអង្គហេតុដែលខ្លួនកាន់កាប់នៅ ៥ ឬ ១០ ឆ្នាំមុន និង អង្គហេតុដែលកំពុងកាន់កាប់នៅបច្ចុប្បន្នកាល នោះការកាន់កាប់ក្នុងអំឡុងពេលទាំងនោះ ត្រូវបានសន្មតដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៨៦ និង មាត្រា ១៨៨

មាត្រា ២៣៥.- ការបន្តការកាន់កាប់

១-អ្នកដែលបន្តការកាន់កាប់ អាចអះអាងតែការកាន់កាប់របស់ខ្លួនក៏បាន ឬ អាចអះអាងការកាន់កាប់របស់ខ្លួន ជាមួយនឹងការកាន់កាប់របស់អ្នកកាន់កាប់មុនក៏បាន ។

២-ក្នុងករណីដែលបានអះអាងការកាន់កាប់របស់អ្នកកាន់កាប់មុនជាមួយនឹងការកាន់កាប់របស់ខ្លួន អ្នកដែលបន្តការកាន់កាប់នោះ ត្រូវបន្តទូវិការៈនៃការកាន់កាប់របស់អ្នកកាន់កាប់មុន ។ ជាលទ្ធផល ក្នុងករណីដែលការកាន់កាប់របស់អ្នកកាន់កាប់មុន ជាការកាន់កាប់ដោយមានវិការៈ ទោះបីជាការកាន់កាប់របស់ខ្លួនជាការកាន់កាប់ដោយគ្មាន

វិការៈក៏ដោយ ក៏ការកាន់កាប់នោះក្លាយជាការកាន់កាប់ដោយមានវិការៈ ដោយបញ្ចូលការកាន់កាប់ទាំងពីរនោះដែរ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា ក្នុងករណីដែលអ្នកកាន់កាប់ ទទួលបន្តនូវការកាន់កាប់របស់អ្នកកាន់កាប់មុន អ្នកនោះអាចអះអាង អំពីការកាន់កាប់ក្នុងអំឡុងពេលដែលរាប់បញ្ចូលអំឡុងពេលនៃការកាន់កាប់ដោយអ្នកកាន់កាប់មុន ។

ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកនោះអះអាងអំពីការកាន់កាប់ជាមួយនឹងការកាន់កាប់របស់អ្នកកាន់កាប់មុន នោះត្រូវទទួលបន្តនូវវិការៈនៃការកាន់កាប់របស់អ្នកកាន់កាប់មុន ទោះបីជាអ្នកនោះគ្មានវិការៈក្នុងការកាន់កាប់របស់ខ្លួនក៏ដោយ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលអ្នកកាន់កាប់មុន បានកាន់កាប់ដោយមានវិការៈ ក្នុងអំឡុងពេល ៧ ឆ្នាំ និង ខ្លួនកាន់កាប់ដោយសុចរិត និងគ្មានកំហុសក្នុងអំឡុងពេល ៤ ឆ្នាំ អ្នកនោះអាចអះអាងអំពីការកាន់កាប់របស់ខ្លួនក្នុងអំឡុងពេល ៤ ឆ្នាំក៏បាន ឬ ការកាន់កាប់ដោយមានវិការៈ ក្នុងអំឡុងពេល ១១ ឆ្នាំ ដោយរាប់បញ្ចូលនូវការកាន់កាប់របស់អ្នកកាន់កាប់មុនក៏បានដែរ ។ ចំពោះចលនវត្ថុ អានុភាពនៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិ មិនត្រូវកើតឡើង ដោយការកាន់កាប់ដោយសុចរិត និង គ្មានកំហុស ក្នុងអំឡុងពេល ៤ ឆ្នាំ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើរាប់បញ្ចូលការកាន់កាប់របស់អ្នកកាន់កាន់មុនការកាន់កាប់នោះ មានអំឡុងពេល ១១ ឆ្នាំ ដោយមានវិការៈ ហេតុដូច្នេះ អាចទទួលអានុភាពនៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៨៧

ផ្នែកទី ២ សិទ្ធិទាមទារឱ្យការពារការកាន់កាប់

មាត្រា ២៣៦.- សិទ្ធិទាមទារឱ្យការពារការកាន់កាប់

អ្នកកាន់កាប់អាចទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុដែលត្រូវបានដកហូតមកវិញ ទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ការរារាំងការកាន់កាប់ ឬ ទាមទារឱ្យបង្ការជាមុននូវការរារាំងការកាន់កាប់បាន ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ២៣៧ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ) ដល់មាត្រា ២៤១ (ទំនាក់ទំនងនឹងសិទ្ធិដែលនាំឱ្យមានមូលហេតុគតិយុត្ត) នៃក្រមនេះ ទោះបីជាការកាន់កាប់នោះ ជាការកាន់កាប់ដោយចំពោះ ឬ ដោយប្រយោលក៏ដោយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា អ្នកដែលទទួលការបំពាននូវការកាន់កាប់ មានសិទ្ធិ តាមច្បាប់សារធាតុ ដើម្បីទាមទារឱ្យការពារការកាន់កាប់ ។ ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ថា សិទ្ធិនេះជាសិទ្ធិតាមច្បាប់សារធាតុ នៅក្នុងនេះ មិនប្រើពាក្យ "សិទ្ធិ

បណ្ដឹងដោយផ្អែកលើការកាន់កាប់ (action possessoire)" ដែលប្រើនៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ២២៨៣ ឬ ពាក្យ "បណ្ដឹងនៃការកាន់កាប់ " ដែលប្រើនៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនទេ គឺប្រើពាក្យ" សិទ្ធិទាមទារឱ្យការពារការកាន់កាប់" ដែលជាទ្រឹស្ដីដ៏សំខាន់មួយរបស់ជប៉ុនទៅវិញ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៩៧, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ៨៦១ និង មាត្រា ៨៦២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ២២៨៣

មាត្រា ២៣៧.- សិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ

១-ប្រសិនបើអ្នកកាន់កាប់ត្រូវបានដកហូតនូវវត្ថុកាន់កាប់របស់ខ្លួន អ្នកកាន់កាប់នោះអាចទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុនោះមកវិញបាន ។

២-ការទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ មិនអាចធ្វើ ចំពោះអ្នកដែលបានទទួលវត្ថុពីអ្នកដកហូតការកាន់កាប់ ចំពោះអ្នកដែលបានទទួលការបង្កើតសិទ្ធិលើការបញ្ចាំ និង ចំពោះប្រតិសិទ្ធិដោយឡែកផ្សេងទៀត បានឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលប្រតិសិទ្ធិនោះបានដឹង ឬ អាចដឹងនូវការដកហូតការកាន់កាប់នោះ អ្នកដែលបានកាន់កាប់ អាចទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ ចំពោះប្រតិសិទ្ធិនោះបាន ។

៣-បណ្ដឹងទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ ត្រូវធ្វើឡើង ក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីការដកហូតការកាន់កាប់នោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីសិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ របស់អ្នកកាន់កាប់ដែលត្រូវបានដកហូតនូវការកាន់កាប់របស់ខ្លួន ។ សិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញនេះត្រូវកើតឡើង ចំពោះតែករណីដែលត្រូវបានដកហូតនូវការកាន់កាប់ប៉ុណ្ណោះ ហេតុដូច្នេះ មិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិនេះ ដើម្បីយកវត្ថុដែលខ្លួនបានប្រគល់ដោយខ្លួនឯងទេ ។

កថាខណ្ឌទី ២ កំណត់ថា ក្នុងករណីដែលអ្នកដកហូតការកាន់កាប់ ប្រគល់វត្ថុនោះទៅតតិយជនសុចរិត ដែលមិនដឹងអំពីហេតុនោះ សិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញមិនអាចអនុវត្តបាន ។ នេះជាបញ្ញត្តិដើម្បីការពារតតិយជន ។

ការកម្រិតនូវអំឡុងពេលនៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ មិនមែនជាអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិទេ តែគឺជាការកម្រិតនូវអំឡុងពេលប្ដឹង ។ ចំពោះចំណុចនេះ តុលាការត្រូវសម្រេច ទោះបីជាគ្មានលើកឡើងដោយភាគីក៏ដោយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២០០ និង មាត្រា ២០១ កថាខណ្ឌទី ៣

មាត្រា ២៣៨.- សិទ្ធិទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ការរារាំងការកាន់កាប់

១-ប្រសិនបើអ្នកកាន់កាប់ត្រូវបានរារាំងនូវការកាន់កាប់របស់ខ្លួន អ្នកកាន់កាប់នោះអាចទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ការរារាំងការកាន់កាប់បាន ។

២-បណ្តឹងទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ការរារាំងការកាន់កាប់ ត្រូវធ្វើឡើង នៅពេលដែលមានការរារាំង ឬ ក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ ក្រោយពីការរារាំងនោះបានចប់ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលវត្ថុកាន់កាប់នោះ បានទទួលនូវការខូចខាត ដោយសារស្ថាបនកម្ម បណ្តឹងនោះមិនអាចធ្វើឡើងបានឡើយ បើអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ បានកន្លងហួស ចាប់តាំងពីស្ថាបនកម្មបានចាប់ផ្តើម ឬ បើស្ថាបនកម្មនោះបានចប់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា ក្នុងករណីដែលការកាន់កាប់ត្រូវបានរារាំង អ្នកកាន់កាប់មានសិទ្ធិទាមទារឱ្យបញ្ឈប់នូវការរារាំងនោះ ។

ការកម្រិតនូវអំឡុងពេលនៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ មិនមែនជាអាជ្ញាយុកាលនៃការរលត់សិទ្ធិទេ តែគឺជាការកម្រិតនូវអំឡុងពេលប្តឹង ។ ចំពោះចំណុចនេះ តុលាការត្រូវសម្រេច ទោះបីជាគ្មានលើកឡើងដោយភាគីក៏ដោយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៩៨ និង មាត្រា ២០១ កថាខណ្ឌទី ១

មាត្រា ២៣៩.- សំណងការខូចខាត

១-បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២៣៧ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ) និង មាត្រា ២៣៨ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ការរារាំងការកាន់កាប់) នៃក្រមនេះ មិនត្រូវរារាំងក្នុងការទាមទារសំណងការខូចខាត ដោយផ្អែកលើអំពើអនីត្យានុកូលឡើយ ។

២-បណ្តឹងទាមទារសំណងការខូចខាតដែលបានកើតឡើងដោយសារការដកហូតនូវការកាន់កាប់ ត្រូវធ្វើឡើង ក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលការកាន់កាប់ត្រូវបានដកហូត ។

៣-បណ្តឹងទាមទារសំណងការខូចខាតដែលបានកើតឡើងដោយសារការរារាំងការកាន់កាប់ ត្រូវធ្វើឡើង នៅពេលដែលមានការរារាំង ឬ ក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ ក្រោយពីការរារាំងនោះបានចប់ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលវត្ថុកាន់កាប់នោះ បានទទួលនូវ

ការខូចខាត ដោយសារស្ថាបនកម្ម បណ្តឹងនោះមិនអាចធ្វើឡើងបានឡើយ បើអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ បានកន្លងហួស ចាប់តាំងពីស្ថាបនកម្មបានចាប់ផ្តើម ឬ បើស្ថាបនកម្មនោះបានចប់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា ក្នុងករណីដែលមានការដកហូត ឬ ការរារាំងនូវការកាន់កាប់ ប្រសិនបើអ្នកដកហូត ឬ អ្នករារាំងមានចេតនា ឬ កំហុស នោះត្រូវនឹងអំពើអនីត្យានុកូល ហើយអ្នកដែលត្រូវបានដកហូត ឬ រារាំង អាចទាមទារសំណងការខូចខាត ។ ប៉ុន្តែ ទោះបីជាគ្មានបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះក៏ដោយ ក៏អាចទាមទារសំណងការខូចខាត តាមអានុភាពនៃអំពើអនីត្យានុកូលបានដែរ ។ មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់លាស់តែប៉ុណ្ណោះ ។

ប៉ុន្តែ ដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ២ និង ទី ៣ បណ្តឹងទាមទារសំណងការខូចខាត ដោយផ្អែកលើអំពើអនីត្យានុកូលដែលដកហូត ឬ រារាំងនូវការកាន់កាប់ ត្រូវដាក់នៅក្នុងអំឡុងពេលដ៏ខ្លី គឺ ១ ឆ្នាំ ដូចគ្នានឹងសិទ្ធិទាមទារឱ្យការពារការកាន់កាប់ ។ ចំណុចនេះខុសគ្នានឹងអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិទាមទារសំណងការខូចខាត ដោយផ្អែកលើអំពើអនីត្យានុកូលធម្មតា ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៩៨ និង មាត្រា ២០០

មាត្រា ២៤០.- សិទ្ធិទាមទារឱ្យបង្ការជាមុននូវការរារាំងការកាន់កាប់

១-ប្រសិនបើមានការបារម្ភថា អាចមានការរារាំងនូវការកាន់កាប់របស់ខ្លួន អ្នកកាន់កាប់អាចទាមទារឱ្យបង្ការការរារាំងនូវការកាន់កាប់បាន ។ ប៉ុន្តែ តុលាការអាចឱ្យភាគីម្ខាងទៀត ដាក់ការធានាសមរម្យ ជំនួសការបង្ការជាមុននូវការរារាំងនោះ ។

២-បណ្តឹងទាមទារឱ្យបង្ការជាមុននូវការរារាំងការកាន់កាប់ អាចធ្វើឡើងបាន ក្នុងអំឡុងពេលដែលមានការបារម្ភចំពោះការរារាំង ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមានការបារម្ភថាអាចមានការខូចខាតចំពោះវត្ថុកាន់កាប់ ដោយសារស្ថាបនកម្ម បណ្តឹងនោះមិនអាចធ្វើឡើងបានឡើយ បើអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ បានកន្លងហួស ចាប់តាំងពីស្ថាបនកម្មបានចាប់ផ្តើម ឬ បើស្ថាបនកម្មនោះបានចប់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីសិទ្ធិទាមទារឱ្យបង្ការជាមុននូវការរារាំងការកាន់កាប់ ក្នុងករណីដែលមានការបារម្ភថា នឹងមានការរារាំង ។

"ការធានាជំនួសការបង្ការជាមុននូវការរារាំង" ដែលបានកំណត់នៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ គឺជា "ការធានានូវកាតព្វកិច្ចសងសំណងនៃការខូចខាតនាអនាគត" ដើម្បីត្រៀមសម្រាប់ករណីដែលការខូចខាតដោយសារការរារាំងជាក់ស្តែងណាមួយ កើតមានឡើងនាអនាគត ។ ការប្រគល់ប្រាក់ធានាចំពោះអ្នកកាន់កាប់ គឺជាការមួយងាយស្រួលបំផុត ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីឱ្យមានសមភាព តើត្រូវឱ្យស្ថាប័នណាមួយគ្រប់គ្រងនូវប្រាក់ធានានោះ ឬ តើត្រូវធ្វើយ៉ាងណាដើម្បីឱ្យជនទទួលរងគ្រោះ អាចមានអាទិភាពទទួលនូវសំណងនៃការខូចខាតនោះ ។ ដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាទាំងនេះ ចាំបាច់ត្រូវរៀបចំនូវច្បាប់ពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀតជុំវិញក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលការរារាំងការកាន់កាប់បានកើតមានឡើងជាក់ស្តែង គេអាចធ្វើបណ្តឹងទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ការរារាំងការកាន់កាប់នោះបាន ។

ការកម្រិតនូវអំឡុងពេលនៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ មិនមែនជាអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិទេ តែគឺជាការកម្រិតនូវអំឡុងពេលប្តឹង ។ ចំពោះចំណុចនេះ តុលាការត្រូវសម្រេច ទោះបីជាគ្មានលើកឡើងដោយភាគីក៏ដោយ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ២ ត្រូវបានបញ្ញត្តឡើងក្នុងគោលគំនិតថា ចំពោះស្ថាបនកម្ម បណ្តឹងទាមទារឱ្យបង្ការជាមុននូវការរារាំងការកាន់កាប់ មិនអាចធ្វើឡើងបានឡើយ ក្រោយពេល ១ ឆ្នាំ បានកន្លងផុតទៅ ពីថ្ងៃចាប់ផ្តើមស្ថាបនកម្មនោះ ឬ ក្រោយការបញ្ចប់នៃស្ថាបនកម្មនោះ ដោយយកពេលណាមួយដែលបានកន្លងផុតទៅមុនគេ មកធ្វើជាមូលដ្ឋានវិនិច្ឆ័យតាមករណីនីមួយៗ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ១៩៩ និង មាត្រា ២០១ កថាខណ្ឌទី ២

មាត្រា ២៤១.- ទំនាក់ទំនងនឹងសិទ្ធិដែលនាំឱ្យមានមូលហេតុគតិយុត្ត

១-សិទ្ធិដែលធ្វើឱ្យការក្តាប់ទុកវត្ថុមានភាពត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ ដូចជាកម្មសិទ្ធិ សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ផលុបភោគ សិទ្ធិលើការបញ្ចាំ សិទ្ធិជួល ជាអាទិ៍ ហៅថា សិទ្ធិដែលនាំឱ្យមានមូលហេតុគតិយុត្ត ។

២-ចំពោះការអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារឱ្យការពារការកាន់កាប់ ភាគីម្ខាងទៀតមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យអះអាងសេចក្តីតវ៉ា ដោយផ្អែកលើសិទ្ធិដែលនាំឱ្យមានមូលហេតុគតិយុត្តឡើយ ។

៣-បណ្តឹងដែលផ្អែកលើការកាន់កាប់ និង បណ្តឹងដែលផ្អែកលើសិទ្ធិដែលនាំឱ្យមានមូលហេតុគតិយុត្ត ពុំរារាំងគ្នាទៅវិញទៅមកឡើយ ។ ចំពោះការអនុវត្តសិទ្ធិប្តឹងទាមទារដោយផ្អែកលើការកាន់កាប់ ភាគីម្ខាងទៀតអាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងតបបាន ដោយផ្អែកលើសិទ្ធិដែលនាំឱ្យមានមូលហេតុគតិយុត្ត ។

៤-បណ្តឹងដែលផ្អែកលើការកាន់កាប់ មិនត្រូវបានសម្រេចសេចក្តីដោយផ្អែកលើមូលហេតុដែលទាក់ទងនឹងសិទ្ធិដែលនាំឱ្យមានមូលហេតុគតិយុត្តឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា ដោយសារសិទ្ធិទាមទារឱ្យការពារការកាន់កាប់ ការពារការកាន់កាប់ចំពោះការបំពានការកាន់កាប់ដែលជាសណ្តាប់ធ្នាប់សត្យានុម័តមួយ នៅក្នុងបណ្តឹង ភាគីមិនអាចអះអាងអំពីអត្ថិភាព ឬ នត្ថិភាពនៃសិទ្ធិដែលនាំឱ្យមានមូលហេតុគតិយុត្តនៃការកាន់កាប់បានឡើយ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលកម្មសិទ្ធិករយកវត្ថុជួលមកវិញ ពីភតិកៈដោយប្រើហិង្សា ដោយគ្មានការយល់ព្រមពីភតិកៈ ទោះបីជាការណ៍នេះកើតឡើងក្រោយពេលអំឡុងពេលនៃភតិសន្យាបានកន្លងផុតក៏ដោយ ក៏កម្មសិទ្ធិករមិនអាចអះអាងអំពីអង្គហេតុតវ៉ាថា អំឡុងពេលនៃភតិសន្យាកន្លងផុត ហើយភតិកៈលែងមានសិទ្ធិដែលនាំឱ្យមានមូលហេតុគតិយុត្តនៃការកាន់កាប់ចំពោះការអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញរបស់ភតិកៈបានឡើយ ។

ប៉ុន្តែ ភាគីម្ខាងទៀតមិនអាចអះអាងអំពីអង្គហេតុតវ៉ាដោយផ្អែកលើសិទ្ធិដែលនាំឱ្យមានមូលហេតុគតិយុត្ត តែអាចប្តឹងតប ដោយផ្អែកលើសិទ្ធិដែលនាំឱ្យមានមូលហេតុគតិយុត្តបាន ។ ឧទាហរណ៍ ភតិបតីអាចប្តឹងទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុជួលមកវិញ ដោយផ្អែកលើការបញ្ចប់ភតិសន្យា តាមបណ្តឹងដោយឡែក ឬ អាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងតប ក្នុងបណ្តឹងទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ ពីភតិកៈបានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២០២

ផ្នែកទី ៣ ការការពារអ្នកកាន់កាប់ពិសេសអំពីអចលនវត្ថុ

(កំណត់)

ផ្នែកនេះ មានគោលបំណងឱ្យមានសិទ្ធិខ្លាំងជាងសិទ្ធិទាមទារឱ្យការពារការកាន់កាប់ធម្មតា ដើម្បីការពារការកាន់កាប់ពិសេស នៅក្នុងអន្តរកាល ដែលការទទួលស្គាល់កម្មសិទ្ធិដីធ្លី តាមនីតិវិធីដែលបានកំណត់នៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាល មិនទាន់មានភាពពេញលេញ ក្នុងដំណាក់កាលដែលកសាងឡើងវិញនូវសណ្តាប់ធ្នាប់កម្មសិទ្ធិដែលបាត់បង់នៅក្រោមជំនាន់ប៉ុលពត ហើយមានស្ថានភាពនៃការកាន់កាប់ច្រើនដែលមិនទាន់ក្លាយជាកម្មសិទ្ធិពេញលេញ ដែលគួរតែការពារ ។

ចំពោះករណីដែលបុគ្គលណាម្នាក់បានកាន់កាប់អចលនវត្ថុ ហើយគិតឃើញថា កម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុនោះនឹងបានទៅសាមីខ្លួន ក្រោយការកាន់កាប់ជាប់លាប់រយៈពេល ៥ ឆ្នាំ តាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ភូមិបាល ក៏ប៉ុន្តែ តាមការពិតអចលនវត្ថុនោះជាដីដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃ ករណីនេះត្រូវចាត់ចែងតាមច្បាប់ភូមិបាល ។ នៅកម្ពុជា ក្រោយជំនាន់ប៉ុលពត ដីធ្លីដែលជារបស់ឯកជនពីមុននោះ ត្រូវបានចាត់ទុកថា ពុំមានបុគ្គលណាម្នាក់មានកម្មសិទ្ធិទៅលើដីនោះឡើយ ហើយដីធ្លីទាំងអស់ ត្រូវបានចាប់ផ្តើមពីស្ថានភាពគ្មានបុគ្គលឯកជនជាកម្មសិទ្ធិករ ។ ហេតុដូច្នេះ ករណីខាងលើ គឺជាករណីដែល

អ្នកដទៃបន្តកាន់កាប់ ក្នុងអំឡុងពេល ៥ ឆ្នាំ នូវដីដែលមានប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់អចលនវត្ថុរួចហើយ ។ ហេតុដូច្នេះ គឺជាករណីនៃដីធ្លីដែលមានអ្នកកាន់កាប់ត្រួតគ្នា ឬ ជាករណីនៃការរំលត់សិទ្ធិរបស់អ្នកកាន់កាប់មុន ដោយការបោះបង់ចោលនូវការកាន់កាប់ជានិរន្តន៍របស់អ្នកកាន់កាប់មុននោះ ។

មាត្រា ២៤២ ថ្មី.– ការការពារភោគីអចលនវត្ថុដែលមានប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់[៤]

១-ភោគីដែលប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលជាបន្តនូវអចលនវត្ថុ ដែលបានទទួលប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់អចលនវត្ថុ ឬ ប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លី តែមិនទាន់ចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុដែលជាការចាំបាច់ដើម្បីទទួលកម្មសិទ្ធិពេញលេញ ដោយសារមិនទាន់បានរៀបចំប្រព័ន្ធប្លង់សុរិយោដី និង សៀវភៅគោលបញ្ជីដីទេ ត្រូវចាត់ទុកថាជាកម្មសិទ្ធិករ ចំពោះការអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្ស ។

២-ក្នុងករណីដែលភោគីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ឱ្យតតិយជនប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលនូវអចលនវត្ថុ ភោគីនោះត្រូវចាត់ទុកថាជាកម្មសិទ្ធិករ ចំពោះការអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្ស ។

៣-អ្នកដែលបានទទួលអនុប្បទាននូវភោគៈ ដោយភ្ជាប់ជាមួយនឹងប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់អចលនវត្ថុ ឬ ប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លី ពីភោគីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ក៏ត្រូវចាត់ទុកថាជាកម្មសិទ្ធិករ ចំពោះការអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្សដែរ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះគឺជាបញ្ញត្តិដែលផ្តល់ឱ្យការការពារពិសេស ដល់អ្នកកាន់កាប់អចលនវត្ថុដែលមានប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់អចលនវត្ថុ ឬ ប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លី ហើយចាត់ទុកអ្នកកាន់កាប់បែបនេះថាជាកម្មសិទ្ធិករ ចំពោះការអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារ ដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្ស ។

នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន គេបានផ្តល់នូវសិទ្ធិប្តឹងទាមទារដោយផ្អែកលើការកាន់កាប់ ដោយមិនគិតថា អ្នកកាន់កាប់នោះ មានសិទ្ធិកាន់កាប់ស្របច្បាប់ ឬ មិនស្របច្បាប់ទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ នៅកម្ពុជា ក្រៅពីសិទ្ធិទាមទារឱ្យការពារការកាន់កាប់ដូចក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ចាំបាច់ត្រូវមានបញ្ញត្តិស្តីពីការការពារការកាន់កាប់ដែល "រង់ចាំដើម្បីឱ្យបានទៅជាកម្មសិទ្ធិពេញលេញ" (ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៣៩) ដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្ស ។ នេះគឺដោយសារតែនីតិវិធីទទួល

---

[៤] កថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រា ២៤២ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្ម ដោយច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

ស្គាល់នូវកម្មសិទ្ធិដីធ្លីរបស់បុគ្គលឯកជន ពុំសូវមានដំណើរការល្អ ហើយដីធ្លីដែលបានចុះបញ្ជីដើម្បីទទួលនូវកម្មសិទ្ធិពេញលេញនៅមានតិចតួចណាស់ ហើយគេច្រើនជួញដូរដីធ្លី ដោយប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ ។ ដោយមើលទៅតាមស្ថានភាពជាក់ស្តែងនេះ ចាំបាច់ត្រូវការពារសិទ្ធិកាន់កាប់ប្រភេទនេះ ឱ្យបានខ្លាំងជាងសិទ្ធិកាន់កាប់ធម្មតា ។ ដូច្នេះហើយ ដើម្បីការពារស្ថានភាពនៃការកាន់កាប់ដែល "រង់ចាំដើម្បីឱ្យបានទៅជាកម្មសិទ្ធិពេញលេញ" ទម្រាំដល់ពេលចុះបញ្ជីដើម្បីទទួលនូវកម្មសិទ្ធិតាមផ្លូវច្បាប់ មាត្រានេះផ្តល់ឱ្យការការពារខ្លាំង ចំពោះអ្នកកាន់កាប់ដែលមានប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់អចលនវត្ថុ ឬ ប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់ប្រើប្រាស់ដីធ្លី ដោយចាត់ទុកថាជាកម្មសិទ្ធិករ ចំពោះសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្ស ។ សិទ្ធិនេះ ខុសគ្នានឹងសិទ្ធិប្តឹងទាមទារ ដោយផ្អែកលើការកាន់កាប់ធម្មតា គឺពុំមានកម្រិតនូវអំឡុងពេលនៃការអនុវត្តទេ ។

ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៣៩ ហៅសិទ្ធិប្រភេទនោះថា "សិទ្ធិភណ្ឌិក" ហើយទទួលស្គាល់ជាកម្មវត្ថុនៃកិច្ចការជួញដូរដែរ ។

ចំពោះករណីដែលជនដែលបានទទួលលទ្ធកម្មនូវ "សិទ្ធិកាន់កាប់ពិសេស" ដែលមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ តាមរយៈការកាន់កាប់ជានិរន្តន៍ក្នុង ៥ ឆ្នាំនេះ (ចំពោះការអនុវត្តនៃសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្ស ត្រូវចាត់ទុកថាជាកម្មសិទ្ធិ) បានធ្វើអនុប្បទាននូវសិទ្ធិនោះទៅឱ្យតតិយជន ឬ បានបង្កើតសិទ្ធិប្រើប្រាស់សម្រាប់តតិយជនវិញ យើងទទួលដំណឹងថា នាយកដ្ឋានសុរិយោដីទទួលស្គាល់នូវការកាន់កាប់ជានិរន្តន៍ ចំពោះករណីដែលបានជួលឱ្យអ្នកផ្សេង ក៏ប៉ុន្តែមិនទទួលស្គាល់នូវកម្មសិទ្ធិនោះ ចំពោះករណីដែលតតិយជនមិនបានកាន់កាប់ជាក់ស្តែង (មានន័យថា ដីនោះនឹងក្លាយទៅជាដីរដ្ឋវិញ) ។ ក្នុងករណីដែលតតិយជន មិនបានកាន់កាប់ជាក់ស្តែង ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ថា ការការពារសិទ្ធិកាន់កាប់ពិសេសនោះត្រូវបានរលត់ នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ និង ទី ៣ យើងខ្ញុំបានបន្ថែមនូវល័ក្ខខ័ណ្ឌ "ត្រូវឱ្យតតិយជនប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល" ដែលជាល័ក្ខខ័ណ្ឌ "ចាត់ទុកថាជាកម្មសិទ្ធិករ" ចំពោះការអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្សនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ៣៩

មាត្រា ២៤៣.- ការការពារភោគីដែលកាន់កាប់អចលនវត្ថុតាំងពីពេលដែលមិនទាន់ប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ភូមិបាល

១-ភោគីដែលបានកាន់កាប់អចលនវត្ថុដែលអាចកាន់កាប់ដោយឯកជនដោយស្របច្បាប់ជាបន្តបន្ទាប់ ដោយសន្តិវិធី និង មិនមានការជំទាស់ ចាប់ពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ យ៉ាងតិច គិតមកដល់កាលបរិច្ឆេទនៃការប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ភូមិបាល តែបានធ្វេសប្រហែសក្នុងការចុះបញ្ជីអំពីភោគៈនោះ ដោយផ្អែកលើច្បាប់ភូមិបាល អាចអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារឱ្យ

ការពារការកាន់កាប់ ចំពោះការបំពានការកាន់កាប់ដោយតតិយជន ។

២-ភោគីដែលបានចាប់ផ្តើមកាន់កាប់អចលនវត្ថុនៅមុនពេលប្រកាសឱ្យប្រើច្បាប់ភូមិបាល ហើយបានទទួលការអនុញ្ញាតក្នុងការបន្តការកាន់កាប់ដើម្បីធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិពីស្ថាប័នដែលមានសមត្ថកិច្ច អាចអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារឱ្យការពារការកាន់កាប់ ចំពោះការបំពានការកាន់កាប់ដោយតតិយជន ។

៣-ក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារឱ្យការពារការកាន់កាប់ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះ អំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ២៣៧ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វត្ថុកាន់កាប់មកវិញ) ដល់មាត្រា ២៤០ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យបង្ការជាមុននូវការរារាំងការកាន់កាប់) នៃក្រមនេះ ត្រូវបានបកស្រាយថា ៣ (បី) ឆ្នាំ ។

(កំណត់)

ចំពោះអ្នកដែលកាន់កាប់ដី តែធ្វេសប្រហែសក្នុងការចុះបញ្ជីអំពីការកាន់កាប់ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៤២ នៃច្បាប់ភូមិបាល និង អ្នកដែលទទួលការអនុញ្ញាតឱ្យបន្ថែមរយៈពេលកាន់កាប់ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៣១ នៃច្បាប់ភូមិបាល អ្នកកាន់កាប់បែបនេះ មានលទ្ធភាពច្រើនក្នុងការទទួលស្គាល់កម្មសិទ្ធិពេលក្រោយ ។ មាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិដែលការពារអ្នកកាន់កាប់បែបនោះ ដោយកម្រិតអំឡុងពេលអនុវត្តសិទ្ធិតាមផ្លូវតុលាការជា ៣ ឆ្នាំ ដែលវែងជាងករណីនៃសិទ្ធិទាមទារឱ្យការពារការកាន់កាប់ធម្មតា ។

នៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៤២ មានចែងថា បុគ្គលដែលមិនបានចុះបញ្ជីភោគៈស្របច្បាប់រយៈពេល ៥ ឆ្នាំ (មានន័យថា អ្នកដែលមិនមានប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់អចលនវត្ថុ) ក៏មានសិទ្ធិត្រូវបានការពារ តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២៩ មាត្រា ៣០ និង មាត្រា ៣១ នៃច្បាប់ភូមិបាលដដែលនេះ ។ នេះគឺមានន័យថា ការកាន់កាប់ប្រភេទនេះ ក៏ត្រូវបានទទួលស្គាល់ថាមានលក្ខណសម្បត្តិអាចក្លាយទៅជាកម្មសិទ្ធិដែរ ។ សូមបញ្ជាក់ថា នៅក្នុងសេចក្តីព្រាងច្បាប់ភូមិបាលមុនការអនុម័ត មាត្រា ៤៧ ក៏មានចែងថា ចំពោះការកាន់កាប់បែបនេះ ក៏អាចការពារចំពោះរាល់ការរារាំងលើការកាន់កាប់ពីតតិយជនដែរ ។ ដូច្នេះ ចំពោះជនដែលបានទទួលប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់អចលនវត្ថុ និង ជនដែលពុំមានប័ណ្ណសំគាល់នេះ តើត្រូវចាត់ចែងផ្សេងពីគ្នា ឬយ៉ាងណាដែរនោះ នៅក្នុងនេះ ជនដែលពុំមានប័ណ្ណសំគាល់សិទ្ធិកាន់កាប់អចលនវត្ថុ អាចអនុវត្តតែសិទ្ធិទាមទារឱ្យការពារការកាន់កាប់ប៉ុណ្ណោះទេ ។

ចំពោះជនដែលស្របនឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៣១ យើងបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ក្នុងមាត្រានេះ ។

អំឡុងពេល ៣ ឆ្នាំ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រានេះ យកមកពីមាត្រា ៣៣ នៃច្បាប់ភូមិបាលដែលចែងថា អ្នកកាន់កាប់ស្របច្បាប់ អាចទាមទារបដិទានការកាន់កាប់ចំពោះរដ្ឋក្នុងអំឡុងពេល ៣ ឆ្នាំបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ៣១ និង មាត្រា ៤២

ជំពូកទី ៤ សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍

(កំណត់)

នៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១០៨ មានចែងថា សិទ្ធិជួលរយៈពេលវែង ដែលមានអំឡុងពេល ១៥ ឆ្នាំ ឬ លើស ជាសិទ្ធិភណ្ឌិក (សិទ្ធិប្រត្យក្ស) ហេតុនេះហើយ ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះ ក៏កំណត់អំពីសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ជាសិទ្ធិប្រត្យក្ស ដោយបែងចែកពីសិទ្ធិជួលធម្មតាដែលកើតឡើងដោយកតិសន្យា (ដែលជាសិទ្ធិលើបំណុល) ។ នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន ក៏មាន "សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍" ដែរ ។

មាត្រា ២៤៤.- និយមន័យនៃសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍

សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ សំដៅទៅលើសិទ្ធិជួលអចលនវត្ថុ រយៈពេលវែង ចាប់ពី ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ឡើងទៅ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ កំណត់អំពីនិយមន័យនៃសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ។ នៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១០៦ កថាខណ្ឌទី ២ មានចែងអំពីសិទ្ធិជួល ៣ ប្រភេទ គឺការជួលរយៈពេលមិនកំណត់ ការជួលរយៈពេលខ្លីអាចបន្តជាថ្មីបាន និង ការជួលរយៈពេល ១៥ ឆ្នាំ ឬ លើស ។ ហើយ មាត្រា ១០៨ កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា សិទ្ធិជួលរយៈពេលវែង គឺជាសិទ្ធិភណ្ឌិក (សិទ្ធិប្រត្យក្ស) ហើយអាចផ្ទេរ ដោយមានថ្លៃ ឬ អាចធ្វើសន្តតិកម្មបាន ។ ផ្ទុយទៅវិញ មានន័យថា ការជួលរយៈពេលមិនកំណត់ និង ការជួលរយៈពេលក្រោម ១៥ ឆ្នាំ មិនមែនជាសិទ្ធិប្រត្យក្សទេ ។ម្យ៉ាងទៀត ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន មាត្រា ១៥៥ នៃគន្ថីស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ ចែងថា កតិសន្យាដែលមានអំឡុងពេលពី ៣០ ឆ្នាំឡើងទៅ គឺជាសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ។

ចំពោះគោលបំណងក្នុងការប្រើប្រាស់អចលនវត្ថុដែលសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ត្រូវបានបង្កើត គ្មានការកម្រិតអ្វីទេ ដូច្នេះ សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍អាចត្រូវបានបង្កើតក្នុងគោលបំណងអ្វីក៏បានដែរ ។

នៅមានបញ្ហាស្តីពីការបែងចែកដោយឡែកនូវកម្មសិទ្ធិលើដីធ្លី និង កម្មសិទ្ធិលើអាគារ ដែលជាលក្ខណៈពិសេសនៃតំបន់ដែលពុំទាន់មានការទទួលស្គាល់ជាទូទៅនូវកម្មសិទ្ធិលើដីធ្លី ដូចជាភ្នំពេញជាដើម ។ ចំពោះតំបន់ប្រភេទនេះ ជាការមិនសមរម្យទេ ប្រសិនបើមិនទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ចំពោះករណីដែលបានដាក់អាគារឱ្យជួលក្នុងអំឡុងពេល ១៥ ឆ្នាំ ឡើងទៅទេ ។ ហេតុនេះហើយ ក្នុងនេះយើងខ្ញុំបានប្រើពាក្យ "អចលនវត្ថុ" ចំពោះកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ក្នុងន័យដែលរាប់បញ្ចូលទាំងអាគារដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១០៦ កថាខណ្ឌទី ២ និង មាត្រា ១០៨ កថាខណ្ឌទី ១. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្លឹស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ១៥៩

មាត្រា ២៤៥.- ការបង្កើតសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍

១-សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ពុំមានអានុភាពឡើយ បើមិនបានបង្កើតឡើង ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។

២-សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយពុំបានធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ត្រូវចាត់ទុកថាជាភតិសន្យាដែលពុំមានកំណត់អំឡុងពេល ហើយអាចត្រូវបានបញ្ឈប់ ដោយភាគីម្ខាងនៅពេលណាក៏បាន ដោយផ្អែកតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៦១៥ (ការស្នើសុំឱ្យរំលាយភតិសន្យាដែលពុំមានកំណត់អំឡុងពេល) នៃក្រមនេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះមានគោលគំនិតទាមទារឱ្យមានលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរដែលជាលក្ខខណ្ឌបង្កើតសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ជាចាំបាច់ ។

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១០៩ កថាខណ្ឌទី ២ កំណត់ថា ភតិសន្យាទូទៅ ត្រូវធ្វើឡើងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ហើយប្រសិនបើមិនបានធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទេ ត្រូវចាត់ទុកថាជាភតិសន្យាបណ្ដោះអាសន្ន ហើយអាចត្រូវបានបញ្ឈប់នៅគ្រប់ពេល ដោយជូនដំណឹងជាមុនក្នុងរយៈពេលកំណត់ ។

ចំពោះការបង្កើតសិទ្ធិប្រត្យក្សប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល អាចមានទំនាក់ទំនងរយៈពេលវែងបន្ទាប់ពីការបង្កើតសិទ្ធិនេះ ហើយក៏អាចមានជម្លោះអំពីទំនាក់ទំនងសិទ្ធិនេះដោយងាយស្រួលដែរ ហេតុដូច្នេះ មានភាពចាំបាច់ខ្លាំង ក្នុងការបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវខ្លឹមសារនៃសិទ្ធិនេះ ។ ដូច្នេះ ការចាត់ទុកជាមោឃៈរវាងភាគី នូវភតិសន្យាដែលមិនបានធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ក៏ជាវិធីមួយដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងនេះ យើងខ្ញុំបានយកគោលគំនិតពីកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១០៩ នៃច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ដោយបញ្ញត្តថា សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយពុំបានធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ត្រូវចាត់ទុកថាជាភតិសន្យា ដែលពុំមានកំណត់អំឡុងពេល ហើយភាគីអាចសុំបញ្ឈប់នៅពេលណាក៏បាន ដើម្បីសម្រាលនូវអានុភាពនៃភតិសន្យានេះ ។ សូមមើលកថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ៥៩៩ នៃក្រមនេះផងដែរ ។

នៅមានបញ្ហាមួយដែលត្រូវជជែកតទៅទៀត គឺបញ្ហាថា តើលិខិតនៃកិច្ចសន្យាត្រូវមានការបញ្ជាក់ពីស្ថាប័នសាធារណៈដែរឬទេនោះ ។ ការតម្រូវឱ្យមានការបញ្ជាក់ពីស្ថាប័នសាធារណៈ នឹងធ្វើឱ្យខ្លឹមសារនៃកិច្ចសន្យានោះ មានស្ថិរភាពល្អ ប៉ុន្តែ ឧទាហរណ៍ មានករណីដែលពុំបានទទួលនូវការបញ្ជាក់ពីស្ថាប័នសាធារណៈ បើសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ នឹងក្លាយទៅជាមោឃៈនាអនាគត នោះធ្វើឱ្យខូចផលប្រយោជន៍ដល់ភតិកៈ ។ ហេតុដូច្នេះ យើងតម្រូវឱ្យតែលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ

ប៉ុណ្ណោះដែលជាល័ក្ខខ័ណ្ឌអានុភាពវាងភាគី ។
(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១០៩ កថាខណ្ឌទី ២

មាត្រា ២៤៦.- ល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងនៃសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍

១-អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ មិនអាចយកសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍របស់ខ្លួន ទៅតតាំងចំពោះតតិយជនបានឡើយ បើមិនបានចុះបញ្ជី ។

២-សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ដែលបានចុះបញ្ជីហើយ អាចតតាំងនឹងអនុប្បទានិកនៃកម្មសិទ្ធិដីដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍បាន ទោះបីជាកម្មសិទ្ធិលើដីនោះត្រូវបានផ្ទេរអនុប្បទានក៏ដោយ ។

៣-ចំពោះសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ដែលមិនបានចុះបញ្ជី បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥៩៨ (ល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងនៃសិទ្ធិជួលអចលនវត្ថុ) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្ត រហូតដល់គ្រប់អំឡុងពេល ១៥ (ដប់ប្រាំ) ឆ្នាំ ។

(កំណត់)

កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ តម្រូវឱ្យមានការចុះបញ្ជីដែលជាល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ចំពោះតតិយជន ។ កថាខណ្ឌទី ២ បញ្ជាក់គោលបំណងនៃកថាខណ្ឌទី ១ ឱ្យបានច្បាស់លាស់ ចំពោះករណីជាក់ស្តែងជាកំណត់ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ កំណត់ថា ទោះបីជាសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ មិនត្រូវបានចុះបញ្ជីក៏ដោយ ក៏អាចតតាំងចំពោះតតិយជនដោយការកាន់កាប់ និង បន្តប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល និង អាចអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្សចំពោះការបំពានរបស់តតិយជន ក្នុងនាមជាសិទ្ធិជួល (តាមភតិសន្យា) រហូតដល់គ្រប់អំឡុងពេល ១៥ ឆ្នាំ ។ ហេតុដូច្នេះ ចំពោះភតិសន្យាដែលមានកំណត់អំឡុងពេលមិនតិចជាង ១៥ ឆ្នាំ តែមិនបានចុះបញ្ជីដែលជាល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងនៃសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ មាត្រានេះ មិនចាត់ទុកជាមោឃៈទាំងស្រុងទេ គឺមិនអាចតតាំងអានុភាពនៃសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ដែលជាសិទ្ធិប្រត្យក្សចំពោះតតិយជនទេ តែអាចតតាំងអានុភាពនៃភតិសន្យាចំពោះតតិយជន ក្នុងអំឡុងពេល ១៥ ឆ្នាំបាន ។ ប្រសិនបើអំឡុងពេល ១៥ ឆ្នាំ កន្លងហួស មិនអាចអះអាងអានុភាពតតាំងនៃភតិសន្យាចំពោះតតិយជន ហេតុដូច្នេះ ប្រសិនបើមិនបានចុះបញ្ជីអំពីសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ នៅក្នុងអំឡុងពេលនោះ ឬ មុនពេលមានតតិយជន នោះមិនអាចតតាំងចំពោះតតិយជន មិនមែនតែសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ទេ គឺមិនអាចតតាំងទាំងសិទ្ធិជួល (តាមភតិសន្យា) ផងដែរ ។

មាត្រានេះកំណត់តែទំនាក់ទំនងជាមួយតតិយជនប៉ុណ្ណោះ រីឯរវាងភាគី អាចអះអាងអានុភាពនៃសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ទោះបីចុះបញ្ជីក្តី មិនចុះបញ្ជីក្តី ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមិនធ្វើលិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ (យើងគិតថា ស្ទើរតែគ្មានករណី

នេះកើតឡើងទេ) ត្រូវចាត់ទុកថាជាភតិសន្យាដែលគ្មានអំឡុងពេលកំណត់ ហេតុដូច្នេះ ភតិកៈនឹងស្ថិតនៅក្រោមស្ថានភាពដែលគ្មានស្ថិរភាព ដោយសារភតិបតីអាចស្នើសុំឱ្យរំលាយនៅពេលណាក៏បាន ។

មាត្រា ២៤៧.- អំឡុងពេលដែលសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍មានអត្ថិភាព

១-អំឡុងពេលដែលសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍មានអត្ថិភាព មិនអាចឱ្យលើសពី ៥០ (ហាសិប) ឆ្នាំ បានឡើយ ។ ប្រសិនបើបានបង្កើតសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍ដែលមានអំឡុងពេលលើសពី ៥០ (ហាសិប) ឆ្នាំ ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ៥០ (ហាសិប) ឆ្នាំ ។

២-សិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍អាចបន្តសាជាថ្មីបាន ។ ប៉ុន្តែ អំឡុងពេលនេះមិនអាចលើសពី ៥០ (ហាសិប) ឆ្នាំ ឡើយ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលបានបន្តសាជាថ្មី ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំឡុងពេលអតិបរមានៃសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍ គឺ ៥០ ឆ្នាំ ។ ទោះបីជាភាគីកំណត់អំឡុងពេលលើសពី ៥០ ឆ្នាំក៏ដោយ ក៏អំឡុងពេលដែលសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍នេះ ត្រូវបន្ថយមកត្រឹម ៥០ ឆ្នាំ ។ ប៉ុន្តែ សិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍អាចបន្តជាថ្មី ដោយការព្រមព្រៀងរវាងគូភាគីបាន ។

ប្រសិនបើសិទ្ធិប្រត្យក្សប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល ដូចជាសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍ ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យមានអត្ថិភាពក្នុងអំឡុងពេលវែងហួសហេតុ មានការបារម្ភថា កម្មសិទ្ធិដែលជាសិទ្ធិក្នុងការប្រើប្រាស់ អាស្រ័យផល និង ចាត់ចែងវត្ថុដោយសេរី ក្លាយទៅជាគ្មានអត្ថប្រយោជន៍សារធាតុ ។ ហេតុដូច្នេះ ការបង្កើតសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍ដែលមានអំឡុងពេលវែងហួសហេតុ មិនគួរត្រូវបានអនុញ្ញាតឡើយ ។ ដោយគិតពិចារណានូវចំណុចនេះ មាត្រានេះកម្រិតអំឡុងពេលអតិបរមានៃសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍ ត្រឹម ៤០ ឆ្នាំដែលអាចស្ថិតនៅក្នុងអាយុជីវិតរបស់បុគ្គលម្នាក់ ។ ប្រសិនបើមានការកម្រិតនេះ ប្រសិនបើកម្មសិទ្ធិករបានបង្កើតសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍ នៅពេលខ្លួនវ័យក្មេង អំឡុងពេលនៃសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍នោះ នឹងអាចកន្លងហួសនៅមុនពេលដែលកម្មសិទ្ធករនោះទទួលមរណភាព ហើយទោះបីជាកម្មសិទ្ធិករនោះបានទទួលមរណភាព នៅមុនពេលអំឡុងពេលនោះកន្លងហួសក៏ដោយ ក៏អំឡុងពេលនេះនឹងអាចកន្លងហួស នៅជំនាន់កូនរបស់កម្មសិទ្ធិករនោះបាន ។ នៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ពុំមានកម្រិតនូវអំឡុងពេលនេះ ចំពោះសិទ្ធិផលរយៈពេលវែងទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ អំឡុងពេលនៃសម្បទានដី អាចធ្វើបានយ៉ាងវែងត្រឹម ៩៩ ឆ្នាំ (សូមមើលច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ៦១) ។ ច្បាប់ស្តីពីវិនិយោគធ្លាប់មានបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១៦ កថាខណ្ឌទី ២ ដែលចែងថា សិទ្ធិផលរយៈពេលវែងរបស់អ្នកវិនិយោគ អាចមានអំឡុងពេលត្រឹម ៧០ ឆ្នាំ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះត្រូវបានលុបចោលរួចហើយ ។ រីឯ នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១៥៥ នៃគន្ថីស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុនវិញ គេបានកម្រិត ត្រឹមតែ ៥០ ឆ្នាំទេ ហើយក្នុងករណីដែលលើស ៥០ ឆ្នាំ ត្រូវបន្ថយចុះមកត្រឹម ៥០ ឆ្នាំ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្ថីស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ១៥៥

មាត្រា ២៤៨.– ថ្លៃឈ្នួល

១-អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍មានករណីយកិច្ចបង់ថ្លៃឈ្នួល ចំពោះអ្នកឱ្យជួលអចិន្ត្រៃយ៍ នៅពេលដែលបានកំណត់ ។

២-ប្រសិនបើពុំមានកំណត់ពេលបង់ថ្លៃឈ្នួលទេ អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ត្រូវបង់នៅរាល់ដំណាច់ឆ្នាំ ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះវត្ថុដែលមានរដូវប្រមូលផល ត្រូវបង់នៅក្រោយរដូវនោះដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីករណីយកិច្ចរបស់អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ក្នុងការបង់ថ្លៃឈ្នួល ហើយមានអត្ថន័យប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងមាត្រា ៦១០ (ករណីភតិសន្យា) នៃក្រមនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ៦១៤

មាត្រា ២៤៩.– សិទ្ធិទាមទារឱ្យតម្លើង ឬ បញ្ចុះថ្លៃឈ្នួល

ភាគីទាំងសងខាងនៃសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ អាចទាមទារទៅតុលាការ ឱ្យតម្លើង ឬ បញ្ចុះថ្លៃឈ្នួល ទៅតម្លៃសមរម្យបាន ក្នុងករណីដែលថ្លៃឈ្នួលនោះក្លាយជាតម្លៃមិនសមរម្យដោយសារស្ថានភាពផ្សេងៗ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ភាគីនៃសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ អាចទាមទារឱ្យតម្លើង ឬ បញ្ចុះថ្លៃឈ្នួល ដោយយកការផ្លាស់ប្តូរស្ថានភាព ជាមូលហេតុ ហើយប្រសិនបើមិនអាចសម្របសម្រួលគ្នាតាមរយៈការពិភាក្សាគ្នាទេ ភាគីអាចទាមទារទៅតុលាការឱ្យកំណត់ថ្លៃឈ្នួលសមរម្យបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ស្តីពីការជួលដី និង អាគាររបស់ជប៉ុន មាត្រា ១១

មាត្រា ២៥០.– សិទ្ធិរំលាយរបស់អ្នកឱ្យជួលអចិន្ត្រៃយ៍

ប្រសិនបើអ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍មិនបានបង់ថ្លៃឈ្នួលដែលបានកំណត់ ក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) ឆ្នាំ អ្នកឱ្យជួលអចិន្ត្រៃយ៍អាចរំលាយការជួលអចិន្ត្រៃយ៍នោះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីសិទ្ធិរំលាយរបស់អ្នកឱ្យជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ក្នុងករណីដែលអ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍មិនបានបង់ថ្លៃឈ្នួល ។ ពាក្យ "រំលាយ" នៅក្នុងនេះ មានន័យថា "ការជូនដំណឹងរំលាយកិច្ចសន្យា" ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្ថីស្ដីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ១៦៨

មាត្រា ២៥១.- សិទ្ធិរំលាយរបស់អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍

ក្នុងករណីដែលអ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍មិនបានទទួលចំណេញសោះពីអចលនវត្ថុ ក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) ឆ្នាំ ដោយសារស្ថានភាពដែលមិនអាចព្យាករទុកជាមុនបាន ឬ ដោយសារប្រធានសក្តិ ឬ ក្នុងករណីដែលប្រាក់ចំណេញប្រចាំឆ្នាំ ដែលនឹងបានមកពីអចលនវត្ថុនៅពេលអនាគត ពុំមានលទ្ធភាពអាចលើសថ្លៃឈ្នួលសម្រាប់មួយឆ្នាំបាន ដោយសារការខូចខាតផ្នែកណាមួយនៃអចលនវត្ថុនោះ អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍អាចរំលាយការជួលអចិន្ត្រៃយ៍នោះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីសិទ្ធិរំលាយរបស់អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ក្នុងករណីដែលមិនបានទទួលចំណេញ ដោយសារស្ថានភាពដែលមិនអាចព្យាករទុកជាមុនបាន ។ ពាក្យ "រំលាយ" នៅក្នុងនេះ មានន័យថា "ការជូនដំណឹងរំលាយកិច្ចសន្យា" ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្ថីស្ដីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ១៦៩

មាត្រា ២៥២.- អនុប្បទាន ជាអាទិ៍ នូវសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍

១-សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍អាចធ្វើអនុប្បទាន ឬ ធ្វើការចាត់ចែងផ្សេងទៀត ដោយយកថ្លៃ ឬ ដោយមិនយកថ្លៃបាន ។

២-អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ អាចយកវត្ថុជួលអចិន្ត្រៃយ៍នោះ ទៅជួលបន្តបាន ។

៣-សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍អាចជាកម្មវត្ថុនៃសន្តតិកម្មបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីសិទ្ធិចាត់ចែងសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍របស់អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ។ នៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១០៨ កថាខណ្ឌទី ១ មានចែងថា អាចធ្វើអនុប្បទាន និង ធ្វើសន្តតិកម្មបាននូវសិទ្ធិជួលរយៈពេលវែង ។ ម្យ៉ាងទៀត មាត្រា

១០៧ កថាខណ្ឌទី ២ មានចែងថា ប្រសិនបើពុំមានការយល់ព្រមពីកម្មសិទ្ធិករទេ មិនអាចជួលបន្តទៀតបានឡើយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១០៧ នេះ បានបញ្ញត្តច្បាស់លាស់ថា ភតិសន្យាពីរប្រភេទ (ការជួលរយៈពេលមិនកំណត់ និង ការជួលរយៈពេលខ្លី) ក្រៅពីការជួលរយៈពេលវែង គឺជាសិទ្ធិលើបំណុល ហេតុនេះហើយ យើងអាចយល់ដឹងថា ការជួលបន្ត មានតែករណីនៃការជួលរយៈពេលមិនកំណត់ និង ការជួលរយៈពេលខ្លី ក្រៅពីការជួលរយៈពេលវែងទេ ដែលចាំបាច់ត្រូវមានការយល់ព្រមពីកម្មសិទ្ធិករ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១០៧ និង មាត្រា ១០៨

មាត្រា ២៥៣.- សិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្សរបស់អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍

អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ អាចអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វិញ សិទ្ធិទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ការរារាំង និង សិទ្ធិទាមទារឱ្យបង្ការជាមុននូវការរារាំង ចំពោះការបំពានសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ដូចសិទ្ធិដែលកម្មសិទ្ធិករមាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ អាចអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្សបាន ។ នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់នៃប្រទេសជប៉ុន គ្មានបញ្ញត្តិជាក់លាក់ទេ ប៉ុន្តែ មានបញ្ញត្តិស្ដីពីផលុបភោគ នៅក្នុងមាត្រា ៦៧ នៃគន្លឹះស្ដីពីទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលមានគោលបំណងដូចគ្នា ។

មាត្រា ២៥៤.- ការបញ្ចប់ការជួលអចិន្ត្រៃយ៍

១-ពេលបញ្ចប់ការជួលអចិន្ត្រៃយ៍ អ្នកឱ្យជួលអចិន្ត្រៃយ៍ មិនអាចទាមទារឱ្យអ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ធ្វើបដិទានបានឡើយ លើកលែងតែករណីដែលអ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍បានបំផ្លាញអចលនវត្ថុ ឬ បានបំប្លែងជាសារវន្តនូវលក្ខណៈនៃអចលនវត្ថុនោះ ។

២-ពេលបញ្ចប់ការជួលអចិន្ត្រៃយ៍ អ្នកឱ្យជួលអចិន្ត្រៃយ៍ អាចទទួលកម្មសិទ្ធិលើការកែលំអ ឬ សំណង់ ជាអាទិ៍ ដែលអ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍បានធ្វើចំពោះអចលនវត្ថុ ដោយគ្មានសងប្រាក់សំណងទៅអ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ។

៣-ភាគីអាចធ្វើការសន្យាពិសេស ផ្សេងពីកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះបាន ។ ប៉ុន្តែ ការសន្យានោះ មិនអាចតតាំងនឹងតតិយជនបានឡើយ បើមិនបានចុះបញ្ជី ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ការចាត់ចែងផ្សេងពីមាត្រា ៦១៨ និង មាត្រា ៦១៩ ដែលទាក់ទងនឹងភតិសន្យា ចំពោះករណីយកិច្ចធ្វើបដិទាន សិទ្ធិទាមទារឱ្យសងសោហ៊ុយចំពោះការកែលំអដែលធ្វើឡើងដោយអ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ និង កម្មសិទ្ធិលើសំណង់ដែលអ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ភ្ជាប់ នៅពេលបញ្ចប់ការជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ។ មានន័យថា ជាគោលការណ៍ អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ គ្មានករណីយកិច្ចធ្វើបដិទានសិទ្ធិទាមទារឱ្យសងសោហ៊ុយចំណាយបង្កើនតម្លៃដើម្បីកែលំអ ឬ សិទ្ធិរុះរើចេញ ។

នៅជប៉ុន ដីធ្លី និង អាគារត្រូវបានចាត់ទុកជាអចលនវត្ថុផ្សេងគ្នា ហេតុដូច្នេះ ត្រូវមានបញ្ញត្តិស្តីពីសិទ្ធិរុះរើចេញរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិប្រើដី (superficies) និង សិទ្ធិទិញយករបស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីនៅពេលបញ្ចប់សិទ្ធិប្រើដី (superficies) (ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៦៩) ឬ សិទ្ធិរុះរើចេញរបស់អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ និង សិទ្ធិអាទិភាពក្នុងការទិញយករបស់កម្មសិទ្ធិករនៃដី នៅពេលបញ្ចប់ការជួលអចិន្ត្រៃយ៍ (ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន មាត្រា ១៣៣ មាត្រា ១៤៤ និង មាត្រា ១៧០) ។ ក៏ប៉ុន្តែ នៅប្រទេសជប៉ុន ចំពោះការកែលំអដីព្រមទាំងដើមឈើដែលបានដាំ កម្មសិទ្ធិករនៃដី មិនចាំបាច់សងសំណងទេ (សូមមើលក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្លឹស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ១៧០ កថាខណ្ឌទី ១) ។

នៅប្រទេសកម្ពុជាក៏ដូចគ្នាដែរ នាអនាគត ចំពោះករណីដែលអ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍បានបង់សោហ៊ុយ ដើម្បីកែលំអដីធ្លី ឬ ករណីដែលគេបានសង់អាគារ ហើយតម្លៃអាគារដែលនៅសល់ក្រោយរំលស់ អាចមានការចាំបាច់ត្រូវទទួលស្គាល់នូវការទាមទារឱ្យសងមកវិញរបស់អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ឬ អាចមានការចាំបាច់ឱ្យទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិរុះរើចេញរបស់អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ចំពោះករណីដែលអ្នកជួលនោះបានស្ថាបនាអាគារ ឬ ការ្យ ។ ហេតុដូច្នេះ នៅក្នុងក្រមនេះ យើងខ្ញុំបានបញ្ញត្តតាមខ្លឹមសារនៃច្បាប់ភូមិបាល ប៉ុន្តែភាគីអាចបង្កើតនូវការសន្យាពិសេស ខុសពីការចែងដែលមានក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីបាន ។ ការសន្យាពិសេសនេះ មិនចាំបាច់ធ្វើឡើងព្រមគ្នានឹងពេលបង្កើតសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ទេ អាចបង្កើតពេលក្រោយក៏បានដែរ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមិនបានចុះបញ្ជីអំពីការសន្យាពិសេសនេះទេ មិនអាចតតាំងនឹងតតិយជនបានឡើយ ។

យោងតាមមាត្រា ១៨៦ ស្តីពីការជាប់គ្នារវាងចលនវត្ថុ និង អចលនវត្ថុ ក្នុងករណីដែលចលនវត្ថុត្រូវបានភ្ជាប់នឹងអចលនវត្ថុ ហើយក្លាយជាសមាសភាគនៃអចលនវត្ថុនោះ ជនដែលបានបាត់បង់នូវសិទ្ធិពាក់ព័ន្ធនឹងចលនវត្ថុនោះ អាចទាមទារចំពោះកម្មសិទ្ធិករនៃអចលនវត្ថុនោះឱ្យសងជាប្រាក់បាន ហេតុដូច្នេះ មានមតិមួយដែលគេយល់ឃើញថា ទោះជាករណីចប់ការជួលអចិន្ត្រៃយ៍ក៏ដោយ ក៏គេទទួលស្គាល់នូវការទាមទារសំណងរបស់អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ចំពោះអ្នកឱ្យជួលដែរ ។ ជាពិសេស ភាពចាំបាច់ប្រភេទនេះ មានខ្លាំងចំពោះករណីដែលអ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍បានសង់អាគារ ប៉ុន្តែ ការជួលអចិន្ត្រៃយ៍ត្រូវចប់មុនពេលរំលស់ថ្លៃអាគារនោះអស់ ។ មាត្រា ២៧ នៃបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីសិទ្ធិប្រើប្រាស់លើដីធ្លីរបស់អាល្លឺម៉ង់ មានចែងអំពីសិទ្ធិទាមទារសំណងរបស់អ្នកមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់លើដីធ្លីនេះដែរ ។ រីឯច្បាប់ស្តីពីការជួលដី និង អាគាររបស់ជប៉ុន មាត្រា ១៣ វិញ មានចែងអំពីសិទ្ធិទាមទារឱ្យទិញអាគារ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១០៨ កថាខណ្ឌទី ៣

មាត្រា ២៥៥.– ការអនុវត្តដូចគ្នា តាមបញ្ញត្តិស្តីពីភតិសន្យា

បញ្ញត្តិស្តីពីភតិសន្យា ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ចំពោះចំណុចដែលមិនបានកំណត់នៅក្នុងជំពូកទី ៤ (សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍) នេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា បញ្ញត្តិស្តីពីភតិសន្យា ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ក្នុងករណីដែលគ្មានបញ្ញត្តិពិសេសនៅក្នុងជំពូកនេះ ។ សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ គឺជាប្រភេទពិសេសមួយនៃភតិសន្យា ហេតុដូច្នេះ ក្នុងជំពូកនេះ យើងចែងតែបញ្ញត្តិពិសេសដែលទាក់ទងនឹងលក្ខណៈជាសិទ្ធិប្រត្យក្សប៉ុណ្ណោះ ហើយក្រៅពីនេះ បញ្ញត្តិស្តីពីភតិសន្យា ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្ថីស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ១៥៧ កថាខណ្ឌទី ២

ជំពូកទី ៥ ផលុបភោគ

(កំណត់)

នៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១២៥ មានចែងថា ក្នុងករណីដែលដីដុះដោយចៃដន្យ នៅជាប់ដីដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ ផលុបភោគីអាចអនុវត្តផលុបភោគចំពោះដីដែលដុះនោះដែរ (ផលុបភោគីអាស្រ័យផលពីការកើនជាយថាហេតុដោយល្បាប់ទៅលើដីដែលខ្លួនមានសិទ្ធិផលុបភោគ) ។ ទោះជាបានភ្ជាប់ជាថ្មីនូវដីដែលដុះនៅជាប់នឹងដីដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគក៏ដោយ ក៏អាចបកស្រាយថា គ្រាន់តែទំហំដីនោះបានកើនឡើង ដោយមិនផ្លាស់ប្តូរលក្ខណៈនៃដីដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគនោះ ហើយកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគបានរីក ហេតុនេះហើយ ពុំចាំបាច់មានបញ្ញត្តិពិសេសសម្រាប់ករណីនេះទេ ។ នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណី មាត្រា ១៧៩ និង មាត្រា ១៨០ មានចែងអំពីកម្មសិទ្ធិនៃដីដុះ ហើយមិនមែនជាបញ្ញត្តិដែលបញ្ជាក់នូវលក្ខណៈតែមួយនៃកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិប្រត្យក្សទេ ក៏ប៉ុន្តែ បញ្ហានេះកើតឡើងចំពោះសិទ្ធិប្រត្យក្សប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល (សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ផលុបភោគ ជាដើម) និង ហ៊ីប៉ូតែកដែរ ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងនេះមិនបញ្ញត្តពិសេសសម្រាប់តែផលុបភោគនេះទេ ។ មានន័យថា កម្មវត្ថុនៃកម្មសិទ្ធិ មានការប្រែប្រួលដោយរក្សាលក្ខណៈដដែល ហេតុដូច្នេះ ត្រូវចាត់ទុកថា កម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ ក៏មានការប្រែប្រួលដោយរក្សាលក្ខណៈដដែលផងដែរ ។

មាត្រា ២៥៦.– និយមន័យនៃផលុបភោគ

១-ផលុបភោគ សំដៅទៅលើសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលលើអចលនវត្ថុដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកដទៃ ក្នុងអំឡុងពេលកំណត់ណាមួយដែលមិនអាចលើសពីមួយជីវិតរបស់ផលុបភោគី ។

២-ផលុបភោគីមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់អចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ តាម

វិធីប្រើប្រាស់ និង មានសិទ្ធិអាស្រ័យផលធម្មជាតិ និង ផលស៊ីវិលដែលកើតចេញពីអចលនវត្ថុនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់និយមន័យនៃផលុបភោគ ។ "ផលុបភោគ" នេះ គ្មាននៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនសព្វថ្ងៃនេះទេ តែមាននៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន ។

យើងគិតថា ភាគច្រើន ផលុបភោគមិនយកថ្លៃឈ្នួលទេ ប៉ុន្តែ ផលុបភោគដែលយកថ្លៃឈ្នួល ក៏ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យមានដែរ ។ ជាក់ស្តែង មាត្រា ៧៣ កថាខណ្ឌទី ២ នៃគន្ថីស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន ដែលជាប្រព័ន្ធច្បាប់បារាំងដែរនោះ មានប្រើពាក្យ "ពេលបង្កើតផលុបភោគដោយយកថ្លៃឈ្នួល ......" ដែរ ។ រីឯនៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនសព្វថ្ងៃនេះ ស្តីពីសេវភាព គេមិនបានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា យក ឬ មិនយកថ្លៃឈ្នួល ក៏ប៉ុន្តែ វាមានខ្លឹមសារទាំងពីរ គឺយកថ្លៃឈ្នួល និង មិនយកថ្លៃឈ្នួល ។ ហេតុនេះហើយ ក្នុងមាត្រានេះ ក៏មិនកម្រិតពិសេសថាមិនយកថ្លៃឈ្នួលនោះដែរ ។

តើត្រូវរៀបចំយ៉ាងណា ស្តីពីទំនាក់ទំនងរវាង "ផលុបភោគដែលអាចធ្វើអនុប្បទានបាន ទោះបីជាផលុបភោគជាសិទ្ធិដែលផ្តល់ទៅ និង ជាប់ជាមួយនឹងបុគ្គលជាក់លាក់ (sevitūs persōnārum)" និង "សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ដែលជាប្រភេទមួយនៃសិទ្ធិប្រត្យក្ស" ? នេះគឺជាបញ្ហាពាក់ព័ន្ធនឹងទ្រឹស្តីមួយដែរ ។ គេទទួលស្គាល់នូវអត្ថន័យពិសេស ចំពោះផលុបភោគដោយឥតយកថ្លៃឈ្នួល (ជាពិសេស ផលុបភោគដែលច្បាប់បានកំណត់) ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមានថ្លៃឈ្នួល ផលុបភោគនេះ គឺជាសិទ្ធិប្រើអចលវត្ថុដែលមានលក្ខណៈពិសេសក្នុងការកំណត់អំឡុងពេលអត្ថិភាព ។ ម្យ៉ាងទៀត ផលុបភោគដែលមិនយកថ្លៃឈ្នួល និង ការខ្ចីប្រើមានចំណុចប្រហែលគ្នាដែរ ហើយតើត្រូវរៀបចំយ៉ាងណាដែរ ស្តីពីទំនាក់ទំនងរវាងសិទ្ធិទាំងពីរនេះ បញ្ហាទាំងនេះជាបញ្ហាទាក់ទងនឹងទ្រឹស្តីមួយដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១១៩ និង មាត្រា ១២១

មាត្រា ២៥៧.– ផលុបភោគដែលកំណត់ដោយការព្រមព្រៀង និង ផលុបភោគដែលច្បាប់បានកំណត់

១-ផលុបភោគ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការព្រមព្រៀងរវាងភាគី ឬ ដោយបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ ។

២-បញ្ញត្តិនៃជំពូកទី ៥ (ផលុបភោគ) នេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តផងដែរ ចំពោះផលុបភោគដែលកើតឡើងដោយបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ លើកលែងតែមានបញ្ញត្តិផ្សេងនៅក្នុង

ច្បាប់ ។

៣-ផលុបភោគដែលកើតឡើងដោយបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ មានអាទិភាពជាងផលុបភោគដែលត្រូវបានបង្កើតដោយការព្រមព្រៀង លើកលែងតែមានបញ្ញត្តិផ្សេងនៅក្នុងច្បាប់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា ផលុបភោគមានពីរប្រភេទ គឺផលុបភោគដែលកំណត់ដោយការព្រមព្រៀង និង ផលុបភោគដែលច្បាប់បានកំណត់ ។

ផលុបភោគ គឺជាសិទ្ធិសម្រាប់តែផលុបភោគីសាមីខ្លួនមួយអាយុជីវិតប៉ុណ្ណោះ ហើយគឺជាសិទ្ធិដែលបង្កើតឡើងដោយការព្រមព្រៀងក៏មាន ក៏ប៉ុន្តែជាតម្រូវការជាក់ស្តែង ដោយសារតែមានមូលហេតុផ្សេងៗនៃសង្គម គេច្រើនផ្តល់នូវផលុបភោគដែលច្បាប់បានកំណត់ ដល់ជនដែលមានលក្ខណៈកំណត់មួយចំនួន ។ នៅក្នុងជំពូកនេះ មានបញ្ញត្តិអំពីនីតិវិធីបង្កើតផលុបភោគដោយការព្រមព្រៀង ព្រមទាំងខ្លឹមសារនៃសិទ្ធិនេះ ហើយខ្លឹមសារនៃសិទ្ធិនេះ ក៏ត្រូវអនុវត្តចំពោះផលុបភោគដែលច្បាប់បានកំណត់ដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ជាបញ្ញត្តិដែលចែងឡើងដើម្បីផ្តល់អាទិភាពដល់ផលុបភោគដែលច្បាប់បានកំណត់ ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់តាមគោលនយោបាយមួយ ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើក្រមរដ្ឋប្បវេណី ឬ ច្បាប់ផ្សេងទៀតទទួលស្គាល់ផលុបភោគដែលច្បាប់បានកំណត់របស់ស្ត្រីមេម៉ាយលើផ្ទះរបស់ប្តីដែលប្តីប្រពន្ធនោះធ្លាប់រស់នៅ នៅក្នុងករណីដែលប្តីទទួលមរណភាព ផលុបភោគរបស់ស្ត្រីមេម៉ាយនោះ មានអាទិភាពជាងផលុបភោគដែលកំណត់ដោយការព្រមព្រៀង ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧២៨, ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១២០ កថាខណ្ឌទី ១, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្លឹះស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ៤៥ កថាខណ្ឌទី ១

មាត្រា ២៥៨.- ការបង្កើតផលុបភោគ

១-ផលុបភោគអាចបង្កើតតាមលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬ មិនតាមលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរបាន ។

២-កម្មសិទ្ធិករអាចស្នើសុំឱ្យរំលត់ផលុបភោគដែលមិនធ្វើតាមលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ នៅពេលណាក៏បាន ។ ក្នុងករណីដែលការស្នើសុំឱ្យរំលត់ មិនបានបញ្ជាក់អំពីពេលរលត់ និង ក្នុងករណីដែលអំឡុងពេលគិតចាប់ពីពេលស្នើសុំឱ្យរំលត់ រហូតដល់ពេលរលត់ដែលបានបញ្ជាក់នៅក្នុងការស្នើសុំឱ្យរំលត់នោះ តិចជាងអំឡុងពេលដូចបានកំណត់ខាងក្រោមនេះ ផលុបភោគត្រូវរលត់ នៅពេលដែលអំឡុងពេលដូចបានកំណត់ខាងក្រោម

នេះ បានកន្លងហួស គិតចាប់ពីពេលស្នើសុំឱ្យវិលត់ :

ក-៣ (បី) ខែ ចំពោះអាគារ ។

ខ-១ (មួយ) ឆ្នាំ ចំពោះដី ។

៣-ចំពោះផលុបភោគដីដែលមានរដូវប្រមូលផល ការស្នើឱ្យវិលត់ត្រូវធ្វើនៅមុនពេលដែលផលុបភោគីចាប់ផ្ដើមការងារកសិកម្ម សម្រាប់រដូវបន្ទាប់ពីរដូវមុន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា លិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ មិនមែនជាល័ក្ខខ័ណ្ឌដើម្បីបង្កើតផលុបភោគទេ ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះផលុបភោគដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយមិនមានលិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ កម្មសិទ្ធិករអាចស្នើសុំឱ្យវិលត់ នៅពេលណាក៏បាន ហើយផលុបភោគនោះត្រូវវិលត់ នៅពេលអំឡុងពេលដែលកំណត់កន្លងហួស ។ ហេតុដូច្នេះ បើប្រៀបធៀបនឹងផលុបភោគដែលបង្កើតតាមលិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ផលុបភោគដែលបង្កើតដោយមិនមានលិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ត្រូវទទួលការការពារតិចជាងផលុបភោគដែលបង្កើតតាមលិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ។

វាក្យខណ្ឌទី ១ កថាខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ១២០ នៃច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ទាមទារឱ្យបង្កើតផលុបភោគតាមលិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ហើយចែងហាក់ដូចជាថា ចំពោះផលុបភោគដែលមិនធ្វើឡើងដោយលិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរទេ ពុំមានអានុភាពឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងមាត្រានេះវិញ ចំពោះផលុបភោគដែលបានបង្កើតឡើង ទោះជាមិនមានលិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរក៏ដោយ ក៏ដូចករណីនៃសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ដែរ មិនមែនគ្មានអានុភាពនោះទេ គឺដើម្បីផ្ដល់នូវការការពារខ្លះៗ មាត្រានេះចាត់ទុកថា មានអានុភាពរវាងភាគី តែអាចបញ្ចប់បាន ដោយការជូនដំណឹងមុនមួយរយៈពេល ដោយសារផលុបភោគមានលក្ខណៈដូចជាសិទ្ធិដែលផ្ដល់ទៅ និង ជាប់ជាមួយនឹងបុគ្គលជាក់លាក់ (sevitūs persōnārum) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១២០ កថាខណ្ឌទី ៣

មាត្រា ២៥៩.- ល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងនៃផលុបភោគ

១-ផលុបភោគីមិនអាចយកផលុបភោគរបស់ខ្លួន ទៅតតាំងចំពោះតតិយជនបានឡើយ បើមិនបានចុះបញ្ជី ។

២-ផលុបភោគដែលបានចុះបញ្ជីហើយ អាចតតាំងចំពោះអនុប្បទានិកនៃអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគបាន ទោះបីជាកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុនោះត្រូវបានធ្វើអនុប្បទានក៏ដោយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា ចាំបាច់ត្រូវមានការចុះបញ្ជីដែលជាល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងផលុបភោគចំពោះតតិយជន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ សូមមើលច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១២០ កថាខណ្ឌទី ៣ វាក្យខណ្ឌទី ២ ។ ចំពោះ កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ សូមមើលច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៣៦ ។

មាត្រា ២៦០.- អំឡុងពេលដែលផលុបភោគមានអត្ថិភាព

១-ផលុបភោគអាចមានអត្ថិភាពក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ ឬ រហូតដល់ពេលដែលហេតុណាមួយដែលបានកំណត់ កើតឡើង ។

២-ប្រសិនបើមិនបានកំណត់អំឡុងពេលដែលផលុបភោគមានអត្ថិភាពទេ ផលុប-ភោគនោះត្រូវចាត់ទុកថា មានអត្ថិភាព រហូតដល់ពេលផលុបភោគីទទួលមរណភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីអំឡុងពេលដែលផលុបភោគមានអត្ថិភាព ។ ភាគីអាចមានលទ្ធភាពកំណត់អំឡុងពេលដែលផលុបភោគមានអត្ថិភាព ឬ ក៏អាចកំណត់ថា មានអត្ថិភាពរហូតដល់ហេតុការណ៍មួយដែលបានកំណត់កើតឡើង ប៉ុន្តែ អំឡុងពេលទាំងនេះ មានកម្រិតអតិបរមាត្រឹមតែមួយជីវិតរបស់ផលុបភោគីប៉ុណ្ណោះ ។ ផលុបភោគដែលមិនកំណត់អំឡុងពេលដែលមានអត្ថិភាព ក៏មានអានុភាពដែរ តែក្នុងករណីដែលមិនកំណត់អំឡុងពេលនោះ ផលុបភោគត្រូវបញ្ចប់ដោយមរណភាពនៃផលុបភោគី ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជាមាត្រា ១២០, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្លឹះស្ដីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ៤៧, ក្រមរដ្ឋប្ប-វេណីបារាំង មាត្រា ៥៨០

មាត្រា ២៦១.- សិទ្ធិអាស្រ័យផលធម្មជាតិ

១-ផលធម្មជាតិដែលមានអត្ថិភាពលើដី នៅពេលបង្កើតផលុបភោគ ត្រូវបានទៅផលុបភោគី ។

២-ផលធម្មជាតិដែលមានអត្ថិភាពលើដី នៅពេលផលុបភោគរលត់ ត្រូវបានទៅកម្មសិទ្ធិករនៃដី ។

៣-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះ ទំនាក់ទំនងនៃសេចក្ដីចម្រើនដោយឥតហេតុ ចំពោះការងារពលកម្ម ជាអាទិ៍ ដើម្បីបង្កើតផលធម្មជាតិនោះ មិនត្រូវកើតឡើយ ។

៤-ទោះបីមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះក៏ដោយ ក្នុងករណីដែលមានសិទ្ធិជួលដែលមានអានុភាពតតាំងលើដីដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ពុំមានឥទ្ធិពលដល់សិទ្ធិរបស់ភតិកៈនោះក្នុងការអាស្រ័យផលធម្មជាតិឡើយ ។

៥-ទោះបីមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះក៏ដោយ ចំពោះផលធម្មជាតិដែលខ្លួនបានថែទាំរហូតដល់ផលុបភោគរលត់ ភតិកៈដែលជួលដីពីផលុបភោគីមានសិទ្ធិអាស្រ័យផលធម្មជាតិ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីអ្នកមានសិទ្ធិអាស្រ័យផលធម្មជាតិលើដីដែលផលុបភោគត្រូវបានបង្កើតឡើង ។

គោលគំនិតនៃច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១២២ ព្រមទាំងមាត្រា ៥៨៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង ដែលជាប្រភពដើមនៃមាត្រា ១២២ នោះ មិនច្បាស់លាស់ទេ ប៉ុន្តែ អាចបកស្រាយថា ចំពោះកសិករដែលបានជួលដីពីកម្មសិទ្ធិករមុនពេលបង្កើតផលុបភោគ ទោះបីជាកសិករនោះមិនអាចតតាំងនឹងផលុបភោគីបានក៏ដោយ ក៏ធានានូវសិទ្ធិទទួលកសិផលដែលបានដាំមុនពេលបង្កើតផលុបភោគដែរ ហើយម្យ៉ាងទៀត ចំពោះកសិករដែលជួលដីពីផលុបភោគី ទោះបីជាសិទ្ធិជួលត្រូវរលត់ នៅពេលដែលផលុបភោគរលត់ក៏ដោយ ក៏នៅតែធានានូវសិទ្ធិអាស្រ័យផលទៅលើកសិផលដែលបានដាំមុនពេលផលុបភោគនោះ រលត់ដែរ ។

ក្នុងករណីដែលបានបកស្រាយដូចនេះ យោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ៥៩៨ នៃក្រមនេះ អ្នកជួលអចលនវត្ថុ អាចតតាំងចំពោះជនដទៃទៀតដែលបានទទួលនូវសិទ្ធិប្រត្យក្សលើដីនៅពេលក្រោយ ប្រសិនបើអ្នកជួលនោះនៅតែបន្តការកាន់កាប់ដី ហើយបន្តការប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផល ដូច្នេះហើយ ចំពោះកសិករដែលបានធ្វើកសិកម្មពិតប្រាកដ ប្រហែលជាមិនធ្លាក់ទៅក្នុងស្ថានភាពមិនអាចតតាំងនឹងផលុបភោគីឡើយ ។ ក្នុងន័យនេះ មិនចាំបាច់មានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ ក៏បានដែរ ។ ប៉ុន្តែ ទុកនៅដដែល ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានកាន់តែច្បាស់នូវភាពបន្តពីបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ភូមិបាល ។ ម្យ៉ាងទៀត ករណីនេះមិនចាំបាច់កម្រិតត្រឹមតែកសិករដែលជួលដីទេ គឺឱ្យតែជាអ្នកជួល ត្រូវធានានូវសិទ្ធិអាស្រ័យផលរបស់គេ ។

កថាខណ្ឌទី ៥ ជាបញ្ញត្តិមួយដែលចាំបាច់ដើម្បីការពារកសិករដែលដាំពិតប្រាកដលើដីជួល ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារនាយកដ្ឋានសុរិយោដី បានប្រកាន់នូវជំហរធានាទូលំទូលាយចំពោះភតិកៈដែលមាននៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១២២ ម្ល៉ោះហើយ ក្នុងនេះមានប្រើពាក្យភតិកៈ ដោយមិនបានកម្រិតត្រឹមតែកសិករទេ ។

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១២៧ បានចែងផ្ដល់ផលុបភោគីនៃកន្លែងយកថ្ម នូវសិទ្ធិលើផលពីកន្លែងយកថ្មនោះ ។ ប្រសិនបើអាចបកស្រាយថា ថ្មដែលបានយកពីកន្លែងយកថ្មនោះ គឺជា "វត្ថុដែលបានកើតឡើង ហើយត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្មតាមវិធីប្រើធម្មតា" ដូចបានចែងនៅក្នុងមាត្រា ១២៧ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមនេះ ថ្មដែលបានយកនោះ គឺជាផលធម្មជាតិ

ហេតុនេះហើយ យោងតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណី មាត្រា ១២៨ កថាខណ្ឌទី ១ គេអាចទាញនូវលទ្ធផលដូចគ្នាដែរ ពីក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។ ដូច្នេះហើយ ដើម្បីកុំឱ្យមានការបកស្រាយតាមវិធីនេះ ហើយអាចបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវគោលគំនិតនេះ អាចបន្ថែមនូវបញ្ញត្តិថ្មីមួយទៀត នៅក្នុងមាត្រានេះដែលមានខ្លឹមសារដូចច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១២៧ ដូចតទៅ: "ចំពោះការអនុវត្តមាត្រានេះ ថ្មដែលយកពីកន្លែងយកថ្ម ត្រូវចាត់ទុកថាជាផលធម្មជាតិ" ។ តាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន សិទ្ធិលើដី អាចត្រូវបានបង្កើតដើម្បីយកកម្មសិទ្ធិលើដើមឈើ ឬ សំណង់លើដីរបស់អ្នកដទៃ (មាត្រា ២៦៥) និងសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ (emphyteusis) អាចត្រូវបានបង្កើត ដើម្បីដាំដំណាំ ឬ ចិញ្ចឹមសត្វ (មាត្រា ២៧០) តែប៉ុណ្ណោះ ហេតុដូច្នេះ មិនអាចបង្កើតសិទ្ធិប្រត្យក្សលើកន្លែងយកថ្មតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីបានឡើយ ។ ដោយសារមូលហេតុនេះ ច្បាប់ស្តីពីការយកថ្ម ត្រូវបានរៀបចំពិសេស ដើម្បីទទួលស្គាល់ថា "សិទ្ធិយកថ្ម និង ក្រួស ព្រមទាំងដីខ្សាច់ និង ត្បូង នៅលើដីរបស់អ្នកដទៃ" ជាសិទ្ធិប្រត្យក្ស (ច្បាប់ស្តីពីការយកថ្ម មាត្រា ៤. អាចចុះបញ្ជីបាន ដោយយោងតាមចំណុចទី ៩ មាត្រា ៣ នៃច្បាប់ស្តីពីការចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ) ។

ម្យ៉ាងទៀត គោលគំនិតនៃច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១២៨ មិនសូវច្បាស់លាស់ទេ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រហែលជាបញ្ញត្តិដែលមានខ្លឹមសារថា ផលុបភោគីមានសិទ្ធិប្រមូលតម្លៃថ្នូរពីអ្នកមានសិទ្ធិលើអណ្តូងរ៉ែ (សម្បទានិក) លើដីដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគនេះ ។ ប្រសិនបើអាចបកស្រាយថា តម្លៃថ្នូរដែលអ្នកមានសិទ្ធិលើអណ្តូងរ៉ែបានបង់នោះ គឺជាផលស៊ីវិលដែលមានចែងក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះ មាត្រា ១២៧ កថាខណ្ឌទី ៣ នោះគេអាចទាញលទ្ធផលដូចគ្នាពីក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះដែរ យោងតាមមាត្រា ១២៨ កថាខណ្ឌទី ២ ។ ដើម្បីធ្វើឱ្យគោលគំនិតនេះមានភាពច្បាស់លាស់ ដោយមិនចាំបាច់ធ្វើការបកស្រាយដូចនេះ អាចថែមបញ្ញត្តិថ្មីមួយទៀតនៅក្នុងមាត្រានេះ ដូចតទៅ : "ចំពោះការអនុវត្តមាត្រានេះ តម្លៃថ្នូរដែលត្រូវបង់ដោយអ្នកមានសិទ្ធិលើអណ្តូងរ៉ែ ត្រូវចាត់ទុកជាផលធម្មជាតិ" ។

ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះធនធានធម្មជាតិក្នុងដី មិនគួរចាត់ទុកថាជាផ្នែកមួយនៃកម្មសិទ្ធិលើដីទេ គឺចាត់ជាសិទ្ធិដោយឡែកពីកម្មសិទ្ធិលើដី ដោយច្បាប់ពិសេស តាមគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ច ។ តាមមាត្រា ៥៩ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ កំណត់ថា រ៉ែ ឋាមពល ប្រេងកាត ឧស្ម័ន ថ្ម និង ខ្សាច់ ត្បូងថ្ម ព្រៃឈើ ជាដើម ជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ ហើយរដ្ឋត្រូវចាត់ចែងឱ្យមានផែនការ តាមច្បាប់ដោយឡែក ។ ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា មាត្រា ១៤១ កថាខណ្ឌទី ២ ក៏មានចែងថា "កម្មសិទ្ធិករនៃដីមិនអាចអះអាងនូវកម្មសិទ្ធិលើរ៉ែនៅក្នុងដីដែលបានកំណត់នៅក្នុងច្បាប់ផ្សេងបានឡើយ ។ វត្ថុទាំងនេះ គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់រដ្ឋហើយអ្នកដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិជីក ដោយរដ្ឋតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ផ្សេង មានសិទ្ធិជីក និងទទួលវត្ថុនោះ" ។ ហេតុដូច្នេះ យើងមិនយកបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ភូមិបាលមកចែងនៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះឡើយ ។

មានន័យថា ប្រសិនបើមានច្បាប់ពិសេសដែលចែងច្បាស់លាស់អំពីទំនាក់ទំនងនៃសិទ្ធិចំពោះធនធានធម្មជាតិក្នុងដី ត្រូវយោងតាមបញ្ញត្តិនោះ ហើយប្រសិនបើគ្មានច្បាប់ដោយឡែក ឬ មានច្បាប់តែគ្មានបញ្ញត្តិសមរម្យ នោះយើងដោះស្រាយបញ្ហានោះ តាមការបកស្រាយដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១២២. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្លឹស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ៥០ ដល់ មាត្រា ៥២. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង មាត្រា ៥៨៥

មាត្រា ២៦២.- សិទ្ធិអាស្រ័យផលស៊ីវិល

ផលស៊ីវិលត្រូវបានទៅផលុបភោគី តាមសមាមាត្រទៅនឹងអំឡុងពេលដែលផលុបភោគមានអត្ថិភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា ចំពោះផលស៊ីវិលលើដីដែលផលុបភោគត្រូវបានបង្កើត (ឧទាហរណ៍ ថ្លៃឈ្នួល ជាដើម) ផលុបភោគីចាស់ និង ផលុបភោគីថ្មី អាចទទួលបាន តាមសមាមាត្រទៅនឹងអំឡុងពេលដែលខ្លួនមានផលុបភោគ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១២៣. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្លឹស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ៥៤

មាត្រា ២៦៣.- អនុប្បទាន ជាអាទិ៍ នូវផលុបភោគ

ផលុបភោគីអាចធ្វើអនុប្បទាននូវផលុបភោគ ឬ ធ្វើការចាត់ចែងផ្សេងទៀត ដោយយកថ្លៃ ឬ ដោយមិនយកថ្លៃបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ផលុបភោគីមានសិទ្ធិធ្វើអនុប្បទាននូវផលុបភោគ និង ធ្វើការចាត់ចែងផ្សេងទៀតនូវផលុបភោគ ។ តាមលក្ខណៈនៃផលុបភោគ ទោះបីជាករណីផលុបភោគត្រូវបានធ្វើអនុប្បទានក៏ដោយ អំឡុងពេលដែលផលុបភោគនោះមានអត្ថិភាព មានយ៉ាងយូរបំផុតត្រឹមមួយជីវិតនៃផលុបភោគីដំបូង ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១២៤ កថាខណ្ឌទី ១. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្លឹស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ៦៨

មាត្រា ២៦៤.- ភតិសន្យានៃអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ

១-ផលុបភោគីអាចយកអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ ធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃភតិសន្យា ដោយកំណត់អំឡុងពេលដែលមិនឱ្យលើសពី ៣ (បី) ឆ្នាំ ។

២-អំឡុងពេលនៃភតិសន្យាដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ អាចបន្តសាជាថ្មីបាន ។ ប៉ុន្តែ អំឡុងពេលនេះ មិនអាចលើសពី ៣ (បី) ឆ្នាំ បានឡើយ ។

៣-បើផលុបភោគរលត់ ភតិសន្យាអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ មិនអាចតតាំងចំពោះកម្មសិទ្ធិករនៃអចលនវត្ថុបានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីសិទ្ធិរបស់ផលុបភោគី ក្នុងការឱ្យជួលអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ ក្នុងអំឡុងពេលមិនលើសពី ៣ ឆ្នាំ ។

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១២៤ កថាខណ្ឌទី ២ មានចែងថា ក្នុងករណីបន្តកិច្ចសន្យាជួល កិច្ចសន្យាថ្មីត្រូវបញ្ចប់មុន ១ ឆ្នាំ នៃថ្ងៃចប់កិច្ចសន្យាផលុបភោគ ប៉ុន្តែ លើកលែងតែដីស្រែចំការដែលអាចទទួលផលក្នុងមួយឆ្នាំម្តង ពុំមានមូលហេតុពិសេសអ្វីដែលតម្រូវឱ្យបញ្ចប់កិច្ចសន្យាជួលមុន ១ ឆ្នាំ នៃថ្ងៃចប់កិច្ចសន្យាផលុប-ភោគទេ ហេតុនេះហើយ ក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ គ្រាន់តែចែងជាទូទៅថា មិនឱ្យលើសអំឡុងពេលនៃផលុបភោគ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១២៤ កថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ២. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្ថីស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ៦៨

មាត្រា ២៦៥.- សិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្សរបស់ផលុបភោគី

ផលុបភោគី អាចអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វិញ សិទ្ធិទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ការរារាំង និង សិទ្ធិទាមទារឱ្យបង្ការជាមុននូវការរារាំង ចំពោះការបំពានផលុបភោគ ដូចសិទ្ធិដែលកម្មសិទ្ធិករមាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ញត្តថា ផលុបភោគីអាចអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្ស ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្ថីស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ៦៧

មាត្រា ២៦៦.- ករណីយកិច្ចជូនដំណឹងរបស់ផលុបភោគី

១-បើមានតតិយជនអះអាងអំពីសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ ផលុបភោគីត្រូវជូនដំណឹងអំពីហេតុនេះ ទៅកម្មសិទ្ធិករនៃអចលនវត្ថុនោះ ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលកម្មសិទ្ធិករដឹងអំពីហេតុនោះហើយ ។

២-ផលុបភោគីត្រូវទទួលករណីយកិច្ចសងសំណងនៃការខូចខាតដែលកើតឡើងចំពោះកម្មសិទ្ធិករ ដោយសារខ្លួនបានធ្វេសប្រហែសក្នុងការជូនដំណឹង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីករណីយកិច្ចដែលផលុបភោគីត្រូវជូនដំណឹងទៅកម្មសិទ្ធិករ ក្នុងករណីដែលតតិយជនអះអាងអំពីសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ ។ បញ្ញត្តិនេះមានអត្ថន័យដូចគ្នានឹងមាត្រា ៦១១ នៃក្រមនេះ ដែលចែងអំពីភតិសន្យា ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៣៣, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្ថីស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ៩៦

មាត្រា ២៦៧.- ការទាមទារឱ្យរំលត់ផលុបភោគ

១-ក្នុងករណីដែលផលុបភោគីបានធ្វើអំពើផ្ទុយនឹងខ្លឹមសារនៃផលុបភោគ ដូចជាករណីដែលបានបង្កឱ្យមានការខូចខាត ឬ ថែរក្សាមិនបានត្រឹមត្រូវ ជាអាទិ៍ នូវអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ កម្មសិទ្ធិករនៃអចលនវត្ថុនោះ អាចទាមទារទៅតុលាការឱ្យរំលត់ផលុបភោគបាន ។

២-ការទាមទារឱ្យរំលត់ផលុបភោគដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនរារាំងក្នុងការទាមទារសំណង ការខូចខាត ដោយផ្អែកលើអំពើអនីត្យានុកូលចំពោះផលុបភោគីឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការទាមទារឱ្យរំលត់ផលុបភោគដោយកម្មសិទ្ធិករ ។ ប៉ុន្តែ ទោះបីជាករណីដែលផលុបភោគយកតម្លៃថ្នូរក៏ដោយ ក៏កម្មសិទ្ធិករមិនអាចទាមទារឱ្យរំលត់ផលុបភោគ ដោយយកតែមូលហេតុមិនបង់តម្លៃថ្នូរ ចំពោះផលុបភោគ ប៉ុណ្ណោះឡើយ ។

ផលុបភោគអាចយកតម្លៃថ្នូរ ប៉ុន្តែ នៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ក៏ដូចក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុនដែរ គ្មានបញ្ញត្តិស្តីពីការទាមទារឱ្យរំលត់ផលុបភោគដោយសារតែការមិនបានបង់តម្លៃថ្នូរនេះទេ ។ ទោះជាមានយកតម្លៃថ្នូរក៏ដោយ ក៏ការបង្កើតផលុបភោគនេះមិនមែនដើម្បីជំនួញឡើយ ហេតុនេះហើយ ទោះជាមិនបានបង់តម្លៃថ្នូរក៏ដោយ ក៏មិនអាចទទួលស្គាល់នូវការទាមទារឱ្យរំលត់ផលុបភោគនេះ ដោយយកមូលហេតុនៃការមិនបង់តម្លៃថ្នូរនេះបានឡើយ ។ ប្រសិនបើចង់ឱ្យគេបង់តម្លៃថ្នូរនេះឱ្យបានជាក់លាក់ ត្រូវតែបង្កើតភតិសន្យា ឬ សិទ្ធិដួលអចិន្ត្រៃយ៍វិញ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៣៤ ចំណុចទី ៥ និង មាត្រា ១៣៥ កថាខណ្ឌទី ១, និង ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្ថីស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ១០៤ ។ ចំពោះ កថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្ថីស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ១០៥ ។

មាត្រា ២៦៨.– ការរលត់ផលុបភោគដោយមរណភាពនៃផលុបភោគី ឬ ការបញ្ចប់អំឡុងពេល

ផលុបភោគត្រូវរលត់ នៅពេលដែលផលុបភោគីទទួលមរណភាព ឬ បញ្ចប់អំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកិច្ចសន្យាបង្កើតផលុបភោគ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពី ២ ករណី ក្នុងចំណោមករណីទាំងឡាយដែលផលុបភោគត្រូវរលត់ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ដល់ ទី ៤ មាត្រា ១៣៤ នៃច្បាប់ភូមិបាលរៀបរាប់មូលហេតុនៃការរលត់ផលុបភោគ ដូចជា មរណភាពនៃផលុបភោគីដើម ការផុតកំណត់រយៈពេលដែលចែងនៅក្នុងកិច្ចសន្យាបង្កើតផលុបភោគ ការលះបង់សិទ្ធិរបស់ផលុបភោគី ការអន្តរាយទាំងស្រុងនៃអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ ។ ប៉ុន្តែ មានគោលការណ៍រួមចំពោះសិទ្ធិប្រត្យក្សទាំងអស់ថា ការលះបង់សិទ្ធិប្រត្យក្ស និង ការអន្តរាយទាំងស្រុងនៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិប្រត្យក្ស នាំឱ្យសិទ្ធិប្រត្យក្សនោះរលត់ ហេតុដូច្នេះ ចំពោះមូលហេតុរួមនេះ យើងមិនចែងពិសេសនៅក្នុងផ្នែកនេះទេ តែចែងអំពីករណីទាំងពីរដែលជាមូលហេតុពិសេសនៃការរលត់ផលុបភោគ នៅក្នុងមាត្រានេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៣៤, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្ថីស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ៩៩

មាត្រា ២៦៩.– អានុភាពនៃការរលត់ផលុបភោគ

១-ប្រសិនបើផលុបភោគបានរលត់ កម្មសិទ្ធិករអចលនវត្ថុ មិនអាចទាមទារឱ្យផលុបភោគីធ្វើបដិទានបានឡើយ លើកលែងតែករណីដែលផលុបភោគីបានបំផ្លាញអចលនវត្ថុ ឬ បានបំប្លែងជាសារវន្តនូវលក្ខណៈនៃអចលនវត្ថុនោះ ។

២-ប្រសិនបើផលុបភោគបានរលត់ កម្មសិទ្ធិករអចលនវត្ថុ អាចទទួលកម្មសិទ្ធិលើការងារដែលបានកែលំអ ឬ សំណង់ ជាអាទិ៍ ដែលផលុបភោគីបានធ្វើចំពោះអចលនវត្ថុ ដោយគ្មានសងប្រាក់សំណងទៅផលុបភោគី ឬ សន្តតិជនរបស់អ្នកនោះ ។

៣-ភាគីអាចធ្វើការសន្យាពិសេស ផ្សេងពីកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះបាន ។ ប៉ុន្តែ ការសន្យានោះ មិនអាចតតាំងនឹងតតិយជនបានឡើយ បើមិនបានចុះបញ្ជី ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីយកិច្ចត្រូវធ្វើបដិទាន សិទ្ធិទាមទារឱ្យសងសោហ៊ុយចំពោះការកែលំអដែលត្រូវបានធ្វើឡើងដោយផលុបភោគី និង កម្មសិទ្ធិលើសំណង់ដែលត្រូវបានភ្ជាប់ដោយផលុបភោគី ហើយចែងថា ករណីខាងលើទាំងអស់នេះត្រូវចាត់ចែងដូចនឹងមាត្រា ២៥៤ នៃក្រមនេះ ដែលកំណត់អំពីករណីដែលបញ្ចប់សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ។ ប៉ុន្តែ ករណីជាច្រើនផលុបភោគមិនយកតម្លៃថ្នូរទេ ហើយមានលក្ខណៈជាសិទ្ធិដែលផ្ដល់ទៅ និង ជាប់ជាមួយនឹងបុគ្គលជាក់លាក់ (servitūs persōnārum) ដែលមានអំឡុងពេលយ៉ាងយូរត្រឹមតែមួយជីវិតនៃផលុបភោគី ដូច្នេះហើយ ភាពចាំបាច់នៃការសងសំណងមិនជាខ្ពស់ប៉ុន្មានទេ ។

កិច្ចសន្យាពិសេសនៃកថាខណ្ឌទី ៣ អាចបង្កើតឡើងមិនព្រមគ្នានឹងការបង្កើតផលុបភោគក៏បានដែរ ។

មាត្រា ២៧០.- ការអន្តរាយនូវអាគារដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ

១-ក្នុងករណីដែលកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគជាអាគារនៅលើដីតែប៉ុណ្ណោះ ហើយអាគារនោះត្រូវអន្តរាយ ផលុបភោគីមិនអាចអនុវត្តផលុបភោគចំពោះដីនោះបានឡើយ ។

២-ក្នុងករណីដែលកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគជាដីផង និង អាគារផង ហើយមានតែអាគារប៉ុណ្ណោះដែលត្រូវអន្តរាយ ផលុបភោគចំពោះដី នៅតែមានដដែល ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីលទ្ធភាពអាចអនុវត្តផលុបភោគលើដីដែលធ្លាប់មានអាគារដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ នៅក្នុងករណីដែលអាគារនោះត្រូវអន្តរាយ ដោយបែងចែកជាពីរករណី គឺករណីដែលកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគជាអាគារនៅលើដីតែប៉ុណ្ណោះ និង ករណីដែលកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគមានទាំងដី ទាំងអាគារ ។

មាត្រានេះផ្អែកលើមូលដ្ឋានចម្បងថា ផលុបភោគអាចត្រូវបានបង្កើតបាន ចំពោះតែអាគារប៉ុណ្ណោះ ដោយបែងចែកអាគារនោះពីដីដែលអាគារនោះស្ថិតនៅ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៣៧

មាត្រា ២៧១.- ការទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយ

១-សោហ៊ុយសម្រាប់ការជួសជុលថែទាំនូវអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគត្រូវជាបន្ទុករបស់ផលុបភោគី ចំណែកឯសោហ៊ុយសម្រាប់ការជួសជុលធំៗ ត្រូវជាបន្ទុករបស់កម្មសិទ្ធិករ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលភាពចាំបាច់ក្នុងការជួសជុលធំៗ បានកើតឡើង ដោយសារផលុបភោគីមិនបានជួសជុលថែទាំ សោហ៊ុយនោះត្រូវជាបន្ទុករបស់

ផលុបភោគី ។

២-នៅក្នុងមាត្រានេះ ការជួសជុលធំៗ សំដៅទៅលើការកែប្រែជញ្ជាំងចម្បង ធ្នឹមដំបូល និង គ្រឹះ និង ការរៀបចំឡើងវិញនូវដំបូល ចំណែកឯការជួសជុលក្រៅពីនេះ គឺជាការជួសជុលថែទាំ ។

៣-ក្នុងករណីដែលអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ បានទទួលការខូចខាត ឬ អន្តរាយ ដោយករណីប្រធានសក្តិ នោះទាំងកម្មសិទ្ធិករ ទាំងផលុបភោគី គ្មានការទទួលខុសត្រូវក្នុងការសង់ឡើងវិញ ឬ ការទទួលខុសត្រូវផ្សេងទៀត ចំពោះការខូចខាត ឬ អន្តរាយនោះឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ បញ្ញត្តអំពីបន្ទុករបស់កម្មសិទ្ធិករ និង ផលុបភោគី ចំពោះសោហ៊ុយសម្រាប់ការជួសជុលថែទាំនូវអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ ហើយចែងជាមួយគ្នាផងដែរថា ក្នុងករណីដែលអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ បានទទួលការខូចខាត ឬ អន្តរាយ ដោយករណីប្រធានសក្តិ នោះទាំងកម្មសិទ្ធិករ ទាំងផលុបភោគី គ្មានការទទួលខុសត្រូវទេ ។ មានន័យថា ផលុបភោគីត្រូវទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយសម្រាប់ការជួសជុលថែទាំធម្មតា រីឯកម្មសិទ្ធិករត្រូវទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយសម្រាប់ការជួសជុលធំៗ ។ បញ្ញត្តិនេះ មានភាពខុសគ្នានឹងមាត្រា ៦០២ និង មាត្រា ៦០៤ នៃក្រមនេះ ដែលចែងអំពីភតិសន្យា តែមានលក្ខណៈប្រហែលគ្នានឹងមាត្រា ៦២៨ អំពីការខ្ចីប្រើ ។

កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១៣១ នៃច្បាប់ភូមិបាលចែងថា ក្នុងករណីដែលមានការទ្រុឌទ្រោម ឬ មានការបំផ្លាញដោយប្រធានសក្តិ ភាគីណាមួយក៏ពុំមានកាតព្វកិច្ចសាងសង់អាគារឡើងវិញទេ ។ តាមគោលការណ៍មូលដ្ឋាននៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីស្តីពីការទទួលបន្ទុកហានិភ័យវិញ ក៏អាចទាញនូវលទ្ធផលដូចគ្នាបានដែរ ។ ប៉ុន្តែ ដើម្បីជៀសវាងនូវវិវាទក្នុងការបកស្រាយ យើងចែងនៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ នេះ ។ ករណីនេះ មិនមែនតែការអន្តរាយនៃអាគារប៉ុណ្ណោះទេ គឺរាប់បញ្ចូលទាំងករណីនៃការផ្លាស់ប្តូររូបរាងដី ដោយសារទឹកជំនន់ ឬ ស៊ូណាមិ ។ ភាគីណាមួយក៏ពុំមានករណីយកិច្ចត្រូវធ្វើបដិទានព្រមទាំងគ្មានករណីយកិច្ចសងសំណង ឬ បង់ថ្លៃសំណងជាប្រាក់ឡើយ ។

កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១៣១ នៃច្បាប់ភូមិបាលចែងថា "បើអចលនវត្ថុដែលបានដាក់ធានារ៉ាប់រង ត្រូវវិនាសបណ្តាលមកពីមហន្តរាយជាយថាហេតុ អសារកម្មសិទ្ធិករ ឬ ផលុបភោគី អាចសុំយកថ្លៃធានារ៉ាប់រង ទៅជួសជុល ឬ សាងសង់ឡើងវិញបាន" ។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់នៃប្រទេសកម្ពុជា ក៏មានបញ្ញត្តិដូចគ្នា នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ៧៨៤ ដែរ ។ ហេតុដូច្នេះ យើងអាចចែងបញ្ញត្តិដូចគ្នានេះ នៅក្នុងក្រមនេះ ។

ចំពោះចំណុចនេះ មានបញ្ហាពីរ គឺ (១) បញ្ហាទាក់ទងនឹងផលប្រយោជន៍ក្នុងការធានារ៉ាប់រង ដែលមានន័យថា តើផលុបភោគីដែលមិនមែនជាកម្មសិទ្ធិករ អាចក្លាយជាភាគីនៃកិច្ចសន្យាចំពោះការធានារ៉ាប់រងនូវការខូចខាត (មិនមែន

ជាការធានារ៉ាប់រងនូវការទទួលខុសត្រូវទេ) ចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ និង (២) បញ្ហាថា ក្នុងករណីដែលអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ ត្រូវអន្តរាយទាំងស្រុង ផលុបភោគចំពោះផ្នែកនេះ ត្រូវរលត់ ហើយករណីយកិច្ចត្រូវសាងសង់ឡើងវិញនោះ មិនអាចទទួលស្គាល់ដោយស្វ័យប្រវត្តិឡើយ ។

ចំពោះបញ្ហាទី ១ យើងទទួលព័ត៌មានថា នៅប្រទេសកម្ពុជា មានកិច្ចការដាក់ស្តែងដែលផលុបភោគីដាក់ធានារ៉ាប់រងចំពោះអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ ។ម្យ៉ាងទៀត មាត្រា ២៧២ នៃក្រមនេះ ចែងថា នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃផលុបភោគ ផលុបភោគីមានករណីយកិច្ចត្រូវទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយសម្រាប់ការធានារ៉ាប់រងអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគដែលកម្មសិទ្ធិករបានធ្វើកិច្ចសន្យាមុនពេលបង្កើតផលុបភោគ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះចែងអំពីការទទួលបន្ទុកសោហ៊ុយ ហេតុដូច្នេះ មិនមានន័យថា ឋានៈនៃកិច្ចសន្យាត្រូវផ្ទេរ ហើយផលុបភោគីក្លាយទៅជាភាគីនៃកិច្ចសន្យាធានារ៉ាប់រងទេ ។

ចំពោះបញ្ហាទី ២ ប្រសិនបើយើងចែងបញ្ហានេះនៅក្នុងក្រមនេះ យើងត្រូវកំណត់ថា មានតែករណីដែលមានការទាមទារឱ្យសាងសង់ឡើងវិញទេ ដែលផលុបភោគមិនរលត់ ហើយបន្តអត្ថិភាព ។

ចំពោះចំណុចនេះផងដែរ មាត្រា ៩១ និង មាត្រា ៩២ នៃគន្លឹះស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ប្រទេសជប៉ុនចែងថា អសារកម្មសិទ្ធិករអាចដាក់ធានារ៉ាប់រង "កម្មសិទ្ធិពេញលេញទាំងមូល" ផង "អសារកម្មសិទ្ធិតែប៉ុណ្ណោះ" ផង រីឯផលុបភោគីក៏អាចដាក់ធានារ៉ាប់រង "កម្មសិទ្ធិពេញលេញទាំងមូល" ផង "ផលុបភោគតែប៉ុណ្ណោះ" ផងដែរ ដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានចម្បងថា ទាំងអសារកម្មសិទ្ធិករ និង ផលុបភោគី អាចដាក់ធានារ៉ាប់រងបាន ហើយចែងផងដែរអំពីការបែងចែកថ្លៃធានារ៉ាប់រង តែមិនចែងអំពីសិទ្ធិទាមទារឱ្យសាងសង់ឡើងវិញឡើយ ។

ចំពោះបញ្ហាខាងលើ ជាលទ្ធផលចុងក្រោយ យើងសម្រេចថា ចំពោះសិទ្ធិទាមទារឱ្យសាងសង់ឡើងវិញនៅក្នុងករណីដែលអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ បានទទួលការខូចខាត ឬ អន្តរាយ ដោយករណីប្រធានសក្តិ មិនចាំបាច់ចែងនៅក្នុងមាត្រានេះទេ គឺទុកឱ្យភាគីធ្វើការសន្យាពិសេស ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៣០, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្លឹះស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ៨៦

មាត្រា ២៧២.- ការទទួលបន្ទុកនូវពន្ធនិងអាករ និង សោហ៊ុយធានារ៉ាប់រង

នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃផលុបភោគ ផលុបភោគីមានករណីយកិច្ចត្រូវទទួលបន្ទុកនូវពន្ធនិងអាករ ចំពោះអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃផលុបភោគ និង សោហ៊ុយសម្រាប់ការធានារ៉ាប់រងអចលនវត្ថុនោះ ដែលកម្មសិទ្ធិករបានធ្វើកិច្ចសន្យាមុនពេលបង្កើតផលុប-ភោគ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីបន្ទុកចំពោះពន្ធអាករ និង សោហ៊ុយសម្រាប់ការធានាព័ទ្ធរង ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៣២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្ថីស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ៨៥ ដល់ មាត្រា ៩២

មាត្រា ២៧៣.- ការអនុវត្តដូចគ្នា តាមបញ្ញត្តិស្តីពីសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍

បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២៤៨ (ថ្លៃឈ្នួល) និង មាត្រា ២៤៩ (សិទ្ធិទាមទារឱ្យតម្លើង ឬ បញ្ចុះថ្លៃឈ្នួល) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលផលុបភោគីមានករណីយកិច្ចបង់តម្លៃថ្នូរតាមការកំណត់ពេល ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា បញ្ញត្តិស្តីពីថ្លៃឈ្នួលនៃសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលផលុបភោគីមានករណីយកិច្ចបង់តម្លៃថ្នូរតាមការកំណត់ពេល ។

ក្នុងករណីដែលបានបង្កើតផលុបភោគដោយមានយកតម្លៃថ្នូរ ត្រូវបង់តម្លៃថ្នូរនោះ តាមពេលវេលា និង តាមចំនួនទឹកប្រាក់ដែលបានកំណត់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលមានការផ្លាស់ប្តូរនូវស្ថានភាពផ្សេងៗ ដែលនាំឱ្យចំនួនទឹកប្រាក់នោះ មិនសមរម្យ គួរតែផ្តល់សិទ្ធិទាមទារឱ្យធ្វើការផ្លាស់ប្តូរទឹកប្រាក់នោះឱ្យបានសមរម្យ ដល់ភាគីសងខាង ។ ហេតុដូច្នេះ មាត្រានេះចែងថា បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២៤៨ ស្តីពីថ្លៃឈ្នួល និង មាត្រា ២៤៩ ស្តីពីសិទ្ធិទាមទារឱ្យតម្លើង ឬ បញ្ចុះថ្លៃឈ្នួល ដែលទាក់ទងនឹងសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីនេះ ។

ចំពោះមាត្រា ២៥០ ស្តីពីសិទ្ធិរំលាយរបស់អ្នកឱ្យផលអចិន្ត្រៃយ៍ក្នុងករណីដែលមានមូលហេតុមិនបង់ថ្លៃឈ្នួលវិញ ដោយសារតែនៅក្នុងមាត្រា ២៦៧ ពុំមានរួមបញ្ចូលសិទ្ធិទាមទារឱ្យរំលាយផលុបភោគដោយមានមូលហេតុថា ផលុបភោគីពុំបានបង់តម្លៃថ្នូរ ក្នុងករណីនៃផលុបភោគដែលយកតម្លៃថ្នូរទេ ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាទេ ។

ជំពូកទី ៦ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ

(កំណត់)

សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ មិនមែនជាសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលអចលនវត្ថុទាំងស្រុងទេ គឺប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យនៅមួយភាគនៃអចលនវត្ថុ ដែលជាលក្ខណៈពិសេសនៃសិទ្ធិទាំងពីរនេះ ។ ចំណុចដែលមិនអាចធ្វើអនុប្បទាន និងមិនអាចជួលបន្ត ក៏ជាចំណុចមួយខុសពីផលុបភោគដែរ ។

ភាគីកម្ពុជាបានលើកឧទាហរណ៍បីដូចតទៅ ស្តីពីសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ដែលមានជាក់ស្តែងនៅប្រទេសកម្ពុជាសព្វថ្ងៃនេះ ។ ទីមួយគឺ នៅប្រទេសកម្ពុជា ពេលដែលមន្ត្រីរាជការទៅបំពេញការងារនៅខេត្ត រដ្ឋបានផ្តល់ផ្ទះឱ្យ

អ្នកនោះនៅ ហើយគេទាំងអស់គ្នាគិតឃើញថា នេះជាសិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ។ ប៉ុន្តែជាទូទៅ បញ្ហានេះតើគួរគិតយ៉ាងណាដែរ ចំពោះទំនាក់ទំនង គតិយុត្តនឹងការអាស្រ័យនៅផ្ទះរបស់ក្រុមហ៊ុន ជាដើម ។ ទីពីរគឺ ពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ សហព័ទ្ធម្ខាងទៅរស់នៅផ្ទះ របស់សហព័ទ្ធម្ខាងទៀត ហើយគេបានបង្កើតសិទ្ធិអាស្រ័យនៅចំពោះសហព័ទ្ធម្ខាងនោះ ។ ទីបីគឺ ចំពោះអ្នកដែលមិនអាច រស់នៅឯករាជ្យដោយទីពឹងខ្លួនឯងបាន (កូនកំព្រា ជាអាទិ៍) ជ្រកកោនជាមួយគ្រួសារផ្សេង ហើយក្នុងករណីដែលអ្នក នោះ បានជួយធ្វើការគ្រួសារនោះ គួរតែទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិមួយចំនួនចំពោះកូនកំព្រានោះ ដូចជា សិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីស្រែ ចំការ ឬ សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ជាដើម ។

ចំពោះការបង្កើតសិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬ សិទ្ធិអាស្រ័យនៅពិសេស ដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ត្រូវតែបញ្ញត្តក្នុងច្បាប់ស្តីពី គ្រួសារ ឬ ក្នុងច្បាប់ផ្សេង តាមកន្លែងដែលចាំបាច់ ។ ក្នុងជំពូកនេះ មានតែបញ្ញត្តិស្តីពីសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យ នៅដែលធ្វើឡើងដោយការព្រមព្រៀងប៉ុណ្ណោះ ហើយបញ្ញត្តិនៃជំពូកនេះ ក្រៅពីបញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធនឹងការបង្កើតសិទ្ធិ ត្រូវយក មកអនុវត្ត តាមសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ។

មាត្រា ២៧៤.– និយមន័យនៃសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ

១-សិទ្ធិប្រើប្រាស់ សំដៅទៅលើសិទ្ធិអាស្រ័យផលនៃអចលនវត្ថុ ត្រឹមកម្រិតនៃ សេចក្តីត្រូវការរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង គ្រួសាររបស់ខ្លួន ។

២-សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ សំដៅទៅលើសិទ្ធិកាន់កាប់ចំណែកមួយនៃអាគារ ត្រឹមកម្រិត នៃសេចក្តីត្រូវការសម្រាប់ការរស់នៅ របស់ម្ចាស់សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ និង គ្រួសាររបស់ខ្លួន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់និយមន័យនៃសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៣៨ កថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ២. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្ថីស្តីពីទ្រព្យ សម្បត្តិ មាត្រា ១១០

មាត្រា ២៧៥.– សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ដែលកំណត់ដោយការសន្យា និង សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ដែលច្បាប់បានកំណត់

១-សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការព្រមព្រៀង រវាងភាគី ឬ កើតឡើងតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ ។

២-បញ្ញត្តិនៃជំពូកទី ៦ (សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ) ត្រូវយកមកអនុវត្ត ផងដែរ ចំពោះសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ដែលកើតឡើងដោយបញ្ញត្តិនៃច្បាប់

លើកលែងតែមានបញ្ញត្តិផ្សេងនៅក្នុងច្បាប់ ។

៣-សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ដែលកើតឡើងដោយបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ មានអាទិភាពជាងសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ដែលត្រូវបានបង្កើតដោយការព្រមព្រៀង លើកលែងតែមានបញ្ញត្តិផ្សេងនៅក្នុងច្បាប់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ មានពីរប្រភេទ គឺ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅដែលច្បាប់បានកំណត់ និង សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅដែលកំណត់ដោយការសន្យា ។ បញ្ញត្តិនេះមានខ្លឹមសារដូចគ្នានឹងមាត្រា ២៥៧ នៃក្រមនេះ ដែលទាក់ទងនឹងផលុបភោគ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៣៩ កថាខណ្ឌទី ២

មាត្រា ២៧៦.- ការបង្កើតសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ

១-សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅអាចបង្កើតតាមលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬ មិនតាមលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរបាន ។

២-កម្មសិទ្ធិករអាចស្នើសុំឱ្យរំលត់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅដែលមិនធ្វើតាមលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ នៅពេលណាក៏បាន ។ ក្នុងករណីដែលការស្នើសុំឱ្យរំលត់មិនបានបញ្ជាក់អំពីពេលរលត់ និង ក្នុងករណីដែលអំឡុងពេលគិតចាប់ពីពេលស្នើសុំឱ្យរំលត់ រហូតដល់ពេលរលត់ដែលបានបញ្ជាក់នៅក្នុងការស្នើសុំឱ្យរំលត់នោះ តិចជាងអំឡុងពេល ៣ (បី) ខែ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ត្រូវរលត់ នៅពេលអំឡុងពេល ៣ (បី) ខែ បានកន្លងហួស គិតចាប់ពីពេលស្នើសុំឱ្យរំលត់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា លិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរមិនមែនជាលក្ខខណ្ឌចាំបាច់ដើម្បីបង្កើតសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅទេ ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅដែលមិនធ្វើតាមលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ កម្មសិទ្ធិករអាចស្នើសុំឱ្យរំលត់ នៅពេលណាក៏បាន ហើយសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ត្រូវរលត់នៅពេលដែលអំឡុងពេល ៣ (បី) ខែ បានកន្លងហួស គិតចាប់ពីពេលស្នើសុំឱ្យរំលត់ ។ ហេតុដូច្នេះ ការការពារសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅដែលមិនធ្វើតាមលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ មានកម្រិតតិចជាងសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅដែលធ្វើឡើងតាមលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៣៩ កថាខណ្ឌទី ១, មាត្រា ៧៥៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ចែងថា ការបង្កើត និង ការរលត់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ មានលក្ខណៈដូចគ្នានឹងផលុបភោគដែរ ។

មាត្រា ២៧៧.- លក្ខខ័ណ្ឌតតាំងនៃសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ

១-ម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង ម្ចាស់សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ មិនអាចយកសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ទៅតតាំងចំពោះតតិយជនបានឡើយ បើមិនប្រើប្រាស់ ឬ អាស្រ័យនៅជាក់ស្តែង ។

២-សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ អាចតតាំងចំពោះអនុប្បទានិកបាន ទោះបីជាកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិនោះត្រូវបានធ្វើអនុប្បទានក៏ដោយ បើម្ចាស់សិទ្ធិនោះប្រើប្រាស់ ឬ អាស្រ័យនៅជាក់ស្តែង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា លក្ខខ័ណ្ឌតតាំងចំពោះតតិយជន សម្រាប់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ជាការប្រើប្រាស់ ឬ អាស្រ័យនៅជាក់ស្តែងតែប៉ុណ្ណោះ ។ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ គ្មានលក្ខណៈដូចផលុបភោគដែលជាសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលចំពោះអចលនវត្ថុទាំងមូលទេ គឺជាសិទ្ធិលើផ្នែកណាមួយនៃអចលនវត្ថុនោះ ។ ហេតុដូច្នេះ មិនចាំបាច់យកការចុះបញ្ជី មកធ្វើជាលក្ខខ័ណ្ឌតតាំងឡើយ ។

ប្រសិនបើមានការប្រគល់ជាក់ស្តែង ហើយមានសង្ហារិម ជាដើម ដែលត្រូវបានដាក់ យើងអាចបកស្រាយថាជាការអាស្រ័យនៅជាក់ស្តែង ទោះបីជាមានអំឡុងពេលអវត្តមានដោយសារការធ្វើដំណើរ ជាដើមក៏ដោយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៥៦

មាត្រា ២៧៨.- អំឡុងពេលដែលសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ មានអត្ថិភាព

១-សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ អាចមានអត្ថិភាពក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ ឬ រហូតដល់ពេលដែលហេតុណាមួយដែលបានកំណត់ កើតឡើង ។

២-ប្រសិនបើមិនបានកំណត់អំឡុងពេលដែលសិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬ សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ មានអត្ថិភាពទេ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬ សិទ្ធិអាស្រ័យនៅនោះត្រូវចាត់ទុកថា មានអត្ថិភាព រហូតដល់ពេលដែលម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬ សិទ្ធិអាស្រ័យនៅនោះទទួលមរណភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីអំឡុងពេលដែលសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅមានអត្ថិភាព ។ ភាគីអាចកំណត់ពេល ឬ កំណត់អំពីហេតុការណ៍ណាមួយដែលនាំឱ្យរលត់សិទ្ធិ តាមការសន្យាបាន តែអំឡុងពេលនេះ មានកម្រិតត្រឹមតែមួយជីវិតនៃម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬ សិទ្ធិអាស្រ័យនៅប៉ុណ្ណោះ ។ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅដែលមិនបានកំណត់អំឡុងពេលដែលសិទ្ធិនោះមានអត្ថិភាព ក៏មានអានុភាពដែរ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមិនបានកំណត់អំឡុងពេលនោះ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬ សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ត្រូវបញ្ចប់នៅពេលដែលម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬ សិទ្ធិអាស្រ័យនៅនោះ ទទួលមរណភាព ។

កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១៣៩ នៃច្បាប់ភូមិបាល និង មាត្រា ៧៥៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ចែងថា ការបង្កើត និង ការរលត់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ មានលក្ខណៈដូចគ្នានឹងផលុបភោគដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៣៩ កថាខណ្ឌទី ១. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៥៦

មាត្រា ២៧៩.– ការកើនចំនួនសមាជិកគ្រួសារ

សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ នៅតែមានអត្ថិភាព ទោះបីជាមានការកើនឡើងនូវចំនួនសមាជិកគ្រួសារ ដោយអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬ កំណើតនៃកូន នៅក្រោយពេលបង្កើតសិទ្ធិនេះក៏ដោយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ទោះបីជាមានការកើនឡើងនូវចំនួនសមាជិកគ្រួសារ នៅក្រោយពេលបង្កើតសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅក៏ដោយ សិទ្ធិនេះមិនទទួលឥទ្ធិពលអ្វីឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៣៨ កថាខណ្ឌទី ៣

មាត្រា ២៨០.– អនុប្បទាន ជាអាទិ៍ នូវសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ

១-ម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង ម្ចាស់សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ពុំអាចធ្វើអនុប្បទាន ឬ ធ្វើការចាត់ចែងផ្សេងទៀតនូវសិទ្ធិនោះ បានឡើយ ។

២-ម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង ម្ចាស់សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ពុំអាចយកអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិនេះ ធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃភតិសន្យាបានឡើយ ។

(កំណត់)

ផ្ទុយពីផលុបភោគ មាត្រានេះកំណត់ថា ម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ មិនអាចធ្វើអនុប្បទាន ឬ ធ្វើការចាត់ចែងផ្សេងទៀតនូវសិទ្ធិនោះ ឬ យកអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិនេះ ធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃភតិសន្យាបានឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៤០ កថាខណ្ឌទី ១, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៥៨, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្ថីស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ១១៣

មាត្រា ២៨១.- សិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្សរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង ម្ចាស់សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ

ម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង ម្ចាស់សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ អាចអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វិញ សិទ្ធិទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ការរារាំង និង សិទ្ធិទាមទារឱ្យបង្ការជាមុននូវការរារាំង ចំពោះការបំពានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ដូចសិទ្ធិដែលកម្មសិទ្ធិករមាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា ម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ អាចអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្សបាន ។ បញ្ញត្តិនេះមានខ្លឹមសារដូចនឹងមាត្រា ២៦៥ ដែលចែងអំពីផលុបភោគដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្ថីស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ៦៧

មាត្រា ២៨២.- ការទាមទារឱ្យរំលត់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ

១-ក្នុងករណីដែលម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ បានធ្វើអំពើផ្ទុយនឹងខ្លឹមសារនៃសិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬ សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ដូចជាករណីដែលបានបង្កឱ្យមានការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរដល់អចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិនោះ ឬ ថែរក្សាមិនបានត្រឹមត្រូវ កម្មសិទ្ធិករនៃអចលនវត្ថុនោះ អាចទាមទារទៅតុលាការឱ្យរំលត់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬ សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ បាន ។

២-ការទាមទារឱ្យរំលត់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬ សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនរារាំងក្នុងការទាមទារសំណងការខូចខាត ដោយផ្អែកលើអំពើអនីត្យានុកូលចំពោះម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីការទាមទារឱ្យរំលត់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ដោយកម្មសិទ្ធិករ ។ ជាគោលការណ៍ មាត្រានេះមានខ្លឹមសារដូចគ្នានឹងមាត្រា ២៦៧ ដែលចែងអំពីផលុបភោគដែរ ។

ម្យ៉ាងទៀត តាមកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១៣៩ នៃច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ការរលត់សិទ្ធិនេះមានខ្លឹមសារដូចផលុបភោគដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៣៩ កថាខណ្ឌទី ១

មាត្រា ២៨៣.– ការរលត់នូវសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ដោយមរណភាពនៃម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ឬ តាមការកំណត់នៅក្នុងកិច្ចសន្យា បង្កើតសិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬ សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ

សិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬ សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ត្រូវរលត់ដោយមរណភាពនៃម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬ ម្ចាស់សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ឬ ដោយយោងល័ក្ខខ័ណ្ឌដែលបានកំណត់នៅក្នុងកិច្ចសន្យាបង្កើតសិទ្ធិប្រើប្រាស់ ឬ សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីករណីមួយចំនួនដែលសិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅត្រូវរលត់ ។ មាត្រានេះមានខ្លឹមសារដូចគ្នានឹងមាត្រា ២៦៨ ។

ម្យ៉ាងទៀត កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១៣៩ នៃច្បាប់ភូមិបាល ចែងថា សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅត្រូវរលត់តាមបែបនៃផលុបភោគ ។ ហើយវាក្យខណ្ឌទី ២ កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១៤០ នៃច្បាប់ភូមិបាលកំណត់ថា សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ ត្រូវរលត់ នៅពេលមរណភាពនៃម្ចាស់សិទ្ធិ (អត្ថគាហកៈ) ឬ ដោយអនុវត្តតាមល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃកិច្ចសន្យា ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៣៩ កថាខណ្ឌទី ១ និង មាត្រា ១៤០ កថាខណ្ឌទី ២ វាក្យខណ្ឌទី ២

មាត្រា ២៨៤.– ការទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយ

១-ក្នុងករណីដែលម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង ម្ចាស់សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ អាស្រ័យផលទាំងឡាយពីដី ឬ កាន់កាប់អាគារទាំងមូល ម្ចាស់សិទ្ធិនោះមានករណីយកិច្ចត្រូវទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយជួសជុល សោហ៊ុយថែរក្សា ពន្ធនិងអាករ និង សោហ៊ុយសម្រាប់ការធានារ៉ាប់រង ដូចផលុបភោគីដែរ ។

២-ក្នុងករណីដែលម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង ម្ចាស់សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ អាស្រ័យផលមួយភាគ ឬ កាន់កាប់អាគារតែមួយភាគ ម្ចាស់សិទ្ធិនោះមានករណីយកិច្ចត្រូវទទួលបន្ទុក

នូវសោហ៊ុយ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ តាមសមាមាត្រនៃភាគនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ចំពោះសោហ៊ុយជួសជុល សោហ៊ុយថែរក្សា ពន្ធនិងអាករ និង សោហ៊ុយសម្រាប់ការធានារ៉ាប់រងជាគោលការណ៍ ភាគីនីមួយៗត្រូវទទួលបន្ទុក តាមសមាមាត្រនៃផលប្រយោជន៍ក្នុងការអាស្រ័យផល ប្រើប្រាស់ ឬអាស្រ័យនៅ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៤១

ជំពូកទី ៧ សេវភាព

ផ្នែកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ២៨៥.- និយមន័យនៃសេវភាព

១-សេវភាព សំដៅទៅលើសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីរបស់អ្នកដទៃ សម្រាប់ផលប្រយោជន៍ដីរបស់ខ្លួន ដោយយោងទៅតាមគោលបំណងដែលបានកំណត់នៅក្នុងកិច្ចសន្យាបង្កើត ។ ប៉ុន្តែ សេវភាពដែលមានខ្លឹមសារផ្ទុយនឹងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈពុំអាចបង្កើតបានឡើយ ។

២-ដីអ្នកដទៃដែលផ្តល់ផលប្រយោជន៍ហៅថា “ដីបម្រើ” រីឯដីដែលធ្វើឱ្យកើនផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួនហៅថា “ដីប្រើ” ។

៣-ម្ចាស់សិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍នៃដី ឬ ផលុបភោគី អាចបង្កើតសេវភាព ដោយយកដីនោះធ្វើជាដីប្រើបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីនិយមន័យនៃសេវភាព ។

ចំពោះទំនាក់ទំនងគតិយុត្តទៅវិញទៅមករវាងកម្មសិទ្ធិករនៃដីធ្លីដែលជាប់គ្នា បញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធនឹងខ្លឹមសារនៃកម្មសិទ្ធិត្រូវបានបញ្ញត្តជា "ទំនាក់ទំនងរវាងដីដែលនៅជាប់គ្នា" នៅក្នុងជំពូកស្តីពីកម្មសិទ្ធិ (វិធីបញ្ញត្តតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន) គឺមិនធ្វើតាមវិធីបញ្ញត្តជាសេវភាពធម្មជាតិ ឬ សេវភាពកំណត់ដោយច្បាប់ទេ (វិធីដែលមាននៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជាដែលយកក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំងមកធ្វើជាមូលដ្ឋាន ច្បាប់ភូមិបាល និង ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន) ។

ចំពោះខ្លឹមសារនៃផលប្រយោជន៍ មានដូចជា ការឆ្លងកាត់ (សេវភាពឆ្លងកាត់) ការយកទឹកប្រើ (សេវភាពយកទឹកប្រើ) ការមើលទេសភាព (សេវភាពមើលទេសភាព) ការយកពន្លឺព្រះអាទិត្យ (សេវភាពយកពន្លឺព្រះអាទិត្យ) ជាដើម ។

នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ក៏ដូចជានៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ឬ ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជាដែរ គ្មានចែងអំពីសេវភាពដោយយកតម្លៃថ្នូរទេ ។ នៅប្រទេសជប៉ុន ជាគោលការណ៍ សេវភាពមិនមានតម្លៃថ្នូរទេ ប៉ុន្តែ តាមការបកស្រាយ គេអាចយកតម្លៃថ្នូរបានដែរ ។

ចំពោះបញ្ហាថា តើអ្នកមានសិទ្ធិលើដី ឬ អ្នកមានសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍លើដីដែលមិនជាប់សេវភាព អាចបង្កើតសេវភាព ដោយយកដីនោះមកធ្វើជាដីប្រើដែរឬទេ តាមទ្រឹស្តីភាគច្រើនរបស់ជប៉ុន គេយល់ថា អាចបង្កើតបាន ហេតុដូច្នេះក្នុងនេះក៏មានចែងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនូវគោលគំនិតនេះ ចំពោះអ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ និង ផលុបភោគីដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៤២ និង មាត្រា ១៦០, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៧៥, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៨០

មាត្រា ២៨៦.- ការបង្កើតសេវភាព

១-សេវភាពអាចបង្កើតតាមលិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ឬ មិនតាមលិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរបាន ។

២-កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើ អាចស្នើសុំឱ្យរំលត់សេវភាពដែលមិនធ្វើតាមលិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ នៅពេលណាក៏បាន ។ ក្នុងករណីដែលការស្នើសុំឱ្យរំលត់ មិនបានបញ្ជាក់អំពីពេលរលត់ និង ក្នុងករណីដែលអំឡុងពេលគិតចាប់ពីពេលស្នើសុំឱ្យរំលត់រហូតដល់ពេលរលត់ដែលបានបញ្ជាក់នៅក្នុងការស្នើសុំឱ្យរំលត់នោះ តិចជាងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ខែ សេវភាពត្រូវរលត់ នៅពេលដែលអំឡុងពេល ១ (មួយ) ខែ បានកន្លងហួសគិតចាប់ពីពេលស្នើសុំឱ្យរំលត់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា លិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ មិនមែនជាល័ក្ខខ័ណ្ឌដើម្បីបង្កើតសេវភាព (ដូចផលុបភោគ សិទ្ធិប្រើប្រាស់ និង សិទ្ធិអាស្រ័យនៅ) ទេ ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះសេវភាពដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង ដោយមិនមានលិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើអាចស្នើសុំឱ្យរំលត់ នៅពេលណាក៏បាន ហើយសេវភាពនោះត្រូវរលត់ នៅពេលអំឡុងពេល ១ ខែ កន្លងហួស ។ ហេតុដូច្នេះ បើប្រៀបធៀបនឹងសេវភាពដែលបង្កើតតាមលិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ សេវភាពដែលបង្កើតដោយមិនមានលិខិតជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ត្រូវទទួលការការពារតិចជាងសេវភាពដែលបង្កើតតាមលិខិតជា

លាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ។

ម្យ៉ាងទៀត វាក្យខណ្ឌទី ១ កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១៦១ នៃច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ទាមទារឱ្យមានលិខិតយថាភូត ដើម្បីបង្កើតសេវភាព ។ រីឯក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៨០ វិញ ទាមទារឱ្យមានការបញ្ជាក់ និង ការចុះបញ្ជី ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៦១ កថាខណ្ឌទី ១. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៨០

មាត្រា ២៨៧.- លក្ខខ័ណ្ឌតតាំងនៃសេវភាព

១-សេវភាពពុំអាចតតាំងចំពោះតតិយជនបានឡើយ បើពុំបានចុះបញ្ជី ។

២-សេវភាពដែលបានចុះបញ្ជីហើយ អាចតតាំងចំពោះអនុប្បទានិកនៃដីបម្រើបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា សេវភាពត្រូវទទួលអានុភាពតតាំងចំពោះតតិយជន តាមការចុះបញ្ជី ។

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ មានបញ្ញត្តិដូចគ្នានឹងវាក្យខណ្ឌទី ២ កថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១៦១ នៃច្បាប់ភូមិបាល ។ កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១៦១ នៃច្បាប់ភូមិបាលមានចែងថា ទំនាក់ទំនងសេវភាពរវាងដីបម្រើ និង ដីប្រើនឹងត្រូវចប់ នៅពេលណាមួយក្នុងចំណោមដីទាំងពីរត្រូវបានផ្ទេរឱ្យតតិយជនណាម្នាក់ បើការរក្សាសេវភាពនោះមិនបានចែងច្បាស់លាស់ក្នុងលិខិតផ្ទេរកម្មសិទ្ធិទេ ។ ប៉ុន្តែ គោលគំនិតនេះមានភាពផ្ទុយនឹងគោលការណ៍នៃសិទ្ធិប្រត្យក្សដែលបានចុះបញ្ជី ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងនេះ មិនបានយកតាមគោលគំនិតនេះទេ ។ ចំពោះសេវភាពដែលមិនបានចុះបញ្ជីវិញ មានលទ្ធផលដូចគ្នានឹងកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១៦១ នៃច្បាប់ភូមិបាលដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៦១ កថាខណ្ឌទី ១

មាត្រា ២៨៨.- វិសាលភាពនៃជនដែលអាចទទួលបាននូវសេវភាព

ក្រៅពីកម្មសិទ្ធិករនៃដីប្រើ ភតិកៈនៃដីប្រើដែលត្រូវបានបង្កើតសេវភាព អ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍នៃដីប្រើដែលត្រូវបានបង្កើតសេវភាព ផលុបភោគីនៃដីប្រើដែលត្រូវបានបង្កើតសេវភាព និង ម្ចាស់សិទ្ធិប្រើប្រាស់និងម្ចាស់សិទ្ធិអាស្រ័យនៅដីប្រើដែលត្រូវបានបង្កើតសេវភាព ក៏អាចទទួលបាននូវសេវភាពផងដែរ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលមានការកំណត់ផ្សេងនៅក្នុងកិច្ចសន្យាបង្កើតសេវភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា ក្នុងករណីដែលសេវភាពត្រូវបានបង្កើតឡើង មិនមែនតែកម្មសិទ្ធិករនៃដីប្រើទេ គឺព្រមទាំងអ្នកដែលមានសិទ្ធិប្រើប្រាស់ដីប្រើ ក៏អាចអនុវត្តសេវភាពដូចកម្មសិទ្ធិករដែរ ។ មាត្រា ១២៦ នៃច្បាប់ភូមិបាល និង មាត្រា ៧៣៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា កម្រិតតែផលុបភោគីប៉ុណ្ណោះទេ តែមានអត្ថន័យដូចគ្នាដែរ ។

ម្យ៉ាងទៀត មាត្រានេះមិនមែនជាបញ្ញត្តិអំពីលទ្ធភាពដែលអ្នកជួលអចិន្ត្រៃយ៍ ឬ ផលុបភោគីនៃដីដែលមិនត្រូវបានបង្កើតសេវភាព អាច ឬ មិនអាចបង្កើតសេវភាព ដោយយកដីនោះមកធ្វើជាដីប្រើឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៨១ កថាខណ្ឌទី ១, ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១២៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៣៤

មាត្រា ២៨៩.- ភាពទៅជាមួយគ្នានៃសេវភាព

១-សេវភាព ត្រូវបានធ្វើអនុប្បទាន បើកម្មសិទ្ធិលើដីប្រើត្រូវបានធ្វើអនុប្បទាន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលមានការកំណត់ផ្សេង នៅក្នុងកិច្ចសន្យាបង្កើតសេវភាព ។

២-សេវភាពពុំអាចត្រូវបានធ្វើអនុប្បទាន ឬ ក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិផ្សេង ដោយបំបែកពីកម្មសិទ្ធិលើដីប្រើបានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា សេវភាពមិនអាចត្រូវបានធ្វើអនុប្បទាន ដោយបំបែកពីកម្មសិទ្ធិលើដីប្រើទេ ហើយប្រសិនបើកម្មសិទ្ធិលើដីប្រើត្រូវបានធ្វើអនុប្បទាន នោះសេវភាពក៏ត្រូវបានធ្វើអនុប្បទានជាមួយគ្នាដែរ ។ លក្ខណៈនេះត្រូវគេហៅថា ភាពទៅជាមួយគ្នានៃសេវភាព ។

ម្យ៉ាងទៀត តាមកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១៦១ នៃច្បាប់ភូមិបាល ប្រសិនបើកម្មសិទ្ធិលើដីប្រើត្រូវបានធ្វើអនុប្បទាន ហើយបើគ្មានការសន្យាពិសេសអំពីការបន្តអត្ថិភាពនៃសេវភាពនៅក្នុងកិច្ចសន្យាអនុប្បទានទេ សេវភាពនោះត្រូវរលត់ ប៉ុន្តែ ដោយសារមូលហេតុដូចកំណត់នៃមាត្រា ២៨៧ យើងមិនបានយកគោលគំនិតនេះទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៨១

មាត្រា ២៩០.- ករណីយកិច្ចរបស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើ

១-កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើពុំអាចរារាំងការអនុវត្តសេវភាព ឬ ធ្វើអំពើណាដែល

បន្ថយការប្រើប្រាស់សេវភាពនោះ បានឡើយ ។

២-កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើពុំអាចយកដីផ្សេងមកធ្វើជាដីបម្រើ ដោយប្ដូរជាមួយនឹងដីបម្រើដែលបានព្រមព្រៀងគ្នាពីដំបូង ដោយគ្មានការយល់ព្រមពីម្ចាស់សេវភាពបានឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលការបន្តទុកដីបម្រើពីដំបូងនោះ នាំឱ្យមានការខូចខាតផលប្រយោជន៍យ៉ាងធ្ងន់ដល់កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើ ដោយសារស្ថានភាពនៅក្រោយពេលបង្កើតសេវភាពនោះ មានការប្រែប្រួល កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើអាចប្រគល់ដីផ្សេងជាដីបម្រើដែលផ្ដល់ផលប្រយោជន៍សម្រាប់ដីប្រើ ដូចគ្នានឹងដីបម្រើពីដំបូងបាន ។ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់សេវភាពពុំយល់ព្រមទេ ជននោះអាចទាមទារឱ្យតុលាការចេញសាលក្រម ឬ សាលដីកា ដើម្បីជំនួសការយល់ព្រមបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើមានករណីយកិច្ចមិនត្រូវរារាំងការអនុវត្តសេវភាពរបស់ម្ចាស់សេវភាពទេ ។ ប៉ុន្តែ កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើអាចរួចផុតពីបន្ទុកនៃដីបម្រើពីដំបូង ដោយប្រគល់ដីផ្សេងជាដីបម្រើដែលផ្ដល់ផលប្រយោជន៍សម្រាប់ដីប្រើ ដូចគ្នានឹងដីបម្រើពីដំបូង ក្នុងករណីដែលការបន្តទុកដីបម្រើពីដំបូងនោះ នាំឱ្យមានការខូចខាតផលប្រយោជន៍យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើ ដោយសារស្ថានភាពនៅក្រោយពេលបង្កើតសេវភាពនោះ មានការប្រែប្រួល ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៦៥, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៨៦

មាត្រា ២៩១.- ករណីយកិច្ចរបស់ម្ចាស់សេវភាព

១-ម្ចាស់សេវភាព ពុំអាចប្រើប្រាស់ដីបម្រើ ឱ្យហួសពីកម្រិតដែលបានកំណត់នៅក្នុងកិច្ចសន្យាបង្កើតឡើយ ។ សេវភាពនៃការយកទឹកបង្កើតឡើងនៅកន្លែងប្រភពទឹក រាប់បញ្ចូលសិទ្ធិឆ្លងកាត់ដីដែលមានប្រភពទឹកនោះដែរ ។

២-ម្ចាស់សេវភាពក៏ពុំអាចធ្វើការផ្លាស់ប្ដូរណាមួយទៅលើដីបម្រើ ឬ ដីប្រើ ដែលអាចមានឥទ្ធិពលធ្ងន់ធ្ងរដល់ស្ថានភាពនៃដីបម្រើបានឡើយ ។

៣-បើម្ចាស់សេវភាពបានធ្វើផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនៃវាក្យខណ្ឌទី ១ កថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើ អាចទាមទារទៅតុលាការឱ្យរំលត់

សេវភាពបាន ។

៤-ការទាមទារឱ្យរំលត់ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ មិនរារាំងក្នុងការទាមទារសំណងនៃការខូចខាត ដោយផ្អែកលើអំពើអនីត្យានុកូល ចំពោះផលុបភោគីឡើយ ។

៥-នៅក្នុងករណីដែលមានកំណត់តម្លៃថ្នូរចំពោះសេវភាព បើម្ចាស់សេវភាពមិនបានបង់តម្លៃថ្នូរដែលបានកំណត់ទេ កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើអាចទាមទារទៅតុលាការឱ្យរំលត់សេវភាពបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីយកិច្ចរបស់ម្ចាស់សេវភាពចំពោះកម្មសិទ្ធិករលើដីបម្រើ ។ ការប្រើប្រាស់ដីបម្រើឱ្យហួសពីកម្រិត ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកិច្ចសន្យាបង្កើត និង ការផ្លាស់ប្តូរទៅលើដីបម្រើ ឬ ដីប្រើ ដែលអាចមានឥទ្ធិពលធ្ងន់ធ្ងរដល់ស្ថានភាពនៃដីបម្រើ ក្លាយទៅជាការមិនគោរពករណីយកិច្ចរបស់ម្ចាស់សេវភាព ។ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់សេវភាពមិនគោរពករណីយកិច្ចនោះ កម្មសិទ្ធិករលើដីបម្រើអាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាត ចំពោះម្ចាស់សេវភាព ហើយក្រៅពីនេះកម្មសិទ្ធិករលើដីបម្រើក៏អាចទាមទារទៅតុលាការឱ្យរំលត់សេវភាពបានដែរ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ត្រូវបានចែង ដោយយកវាក្យខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១៦២ នៃច្បាប់ភូមិបាល ជាមូលដ្ឋាន ។ យើងសូមរំឭកបញ្ជាក់ថា ការដែលម្ចាស់សេវភាពនៃការយកទឹកបង្កើតឡើងនៅកន្លែងប្រភពទឹក ឆ្លងកាត់ដីដែលមានប្រភពទឹកនោះ គឺជាការប្រើប្រាស់ដីបម្រើក្នុងកម្រិតដែលបានកំណត់នៅក្នុងកិច្ចសន្យាបង្កើត ។

សេវភាពក៏ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យមានតម្លៃថ្នូរដែរ ។ ចំពោះសេវភាពដែលយកតម្លៃថ្នូរ ប្រសិនបើម្ចាស់សេវភាពបន្តអនុវត្តសេវភាព ដោយមិនបានបង់តម្លៃថ្នូរដែលបានកំណត់ នោះគ្មានសមភាពឡើយ ហេតុដូច្នេះ មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដូចនេះ កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើអាចទាមទារទៅតុលាការឱ្យរំលត់សេវភាពបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៦៦, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៨៧

មាត្រា ២៩២.- សិទ្ធិសាងសង់ការ្យរបស់ម្ចាស់សេវភាព

១-អ្នកមានសេវភាព អាចសាងសង់ការ្យដែលចាំបាច់ក្នុងការអនុវត្តសេវភាពនៅលើដីបម្រើបាន ។ ម្ចាស់សេវភាពមានករណីយកិច្ចត្រូវយកការ្យចេញ និង ធ្វើបដិទានទូវដីបម្រើ នៅពេលដែលសេវភាពរលត់ ។

២-កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើ អាចប្រើប្រាស់ការ្យដែលត្រូវបានសាងសង់នៅលើដី

បម្រើដើម្បីអនុវត្តសេវភាពបាន ក្នុងកម្រិតដែលមិនរារាំងការអនុវត្តសេវភាព ។

៣-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើត្រូវទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយក្នុងការសាងសង់ និង រក្សាទុកការ្យនោះ តាមសមាមាត្រនៃចំណែកដែលខ្លួនទទួលផលប្រយោជន៍ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីសិទ្ធិសាងសង់ការ្យ និង ករណីយកិច្ចយកការ្យចេញនៅពេលដែលសេវភាពរលត់របស់ម្ចាស់សេវភាព និង អំពីសិទ្ធិប្រើប្រាស់ការ្យ និង ករណីយកិច្ចទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយរបស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើ ។

ចំពោះ "ការ្យដែលចាំបាច់ក្នុងការអនុវត្តសេវភាព" មានឧទាហរណ៍ដូចជាករណីដែលអ្នកដែលត្រូវបានបង្កើតសេវភាពដើម្បីបង្ហូរទឹកចេញពីដីរបស់ខ្លួន បានជីកប្រឡាយចេញទឹកនៅដីបម្រើ ។ ក្នុងករណីនេះ កម្មសិទ្ធិករលើដីបម្រើ ក៏អាចបង្ហូរចោលទឹកទៅប្រឡាយនោះដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត កម្មសិទ្ធិករលើដីបម្រើក៏ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យយកទឹកពីប្រឡាយដែលត្រូវបានធ្វើនៅលើដីបម្រើ ដោយអ្នកដែលត្រូវបានបង្កើតសេវភាពដើម្បីយកទឹកប្រើដែរ បើការយកទឹកដោយកម្មសិទ្ធិករលើដីបម្រើនោះមិនរារាំងសិទ្ធិយកទឹករបស់ម្ចាស់សេវភាព ។

ក្នុងមាត្រា ២៨៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មិនមានបញ្ញត្តិដូចកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះទេ ដោយសារខ្លឹមសារនេះអាចយល់ដឹងដោយស្វ័យប្រវត្តិទោះបីជាមិនបានចែងក៏ដោយ ដូច្នេះ គ្រាន់តែមានបញ្ញត្តិដូចកថាខណ្ឌទី ២ និង ទី ៣ នៃមាត្រានេះ ប៉ុណ្ណោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៦៣, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៨២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៨៨

មាត្រា ២៩៣.- បន្ទុកនៃសោហ៊ុយសម្រាប់ការសាងសង់ការ្យ

១-កម្មសិទ្ធិករនៃដីប្រើត្រូវទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយសាងសង់ និង រក្សាទុកការ្យដែលចាំបាច់ដើម្បីអនុវត្តសេវភាព លើកលែងតែមានការកំណត់ផ្សេង ។

២-នៅក្នុងករណីដែលមានការសន្យាពិសេសដែលកំណត់ថា កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើត្រូវទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយក្នុងការសាងសង់ និង រក្សាទុកការ្យ បើបានចុះបញ្ជីអំពីការសន្យាពិសេសនោះ អនុប្បទានិកនៃកម្មសិទ្ធិលើដីបម្រើនោះ ក៏ត្រូវទទួលបន្ទុកនូវករណីយកិច្ចនោះដែរ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា ជាគោលការណ៍ កម្មសិទ្ធិករនៃដីប្រើត្រូវទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយសាងសង់ និង រក្សាទុកការ ដែលចាំបាច់ដើម្បីអនុវត្តសេវភាព ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ដើម្បីឱ្យការសន្យាពិសេសនៅពេលបង្កើតសេវភាព រវាងកម្មសិទ្ធិករលើដីបម្រើ និង ម្ចាស់សេវភាព មានអានុភាពចងតតិយជនដែលទទួលអនុប្បទាននូវកម្មសិទ្ធិលើដីបម្រើនោះ ចាំបាច់បង្ហាញជាសាធារណៈ ដោយការចុះបញ្ជី ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងមាត្រា ២៨៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មិនមានបញ្ញត្តិដូចកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះទេ ដោយសារខ្លឹមសារនេះ អាចយល់ដឹងដោយស្វ័យប្រវត្តិទោះបីជាមិនបានចែងក៏ដោយ ដូច្នេះ គ្រាន់តែមានបញ្ញត្តិដូចកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះប៉ុណ្ណោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា មាត្រា ១៦៤, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៨៣, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៨៦

មាត្រា ២៩៤.– សិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្សរបស់ម្ចាស់សេវភាព

ម្ចាស់សេវភាព អាចអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់វិញ សិទ្ធិទាមទារឱ្យបញ្ឈប់ការរារាំង និង សិទ្ធិទាមទារឱ្យបង្ការជាមុននូវការរារាំង ចំពោះការបំពានសេវភាព ដូចសិទ្ធិដែលកម្មសិទ្ធិករមាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា ម្ចាស់សេវភាពអាចអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្សបាន ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១៦១ នៃច្បាប់ភូមិបាល ចែងថា សេវភាពអាចតតាំងចំពោះតតិយជនបានតែក្រោយពេលបានចុះបញ្ជី រីឯកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១៦១ ចែងថា ប្រសិនបើកម្មសិទ្ធិលើដីប្រើ ឬ ដីបម្រើ ត្រូវបានធ្វើអនុប្បទាន សេវភាពត្រូវរលត់ លើកលែងតែមានការសន្យាពិសេសអំពីការបន្តអត្ថិភាពនៃសេវភាពនោះ នៅក្នុងកិច្ចសន្យាអនុប្បទានប៉ុណ្ណោះ ហេតុដូច្នេះ បញ្ញត្តិទាំងពីរនេះ ហាក់ដូចជាមានភាពផ្ទុយគ្នា ។ ប៉ុន្តែ យើងអាចបកស្រាយបានដែរថា វាក្យខណ្ឌទី ២ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១៦១ គ្រាន់តែចែងថា ដើម្បីអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្ស ចំពោះអ្នកដែលរារាំងសេវភាព ដោយគ្មានមូលហេតុគតិយុត្តនៃសិទ្ធិ ចាំបាច់មានការចុះបញ្ជីសេវភាពនោះប៉ុណ្ណោះ ។

មាត្រា ២៩៥.– ការលះបង់ និង ផ្ទេរកម្មសិទ្ធិនៃដីប្រើឱ្យម្ចាស់សេវភាព

១-ក្នុងករណីដែលមានការសន្យាពិសេសដែលកំណត់ថា កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើត្រូវ

ទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ២៩៣ (បន្ទុកនៃសោហ៊ុយសម្រាប់ការសាងសង់ការ) នៃក្រមនេះ កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើអាចរួចខ្លួនពីករណីយកិច្ចនេះបាន ដោយលះបង់ និង ផ្ទេរនូវកម្មសិទ្ធិលើចំណែកដីដែលចាំបាច់សម្រាប់សេវភាព ឱ្យទៅម្ចាស់សេវភាព នៅពេលណាក៏បាន ។

២-ការលះបង់ និង ផ្ទេរ គឺជាការបោះបង់កម្មសិទ្ធិនៃដីបម្រើ ដោយឆន្ទៈឯកតោភាគីរបស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើ ហើយធ្វើឱ្យកម្មសិទ្ធិនោះស្ថិតនៅក្រោមម្ចាស់សេវភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា ក្នុងករណីដែលមានការសន្យាពិសេសដែលកំណត់ថា កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើត្រូវទទួលបន្ទុកនូវសោហ៊ុយសាងសង់ ឬ រក្សាទុកការដែលចាំបាច់ដើម្បីអនុវត្តសេវភាព នៅក្នុងកិច្ចសន្យាបង្កើត កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើអាចរួចខ្លួនពីករណីយកិច្ចទទួលបន្ទុកសោហ៊ុយនេះបាន ដោយបង្ហាញឆន្ទៈផ្ទេរនូវកម្មសិទ្ធិលើដីបម្រើ ឱ្យទៅម្ចាស់សេវភាព ដោយឯកតោភាគី ។

"ការលះបង់ និង ផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ" មានន័យថា ការបោះបង់ចោលនូវកម្មសិទ្ធិលើដីបម្រើ និង ឱ្យកម្មសិទ្ធិនោះធ្លាក់ទៅលើម្ចាស់សេវភាព ដោយបង្ហាញឆន្ទៈដោយឯកតោភាគីរបស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើ ។ ប្រសិនបើមាន "ការបោះបង់ចោល" ធម្មតានូវកម្មសិទ្ធិលើដី ដីនោះក្លាយទៅជាដីដែលគ្មានកម្មសិទ្ធិករ ហើយកម្មសិទ្ធិដីនោះត្រូវធ្លាក់ទៅលើរដ្ឋ ។ ប្រសិនបើមាន "ការលះបង់ និង ផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ" កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើ និង ដីប្រើ ក្លាយទៅជាបុគ្គលតែមួយ ហេតុនេះហើយសេវភាពត្រូវរលត់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៨៧, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៨៤

មាត្រា ២៩៦.- ការកំណត់អំឡុងពេលដែលសេវភាពមានអត្ថិភាព

១-បើមានការកំណត់អំឡុងពេលក្នុងកិច្ចសន្យាបង្កើតសេវភាព សេវភាពនោះត្រូវរលត់ ដោយការបញ្ចប់អំឡុងពេលនោះ ។

២-បើពុំបានកំណត់អំឡុងពេលក្នុងកិច្ចសន្យាបង្កើតសេវភាពទេ កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើ អាចទាមទារទៅតុលាការឱ្យរំលត់សេវភាពបាន ។ តុលាការត្រូវវិនិច្ឆ័យទទួលស្គាល់ ឬ មិនទទួលស្គាល់ការទាមទារឱ្យរំលត់ ដោយពិចារណាទៅលើស្ថានភាពទាំងឡាយ ដូចជាកាលៈទេសៈនៃការបង្កើត អំឡុងពេលដែលមានកន្លងទៅ អត្ថិភាព ឬ នត្ថិភាពនៃតម្លៃថ្នូរ ជាអាទិ៍ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីពេលដែលសេវភាពត្រូវរលត់ ដោយយោងតាមអត្ថិភាព ឬ នត្ថិភាពនៃការកំណត់អំឡុងពេលនៃសេវភាព ។ មានន័យថា ក្នុងករណីដែលសេវភាពមានការកំណត់អំឡុងពេល សេវភាពនោះត្រូវរលត់ ដោយការបញ្ចប់អំឡុងពេលនោះ ហើយក្នុងករណីដែលសេវភាពគ្មានការកំណត់អំឡុងពេលទេ កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើ អាចទាមទារទៅតុលាការឱ្យរំលត់សេវភាពបាន ។

ម្យ៉ាងទៀត គោលគំនិតនៃចំណុចទី ១ មាត្រា ១៦៧ នៃច្បាប់ភូមិបាល និង ចំណុចទី ១ មាត្រា ៧៨៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មិនសូវច្បាស់ទេ ប៉ុន្តែ ប្រហែលជាមានអត្ថន័យថា សេវភាពនឹងរលត់ ដោយសារកិច្ចសន្យាបង្កើតសេវភាពរលត់ ដោយការបញ្ចប់អំឡុងពេល ការរំលាយកិច្ចសន្យាដោយការព្រមព្រៀង ឬ ហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងកិច្ចសន្យាបង្កើតដូចជាការអនុវត្តសិទ្ធិរំលាយដែលបានកំណត់នៅក្នុងកិច្ចសន្យា ។ ប៉ុន្តែ ការកំណត់អំឡុងពេល ឬ ការរំលត់តាមការសន្យាជាមុនរវាងភាគី ស្ថិតនៅក្នុងទំហំនៃស្វ័យភាពនៃបុគ្គលឯកជន ហើយយើងអាចសន្និដ្ឋានថា មិនចាំបាច់ចែងពិសេសទេ ។

ហេតុដូច្នេះ ដោយសារមានបញ្ញត្តិអំពីអំឡុងពេលនៃការបន្តអត្ថិភាព ចំពោះសិទ្ធិជួលអចិន្ត្រៃយ៍ និង ផលុបភោគ (មាត្រា ២៤៧ និង មាត្រា ២៦០) យើងចែងបញ្ញត្តិដែលគ្រាន់តែបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា ក្នុងករណីដែលមានការកំណត់អំឡុងពេលសេវភាពត្រូវរលត់ ដោយការបញ្ចប់អំឡុងពេលនោះប៉ុណ្ណោះ ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះសេវភាពដែលគ្មានការកំណត់អំឡុងពេល យើងអាចគិតថា ឱ្យបន្តអត្ថិភាពរហូត ដោយសារសេវភាពជាសិទ្ធិប្រត្យក្សដែលទំហំនៃការកម្រិតកម្មសិទ្ធិមិនសូវធំ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងក្រមនេះ យើងទទួលស្គាល់នូវការទាមទារឱ្យរំលត់ពីកម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើ ។ តុលាការនឹងសម្រេច ដោយគិតពិចារណានូវស្ថានភាព និង ហេតុទាំងអស់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៦៧ ចំណុចទី ១, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៨៨ ចំណុចទី ១

មាត្រា ២៩៧.– ការរលត់សេវភាព ដោយមហន្តរាយទាំងស្រុងនៃដីប្រើ

សេវភាពត្រូវរលត់ ក្នុងករណីដែលដីប្រើទទួលរងនូវមហន្តរាយទាំងស្រុង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលដីប្រើទទួលរងនូវមហន្តរាយទាំងស្រុង សេវភាពបាត់បង់អត្ថប្រយោជន៍ ហេតុដូច្នេះសេវភាពត្រូវរលត់ ។

មាត្រា ១៦៧ នៃច្បាប់ភូមិបាលក៏ចែងអំពីមូលហេតុដូចមាត្រា ២៩៧ នេះដែរ តែលើសពីនេះ មាត្រា ១៦៧ នៃច្បាប់ភូមិបាលចែងបន្ថែមទៀតថា សេវភាពត្រូវរលត់ ក្នុងករណីដែលដីប្រើ និង ដីបម្រើ ធ្លាក់ក្នុងដៃកម្មសិទ្ធិករតែម្នាក់ (ចំណុចទី ២) និង ករណីដែលមហន្តរាយទាំងស្រុង នៃដីដែលជាទីតាំងសេវភាព (ចំណុចទី ៣) ។ ចំណុចទី ២ និង ទី ៣

នៃមាត្រា ៧៨៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ក៏ដូចគ្នាដែរ ។ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ២៨៧ នៃគន្លឹស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ប្រទេសជប៉ុន បន្ទាប់ពីការបញ្ចប់អំឡុងពេល និង ការរំលាយសិទ្ធិជាដើម មានការរៀបរាប់មូលហេតុផ្សេង គឺការដកហូតដីបម្រើដើម្បីគោលបំណងសាធារណៈ ការបោះបង់ ព្យាកុលភាព និង ការមិនប្រើប្រាស់ក្នុងអំឡុងពេល ៣០ ឆ្នាំ ។ ប៉ុន្តែ ការដកហូតដើម្បីគោលបំណងសាធារណៈ ការបោះបង់ និង ព្យាកុលភាព គឺជាមូលហេតុទូទៅសម្រាប់សិទ្ធិប្រត្យក្ស ហេតុដូច្នេះ មិនបានចែងពិសេសចំពោះសេវភាពទេ ។

ចំពោះករណីដែលមហន្តរាយទាំងស្រុងនៃដីបម្រើ គ្មានបញ្ញត្តិពិសេសទេ ប៉ុន្តែ សេវភាពត្រូវរលត់ តាមគោលការណ៍ទូទៅនៃសិទ្ធិប្រត្យក្ស គឺសិទ្ធិត្រូវរលត់ បើកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិរលត់ ។

មូលហេតុផ្សេងទៀតដែលនាំឱ្យសេវភាពរលត់ មានដូចជាការទាមទារឱ្យរលត់ក្នុងករណីម្ចាស់សេវភាពមិនគោរពករណីយកិច្ច (មាត្រា ២៩១ នៃក្រមនេះ) អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សេវភាព (មាត្រា ៥០០) ព្យាកុលភាព (មាត្រា ១៣៦) ការបោះបង់ចោល ការដកហូត ដើម្បីគោលបំណងសាធារណៈ ជាដើម ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ១៦៧

មាត្រា ២៩៨.- ការរំលត់សេវភាពដោយម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ

១-កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់នៃដីប្រើ ពុំអាចរំលត់សេវភាពចំពោះចំណែករបស់ខ្លួនបានឡើយ ។

២-ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់នៃដីបម្រើ ពុំអាចរំលត់សេវភាពចំពោះចំណែករបស់ខ្លួនបានឡើយ ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលដីប្រើ ឬ ដីបម្រើ ស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់បុគ្គលច្រើននាក់ មានបញ្ហាកើតឡើងថា តើសេវភាពត្រូវរលត់ ឬ មិនរលត់ ចំពោះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគទាំងអស់ដែរឬទេ ។ មាត្រានេះកំណត់ថា ទោះបីជាហេតុដែលរំលត់សេវភាពកើតឡើងចំពោះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគណាម្នាក់ក៏ដោយ ក៏គ្មានករណីដែលសេវភាពត្រូវរលត់ ចំពោះតែចំណែករបស់ខ្លួន ប៉ុណ្ណោះឡើយ ។ មានន័យថា មាត្រានេះកំណត់អំពីករណីមួយនៃភាពអវិភាគនៃសេវភាព ។

ជាឧទាហរណ៍ ដោយសារសេវភាពជាសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិដែលមិនមែនជាសិទ្ធិលើបំណុល ឬ កម្មសិទ្ធិទេ សេវភាពត្រូវរលត់ ដោយអាជ្ញាយុកាល បើមិនអនុវត្តក្នុងអំឡុងពេល ១០ ឆ្នាំ ដោយយោងតាមមាត្រា ៥០០ នៃក្រមនេះ ។ ក្នុងករណីដែលសេវភាពត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីឆ្លងកាត់ ហើយដីប្រើស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ទោះបីជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់មិនដែលឆ្លងកាត់ដីបម្រើក្នុងអំឡុងពេលជាង ១០ ឆ្នាំ ក៏ដោយ ប្រសិនបើម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគដទៃទៀតអនុវត្តសេវភាពនៅក្នុងអំឡុងពេលនេះ ក៏សេវភាពមិនត្រូវរលត់ ចំពោះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់ដែលមិនដែលឆ្លងកាត់ដី

បម្រើនោះឡើយ ហើយម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគនោះ នៅតែអាចអនុវត្តសេវភាពឆ្លងកាត់បាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៨២ កថាខណ្ឌទី ១

មាត្រា ២៩៩.– ការបែងចែកដី ឬ អនុប្បទាននូវដីមួយផ្នែក និង សេវភាព

១-ក្នុងករណីដែលដីប្រើត្រូវបានបែងចែក ឬ ផ្នែកនៃដីប្រើណាមួយត្រូវបានធ្វើអនុប្បទាន សេវភាពនៅតែមានបន្តសម្រាប់ផ្នែកនីមួយៗនោះ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើសេវភាពមានទំនាក់ទំនងតែមួយផ្នែកនៃដីប្រើ តាមលក្ខណៈនៃសេវភាពនោះ សេវភាពមិនត្រូវមានបន្តសម្រាប់ផ្នែកឯទៀតឡើយ ។

២-ក្នុងករណីដែលដីបម្រើត្រូវបានបែងចែក ឬ ផ្នែកនៃដីបម្រើណាមួយត្រូវបានធ្វើអនុប្បទាន សេវភាពនៅតែមានបន្តលើផ្នែកនីមួយៗនោះ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើសេវភាពមានទំនាក់ទំនងតែមួយផ្នែកនៃដីបម្រើ តាមលក្ខណៈនៃសេវភាពនោះ សេវភាពមិនត្រូវមានបន្តលើផ្នែកឯទៀតឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា ទោះបីជាដីប្រើ ឬ ដីបម្រើត្រូវបានបែងចែក ឬ ផ្នែកនៃដីណាមួយត្រូវបានធ្វើអនុប្បទានទៅតតិយជនក៏ដោយ ជាគោលការណ៍ ក៏សេវភាពមិនត្រូវទទួលឥទ្ធិពលអ្វីទេ គឺសេវភាពនៅតែបន្តអត្ថិភាពលើដីដែលត្រូវបានបែងចែកដីដែលនៅសល់ និង ដីដែលត្រូវបានធ្វើអនុប្បទាន ។ មានន័យថា មាត្រានេះកំណត់អំពីករណីមួយនៃភាពអវិភាគនៃសេវភាព ។

ទោះបីជាដីប្រើត្រូវបានបែងចែកក៏ដោយ ក៏ម្ចាស់សេវភាពអាចអនុវត្តលើដីទាំងអស់ក្នុងចំណោមដីដែលបែងចែកបានដែរ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលសេវភាពត្រូវបានបង្កើតដើម្បីឆ្លងកាត់ ប្រសិនបើម្ចាស់សេវភាពអាចទទួលផលប្រយោជន៍ដោយឆ្លងកាត់តែដីណាមួយក្នុងចំណោមដីដែលត្រូវបានបែងចែក សេវភាពលើដីផ្សេងទៀតក្នុងចំណោមដីដែលត្រូវបានបែងចែកនោះ ត្រូវរលត់ ។

ម្យ៉ាងទៀត មាត្រា ៧២៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ចែងតែករណីដែលដីប្រើត្រូវបានបែងចែកប៉ុណ្ណោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៨២ កថាខណ្ឌទី ២, ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៧៨៥

ផ្នែកទី ២ សេវភាព និង អាដ្ឋាយុកាល

មាត្រា ៣០០.- អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសេវភាព

១-មានតែសេវភាពដែលបន្តជានិរន្តរ៍ និង អាចមើលឃើញជាក់ស្តែងតែប៉ុណ្ណោះទេ ដែលអាចធ្វើលទ្ធកម្មដោយអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិបាន ។

២-សេវភាពដែលបន្តជានិរន្តរ៍ សំដៅទៅលើសេវភាពដែលស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពដែលសេវភាពនោះមានអត្ថិភាព ដោយពុំចាំបាច់ឱ្យមានសកម្មភាពរបស់បុគ្គល ដោយសារតែទីតាំងនៃកន្លែង ហើយផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់ដីប្រើ ដោយមិនផ្អាករអាក់រអួល ហើយធ្វើឱ្យមានបន្ទុកដល់ដីបម្រើ ។

៣-សេវភាពដែលអាចមើលឃើញជាក់ស្តែង សំដៅទៅលើសេវភាពដែលស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពដែលសេវភាពនោះ មានអត្ថិភាព ដោយការបង្ហាញខ្លួនតាមរយៈសំណង់ ឬសញ្ញាសំគាល់ខាងក្រៅ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា សេវភាពអាចត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្មបាន លុះត្រាតែសេវភាពនោះមានលក្ខណៈមួយកំណត់ គឺ "សេវភាពដែលបន្តជានិរន្តរ៍ និង អាចមើលឃើញជាក់ស្តែង" ប៉ុណ្ណោះ ។ មាត្រា ២៨៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មិនបានកំណត់អំពីនិយមន័យនៃ "បន្តជានិរន្តរ៍" និង "អាចមើលឃើញជាក់ស្តែង" ទេ ហេតុដូច្នេះ ចំពោះចំណុចនេះ យើងយោងតាមបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ២៧១ ដល់ មាត្រា ២៧៣ នៃគន្លឹស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ប្រទេសជប៉ុន ។

សេវភាពដែលបន្តជានិរន្តរ៍ និង អាចមើលឃើញជាក់ស្តែង សំដៅទៅលើករណីដូចជា ក្នុងសេវភាពឆ្លងកាត់ម្ចាស់សេ-វភាពបានធ្វើផ្លូវឆ្លងកាត់ និង កំពុងប្រើប្រាស់ផ្លូវនោះ ។ ប្រសិនបើមិនបានធ្វើផ្លូវទេ តែគ្រាន់តែឆ្លងកាត់តាមដីបម្រើប៉ុណ្ណោះ មិនអាចសន្និដ្ឋានថាជាសេវភាពដែលបន្តជានិរន្តរ៍ និងអាចមើលឃើញជាក់ស្តែងទេ ហេតុដូច្នេះមិនអាចធ្វើលទ្ធកម្មដោយអាជ្ញាយុកាលបានឡើយ ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះអំឡុងពេលចាំបាច់ដើម្បីធ្វើលទ្ធកម្មដោយអាជ្ញាយុកាលនូវសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុក្រៅពីកម្មសិទ្ធិ មានបញ្ញត្តិនៅក្នុងមាត្រា ១៧៨ នៃក្រមនេះ ដែលចែងថា ក្នុងករណីដែលអ្នកដែលអនុវត្តសិទ្ធិ បានចាប់ផ្តើមប្រើប្រាស់ដីដោយសុចរិត និង គ្មានកំហុសអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាល គឺ ១០ ឆ្នាំ រីឯក្នុងករណីផ្សេងទៀត អំឡុងពេល ២០ ឆ្នាំ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៨៣. ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់ជប៉ុន គន្លឹស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិ មាត្រា ២៧៦ កថាខណ្ឌទី ១

មាត្រា ៣០១.- អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសេវភាពដោយម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់នៃដី

ប្រើ

១-ប្រសិនបើម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់នៅក្នុងចំណោមម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគនៃដីប្រើ បានធ្វើលទ្ធកម្មនូវសេវភាពដោយអាជ្ញាយុកាល ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគដទៃទៀតក៏ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មនូវសេវភាពដែរ ។

២-ការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មចំពោះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ ពុំមានអានុភាពឡើយ បើពុំបានធ្វើចំពោះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគនីមួយៗដែលអនុវត្តសេវភាព ។

៣-ក្នុងករណីម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគដែលអនុវត្តសេវភាពមានចំនួនច្រើននាក់ ទោះជាមានមូលហេតុបង្អង់អាជ្ញាយុកាល ចំពោះតែម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគណាម្នាក់ក៏ដោយ ក៏អាជ្ញាយុកាលនៅតែមានដំណើរការទៅមុខ ចំពោះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគនីមួយៗដែរ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលដីប្រើស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់បុគ្គលច្រើននាក់ ប្រសិនបើម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគណាម្នាក់នៅក្នុងចំណោមម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគនៃដីប្រើ បានទទួលល័ក្ខខ័ណ្ឌដើម្បីធ្វើលទ្ធកម្មនូវសេវភាពដោយអាជ្ញាយុកាល ចំពោះដីបម្រើ ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគផ្សេងទៀតក៏ក្លាយទៅជាម្ចាស់សេវភាពផងដែរ ។ នេះជាអានុភាពមួយដែលកើតឡើង ពីភាពអវិភាគនៃសេវភាព ។

ជាគោលការណ៍ សេវភាពជាសិទ្ធិមួយដែលមានអត្ថិភាពសម្រាប់ផលប្រយោជន៍នៃដីប្រើ ហេតុដូច្នេះ ក្នុងករណីដែលដីប្រើស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់បុគ្គលច្រើននាក់ អានុភាពនៃសេវភាពមានចំពោះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគទាំងអស់ ហើយម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគទាំងអស់នោះ អាចអនុវត្តសេវភាពបាន ។

ចំពោះហេតុនៃការផ្អាកអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម មានបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១៦៧ ទៅ នៃក្រមនេះ ។ ក្នុងករណីដែលជិតសម្រេចអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មចំពោះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគនៃដីប្រើច្រើននាក់ ក្នុងចំណោមម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគនៃដីប្រើ ទោះបីជាធ្វើសកម្មភាពដើម្បីផ្អាកអាជ្ញាយុកាល (ឧ. ដាក់ពាក្យបណ្ដឹង) ចំពោះតែម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់ក៏ដោយ ក៏អំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម មិនផ្អាកចំពោះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគផ្សេងទៀតឡើយ ហេតុដូច្នេះ ជាលទ្ធផលម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគទាំងអស់ធ្វើលទ្ធកម្មសេវភាព ។

ចំពោះហេតុនៃការបង្អង់ការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិ មានបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១៧៣ ទៅ នៃក្រមនេះ ។ ទោះបីជាហេតុនៃការបង្អង់ការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិ បានកើតឡើងចំពោះតែម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគម្នាក់នៃដីប្រើក៏ដោយ ក៏ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគផ្សេងទៀតមិនទទួលឥទ្ធិពលអ្វីឡើយ ហេតុដូច្នេះ ក្នុងករណីដែលអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មបានសម្រេចចំពោះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគផ្សេងទៀត ម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគដែលជួបប្រទះនូវហេតុនៃការបង្អង់ការសម្រេចអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិ ក៏ធ្វើលទ្ធកម្មនូវសេវភាពដោយអាជ្ញាយុកាលដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៨៤

មាត្រា ៣០២.- ពេលចាប់ផ្តើមគិតអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សេវភាព

អំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់ដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ៥០០ (អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ ក្រៅពីសិទ្ធិលើបំណុល ឬ កម្មសិទ្ធិ) នៃក្រមនេះ ត្រូវគិតចាប់ពីពេលដែលបានអនុវត្តចុងក្រោយបំផុត ចំពោះសេវភាពដែលមិនបន្តជានិរន្តរ៍ រីឯសេវភាពដែលបន្តជានិរន្តរ៍វិញ ត្រូវគិតចាប់តាំងពីពេលហេតុដែលរារាំងការអនុវត្តសេវភាពនោះ បានកើតឡើង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីពេលចាប់ផ្តើមគិតអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សេវភាព ។ សេវភាពគឺជា "សិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិក្រៅពីសិទ្ធិលើបំណុល ឬ កម្មសិទ្ធិ" ហេតុដូច្នេះ ត្រូវរំលត់ដោយអាជ្ញាយុកាល តាមមាត្រា ៥០០ នៃក្រមនេះ ប្រសិនបើមិនអនុវត្តក្នុងអំឡុងពេល ១០ ឆ្នាំ ។

ចំពោះនិយមន័យនៃ "សេវភាពដែលបន្តជានិរន្តរ៍" សូមមើលកថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ៣០០ នៃក្រមនេះ ។ ជាឧទាហរណ៍ ចំពោះសេវភាពឆ្លងកាត់ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់សេវភាពបានធ្វើផ្លូវឆ្លងកាត់ សេវភាពនេះក្លាយទៅជាសេវភាពដែលបន្តជានិរន្តរ៍ ហេតុដូច្នេះ ទោះបីជាម្ចាស់សេវភាពមិនឆ្លងកាត់តាមផ្លូវនេះក៏ដោយ ក៏មិនអាចគិតអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាល ដោយសារតែការណ៍នេះបានឡើយ ។ ប្រសិនបើកម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើរារាំងសេវភាព ដូចជាបិទផ្លូវនោះ ជាដើម ទើបអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់ ចាប់ផ្តើមមានដំណើរការ ហើយបើអំឡុងពេល ១០ ឆ្នាំ កន្លងហួស ចាប់ពីពេលដែលមានសកម្មភាពរារាំងរបស់កម្មសិទ្ធិករនៃដីបម្រើ អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិត្រូវសម្រេច ។ ផ្ទុយទៅវិញ ក្នុងករណីដែលមិនបានធ្វើផ្លូវដើម្បីឆ្លងកាត់ទេ សេវភាពនោះគឺជាសេវភាពដែលមិនបន្តជានិរន្តរ៍ ហេតុដូច្នេះ ប្រសិនបើអំឡុងពេល ១០ ឆ្នាំ កន្លងហួសចាប់ពីពេលចុងក្រោយ ដែលម្ចាស់សេវភាពបានអនុវត្តសេវភាពនោះ អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិត្រូវសម្រេច ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៩១

មាត្រា ៣០៣.- ការផ្អាក ឬ បង្អង់អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សេវភាព ក្នុងករណីមានកម្មសិទ្ធិអវិភាគលើដីបម្រើ

ក្នុងករណីដែលដីបម្រើស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់បុគ្គលច្រើននាក់ ប្រសិន

បើមានការផ្អាក ឬ បង្អង់អាជ្ញាយុកាល ចំពោះបុគ្គលណាម្នាក់ក្នុងចំណោមម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ ការផ្អាក ឬ បង្អង់នោះត្រូវមានអានុភាពលើម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគដទៃទៀត ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលដីប្រើស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់បុគ្គលច្រើននាក់ សេវភាពនោះត្រូវរលត់ដោយអាជ្ញាយុកាល លុះត្រាតែសម្រេចអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិ ចំពោះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគទាំងអស់ប៉ុណ្ណោះ ហើយ ប្រសិនបើមានការផ្អាក ឬ បង្អង់អាជ្ញាយុកាល ចំពោះបុគ្គលណាម្នាក់ក្នុងចំណោមម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ ការផ្អាក ឬ បង្អង់នោះត្រូវមានអានុភាពលើម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគទាំងអស់ ។ នេះជាអានុភាពមួយដែលកើតឡើងពីភាពអវិភាគនៃសេវភាព ។

មាត្រា ៣០១ នៃក្រមនេះ ចែងថា ប្រសិនបើម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគណាម្នាក់នៃដីប្រើ ធ្វើលទ្ធកម្មសេវភាព នោះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគទាំងអស់ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មសេវភាព រីឯមាត្រានេះចែងថា ប្រសិនបើមានម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគណាម្នាក់នៃដីប្រើមិនទាន់បាត់បង់សេវភាពទេ នោះម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគទាំងអស់ក៏នៅតែមានសេវភាពដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៩២

មាត្រា ៣០៤.- ការរលត់សេវភាពតែមួយផ្នែកដោយអាជ្ញាយុកាល

ប្រសិនបើម្ចាស់សេវភាពពុំបានអនុវត្តផ្នែកណាមួយនៃសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ផ្នែកដែលពុំបានអនុវត្តនោះនឹងត្រូវរលត់ ដោយអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់ថា អានុភាពនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សេវភាព មានតែចំពោះផ្នែកដែលពុំបានអនុវត្តសេវភាពតាមការជាក់ស្តែងប៉ុណ្ណោះ ។

ជាឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីនៃសេវភាពឆ្លងកាត់ កន្លែងដែលត្រូវបានឆ្លងកាត់ត្រូវបានកំណត់នៅពេលដែលបង្កើតសេវភាព ប៉ុន្តែ តាមការជាក់ស្តែង ប្រសិនបើម្ចាស់សេវភាពធ្វើផ្លូវនៅលើតែផ្នែកណាមួយក្នុងកន្លែងដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យឆ្លងកាត់ ហើយមិនបានឆ្លងកាត់តាមផ្នែកផ្សេងទៀតក្នុងកន្លែងដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យឆ្លងកាត់នៅក្នុងអំឡុងពេល ១០ ឆ្នាំ នោះសេវភាពឆ្លងកាត់ចំពោះផ្នែកដែលមិនបានឆ្លងកាត់ ត្រូវរលត់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មាត្រា ២៩៣

មាត្រា ៣០៥.- លទ្ធកម្មដោយអាជ្ញាយុកាលរបស់អ្នកកាន់កាប់ដីបម្រើ និង ភ័ព្វវាសនា

នៃសេវភាព

១-ប្រសិនបើអ្នកកាន់កាប់ដីបម្រើ បានកាន់កាប់ដោយមានល័ក្ខខ័ណ្ឌចាំបាច់សម្រាប់អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិ សេវភាពត្រូវរលត់ដោយសារហេតុនោះ ។

២-ប្រសិនបើម្ចាស់សេវភាពបានអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួន នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការកាន់កាប់ដែលចាំបាច់សម្រាប់អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិ អ្នកកាន់កាប់នោះត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មដោយអាជ្ញាយុកាល នូវដីដែលមានបន្ទុករបស់សេវភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ប្រសិនបើតតិយជនបានធ្វើលទ្ធកម្មនូវដីបម្រើ ដោយអាជ្ញាយុកាល ដោយបន្តកាន់កាប់ដីបម្រើនោះជាគោលការណ៍ សេវភាពត្រូវរលត់ ។ តាមអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្ម អ្នកកាន់កាប់ធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិពេញលេញក្នុងនាមជាអ្នកធ្វើលទ្ធកម្មដំបូង (មិនមែនជាអ្នកធ្វើលទ្ធកម្មដោយអនុប្បទាន) ហេតុដូច្នេះ ដោយសារអានុភាពនោះសេវភាពដែលមានអត្ថិភាពកន្លងមកត្រូវរលត់ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអ្នកកាន់កាប់ដឹង និង ទទួលស្គាល់នូវអត្ថិភាពនៃសេវភាព មិនចាំបាច់ទទួលស្គាល់នូវអានុភាពរំលត់សេវភាពទេ ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកកាន់កាប់ធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិដែលភ្ជាប់នឹងបន្ទុកនៃសេវភាព ដោយអាជ្ញាយុកាល ។

កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ចែងថា ក្នុងករណីដែលម្ចាស់សេវភាពអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួន នៅពេលដែលអំឡុងពេលសម្រាប់អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិកំពុងមានដំណើរការ ក៏ការកាប់កាប់ដែលមិនទទួលស្គាល់នូវអត្ថិភាពនៃសេវភាពត្រូវផ្អាកដែរ ហើយការកាន់កាប់នោះក្លាយទៅជាការកាន់កាប់ដែលទទួលស្គាល់នូវអត្ថិភាពនៃសេវភាព ហេតុដូច្នេះ ប្រសិនបើអំឡុងពេលសម្រាប់អាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិកន្លងហួស អ្នកកាន់កាប់នោះត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិ ដែលភ្ជាប់នឹងបន្ទុកនៃសេវភាព ដោយអាជ្ញាយុកាល ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ២៨៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។ ចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា ២៥០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

ជំពូកទី ៨ កម្មសិទ្ធិ និង សិទ្ធិប្រត្យក្សផ្សេងៗ របស់រដ្ឋ វត្តអារាមនៃព្រះពុទ្ធសាសនា សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច និង សហគមន៍ផ្សេងៗ

(កំណត់)

ដើម្បីបញ្ចូលនូវកម្មសិទ្ធិពិសេសរបស់វត្តអារាមនៃព្រះពុទ្ធសាសនា ឬ ជនជាតិដើមភាគតិច ទៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាចមានការចាត់ចែងដោយបញ្ចូលក្នុងក្រមនេះ ដូចជា (១) ចែងបញ្ញត្តិអំពីវត្តអារាម ឬ ជនជាតិដើមភាគតិច ដែលជា

ទម្រង់ពិសេសនៃលក្ខណៈជានីតិបុគ្គល (២) ចែងបញ្ញត្តិអំពីកម្មសិទ្ធិរួមដែលជាទម្រង់ពិសេសនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគ (៣) ចែងបញ្ញត្តិអំពីសិទ្ធិចំពោះទ្រព្យរួមរបស់សមាជិកនៃសហគមន៍ (right of common) ដែលជាសិទ្ធិប្រត្យក្សពិសេស ឬ (៤) ចែងបញ្ញត្តិពិសេសអំពីវត្តអារាម ឬ ជនជាតិដើមភាគតិច ដូចដែលមានចែងក្នុងច្បាប់ភូមិបាល ។

ប៉ុន្តែ ព្រះពុទ្ធសាសនា គឺជាសាសនារបស់រដ្ឋ ហើយដែលត្រូវបានបែងចែកច្បាស់លាស់ខុសពីសាសនាផ្សេងទៀត ។ នៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាល ព្រះពុទ្ធសាសនាត្រូវបានចាត់ចែងប្រហាក់ប្រហែលនឹងការចាត់ចែងចំពោះឃុំ សង្កាត់ដែរ ហេតុនេះហើយ គួរតែប្រគល់តួនាទីនេះទៅឱ្យច្បាប់រដ្ឋបាល (ដូចជាច្បាប់ស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ) ដូចករណីនៃកម្មសិទ្ធិរបស់ឃុំ សង្កាត់ ឬ គួរបង្កើតច្បាប់ស្តីពីទ្រព្យសម្បត្តិវត្តអារាមនៃព្រះពុទ្ធសាសនា ជាដើម ផ្សេងទៀត ។

ចំពោះកម្មសិទ្ធិនៃជនជាតិដើមភាគតិចវិញ នៅក្នុងច្បាប់ភូមិបាល គេបានផ្តល់ចំពោះក្រុមជនជាតិដើមភាគតិចនូវសិទ្ធិពីរដែលក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនកំណត់ថា សិទ្ធិចំពោះទ្រព្យរួមរបស់សមាជិកនៃសហគមន៍ (right of common) ដែលមានលក្ខណៈជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគ និង សិទ្ធិរួមរបស់សមាជិកនៃសហគមន៍ (right of common) ដែលមានលក្ខណៈជាសេវភាពចំពោះដីរដ្ឋ (សិទ្ធិរួមរបស់សមាជិកនៃសហគមន៍ចំពោះដីរដ្ឋ) ។ ហេតុនេះហើយ ចំពោះកម្មសិទ្ធិរបស់ជនជាតិដើមភាគតិចក៏ដូចគ្នាដែរ គួរតែចាត់ចែងដោយច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ឬ ច្បាប់ពិសេស ដូចជា "ច្បាប់ស្តីពីកម្មសិទ្ធិរបស់ជនជាតិដើមភាគតិច" ជាដើម ។

មាត្រា ៣០៦.- កម្មសិទ្ធិ និង សិទ្ធិប្រត្យក្សផ្សេងៗ របស់រដ្ឋ វត្តអារាមនៃព្រះពុទ្ធសាសនា សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច និង សហគមន៍ផ្សេងៗ

បញ្ញត្តិនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីត្រូវយកមកអនុវត្ត ចំពោះកម្មសិទ្ធិ និង សិទ្ធិប្រត្យក្សផ្សេងៗ របស់រដ្ឋ វត្តអារាមនៃព្រះពុទ្ធសាសនា សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច និង សហគមន៍ផ្សេងៗ លើកលែងតែមានបញ្ញត្តិផ្សេងនៅក្នុងច្បាប់ពិសេស ឬ ទំនៀមទម្លាប់ ។

(កំណត់)

ដោយព្យាករថា នឹងមានច្បាប់ពិសេសស្តីពីកម្មសិទ្ធិ និង សិទ្ធិប្រត្យក្សផ្សេងៗ របស់រដ្ឋ វត្តអារាមនៃព្រះពុទ្ធសាសនា សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច មាត្រានេះកំណត់ថា ក្នុងករណីដែលគ្មានបញ្ញត្តិពិសេសនៅក្នុងច្បាប់ពិសេសស្តីពីកម្មសិទ្ធិ និង សិទ្ធិប្រត្យក្សផ្សេងទៀត របស់រដ្ឋ វត្តអារាមនៃព្រះពុទ្ធសាសនា សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ហើយគ្មានទំនៀមទម្លាប់ពិសេស បញ្ញត្តិនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីត្រូវយកមកអនុវត្ត ដោយមានលក្ខណៈបង្គ្រប់ ។

ដោយសារមាត្រានេះ ចំពោះសិទ្ធិទាមទារដោយផ្អែកលើសិទ្ធិប្រត្យក្សរដ្ឋ វត្តអារាមនៃព្រះពុទ្ធសាសនា និង សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិចអាចអនុវត្តសិទ្ធិនោះ ទោះបីជាគ្មានបញ្ញត្តិពិសេសនៅក្នុងច្បាប់ពិសេសក៏ដោយ ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះអាជ្ញាយុកាលនៃលទ្ធកម្មសិទ្ធិជាដំបូង យើងអាចគិតថា ត្រូវចែងបញ្ញត្តិពិសេសនៅក្នុងច្បាប់ពិសេស តែយើងអាចចែងនៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីដែរថា "ដីរដ្ឋដែលមិនត្រូវបានបោះបង់គោលបំណងសាធារណៈ និង ដី

ដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់វត្តអារាមនៃព្រះពុទ្ធសាសនា មិនអាចត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្មដោយអាជ្ញាយុកាលឡើយ" ។ កថាខណ្ឌទី ២ មាត្រា ១៦ នៃច្បាប់ភូមិបាលចែងចំណុចនេះ ។

ជំពូកទី ៩ សិទ្ធិដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយសម្បទានដីធ្លី

មាត្រា ៣០៧.– សិទ្ធិដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយសម្បទាន

បញ្ញត្តិស្ដីពីសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍ ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះសិទ្ធិលើដីដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយសម្បទាន ក្នុងទំហំនៃល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃសម្បទាន លើកលែងតែករណីដែលមានកំណត់ផ្សេងនៅក្នុងច្បាប់ពិសេស ។

(កំណត់)

មាត្រានេះកំណត់អំពីសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់សិទ្ធិដែលត្រូវបានបង្កើតដោយសម្បទាន ។ បើគ្មានបញ្ញត្តិនៅក្នុងច្បាប់ពិសេសដែលទាក់ទងនឹងសម្បទានទេ បញ្ញត្តិស្ដីពីសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ក្នុងទំហំនៃល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃសម្បទាន ។

មាត្រា ៥៦ នៃច្បាប់ភូមិបាលកំណត់ថា សិទ្ធិដែលត្រូវបានបង្កើតដោយសម្បទាន គឺជាសិទ្ធិដែលទទួលស្គាល់ដូចជាកម្មសិទ្ធិករ លើកលែងតែការផ្ទេរសិទ្ធិ (ធ្វើអនុប្បទាន) ។

សម្បទានដី គឺជាសិទ្ធិពិសេសដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងលើដីរដ្ឋ សម្រាប់បុគ្គលឯកជន ហេតុដូច្នេះ ចំពោះការបង្កើត ឬរំលត់សិទ្ធិនេះ គួរតែចែងនៅក្នុងច្បាប់ស្ដីពីការគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ឬ ច្បាប់ពិសេសស្ដីពីសម្បទាន ដោយមិនចែងនៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីឡើយ ។

សម្បទានមានពីរប្រភេទ ។ ទីមួយ គឺជាសម្បទានដែលមានគោលបំណងបម្រើសង្គមកិច្ច ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងសម្រាប់ជួយជនក្រីក្រ ហើយដែលនឹងអាចក្លាយទៅជាកម្មសិទ្ធិពេលក្រោយ ។ សម្បទានបែបនេះអាចចាត់ទុកថាជាការផ្ដល់ដីរដ្ឋទៅបុគ្គលឯកជន ។ ទីពីរ គឺជាសម្បទានក្នុងគោលបំណងសេដ្ឋកិច្ច ហើយដែលមិនឱ្យក្លាយទៅជាកម្មសិទ្ធិឯកជនទេ ។ សម្បទានបែបនេះ អាចចាត់ទុកថាជាសម្បទានដែលមានលក្ខណៈជាការជួលដីរដ្ឋក្នុងរយៈពេលវែង ។ ប៉ុន្តែ ករណីនេះ ខុសពីភតិសន្យាធម្មតា គឺមានលក្ខណៈពិសេសមួយដោយទាមទារឱ្យសម្បទានិកប្រើដីនោះ ធ្វើសកម្មភាពអាជីវកម្ម ។ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីនៃសម្បទានដែលមានគោលបំណងសេដ្ឋកិច្ចនេះ មានករណីខ្លះដែលមិនយកថ្លៃឈ្នួលទេ ។ ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើចាត់ចែងករណីនេះដូចជាសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍ រួមទាំងគោលបំណងបម្រើសង្គមកិច្ចផងដែរនោះ នឹងមានបញ្ហាខ្លះ ប៉ុន្តែ ចំពោះសម្បទានដែលមានគោលបំណងបម្រើសង្គមកិច្ចនេះ នឹងត្រូវបានចែងដោយបញ្ញត្តិពិសេសនៃច្បាប់សម្បទាន ដូច្នេះ ចំពោះសិទ្ធិដែលបង្កើតដោយសម្បទាន មានបញ្ញត្តិក្នុងមាត្រានេះ យើងគ្រាន់តែចែងថា "បញ្ញត្តិស្ដីពីសិទ្ធិផលអចិន្ត្រៃយ៍ ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះសិទ្ធិលើដីដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយ

សម្បទាន ក្នុងទំហំនៃល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃសម្បទាន លើកលែងតែករណីដែលមានកំណត់ផ្សេងនៅក្នុងច្បាប់ពិសេស ។

អនុក្រឹត្យស្តីពីសម្បទានដីសង្គមកិច្ច ត្រូវបានចេញ នៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៣ រីឯអនុក្រឹត្យស្តីពីសម្បទានដីសេដ្ឋកិច្ច ត្រូវបានចេញ នៅថ្ងៃទី ២៧ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៥ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ច្បាប់ភូមិបាល មាត្រា ៥៦

បោះពុម្ពផ្សាយដោយ

ក្រសួងយុត្តិធម៌

ឧបត្ថម្ភដោយ

ទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ

នៃប្រទេសជប៉ុន (JICA)

9 789995 083335